C 3175/3200

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 1 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7764 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3175

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԼՊՐԾՈՒՆ ՃԱՄԲԱՆ

•

Կը գտնուինք ժամանակաշրջանի մը մէջ որ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ ուժերու ամփոփում : Համախմբում :

Եղած – չեղած տարբերը հաղիւ կը բաւէն օրուան պահանջները դոհացնելու :

Ամէնէն համեստ ուժն ալ իր տեղն ունի մեր ինքնապաշտպանութեան պայքարին մէջ, իւրաքանչիւր մէկ օղակը դիմադրական ճակատին :

Տեսակէտներու տարբերութիւններ միշտ ալ պիտի ըլլան : Բայց , պիտի գիտնանք իրար լրացնել հիմնական հարցերու մէջ :

Ի՞նչ կը տեսնենք, իրականին մէջ :

Զափուզլու մրցում : Ես ու դուն : Գերապատուութեան, սիրապետութեան մոլուցքներ՝ ամէն ուղղութեամբ :

Տարագիր բազմութեանց չահը կը պահանջէր որ գոնէ կղերական դասը հեռու մնար այս անպարկեշտ մարզանքներէն :

Դժբախտաբար ճիշդ հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ :

Շատ մը եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ չափազանց լայն բացած են իրենց ռոպաստները :

Բուն բառով, կղերապետութեան հով մը կը փչէ քիչ մը ամէն տեղ :

Հեզհեզէ կը չեշտուի սիրապետելու , իշխելու մարմաջը :

Ո եւ է կղերականի երդումը նախ եւ առաջ կը տրամադրէ ծառայել :

Արդ, մտաի վրայ կը համբուրին անոնք որ կը յիշեն այդ երդումը :

Տիրապետելու ձգտումը մանաւանդ պէս պէս աչքի կը զարնէ բարձրաստիճան կոչուած կղերին մէջ : Մանաւանդ երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր, երբ տասնեակներով վարդապետներ եպիսկոպոս ձեռնադրեցան :

Անոնք որ քիչ – շատ պաշար ունին եւ լեզու, չափազանցելով Հայ. եկեղեցւոյ դերը ազգապահպանման պայքարին մէջ , կը թառին ամէն ճիւղի վրայ, չեշտելու համար իրենց դերը :

Եւ շատերը խորութիւն չեն դներ մի – ջոցներու մէջ, օգտուելով իրենց դիրքէն :

Ահաւասիկ վերջին փաստը,— Տիրան արք. Ներսոյեանի 1952 Մարտ 21 թուակիր անդրէրէն նամակը, որ թելադրու – թիւններ կ'ընէ բարեկամի մը, յաւելեալ եւ ճոխացեալ տեղեկագիր մը ուղղելու համար Մ. Նահանդներու արտաքին գործերու պաշտօնատան , Հ. Ց. Դաշնակցութեան դէմ :

Այդ «ժուռնալ»ը գոր անդրէրէն «Րիփորթըր» պարբերականին մէջ հրատարակած է Տիրան արք.ի ուրիշ մէկ «խելացի» բարեկամը, թարգմանուեցաւ մեր բոլոր թերթերուն մէջ :

Յատաջ եւս հրատարակեց պատճէնը , Օգոստոս 23ին, սպասելով Հիւս. Ամերիկայի նախորդ առաջնորդին լուսաբանութեան, ինչպէս մեր պաշտօնակիցները :

Յարդ չհանդիպեցանք որեւէ լուսաբանութեան :

Բայց դեռ կը սպասենք. վասն զի կարելի չէ լռել այդքան ծանրակչիռ ելոյթի մը առթիւ, որ վարկաբեկիչ է ոչ միայն Տիրան արք.ի, այլեւ ամբողջ հայ կղերին համար, ինչ ասոիճան ալ ունենայ :

Տիրան արք.ի առաջին սայթաքումը չէ այս, բայց ամէնէն վրդովիչն է, ազգային պիտակցութեան եւ բարոյական ըմբռնումներու տեսակէտով : Մանաւանդ երբ նկատի առնենք իր դիրքն ու զարգացումը :

Այս լպրծուն ճամբան ոչ եկեղեցի կը վրկէ , ոչ ալ հայրենիք :

Շատոնց անցած են այն ժամանակները երբ վեզարը եւ ասան անսահման իրաւասութիւններ կուտային եկեղեցւոյ իշխաններուն, պահակալութեան մը վերածելու համար իրենց դրաւած աթոռը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԵՑԱԻ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

•

ՆՈՐ ՄԱՐԶՊԱՆ ՄԸ՝ ԼԱՅՆ ԻՐԱՒԱՍՈՒ – ԹԻՒՆՆԵՐՈՎ.— ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՐԱՓԱ ՊԻ – ՏԻ ՀԵՌԱՆԱՅ.— ՆԱԽՈՐԴ ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ.— ԱՐՔՈՒՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ :

Պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ Մարոքի մարզպանին՝ Կռանվալի հրաժարումը : Իրեն յաջորդած է Թունուզի մարզպանը , զոր . Պ . այէ ոը Լաթուռ , որ Փարիզ կը դառնայէ մէկ չաբաթէ ի վեր եւ իր պաշտօնատունը վերաղաբաձաւ, հրաժեշտ առնելու եւ Մարոք փոխադրուելու համար :

Նոր մարզպանը կը վայելէ լայն իրաւասութիւններ, քաղաքային թէ զինուորական : Փարիզ գտնուած աաեն հանդիպեցաւ Թունուզի վարչապետին, որ մաղթեց նոյն յաջողութիւնները ունենալ Մարոքի մէջ : Զօրավարը Թունուզի մարզպան նշանակուած էր նախորդ վարչապետ Մենդէս Ֆրանսի կողմէ, ճիշդ այն պահուն երբ հրոսակային կռիւները կը մղուէին Թունուզի մէջ : Նոր մարզպանը յաջողեցաւ ներքին ինքնավարութիւն հաստատել եւ կառավարութիւն մը կազմել, ապահովելով Ֆրանսայի չահերը : Այժմ որ Մարոք պիտի երթայ, շատ աւելի բարդ խնդիրներ պիտի գտնէ իր առջեւ : Նախ կայ սուլթանական խնդիրը : Տեղական թերթերը կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը իրաւասութիւն տուած է հեռացնելու ներկայ Սուլթանը, Պեն Արաֆան եւ արքունի խորհուրդ մը կազմելու, որպէսզի վարէ Սուլթանական գործերը : Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ Արաֆա, որ 73 տարեկան է, դժուարութիւն պիտի չցարուցանէ, հեռանալու համար : Պիտի գործադրուին նաեւ հետեւեալ որոշումները .

1.— Ներկայացուցչական կառավարութիւն մը կազմել : 2.— Նախորդ սուլթանին հաւանութիւնն ստանալ այս կարգադրութեանց համար : 3.— Ֆրանսա վերադարձնել Սուլթան Եուսէֆը, որ Մառասկասքար աքսորուած է, պայմանաւ որ քաղաքական գործերով չզբաղի :

Այս որոշումներուն գործադրութիւնը յանձնուած է երկու անձնաւորութեանց : Մէկը նոր մարզպանն է, զոր . Տը Լաթուռ , միւսը՝ Մարոքի այն ներկայացուցիչը որ պիտի կազմէ առժամեայ կառավարութիւնը : Այդ մարդն է Սի Ֆաթմի Պեն Սլիման, Ֆէսի նախկին փաշան, որ կրնայ դառնալ ապագայ վարչապետը :

Արքունի խորհուրդը պիտի բաղկանայ երեք անդամներէ, Ա. Հարիւրամեայ մեծեպարքոսը, էլ Մաքրի, երաշխաւորութիւն առանալով որ իրեն պիտի յաջորդէ տգան, երկրորդ՝ Սի Պեքքայի՝ Սոֆրուի նախկին փաշան եւ երրորդ՝ Իւլեմա մը կամ ցեղապետ մը :

Մարոքեան պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելած է դէպի Մատակասքար, խորհրդակցելու համար աքսորական Սուլթանին հետ : Ինչպէս տեղական թերթերն ալ կը խոստովանին, դեռ ամէն դժուարութիւն հարթուած չէ եւ երկար բանակցութիւններ պիտի կատարուին : Բայց կը յուսացուի բարեկարգութիւնը վերահաստատել մինչեւ այն աաեն : Արդէն խօսակցութիւնները կը չարունակուին Փարիզի մէջ : (Վաղուան թիւով մեր թղթակցին տեսակցութիւնը Մարոքի ներկայացուցիչներուն հետ, էֆս լէ Պէնի մէջ) :

Կը կարծուի թէ գահընկէց Սուլթանը Ֆրանսա վերադարձած պիտի ըլլայ մին – չեւ Հոկտեմբեր 15 : (Իսթիքլալը կ'ուզէր որ անմիջապէս կատարուի տեղափոխութիւնը) :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

«ՏԵՂ ՉԱՄՆԱՅ...»

Ազգապահպանման, նոր սերունդի փրկութեան եակատին վրայ յաեախ տխուր դրուագներ կ'արձանագրենք :

Ճիշդ է որ մխիթարական երեւոյթներ շատ չկան, բայց երբ լոյս մը ծագի պայծառացնելու համար այդ մուր պատկերը, ինչո՞ւ չարձանագրենք : Ոչ թէ իբրեւ սփոփանք, այլ որպէս շօշափելի արդիւնք մը կատարուած աշխատանքներուն :

Օրն ի բուն «դպրոց» կը հոլովենք : Պէտք ունինք անոնց : Մեր ունեցածները հազիւ թէ պահանջին մէկ տասներորդը կը լրացնեն : Եղածները օգտագործելն ալ դժուար է, ընդհանրապէս :

Ահա կենդանի օրինակ մը,— Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

Յաեախ կ'ուզենք մանրամասնութիւն լսել : Քանի՞ աշակերտ ունիք : Տեղ կա՞յ գալիքներուն համար : Ինչո՞ւ չէք ընդառաձակեր նիջարանները :

Այդ հարցումներուն պատասխանները շատ անգամ բացասական կ'ըլլան :

Այս տարի գոնէ աշակերտներու թիւը բացառիկ պատկեր մը կուտայ մեզի :

—Հարիւր հինգ տեղ ունինք, կ'ըսէ տեսուչ վարդապետը : Ստիպուեցանք մերժել 16 աշակերտներ, հնջարանի պակասին պատճառով :

«Բայց ի՞նչպէս կրնայինք տեղ չնաարել վերջին շաբաթը ներկայացող հինգ պատանիներուն, Տարօն – Տուրուբերանի սահերուն որոնք յաեառօրէն կը բախէին դպրոցին դուռը» : Մերժե՞լ : Կարելի չէր անշուշտ . իսկ միւսնե՞րը : 16 մանուկնե՞ր գրկուեցան այս տարուան համար գոնէ հայեցի շունչէ եւ մայրենիին աեւուր հրնչիւնէ :

Դիւրին է ըսել.— «Տեղ բացէք», բայց աեոնք որ խոշոր ծրագիրներով հրապարակը կ'աղմկեն, չե՞ն կրնար նիջարան մը աւելցնել, որպէսզի յառաջիկայ տարեշրջանին աշակերտներու թիւը ըլլայ ոչ թէ 110, այլ գոնէ 150 : *ՍՕՍԻ*

ՆՈՐ ՁՕՐԱԿՈՉԸ

•

(ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 100.000 ՁԻՆՈՒՈՐ)

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, զէնքի տակ պիտի մնան 1954ի զօրաժամին Ա. չարքէն զինուորները որոնք պիտի արձակուէին յառաջիկայ դեկտեմբերին : Տեղական թերթերը 65.000 կը հաշուեն այս չարքէն թիւը : Նախապէս կանխուած էր 1953ի Բ. չարքէն զինուորները, մօտ 60.000 հոգի : Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթը, «Իւմանիթէ», հարիւր հազար կը հաշուէ առաջին զօրաժամին զինուորներուն թիւը, 80.000 ալ՝ 1953ի Բ. չարքը :

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը անհրաժեշտ համարած է այս արտակարգ զօրակոչը, նկատի առնելով Մարոքի եւ Ալժերիոյ կացութիւնը : Այս հրամանին ենթակայ են օդանաւային ուժերն ալ, բայց յայտնի չէ թէ որքանը պիտի կանչուին : Նախորդ զօրակոչը, որ հրատարակուեցաւ Օգոստոս 24ին, նկատի առած էր 1955 Յունուար 1էն Մարտ 31 արձակուած զինուորները :

Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած երկու հրամանագիրներուն համաձայն , 1954ի Ա. չարքէն զինուորները կը կազմեն 1933 Մարտ վեցէն 1933 Օգոստոս 31 ծր – նած երիտասարդները, ինչպէս եւ յետաձգուածները : Ասոնք պիտի արձակուէին Նոյեմբեր 1ին :

Բազմաթիւ հայ երիտասարդներ ալ կը գտնուին վերոյիշեալ զօրաժամերուն մէջ :

× *Ֆրանսական յաձախաւ մը 2500 զինուոր փոխադրեց Քազապլանքա : Նոյն օրը 117 զրահապատ կառքեր ալ յամաք հանուեցան :*

× *Բացառիկ վիճակը տարածուեցաւ ամբողջ Ալժերիոյ մէջ : Զինուորական դործողութեանց հետ, հոգեբանական պայքար մըն ալ կը մղուի, հարիւր հազարաւոր թռուցիկներով, որպէսզի փախատական ֆելլահները իրենց պիւղերը վերադառնան : Ֆրանսական հրամանատարութիւնը կ'ուզէ փարատել համատարած երկիւղը, վստահութիւն ներչնչելով թէ բնիկներուն եւ թէ եւրոպացիներուն : Միւս կողմէ չարունակ օդնական ուժեր կը հասնին, բարեկարգութիւնը ապահովելու համար : Կոստանդինի, Ֆիլիփվիլի եւ ուրիշ վայրերու քաղաքապետներն ալ կոչեր ուղղեցին : Միջազգային դրամատունը տասը միլիոն տոլար տրամադրած է, եւ – լեկտրական կայաններ չինելու համար Ալժերիոյ մէջ :*

× *Մ. Նահանդները կը յուսան թէ Ֆրանսա պիտի կրնայ կարգադրել Մարոքի խնդիրը, որով աւելորդ կը դառնայ Ազդաժողովին միջամտութիւնը :*

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՑ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերը չատ ծանր կը ներկայացնեն Պաղեստինի կացութիւնը : Իսրայէլի կառավարութիւնը նամակ մը ուղղած է Ազգաժողովին Ապահովութեան Խորհուրդին, անոր ուշադրութեանը յանձնելով կացութեան ծանրացումը կապ – ղյի չրջանին մէջ : Այս նամակով կը յայտարարէ թէ Իսրայէլ «անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, պաշտպանելու համար իր քաղաքացիներուն կեանքը եւ պոյքը : Իսրայէլ միջամտութիւն չի խնդրեր առ այժմ, բայց կ'ըսէ թէ իրեն կը վերապահէ ճշդել իր դիրքը ապագային :

Զինադադարի յանձնախումբը ամէն միջոց կը փորձէ, յաճախակի ընդհարումները զադրեցնելու համար : Օգոստոս30ին նոր դէպքեր պատահեցան Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի սահմաններուն վրայ : Իսրայէլի զինուորները յարձակեցան կազայի մէկ դիրքին վրայ, սպաննելով եգիպտացի զինուոր մը : Ցետոյ կարգ մը նոր ընդհարումներ պատահեցան : Իսրայէլեան զինուոր մը սպաննուեցաւ, չորս հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան :

Անկլիոյ վարչապետը խնդրեց Սելյանի կառավարութենէն միջամտել, զադրեցնելու համար եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ մղուած պայքարը :

Եգիպտոսի կառավարութիւնը պատրաստ կը ծանուցանէ թէ կ'ընդունի զինադադարի յանձնախումբին առաջարկը, կրակը զադրեցնելու համար : Կոչը ուղղուած էր նաեւ Իսրայէլի, որ դեռ չէ պատասխանած : Եգիպտոսի պատերազմական նախարարը Կազա գնաց , կացութիւնը քննելու համար : Այս առթիւ կ'ըսեն թէ Իսրայէլացիները Օգոստ. 29ին ալ չարունակեցին իրենց յարձակումները Կազայի չրջանին մէջ եւ կրակ բացին ծանրը զէնքերով : Ցետոյ վերսկսան իրենց յարձակումները : Եգիպտացիները պատասխանեցին եւ ընդհարումները չարունակուեցան մինչեւ որ Իսրայէլի զինուորները քաչուեցան : Զինադադարի յանձնախումբին նախագահը զէպքին վայրը կը նայ :

ՄՈՍԿՈՒԱ ԶԼ՞ՆՔ ՊԻՏԻ ՃԱՐԻ

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը իր չարաքեական ասուլիսին մէջ բաւ թէ անպաշտօն լուրերու համաձայն, Խ. Միութիւնը խոստացած է զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել Միջին Արեւելքի երկիրներուն : Պատասխանելով հարցումի մը, նախարարը յայտնեց թէ կառավարութիւնը դիտողութիւններ ուղղած է եգիպտոսի եւ Իսրայէլի, որպէսզի զադրեցնեն ընդհարումները : Ցետոյ մեթժեց ճշդել թէ Խ. Միութիւնը ո՛ր պետութենէն առաջարկած է զէնք ճարել :

ՎԱՂՈՒՑԻ ՄԻՏՔԵՐ...

«Ալիք եւ Ալիքներ» վերնագրի տակ, որ կը հրատարակուի «Արարատ» օրաթերթին մէջ, կը կարդանք հետեւեալ տողերը, որոնք կը վերաբերին Վաղուցի մեր գրական կեանքին.

«Վաղուցի գրական կեանքը, որ ամբողջ տասնամեակ մը ամայի ու անշունչ մնաց, վերջին տարիներուն սկսաւ ոտքի ելլել, ոտքի ելլել ու քալել, ինչպէս կրնայ քալել ծանր հիւանդութենէ մը ապաքինած մարդ մը։ Ան ունի իր ներկայացուցիչները, որոնք կը գործեն, կը ստեղծագործեն, կը հրատարակեն։ Ունի իր ամսագիրները, որոնք կը լոյս տեսնեն։ Ունի իր ընթերցասէր հասարակութիւնը, որ կը հետեւի գրական շարժումներուն։ Ունի իր գրական ասպարէզը, որ կը լեցուի նոր ուժերով։ Ունի իր գրական ապագան, որ կը խոստանայ լաւ բան մը։

Ամէն ինչ կարգին է, ամէն ինչ կանոնաւոր։ Ամէն ինչ կը յուսադրէ։ Ամէն ինչ կը ներշնչէ հաւատք։ Ամէն ինչ կը ներշնչէ ապագայի հանդէպ վստահութիւն։

Ամէն ինչ... Բայց ոչ ամէն բան։ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ կայ նաեւ բան մը, որ կը պակսի։ Կայ նաեւ բան մը, որ կը խանգարէ։ Կայ նաեւ բան մը, որ կը ստիպէ մեզ, որ մտածենք։ Կայ նաեւ բան մը, որ կը ստիպէ մեզ, որ խօսինք։

Ինչո՞ւ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ չկայ քննադատութիւն։ Ինչո՞ւ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ չկայ գրական մամուլ։ Ինչո՞ւ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ չկայ գրական ամսագիր։ Ինչո՞ւ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ չկայ գրական շաբաթաթերթ։ Ինչո՞ւ Վաղուցի գրական կեանքին մէջ չկայ գրական օրաթերթ։

Ս. ՓԱՓԱԶՅԱՆ ՍԱՀՈՒ ԿՅԱՆՔԸ ՇԱՀԱՓՈՂՈՒՄԸ ԿՅ ԱՂԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ

Չի՞մ մոռանում այն ժամանակները, երբ ես ու Սահուն ամեն առավոտ կանուխ գնում էինք Ծաղկաձոր՝ Ֆաֆիի մոտ։ Ֆաֆին մեզ ընդունում էր ջերմ ժպիտով, ասում էր. «Ես ձեզ սպասում էի, ինչո՞ւ այդքան ուշացաք»։ Ապա նա ինքն էր պատրաստում մեզ համար սուրճ, որ մենք խմում էինք նրա հետ։ Ֆաֆին ինձ ու Սահուն շատ էր սիրում, որովհետև մենք նրա ամենամտերիմ ընկերներն էինք։ Ֆաֆին ինձ ասում էր «Ալիկ ջան», իսկ Սահուն՝ «Սահակ ջան»։ Ֆաֆին ինձ ասում էր «Ալիկ ջան», որովհետև ես նրա ամենափոքր ընկերն էի։ Ֆաֆին ինձ ասում էր «Ալիկ ջան», որովհետև ես նրա ամենափոքր ընկերն էի։

Ֆաֆին ինձ ասում էր «Ալիկ ջան», որովհետև ես նրա ամենափոքր ընկերն էի

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԽԱԼԻՆ

Երեքշաբթի կէս օրէն ետք Փարիզի հանրակառքերուն մեքենավարները եւ տոմսակավաճառները անակնկալ գործադուլ մը սարքեցին, խանգարելով երթեւեկը : Գործադուլին պատճառ կը համարուի վէճ մը՝ վճարելի պարզեւի մը թուականի մասին : Աշխատաւորները կ'ըսեն թէ խոստացուած էր վճարումը կատարել Յունուար 1էն սկսեալ : Հանրակառքերու վարչութիւնը, աշխատանքի եւ փոխադրու-թեանց նախարարութիւնները դիտել կուտան թէ վճարումը կը սկսէր յուլիս 1էն : Սենտիքաները չուզեցին տեղի տալ եւ գործադուլը երկկ ալ շարունակուեցաւ, աւելի տարածուելով : Քրիստոնեայ ա-խատաւորներու սենտիքան բողոքագիր մը հրատարակեց, յայտնելով թէ որոշուածէր չգործադրեցնել երթեւեկը, առանց նախապէս լուր տալու ժողովուրդին : Հանրակառքերու ընկերութիւնը եւ կառավարութիւնը համաձայնեցան, հազար ֆրանքի պարզեւը Ապրիլ մէկէն սկսելու համար, եւ սենտիքաներու պատասխանին կը սպասեն : Երկկ աշխատաւորներու հաւանութեան պիտի ենթարկուէր այս առաջարկը :

× Բանուորական խլրտումները կը շարունակուին գաւառի մէջ : Տակաւին համաձայնութիւն գոյացած չէ Նանթի մետաղագործական բանուորներուն հետ : Հարիւր բանուորներ յարձակեցան Լը Մանի առեւտրական սենեակին վրայ, ժամական 25 ֆրանք յաւելում պահանջելով : Գործատէրերը չեն ուզեր երկու ֆրանքէն աւելի վճարել : Տասը բանուորներ թեթեւ-ապէս վիրաւորուեցան : Ուրիշ քաղաքի մը մէջ ալ բանթողները յարձակեցան դատական պալատին վրայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ խորհրդաժողովին երկրորդ օրուան նիստին մէջ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը պարզեց իր կառավարութեան տեսակէտը, մասնաւորապէս առաջարկելով որ Յունաստան եւ Թուրքիա ազակցին, աւելի արդիւնաւորապէս օգտագործելու համար կղզին, երեք երկիրներուն պաշտպանութեան համար : Երկկ Յունաստանի ներկայացուցիչը պիտի պարզէր իր երկրին դիրքը, յետոյ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը : Ի վերջոյ երեք նախարարները պիտի բանակցին, հաշտեցնելու համար հակամարտ պահանջները : Ամէն պարագայի մէջ, հաւանական չէ որ Անգլիա եւ Թուրքիա հաւանին Յունաստանի յանձնել կիպրոսը :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ եւրոպական գործերու պաշտօնատան վարիչը, Մըրչընթ, Փարիզ հանդիպելով, տեսակցեցաւ Ֆը-րանսայի արտաքին գործերու պաշտօնատարներուն հետ, Զորս Մեծերու ժողովի մասին որ պիտի գումարուի հոկտեմբերին : Ամերիկացի պաշտօնատարը յետոյ արեւմտեան Գերմանիա դնաց, տեսակցելու համար վարչապետին հետ որ մօտերս Մոսկուա պիտի երթայ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻՆ կը հեռագրեն թէ նոր դաւ մը երեւան հանուած է կառավարութեան դէմ : Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուի հանրապետութեան նախագահին տղան, Աանան Աթասի, նախկին դեսպան Փարիզի :

45·000 ՀՐԵԱՆԵՐ կը սպասուին Իսրայէլի մէջ, Հիւս. Ափրիկէի զանազան քաղաքներէն : Կառավարութիւնը նոր տուրք մը հաստատեց չինանիւթերու վրայ, 8 միլիոն ոսկի ճարելու համար, ինչ որ պէտք եղած գումարին մէկ տասնեորդն է, գաղթականներու փոխադրութեան եւ տեղաւորման համար :

ԵԳԻՊՏՈՍ ալ հիւկսական կեդրոն մը պիտի հաստատէ երկու տարիէն :

800 ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀՐՀԱՆԳՆԵՐ հասան Լե-նինկրատ : Պիտի այցելեն նաեւ Մոսկուա :

ԵՐԿՈՒ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Առջի օր բեռնակառք մը խումբ մը մանուկներու վրայ սուրաց, կատ ալ Լիոնի մօտ : Տղայ մը եւ աղջիկ մը մեռան, ուրիշ երեք մանուկներ ծանրապէս վիրաւորուեցան : Զոհերէն մաս կը կազմէին 130 հոգինոց խումբի մը որ կայարան հաւաքուած էր, օդափոխութեան երթալու համար : Նոյն օրը ուրիշ արկած մը եւս պատահեցաւ : Բեռնակառք մը որ յետեւէն փարիզցի մանուկներ կը փոխադրէր, անդունդ մը պլորեցաւ Շոմոնի մէջ (Հոթ Մառն) : Երեք մանուկներ մեռան, 24 հոգի վիրաւորուեցան, երեքը ծանրապէս :

Imp. Araxes Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ԻԴ. ՑԱՆԿ

Պուէվար Օտտօ

Նախորդ գումար	1·103·600
Տէր եւ Տիկին Կ. Մարտիրոսեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Ա. Սարգիսեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Պ. Սահակեան	1000
Պ. Յ. Գավէզեան	500
Պ. Լ. Զնտոյեան	500
Պ. Մ. Օհանեան	500
Պ. Կ. Գրալեան	500
Պ. Յ. Սահակեան	500
Պ. Յ. Մինասեան	500
Պ. Վ. Վարդանեան	500
Պ. Ա. Թաշճեան *	200
Պ. Կ. Թաշճեան	200
Պ. Յ. Ջատրճեան	300
Պ. Լ. Տատեան	200
Տիկ. Շ. Փիլիկեան	200
Պ. Պ. Խաշմանեան	200
Պ. Մ. Ժամկոչեան	100
Պ. Մ. Գալուստեան	100
Պ. Ա. Ժամկոչեան	100
Տիկ. Շ. Ժամկոչեան	100
Ընդհ. Գումար՝	1,111,800

ՊԷՅՐՈՒԹի ՍԵԻԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ. ԱՐԵԼԵԱՆԻ

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ) : *Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ :* Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ընտիր տպագրութեամբ :

Ցեւադային լրացած եւ կազմուած օրինակին գինը պիտի ըլլայ 12 լիր· ոսկի :

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

Կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ

ՀԱՑԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

(Զորս հատոր, համագումար 2402 մե-ծադիր էջ) :

Անգտանելի ոչ միայն արտասահմանի, այլ եւ Հայաստանի մէջ :

Դիւրութեան համար բաժանորդագրութիւն հաստատուած է : Կանխիկ բաժինը-դին չորս հատորներուն համար 90 լիր· ոսկի կամ 30 տոլար :

Եւրոպայի միակ ներկայացուցիչ՝
Գրատուն՝ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ,
LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e.
Chèque Postal, Paris, 1278-35.

ՑԵՂԻՒՆ ՁԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով :

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՑԿԱԶ

Գին 750 ֆրանք : Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Գրատուն, 46 rue Richer կամ «Յառաջ»ի :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան-յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, մանաւանդ այս արձակուրդի շրջանին :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մալաթիոյ Կրթասիրաց ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, Տէսին, հայրենակից Պ. Նազարէթ Ոսկիկեանի արձաթա-նին դեղեցիկ պարտէզին մէջ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկ. Հայկանոյշ Մանուկեան, եւ իր զաւակները՝ Արթիւր Մանուկեան, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Մալաքեան եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ եւ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր, փե-սին եւ քեռայրին

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

դառնադէպ մահուան առթիւ :

ՏԽՐՈՒՆԻ

Պէյրութի ծանօթ մտաւորականներէն Պ. Վահէ Սեթեան զժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր հայրը, Ռու-բէն Գէորգ Սեթեան : Մեր խորին ցա-ւակցութիւնը՝ մեր բարեկամին եւ իր ընտանեկան պարագաներուն :

Մեր ցաւակցութիւնները նաեւ Միլա-նոյի մեր աշխատակից Արամայիս Արապեանի եւ իր եղբօր՝ Ստեփանի, որոնց մեծ մայրը մեռած է, խոր ծերութեան մէջ (մօտ հարիւր տարեկան) :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԻՆ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսահայ իրերօգնութեան Միութիւ-նը մաս մը եւս ստացած է այս պատկա-ռագրու հատորէն : 40 × 50 (5 քիլօ) : *Բոլոր նկարները հարազատ գոյներով եւ մեծ-ութեամբ : Շքեղ տպագրութիւն, Հրատարակութիւն՝ Հայաստանի Ակա-դեմիայի :*

Դիմել՝ Միութեան գանձապահին՝
Roland Nazarian, 9, Av, Calmels, Bois-Colombes, Seine. France, Tél. CHA. 00-55

ՀՐԱՒԷՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Լիոնի եկեղեցւոյ եւ Ազգ· Տան շինու-թեան համար այն հայրենակիցները որոնք խոստացած են եւ տրամադիր գործ-նական աշխատանքներու համար բերելու իրենց մասնակցութիւնը, կը հրաւիրուին Նորկայանալ Նոր եկեղեցւոյ շանթիէն, ամ. տը Փանսիոնա, Պ. Մ. Ափելեանի :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՂԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահա-րոնեան ակումբը : Խիստ կարեւոր օրա-կարգ : Բոլորի ներկայութիւնը պարտա-դիր :

ՀԱՄԱՅՕԱՐԲԵՐԴի ՄԷՆԹ Անթուանի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, հայրենակից Նաճարեանի ազարակը : Ջեկուցում պատգա-մաւորական ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Ա. եւ Ֆ. Դատաւորեան ընտանիքներուն ՆՈՒՊԱՐ ԹՈՓՈՒԼԵԱՆի մահուան առթիւ : Շնոր-հակալութեամբ ստացած է նոյն առթիւ 3300 ֆր· փոխան ծաղկեպսակի :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում-ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնոի Փավիյեօն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ-գագրական մանրամասնութիւններ, Հա-յկինչ սարսափները, բուռ մը քաղքերու արշաւը դէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ) :

Գիրքը զարդարուած է շատ մը հազ-ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ-րիճ Եսայեանի,
38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ·—
Յորէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Ինչպէս նաեւ Հայկ· գրատուները :

ՎԻՐԱԲՈՅԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՅԱԿՈԲ Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

(Վկայեալ Մարսէյլի Բժշկական Համալսարանէն)

Հասցէն է՝
10 Rue Colbert - Marseille Tél Colbert 48-43

Ա· յարկ,

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԴԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՋԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՋԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՒՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇՆԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԻՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ • VENDREDI 2 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7765 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3176

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՋՆՋԵԼԻ ԱՐԱՏԸ

•

Տարրական իրաւունք մըն է քննադատել որ եւ է կազմակերպութիւն, քաղաքական եւ կրօնական իշխանութիւններ, կուսակցութիւններ եւ անձից գործունէութիւնը: Անշուշտ հիմնուելով անվիճելի, վաւերական փաստերու վրայ :

Այս իրաւունքը, որ միեւնոյն ատեն պարտականութիւն մըն է, լայնօրէն կը գործադրուի մեր մէջ ալ: Յաճախ սան – ձարձակ ազատութեամբ, յանգելով հա – սարակ խուժանաւարութեան :

Բոլորովին տարբեր բան է տեղեկա – դիրներ յանձնել օտար իշխանութեանց, իբրեւ թէ ներքին չարիք մը խափանելու համար :

Դժբախտաբար այս ազատութիւնն ալ չարաչար կը գործածուի մեր մէջ, ամէն ուր որ զաղութներ ունինք :

Հետեւո՞նքը, — պղտորել հիւրընկալ երկիրներու պետական իշխանութեանց միտքը՝ այս կամ այն կազմակերպութեան հանդէպ :

Այդ քրէական արարքը գործեր է Տիրան արք. Ներսոյեան, իր 1952 մարտ 21 թուակիր նամակով, ինչպէս յիշեցինք երէկ:

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ «ժառանգ»ը, որ գրուած է Հիւս. Ամերիկայի Առաջնորդարանի պաշտօնական թուղթին վրայ, եւ ուղ – ղուած՝ իրաւաստ բարեկամի մը, հաղորդուելու համար Մ. Նահանգներու արտա – քին գործերու պաշտօնատան :

1· Դաշնակիցներուն գործելակերպը, որ կը քայքայէ Սթեյթ Տիփարթմընթին կողմէ (արտաքին գործերու նախարարութիւն) որ եւ է օգտակարութիւն չունի ոչ անոր (պաշտօնատան) ոչ ալ ամերիկեան շահերու տեսակէտէն :

2· Դաշնակիցներուն ձայնը ոչ մէկ կշիռ ունի սփիւռքի հայ ժողովուրդի դատածին մէջ :

3· Հայաստանի ժողովուրդը խորապէս կ'ատէ ինչ որ Դաշնակցութեան կողմէ կուգայ :

4· Պետական պաշտօնատան կողմէ (արտաքին գործերու նախարարութիւն) Դաշնակիները քայքայելը միմիայն կը ծա – ռայէ վարկաբեկու Ամերիկան հայ ժողո – վուրդի գերակշիռ մեծամասնութեան աչ – քին :

5· Դաշնակիները միայն չարիք կը հաս – ցնեն Ամերիկայի վարկին, փոխանակ օգ – տակար ըլլալու :

6· Դաշնակիներու պայքարը Հայ· Եկե – ղեցւոյ դէմ ունի մէկ նպատակ, — Շա – հագործել անոր վարկը եւ բոլոր աղբիւր – ները, իրենց հատուածական նպատակնե – րուն համար :

7· Դաշնակիները միջազգային քաղաքա – կանութեան մէջ պղտոր ջուրերու տակ ձուկ կ'որսան, միմիայն իրենց հատուա – ծին չահերուն համար: Այդ չահերը իրա – կանին մէջ դուրընթաց չեն ամերիկեան չահերուն, թէեւ այդպէս կը թուին :

Ուրեմն, Տիրան արք. Ներսոյեան ֆա – սիլով իրրեւ ներկայացուցիչը «հաւատաս – լի Ամերիկացիներու», կ'ուզէ ամէն կերպով կասկածելի դարձնել Դաշնակցու – թիւնը ամերիկեան կառավարութեան առ – ջեւ, նոյնիսկ ամերիկեան չահերու տեսա – կէտով :

Տակաւին կը սպասենք որ Արչեպիսկ. Տիրան բացատրէ թէ ինչո՛ւ գրած է այս նամակը, եւ իր բարեկամը պէտք եղածին պէս օգտագործա՞ծ է դայն, համոզելու համար Մ. Նահանգներու արտաքին գոր – ծերու նախարարութիւնը թէ Դաշնակցու – թիւնը չարիք մըն է ոչ միայն հայկական, այլեւ ամերիկեան չահերու տեսակէտով :

Կը սպասենք, մանաւանդ, որ բարեհա – ճի պարզել այս վսե՛մ արարքին բարիքը, իրրեւ ժառայ Քհսուսի – Քրիստոսի եւ իշխանաւոր Հայ Եկեղեցւոյ : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊՂՏՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՊԱ'ԼԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

•

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ ՄԸ ԴԷՊԻ ՆԵՐՍ

Եգիպտական ազբիւրէ կը հաղորդեն թէ զօրախումբ մը Իսրայէլի Հողը մտաւ 40 քիլոմեթր խորութեամբ եւ 15 հոգի սպաննեց, իրրեւ պատժական գործողու – թիւն: Եգիպտացիները Մաժտալ եւ Պիր – շեպա հասան, (Հարաւ. Իսրայէլ), կա – զայի շրջանին մէջ պատահած դէպքերու իններորդ օրը: Վերջին 24 ժամուան մի – ջադէպերուն մէջ կը յիշուին չորս Իսրա – յէլցի հողագործներու սպանութիւնը եւ չորս պինուրներու վիրաւորումը, իսրա – յէլեան զօրախումբի մը արշաւը դէպի ե – գիպտական հող, Կազայի մօտ: Եգիպտա – կան զօրքը հետապնդեց Իսրայէլեան պա – հակախումբը որ եւս քաշուեցաւ: Ուրիշ Իսրայէլեան ջոկատներ եգիպտական հողը մտան մինչեւ երեք հարիւր մեթր, եւ ծու – զակը լինկան: Իսրայէլացիները կրակի բռնուեցան հրասանդերով եւ ինքնագործ դէնքերով: Ցետոյ քաշուեցան իրենց հոին ձգելով անթելի գործիք մը եւ ձեռնա – ոումբեր: Իսրայէլեան պինուրներ յար – ձակեցան Պէյթ Հանուն գիւղին վրայ, Կազայի արեւելեան կողմը, վիրաւորելով երկու արաբ գիւղացիներ: Գիւղին դպրո – ցը վնասուեցաւ թնդանօթաձգութենէն :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Եգիպտոս հաւանեցաւ կրակը դադրեցնել, համա – ձայն զինադադարի յանձնախումբին հրա – հանգներուն: Իսրայէլ եւս հաւանութիւն յայտնեց, հետեւեալ յայտարարութեամբ — « Կ'ընդունինք զօր· Պրընսի առաջարկ – ները, եթէ Եգիպտոս յանձն առնէ երաշ – խիքներ տալ, որեւէ թշնամական արարք դադրեցնելու համար անմիջապէս եւ վերջնապէս »:

Լոնտոնի մէջ մեծ մտահոգութեամբ կը հետեւին Կազայի շրջանին կացութեան, միշտ յուսալով թէ արեւմտեան պետու – թեանց տուած չափաւորութեան խոր – հուրդները պիտի լսուին: Արտաքին գոր – ծերու պաշտօնատան բանիերը յայտարա – րեց թէ «կացութիւնը ծանր է»:

ՋԷՆՔ ՃԱՐԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Ուշադրութիւնը հասած լուրերու համա – ձայն, Եգիպտոս, Արաբիա եւ Սուրիա, որոնք այս տարի յայտնեցին թէ իրենց յատուկ պինակցութիւն մը պիտի կազմեն, դէնք ճարելու առաջարկ մը ստացած են Ա. Միութենէն :

Իրավիկներ կ'ըսեն թէ Մ. Նահանգնե – րու արտաքին նախարարը այս երեք պե – տութեանց կ'ակնարկէր առջի օր, երբ յայտնեց թէ անպաշտօն բայց վստահելի լուրեր ստացած է որ Ա. Միութիւնը կ'ու – զէ դէնք ճարել Միջին Արեւելքի երկիրնե – րուն: Նախարարը մերժեց յիշել անուն – ները, երբ թղթակիցները հարցումներ ուղղեցին իրեն: Բայց եւ այնպէս, դիւա – նագիտական աղբիւրներ կը պնդեն թէ ա – ռաջարկներ եղած են վերոյիշեալ երեք պետութիւններէն :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ա. Միու – թիւնը կ'ուզէ արծարծել այդ երեք եր – կիրներուն զինակցութեան խնդիրը, դէնք ճարելու պատրաստակամութիւն յայտնե – լով: Այս առաջարկը Թեհրանի խորհրդա – ժին դեսպանին կողմէ եղած է ուղղակի Սէյոտի Արթիոյ Թաղաւորին, երբ այս վերջինը Իրան կը գտնուէր: Նոյն առա – ջարկը եղած է Եգիպտոսի, Գահիրէի խորհրդային ներկայացուցիչներուն մի – ջոցով: Մերժուած զինակցութիւնը ուղ – ղուած է Թուրքեւիրաքեան դաշինքին դէմ :

Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարա – րութիւնն ալ տեղեկութիւն ունի այս ա – ռաջարկներու մասին, բայց կը մերժէ ա – նունները յայտնել: Այս առթիւ դիտել կու – տան թէ 1948ի յայտարարութեամբ, Անգ – լիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները յանձն առած են երաշխաւորել Միջին Արեւելքի պետութեանց Ներկայ սահմանները եւ խոստացած են թոյլ չտալ որ հակամարտ ճակատները զինաթափ մը կատարեն: Արդ, եթէ վերոյիշեալ պետութիւնները մեծաքանակ զէնք ստանան Ա. Միութե – նէն, արեւմտեան պետութիւնները կրնան դադրեցնել իրենց հայթայթումը :

(Շար.ը կարդալ Դ· էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԴԵՌ ՀԻՆԵՐ ԿԱՆ ՍՐՏԻ ՏԷՐ

Պէյրութի *Ալղաղէն* կ'իմանանք թէ Մա – րաշցի ծերունի մը, Տոքթ· Գ· Վարժա – պետեան ճամբայ ելած է դէպի Հարաւ· Ամերիկա, մասնաւոր պաշտօնով մը:

— « *Պիտի երթայ հետեւար Ամերիկայի մէջ հաստատուած եւ ճակատ քրտինքով մեծ դիրքերու տիրացած հայութեան, ի խնդիր հայ ուսուցչին եւ այդ ճամբով նոր սերունդի փրկութեան :*

Հանդամանակուելիք դումարով, Պէյրու – թի մէջ հիմնադրամ մը պիտի հաստատ – ուի, բացառապէս հայ ուսուցիչներու հա – մար: Տարիքի բերումով պաշտօնէ ար – ձակուած կրթական մշակները պիտի կա – րենան յարատեւօրէն եւ կանոնաւորաբար ստանալ իրենց ամսաթոշակները· պիտի չունենան վազուան մտահոգութիւնը եւ իրենց կեանքի վերջալոյսին՝ հետու պիտի ըլլան զրկանքէ» (25 Օգոստոս) :

Յօդուածագիրը երիտասարդ մըն է, Ա· Պիլէզիքճեան, որ երկու հայրենասիրա – կան ճերքուածներ հրատարակեց անցեալ տարի :

Անշուշտ ստուգած է բոլոր մանրամաս – ութիւնները, թերթին խմբագրութեան հետ :

Ամէն պարագայի մէջ, ծափահարելի ձեռնարկ մը:

Ահաւասիկ ծերունի մը որ կրնայ օրի – նակ հանդիսանալ շատ մը երիտասարդնե – րու եւ... ուներորներու :

Ներկայ ժամանակներուն մէջ ո՞վ կը հետաքրքրուի վարժապետներով, անոնց ներկայ կամ ապագայ կացութեամբ, երբ վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ գլխու վրայ տեղ ունին, ամէն ուղղութեամբ :

Քանի մը տարի առաջ ուրիշ ծերունի մը, Միհրդատ Տիգրանեան (Նիկոմի – դիացի) Քալիֆորնիայէն Լիբանան իջեւ – լով, ամառնային արձակուրդ սարքեց հարիւրաւոր ուսուցիչներու, հանի մը տարի յաջորդաբար :

Այժմ ձեռնարկած է նոյնարկ շէնք մը կառուցանելու Հալէպի «Քառէն Եփիէ» ճեմարանին համար, իր զաւկին հետ :

Այո, տակաւին կան «հիներ», որոնք հանրային հոգերու մասին կը մտածեն բանիւ եւ գործով, երբ ուրիշներ կը նգ – նին երկարաձգել իրենց կեանքը, աւելի մեծ գումարներ դիզելու համար :

Ինչ արդիւնք ալ ստանայ Տոքթ· Վար – ժապետեան Հարաւ· Ամերիկայի մէջ, բաջութեան գործ մըն է որ կը կատարէ :

Միլիոնաւոր հայկական գումարներ կը սառին բոլոր գաղութներուն մէջ, անոնց – գութեամբ կամ անտարբերութեամբ :

Զանոնք հալեցնելու եւ դէպի հանրային ասպազանը հոսեցնելու աշխատանքին ալ բա – ջութիւն մըն է : Վ.Ա.Հ.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՀՈԳԵՐԸ

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաս – տատեց Մարոքի մարզպանին՝ Կոնվալի հրաժարումը: Այս առթիւ տեղական թեր – թերը կը հրատարակեն մարզպանին եւ կառավարութեան միջեւ փոխանակուած նամակները: Պ. Կոնվալ մասնաւոր նա – մակ մըն ալ հանրապետութեան նախագա – հին ուղղած էր: Միեւնոյն ատեն հրա – տարակուեցաւ վարչապետին յայտարա – րութիւնը, որ կը վնահատէ մարզպանին քաջութիւնը եւ անձնուիրութիւնը, խոս – տովանելով հանդերձ թէ կառավարու – թիւնը կարգ մը վերապահումներ ունէր անոր առաջարկներու մասին: «Անոր հե – տապնդած հաշտարար դասը մեր ալ դա – տարն է »:

× Մարոքի նոր մարզպանը, զօր· ար Լաթուռ Թունուզէն մեկնելէ առաջ, յու – յայտնեց որ այսքան չուտ կը հեռանայ : «Շատ կ'ուզէի ճամբան հարթել ներքին ինքնավարութեան համար: Կ'ուզէի օգնել երիտասարդ կառավարութեան, որ ըս – տիպուած է լուծել տնտեսական եւ ընկե – րային ծանր դժուարութիւնները: Գալով Մարոքի մէջ կատարելիք աշխատանքիս, ամբողջ սրտովս պիտի գործեմ, բանաւոր եւ խաղաղ լուծում մը գտնելու համար :

× Ֆրանսայի վարչապետը եւ Թու – նուզի վարչապետ՝ Թահար Պէն Ամմար որ Փարիզ կը գտնուի, 0 – զոստոս 31ին փոխանակեցին երկու եր – կիրներուն միջեւ կնքուած համաձայնու – թեանց վաւերագիրները: Արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Մաթինեոնի պաշտօնա – տան մէջ: Ֆրանսայի եւ Թունուզի ներ – կայացուցիչները նստած էին միեւնոյն չարքին վրայ: Այս առթիւ սիրալիր խօս – ՔՋՄԻԱԾԻՆԷՆ Պոլսոյ պատրիարքարա – նին ալ հաղորդած են կաթող· ընտրու – թեան թուականը: Յայտնի չէ թէ Գարե – գին պատրիարք պիտի կրնա՞յ երթալ :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պատր· տեղապահ Եղի – շէ արք·, որ Եւրոպա կը գտնուէր երեք ամիսէ ի վեր, վերադարձաւ, Պէյրութի ճամբով :

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Լոնտոնի խորհրդաժողովին երրորդ օր – ուան նիստին մէջ, Յունաստանի արտա – քին գործերու նախարարը, Սթեֆան – փուլոս, պարզելով իր կառավարութեան տեսակէտը, առաջարկեց որ Անգլիա ար – տօնէ հանրաքուէ մը կատարել, որպէս զի Կիպրոսի 500·000 բնակիչները ազատօրէն ընտրեն իրենց նախընտրած վարչաձեւը, բանաւոր ժամանակաշրջանի մը մէջ: Մի – եւնոյն ատեն յայտնեց թէ Յունաստան պատրաստ է անսահման ժամանակով ի – բաւունք տալու Անգլիոյ որ օգտագործէ չինած ռազմական խարիսխները: Իրա – ւունք պիտի տրուի նաեւ խարիսխներ հաստատելու բուն Յունաստանի մէջ :

Նախընթաց օր Անգլիոյ արտաքին գոր – ծերու նախարարը յայտնած էր թէ չեն կրնար լքել Կիպրոսը, ցորչափ պատա – հանատու են Միջին Արեւելքի պաշտպա – նութեան համար: Երէկ Թուրքիոյ տեսա – կէտը պիտի պարզէր արտաքին նախարա – րը, Ֆաթին Զօրլու : Ցետոյ պիտի սկսին բանակցութիւնները: Յոյները այժմէն ձախողած կը նկատեն խորհրդաժողովը, եթէ Անգլիա մերժէ ճանչնալ Կիպրոսի ժողովուրդին ինքնորոշման իրաւունքը : Յոյները միշտ կսում կը պահանջեն, 400 հազար հաշուելով իրենց թիւը, իսկ հա – կիւռ հազար՝ Թուրքերը որոնք բացար – ձակապէս կը մերժեն :

Յունաստանի արտաքին նախա – րարը բացորոշապէս հասկցուց թէ Ա – ժաժողովին պիտի դիմեն, եթէ Լոնտոնի ժողովը ձախողի : Այս առթիւ մերժուց Անգլիոյ այն տեսակէտը թէ Կիպրոսի ա – պագան բրիտանական ներքին խնդիր մըն է : Անգլիա ուրիշ առաջարկ մը եւս կը ներկայացնէ, — Յոյն եւ Թուրք պինուր – ներ կրնան մասնակցիլ Կիպրոսի պաշտ – պանութեան :

× Աոջի օր երկու ռումբեր պայթեցան Նիկոսիոյ մէջ: Մարդկային կորուստ չկայ, բայց նիւթական վնասներ շատ ծանր են :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԱՐՈՔԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

●

ԷՔՍ ԼԷ ՊԷՆ, (Յառաջ).— Փրանսայի Ներմուկներու թաղուհին, Ալպեան գեղատեսիլ եւ կանանչազարդ լեռներու սորոտը տարածուած այս հանդարտ քաղաքը, արտասովոր եռուզեռ մը ապրեցաւ ամբողջ մէկ շաբաթ: Ամբան եղանակի առթիւ արդէն խճողուած փողոցները անանցանելի էին դարձած, պետական պաշտօնատարներու անհամար ինքնաշարժներով, որոնք կը սուրային մէկ թաղամասէն միւսը: Իսկ ոսկիկան զօրքի խումբեր, կը շրջապատէին մէկ փողոցէն միւսը, պինուորական հանդամանք մը տալով այս խաղաղ քաղաքին, որուն բնակիչները, տեղացի կամ այցելու, երբեք վար ժուած չէին այսպիսի երեւոյթի մը:

Բայց հակառակ այս բացառիկ վիճակին, քաղաքը կը շարունակէր իր բնական ընթացքը: Մարդիկ կարծես անտարբեր օրուան անցուդարձին, խճողուած են սրճարաններու մէջ, իսկ գիշերային զբօսավայրերու առջեւ, զոյգեր, շարք շարք կարզի կը սպասեն տոմսակի: Մինչ ճաղի եւ պարանուագի խլացուցիչ աղմուկը կը շարունակուի մինչեւ առաւօ, անդին, Սէվլանտիա, Ալպիոն եւ Օթէլ տէ ք'Իլ Պրիթանիք կոչուած պալատանման շքեղ պանդոկներու լոյսերը հազիւ կը մարին արշալոյսին:

Այս երեք պանդոկներու մէջ, տեղի ունեցան խիստ կարեւոր խորհրդակցական ժողովները, Ֆրանսական կառավարութեան եւ Մարոքի երեւելիներու միջեւ: Հրաւիրուած էին մասնաւորապէս ազգայնական երկու կարեւոր կազմակերպութեանց՝ «Խթիքլալ»ի եւ «Մարոքի Ազկախութեան Համակաւար կազմակերպութեան» ներկայացուցիչները:

Տեղական եւ օտար թերթերու թղթակիցներ հետ ի հետ հետեւեցան խորհրդաժողովի աշխատանքներուն, որոնց արդիւնքը կրնայ ճակատագրական ըլլալ:

Ոչ մէկ առեն, Հիւսիսային Ափրիկէի կացութիւնը այսքան սուր հանդամանք ստացած էր: Ոչ մէկ առեն, դէպքերը այսքան խորապէս զրազեցուցած էին Ֆրանսայի պետական շրջանակները եւ ժողովրդական խաւերը:

Տագնապը այնքան ծանր է եւ վրդովիչ, որ անմիջական եւ վճռական լուծում կը պահանջէ այլեւս: Օգոստոս 20ի արիւնահեղ դէպքերը, որոնք հազարաւոր զոհեր խլեցին, խիստ ազդարարութիւն մը կը կազմէին, եւ հարկ էր կանխել աւելի ծանր դէպքեր:

«Ժամանակը արիւն է», կ'ազդազակէր Մարոքի նոր մարզպանը, Էքս լէ Պէնի խորհրդաժողովի նախօրեակին:

Այս ազդակը խոր տպաւորութիւն ձգած էր բանակցողներու վրայ, եւ զգայի էր երկու կողմերու բացառիկ ճիգերը՝ լուծում մը գտնելու Մարոքի խիստ բարդ եւ դժուարին հարցին:

Եւ իսկապէս սեղանի վրայ դրուած հարցերը կարօտ էին լուրջ եւ երկար ուսումնասիրութեանց: Անոնց լուծումը կախում ունէր երկու կողմերու հաշտարար եւ զիջողական ոգիէն:

Ցուզումնալից մթնոլորտի մը մէջ ընկած խոչակցութիւնները վերջ գտան անցեալ շաբաթ կէսօրին:

Վարչապետին անակնկալ եւ երթուղածը էքս լէ Պէն – Փարիզ, Ֆրանսական եւ մարոքեան բազմաթիւ անձնաւորութեանց անվերջանալի մուտքն ու ելքը ժողովասրահներէն, եւ բացառիկ այլ միջոցները, որոնք ձեռք առնուած էին, ոչ մէկ կասկած կը ձգէին թէ խորհրդաժողովը մտած էր իր ճակատագրական փուլին մէջ:

Լուծում մը գտա՞ծ էին այն հարցերուն որոնք տակաւին երէկ կը նկատուէին անլուծելի:

Համաձայնութիւն մը գոյացա՞ծ էր երկու երկիրներուն միջեւ, որոնք կ'ամբաստանուին զիրար, իբրեւ պատասխանատու ահրիւնահոսութեան, որ տակաւին չէ ցամքած:

Ի՞նչ որոշում արուած էր այն պահանջներու մասին, որոնք ներկայացուած էին ազգայնականներու կողմէ:

Թունուզի եւ Մարոքեան գործերու նախարար՝ Փիէր Ժիւլի, զիւանագիտական մոլորուն ու ճկուն լեզուն մէկզմի գնեցուկ կը յայտարարէր խումբ մը լրագրողներու առջեւ.

— «Բաւական երկար ճամբայ կարենք, եւ բազմաթիւ դժուարութիւններ հարթուելու վրայ են: Երկու կողմերն ալ բարի կամեցողութիւն ցոյց տուին եւ աւելի համաձայնութեան մը կարելի է յանգիլ շատ մօտիկ ապագայի մը մէջ»:

Արդէն, Օթէլ Սէվլանտիայի նրբանցքին – րէն, Օգոստոս 25ի հինգշաբթի առաւօտ, «գազայացոյց» զրոյց մը շրջան կ'ընէր, որ ձեւ ու մարմին կը տանար իրիկունը եւ յաջորդ առտուն տեղ կը գտնէր թեր – թերու առաջին էջին վրայ:

Այդ զրոյցներուն համաձայն, որոշուած էր Սուլթան Պէն Արաֆայի հեռացումը երկրէն, եւ կազմութիւնը Սուլթանական գահի խորհուրդի մը:

Այս լուրը խոր տպաւորութիւն ձգած էր բոլորին վրայ, եւ ժողովականներու մէջ – ռայլ եւ յոգնած դէմքերը սկսեր էին պայծառանալ: Թէեւ աւրիչ որոշում մը, ինչպէս մարզպան Կրանվալի հրաժարումը, որոշ տհաճութիւն կը պատճառէր Մարոքի ազգայնականներուն, բայց զգալի էր, որ մթնոլորտը թեթեւցած էր, եւ պատուիրակները սկսեր էին մտերմաբար խօսիլ Ֆրանսայի նախարարներուն հետ, Սէվլանտիայի եւ Ալպիոնի գեղատեսիլ եւ զովասուն պարտէզներու մէջ:

«Մարոքի Անկախութեան Դեմոկրատ կուսակցութեան» վարիչներէն՝ Ապտէլ Գաատր Պէնժալուն, ծառի մը չուքին տակ, ձեռքը երկարած նախարար՝ Փիէր Ժիւլիի թեւին մէջ, զլուխ զլխի տեսակցութիւն մը կ'ունենար: Քանի վայրկեան վերջ, երբ ժպտումերես կը բաժնուէին իրարմէ, Պէնժէլուն բարձրաձայն կ'ըսէր.

— «Կը յուսամ, որ վաղը, Շաբաթ իրիկունն, վերադառնամ Լոզան ու ընթրեմ ընտանիքիս հետ»: = «Սրտանց կը մաղթեմ ձեր այդ փափաքին իրագործումը», կը պատասխաներ Փիէր Ժիւլի, նոյնպէս ժպտումերես եւ հաճոյակատար:

Ուրբաթ առաւօտ, ժամը 10·30ին երբ այս տեսակցութիւնը տեղի կ'ունենար, կը ներկայանամ Պէն Ժէլունին, որ հազիւ բաժնուած Թունուզի եւ Մարոքի գործերու նախարարէն, կ'ուզէր միանալ իր ընկերներուն, որոնք իրեն կը սպասէին քէյ անդին: Կը խնդրեմ մանաւանդ տեսակցութիւն մը «Յառաջ»ի համար: Սիրով կ'ընդունի խնդրանքս եւ կ'առաջարկէ միանալ իր ընկերներուն, զորս կը ներկայացնէ անձամբ:

Մին՝ Պէն Սուտա, 34 տարեկան, միւսը Պուաթյէպ, 31 տարեկան, վրօֆէսէօր՝ Քարաունի հռչակաւոր համալսարանին: Քիչ անդին, Շէքքաուի, 34 տարեկ· իրաւագէտ փաստաբան, վկայեալ Մօնփէլիէի համալսարանէն: Բոլորն ալ անդամ կուսակցութեան գործադիր կոմիտէի:

Բոլորուած ենք սեղանի մը չուրջ, եւ քաղաքավարական պարզ ձեւակերպու – թիւններէ վերջ, կ'ուղղեմ առաջին հարցումս:

— Գո՞հ էք էքս լէ Պէնի խորհրդակցութենէն արդիւնքներէն:

Այս հարցումիս, Շէքքաուէն է որ կը պատասխանէ սահուն եւ անթերի Ֆրանսերէնով մը:

— «Երկար եւ անկեղծ խորհրդակցութիւններ ունեցանք վարչապետ Էտ· Ֆորի եւ իր հինգ նախարարներուն հետ: Մեր առաջին խորհրդակցութիւնը տեւեց երեք ժամ: Մենք այն տպաւորութիւնը ունինք, թէ Ֆրանսայի նախարարները, համաձայն են մեր կուսակցութեան պարզած սկզբունքներուն հետ: Այնուհետեւ կան քանի մը տարակարծութիւններ՝ որոշումներու գործադրութեան ձեւին եւ պայմանաժամի մասին: Ընդհանրապէս գոհ ենք ձեռք ձգուած արդիւնքէն: «Բայց Մարոքի ներկայ կացութիւնը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ մեզի: Մինչ այստեղ մենք կը բանակցինք, անդին, Մարոքի մէջ, բանակը ձեռնարկած է զինուորական մեծ գործողութեանց, եւ արիւնը կը շարունակէ հոսիլ: Այս խորհրդաժողովին յաջողութեան համար, կ'ուզենք որ ձեռք առնուած զինուորական խիստ միջոցները վերցուին»:

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԿԸ ԿԱՐԴԱ՞Ն ՍԱԿԱՅՆ

●

Կարզալու հաճոյքը ամէնուն տրուած չնորհ մը չէ:

Զայն պէտք է ձեռք բերել յատուկ վարժութեամբ: Երբ ամէն օր կարճ ընթերցում մը կատարէ մարդ, կուգայատեն որ կարզալը կը դառնայ սովորութիւն:

Եւ հայ մարդը պէտք է որ կարզայ: Պէտք է կարզայ, որովհետեւ առանց զրքի եւ մամուլի, ան դատապարտուած է ուծանալու: Կարելու իր կապերը հայ կեանքին հետ, որ կը թաւալի Սփիւռքի ուրիչ շրջաններու մէջ կամ հայրենի հողին վրայ:

Իսկ ներկայիս մեր գիմադրական ճակատը զօրացնող ու գոյապահպանման զործին զօրավիզ կանգնող մեծագոյն նպաստը հայ գիրքն ու մամուլն են:

Վերջին տարիները կոկիկ գրադարան մը կազմուեցաւ «Արմենիա»ի սրահին մէջ:

Գրադարան մըն ալ կայ «Հայ Կեդրոն»ի մէջ:

Երկուքն ալ արդիւնք երիտասարդական Հիւերու:

Զենք ըսեր թէ լրիւ գրադարաններ են անոնք ուր կարելի է գտնել ամէն ինչ հոն. բայց եղածն ալ առայժմ պիտի բաւարարէր անոնք, որոնց մօտ տպագրուած թղթի կտոր մը անդամ չկայ:

Մեր լաւագոյն հեղինակներուն Րաֆֆիի, Շերենց, Զօհրապ, Արփիարեան, Զարդարեան, Շիրվանզատէ, Ռուբէն, Պերճուհի, Սիպիլ, Դուրեան, Սիամանթօ, Վարուժան, Սրմաքէշխանլեան, Օշական, Կամսարական, Թումանեան, Մալխաս, Սարոյեան, Խասհակեան, Համաստեղ եւն., գործերը հոն են ու դեռ այնքան ուրիշներու վաստակը, հին թէ նոր, հատասարապէս, որոնք պիտի գոհացնէին հետաքրքրութիւնը ընթերցասէր հասարակութեան, եթէ երբեք այդ փափաքը ըլլար վառ անոնց մէջ:

Բոլոր քննութիւնները ցոյց կուտան սակայն, որ փոքր թիւ մը կը կազմեն այդ գրադարաններէն օգտուողները:

Գրադարաններ, որոնք ձրի գիրք կը տրամադրեն, բայց չատերու մէջ մեռած է հետաքրքրութիւնը հանդէպ հայ գիրքին:

Հոն ուր մտաւոր աշխատութիւնը պիտի դառնար զարդանալու եւ համառնալու առիթ, վարանք եւ անտարբերութիւն ցոյց կուտայ հասարակութիւնը:

Զեն կարզար ոչ միայն հինները, այլ եւ նորերը, որ աւելի պէտք ունին կարդալու եւ աւելի լուրջ պէտք է կապուած մնան հայ գրքին:

Հոգեկան վայելքը որ մարդ կ'ունենայ ընթերցանութեան միջոցով, գերիվեր է ուրիչ բոլոր վայելքներէն, մինչ սերունդի մէկ կարեւոր մասը իր ժամանակը կը ըսպաննէ ծանծաղ հաճոյքներու վրայ:

Մարզանք, պար, չարժապատկեր, նպատակ թափառումներ չատ աւելի կը խօսին անոր հոգիին քան գիրքերը:

Հակառակ չենք առաջիններուն ալ:

Մեր զարուն եւ ժամանակին պահանջն են նաեւ անոնք:

Բայց ներդաշնակել պէտք է հաճոյքնե – րը: Ներդաշնակել մանաւանդ զրաղումները:

Կայ տակաւին ընկերութեան մէջ յարդականութեան չգթան ամրապինդ

ԿԱՄՈՒՐՋԻ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

●

Աղջ, Բայց Մատօն չուզեր որ իր մաքուր անունը արատաւորուի, մրոտի, Ահա թէ ինչու կը հետաքրքրուի այդ բանով, հանդիմ ... ես տեսայ որ այս աղջիկը ծրարով մը դուրս ելաւ եւ պարապ նեղ մտաւ ...

— Ի՞նչ ծրար, ի՞նչ ծրար, ինչ լեցուն, ինչ պարապ... «Մատօ լեզուդ քեզի քաշէ մի զրպարտեր այս աղջիկը, անիկա սուրբի պէս մաքուր է:

— Ձեմ զրպարտեր, հանդիմ, տեսայ որ այսաղջիկը ծրար մը ունէր անուրին տակ երբ դուրս ելաւ, բայց վերադարձաւ պարապ: Մատօն սուտ չի խօսիր, Մատօն այս աղջիկին չարիք չի կամենար, բայց չուզեր որ ինքը ուրիշներու գործած չարիքներուն զոհ դառնայ ... Գիտէ՞ք հանդիմ, դիտէ՞ք ինչ անուն հանած են Մինուսկինը ... Վատ, չատ վատ .... Մատօն չուզեր անոնց նմանիլ եւ այս ձիւն – ձմրան փողոցները զեղերիլ ...

— Հասկցայ, հիմա միտքդ լաւ հասկցայ, Քրդուհ լաճ, ամէն գնով կ'ուզես այս կեանքի անմեղ աղջնակը սեւցնել՝ զոյն գահիճներու ձեռքը մատնել որ անոր արիւնն ալ խմէք, հա... Զաւե՞զ: Զկըշտացա՞ք ...

— Հանդիմ, ըսի զէմքիս վրայ արուեստական ժպիտ մը կեղծելով, հաւատացէք Մատօյին ձեռքերը մաքուր են, արիւն չեն տեսած:

— Այո, այո, այո Մատօյին ձեռքերը արիւն չեն տեսած, կրնայ ըլլալ, բայց Մատօյին կաթեղբայրներուն ձեռքերը մինչեւ արմունկները արեան մէջ թաթախուած են: Կա՞յ մէկ հատ մաքուր ձեռք ունեցող Թուրք կամ Քիւրտ ...:

Բայց ինչո՞ւ այսքան զայրոյթ ու դառնութիւն կը յայտնէք այս կինը: Մեթէ՞ ... փոքր կասկած մը կրծեց միտքս: Բայց աչ անկարելի էր ...

Այժմ լուռ էր: Կարծես իր մտքին մէջ բաներ մը կային եւ չէր կրնար դասաւորել: Սիսէն ալ անխօս՝ գլուխը կախ կուրծքին վրայ տրտում, չարունակ դե – տինը կը նայէր:

Մեր խօսակցութիւնը ծանր վէճի մը վերածուած էր: Կամ պէտք էր մինչեւ ծայրը երթալ, եւ կամ ձեւով մը անուշի կապել:

Լռութիւնը բաւական երկար տեւեց:

Ճանկարծ անհասկնալի գնցում մը ունեցայ, համարձակութիւն առի, մօտեցայ Սիսէին, ձեռքերս գրի անոր ուսերուն ու կարեկցաբար ըսի: — Անհոգ եղիր, Սիսէ, Մատօն հանդիմին կարծածին չափ գէշ մարդ չէ: Մատօն քեզի պէս խեղճերուն արիւնը չի մտներ... Մատօն ալ հայր, մայր, քոյր, եղբայր, «մալ ու մուլք» կորնցուցած է: Մատօն գիտէ ինչ է խեղճութիւնը, գիտէ ինչ է որբութիւնը .... Եւ աչքերէս ակամայ արցունքի երկու խոշոր կաթիլներ կախուեցան:

Հանդիմը իր ակնարկը վրաս յառած չէր տակի կը նայէր աչքերուս՝ որոնց ակերոսին ծայրը դեռ կը յամենային արցունքի կաթիլները:

Ի՞նչ կը մտածէր այդ պահուն: Ինծի համար մութ էր: Միայն, կարծես թէ բարկութիւնը լջաւ, դէմքին գիծերը մեղմացան: Ուզեց բաներ մը ըսել, բայց կեցաւ:

Ես ձգեցի Սիսէն ու եա դարձայ, չեմ գիտեր, համբուրեցի՞ անոր վարսերը, այնքան յլայլած էի: Յորապէս յուզուած դուրս ելայ հարեմնոցէն ու դուռը քաշեցի եաեւէս:

Երկարած անկողինիս վրայ դառնօրէն կը հեկեկայի: Ինչո՞ւ: Ես ալ չէի գիտեր: Կամաց կամաց այս տունը խորհրդաւոր աշխարհ մը կը դառնար ինծի համար: Ինչ կասկած կամ համոզում ունեցաւ հանը – մը իմ վրաս: Երբ մօտեցայ դրեթէ զըր – կեցի Սիսէն, լացի, ու ո՞վ գիտէ թերեւս այլայլած վիճակիս մէջ չափազանցեցի ... Ա՛հ, զոյչ Վանիկ, զոյչ, ժամանակները դեռ չատ գէ չեն հայ տղամարդուն համար: Դեռ կրակի մէջ կ'ապրէինք: Ահեմութիւնը լաւ բան էր:

Ձիշդն ըսելով ես ալ սկսայ կասկածները մունդացնել հանդիմին մասին: Ի՞նչն էր այն որ այնքան մօտեցուցած էր իրեն պէս հանդիմ մը այս հէգ աղջնակին, հայու բերկրին: Կամ ցեղային հոգեկան կապ մը ունէին, եւ կամ Սիսէն իր քմայքներուն ծառայեցնելուն երախտապիտական տուրքը կը վճարէր:

Ո՞ւր կ'երթար ծրարը, — կամ ծրարները — իմ հետաքրքրութիւնս կլանուած էր այս հանելուկով: Սիսէն գործիք մը չէ՞ր հանդիմին ձեռքը, եւ կամ ...

Սիսէին խորհրդաւոր կապոցէն դուրս՝ կար նաեւ հանդիմին պարագան:

Այս բոլորը պիտի պարզուէի՞ն օր մը ...

*
**

Տակաւին ձմեռ էր:

Ցուրտ ու մառախլապատ օդ: Ամիսներէ ի վեր ձիւնը իր սպիտակ շղթը փռած էր ամէն դի: Փողոցները չունէր, դուրսը հրապոյր չկար: Ամէն ինչ թմրած էր կարծես: «Թախտ»ին վրայ, նեղլիկ պատուհանին առջեւ նստած տրեխներս կը կարկտէի, ու քթիս տակէն կը մռլտայի: Ի՞նչ կը մռլտայի: Իրարմէ անջատ, անկապ երգերու փչրանքներ:

Երգ չէր պակսեր ինծի համար:

Բաւական զպրոց տեսած էի եւ հայկական, յեղափոխական երգերը գրեթէ բոլորն ալ գոց գիտէի, բայց անոնք արգիլած էին ինծի համար: Ես ինքզինքիս արգիլած էի զանոնք ցնոր տնօրինութիւն:

Այդ պահուն դիս խանգարող չկար: Աղան խանութն էր: Ազային կիւլլին, տովորականին պէս իր քրոջը գացած էր:

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՃԻ

(Շար.)

Ա. ՔԱՐԱԼԵՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Հետեւեալ հատուածը կը քաղենք Ա. Քարալեցի պատմութենէն Մաշտոցի եւ Կաթողիկոսի միջեւ տեղի ունեցած վէճին մասին։

«Յետ մահուան Ներսէսի Մեծի, ի Տարօն գաւառին, ի գիւղն Ամատունեաց, որ կոչի Հաղբատ, ի տանն Ամատունեաց, ի Վարդանայ եւ ի Հրահատայ, ի Սահակայ եւ ի Վասակայ, ի Վահանայ եւ ի Վարդան

քեր վոխանակուեցան :

× Մարոքի նոր մարզպանը Ռապաթ հասնելով, օդակայանին մէջ ընդունուե – ցաւ մեծ – եպարքոսին՝ էլ Մոքրիի կող – մէ : Հարիւրամեայ վարչապետը, որ ա – ռոյզ երեւոյթ մը ունի եւ տիրական դեր կատարած է տարիներով, Ֆրանսական արշաւանքէն առաջ, բարի գալուստ եւ յաջողութիւն մաղթեց արաբերէն : Թէեւ Ֆրանսերէնի դասեր առած էր Ֆրանսա – կան թեւարկութիւնը հաստատուածատեն, Ա. Աչխարհամարտէն առաջ, բայց ար – դէն վաթսուն տարեկան էր եւ երբեք չկր – ցաւ սորվիլ :

Իր առաջին գործը պիտի ըլլայ օգնել նոր մարզպանին, զայն հեռացնելու հա – մար Սուլթան Արաֆան : Աքսորական Սուլթանը, Պեն Եուսէֆ, պիտի չվերա – հաստատուի, առ այժմ : Մատակարա – րէն Ֆրանսա պիտի փոխադրուի քանի մը չաբաթէն, աւելի հանդիստ ապրելու հա – մար : Վեց օգնաւեր կը սաւառնէին, երբ նոր մարզպանը աչքէ կ'անցընէր հազար պինդուորներ, օդակայանին մէջ :

× Վերջին լուրերու համաձայն, ահա – բեկումները եւ հրկիզումները կը շարու – նակուին Մարոքի զանազան մասերուն մէջ : Առջի օր երկու նաւեր հասան Քազա – պլանքա, եւ ցամաք հանեցին 1200 պին – ուորներ :

× Ալժերիոյ մէջ ձերբակալութեան յե – ղափոխական կոմիտէին անդամներէն հինգ հոգի : Յարդ գաղտնի կը պահէին այս ձերբակալութիւնները : Բոլորն ալ անմիջապէս հարցաքննուեցան, իբրեւ դործօն անդամներ :

× Պաշտօնական տեղեկագրի մը հա – մաձայն, Օգոստոս 20էն 27 Ալժերիոյ մէջ սպանուած են 123 ոստիկաններ եւ դին – ուորներ, վիրաւորուած՝ 223 հոգի : Սպանեալներէն 71ը Եւրոպացիներ են : Ըմ – բոստներէն սպանուած են 1273 հոգի, դերի բռնուած՝ 1024 : Վիրաւորներուն թի – ւը ճշդուած չէ, որովհետեւ ըմբոստները միասին տարած են զանոնք :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԺԱՆԹինի նախագահը, Փերոն հր – բաժարական տուաւ առջի օր, բայց քանի մը ժամ վերջը ետ առաւ, երբ ընդհանուր գործադուլ մը եւ ուրիշ համակրական ցոյցեր սարքուեցան : Այս առթիւ ճաշ մը խօսելով, ազդարարեց թէ «բանի ուժով պիտի պատասխանեն բռնութեան եւ թէ բոլոր թշնամիները պիտի բնաջնջեն : Մեր նշանաբանը պիտի ըլլայ աւելի բուռն գործադրութեամբ պատասխանել բռնու – թեան : Երբ մերիններէն մէկ հոգի իյնան, հակառակորդները պիտի կորսնցնեն հինդ հոգի »։

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ կը շա – բունակուին զաւառի մէջ : Լոռիանի մէ – նութեանց բանուորները ժամական 30 ֆրանք յաւելում կը պահանջեն : Գործա – տէրերը առաջարկեցին 4·20 ֆր· պարզ, ակրերը առաջարկեցին 4·20 ֆր· պարզ, 12 ֆր·՝ որակեալ բանուորներուն համար : Մեւաքագործ· բանուորներն ալ փաս – կան 50 ֆրանք յաւելում կը պահանջեն.— Նանթի մեւաքագործական բանուորները ժողով մը գումարելով, կրկնեցին իրենց պահանջները, — ժամական 40 ֆրանք յաւելում :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մ· Նահանգներու արտաքին գործերու նա – խարար պատուիրակին՝ Մըրչնթի հետ, Մոսկուայի այցելութեան, գերմանական բանակի կազմութեան, Բրնեւի յառաջի – կայ խորհրդաժողովին եւ ուրիշ խնդիր – ներու մասին : Մանրամասնութիւնները դաշնի կը պահուին : Գերմանական 12 զօրամասերը պատրաստ պիտի ըլլան երեք տարիէն : Արեւմտեան Գերմանիոյ արտա – քին նախարարը պիտի մասնակցի երեք Մեծերու խորհրդաժողովին, Նիւ Եորքի մէջ : Ամերիկեան ներկայացուցիչը, որ նախապէս Փարիզ ալ հանդիպած էր, Լոն – տոն գնաց :

ԱՆԳԼԻՈՑ երկաթուղիներու աշխատա – ւորները մասնակի գործադուլ մը սարքե – ցին : Ուրիչ ութ միլիոն բանուորներ յա – ւելում կը պահանջեն :

ՄԻՋԱՌՈՐԴԱՆԱԿԱՆ համագումա – րը վերջացաւ : Վերջին պահուն Ս· Մի – ութիւնն ալ պատուիրակութիւն մը ղրկած էր որուն մէջ կը գտնուէր Հայ մը, Պեա – րոսեան : Ուրեմն երկու Հայ ներկայացու – ցիչներ, մէկը Լիբանանէն, Պ· Տ· Թոս – պաթ :

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ ազատ ար – ձակեցին կարգ մը բանտարկեալներ, փո – խադարձ համաձայնութեամբ : Ասոնց հե –

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ԻԵ· ՑԱՆԿ

Գումարը Օտոս

Նախորդ գումար	1·111·800
Տ· Պսակ Քհնյ· Հայրապետեան	1·000
Պ· Սարգիս Խոզիկեան	2·000
Տէր եւ Տիկ· Հայկ Սարգիսեան	1·000
Տէր եւ Տիկ· Հ· Երէցեան	1·000
Պ· Ստեփան Քէօմիւրեան	500
Պ· Գրիգոր Ղարիպեան	500
Պ· Սարգիս Պօյաճեան	500
Այրի Տիկին Շուշան Միքայէլ	500
Պ· Կ· Մուրատեան	500
Պ· Մանուկ Վարդանեան	500
Պ· Պ· Կիրակոսեան	500
Այրի Տիկին Ն· Շալճեան	500
Պ· Վարդգէս Խոզիկեան	300
Պ· Ռուբէն Մարիքեան	200
Տիկին Նարկիզ Զատիկեան	100
Օր· Եւայ Գաբրիէլեան	200
Վարդան Ակոյեան մայր	200
Պ· Միսաք Ապրոյեան	100
Պ· Արտաշ· Կարապետեան	100
Ընդհ· գումար	1·122·090

Այրի Տիկին Հեղինէ Շահինեան եւ զա – ւակը՝ Անդինէ Շահինեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Մուրատեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վանիկ Քիւլիւեան եւ զա – ւակը, Այրի Տիկին Հրյիկնոյշ Շահին – եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յով – սէփ Շահինեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սիրուան Փապուճեան, Տէր եւ Տիկ· Օննիկ Փապուճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փապուճեան եւ զաւակ – ները, Տէր եւ Տիկին Միքայէլ Պիպէոեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փափազեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ինճէեան եւ զաւակները (Պուլկարիա), Այրի Տիկին Ծնունդ Զա – մասեանեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Փա – չայեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ֆի – լոր Գարլպեան, Տէր եւ Տիկին Արշակ Միքեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Պետրոսեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մարիամ Աստուրեան (Յու – նաստան), Այրի Տիկին Մէնէնթէլ եւ զա – ւակները (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Օննիկ Թոթոյեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Գալիկեան, ինչպէս նաեւ Մուրատեան եւ Քիւլիւեան ընտանիքները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրե – լի, հօր, մեծ հօր, քեռակալին եւ ազ – գականին

ՅԱԿՈԲ ՇԱՀԻՆԵԱՆի (Զմիւռնիոյ)

մահը՝ որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, 59 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր ուրբաթ, ժամը 3·30ին, Ա – ֆոթվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԳԻՐՔ Կ'ՈՒԶԵՆ

Հայ հեղինակներէն եւ հրատարակիչ – կան տուներէն կը խնդրենք որ իրենց հրատարակած գիրքերէն մէկական օրի – նակ ևուիրեն Հալէպի «Հ· Ց· Դ· Քրիս – տափոր Գրադարան»ին :

Հ Հասցէ ։—

« Krisdapor Krataran »
c/o «Arevelk», B. P. 19, Alep (Syrie)

տես ուրիշներ ալ պիտի արձակեն : Ուզող – ները կրնան իրենց երկիրները վերադառ – նալ :

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԵՐՈՒ գործադուլը վեր – ջացաւ երէկ, 36 ժամ տեւելէ ետք : Վար – չութիւնը յանձն առաւ հազար ֆրանքի բացառիկ պարգեւին վճարումը Հաշուել Յունուար մէկին, փոխանակ Յուլիս 1ի :

ՀԱԿԱՖՐԱՆՍԱԿԱՆ գործադուլ մը տե – ղի ունեցաւ Պէյրութի մէջ, բողոքելու համար Հիւս· Ափրիկէի մէջ կատարուած գործադրութեանց դէմ : Խանութներուն 75 առ հարիւրը փակուած էր : Ցեղոյ թափօր մը կազմուեցաւ : Ֆրանսական կառավա – րութիւնը ծանուցագիրներ ուղղեց Ե – գիպտոսի եւ Սուրիոյ, բողոքելով երկու պետութեանց անթեւեռուն հակաֆրան – սական արտայայտութեանց դէմ :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան – յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, մանաւանդ այս արձակուրդի շրջանին :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Հայկանուշ Բաղդասար – եան եւ զաւակը՝ Վահան–Ժաքօ կը ծա – նուցանեն թէ այս կիրակի յետ պատա – րագի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Ս· Յովհաննէս–Մկրտիչ եկեղե – ցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳՆԴ, ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԼԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալ ընկերոջ յի – շատակը յարգողները :

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՅԱՐԳԵԼԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒ
ԿԸ ՏԱՆՈՒՑՈՒԻ ԹԷ
ԱՐԱՔՍ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
27, Rue d'Aubagne, Marseille
Կը վերաբացուի 3 Սեպտ·ին
Ամբողջապէս նորոգուած եւ բարմ
ապրանքներով եոխացած

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակող – մանի բովանդակութեամբ : Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, պե – ղեկիկ եւ լաթակազմ : Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, ղրկելով հասցէն, ուրկէ ստանալու համար ուղղա – կի Պէյրութէն :

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար դրել ։—

38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւններ, Հա – յոցինչ սոքոսիներ, բուռ մը քոչերու երգեր եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ) :

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րիճ Եսայեանի,

38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ.—

Սարէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

ինչպէս նաեւ Հայկ· գրատուներուն :

Imp. Araxes Rue Richer. Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահա – րոնեան սրահը : Խիստ կարեւոր օրա – կարգ : Բոլորի ներկայութիւնը պարտա – տորիչ :

ՀԱՄԱՅԱՐԲԵՐԴի Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 9ին, հայրենակից Նաճար – եանի սրահը : Զեկուցում պատգա – մաւորական ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինգչաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում – ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնսի Փովիլեօն :

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼ·–ՀԱՅԵՐԷՆ, Փրոֆ· Յ· Յ· Զագմագճեան, 1424 մեծադիր էջ, լաթակազմ, Պէյրութ, 1955, 4000 ֆրանք :

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հր· Փաստրմաճեան, Ա· հատոր, Պէյրութ, 1954 700 ֆրանք :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ· Փոլատեան, Գահիրէ, 1955, 500 ֆրանք :

ՎԻՐՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, Խաչ· Աբովեան, Պէյրութ, 1954, լաթակազմ, 700 ֆր :

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դպրոց· կեանքը, անտիպ նամակներ եւն·, Պեր· Ձիվճէեան, Գահիրէ, 1955, լաթակազմ, 700 ֆրանք :

ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑ հատընտիր, Պէյրութ, 1958, 380 ֆրանք :

Պէյրութ, 1955, 200 ֆրանք :

ՎՐԹ· ՓԱՓԱԶԵԱՆ, պատմուածքներ Պէյրութ, 1955, 280 ֆրանք :

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԵԼԵԱՆ, Հատընտիր, Պէյրութ, 1954, գին 200 ֆրանք :

ՍԻՄԱՆԹՕ, Ամբողջական գործեր, Գահիրէ, 504 էջ, 1500 ֆր· :

ՍԻՄԱՆԹՕ ԵՒ ԽԱՉԻ ՉԱՐԻ, Յովհ· Շիրազ, Պէյրութ, 1955, 150 ֆրանք :

ՍԻՄԱՆԹՕ, Հոգեվարքի եւ Յոյսի Ջահեր, Կարմիր լուսեր բարեկամէս, եւն·, Պէյրութ, 1955 : 400 ֆր· :

ՌՈՒԹԱՒԻՅԻ ՇՈՒԱՆ ԵՒ ԹԱՄԱՐԱ, Յ· Շիրազ, 100 ֆրանք :

ՄԻՍԱԿ ՄԵԾԱՐԵՆՑ, Ծիածան, Նոր Տարեր, 250 ֆրանք :

ՍԱՑԱՔ ՆՈՎԱ, Պէյրութ, 220 ֆր· :

ՆԵՐԱՇԽԱՐՀ, Ինարա, Պէյրութ, 1955, 400 ֆրանք :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԲԵՄԸ, Ա· Գրաճեան, 350 էջ, 1200 ֆրանք :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ, Ճէյմս Մաճտալեան, Պոսթըն, 1050 ֆր· :

ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ, Մ· Վրդ· Օրմաճեան, 100 ֆրանք :

ԱՒ· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, Իմ Ցուչերից, ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՀՐՁԱՆՆԵՐԸ, Բ· Քահ· Աբրալեան, 500 ֆրանք :

ՅՈՒՇԵՐ Շ· ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻՆ, Ս· Տէօվլէթեան, 500 ֆրանք :

ՄԱՉԻՆ ՁԱՄԲԱՆ, Ծ· Պէրպէրեան, Փարիզ, 1955, 400 ֆրանք :

1955ի Ընդարձակ գրացուցակը, 162 էջ, մանրատառ, որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 գրքի անուններ, ձրի կը ղրկուի փափաքողներուն : Դիմել՝

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e.
Chèque Postal, Paris, 1278-35.

ՑԵՂԻՒ ՁԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով :

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ
Գին 750 ֆրանք : Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Գրատուն, 46 Ռիւ Ռիշէ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 3 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7766 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3177

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԱՇԱԾ ԵՂԱՆԱԿ ՄԸ

•

Կը յիշէք անշուշտ. — Ա. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը (Մոսկուա), բացա-ռիկ նիստի հրաւիրուեցաւ անցեալ օգոս-տոսի սկիզբը, լսելու համար մարեչալ Բուլկանինի զեկուցումը՝ Ժընեւի ժողովի մասին :

Վարչապետին մանրամասն զեկուցումէն եաք, տեղի ունեցան վիճաբանութիւններ :

Այս առթիւ խօսք առին չորք մը պատ-գամաւորներ (դեսպանատա ?), պոհունա-կութիւն յայտնելու համար խորհրդային պատուիրակութեան (դելեգացիա ?) կա-տարած արդիւնաւոր աշխատանքներու մասին :

Ամէնքն ալ մանաւորապէս փառաբա-նեցին Ա. Միութեան խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը, երկրին մէջ կա-տարուած յառաջդիմութիւնը, կուսակ-ցութեան ապահոված բարիքները, եւն. :

Նոր առացանք, «Սովետական Հայաս-տան» օրաթերթին օգոստոս 7ի թիւը, ուր հրատարակուած է, նաեւ, «դելեգացիա» Շ. Մ. Առուչանեանի ճառը :

Հայաստանի խորհրդային հանրապե-տութեան նախագահն ալ փառաբանելով Ա. Միութեան խաղաղասիրական քաղա-քականութիւնը, կը ծանրանայ բարի դրացիական յարաբերութեանց վրայ :

Այս առթիւ կը յիշէ Իրանի հետ կըն-քուած համաձայնութիւնները եւ կը չա-րունակէ .

— « Անհրաժեշտ եմ համարում յայտա-րարել, որ մենք ցանկանում ենք, որ մեր հարեւան թիւրք ժողովրդի հետ հաս-տատուն լաւ, բարի – դրացիական յա-րաբերութիւններ : Սովետական Միութի-ւնը բազմիցս իր նախաձեռնութիւնն է ցու-ցաբերել այդ ուղղութեամբ : Մենք պա-տրաստ ենք ,որ այդ բարի նախաձեռնու-թիւնը բարեացակամ արձագանգ կը գտնի նաեւ թիւրքական կողմից » :

Թուրք մամուլը ժամանակին արձանա-գրեց այս յայտարարութիւնը , առանց կարծիք յայտնելու : Կամ պարզապէս կրկ-նելով կառավարութեան տեսակէտները :

Քաղաքացի Առուչանեանի բազմանդի ալ արձագանգն էմոսկուայէնարձակուած ողջոյնին, որ կ'արձագանդուի պարբե-բաբար, առանց պատասխան դանելու :

Հայաստանի ներկայացուցիչը իր ճա-ոին չարունակութեան մէջ պանծացնելով բոլշեւիկեան յեղափոխութեան յաղթա-նակները , կը պատմէ թէ ինչպէս տապա-լեցին «կենարուեալուցիոն դաշնակցական կառավարութիւնը» 1920 Նոյեմբերին, հաստատելով « ազատութիւն , ազգային անկախութիւն եւ սուվերենութիւն» (վե-հապետութիւն, գերիշխանութիւն) :

Այս առթիւ կը յիշէ Լենինի 1920 Դեկտ. 2ի հեռագիրը Հայաստանի Ռեւոլուցիոն Կոմիտէին . —

« Ձեմ կասկածում, դուք կը գործա-դրէք բոլոր ջանքերը՝ Հայաստանի , Թիւրքիայի , Ադրբէջանի աշխատաւորնե-րի միջեւ եղբայրական համերաշխութիւն հաստատելու համար» :

Ճառին մնացեալ մասը փառաբանու-թիւնն է նոր իշխանութեան օրով կա-տարուած նուաճումներուն , միշտ ապա-ցուցանելու համար թէ Հայաստանը «պա-ղութեային» երկիր մը (պալթավայը) չէ , այլ «ազատ, անկախ, իրաւահաւասար Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Ռեսպուբլիկա» :

Հարցնէիք այս «ազատ եւ անկախ» իշ-խանաւորին թէ կրնա՞յ տիրապետութեան տակ պիտի պահէ կղզին :

Պատասխանելով Ցունաստանի առար-կութենց, Անգարայի ներկայացուցիչը դարձեալ յիշեցուց թէ պէտք է Թուրքիոյ վերադարձնել Կիպրոսը, եթէ պիտի փոխ-ուի ներկայ զոյավիճակը :

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ հաւանեցաւ 30 միլիոն տոլար փոխ տալ Եուկոսլաւիոյ, օտար դրամով կամ ոսկիով : Յառաջիկայ յուն-ուարին 54 միլիոն տոլարի վարկ մը եւս պիտի բանայ, ապրանքներ դնելու հա-մար :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱՆԵԼԻ ՄԸ ՅԱՆԳԵՑԱԻ

•

Լոնտոնի խորհրդաժողովին չորրորդ նիստին մէջ, Թուրքիոյ արտաքին նախա-րարը, Ֆաթին Զորլու պարզելով իր կա-ռավարութեան տեսակէտը, բացատրա-պէս մերժեց Ցունաստանի կլոզ կղզին , ինչպէս կը պահանջեն Յոյները :

Այս յայտարարութենէն եաք , երեք նախարարները առանձին ժողովներ դու-մարեցին , մասնակցութեամբ չորսակի խորհրդականներու , ելք մը դտնելու հա-մար , ինչ որ դժուար կ'երեւայ : Թուրքիոյ ներկայացուցիչը Անգլիոյ արտաքին դոր-ձերու նախարարէն ալ յառաջ դնաց : Ան ոչ միայն կը մերժէ ինքնորոշման իրա-ւունք տալ Կիպրոսի ժողովուրդին , այլեւ համաձայն չէ որ վարչական ինքնօրինու-թիւն տրուի կանխահասօրէն : Իրեն հա-մար անգլիական ուժերու անհրաժեշտ ներկայութիւնը կը պահանջէ պահել բրի-տանական գերիշխանութիւնը :

Այս կացութեան մէջ, Անգլիոյ արտա-քին նախարարը կը փորձէ միջնորդի դեր կատարել Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ մի-ջեւ, բանակցութեանց ճամբան հարթելու համար : Խորհրդաժողովը պիտի շարու-նակուի սահմանափակ նիստերով եւ մաս-նաւոր տեսակցութիւններով :

Առջի օր հրատարակուած միացեալ դե-կոյց մը կը պարզէ Ցունաստանի եւ միւս երկու պետութենց տեսակէտներուն խոր տարբերութիւնը : Լոնտոնի թերթերը կը կարծեն թէ խորհրդաժողովը պիտի փակուի, եթէ կողմերէն մին տեղի չտայ : Այդ պարագային կը վախցուի որ բռնու-թիւնները վերսկսին Կիպրոսի մէջ, աւելի ծանր համեմատութիւններ ստանալով : Այն առեն Ցունաստան դարձեալ պիտի արծարծէ խնդիրը ՄԱԿի ընդհ. ժողովին առջեւ, ինչ որ կրնայ տեղի տալ միջազ-գային վէճերու, պղտորելով Ցունաստա-նի եւ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Լոնտոնի ժողովին մէջ կուսախնձոր դարձած է «ինքնորոշում» բառը : Ցունաստանի ներ-կայացուցիչը կը պահանջէ կիպրոսի չը-նորհել այդ իրաւունքը, որ Ազգաժողովի ուխտին հիմնական սկզբունքներէն մին կը կազմէ : Անգլիոյ արտաքին նախարարը պարզելով իր երկրին դիրքը, դիտել կու-տայ թէ Մեծն Բրիտանիա չատ մը գինուո-րական յանձնառութիւններ ունի Միջին Արեւելքի մէջ, անջատ դաշինքներ՝ Թուր-քիոյ եւ Յորդանանի հետ, ինչպէս եւ երբեակ յայտարարութիւն մը Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն հետ, ապահովելու համար խաղաղութիւնը Իսրայէլի եւ ա-րաբական երկիրներուն միջեւ : « Այս յանձնառութիւնները կատարելու համար , Բրիտանիա պէտք ունի ոչ միայն ռազմա-կան խարիսխի մը, այլ եւ ամբողջ կիպ-րոսի դործածութեան եւ անոր ընծայած դիւրութեանց» : Առանց դործածելու «ինքնորոշում» բառը, Անգլիոյ ներկայա-ցուցիչը բացատրեց թէ իրենց նպատակն է ինքնավարութիւն եւ խոստացաւ անոր-կուն դիրք մը չբռնել բանակցութեանց ըն-թացքին :

Կիպրոսի Յոյները կը մերժեն այս ինք-նավարութիւնը, որ դարձեալ բրիտանա-կան տիրապետութեան տակ պիտի պահէ կղզին :

Պատասխանելով Ցունաստանի առար-կութենց, Անգարայի ներկայացուցիչը դարձեալ յիշեցուց թէ պէտք է Թուրքիոյ վերադարձնել Կիպրոսը, եթէ պիտի փոխ-ուի ներկայ զոյավիճակը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԻՆՉՊԷՍ ՏՊՈՒԵՑԱՒ «ՓՈՍՏԱԼ»Ը

Անցեալ տարի Գրիգոր Զօհրապի «նո-վել»ներու ամբողջական ժողովածուն հը-րատարակուեցաւ Երեւանի մէջ, տասը հազար օրինակ :

Այս առթիւ գրքին խմբագիրը, Միհաս Հայուսեան (Հիւսեան) իր ծանօթագրու-թեանց մէջ կը պատմէ «Փոստալ»ի հրա-տարակութեան պարագաները, քաղելով Տիգրան Արփիարեանի յուշերէն :

Գրաճնուրիւնը շատ խիստ էր, այն ա-տեն, Պոլսոյ մէջ :

Ինչպէս կը պատմէ Տ. Արփիարեան, որ « Մասիս » պարբերականը կը հրատարա-կէր, (1901), Զոհրապի անունը «սոսկում կ'ազդէր աւագ գրաճնիչին» : Տպագրա-կան Տեսչութիւնը յանձնարարած էր մաս-նաւոր ուշադրութեամբ հետեւիլ տադան-դաւոր գրագէտին :

Իսկ Զոհրապ թոյլ չէր տար մէկ բառ անգամ ջնջել իր ձեռագիրներէն : Կը պա-հանջէր կա՛մ ամբողջութեամբ հրատա-րակել, եւ կամ վերադարձնել :

Գրաճնիչը միշտ կը յիշեցնէր թէ «մենծ սպաներուն դէմ գրել չըլլար» :

«Մասիս»ի խմբագիրը գլուխը կը ճերէ, եւէ մը գտնելու եւ նորավէպը փրկելու համար :

Կը նստի կ'օրինակէ Զօհրապի գրու-թիւնը, իբրեւ խորագիր կը դնէ «Աղախի-նի մը պատմութիւնը», ստորագրութիւնն ալ՝ *Եդուարդ*, որ կ. Իւթիւճեանի տղուն անունն էր :

Գրաճնիչը — կարծեմ նշանաւոր Մի-հաս Էֆէնտին — տեսնելով բարեյոյս մարդու մը ստորագրութիւնը, այլ եւս ա-ւելորդ կը սեպէ կարդալ նորավէպը , որ կը յանձնուի գրաշարին :

Մնացեալը Տիգրան Արփիարեանին է որ կը պատմէ .

— « Շաբաթ առաւ հրապարակ կ'ելլէր «Մասիս»ը, (ուր տպուած էր նորավէպը իր բուն անունով եւ Գ. Զօհրապի տա-րագրութեամբ), մեծ աղմուկ հանելով մանաւանդ Գաղզիւղի եւ Բերայի ջոջ դասակարգերուն մէջ, ուր դայթակղու-թիւն տիրեց, մինչ ժողովրդական խաւե-րը հիացումով լափած էին Զոհրապի նո-րավէպը » :

Ուրիշ խմբագիրներ ալ խաղի բերած են Միհաս Էֆէնտին, այսպիսի մեխանեն-գութիւններ կատարելով, փրկելու համար գրական գոհարներ :

Ամէնէն ազդու միջոցն էր վրան-բաց պատմութիւն մը, որուն անգերազանցելի վարպետը կը հանդիսանար Արամ Ա-տոնեան : ՎԱՀԷ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՑԷԼ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐ

Բրիտանական կառավարութիւնը նոր ազդարարութիւն մը ուղղեց Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի, որպէսզի դադրեցնեն զինուո-րական գործողութիւնները կազայի շրջա-նին մէջ : Երկրորդ ազդարարութիւնն է այս, մէկ չաբթուան ընթացքին, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ լուրջ մտահոգութիւն կը տիրէ Լոնտոնի մէջ : Կը վախցուի որ պատերազմը վերսկսի, եթէ երկու կող-մերը չարունակեն արշաւներ կատարել փոխադարձաբար : Ինչպէս յայտնի է , 1950 Մայիս 25ին տորադրուած յայտա-րարութեամբ մը, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները՝ որոշած են «ընդդիմա-նալ որեէ բռնութեան կամ սպառնալիքի, Եգիպտոսի կամ արաբական երկիրներու կողմէ : Մ. Նահանգները կը յուսան թէ կարելի պիտի բլլայ նոր փորձանքի մը ա-ռաջքը առնել :

Եգիպտոսէն եաք, Իսրայէլ եւս հաւանե-ցաւ դադրեցնել կրակը, պայման դնելով որ նախ Եգիպտոս դադրեցնէ իր զինուո-րական յարձակումները : Զինադադարի յանձնախումբին նախագահը զոր. Պըրնս նոր կոչ մը ուղղեց երկու կողմերուն , որպէս զի դադրեցնեն թշնամութիւնները կազայի սահմանագիծին երկայնքը, «կան-խելու համար չատ վտանգաւոր ապատնա-լիք մը խաղաղութեան դէմ » :

« Իսրայէլի Ձայն»ը առջի օր կը ծանու-ցանէր թէ քառասուն Եգիպտացիներ սպանուած եւ նոյնքան ալ վիրաւորուած են, իրենց յարձակումներուն հետեւան-քով : «Իսրայէլի զօրամասերը կրնային դիւրաւ դրաւել ամբողջ Կազայի հոդա-շերտը, բայց վերադարձան իրենց զօրա-կայանը, լիովին յարդելով տրուած հրա-մանները » :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Իսրայէլ-եան ուժերը քանդած են եգիպտական բա-նակատեղին՝ Կազայի մօտ : Դահիճէլի ան-թելն ալ կը ծանուցանէ թէ պայթեցուցին Իսրայէլի անթելի կայանը : Դարձեալ Իս-րայէլ կը ծանուցանէ թէ վար առած են երկու եգիպտական օդանաւեր :

Եգիպտոսի վարչապետը ճայնափիւռ ճառ մը պիտի խօսի, պարզելով կացու-թիւնը : Եգիպտական բոլոր թերթերը յու-զումնալից լուրեր կը հրատարակեն , խո-շոր խորագիրներով : Զօր. Պըրնս կը պա-հանջէ տիպղոդարար նիստի հրաւիրել Ա-համար :

Կը նստի կ'օրինակէ Զօհրապի գրու-թիւնը, իբրեւ խորագիր կը դնէ «Աղախի-նի մը պատմութիւնը», ստորագրութիւնն ալ՝ *Եդուարդ*, որ կ. Իւթիւճեանի տղուն անունն էր :

Գրաճնիչը — կարծեմ նշանաւոր Մի-հաս Էֆէնտին — տեսնելով բարեյոյս մարդու մը ստորագրութիւնը, այլ եւս ա-ւելորդ կը սեպէ կարդալ նորավէպը , որ կը յանձնուի գրաշարին :

Մնացեալը Տիգրան Արփիարեանին է որ կը պատմէ .

— « Շաբաթ առաւ հրապարակ կ'ելլէր «Մասիս»ը, (ուր տպուած էր նորավէպը իր բուն անունով եւ Գ. Զօհրապի տա-րագրութեամբ), մեծ աղմուկ հանելով մանաւանդ Գաղզիւղի եւ Բերայի ջոջ դասակարգերուն մէջ, ուր դայթակղու-թիւն տիրեց, մինչ ժողովրդական խաւե-րը հիացումով լափած էին Զոհրապի նո-րավէպը » :

Ուրիշ խմբագիրներ ալ խաղի բերած են Միհաս Էֆէնտին, այսպիսի մեխանեն-գութիւններ կատարելով, փրկելու համար գրական գոհարներ :

Ամէնէն ազդու միջոցն էր վրան-բաց պատմութիւն մը, որուն անգերազանցելի վարպետը կը հանդիսանար Արամ Ա-տոնեան : ՎԱՀԷ

ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄՄԲ.— կաթող. պատուիրակութեան դիւանէն առացաւք հետեւեալ զեկոյցը, որուն լուրերը օր օրին հաղորդած ենք արդէն :—

Համաձայն Հոդեւոր Գերագոյն Խոր-հուրդէն առացուած հեռագիրներուն , 25 – 30 սեպտեմբերին, Ս. Էջմիածնի մէջ տեղի պիտի ունենայ եկեղեցական ընդհա-նուր համագումար ,ուր պիտի կատարուի Հայրապետական ընտրութիւն , յետոյ է-պիսկոպոսական ձեռնադրութիւն :

Թարգմանչաց տօնին օրն ալ՝ 8 Հոկ-տեմբեր, տեղի պիտի ունենայ սրբալոյս միւռոնի օրհնութեան արարողութիւն :

Երոպայէն հրաւիրուած են երեք հոգե-ւորականներ, — Երուսաղէմի Հայրապետա-կան պատուիրակը, Գեր. Զգօն եւ Պասէ Ծ. վարդապետները, եւ վեց աշխարհա-կան ընտրեալ պատգամաւորներ, մէկը Անգլիայէն, մէկը Իտալիայէն եւ չորսը Ֆրանսայէն : Ֆրանսայի պատգամաւոր-ները պիտի ընտրուին մէկը Մարսէյլի չը-ջանէն, մէկը Լիոնի չրջանէն, երկուքն ալ Փարիզի չրջանէն : Այս մասին հարկ եղած հրահանգները տրուած են արդէն Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հոգեւոր հովիւներուն եւ պէտք եղած կարգադրութիւնները կ'ըլ-լան, որպէս զի Ֆրանսայի պատգամաւոր-ները ալ ընտրուին եւ վիզա ստանալու համար դիմումներ կատարուին :

***

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին ընտր-րութեան առթիւ, որ պիտի կատարուի Սեպ-տեմբեր 25–30ին, եկեղեցւոյ թեմական համագումարը միաձայնութեամբ պատ-գամաւոր ընտրած է Պ. Հրանտ Նազար-եանը (Գահիրէ) եւ Պ.Մարաիկ Զարպհա-նէլեանը (Ամերիքանդրիա) : Փոխ անդամ ընտրուած են Պ. Պ. Ազատ Պեհեւեան եւ Լեւոն Շիլմանեան :

ՍՈՒՏԱՆԷն հասած լուրերու համա-ձայն, ուսլի քան հինգ հարիւր պինուոր-ներ ապատնուած են հարաւային չրջանին մէջ, վերջին խռովութենց ընթացքին : Ըմբոստ պինուորները փոխանակ անձնա-տուր բլլալու, անտառները ապաստանած են :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ առաջնորդութեան նախարա-րը (պրոպագանդա), պէդ. Սալահ Սալեմ, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն եւ քաչուեցաւ փառաւոր պալատ մը որ նախապէս Ֆա-րուքի կը պատկանէր :

ԿԱՄՈՒՐՋ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Տանը մեր Սինն եւ Տանը մեր Սինն, տարբեր ձեռքով, սակայն միեւնոյն ոճով «Փիրուզն» (Ֆեմին) ոճով ժամանակակից տարրերով հարուստ ներկայացումներ կը պատրաստէ Ֆեմին Ալեքսանեան։ Ան ունի իր ինքնատիպ ոճը, որ կը տարբերի միւս նկարչուհիներու ոճերէն։ Ֆեմին կ՚ընդգծէ գոյներու եւ ձեւերու ներդաշնակութիւնը, որ կը ստեղծէ հոգեկան մթնոլորտ։ Ան կը ներկայացնէ նաեւ ինքնադիմանկարներ։ Ֆեմին Ալեքսանեան ծնած է Պէյրութ, ուր ստացած է իր գեղարուեստական կրթութիւնը։ Ան ցուցահանդէսներ ունեցած է Պէյրութի, Փարիզի, Լոնտոնի, Նիւ Եորքի եւ Մոնթրէալի մէջ։ Ան անդամ է Լիբանանի Գեղանկարչաց Միութեան։

Ներկայ ցուցահանդէսը կը բացուի այսօր, երեքշաբթի, առաւօտեան ժամը 10-ին եւ կը տեւէ մինչեւ 15 Մայիս։ Ցուցահանդէսի բացման հանդիսութեան ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Լիբանանի Գեղանկարչաց Միութեան անդամները։

Ցուցահանդէսի բացման առիթով Ֆեմին Ալեքսանեան յայտնեց, որ ինքը կը նախընտրէ ներկայացնել իր գործերը ցուցասրահին մէջ, քան թէ ցուցադրել զանոնք պատկերասրահներու մէջ։ Ան կ՚ըսէ, որ ցուցասրահին մէջ ներկայացուած գործերը կը ստանան աւելի մեծ նշանակութիւն։

Ֆեմին Ալեքսանեան կ՚ապրի Պէյրութ ... Ես գիտեմ նրան։

Ցաւիդ եղայր, մայրիկ, հեռու եղբայրներ, քոյրեր իմ սիրելի, Ուրբաթ փոթ գիշերուան դէմ։

— Ես։

Ամէն ինչ կարգին է։ Ամէն ինչ կարգին է, հորդ, քոյրդ, մայրդ, հայրդ, ամէն ինչ կարգին է։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզես դուն։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Աստուած։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Ամենակալը։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Տէրը։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Յիսուս։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Սուրբ Հոգին։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Սուրբ Երրորդութիւնը։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Աստուածամայրը։ Ամէն ինչ կարգին է, ինչպէս որ կ՚ուզէ Սուրբ Կոյս

Ս. ՓԱՐԱՆՅԱՆ ՏԵՍՆԱԿԻՑ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՄԱՍԻՆ

Ս. Փարանյանը ծնվել է 1880 թվականին Կարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ուսուցչական սեմինարիան։ Ուսուցչական գործունեություն է սկսել 1900 թվականին։ Աշխատել է Ղարաքիլիսայում, Ալեքսանդրապոլում, Ղարսում, Կարսի մարզի գյուղերում։ Ուսուցչական գործունեության տարիներին հրատարակել է մանկավարժական բնույթի մի շարք հոդվածներ։ Հեղինակ է «Ուսուցչական ուղեցույց» (1913 թ.) աշխատության։ Մահացել է 1937 թվականին։

— Ինչպե՞ս դարձաք ուսուցիչ։

— Ես ծնվել եմ Կարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Ավարտել եմ Ալեքսանդրապոլի ուսուցչական սեմինարիան։ Ուսուցչական գործունեություն եմ սկսել 1900 թվականին։ Աշխատել եմ Ղարաքիլիսայում, Ալեքսանդրապոլում, Ղարսում, Կարսի մարզի գյուղերում։ Ուսուցչական գործունեության տարիներին հրատարակել եմ մանկավարժական բնույթի մի շարք հոդվածներ։ Հեղինակ եմ «Ուսուցչական ուղեցույց» (1913 թ.) աշխատության։

— Ինչպե՞ս էր կազմակերպված դպրոցական գործը ցարական տիրապետության տարիներին։

— Ցարական տիրապետության տարիներին դպրոցական գործը կազմակերպված չէր։ Դպրոցներ կային միայն մեծ գյուղերում, իսկ փոքր գյուղերում երեխաները զրկված էին կրթության հնարավորությունից։ Ուսուցիչները ստիպված էին ապրել ծայրահեղ աղքատության մեջ։ Ուսուցչի միջին ամսական աշխատավարձը 15-20 ռուբլի էր։ Ուսուցիչները ենթարկվում էին հալածանքների, եթե համարձակվում էին ազգային դպրոցի մասին խոսել։

— Ինչպե՞ս էր կազմակերպված դասավանդումը։

— Դասավանդումը կազմակերպված չէր։ Ուսուցիչները դասավանդում էին ըստ իրենց հայեցողության։ Դասագրքեր չկային։ Ուսուցիչները ստիպված էին ինքնուրույն կազմել դասագրքեր։ Ես ինքս կազմել եմ «Ընթերցանության գիրք» և «Թվաբանության գիրք» դասագրքերը։ Դրանք հրատարակվել են 1913 թվականին։

— Ինչպե՞ս էր կազմակերպված ուսումնական գործընթացը։

— Ուսումնական գործընթացը կազմակերպված չէր։ Դասերը տևում էին 30-40 րոպե։ Դասերի միջև ընդմիջումներ չկային։ Ուսուցիչները ստիպված էին դասավանդել մի քանի դասարանների։ Դասարանները հաճախ միավորվում էին։ Ուսուցիչները ստիպված էին դասավանդել մի քանի դասարանների։ Դասարանները հաճախ միավորվում էին։

— Ինչպե՞ս էր կազմակերպված ուսուցչի աշխատանքը։

— Ուսուցչի աշխատանքը կազմակերպված չէր։ Ուսուցիչները ստիպված էին աշխատել ծայրահեղ դժվար պայմաններում։ Նրանք չունեին բավարար միջոցներ, դասագրքեր, ուսումնական նյութեր։ Ուսուցիչները ստիպված էին ինքնուրույն կազմել դասագրքեր։ Ես ինքս կազմել եմ «Ընթերցանության գիրք» և «Թվաբանության գիրք» դասագրքերը։ Դրանք հրատարակվել են 1913 թվականին։

— Ինչպե՞ս էր կազմակերպված ուսումնական գործընթացը։

— Ուսումնական գործընթացը կազմակերպված չէր։ Դասերը տևում էին 30-40 րոպե։ Դասերի միջև ընդմիջումներ չկային

պահովութեան Խորհուրդը :

Իսրայէլի արտաքին գործերու նախարարը յայտարարեց .— «Եգիպտոսի կողմէ մէկ կատարուած քանդումի եւ գրգռու - թեան ձեռնարկները այլեւս չեն կրնար անպատիժ մնալ : Եգիպտոս բացէ ի բաց գրգռութեան ձեռնարկած ըլլալով եւ ապառնալով Իսրայէլի ապահովութեան , մեզի կը մնար ամէն գնով ապահովել մեր պաշտպանութիւնը » :

Այս ազդարարութենէն եաքն էր որ Իսրայէլի վրիժառու ուժերը արշաւեցին Խան Եունիսի վերնատրական կայանին վրայ :

Իսրայէլի վարչապետը արտակարգ նիստի հրաւիրեց գահլիճը , լսելու համար ազգ . պաշտպանութեան նախարարին զեկուցումը կացութեան մասին : Երկկ ուրիչ ժողով մը գումարուեցաւ , ապայակոյսին հետ :

Հակառակ այս վտանգաւոր երեւոյթին - բուն , չի կարծուիր որ դէպքերը պատերազմի մը յանգին : Անգլիա , Ֆրանսա եւ Մ . Նահանգները ուժգնօրէն պիտի միջամտեն , այդ վտանգը փարատելու համար : Միւս կողմէ , ամերիկեան աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ « արաբական երկիրները պատրաստ չեն պատերազմ յայտարարե - լու» :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՍ. ԱՓՐԻԿԷի ՄԷՋ

ՆՈՐ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵ՞Ր ԾԱԳԱԾ ԵՆ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ նոր տարակարծութիւններ ծագած են այն հինգ նախարարներուն միջեւ որոնք մասնակցած էին Էքս լը Պէնի խորհրդակցու - թեանց : Նոր մարզպանը , զօր . տը Լա - թուռ Փարիզ պիտի գար երէկ , մանրա - մասն հրահանգներ ստանալու համար : Մի եւնոյն ատեն բանակցութիւնները կը շարունակուին Ֆրանսայի եւ Մարոքի մի - ջեւ : Ամէն դժուարութիւն հարթուած չէ տակաւին : Այն պատուիրակութիւնը որ Մատակասքար պիտի երթար աքսորական Սուլթանին հետ խորհրդակցելու համար , յետաձգեց իր մեկնումը : Միւս կողմէ Մարոքի անկախութեան կուսակիցները կը մերժեն որ հարիւրամեայ մեծ եպարքոսը եւ իր որդին մասնակցին արքունի խոր - հուրդին :

Նոր մարզպանը Սուլթան Աբտֆայի այ - ցելեց առջի օր , նախապատրաստելու հա - մար անոր հրաժարումը : Կարծողներ կան թէ պիտի համակերպի : Ուրիշներ կը վախնան որ մերժէ : Փափուկ խնդիր մըն ալ այս : Առաջին տեսակցութեան ընթաց - քին , երբ մարզպանը բարբառութիւն կը մատթէր , Սուլթանը հազիւ քանի մը բառ մրմնջեց , թարգմանի միջոցաւ :

× *Սեպտեմբեր 1ին Սուրիոյ մէջ ալ ցոյցեր կատարուեցան , ի նպաստ Մարոքի անկախութեան : Սուրիոյ կարմիր Մահի - կը կէս մը ուղղեց քոյր կազմակերպու - թեանց , միանաբար օգնելու համար Մա - րոքցիներուն :*

× *Փաքիստանի վարչապետը յայտարա - րեց Սահմանադիր ժողովին առջեւ թէ կատարեալ աջակցութիւն պիտի ընծայէն Մարոքի եւ Ալժերիոյ ժողովուրդներուն , իրենց ազգային իղձերը իրականացնելու համար :*

× *Ֆրանսայի համայնավար կուսակ - ցութեան Քաղաքական Բիւրօն կոչ մը ուղղեց ընկերվարական կուսակցութեան , որպէսզի միացեալ ճակատ կազմեն , «ընդ - դիմանալու համար նոր զօրքի առաքման դէպի Հիւս . Ափրիկէ եւ զգուշեցնելու հա - մար զապզպական գործողութիւնները , նոր զօրակոչը եւ իրական բանակցութիւն - ներ կատարուին Ալժերիոյ եւ Մարոքի ի - րաւասու ներկայացուցիչներուն հետ» :*

× *Պաղտատի Ֆրանսական դեսպանը ի - րաքի կառավարութեան դիմելով , դիտել տուաւ թէ կարմիր Մահիկի յանձնա - խումբ մը ղրկել Մարոք՝ կը նշանակէ մի - ջամտել Հիւս . Ափրիկէի գործերուն :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ . ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՁԱՓՈՆ ակը - բուքով համաձայնեցան , փութացնել ու համար ձափոնի վերակինումը : Ամերիկ - եան պինուորները աստիճանաբար եւս պի - տի կանչուին եւ նոր դաշնագիր մը պիտի կնքուի , ջնջելով պահպան սահմանափա - կումները :

ՈՒԺԳին ՊԱՑԹԻՒՆ ՄԸ սպասեց Վիէն - նայի Կրանտ Օթէլը , որ ունի 300 սենեակ - ներ եւ ուր կը բնակէին Մ . Միւոլեան պաշտօնեաները եւ սպաները : Տասներկու հրշէջ խումբեր օգնութեան հասան , բո - ցերը մարելու համար : Եօթը աւտարիացի հրշէջներ վիրաւորուեցան , 12 խորհրդա - յին տպաւորակներ , մեծ մասով կիներ եւ մանուկներ , թունաւորուեցան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Հայկանուշ Բազդասար - եան եւ զաւակը՝ Վահագն–Ժաքօ կը ծա - նուցանեն թէ այս կիրակի յետ պատա - րագի Հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Ս . Յովհաննէս–Մկրտիչ եկեղե - ցին , իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳՆԴ, ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առաքիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալ ընկերոջ յի - շատակը յարգողները :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼ .–ՀԱՅԵ - ՐԷՆ , Փրոֆ . Յ . Յ . Զագմագեան , 1424 *մեծադիր էջ , լաթակազմ , Պէյ - րութ* , 1955 , 4000 *Ֆրանք :*

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ , Հր . Փաստր - մաճեան , *Ա . հատոր , Պէյրութ* , 1954 700 *Ֆրանք :*

ՎԵՐԱԴԱՐՁ , Կ . Փոլատեան , Գահի - րէ , 1955 , 500 *Ֆրանք :*

ՎԷՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ , Խաչ . Աբովեան , *Պէյրութ* , 1954 , *լաթակազմ* , 700 *Ֆր :*

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ , Դպրոց . կեան - *քը , անտիպ նամակներ եւն .* , Դեր . Ճիզմէճեան , *Գահիրէ* , 1955 , *լաթա - կազմ* , 700 *Ֆրանք :*

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑ հատընտիր , *Պէյ - րութ* , 1958 , 380 *Ֆրանք :*

Պէյրութ , 1955 , 200 *Ֆրանք :*

ՎՐԹ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ , պատմուածքներ Պէյրութ , 1955 , 280 *Ֆրանք :*

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ , Հատընտիր , Պէյ - րութ , 1954 , *դէմ* 200 *Ֆրանք :*

ՍԻՄՄԱՆԹՕ , Ամբողջական գործեր , Գահիրէ , 504 *էջ* , 1500 *Ֆր . :*

ՍԻՄՄԱՆԹՕ ԵՒ ԽԱՋԻ ԶԱՐԷ , Յովհ . Շիրազ , *Պէյրութ* , 1955 , 150 *Ֆրանք :*

ՍԻՄՄԱՆԹՕ , Հոգեվարքի եւ Յոյսի Ջահեր , կարմիր լուրեր բարեկամէս , եւն . , Պէյրութ , 1955 : 400 *Ֆր . :*

ՌՈՒՍԹԱԻՅԻ ՇՈԹԱՆ ԵՒ ԹԱՄԱՐԱ , Յ . Շիրազ , 100 *Ֆրանք :*

ՄԻՍԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՑ , Ծիածան , Նոր Տաղեր , 250 *Ֆրանք :*

ՍԱՑԱՔ ՆՈՎԱ , Պէյրութ , 220 *Ֆր . :*

ՆԵՐԱՇԽԱՐՀ , Ինարա , Պէյրութ , 1955 , 400 *Ֆրանք :*

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԲԵՄԸ , Ա . Գրաճեան , 350 *էջ* , 1200 *Ֆրանք :*

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ , Ճէյմս Մանտալեան , *Պոսթըն* , 1050 *Ֆր . :*

ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ , Մ . Վրդ . Օր - մանեան , 100 *Ֆրանք :*

ԱՒ . ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ , Իմ Յուշերից , ԲԱՐԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՀԻՆԱՆԵՐԸ , Բ . Ֆահ . Արսլանեան , 500 *Ֆրանք :*

ՅՈՒՇԵՐ Շ . ԳԱՐԱՃԻՍԱՐԵՆ , Ս . Տէօվլէթեան , 500 *Ֆրանք :*

ԽԱՉԻՆ ՁԱՄԲԱՆ , Ծ . Պէրպէրեան , *Փարիզ* , 1955 , 400 *Ֆրանք :*

1955ի Ընդարձակ գրացուցակը , 162 էջ , մանրատառ , որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 գրքի անուններ , ձրի կը ղրկուի փափոխողներուն : *Դիմել՝*

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e.
Chèque Postal, Paris, 1278-35.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ԻԵ . ՅԱՆՆ

Պուլվար Օտտօ

Նախորդ գումար	1·122·000
Պ . Ոսկիան Քէնտիրեան	1·000
Պ . Աստուր Աղայեան	1·000
Պ . Վահան Յակոբեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Վերօ Եադօեան	1·000
Պ . Հրանդ Սարաֆեան	1·000
Պ . Աբգանա Մինասեան	500
Պ . Կիրակոս Սարգիսեան	500
Պ . Յար . Ղարիպեան	200
Այրի Տիկին Էլմաս Գէորգեան	200
Պ . Ասլան Թօսպուլեան	300
Պ . Մովսէս Զարիփեան	300
Պ . Կ . Մարիքեան	200
Պ . Ս . Մինասեան	100
Պ . Յ . Մինասեան	100
Պ . Յ . Մարիքեան	100
Պ . Ա . Դաւիթեան	200
Պ . Մ . Աբրահամեան	200
Պ . Ա . Տիլսիզեան	100
Ընդհ . գումար	1·130·000

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գըրչէհիրցի Տիկին Հայկանոյշ Պալըզ - ճըօղլու , կը փնտռէ իր երկու եղբայրնե - րը՝ Տիգրան եւ Կարապետ Պալըզճըօղլու - ները , որոնք Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուին : Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ , Պ . Ազամին , սափրիչ , 60 , Մօնթէ Կրանտ Քօթ , Լիոն , Ֆրանս :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՎԱԼԱՆՍ .— Հ . Յ . Դ . Շրջ . կոմիտէն ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր - ները այս չաբաթ , ժամը 20·30ին , Ահա - րոնեան սրահը : Խիստ կարեւոր օրա - կարգ : Բոլորի ներկայութիւնը պարտա - դիր է :

ՀԱՄԱԽՈՐՀՐԴԻ ՄԷՋ Անթուանէթ մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ա - ռաւօտ ժամը 9ին , հայրենակից Նաճար - եանի տաքարակը : Զեկուցում պատգա - մաւորական ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՅԱՐԳԵԼԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒ
ԿԸ ՅԱՆՈՒՑՈՒԻ ԹԷ
ԱՐԱՔՍ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
27, Rue d'Aubagne, Marseille
ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ ԱՑՍՕՐ ՇԱԲԱԹ
Ամբողջապէս նորոգուած եւ բարւոք ապրանքներով ճոխացած

Imp. Araxes Rue Richer, Paris (9e)

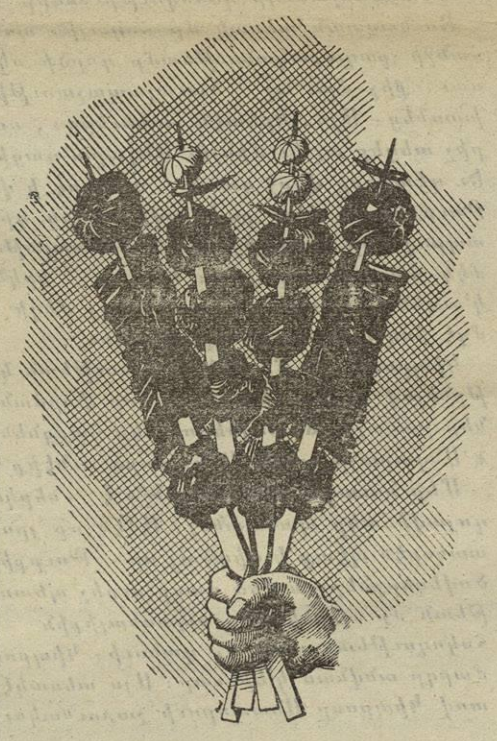
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՅԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

վերաբացաւ իր դուռները , եւ իր բազմ - ազան ուշադրութիւնը կը դարձնէ իր յաճախորդներուն , ապսպրանք - ները փութով կը գոհացնէ , բարեհաճ ուշադրութեամբ , ապսպրանք կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ , ՍԻՄԻԹ , ԳԱՏ - ՕՅԻՖ եւայլն :

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ , ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ , ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս - եան ընտիր էքսպակուրներ

ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ , «չաշլիք» , «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅՁ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՒՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն , իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՒՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 4 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7767 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3178

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ի ԵՌ ԵՐԿԱՐ ՊԻՏԻ ՏԵԻ

Անշուշտ ամէնքս ալ ուրախ ենք որ ա-րեւմտահայ գրագէտներու եւ բանա-ստեղծներու ամբողջական կամ հատընտիր գործերը կը հրատարակուին Երեւանի մէջ :

Տարիներու ընթացքին լոյս տեսան հա-տորներ Ց. Պարոնեանի, Եր. Օտեանի, Հ. Աճառեանի, Մ. Մեծարենցի, Գ. Զօհրապի եւն. գործերէն :

Շատ մը գործեր երկրորդ տպագրու-թեան հասած են արդէն :

Կրկնատպուածէ, նաեւ, քանակը, եռեք եւ հինգ հազարէն բարձրանալով տասը հազարի :

Յետոյ, հրատարակութեան որակն ալ բարեփոխուած է,— լմնոլը թուղթ, մա-քուր տպագրութիւն, հաստատուն կազմ :

Գիները՝ իրապէս մտածելի, մանաւանդ սրտատահմանի համար :

Իւրաքանչիւր հեղինակի գործերուն հրատարակութիւնը յանձնուած է խմբա-գրական մարմնի մը կամ ձեռնհաս ան-հատներու, որոնք ներածականներէ զատ ծանօթագրութիւններ ալ կը կցեն հատոր-ներուն, աւելի ժողովրդականացնելու հա-մար գանոնք :

Եւ վերջապէս, այժմ աւելի դիւրաւ կը ճարուին գիրքերը արտատահմանի մէջ :

Այս բոլոր գրական երեւոյթներուն դի-մաց, անհանդուրժելի, ընդվզեցուցիչ տաղտուկ մը՝ «նոր» կոչուած ուղղա-գրութիւնը :

Կատարեալ քար ու խիճ եւ աւազ : Գրե-լու եղանակ մը որ հիմնովին հակագիտա-կան է եւ յետադիմական :

Քանի տարի փորձելէ ետք, կարգ մը գնահատելի բարեփոխումներ կատարեցին 1941ին :

« Երեւան »ը կը գրուէր Յերեվան, Եր. Դաեանը՝ Յերվանդ Ոտյան եւայլն :

Մասնակի բարեփոխումներէն ետքն ալ, հիմնականը մնաց անփոփոխ :

Այնպէս որ, անճոռնի պատկեր մը կը ներկայացնեն դասական ուղղագրու-թեամբ հրատարակուած գիրքերը, արեւ-մտահայ թէ արեւելահայ :

Կը թուի թէ նախակրթարանի աչա-կերտները բեռնացած օրինակած եւ տպա-գրութեան յանձնած են Օտեանի, Վարու-ժանի, Զօհրապի, Մեծարենցի կամ Պա-րոնեանի գործերը :

Հեղինակներուն անուններն անդամ ան-ճանաչելի դարձած են :

Տակաւին չենք խօսիր տառերու խճող-ման կամ յօդուման, բառերու աղճատ-ման մասին, — հետո (յետոյ), Կորյուն (Կորիւն), Կլիկիո (Կիլիկիոյ), թյուր-քիո, նյութ (նիւթ), Սյունիք հյուսիս, յուրանքանչյուր...

Մենք վստահ ենք որ Հայաստանի մէջ ալ շատ մը բանասէրներ, գրագէտներ եւ ուսուցիչներ կը տառապին, այս միջնա-դարեան բարբարոսութենէն :

Այս դիտակցութեամբ ալ, երիցս ար-դահաւելի կը դանենք այն զոյնզոյն թուքակները որոնք բան – զործ ըրած են նոյն աղճատումները տարածել արտա-սահմանի մէջ :

Անշուշտ գլխաւոր պատճառը այն է որ ոչ միայն տգէտ են, այլեւ սրտուկ : Ծոյլ եւ ապիկար :

Հատարակ չարագործներէ տարբերու-թիւն չունին այս թշուառականները, վասն զի կը մեղանչեն դիտակցօրէն : Մղուած՝ քինախնդրութենէ եւ խուժանա-վարութենէ :

Չը կարծենք թէ անհրաժեշտ չէ քանի տարի եւս ձգձգել, չափելու համար գոր-ծուած աւերին հետեւանքները :

Ձմարիտ հայրենասիրութիւնը կը պա-հանջէ միացեալ ճակատ կազմել դէմ այս հարցին մէջ, եւ օտարաբանութեանց սան-ձարձակ արշաւին դէմ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԿՐԱԿԸ ԴԱԴՐԱՄ Է, ԲԱՅՑ...

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ կայու-թիւնը զգալապէս մեղմացած է Պաղեստի-նի մէջ եւ նոր դէպքեր չեն պատահած, բայց եւ այնպէս մտահոգութիւն կը տի-րէ : Զինադադարի յանձնախումբին նա-խագահը, զօր. Պըրնս կազմ մը նոյ, խոր-հրդակցելու համար եգիպտական իշխա-նութեանց հետ : Վերջին դէպքերու հետե-ւանքով սպաննուած են հարիւր հոգի, երկու կողմէն : Զօր. Պըրնս այցելեց նաեւ Յան Եունիս, փոքր քաղաք մը ուր արիւ-նալի դէպքեր պատահած էին չորեքշաբթի օր : Կը հաստատուի թէ այս առթիւ սպան-նուած են 40 արաբ տարագիրներ, նոյն-քան ալ վիրաւորուած : Զօրավարը երեք ժամ կեցաւ այդ ատանին մէջ, անձամբ տեղեկանալու համար ամէն բան : Կացութիւ-նը ծանր է տակաւին : Եգիպտոս կրակը դադրեցնելով հանդերձ, չէ պատահա-նած Ազգաժողովի վերջին կոչին : Անգ-լիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները միշտ կը խորհրդակցին Ազգաժողովին ընդհ. քարտուղարին հետ, կացութեան մասին :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստա-տեն թէ արաբական աշխարհը միացեալ ճակատ կազմած է Իսրայէլի դէմ :

Յորդանանի դահլիճը խորհրդակցու-թիւն մը կատարեց պինուորական հրամա-նատարներուն հետ, սահմանազլուխի կա-ցութեան մասին : Զօր. Կլուբ փաշա, ա-րաբական լեգէոնին սպարապետը, որ Անգլիա պիտի երթար արձակուրդով, ո-րոշեց Ամման մնալ : Ամիլկական միջոց-ներ ձեռք առնուեցան կազմ եւ պատրաստ պահելու համար Յորդանանի պինուալ ու-ժերը, որեւէ յարձակման պարագային : Քառասուն եգիպտացի սպաներ, որոնք այժմ Սուրիա կը գտնուին եւ Պէյրութ պիտի երթան ուրբաթ օր, Յորդանան ալ պիտի այցելեն, մնալով հինգ օր :

Սուրիոյ վարչապետը, Սապրի Ասալի, ժողովի հրաւիրեց Իրաքի, Եգիպտոսի եւ Յորդանանի դեսպանները : Ժողովէն ետք որոշուեցաւ խորհրդակցութեան մը հրա-ւիրել արաբական պետութիւնները, հա-ւաքական օգնութիւն մը հասցնելու հա-մար Եգիպտոսի : Այս որոշումը հեռագրով հաղորդուեցաւ ամէն տեղ :

Լիբանան եւս Եգիպտոսի հետ է, առանց վերապահութեան եւ Եգիպտոսի դէմ որ եւ է նախայարձակում կը նկատէ Լիբա-նանի դէմ ուղղուած, ինչպէս յայտարա-րեց վարչապետը : Այս վերջինն ալ հաս-տատեց թէ խորհրդակցութիւններ կը կա-տարուին, «վերջ տալու համար յարձակ-ման, պատժելով նախայարձակը » :

Իրաքի արտաքին գործերու նախարա-րին յայտարարութեան համաձայն, Ի-րաք իմացուցած է Եգիպտոսի թէ պատ-րաստ է «զինուորական կամ ուրիշ տեսակ օգնութիւն ընծայելու ընդդէմ իսրա-էլեան յարձակման » : Նախարարը ա-ւելցուց.— «Մենք միշտ կը խորհրդակ-ցինք Արաբական Դաշնակցութեան ան-դամ պետութեանց հետ, արաբական մի-ացեալ քաղաքականութիւն մը վարելու եւ հատաքական միջոցներ ձեռք առնելու հա-մար Իսրայէլի նախայարձակման դէմ :

Ինչպէս կ'երեւայ, Իրաք եւ Եգիպտոս հաշտուած են, պատերազմի վտանգին առջեւ : Մեծ կռզմէ, արեւմտեան պետու-թիւնները ամէն միջոց կը փորձեն, որ-պէսզի նոր բնդհարումներ չպատահին, վտանգելով Միջին Արեւելքի խաղաղու-թիւնը :

× Եգիպտացիները իսրայէլեան լրտես մը ձերբակալեցին Սինայի մէջ :

⁂ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Քանի կը պատկանայ կուսակցական պայքարը, այնման «գաղտնիքներ» կ'ի-մանաք Թուրքիոյ ներքին կեանքէն :

Եւ պատասխանատու մարդիկ են որ կը բանան վարագոյրը, հին ու նոր վարչա-պետներ, նախարարներ, երեսփոխաններ կամ խմբագիրներ :

Օգոստոս 21ին կառավարական կուսակ-ցութիւնը (Դեմոկրատ) ժողով գումարած էր Անգարայի մէջ, ի ներկայութեան նա-խարարներու :

Օրուան գլխաւոր ճառախօսն էր ծանօթ բանասէր Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, արտաքին գործերու նախորդ նախարարը, այժմ փոխ – վարչապետ :

Կատարեալ ամբաստանագիր մըն էր իր ճառը՝ նախկին վարչութեան դէմ, որ կր գտնուէր Մ. Քէմալի հիմնած կուսակցու-թեան՝ Հալքի ձեռքը, առաջնորդութեամբ Իսմէթի :

Ճառախօսը պարզելով 1946ի ընտրու-թեանց առթիւ կատարուած բռնութիւն-ները, ըսաւ թէ Հալքը «Մոսկովներու գործակալն է» կը կոչէր զիրենք : Թէ Իս-մէթ անձամբ կը վարէր պայքարը եւ «կախե՛ք, կախե՛ք» կ'աղաղակէին սիներ-մայի մը պատշգամէն :

Յետոյ խօսեցաւ Հալքի Բ. քարտուղա-

Թուրկուտ Կէօլէի մասին, որ անարգած էր ներկայ կառավարութիւնը :

Այս մարդը նախապէս գայմագամ եղած է : «Երիտասարդ էր ու զարգացած : Պէտք էր ատէր բռնապետութիւնն ու գերու-թիւնը : Միւնչդեռ տառապեցուց ժողո-վուրդը եւ մեզի դէմ ցցուեցաւ Ազգ. ժո-ղովին մէջ» :

Ապա հրաւէր մը.— «Հաւանաբար ձեր մէջ կան այնպիսիներ որոնք ճաշակած են այս մարդուն տփոցը » :

Եւ ահա վեց հոգի մէկէն ոտքի կ'ելլեն :

Առաջինը կը պատմէ թէ Կէօլէ սարսա-փելի ծեծ մը ճաշած էր իրեն եւ իմիճի այ «վրէժ լուծելու համար եզը ծախած եւ ատրճանակ մը առած էր » ;

Երկրորդը կը նկարագրէ թէ Կէօլէ զին-ը խոշտանգած եւ իր խանը փակած էր :

Երրորդը.— ես այնքան վախցած եմ 46 թիւէն որ մինչեւ այսօր երբ բան մը հարց-րեմ, 45էն 47 կը ցատկեմ :

Չորրորդը.— Ճոկանով կոտրեցին թե-ւերս, պահականոցին մէջ :

Հինգերորդը եւ վեցերորդը լրացուցին պատկերը, նկարագրելով իրենց կրած խոշտանգումները :

Ինչպէս կը տեսնէք, աւանդութիւնը կը շարունակուի հաւատարմօրէն :

Միակ տարբերութիւնը այն է որ այս անգամ զոհերը «կեավուր»ներ չեն, այլ « Թիւրքօղլու թիւրք» : ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

*

ՆՈՐ ՁՕՐՔ ԴԷՊԻ ԱԼՃԵՐԻԱ

Կառավարութեան այն յանձնախումբը որ մասնաւորապէս կը զբաղի Հիւս. Ափ-րիկէի գործերով, առջի օր մանրամասն նօրէն քննեց Ալժերիոյ կացութիւնը : Ժո-ղովը տեւեց 3ժամ, ի ներկայութեան կու-սակալ Սուսթէլի, արտաքին եւ ներքին նախարարներուն եւն. : Պ. Սուսթէլ տե-ղեկութիւններ հաղորդեց վտանգուած չո-քաններու մասին : Ի վերջոյ դեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ կը հաստատէ թէ կառավարութիւնը բոլորովին համաձայն է կուսակալին կատարած անօրինու-թեանց : Որոշուեցաւ նոր զօրք ղրկել : Ար-դէն ղրկուած են վեց վաշտեր : Շուտով պիտի ղրկուին ուրիշ ինը վաշտեր :

Ճանցաւորները խստօրէն պիտի պատ-ժուին : Միեւնոյն ատեն յառաջ պիտի տարուի բարենորոգման գործը : Նախա-րարական խորհուրդը մօտերս ծրագիր մը պիտի մշակէ, զոկ տալու համար տնտե-սական գործունէութեան եւ դիւղացինե-րու բարօրութեան :

× Մարոքի նոր մարզպանը, զօր. տը Լաթուր տառի օր այցելեց Ուէտ Զեմ, ուր 84 ֆրանսացի այրեր, կիներ եւ մանուկ-ներ ջարդուած էին վայրագօրէն : Ատոլին տեսակցութիւնը ունեցաւ ֆրանսացի գաղթականներուն հետ որոնք նկարագրե-ցին կատարուած բարբարոսութիւնները : Այս առթիւ տեղացի մը նշանակեց իրենց պետ այդ չորքսին, ֆրանսացի վարիչի մը հետ : Վերջնադիր մը տրուեցաւ ամ-բոստ լեռնականներուն, որպէսզի յանձ-նեն իրենց զէնքերը :

Չօրեքշաբթի նոր տեսակցութիւն մը ու-նեցաւ Սուլթան Արաֆայի հետ, որ տա-կաւին չէ յայտնած իր վերջնական որո-շումը, զայն հետառնալու մասին : Կը վախցուի որ իր երկդիմի դիրքը վտանգ էքս լէ Պէյնի մէջ ծրագրուած կարգա-դրութիւնները :

× Կառավարութիւնը վեց միլիառ ֆր. բանքի վարկ մը տրամադրեց Թունուզի, հանրօգուտ շինութիւններ կատարելու եւ անգործներուն աշխատանք ճարելու հա-մար :

ՈՂԲ. ԳՆԴ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ համար հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այսօր, կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, պա-տարագէն վերջ, նախագահութեամբ Ա. Նուչեան արեղայ Զղխանեանի :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԴԷՊԻ ՄՈՍԿՈՒԱ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը ա-մէն բան պատրաստած է, Մոսկուա եր-թալու համար այս շաբթու : Միջազգային մամուլը կը չարունակէ թէր ու դէմ կար-ծիքներ յայտնել այս այցելութեան առ-թիւ :

Կը թուի թէ Տոքթ. Ատընաուըր ինքն ալ շատ բան չի յուսար այս ճամբորդութե-նէն : Առջի օր իր կուսակցութեան թերթը դեկոյց մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը պիտի չճանչնայ արե-ւելեան Գերմանիոյ վարչութիւնը, ինչ-պէս եւ արեւելեան սահմանները : Վար-չապետին դիրքը զօրացած է վերջերս, շնորհիւ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու ըն-ծայած աջակցութեան : Ի. Միութեան պաշտօնաթերթը, «Կարմիր Աստղ», խմ-բագրական մը հրատարակեց, ճաղկելով Տոքթ. Ատընաուըրի քաղաքականութիւնը եւ բաղձալով արեւմտեան Գերմանիոյ վե-րազինման դէմ :

Տոքթ. Ատընաուըր առջի օր ճառ մը խօսեցաւ տասը հազար ունկնդիրներու առջեւ : Այս առթիւ ըսաւ թէ « տակաւին վերջացած չէ արեւմտեան ճակատին պա-քարը համայնավարութեան դէմ : Պայքա-րը պիտի չարունակուի տասնեակ տարի-ներով, մինչեւ որ յաղթանակը չահինք» : Վարչապետը միեւնոյն ատեն թելադրեց Սարի Գերմանիոյ, որ քուէ տան չերթա-նին եւրոպականացման ծրագրին, հոկտ. 23ի հանրաքուէին առեն : Յետոյ բացատ-րեց թէ յաղթական պետութեանց կ'ի-նդրայ վերահաստատել գերմանական միութիւնը եւ յոյս յայտնեց թէ Ի. Միութիւնը պիտի հասնի մարզկային եղանակով մը լուծել հաղարաւոր գերման գերիներու խնդիրը :

× Տոքթ. Ատընաուըր մասնաւոր տե-սակցութիւն մը ունեցաւ Պոնի Ֆրանսա-կան դեսպանին՝ Պ. Ֆրանսուա Փոնսէի հետ : Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյ-ցը կ'ըսէ թէ քննուեցան դանազան խնդիր-ներ՝ Մոսկուայի այցելութեան առթիւ եւ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԼԵՌՆԵՐ

Անոր համար որ ապառաժի մը ստորոտըն էր իմ մանկութեանս տունը, կը սիրեմ սա լեռները որոնք եղեւինի անտառներով ծածկուած՝ իրարու ձեռք տալով մինչեւ հորիզոն կը հասնին: Անոնց մէջ, ինծի համար դեռ կը բնակին ոգիները բոլոր այն հէքեաթներուն՝ զորս կը պատմէր Թաթիկը: Անոնց ծոցէն բխող ակերը կ'երգեն տարօրէն քաղցրահնչուն ձայներով՝ որոնք ինծի կը խօսին եւ ես կրնամ պատասխանել անոնց՝ վերզգալով հոգիիս մէջ մանկութեան արեւային կախարդանքը:

Բայց մոռցած եմ այն լեզուն՝ որով մը տերմացած էի առենօք աստղերուն, ծաղիկներուն, երկնքի եւ ծովի ապարանք – ներուն մէջ բնակող աղջիկներուն հետ: Միակ լեզուն՝ զոր կը կարդամ եւ դեռ կը խօսիմ անսխալ, դիս մշտաեւ փոխասացութեան մէջ կը պահէ վշոին հետ: Բայց դիտեմ նաեւ տառապանքը հրապուրելու գաղտնիքը՝ որ բանաստեղծութիւնն է ...

Լեռները չզլապատած են դիս օրերէ ի վեր, եւ ես չեմ կարծեր որ ձանձրանամ անոնցմէ եւ ուղեւորի պայուսակս առած՝ դէպի ծով իջնեմ: Ծովը, լուսաճաճանչ հեռաւորութեան մէջ արեւին, կը յայտնուի աչքերուս: Ծովը հրաշագեղ տեսիլք է միշտ, եւ հոս լեռները բազմաթիւ սմբակ դռներ ունին: Ես անպատճառ օր մը պիտի յիշեմ այն կախարդական բառերը, որոնք պիտի բանան զանոնք եւ անոնց ետեւ պիտի գտնեմ երազային անապատ գանձեր:

Ինչ բանն է որ իրապէս կ'աղքատացնէ մեզ, կը մթագնէ ոսկեհիւս պատմուճանը՝ որով մենք առաջին անգամ սիրոյ հրեղէն մերկութիւնը կը ծածկենք: Երբ կորսնցնենք երազին հանդէպ մեր ունեցած հաւատքը, կը զգերնենք իշխանազուն ըլլալէ, չեն հնազանդիր մեզի կայծակնավազ երիվարները եւ սիրատարփ աստուածուհիները կ'արհամարհեն մեր վրանոտ հոգին:

Երազը կը զօրացնէ ոչ միայն մեր բազուկները, այլ մեր ձեռքերուն մէջ կը դնէ այնպիսի բոցավառ ջահ մը, որ ամէնէն մռայլ ղիշերին ընդմէջէն կրնանք յաղթանակի ճամբան գտնել եւ վայրագ ուրախութեան մը կանչով ողջունել արշալոյսը:

Երբ կը թառամի մեր հոգիին մէջ ցնորքին հպարտ ու ոսկեթաժակ շուշանը, այլեւս ոչ մէկ գարուն կը ժպտի մեր աչքերուն եւ ձմեռը իր մութ բիւրեղներով կզպանք կը դնէ յոյսի եւ բերկրանքի ազբիւրներուն:

Կ'երազէի առենօք, Թաթուն Մամիկի հէքեաթները լսելէ ետք, մեր տան դիմացի ապառաժը փորել: Տէր Եփրեմեանց Ցարութիւնին էր որուն օր մը խօսեցայ այս մասին:

— Դիտե՞ս, ըսաւ ան, ես ալ վստահ եմ որ անպատճառ գանձ մը կը գտնենք լեռան ծոցը, եթէ չյուսահատինք եւ ամէն օր քիչ մը փորենք դիմացի քարայրին յատակը:

Ո՞վ էր մեր երկուքէն աւելի հարազատը՝ ցնորքին: Ես անշուշտ, քանի որ չափաթ մը եաքը ան իր բահն ու բրիչը առած՝ իրիկուն մը իջաւ լեռնէն: Մինչդեռ ես գործիքները պահեցի խիտ մացառի մը տակ, հետեւեալ օրը չարունակելու համար գաղտնի աշխատանքս:

Գրեթէ ամէն օր փորեցի: Մայրս կը զարմանար եւ օր մը հարցուց.

— Ո՞ւր կը վազես դպրոցէն եկածիդ պէս. պատառ մը հաց կեր եւ յետոյ ուր կ'ուզես գնա:

Իսկ ես անօթութիւն չէի զգար: Փոխեր էին դեւերը այն ուրախ զուարթ տղան, որ վարժատունէն վերադարձին՝ չերտ մը հաց եւ կտոր մը պանիր գրպանին մէջ՝ կը վազէր Մարգրիտ Օրգուրեանց պարտէզը, թթենիներուն վրայ ելլելու համար: Հիմա լեռները կը վազէր, գրպանները պարապ, բայց հոգիին մէջ այրող մաշող կրակ մը: Գանձը զոր ան կ'ուզէր գտնել, ոսկին եւ ադամանդները զորս կ'երազէր հանել ապառաժին ծոցէն, նիւթեղէն բնոյթ մը չունէին անոր համար: Անբջային զեղեցկութեան մը, անզուշակելի երջանկութեան մը գաղտնահոս աղբիւրն էր անիկա եւ անոր կարկաչը կը լսուէր չարունակ դիշերային լռութեան մէջ, երբ տղան յանկարծ կ'արթննար, եւ պատուհանին առջեւ նստած՝ կը դիտէր մռայլ գանդուածը անպարտելի անողոք ապառաժին:

Ոչ մէկ զոհար իր լուսաշող տեսիլքը վառեց ինծի համար՝ ապառաժին սրտէն: Իրիկուն մըն ալ ես ինքս իջայ՝ բահն ու բրիչը ուսիս:

Ո՞վ էր մեր երկուքէն աւելի հարազատը՝ ցնորքին: Ես անշուշտ, քանի որ չափաթ մը եաքը ան իր բահն ու բրիչը առած՝ իրիկուն մը իջաւ լեռնէն: Մինչդեռ ես գործիքները պահեցի խիտ մացառի մը տակ, հետեւեալ օրը չարունակելու համար գաղտնի աշխատանքս:

Գրեթէ ամէն օր փորեցի: Մայրս կը զարմանար եւ օր մը հարցուց.

— Ո՞ւր կը վազես դպրոցէն եկածիդ պէս. պատառ մը հաց կեր եւ յետոյ ուր կ'ուզես գնա:

Իսկ ես անօթութիւն չէի զգար: Փոխեր էին դեւերը այն ուրախ զուարթ տղան, որ վարժատունէն վերադարձին՝ չերտ մը հաց եւ կտոր մը պանիր գրպանին մէջ՝ կը վազէր Մարգրիտ Օրգուրեանց պարտէզը, թթենիներուն վրայ ելլելու համար: Հիմա լեռները կը վազէր, գրպանները պարապ, բայց հոգիին մէջ այրող մաշող կրակ մը: Գանձը զոր ան կ'ուզէր գտնել, ոսկին եւ ադամանդները զորս կ'երազէր հանել ապառաժին ծոցէն, նիւթեղէն բնոյթ մը չունէին անոր համար: Անբջային զեղեցկութեան մը, անզուշակելի երջանկութեան մը գաղտնահոս աղբիւրն էր անիկա եւ անոր կարկաչը կը լսուէր չարունակ դիշերային լռութեան մէջ, երբ տղան յանկարծ կ'արթննար, եւ պատուհանին առջեւ նստած՝ կը դիտէր մռայլ գանդուածը անպարտելի անողոք ապառաժին:

Ոչ մէկ զոհար իր լուսաշող տեսիլքը վառեց ինծի համար՝ ապառաժին սրտէն: Իրիկուն մըն ալ ես ինքս իջայ՝ բահն ու բրիչը ուսիս:

Դրան առջեւ Ցարութիւնը ինծի կը սպասէր, կ'ուզէր յարձակիլ եւ խեղդել զինքը, երբ լսեցի որ կը ծիծաղէր չարաճճիաբար: Բայց ան ներս փախաւ եւ դուռը զոցեց:

Ես վերի գռնակէն մտայ եւ գաղտնօրէն արցունք թափելով փորձեցի սփոփել յուսախաբ հոգիս:

Այնուհետեւ ժամանակ մը առեցի լեռները: Բայց անոնք ինծի համար անդունդ աստուածուհիներ էին, որոնք դիւրաւ չեն ընծայեր իրենց պահած անհուն գանձերը:

Տարիներ անցան եւ օր մըն ալ ես բնակիչը եղայ արեւակէզ անապատին: Բայց երազեցի միշտ անոնց երկնահուպ կատարներուն ձիւնը եւ անոնց ստուերաման խաղաղութեան մէջ բնակող դեղեցիկ եղնիկները:

Հոս ալ, երբ առաւօտ մը պատյտի եղած էի անտառներուն մէջ, հիւղակի մը առջեւ, թթենիի մը բարակ մէջքին կապուած եղնիկ մը տեսայ: Իմ բնակած պանդոկիս բաւական հեռացած էի, բայց քանի մը օր եաքը զարձեալ ուզեցի տեսնել լեռներէն բերուած այդ անոյշ էակը: Հոն չէր անիկա: Փոքրիկ աղայ մը նստած էր քարի մը վրայ, թթենիէն քիչ մը անդին: Մօտեցայ անոր եւ հարցուցի: Վալահառաչ պատեհ առիթին, կարզ մը դաղտնիքներ իմանալու:

Վերջապէս հասաւ ցանկալի օրը: Անկէ առաջ, քանի մը առիթներով խօսեցայ փոքրիկ Սիսէնին հետ: Շատ ուրախացած փոքրիկ Սիսէնն դիմնալով, ու ամէն ճիգ էր Հայ ըլլալս դիմնալով, ու ամէն ճիգ կը փորձէր դիս զոհ ձգելու համար: Ես ալ ճշմարիտ քոյր մը զտածի պէս կը զուրզուրայի իր վրայ: Քանի մը անգամ իմ եւ հանդիսին միջեւ «Գրքասաւոր»ի պաշտօն կատարեց, բայց ես անհամբեր կը սպասէի նորութեանց:

Հաճի աղային աղգականներէն մէկը պիտի ամուսնանար: Հարսը քաղաքէն էր եւ պիտի տանէին մօտակայ գիւղ մը: Հարսանեկան խրախճանքներուն ներկայ պիտի ըլլային գրեթէ բոլոր տեղացիները (միւս տունը): Անկէ զրկուած պիտի ըլլային հանդիսը, Սիսէնն, եւ քիւրտ աղախին Կիւլլէն: Այժմ ինծի որոշ չափով յայտնի էր թէ ինչու հանդիսը այս տունը մինակ կը բնակէր, եւ թէ ինչո՞ւ ամէն բանէ ետ կը մնար:

Ինծի յայտնի զարձաւ նաեւ միւս տանեցիներու ծագրանքը ու ոխակալութիւնը «Չահիլ հանդիսին» հանդէպ ...

Հարսնիքին օրը, իմ պաշտօնս էր տանեցիները կառքով փոխադրել հարսնեաւն եւ վերադառնալ: Հարսնիքը պիտի տեւէր երեք օր, երեք գիշեր: Եթէ այդ երեք օրուան մէջ մէկ օր միայն տունը մնալու

տատիանեց ինծի.

— Եղնիկը մորթեցին:

Իմ ալ երազներս վճիտ աղբիւր աչքերով եղնիկներ էին: Կեանքը մէկիկ մէկիկ մորթեց զանոնք ...

ԱՐՄԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՄԵՐ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

Վերջին քանի մը ամիսներուն, թանկագին ընկերներ կորնգուցինք. — Ա. Ա. – բնդհան՝ Գերմանիա, Մխր. Զրաքեան՝ Գահիրէ, Ցովհ. Թաշճեան՝ Լիբանան, իսկ Յունիսի ընթացքին՝ Գասպար Ռըշիկեան՝ Փրովիտէնս, Տիգրան Բաղտասարեան՝ Թեհրան, Վահրիճ Սանասար – եան՝ Ուոթըրթաուն, եւն.:

Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը իր կեանքի պատմութիւնն ունի եւ իր հանրային ծառայութեան տեսակն ու աստիճանը:

Իր առենին խօսեցանք Ա. Աբեղեանի մասին, որ հայ մշակոյթին ու բանասիրութեան վաստակաւոր մշակներէն եղաւ, անընդհատ, աւելի քան կէս դար: Խօսեցանք Գ. Ռըշտիկեանի մասին, որ Ամերիկայի մեր կազմակերպութեան հինաւուրց եւ նուիրուած դէմքերէն եղաւ:

Տխուր զուգադիպութեամբ, ինքն ալ, իր մահէն քանի մը չաբաթ առաջ, սկսեր էր գրի առնել իր յուշերը, իրեն նման պարզ եւ հաճելի գրութեամբ մը, որ սակայն կէս մնացած է, դժբախտաբար: Ապահովաբար, շատ հետաքրքրական ը – սելիքներ պիտի ունենար, եթէ ճակատագիրը քիչ մը աւելի բարի եւ ժամանակ տար իրեն՝ ամբողջացնելու իր ինքնակենսագրութիւնը:

Տիգրան Բաղտասարեան, որ Թեհրանի մէջ յանկարծամահ եղած է սրտի տագնապէ, Ցուլիս 20ին, գնդապետի աստիճանով զինուորական մըն էր, որ առաջին Մեծ Պատերազմէն առաջ Պոլիս եկած, հետեւած էր Թուրք Զինուորական Վարժարանին, (Հարպիէ) ու աւարտած զայն: Պատերազմի ծագումին՝ զրկուած էր Կոմկասեան ճակատը եւ վիրաւորուելով՝ դրկուած էր Վան, գին. հիւանդանոցը, բուժուելու: Առեն մը եաք, ապաքինելու համար անցած էր իր ծննդավայրը, Շատախ, ուր եղած է Շատախի պատմական դիւներուն զեկավարներէն մէկը, Վասպուրականի հերոսամարտի օրերուն:

Կռիւներէն եաք, անցած է Կովկաս, մասնակցելով եռանդով կամաւորական չարժումներուն: Իսկ Հայաստանի Հան – րապետութեան չրջանին, իբրեւ մար – զուած ու թրծուած զինուորական, եղած է 8րդ գունդի հրամանատար, մասնակցելով Իգտիրի եւ Կարսի կռիւներուն, Սեպուհի հրամանատարութեան տակ: 1920ին, Մայիսին, բոլշեւիկեան ըմբոստութեան ընթացքին, մեծ դեր կատարած է թշնամի զաւդիրներու որչերուն բնաջնջման մէջ:

Հանրապետութեան անկումէն եաք, Բաղտասարեան անցած է արտասահման, Ֆրանսա, ուր կազմակերպած է Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը, հրատարակելով համանուն պարբերաթերթը եւ նուիրուելով հանրային ու կուսակցական աշխատանքներու, Ֆրանսայի մէջ եւ անկէ դուրս:

Միհրան Զրաքեան, Գահիրէի մեր հին ընկերներէն էր, ազդային ու կուսակցական արդիւնաւոր գործունէութեամբ. Ցովհ. Թաշճեան՝ Լիբանանի մեր ընկերներէն, նոյնպէս հաւատարիմ ու անչահախնդիր նուիրեալ մը, եւ Վահրիճ Սանասարեան, Ուոթըրթաունի Կոմիտէի ընկերներէն, երկար տարիներու ծառայութեամբ:

Այս բոլոր ընկերները իրենց յատուկ յատկանիշներով, իրենց խառնուածքովն ու գործունէութեան թափովն ու դաշտովը կը տարբերին իրարմէ: Նման չեն անոնք իրենց ասպարէզներովն ու գարգացման աստիճանովը, սակայն, նման են հիմնական եւ էական դիծով մը, որ բոլոյական նշանակութիւն ունի. այդ դիծը՝ ծառայութեան խոր ու գիտակցական դգացումն է. ծառայութիւն՝ իրենց պատկանած կազմակերպութեան, կազմակերպական աշխատանքներուն, սեւ աշխատանքին մինչեւ փայլունը, համեստ ու աննշմարելի գործերէն մինչեւ տպաւորիչ գործերը, առանց խորութեան: Ծառայութիւն՝ անչահախնդիր ոգիով ու նուիրումով, իրենց կազմակերպութեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ անոր միջոցով հայ ժողովուրդին ու իր դատին. Հայոց հայրենիքին եւ անոր ազատագրութեան:

Մարդիկ հաւասարապէս թանկագին են իրենց գաղափարականներով, իրենց հաւատքին խորութեամբն ու ծառայութեան, նուիրումին ասպիճանովը:

Երբ կեանքին մէջ են անոնք, կը գնահատուին այս անչօչափելի տարրերով, դեր կը կատարեն այդ տարրերուն ուժովն ու հմայքովը: Իսկ երբ կը մեռնին, մնացողներուն վիշտը կը դառնայ բնական ու անկեղծ, չարգանքը անսակարկելի, եթէ մեռնողները, իրենց ողջութեան, չեն սակարկած, իրենց նուիրումը: Ամէնէն հաւատաւոր եւ խոնարհ Հայը, որ իր հաւատքով ու զոհաբերութեամբ, հաւատարիմ մնացած է իր կազմակերպութեան գաղափարախօսութեան եւ իր ժողովուրդին ձգտումներուն. որ քար մը դրած է իր հայրենիքին ազատութեան ու իր կուսակցութեան գաղափարական չէնքին համար, արժանի է յարգանքի: Արժանի է որ մեծարենք իր յիշատակը:

Մահը ամէնուն է, երանի սակայն անոնց, որոնք այդ անճողոպրելի եւ անոգոք վայրկեանը չհասած, կը դիտնան կեանքը ծաղկազարդել եւ տիպար դառնալ գալոց սերունդներուն:

Մեր ընկերներուն կորուստը, անժամանակ ըլլալով, կրկնապէս ցաւալին հարուածը կ'ըլլայ մեզի համար, որովհետեւ մեր օրերուն, այս գաղափարազուրկ ժամանակաշրջանին, դժուարաւ կը ծաղկին նորերը, հինները, անհետացողնե –

ԿԱՄՈՒՐՋԻ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Հալճեպով դուրս ելայ ախոռէն ու Սիսէնին ձայնեցի: Սիսէն եկաւ, տեսաւ հանըմին վիճակը ու զարմացած մերթ կը նայէր անոր, մերթ ինծի առանց դիտնալու թէ ի՞նչ էր որ կը կատարուէր, կամ կատարուած էր առիկ առաջ: «Սիսէ, — ըսի հայերէն, — Սիսէ, հանըմը իր սեւ – եակը տար, յետոյ կը հասկնաս ամէն բան...»:

Աղջիկը ինծի նայեցաւ զարմացական հայեացքով մը, ապա, հանըմին թեւը մտնելով զայն առաջնորդեց հարէմնոցը:

Միտքս վերսկսաւ գործել: Բարձրացայ «Թախտ»ը, նստայ անկողինիս ծայրը, գլուխս ափերուս մէջ: Այս ի՞նչ էր որ կատարուեցաւ ըսյս ցորեկով: Դեռ ի՞նչ անակնկալներ պիտի տեսնէի այս «բրիչակ» քաղաքին մէջ: Հայու աղջի՞կ ուրեմն այս մանկամարդուհին ալ, ինկած այս դժոխքը:

Ո՞վ էր, որո՞ւ աղջիկն էր: Ո՞ր քաղաքէն:

Ամբողջ օրը, ու անոր յաջորդող օրերն ու դիշերները միտքս անոր չուրջը կը գառնար: Ամէն ժամ, իւրաքանչիւր վայրկեան աչքերուս դէմն էր հանըմին խեղճուկ կերպարանքը: Ամէն րոպէ ա –

կանջներուս մէջ յստակօրէն կը հնչէր անոր կերկերուն ձայնը... «Հայ ես, Հայ ես, եղբայրս... Հապա ինչո՞ւ ...»:

Եւ որովհետեւ ես Քիւրտի դիմակ եւ գտակ կը կրէի, շատ բնական էր որ կոպիտ վարուէր ինծի հետ:

Քանի՞ օրեր անցան այդ պատահարէն ասդին, չեմ յիշեր: Պատեհ առիթի մը կը սպասէի, բայց կ'ուշանար: Հանըմին Հայ ըլլալու հանգամանքը դուռ պիտի բանար նոր եւ զարմանազան երեւոյթներու, եւ նոր անակնկալներու:

Այն օրէն որ ոտք դրի այս անիծեալ քաղաքը եւ այցելեցի այն վայրերը ուր ողջակիզուեցան հարազատներս, անբացատրելի, անխմանալի տանջանք մըն է որ կը կրծոտէ միտքս:

Ի՞նչպէս քանի մը հազար բազմութիւն դիտակցօրէն կը քալէր դէպի մահ ... Չէի կրնար ըմբռնել թէ ինչպէ՞ս հազար, հազար մարդ – արարածներ, Թուրքին սարսափէն ազատելու համար, կամաւոր մահը կ'ընտրէին Եփրատի ջուրերուն յանձնուելով ... Եւ սակայն, ես ինքս մաս կազմած էի այդ լուռ, դլխիկոր բազմութիւններուն ...

Տարօրինակ, այդ օրերուն ներսս այնքան կրակ կար որ, ինձ կը թուէր թէ կրնայի մինակս այս քաղաքը կործանել:

Ու օրերը այսպէս կը սահէին: Ես կը խոկայի եւ անհամբեր կը սպասէի բարեպատեհ առիթին, կարզ մը դաղտնիքներ իմանալու:

Վերջապէս հասաւ ցանկալի օրը: Անկէ առաջ, քանի մը առիթներով խօսեցայ փոքրիկ Սիսէնին հետ: Շատ ուրախացած փոքրիկ Սիսէնն դիմնալով, ու ամէն ճիգ էր Հայ ըլլալս դիմնալով, ու ամէն ճիգ կը փորձէր դիս զոհ ձգելու համար: Ես ալ ճշմարիտ քոյր մը զտածի պէս կը զուրզուրայի իր վրայ: Քանի մը անգամ իմ եւ հանըմին միջեւ «Գրքասաւոր»ի պաշտօն կատարեց, բայց ես անհամբեր կը սպասէի նորութեանց:

Հաճի աղային աղգականներէն մէկը պիտի ամուսնանար: Հարսը քաղաքէն էր եւ պիտի տանէին մօտակայ գիւղ մը: Հարսանեկան խրախճանքներուն ներկայ պիտի ըլլային գրեթէ բոլոր տեղացիները (միւս տունը): Անկէ զրկուած պիտի ըլլային հանըմը, Սիսէնն, եւ քիւրտ աղախին Կիւլլէն: Այժմ ինծի որոշ չափով յայտնի էր թէ ինչու հանըմը այս տունը մինակ կը բնակէր, եւ թէ ինչո՞ւ ամէն բանէ ետ կը մնար:

Ինծի յայտնի զարձաւ նաեւ միւս տանեցիներու ծագրանքը ու ոխակալութիւնը «Չահիլ հանըմին» հանդէպ ...

Հարսնիքին օրը, իմ պաշտօնս էր տանեցիները կառքով փոխադրել հարսնեաւն եւ վերադառնալ: Հարսնիքը պիտի տեւէր երեք օր, երեք գիշեր: Եթէ այդ երեք օրուան մէջ մէկ օր միայն տունը մնալու հնարաւորութիւն ունենայի, արդէն բաւական էր: Եկաւ հարսնիքի օրը: Հարսնորները փոխադրեցի դիւղ, օրը ամբողջ հոն անցուցի: Կերայ, խմեցի, նոյն իսկ պարեցի, թէեւ խելքս միշտ տունն էր: Ցաջորդ օրը կանուխ մեկնեցայ հետս մեծկակ ծրարով մը հանըմին եւ Սիսէնին համար: Հարսնիքի սեղանէն անոնք ալ պէտք է օգտուէին:

Տուն հասայ ժամանակէն առաջ: Դուռը բացողը Սիսէն էր: Քաղցրօրէն ժպտեցաւ ու համարձակ ողջունեց, հայերէն, «բարի եկար ...»:

Տարիներէ ի վեր, առաջին անգամն էր որ այսպիսի առիթ մը կը ստեղծուէր ինծի համար, հայ բեկորի մը հետ դէմ – դիմաց: Առի գինքը թեւերուս մէջ, վեր բարձրացուցի, սեղմեցի կուրծքիս վրայ, ու կուչա – կուչա հարազատ եղբօր մը պէս համբուրեցի: Օ, ինչ մեծ երջանկութիւն էր ինծի համար ազգակից մը ունենալ նոյն չարկին տակ՝ այս անծանօթ քաղաքին մէջ: Աչխարհ մըն էր ինծի համար:

Երբ վար առի գրկէս, տեսայ որ իր եղնիկի աչքերը կարմրած, թաց էին: Ես ալ յուզուած էի...

— Առ Սիսէ, ըսի, ու իրեն երկարեցի հետս բերած ծրարը: Հարսնիքէն քեզի ալ բաժին հանեցի, — աւելցուցի:

(Շար.) ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՋԷ

Ա. ՔԱՐԱԼԵՑ ՍԱՐՅԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Ծիրանավոր ոստերի տակ
Ես ծնվել եմ, մայրս ասում է,
Ես ինչպես ծաղիկ եմ բացվել,
Ես ինչպես ծաղիկ եմ թոշնել,
Ես ինչպես ծաղիկ եմ ուզում
Ես ինչպես ծաղիկ եմ մեռնել
Ծիրանավոր ոստերի տակ։

Ա. Քարալեց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Քարալեցի «Ծիրանավոր ոստերի տակ» բանաստեղծությունը ինձ համար ոչ միայն հետաքրքրական է, այլև սիրելի։ Ես սիրում եմ նրա ներդաշնակությունը, ներքին ռիթմը, ինչպես նաև ներդաշնակությունը ձևի և բովանդակության միջև։ Ես սիրում եմ նրա ներդաշնակությունը ձևի և բովանդակության միջև։ Ես սիրում եմ նրա ներդաշնակությունը ձևի և բովանդակության միջև։

Ես սիրում եմ նրա

հաստատուեցաւ թէ կատարեալ համա – մաութիւն կը տիրէ երկու կողմերուն մի – ջեւ : Ֆրանսական կառավարութիւնը կը յուսայ թէ Տոքթ. Ադենաուըրի այցելու – թիւնը պիտի դիւրացնէ Գերմանիոյ միա – ցումը, առանց որու կարելի չէ ոչ յարա – բերութեանց իրական մեղմացում, ոչ ալ տեւական խաղաղութիւն սպասել Եւրո – պայի մէջ :

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

Արժանթինի դիկտատորը, Փերոն, որ քանի մը ժամէն ետ առած էր հրաժարա – կանը, պաշարման վիճակ հրատարակեց ամբողջ երկրին մէջ, խորհրդարանին հա – ւանութեամբ : Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ խստօրէն պիտի հետա – պնդուին ընդդիմադիրները : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կը սպասուին : Ցա – ճախադէպ են ընդհարումները դաւառի մէջ : Նախագահը ինք լիազօրութիւն պա – հանջած էր խորհրդարանէն, «լաւագոյնս պայքարելու համար իր քաղաքական հա – կառակորդներուն դէմ» : Ընդդիմադիրնե – րը ուժգնօրէն պայքարեցան լիազօրու – թեան օրէնքին դէմ, «ոճիրի եւ քանդումի կոչ մը» համարելով զայն : Նախագահին կուսակիցները «Փերոն, Փերոն» կ'աղա – ղակէին, անլսելի դարձնելով ընդդիմա – դիրներուն խօսքերը : Աշխատաւորներու դաշնակցութեան ներկայացուցիչը յայ – տարարեց թէ «պաշարման վիճակը պիտի չարունակուի մինչեւ որ փարատի ամէն վտանգ» : Փերոն ինքն ալ կը չարունակէ սպառնալ հակառակորդներուն : «Վճռած ենք բարեկարգութիւնը պարտադրել ամէն դնով : Որքան ուժգին դուք ձեզ դիմա – դիրները, այնքան ուժգին պիտի զարնենք մենք : Հոգեվարք սակաւապետութեան մը վերջին ջղաձգութիւններն են որ տես – նենք» :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՐՑԻՆ քննութիւնը պիտի չարունակուի երեքշաբթի օր : Անգարայի պատուիրակութեան չրջանակներէն կը հաղորդուի թէ Թուրքիա «ոչ – բարեկա – մական արարք մը» պիտի նկատէ, եթէ Անգլիա տեղի տայ Ցունաստանի պա – հանջներուն առջեւ : Թուրք նախարարն ալ ազդարարած էր թէ Ցունաստանի հետ հաստատուած բարեկամութիւնը պիտի քանդուի, եթէ Ցոյները որեւէ ձեւով յա – ջողին կցել կղզին» : Կը կարծուի թէ Անգ – լիա պիտի առաջարկէ ներքին ինքնավա – րութիւն մը չնորհել Կիպրոսի ժողովուր – դին, ամէն երաշխիք տալով իսլամ քնակ – չութեան :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԱՑՆՈՒԹԻՒՆ մը կնքուեցաւ Ա. Միութեան եւ Չուկոսլա – վիոյ մէջեւ, զարկ տալու համար առեւ – տրական փոխանակութեանց : Միեւնոյն առեն արհեստագիտական զործակցու – թիւն պիտի հաստատուի :

ԱՆԳԼԻՈՑ ոսկի սթերլինի եւ տոլարի պահեստը 31 միլիոն սթերլին պակասած է Օգոստոս ամսուան ընթացքին, ինչ որ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահը, Թիթօ, Մ. Նահանգները հրաւիրուեցաւ ամերի – կացի ծերակուտականի մը կողմէ որ քն – նական պտոյտ մը կը կատարէ Եւրոպայի մէջ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ յանձն առած են ձրիաբար ճարել արեւմտեան Գերմանիոյ 12 զօրաբաժիններու վերին սպառազինու – թիւնները :

ՓԱՔԻՍՏԱՆի վարչապետը յայտարա – րեց թէ մօտերս հանրապետութիւն պիտի հռչակեն, մայրաքաղաքը փոխադրելով Քարաչիէն 25 մղոն դէպի հիւսիս – արե – ւելք : Ցառաջիկային պիտի զրուչեն նոր քաղաքին անունը :

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ հետ – զհետէ կը ծաւալին ամբողջ երկրին մէջ, ինչպէս կը հաստատեն տեղական թեր – թերը : Լուծնի մետազործական հաս – տատութեանց բանուորներն ալ կը սպառ – նեն զործադուլ յայտարարել : Կացու – թիւնը մտահոգութիւն կը պատճառէ մաս – նաւորապէս պաւառի մէջ, — Անժէ, Պրեսթ, Լը Հաւր, Լը Ման, Նանթ, Սէնթ Էթիէն : Աշխատանքի Դաշնակցութեան անդամ հանքագործներն ալ զործադուլ մը կը պատրաստեն, իբրեւ առաջին պղպա – տրաուիթիւն :

ՃԱՓՈՆԻ վերապինումը փութացնելու համար համաձայնութիւն մը զոյացաւ Մ. Նահանգներուն հետ : Ամերիկեան զօրքը պիտի քաշուի աստիճանաբար :

ԿՐԿԻՆ ՋՕՐԱԿՈՁի ենթարկուած վնա – սները պիտի ստանան ամսական 5113 ֆրանք, եթէ ամուրի են, եւ 12·914 ֆր., եթէ ամուսնացած են բայց զաւակ չունին :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66

Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փասթրմաճեանի, Ֆրնս-է Թարզմ. Մ. Իշխան, Ա. Հասոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ. « Համազգային »ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակներ, Գրական նուիրուները), *Մատենաշար «Ցուսաբեր*, 1955, *կազմուած* 700

ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ձահեր, Կարմիր լուրեր բարեկամէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) *Խմբ. Հրատ. Պէյրութ*, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազգայինի մանկապատանեկան մատենաշար (4 զրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 զրքոյկ) 300

Հերակլէսի քաջագործութիւնները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 զրքոյկ) 200

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԵՐԴԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւններ, Հա – յաբնակ սարսափները, բուռ մը քաջերու արշաւը դէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ) :

Գիրքը զարդարուած է շատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րիճ Եսայեանի,

38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ՝—
Խորէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Ինչպէս նաեւ Հայկ. զրատուները :

ՎԻՐԱԲՈՅԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՅԱԿՈԲ Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

(Վկայեալ Մարսէյլի Բժշկական Համալսարանէն)

Հասցէն է՝

10 Rue Colbert - Marseille Tél Colbert 48-43

Ա. յարկ,

ՅԵՂԻՆ ՋԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով :

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

Գին 750 ֆրանք : Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Գրատուն, 46 Ռիւ Ռիշէ :

ՀՐԱՒԷՐ ԱՇԽԱՏ ՒՆՔԻ

Լիոնի Եկեղեցւոյ եւ Ազգ. Տան չինու – թեան համար ան հայրենակիցները ո – րոնք խոստացած են եւ տրամադիր զործ – նական աշխատանքներու համար բերելու իրենց մասնակցութիւնը, կը հրաւիրուին Նարկայանալ Ն. Ս. եկեղեցւոյ շաքիէն, ին. տը Փանսիոնա, Պ. Մ. Ափլիեանի :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկին Եղիշէ Էլ – մասեան ցաւակցութիւն կը յայտնեն ԵՐ – ՈՒԱՆԴ ԵՐԱՆՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ, Ամրի Տիկին Երանոսեանի եւ զաւակնե – րուն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ
Իբ. ՅԱՆԿ

Պալվար Օտտօ

Նախորդ գումար 1,130,000

Տէր եւ Տիկ. Յակեան Թէնիրեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Յովհ. Գասպարեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Վ. Մարգարեան	500
Տէր եւ Տիկ. Զ. Թորոսեան	500
Տէր եւ Տիկ. Մ. Սահակեան	500
Տիկ. Նազլի Ղարիպեան	500
Տէր եւ Տիկ. Մ. Այաչտուրեան	500
Ուսանող Համազասպ Կուլեան (իր գանձանակէն)	500
Տէր եւ Տիկ. Ղ. Կուլեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ա. Թէնիրեան	500
Տէր եւ Տիկ. Պ. Կարապետեան	500
Տէր եւ Տիկ. Գ. Գալուստեան	500
Տէր եւ Տիկ. Խ. Գէորգեան	500
Տէր եւ Տիկ. Իշխան Պաղտասարեան	500
Տէր եւ Տիկ. Զ. Մաճուկեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ժ. Մելկոնեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ս. Շահրիկեան	500
Ամրի Տիկ Հ. Վարուժանեան	500

Ընդհանուր գումար՝ 1,140,000

ՏԽՐՈՒՆԻ

Լարիսպուպիէի հիւանդանոցին մէջ մեռած է ուղմապերիներէ՝

ՍԵՐՈԲ ՆՐԱՆԵԱՆ (48 տարեկան)

յետ քժշկական գործողութեան :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի իր բարեկամներուն կողմէ (ընտանի – քը Հայաստան է) այս երեքշաբթի, ժա – ը 10ին : Հաւաքուիլ Իսիի զերեզմանա – տունը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսահայ Իրերօգնութեան Միութիւ – նը մաս մը եւս ստացած է այս պատկա – ռագրու հատորէն : 40 × 50 (5 քիլօ) : Բոլոր նկարները հարազատ զոյներով եւ մեծ–ութեամբ : Շքեղ տպագրութիւն, Հրատարակութիւն՝ Հայաստանի Ակա – դեմիայի :

Դիմել՝ Միութեանս զանձապահին՝
Roland Nazarian, 9, Av, Calmels, Bois-Colombes, Seine. France, Tél. CHA. 00-55

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբթի ժամը 20,30ին, Արիմեան դպրոցը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Յովհ. Նահապետեան, Պ. Փառնիկեան, Նահապետեան, Գառնիկեան, Աքթա – չեբեան, Ֆրէնկեան ընտանիքները եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին չնոր – հակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց որ անձամբ, նամակով եւ նուէրներ – րով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնելով իրենց սիրեցեալ կնոջ, քրոջ, հարսին եւ աղդականին

ՀԵՂԻՆԷ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆի (Ծն. Գառնիկեան)

մահուան առթիւ :

*
**

Եկեղեցւոյ Տօքթ. Շուարթ Ադթաչեր – եան 1000 ֆր. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչին, Տիկ. ՀԵՂԻՆԷ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

Ստանալ «Ցառաջ»էն :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարները զրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ զրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գրչէհիրցի Տիկին Հայկանոյշ Պալըզ – եան, կը փնտռէ իր հսկու եղբայրնե – րը՝ Տիգրան եւ Կարապետ Պալըզճեան – ները, որոնք Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուին : Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ, Պ. Ադամին, սափրիչ, 60, Մօնթէ Կրանտ Քօթ, Լիոն, Ֆրանս :

Imp. Araxes Rue Richer, Paris (9e)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

Վերաբացաւ իր դուռները ,եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանք – ները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու անուշահոտ ՁԷՕՐԷՔ, Թերթանուշ զուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՑԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳՈՏԱՅԻՃ եւայլն :

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ներկան ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԵՆ **Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ**

ՓԱՐԻԶԵՑՈՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՁԵՒՈՒԹԵՑՈՆՑ
ՄԻՆՉ ՎԱՃԱՌՔՍՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

MARDI 6 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7768 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3179

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՐԱԿԷ ԳՕՏԻՆԵՐ

●

Սպառողական չրջանէ մը հաք, նորէն չոգեկինդ պիտի բանի դիւանագիտական մեքենան, այս ամսուան եւ յառաջիկայ հոկտեմբերի ընթացքին :

Ուրբաթ օր, 9 Սեպտեմբեր, արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը Մոսկուա կ'երթայ ընկերակցութեամբ այլազան եւ բազմանդամ պատուիրակութեան մը :

Սեղանի վրայ կան մէկը միւսէն փշոտ խնդիրները, որոնց քննութիւնը պիտի տեւէ առ նուազն հինգ – վեց օր :

Ամէնէն ծանրակչիռն է՝ Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման հարցը, որ կենսական կարեւորութիւն ունի Եւրոպայի ապահովութեան եւ խաղաղութեան համար :

Արեւմուտք եւ Մոսկուա բոլորովին տարբեր տեսակէտներ ունին այս հարցին լուծման համար : Տոքթ. Ատենաուըը եւս ընդունած է Արեւմուտքի տեսակէտը, բայց հաւանական չէ որ դոհացում տա – նայ, այս այցելութեամբ : :

Ժընեւի ոգին այնքան արմատացած չէ, որպէսզի Խ Միութիւնը թօթափէ կարգ մը կանխակալ կարծիքներ, մանաւանդ պէս Ալանտեան դաշինքին եւ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման մասին :

Ամէն պարագային մէջ, չատ բան կախում ունի Մոսկուայի տեսակցութեան ելքէն :

Նոյնքան ծանրակչիռ հոգ մը կը կազմէ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներուն լուծումը, որ հրատապ հանգամանք ստացած է, – դոստոս 20ի չարդէն ի վեր :

Ինչպէս կը յիշուի, Ֆրանսայի վարչապետը յանձնառութիւններ ստանձնած է մինչեւ Սեպտ. 12, եւ կ'ուզէ գործնական արդիւնքի մը յանդիլ, հակառակ ներքին եւ արտաքին դժուարութեանց :

Էքս լէ Պէնի մէջ կատարուած խոսակցութիւնները բաւական մեղմացուցին մթնոլորտը :

Եւ սակայն, դեռ բազմաթիւ խոչընդոտներ կան վերջնական համաձայնութեան մը ճամբուն վրայ :

Մարոքի, Ալժերիոյ եւ Թունուզի ծայրայեղ ազգայնականներուն չափ նեղսիրտ – թիւն կը պատճառեն Ֆրանսայի զգլխա – կանները, որոնց պլխաւոր կազմակեր – պութեան, «Ներկայութիւն Ֆրանսայի» նախագահը, զօր. Ռիմ – Պրունօ բուռն յայտարարութիւն մը հրատարակեց 0 – դոստոս 20ի դէպքերուն առթիւ :

Ուժդնօրէն ձգդելով կատարուած բարբարոսութիւնները, յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Հիւս. Ափրիկէի «ծայրայեղ տարրերը ապացուցին թէ արժանի չեն իրենք զիրենք կառավարելու, նոյնիսկ մարդ համարուելու » :

— Անոնք պէտք է հետապնդուին իբրեւ գայլեր եւ պէտք է այնպէս մը պատժուին որ իրենց գաւակներուն գաւակները դո – դան տակաւին յիսուն տարի : Ոչ մէկ զուր այդպիսի գիշատիչ անասուններու հանդէպ : Ոչ մէկ բանակցութիւն մար – դասպանութիւններուն հետ» :

Անշուշտ կառավարութիւնը պիտէ իր բ – նելիքը եւ կարելին կը փորձէ, զոհացու – ցիչ արդիւնքի մը յանգելու համար :

Աւելորդ է ըսել թէ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներուն կարզադրութիւնն ալ կապ ունի Եւրոպայի ապահովութեան եւ ընդհանուր խաղաղութեան հետ :

Դարձեալ վտանգաւոր կէտի մը հասած են արաբեւիսրայէլեան յարաբերութիւն – ները, իրրեւ հետեւանք յաճախադէպ ընդհարումներու եւ փոխադարձ սպառ – նալիքներու :

Զինադադարի յանձնախումբը, որ Ե – րուսաղէմ կը գտնուի, յայտնեցաւ կրակը դադրեցնելու խոստում ստանալ, բայց ա – նակնկալներ միշտ ալ կրնան պատահիլ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱՐՈՔԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԴԷՊԻ ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐ

●

ՈՒՐԻՇ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

Մարոքեան պատուիրակութիւն մը որ Մատակասքար պիտի երթար անցեալ հինգշաբթի օր, ճամբայ ելաւ կիրակի, սովորական օդանաւով մը : Պատուիրա – կութիւնը կը բաղկանայ երեք անդամնե – րէ : Երեք օրուան բանակցութիւններէ հետքն էր որ համաձայնութիւն պոյտպատ : Շաբթուան ընթացքին, թերեւս հինգ – շաբթի, ճամբայ պիտի ելլէ ուրիշ պատ – ուիրակութիւն մը, Անկախութեան երկու կուսակցութիւններէ կողմէ, նոյնպէս խոո – հրդակցելու համար աքսորական Սուլթա – նին՝ Պէն Եուսէֆի հետ : Այսպէս կը յու – սան կարզադրել Սուլթանական խնդիրը : Ազգայնականները չեն ուզեր որ հարիւ – րամեայ մեծ եպարքոսը (վարչապետ), էլ Մոքրի, մասնակցի արքունի խորհուր – դին, բայց տրամադիր են ընդունելու Պէն Եուսէֆի որոշումը : Անշուշտ պատուիրա – կութիւնները զահընկեց Սուլթանին հետ պիտի խորհրդակցին, նաեւ, առժամեայ կառավարութեան կազմութեան մասին :

Ֆրանսայի կողմէ զազանապէս Մատա – կասքար զացած էր զօր. Քաթրու :

× Մարոքի ծանօթ առեւտրականներէն Սի Համ Պեռնիտա սպանուեցաւ իր տան սեմին վրայ : Սպանեալը ականաւոր ազ – գայնական մըն էր որ անցեալ տարի այս ամսուն Փարիզ եկաւ, բանակցելու հա – մար վարչապետ Մենէս Ֆրանսի հետ : Ֆրանսական ոստիկանները կը կարծեն թէ ահաբեկումը կատարած է ազգայնական չարժումին ծայրայեղ թեւը : Սի Պեռնա – տա մեռաւ տրճանակի հարուած մը ատամնալով ծոծրակէն, երբ կեցած էր ըզ – բան առջեւ, պլիւերազդեստով :

Նոյն օրը ուրիշ Մարոքցի մըն ալ սպան – նուեցաւ Ռապաթի մէջ, ինչպէս եւ 26 տարեկան աշխատաւոր մը : Զեռնաունմբ – մը վիրաւորուեցան հինգ ընիկներ, Քա – զապլանքայի մէջ : Ամէն օր մէկ – երկու սպանութիւն կը կատարուի եւ դէպքը այնքան սովորական զարձած է որ տե – զական թերթերը չեն արձանագրեր : Մա – րոքի մէջ անհամբեր կը սպասեն Սեպտ. 12ին, երբ զործնական ձեւ մը պիտի տր – ուի անկախութեան հարցին : Այս պարա – գան ալ կապ ունի աքսորական Սուլթանին հետ կատարուելիք խոսակցութեան հետ : Եթէ ան հաւանութիւն յայտնէ Ֆրանսա – կան ծրագրին, ճամբան մասամբ հար – թուած պիտի ըլլայ :

× Նոր մարզպանը, զօր. ոը Լաթուր վերջապուց իր քննական պատյոը կը կար – ծուի թէ պիտի չհետեւի նախորդին, Պ. Կոռնվալի, չատ յառաջ երթալով բարե – նորոգման զործին մէջ, մանաւանդ որ 400·000 Ֆրանսացի զաղթականներ կրնան ճակատ կազմել իրեն դէմ :

Ֆրանսական աղբիւրէ կը հաստատեն թէ այժմ 57·000 զինուորներ եւ ոստիկան – ներ կան Մարոքի մէջ, իսկ աւելի առաւ – րաթիւ ուժեր՝ Ալժերիոյ մէջ :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ Սթրազպուրկի ռօնավաճառին բացումը կատարելով, յայտարարեց թէ երկրին արտադրութիւ – նը 11 առ հարիւր աւելցած է մէկ տարիէ ի վեր : Գիները անփոփոխ պիտի պահ – ուին, աղատութիւն պիտի տրուի արժե – թուղթեր եւ արտարժութիւներ հրապարակ հանելու, պիտի կրճատուին երկարատեւ փոխատուութեանց տակերը եւ ուրիշ դիւ – րութիւններ պիտի տրուին :

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ կը կատարուին Հիւս. Ափրիկէցիներու դէմ, ամբողջ Ֆր – անսայի մէջ : Առաջին առթիւ ձերբա – կալուեցան հարիւր հոգի :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԴԱՐՁ ԹԻ ՊԱՏԱՀՄՈՒՆՔ

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնական ամսագիրը, «Էջմիածին», գրութիւն մը հրատարակած է 1955 Ապրիլի թիւին մէջ, — « *Ապրիլեան Եղեռնը* (*Հայկական Եղեռնի 40ամեայ տխուր տա – րեդարձի առթիւ*) :

Գրութիւնը, որ բռնած է մօտ 2ուկէս էջ, նկարագրելով Հայոցիզ Սպանդը, մասնաւորապէս կը շեշտէ.—

« *Հայ ժողովուրդը երբեք չի մոռնայ 1915 թուականի Ապրիլեան մեծ Եղեռնը : Մոռնալ՝ նշանակում է մեղսակից դառ – նալ ոճրագործութեան ... Ամէն մի վե – րապրող Հայ մարդու յիշողութեան մէջ դեռ թարմ են այսօր էլ Ապրիլեան մեծ Ե – ղեռնի կսկծալի յիշատակը, մեր նահա – տակուած եղբայրների, քոյրերի, մայ – րերի, մեր հարազատների պատանեկան սպանութիւնների արիւնոտ պատկերնե – րը ... Քանի՛ քանի՛ զաղաղներ կան, ե – ղեռնից հրաշքով ազատուած իւրաքան – չիւր (յուրանքանչիւր?) վերապրող Հայ մարդու սրտում, զաղաղներ սիրելիների, որոնք զերեզման իսկ չունեցան եւ ընկա՛ն տարագրութեան ճանապարհի վրայ, ըն – կան անապատներում, կիրճերում, ջրերի յորձանքներում : Հայ ժողովրդի ոսկոր – ներն են թափուած այսօր նրա պատենա – կան հողերի վրայ, մեր անհամար զա – ւերի վրայ, Եգեկիէլեան տեսիլքի նման՝ «եւ դաշտն այն լի էր ոսկերօք մարդկան» :*

Ուրիշ կսկծալի յիշողութիւններէ ետք, յօդուածը կը պանծացնէ հայ ժողովուր – դին յարատեւութեան ոգին.

— « *Պատմութիւնը սակայն մեր ժողո – վրդի ճակատին գրել էր ոչ թէ մեռնել, այլ ապրել եւ բարձրանալ :*

Եւ այդ Զաթիւրաեանի օրերուն ալ, « արիւնի, կոտորածի, փլատակների մի – ջից, հէքեաթի փիւնիկի նման, «յարեա՛ւ հոգին որբ հայ ժողովրդի», ինչպէս կ'ը – սէր Յ. Թումանեան :

Միեւնոյն թիւին մէջ, «Նահատակաց օ – րը՝ Ապրիլ 24»ը խորագրին տակ, պաշ – տօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ «Հոգեւոր ճեմարանի ուսանողները նշեցին հայ մարտիրոսագրութեան սգաւոր թուակա – նը, Ապրիլ 24ը» :

Այս առթիւ նաեւ մը խօսեր է ճեմարա – նին վերատեսուչը, ներկայացնելով «հայ – կական ճահատակութեան տխուր պատ – կերագրութիւնը» :

Որքան կը յիշեմ, առաջին անգամ է որ այս իմաստով արտայայտութիւններ կ'ըլլան մայրավանքին մէջ, Հայոցիզ Սարսափներու տարեդարձին առթիւ :

Մինչդեռ, Էջմիածնի օրացոյց – տօնա – ցոյցին մէջ անգամ չերեւար այդ պատ – մական դէպքը : Կամ կը յիշուի տարբեր օրով եւ տարբեր ձեւով, իբրեւ «յիշատակ բիւրաւոր նահատակացն մերոց համազ – խարհային առաջին եւ երկրորդ պատե – րազմաց » :

Դա՞րձ : Կը մաղթեմ որ յարատեւէ :

Բայց, ինչո՞ւ միայն Էջմիածնի շրջա – պատին մէջ, այն ալ 30–40 ուսանողնե – րով :

Բուն ժողովուրդն ալ իրաւունք չունի՞ ոգեկոչում կատարելու, մանաւանդ որ ա – ւելի քան մէկ միլիոն զոհերու ողջակիզ – ման հառաջամեակն էր այս տարի :

Վ.Ա.Հ.

ԿՐԱԿԸ ՊԻՏԻ ԴԱԴՐԵՑՆԵՆ ԵԹԷ...

Պատասխանելով զինադադարի յանձնա – խումբին Թելազրութեան, Իսրայէլի ար – տաքին զործերու նախարարութիւնը յայ – տարարեց թէ որոշած է զադրեցնելու կրակը, պայմանաւ որ եզիպտոս եւս կենայ որեւէ թշնամութենէ : Յայտարարութիւ – նը կ'աւելցնէ թէ Իսրայէլ երեւն կը վերա – պահէ ինքնապաշտպանութեան իրաւուն – քը, եթէ միւս կողմը չարունակէ յարձա – կումները :

Նոյն օրը Իսրայէլի բանակին բանբերը կը ծանուցանէր թէ Կազայի եզիպտական ուժերը վերսկսած են ռմբակոծել երկու զիրքեր եւ թէ թնդանօթաձգութիւնը կը չարունակուէր կէսօրին, սահմանազլուխին վրայ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, եզիպ – տական նոր ուժեր հասած են, Սուրքա զինուոր կը համախմբէ, եւ ընդհանուր ի – րարանգամ կը տիրէ Յորդանանի չրջա – նին մէջ :

Դարձեալ նոյն օրը, ամերիկեան օդա – նաւ մը, որ Գահիրէէն Պէյրութ կ'երթար իսրայէլեան հողէն անցնելով, վար իջնե – լու հրաման ստացաւ իսրայէլեան օդա – նաւերէ : Օդանաւին մէջ կը գտնուէին 12 ամերիկացի սպաներ, մասնաւոր անցա – պիրներով : Սպաներուն թուղթերը քննուե – լէ ետք, օդանաւը ճամբան չարունակեց դէպի Պէյրութ : Օդանաւին հրամանա – տարը յայտարարեց թէ եօթը սպաները եւ հինգ ուղեւորները անդամ էին Անգարա – յի ամերիկեան զինուորական պատուիրա – կութեան :

Եզիպտական կառավարութիւնն ալ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, հաստատելով թէ հաւատարիմ կը մնայ կրակը զադրեցնելու յանձնառութեան, պայմանաւ որ Իսրայէլ եւս նոյն ընթացքը բռնէ : Միեւնոյն ատեն իրեն կը վերա – պահէ ապահովել իր խոհ եւ Պաղեստինի Արաբներուն պաշտպանութիւնը, եթէ նոր յարձակումներ կատարուին Իսրայէլի կողմէ, Կազայի չրջանին մէջ :

Եզիպտոսի կառավարութեան բանբերը կը ծանուցանէ թէ Իսրայէլի պահակա – խումբերը առջի օր կրակ բացին եզիպ – տական զիրքերուն վրայ, թէ հրատան – զեր եւ զնդացիրներ զործածուեցան եր – կու կողմէն, եւ թէ ճակատամարտը, որ սկսած էր առաւոտեան ժամը 9ին, վերջա – ցաւ 10ին : Եզիպտացիները կ'ըսեն թէ ծանր կորուստներ պատճառեցին Իսրա – էլցիներուն (22 սպանեալ եւ բազմաթիւ վիրաւորներ) : Ազգաժողովին ներկայա – ցուցիչները քննութիւն բացին :

Նոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ Իսրա – էլեան մարտանաւ մը երեւցած է Կազայի եզիպտական չուրերուն մէջ : Գահիրէի անթելը կը ծանուցանէ թէ խուճապ մը կը տիրէ Իսրայէլի մէջ եւ թէ կառավարու – թիւնը պետաղարի յանձնախումբին մի – ջամտութիւնը խնդրած է որպէսզի զոր – ծեցնեն եզիպտացի արձակաղէններու ար – շաւները : Եզիպտոսի վարչապետը տե – սակցութիւն մը ունեցաւ ազգ. պաշտպա – նութեան նախարարին եւ սպարապետին հետ :

Եզիպտոսի փոխ վարչապետը, զնդ. կամալ Սալեմ, որ Կալկաթա կը գտնուի, հաստատեց թէ Ա. Միութիւնը պատրաս – տակամութիւն յայտնած է զէնք ճարելու իրենց : Եւ աւելցուց — «Ցրամադիր ենք ընդունելու այդ զէնքերը, եթէ Եւրոպայի այն երկիրները որոնք զէնք խոստացած են, չկատարեն իրենց յանձնառութիւննե – րը» : Թղթակիցները հարցուցին թէ պիտի ընդունի՞ն ամերիկեան առաջարկը, — ե – րաչխաւորել Եզիպտոսի եւ Իսրայէլի սահմանները : Փոխ – վարչապետը պա – տասխանեց .

— Որ եւ է միջամտութիւն պիտի չըն – դունինք, Իսրայէլեան խնդիրը կարգա – դրելու համար ներկայ հիմերուն վրայ . վասնզի մենք չենք ճանչնար Իսրայէլը , Թշնամի երկիր մըն է այն և ես չեմ ճանչ – նար : Բոլորովին տարբեր է Ազգաժո – ղովին միջնորդութիւնը, որովհետեւ ա – նոր յանձնախումբին պատասխանատուութիւնն է պահպանել զինադադարը » :

× Ազգաժողովի չրջանակներուն մէջ զոհունակութիւն պատճառեց կրակըզադ – րեցնելու յանձնառութիւնը :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Ա.

Քանի որ ամբողջ աշխարհ կը խօսի — սուտը իրաւին խառնելով — Հայ բազմահարուստ Գալուստ Կիւլպէնկեանի անձին եւ թողած միլիոններուն մասին, աւելի միլիոններուն, քան անձին, ներելի կը լինի՞, որ քանի մը տող ալ ես աւելցնեմ, ճոխացնելու համար զրականութիւնը՝ նուիրուած այդ առեղծուածային անձնաւորութեան :

Գալուստ Կիւլպէնկեանի շուրջ խօսքեր կ'ըլլային դեռ Հայաստանի մէջ, Հանրապետութեան շրջանին : Մեր Փարիզի պատուիրակութեան նախագահ Ա. Ահարոնեանի տեղեկագրութիւններու մէջ, զանազան առիթներով, կը յիշուէր անոր անունը : Երբ Հայաստան եկաւ, Փարիզէն, Համօ Ohանջանեանը, իմացանք, որ Կիւլպէնկեանը մօտէն հետաքրքրուած է Հայաստանի գործերով՝ սերտ յարաբերութիւն մը պահելով Հ. Հ. պատուիրակութեան հետ : Ցայտնի եղաւ նաեւ, որ Կիւլպէնկեանը պատրաստակամութիւն է յայտնած ստանձնելու Հայաստանի պետական զրամատան կազմակերպութիւնը՝ կարեւոր մէկ գումար դնելով իր կողմէն, իրրեւ հիմնադրամ եւ գործակցութեան հրաւիրելով նաեւ աւրիչ հարուստ Հայեր : Եթէ չեմ սխալիր, Հ. Հ. պատուիրակութեան թուղթերու մէջ պահուած է եւ այդ զրամատան նախագիծը : Ցամենայն դէպս, լաւ կը յիշեմ Ա. Խատիսեանի մէկ զեկուցումը կառավարական նիստերէն մէկուն մէջ պետական զրամատան մասին՝ Գալուստ Կիւլպէնկեանի ծրագրի առնչութեամբ : Եւ կը հաւատամ, որ եթէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը տեւէր, Գալուստ Կիւլպէնկեան անունը պիտի կապուէր անոր հետ ամուր կապերով : Հանրապետութիւնը վնաս, Կիւլպէնկեանի հետաքրքրութիւնն ալ հայկական հարցե – րով տկարացաւ :

Տկարացաւ, բայց չմեռաւ : Ցաջողու – թիւնը անբաժան ընկերն էր իր կեանքի տարիներու ընթացքին, բայց, Ֆրանսացի, Լոզանէն եաքը, աւելի եւս բազմացած էր հարստութիւնը : Այլեւս անվիճելի համբաւի տէր էր, իրրեւ միջազգային չափանիշով ճարտար, հանճարեղ, տըն – տեսպէտ եւ առաջնակարգ դրամատէր՝ Րոքֆէլլերներու, Ֆորտերու, Րոչիլտներու կարգին : Կը սպասուէր, որ հանրային գործերով ալ նմանուէր անոնց : Աչք ամխնեցուն, հայութեան համար այն դժ – բախտ օրերուն, յառած էին անոր : Եւ, յիրաւի, ինչեր կարող էր ընել : Կիլիկիան եւ Պոլսէն դուրս նետուած, անօթեւան ու մերկ հայութիւնը հաց ու պատսպարան կ'ըմնդրէր : Աչխարհ նորէն ցնցուած էր հայկական տառապանքէն : Եւ – րոպայի, Ամերիկայի հայասէր կազմակերպութիւններն ու անհատները նորէն դրամ ու հին հագուստ կը ժողվէին ըստ – պտրվիճկ արմէնիաններու, անօթի Հայ – րու համար : Կը պատմէին որ Ամերիկայի մէջ Հայերու կազմէ դիմում եղած է Ռոքֆէլլերին օգնելու Հայերուն եւ, իրր թէ, ան պատասխանած է :

— Դուք կիւլպէնկեան մը ունիք, ինչո՞ւ ինծի կը դիմէք :

Սուտ է թէ իրաւ այս պատմութիւնը, չգիտեմ, բայց իրողութիւն է, որ Հայութեան մեծ ազէտի օրերուն Կիւլպէնկեան Ռոքֆէլլերը մը չեղաւ Հայերու համար : Կրնար ըլլալ, բայց չեղաւ : Ան բաւականացաւ փոքրիկ գործերով, եկեղեցի մը շի – նեց Լոնտոնի մէջ, մատենադարանի չէնք մը երեւսադէմի, ասոր ու անոր քանի մը ոճկի : Եւ խորհրդաւոր փսփսուքներ իր շուրջը. «Սպասեցէք, պիտի տեսնէք, թէ ինչեր պիտի ընէ »...

Լոզանէն եաքը, երբ միտքերը քիչ մը հանդարտեցան, Հայ միտքը սկսաւ նոր ծրագիրներ որոճալ «Հայապահպանութեան » մասին : Բարեգործականը, նոր դիւտ ըրածի պէս, զարձաւ թունդ «Հայաստանասէր» : Դաշնակցութիւնը լծուեցաւ տարագիր հայութեան փրկութեան գործին : Ծնունդ առին նոր կազմակերպութիւններ : Հայ մարդը տրամադիր չէր յուսահատութեան : Պայքարի նոր ճակատ բացուեցաւ — փրկել հայկական համբանքները, ցանուցիր բեկորները, պահել եւ պահպանել անվթար, թոյլ չտալ, որ վոչխանան բազմութիւնները, մնան Հայ հաւաքականութեան ծոցին մէջ, պահեն իրենց մշակոյթը, եկեղեցին, անհատականութիւնը, հայրենիք վերադառնալու յոյսով :

Այդ օրերուն էր, որ հոս ու հոն սկսան ծնունդ առնել նոր զաղափարներ ու նոր կազմակերպութիւններ աղգապահպանութեան ծրագիրներով : Ազգապահպանութեան հարցով մտահոգուած էին եւ Հ. Հ. պատուիրակութեան չորջ համախմբուած մտաւորականները : Ա. Ահարոնեանի, Ա. Խատիսեանի, փրօֆ. Ն. Ադոնցի եւ այլոց նախաձեռնութեամբ ծրագիր մը մշակուեցաւ հիմնելու Հայ Մշակութային ընկերութիւն մը եւ բանալու միջնակարգ վարժարան մը Ֆրանսայի մէջ, մօտաւորապէս նոյն ձեւով, ինչ որ վերջը ըրին Համազգայինի հիմնադիրները : Փրօֆ. Ա. Ադոնցի եւ իմ կողմէ կազմուած ծրագրի նախագիծը քննութեան վաւերացուեցաւ քանի մը հաւաքոյթներու մէջ, որոնց կը մասնակցէին ,որքան կը յիշեմ, Ահարոնեան, Խատիսեան, փրօֆ. Ադոնց, Տ. Բէդրոսեան, Ա. Հանըմեան, Ռ. Բերբերեան, Ա. Ցաւրեան, Մովսէս Աճէմեան եւ ուրիշներ :

Ըստ մեր ծրագրի, անհրաժեշտ կը նը – կատուէր մէկէն երկու միլիոն ֆրանքի դրամագլուխ մը գործի սկսելու համար : Ո՞ր տեղէն ճարել այդ գումարը : Ոմանք կ'առաջարկէին դիմել Պելճիքայի մեծահարուստ Խարասանճեանին : Ոմանք Ամերիկայի մասին կը խօսէին :Շատերու միտքին մէջ կար Գալուստ Կիւլպէնկեանի անունը : Եւ արդէն այդ հաշիւով էր հրաւիրուած Մովսէս Աճէմեանը :

Աճէմեանը — իմ հայրենակիցս — պետական Դումայի անդամ էր, մասնագիտութեամբ իրաւագէտ, գործնական հակումներով ճարպիկ փաստաբան մը : Զգիտեմ ինչպէս, զարճած էր Գալուստ Կիւլպէնկեանի գործակատար փաստաբան : Ցաճախ կը տեսնուէր անոր հետ եւ կ'ը – սէին, թէ իր խօսքը արժէք ունէր Կիւլպէնկեանի մօտ : Սովորական չեմուչեմէ եաք, Աճէմեան յանձն առաւ տեսակցութիւն մը յաչողցնել Կիւլպէնկեանի հետ եւ յաչողեցաւ :

Առաջին տեսակցութեան զացած էին Ահարոնեանը եւ Խատիսեանը : Կիւլպէնկեանը սիրալիր ընդունելութիւն մը ցոյց տուած էր անոնց, հետաքրքրուած էր առաջարկով եւ առածէր ծրագիրը ուսումնասիրելու եւ պատասխանելու համար : Մեր բանագնացները զոհ էին այցելութենէն :

Այնուհետեւ, ամիսներու ընթացքին, քանի մը տեսակցութիւններ եւս տեղի ունեցան — մէկ անգամ Ահարոնեանը առանձին, ուրիշ անգամներ՝ Խատիսեանի հետ՝ միշտ նոյն լաւատես հետեւանք – ներով :

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՇԽԱՏԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Մօսեցայ իրենց հետ դիրքերու տարածման եւ ծանուցումներուն մասին, մեր արեւմտեան դրութիւնը կապ չունի այն պայմաններուն հետ՝ որոնց մէջ կը գտնուի խորհրդային դրողը : Ընթերցման պահանջը այնքան մեծ է որ հրատարակչական հաստատութիւնը միշտ նորութիւններ կը փնտռէ : Ան կը ծանուցանէ հրատարակութիւնները : Ծանուցումներու միջոցաւ մրցակցութիւն մը ստեղծելը բոլորովին աւելորդ է : Գրքի մը հաւաքական յաջողութիւնը բաղդատութիւններէ բոլորովին անկախ է, եւ քննադատներու վճիռները չեն միայն կրնայ ազդուիլ :

Պահ մը ընդհատեցինք խօսակցութիւնը եւ ես օգտուելով դադարէն, թղթատեցի դարանին վրայ չարուած քանի մը հատորներ : Այդ քննութիւնը հետաքրքրական չտարաւ զիս, չքսելու համար թէ տեղ մըն ալ չտարաւ անոնց պարունակութեան չորջ, որովհետեւ ռուսերէն կարդալ չեմ դիտեր : Այս ստիպութիւնը արդելք չեղաւ սակայն նկատելու որ ամէնքն ալ կազմուած էին : Դարձանք մեր տեսակցութեան եւ խօսեցանք գրքերու վաճառման մասին :

Մասնաւոր կազմակերպութիւն մըն է որ կը բաշխէ գիրքերը գրավաճառներուն : Ընթերցողներուն, ինչպէս եւ համալսարաններու, գործարաններու, արհեստագիտական կազմակերպութիւններու, կոլխոզներու, քաղաքներու եւ գիւղերու գրբաղարաններուն հայթայթիչներն են գրբավաճառները :

Ամէն մարդ կը կարդայ, օրինակ ինք – նաչարժի չարժավարը երկու երթեւեկի պահուն կամ հեռախօսի պաչտօնեան եր – կու հաղորդակցութեան միջեւ : Պալզաքի ամբողջական գործերուն հարիւր հազար հատորներու հրատարակութիւնը երկու օրէն սպառած է : Իմ թարգմանիս մտահոգ էր որ էսէնին բանաստեղծին գործերը կրնային հրապարակ գրուիլ օգտնուելիք չոգեկառքով իր մէկ ճամբորդութեան ընթացքին եւ հասած ատեն այլեւս բան մնացած պիտի չըլլար :

Երեք հարիւր հազար գրադարանները կան Մ. Միութեան մէջ, մանուկներու եւ տարեցներու յատուկ ընթերցասրահներով : Բաց կը մնան օրուան մէջ քանի՜ քանի՜ ժամեր : Լենինկրատի « Գրքի Տուն » կոչուած գրատունը օրական քառասուն հազար այցելու կ'ընդունի : Իրիկուան ժամը վեցին հոն մտնելը աւելի դիւրին չէ քան փարիզեան մեծ վաճառատուն մը՝ ուր ճերմակեղէնի ցուցադրութիւն կայ : Պէտք է հրմշտակել կարենալ մտնելու համար :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐՈՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱԿԸ

Ֆրանսական գիրքերը կարելի է գտնել բնագրով եւ թարգմանուած : Քանի մը թիւեր, միայն դասական երկերու թարգմանութեանց համար կրնան գաղափար մը տալ, անոնց սպառման մասին :

Մինչեւ այսօր Ցլոպէռ թարգմանուած է Դաշնակցային հանրապետութեանց տանտնըմէկ լեզուներով մէկ ու կէս միլիոն հատոր : Պալզաք 15 լեզուներու՝ հինգ միլիոն հատորով : Ռոմէն Ռոլան 20 լեզուներու՝ երկու միլիոն 400 հազար հատորով : Վիկտոր Հիւկոյի գործերուն միայն վերլուծական ցուցակը հարիւր յիսուն էջ ունի :

Գերմաններուն մէջ, Շիլլէր 17 լեզուներով եւ մէկ միլիոն օրինակով հրատարակուած է : Տրայզէր ինը լեզուներով եւ երկու միլիոն 170 հազար հատորներով :

Անգլիացիներէն Շէյքսփիրը 223 յօրինական հրատարակութիւններու հասած է, բայց ցանկին գլուխը կը դնուի ձէյք Լընտըն 13 միլիոն հատորներով :

Ցարդ Մ. Միութեան մէջ օտար երկերու 269 միլիոն հատորներ հրատարակուած են :

Ցեղափոխութենէն ասդին ճանչցուած խորհրդային գրողներուն մէջ Սիմոնովի գործերուն հրատարակութեան քանակը կը հասնի եօթը միլիոն հատորի :

Լրացնելու համար հրատարակչութեանց չուրջ տեղեկութիւններու այս չարքը բ – սենք որ Մ. Միութեան մէջ հեղինակի ի – րկնակի թախանձանքներուն անսալով՝ ետ դարձայ, ցամաք ելայ որպէսզի թե – րեւս հրաշքով ապրիմ եւ «հօրենական տան ճրագը վառ պահեմ ...»: Մօրս վերջին խօսքերն են ասոնք :

Չար բախտէն ողջ մնացի : Ահա ի՛նչ – րիմ այսօր ալ առանց դիմնալու թէ ի՞նչ է իմ նպատակս : Կարելի՞ է «հօրենական տան ճրագ»ի մասին մտածել այս անարդ վիճակով :

Ահա, այն օրէն մինչեւ այսօր, լման չորս տարի՝ ամէն տարի հազար ցաւ, հազար տանջանքներով... Ու ահա, այժմ այս տանը մէջ «Մնուսցի Մատո», պա, – տճռով ծառայ կամ գերի : Կը բաւէ՞ այսքանը իրրեւ պատմութիւն ....

Թէեւ պատմածս կարճ ու անպաճոյճ էր, բայց, հանրմը մտիկ ըրաւ լարուած ուշադրութեամբ, եւ արտասուաթոր աչքերով :

Երթամ, ըսաւ, ցած ձայնով : Եթէ վաղը չար անակնկալ մը չպատահի, ես ալ ձեզի կ'ըսեմ թէ որտեղացի եմ, ինչ է անունս, եւ թէ ինչպէս ինկայ այս դեհենը ...

Բաժնուեցանք ձեռքի չերմ սեղմումնե – րով եւ յուսադրիչ մաղթանքներով :

Ցաջորդ օրը դէպքերը ընթացան համաձայն մեր փափաքին : Կիւլլին առաւօտ կանուխ ծրարը կապեց եւ քրոջը դնաց :

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՃԷ

(Շար.)

ԿԱՄՈՒՐՋՒ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Ուրախութեամբ առաւ եւ չնորհակալութիւն յայտնեց :

Ցանկարծ, աչքերս պատուհանի նոյն մուռքին որուն մէջ հանդարտօրէն կանդնած էր հանըմը : Արիւնս կարծես կանգ առաւ : Շփոթութիւնս կատարեալ էր : Ինչ որ չարաթներով մտածեր, մոքիս մէջ պատրաստեր էի օդը ցնդեցաւ :

Ոչ իսկ պատշաճ խօսք մը :

Ինքն ալ կանգնած էր լուռ, արձանացած :

Դվխովս խոնարհութիւն ըրի բան մը ըրած ըլլալու համար : Բարեւս ընդունեց եւ տարտամ քայլերով յառաջացաւ. — Մըսո... = Հանըմ :

Եթէ Սիսէն չմիջամտէր կարծես ալ բան չունէինք փոխանակելիք : «Ես կ'երթամ վերը, պատուհանին առջեւ կը նստիմ ու կը հսկեմ փողոցը, է, ո՞վ գիտէ, կը նայիս կիւլլին ժամանակէն առաջ կուգայ » ... Ու հեռացաւ :

Երկուքս ալ այլայլած էինք : Մինչ լուռ, կանգնած էինք դէմ դիմաց : Որքա՞ն տեւեց այս վիճակը, չեմ գիտեր :

Ձեմ յիշեր նոյնիսկ, որ առաջին խօսքը ի՞նք արտասանե՞ց թէ ես : Կը յիշեմ մի – այն որ իր առաջին նախադասութիւնը կրկին «մեղայական»ներու չարք մըն էր. — « Դուք Հայ, եղբայրս , ես Հայ, ու ա – միներով այս սառուցեալ անջրպետը »: Օ՛, չատ կանուխէն կասկածեցայ ձեր քրտութեան մասին, բայց, ժամանակնե – րը, իմ վիճակս ..» :

— Ցոյս, ըսի կարեկցաբար, այժմ այդ բոլորը ինծի համար չատ հասկնալի են : Ձեր բռնած դիրքին համար կը չնորհակալեմ ձեզ : Ձեր դիմացը Քիւրտ Մատո մը կար, եւ չարդարար Թուրքն ու Քիւրտը նախատելը ամէն վերապրող Հայու դե – րադոյն պարտականութիւնն է : Բայց հոս անյարմար է, ախուռ մտնենք :

Տատանումով մտաւ ախոռը, կռթնեցաւ մսուրի մը :

— Ցոյս, ըսի, այժմ աւելի համարձակ, հիմա ինծի համար կարեւոր է իմանալ թէ ի՞նչպէս , ինկած էք այս դժոխքը :

— « Օ՛, եղբայրս, պայմանները, պարագաները : Իմ պատմութիւնս կրկնուելիքն է այն բազմահազար հայ անմեղ կոյսերուն, որոնք դժբախտ բախտը ունեցան այս երկրամասին վրայ ծնած ըլլալու, որոնք իրենց լազուր նարօտին տեղ դժոխքին — Թրքական դժոխքին , — բոցերուն կեր եղան : Իմ պատմութիւնս լը – սած ըլլալու ես հազար անգամ, հազար բերաններէ, աննշան տարբերութեամբ ..

« Հիմա ժամանակ չունինք, կիւլլին կրնայ վերադառնալ, վաղը եթէ անակնկալ մը չպատահի , ես զայն տունէն կը հեռացնեմ ամբողջ օրը, այն ատեն կը պատմեմ բաներ մը : Հիմա, քանի որ ժամանակը կարճ է, կը փափաքէի դիտնալ ձեր իս – կական անունը եւ ձեր որտեղացի ըլլալը :

— Իմ պատմութիւնս չատ կարճ է, ը – սի : Քանի մը վայրկեանի մէջ կարելի է ամփոփել : Ահաւասիկ... Անունս Վանիկ է, Վարժապետեան : Ծնած եմ Քղլի Դարման կամ Տըմրան գիւղը : Զարդէն առաջ ուսանող էի Կարնոյ Սանասարեան վարժարանը : Վերջին տարին, մեծ արձա – կուրդէն առաջ մեզ, հեռաւ վայրերէ է – կողներս ժամանակէն առաջ տուն ղրկե – ցին : Պատերազմ էր, կ'ենթադրէին որ բաներ մը կրնային պատահիլ Հայերուս դէմուն , ուստի խոհեմութիւն էր որ ա – մէն ոք իր ազգականներուն մօտ գտնուէր :

Շատ չանցած տեղահանութիւնը սկսաւ : Մեզ ճամբայ հանեցին ղժոխային պայմաններու տակ : Մեր հետը պէտք էր առնէինք այնքան ուտելիս եւ իրեղէն , որ կրնայինք տանիլ չալակով : Ոչ ձի, ոչ ջորի, ոչ կառք ...

Քալեցինք հետիոտն, բարկ արեւին տակ, փոշեթաթաւ ճամբաներէ... Մեկնելէ առաջ հօրս, մեծ եղբայրներուս, մէկ խօսքով տանը չորս — հինգէն վեր այր մարդոց գործը վերջացուցին : Մօրս եւ քոյրերուս հետ քալեցինք մինչեւ հոս, մինչեւ այս քաղաքը : Հոն բերդին տակ , չուրին եղերքը ականատես եղայ պաշտելի մօրս եւ սիրասուն քոյրերուս «կատմաւոր մահուանը» .. Անոնց հետ ես ալ չուրը մտայ, բայց, տարաբախտ մօրս հարոնեանը եւ Խատիսեանը : Կիւլպէնկեանը սիրալիր ընդունելութիւն մը ցոյց տուած էր անոնց, հետաքրքրուած էր առաջարկով եւ առածէր ծրագիրը ուսումնասիրելու եւ պատասխանելու համար : Մեր բանագնացները զոհ էին այցելութենէն :

Այնուհետեւ, ամիսներու ընթացքին, քանի մը տեսակցութիւններ եւս տեղի ունեցան — մէկ անգամ Ահարոնեանը առանձին, ուրիշ անգամներ՝ Խատիսեանի հետ՝ միշտ նոյն լաւատես հետեւանք – ներով :

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԿԱՄՈՒՐՋՒ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Ուրախութեամբ առաւ եւ չնորհակալութիւն յայտնեց :

Ցանկարծ, աչքերս պատուհանի նոյն մուռքին որուն մէջ հանդարտօրէն կանդնած էր հանըմը : Արիւնս կարծես կանգ առաւ : Շփոթութիւնս կատարեալ էր : Ինչ որ չարաթներով մտածեր, մոքիս մէջ պատրաստեր էի օդը ցնդեցաւ :

Ոչ իսկ պատշաճ խօսք մը :

Ինքն ալ կանգնած էր լուռ, արձանացած :

Դվխովս խոնարհութիւն ըրի բան մը ըրած ըլլալու համար : Բարեւս ընդունեց եւ տարտամ քայլերով յառաջացաւ. — Մըսո... = Հանըմ :

Եթէ Սիսէն չմիջամտէր կարծես ալ բան չունէինք փոխանակելիք : «Ես կ'երթամ վերը, պատուհանին առջեւ կը նստիմ ու կը հսկեմ փողոցը, է, ո՞վ գիտէ, կը նայիս կիւլլին ժամանակէն առաջ կուգայ » ... Ու հեռացաւ :

Երկուքս ալ այլայլած էինք : Մինչ լուռ, կանգնած էինք դէմ դիմաց : Որքա՞ն տեւեց այս վիճակը, չեմ գիտեր :

Ձեմ յիշեր նոյնիսկ, որ առաջին խօսքը ի՞նք արտասանե՞ց թէ ես : Կը յիշեմ մի – այն որ իր առաջին նախադասութիւնը կրկնուելիքն է այն բազմահազար հայ անմեղ կոյսերուն, որոնք դժբախտ բախտը ունեցան այս երկրամասին վրայ ծնած ըլլալու, որոնք իրենց լազուր նարօտին տեղ դժոխքին — Թրքական դժոխքին , — բոցերուն կեր եղան : Իմ պատմութիւնս լսած ըլլալու ես հազար անգամ, հազար բերաններէ, աննշան տարբերութեամբ ..

« Հիմա ժամանակ չունինք, կիւլլին կրնայ վերադառնալ, վաղը եթէ անակնկալ մը չպատահի , ես զայն տունէն կը հեռացնեմ ամբողջ օրը, այն ատեն կը պատմեմ բաներ մը : Հիմա, քանի որ ժամանակը կարճ է, կը փափաքէի դիտնալ ձեր իսկական անունը եւ ձեր որտեղացի ըլլալը :

— Իմ պատմութիւնս չատ կարճ է, ը – սի : Քանի մը վայրկեանի մէջ կարելի է ամփոփել : Ահաւասիկ... Անունս Վանիկ է, Վարժապետեան : Ծնած եմ Քղլի Դարման կամ Տըմրան գիւղը : Զարդէն առաջ ուսանող էի Կարնոյ Սանասարեան վարժարանը : Վերջին տարին, մեծ արձա – կուրդէն առաջ մեզ, հեռաւ վայրերէ է – կողներս ժամանակէն առաջ տուն ղրկե – ցին : Պատերազմ էր, կ'ենթադրէին որ բաներ մը կրնային պատահիլ Հայերուս դէմուն , ուստի խոհեմութիւն էր որ ա – մէն ոք իր ազգականներուն մօտ գտնուէր :

Շատ չանցած տեղահանութիւնը սկսաւ : Մեզ ճամբայ հանեցին ղժոխային պայմաններու տակ : Մեր հետը պէտք էր առնէինք այնքան ուտելիս եւ իրեղէն , որ կրնայինք տանիլ չալակով : Ոչ ձի, ոչ ջորի, ոչ կառք ...

Քալեցինք հետիոտն, բարկ արեւին տակ, փոշեթաթաւ ճամբաներէ... Մեկնելէ առաջ հօրս, մեծ եղբայրներուս, մէկ խօսքով տանը չորս — հինգէն վեր այր մարդոց գործը վերջացուցին : Մօրս եւ քոյրերուս հետ քալեցինք մինչեւ հոս, մինչեւ այս քաղաքը : Հոն բերդին տակ , չուրին եղերքը ականատես եղայ պաշտելի մօրս եւ սիրասուն քոյրերուս «կատմաւոր մահուանը» .. Անոնց հետ ես ալ չուրը մտայ, բայց, տարաբախտ մօրս

Ս. ՓԻՇԱԿՅԱՆ ԿՈՒՏԻՆ ՇՆՉՈՂԸ

ԺԱՂՈՎՈՒՐԴԻ ՀԱ ԲՆԱՎԱՅՐԸ

Ս. Փիշակյանի «Կուտին շնչողը» վերնագրով պատմվածքը ամենից առաջ ուշագրավ է իր ժանրային առանձնահատկությամբ։ Հեղինակը ստեղծագործության մեջ ներմուծել է ֆանտաստիկ տարրեր, որոնք, սակայն, ոչ թե ինքնանպատակ են, այլ ծառայում են հեղինակի գաղափարական մտադրությանը։ Ընթերցողը հենց սկզբից ենթարկվում է հեղինակի կամքին, ընդունում է նրա պայմանականությունները, ապրում է նրա հետ միասին։ Ընթերցողի ուշադրությունը կենտրոնանում է գլխավորապես գլխավոր հերոսի՝ Ժաղովուրդի հոգեբանության վրա։ Ժաղովուրդը ոչ միայն ֆիզիկապես ուժեղ մարդ է, այլև հոգեպես հզոր անհատականություն։ Նա ունի իր հստակ պատկերացումները կյանքի, մարդկանց, բնության մասին։ Նա ունի իր սեփական բարոյական օրենքները, որոնց հետևում է անշեղորեն։ Ժաղովուրդը ապրում է բնության գրկում, նրա հետ միասին, նրա օրենքներով։ Նա ոչ միայն չի ենթարկվում բնությանը, այլև ինքն է ենթարկում բնությունը իր կամքին։ Ժաղովուրդը ոչ միայն ուժեղ է, այլև խելացի։ Նա գիտի, թե ինչ պետք է անել, որպեսզի հասնի իր նպատակին։ Նա գիտի, թե ինչ պետք է անել, որպեսզի հաղթի։ Ժաղովուրդը ոչ միայն ուժեղ է, այլև հաղթող։

Ժաղովուրդի հակառակորդը Կուտին շնչողն է։ Կուտին շնչողը ևս ուժեղ է, ուժեղ է ոչ միայն ֆիզիկապես, այլև հոգեպես։ Կուտին շնչողը ևս ունի իր սեփական բարոյական օրենքները, որոնց հետևում է անշեղորեն։ Կուտին շնչողը ևս ունի իր սեփական գաղափարները, որոնց համար պատրաստ է պայքարել մինչև վերջ։ Կուտին շնչողը ևս ունի իր սեփական կամքը, որին ենթարկում է ամեն ինչ։ Կուտին շնչողը ևս ունի իր սեփական ուժը, որին հավատում է անսահման։ Կուտին շնչողը ևս ունի իր սեփական խելքը, որին վստահում է անվերապահորեն։

Ժաղովուրդը և Կուտին շնչողը հավասարազոր հակառակորդներ են։ Նրանց միջև ծավալվում է անողոք պայքար, որի ելքը կանխորոշված չէ։ Ժաղովուրդը կարող է հաղթել, Կուտին շնչողը կարող է հաղթել։ Ժաղովուրդը կարող է պարտվել, Կուտին շնչողը կարող է պարտվել։ Ժաղովուրդը կարող է սպանվել, Կուտին շնչողը կարող է սպանվել։ Ժաղովուրդը կարող է ոչնչացվել, Կուտին շնչողը կարող է ոչնչացվել։

Հեղինակը ոչ միայն չի որոշում նախապես, թե ով պետք է հաղթի, ով պետք է պարտվի, ով պետք է սպանվի, ով պետք է ոչնչացվի, այլև ինքն էլ չգիտի, թե ով կհաղթի, ով կպարտվի, ով կսպանվի, ով կոչնչացվի։ Հեղինակը ոչ միայն չի որոշում նախապես, թե ինչ պետք է անի Ժաղովուրդը, որպեսզի հաղթի, ինչ պետք է անի Կուտին շնչողը, որպեսզի հաղթի։ Հեղինակը ոչ միայն չի որոշում նախապես, թե ինչ պետք է անի Ժաղովուրդը, որպեսզի պարտվի, ինչ պետք է անի Կուտին շնչողը, որպեսզի պարտվի։ Հեղինակը ոչ միայն չի որոշում նախապես, թե ինչ պետք է անի Ժաղովուրդը, որպեսզի սպանվի, ինչ պետք է անի Կուտին շնչողը, որպեսզի սպանվի։ Հեղինակը ոչ միայն չի որոշում նախապես, թե ինչ պետք է անի Ժաղովուրդը, որպեսզի ոչնչացվի, ինչ պետք է անի Կուտին շնչողը, որպեսզի ոչնչացվի

րի առաջ, սպայ մը եւ ուսուցիչ մը ականջ չեն կախած պատուէրներուն եւ «ինչ կ'ուզէ ըլլայ» ըսելով այս ձուկերը բռնած ու աղուոր մը տապկելով կերած են: Յաջորդ օր սպան ձիէն ինկաւ ու մեռաւ, իսկ ուսուցիչը ամիսներով անկողնէն չելաւ, յետոյ իր երկիրը դնաց: Տարակոյս չկայ, որ ան ալ մեռած է: Ի՞նչ կարծեցիք:

Ուրֆայի ձուկերն ու եղնիկները նուիրական են: Հարաւը Ուրֆա չեն ըսեր, այլ՝ եղնիկներու երկիր: Առասպելներու երկիր ... սրբազան երկիր:

Բաղեց Մ. Մ.

ՀԱՐԻՒՐ ԳԵՐՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐ ԴԷՊԻ ՄՈՍԿՈՒԱ

Արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ աւելի քան հարիւր անդամներէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը պիտի ներկայացուցիչներ բոլոր նախարարութիւններէն եւ մասնագէտներ՝ ամէն ատպարէզէ, ինչպէս եւ երեք երեսփոխաններ: Այս պատուիրակութեան մէջ կը գտնուին ներկայացուցիչներ բոլոր նախարարութիւններէն եւ մասնագէտներ՝ ամէն ատպարէզէ, ինչպէս եւ երեք երեսփոխաններ: Այս մասնաւոր կառավարմբը որ կը փոխադրէ այս բազմանդամ պատուիրակութեան մեծ մասը, Պոննէն ճամբայ ելաւ չաբաթ իրիկուն: Կառավարմբը կը բաղկանայ 13 վակոններէ եւ Մոսկուա պիտի հասնի երեք օրէն, իբրեւ «չարժուն դեսպանութիւնը» դերման պատուիրակութեան: Վակոններէն մէկը օժտուած է արդիական գործիքներով, հաղորդակցութիւն հաստատելու համար վարչապետին եւ կառավարութեան մի ջեւ: 4 Շաբաթէն պատրաստուած է այս մասնաւոր կառավարմբը, որ կը պարունակէ երեք մահճաբարձ վակոններ, բեռներու յատուկ վակոն մը, էլեկտրական հոսանքի կեդրոն մը, ժողովասրահ մը եւ ուրիշ ամէն տեսակ յարմարութիւններ: Կառավարմբը խորհրդային չրջանէն պիտի անցնի մինչեւ Պերլին եւ Մոսկուա պիտի հասնի Վարչաւա – Պրեսթ – Լիթովսք – Մինսք ճամբով: Ուրիշ խօսքով, պատուիրակութիւնը ուղղակի Ֆ. Միութեան մայրաքաղաքը պիտի երթայ առանց կառավարմբը փոխելու Պերլինի մէջ:

× Ուէսթըն գերման թղթակիցներ արտօնութիւն ստացան Մոսկուա երթալու, այս այցելութեան առթիւ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ամերիկեան թղթակիցները կը հաստատեն թէ երկաթեայ վարագոյրը չէ վերցած, բայց արտակարգ դիւրութիւններ կը տրուին օտար չրջիկներուն եւ թղթակիցներուն: Այս միջոցին բազմաթիւ օտարազգի դէմքեր կ'երեւան Մոսկուայի մէջ: Մօտ ութ հարիւր Ֆըրանսացիներէ զատ, հասած են հազար գերման չրջիկներ եւ դեռ ուրիշներ ալ կը սպասուին զանազան երկիրներէ, ինչ որ անսովոր բան էր մէկ տարի առաջ: Մասնաւոր ինքնաթիռներով:

ԿԻՊՐՈՍՑԻ ԹՈՒՐՔԵՐ, աւելի քան 5000 հոգի, կիրակի օր ցոյց մը կատարեցին Լոնտոնի պլհաւոր հրապարակին վրայ, մերժելով Կիպրոսի կցումը Յունաստանի: Աւելի քան երկու հազար ցուցարարներ թափօր մը կազմեցին դրօշներով: Այս առթիւ կը լսուէին զանազան կանչեր. — «Ինքնորոշում տալ՝ կը նշանակէ արիւն թափել: Ենոսիսը (կցում) պատերազմի պատճառ պիտի դառնայ»: Լոնտոնի Յոյները ալ կը պատռան ցոյցեր սարքել: Թրքական ցոյցը կազմակերպած էր Կիպրոսի թրքական ընկերութիւնը: Կղզիէն ալ թուրք պատուիրակներ յատկապէս Լոնտոն զացած էին: «Իշ» կազմակերպութեան նախագահը կրակոտ ճառ մը խօսեցաւ, ապդարարելով. — «Մենք նպատակն է պարզել թրքական տեսակէտը: Անհրաժեշտ է որ Անգլիոյ հանրային կարծիքը գիտնայ ամէն բան: Կը յուսանք թէ կիպրոսը երբեք Յունաստանի պիտի չչանճուի»: Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Ֆաթին Զորլու, որ Լոնտոն կը գտնուի, մասնաւորապէս ցաւ յայտնեց եկեղեցւոյ միջամտութեան առթիւ, ակնարկելով Մակարիոս արք., առանց անուն տալու: «Այս կարգի մարդիկը չեն կրնար կղերական համարուիլ: Անոնք պարագայի մէջ, Թուրքիան իբրեւ ազգ եւ իբրեւ կառավարութիւն ծայրագոյն դիւրացածութեամբ կը հետեւի կացութեան»:

× Երկու ռումբեր պայթեցան Նիկոսիոյ մէջ: Ահաբեկումները կը շարունակուին կիպրոսի զանազան մասերուն մէջ:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66

Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փասթրմաճեանի, Քրնա-Է Թարգմ. Մ. Իշխան, Ա. հատոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկեան Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ. «Համազգային»ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակներ, Գրական նուիրուածը), Մատենաշար «Ճուսարեր, 1955, կազմուած 700

ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ձահեր, կարմիր լուրեր բարեկամէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) Խալան հրատ. Պէյրութ, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազգայինի մանկապատանեկան մատենաշար (4 գրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գրքոյկ) 300

Հերակլէսի ճաշագործութիւնները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

Տէր եւ Տիկին Յակոբ Հիսայեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Սըլվազեան, Պ. Մարզար Ադամեան, Օրիորդներ Մաւի եւ Վերժին Ադամեան, Պ. Պ. Բաֆֆի եւ Վարուժան Հիսայեան, Օր. Աննիկ Ճերմակեան, Այրի Տիկին Սարգիսեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Կլուխլար Ադամեան, Տիկին Աբթիկեան եւ աղջիկը, Տիկին Փափազեան (Հայաստան), Տիկին Թագուհի Ադամեան, Պ. Մարտիրոս Ադամեան, Օր. Մաւի Ադամեան (Պուէնոս-Այրէս), Տէր եւ Տիկին Ստեփան Ադամեան (Քորտոպա), Երիցուհի Ադամեան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ադամեան եւ զաւակը, Տիկին Լիւսի Ադամեան, Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Պէօյիւքեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վէմեան եւ զաւակները, Տիկին Մարիա Դաւիթեան (Ամթինք), խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղբօր, փեսային եւ ազգականին

ՊՕՂՈՍ ԱԴԱՄԵԱՆԻ

(Իզմիրցի, 86 տարեկան)

յանկարծական մահը որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանը, Սեպտեմբեր 4ին:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս չորեքշաբթի ժամը 15,30ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը՝ 122 ռիւ Հօշ, Գոլոմպ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Անիէռի հին գերեզմանատունը (ռիւ Տիւմէնիլ), ամփոփուելու համար իր ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահազդ չատացողներէն կը խնդրուի ներկայ իբր այն նկատել:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ԻՐ. ՅԱՆԿ

Պուլվար Օտօս

Նախորդ գումար՝	1,140,000
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Յակոբեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Թովմաս Ասատուրեան	1000
Տէր եւ Տիկ. Խաչիկ Մեսրոպեան	500
Տէր եւ Տիկ. Տիգրան Արքինեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ա. Գաբրաճեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ճովհ. Այվազով	500
Բր. Յրքունի Սահակեան	400
Տէր եւ Տիկ. Ս. Մելքոնեան	400
Տէր եւ Տիկ Ե. Տիլանեան	300
Տէր եւ Տիկ. Լ. Պալճեան	300
Տիկ. Պէնկրէնսուրկեան	200
Տէր եւ Տիկ. Ռուբէն Պէկեան	200
Տէր եւ Տիկ. Բ. Ունճանեան	200
Տէր եւ Տիկին Մ. Խաչատուրեան	200
Տէր եւ Տիկ. Ս. Մելիքեան	200
Տէր եւ Տիկ. Համբար Տէրտէրեան	200
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Աւետեան	200
Տէր եւ Տիկ. Բ. Պաղտասարեան	200
Ընդհանուր գումար	1,147,000

ՎՐԻՊԱԿ.— Իմ. ցանկին մէջ Հոպսէփ Նիկողոսեան պիտի ըլլայ Յովհաննէս Նիկողոսեան: Իմ. ցանկին մէջ Լեւոն Շահպազեան կարդալ Լեւոն Շահպազեան:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՈՐԴՈՒՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ: Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, դեղեկ եւ լաթակազմ: Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, ղրկելով հասցէն, դիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն:

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար զրել.—

38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչէ Անկէնի տարեկան հանդէսը Հոկտեմբեր 16ին:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն ընդ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Խրիմեան զպրոցը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Համազգայինի Մշակութային Միութեան վարչութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Տիկիններ Նիթեր Սարգսեանի, Նազելի Գալուստեանի եւ Պ. Պետրոս Սահակեանի, ի նպաստ Ն. Փայան հան. ճեմարանի չատարած իրենց հանգանակութեան համար:

ԿԱՌ Մ՛Ը ԽԱՉԻ ԿԱՑԱԾԸ

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէտայական միութեան արձակուրդի կայանը պիտի վարուի այս Յունիս-Յուլիսին, 7 Սեպտ: Մանուկները փարիզ, Կառ Մօնփառնաս պիտի հասնին նոյն օրը ժամը 18,14ին: Կը խնդրուի ծնողներէն դիմաւորել իրենց զաւակները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վիէննէն Արուսեակ Զաքարեան, ծնեալ Գասպարեան Զորեան տանցի (Պօղազլեանի չրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան, հօրը անունը՝ Համբարձում, մօրը անունը՝ Վարդիթար կամ Վարդավառ որ Իզմիրի դէպքին որբանոցէն Ցունաստան փոխադրուած էր: Տեղեկացնել՝

27, Rue Druge, Vienne (Isère) France

կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գըրչէհիրցի Տիկին Հայկանոյշ Պալըզճըօղլու, կը փնտռէ իր երկու եղբայրները՝ Տիգրան եւ Կարապետ Պալըզճըօղլուները, որոնք Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուին: Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի դուռ տալ, Պ. Ադամին, սափրիչ, 60, Մօնթէ Կրանտ Փօր, Լիոն, Ֆրանս:

Imp. Araxes *Rue Richer, Paris (9e)*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

վերաբացաւ իր դուռները, եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանք ընդունելու, զանոնք փութով կը գոհացնէ, թարմ ու անուշահոտ ԶԷՕՐԷՔ, թերթանուշ գուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՅԻՖ եւայլն:

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱՆՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil

166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարգարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն քնութեան սպառնալիքներուն դէմ

ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՆԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ • MERCREDI 7 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7769 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3180

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՆՆՈՒԹԻՒՆ...

•

Շուտով կը սկսի զբօսցական վերա – մուծը : Անոր հետ ալ՝ հանրային գործու – նէութեան վերաբացումը :

Տզաքը քննութիւն տուած ըլլալով, կը տեղատուին իրենց յատուկ զասարան – ներու մէջ : Անոնք որ կարդ չեն փոխած, կը մնան իրենց տեղը :

Այսպէս ալ հանրային կեանքի մէջ :

Երբ վերամուծը սկսի, ամէնքն ալ, ըլլան անհատ կամ կազմակերպութիւն, պարտաւոր են քննութիւն մը կատարել .

— Ո՞րքան յառաջ գացած ենք այս տա – րի : Ի՞նչ առաջադրութիւններ ունինք, օրուան պահանջները գոհացնելու համար :

Մանաւանդ Միութիւնները նկատի ունենալով պիտի առաջարկէինք հրապա – րակային քննութիւն մը կատարել հետեւ – եալ ձեւով .—

Ընդհ. ժողովներ սարքել վերամուտի առթիւ, եւ լսել անդամներուն կարծիքը՝ յառաջիկայ գործունէութեան մասին :

Մեր առաջարկը կապ չունի սովորական կամ պարբերական ժողովներու հետ :

Պատգամաւորներ չեն որ պիտի հրա – ւիրուին, այլ բոլոր անդամները : Ամէնքն իրաւունք ունին արտայայտուելու :

Բուն բառը գործածելով, տեսակ մը հարցաքննութիւն է որ պիտի կատարուի :

Օրուան վարչութիւնը կամ նախագահը հարցումներ պիտի ուղղէ, իմանալու հա – մար բաղձանքներ եւ տեսակէտներ :

Անշուշտ պատասխանները հիմնուած պիտի ըլլան Միութեան ծրագիրը – կանո – նագրին վրայ :

Կարելի չէ սարէն – ձորէն հարցումներ ուղղել, խճողելով օրակարգը :

Այս հրապարակային հարցումներով եւ պատասխաններով միտքերը կը բացուին, կանոնագրի կէտ մը կամ նախապէս որ – ուած որոշումներ կը լուսաբանուին, եւ գործադիր մարմինը աւելի պիտակցօրէն կը փարի առաջադրուած աշխատանքին :

Միւս կողմէ, անոնք որ բաղձանքներ կամ տեսակէտներ կը յայտնեն, ատով իսկ յանձնառութեան տակ մտած կ'ըլլան :

Օրինակ, եթէ առաջարկուած հրապա – րակային քննութիւնը կազմակերպած է Հայր. Միութիւն մը եւ ներկաները մե – ծամասնութեամբ կը թելադրեն գարկ տալ նոր սերունդի փրկութեան, միայն ճառ խօսելով պիտի չգոհանան, այլ եւ պար – տականութիւններ պիտի ստանձնեն :

Այսպէս նաեւ ուրիշ կազմակերպու – թիւններ, քաղաքականէն մինչեւ մարզա – սիրականը կամ կրթականը :

Այս ձեւով, իրենց տեղը նստելու կամ լրջօրէն զործելու կը հարկադրուին անոնք որ սովորութիւն ըրած են կարծիքներ յայտնել, մեղադրանքներ ուղղել եւ չե – տոյ իրենց պատեհին մէջ քաշուիլ :

Ո՛վ որ տեսակէտ մը կը յայտնէ, թե – րութիւն մը կը մատնանշէ կամ կ'ուզէ ուժ տալ գործունէութեան ճիւղի մը, պարտաւոր է ճամբան ալ ցոյց տալ, աս – պարկդ նետուելով, օրինակ հանդիսանա – լով անձնապէս :

Եթէ այս տարբեր կանոնը չընդուն – ուի, պարզապէս ջուր ծեծած պիտի ըլ – լան :

Ուրեմն, հասկցաք թէ ինչ ըսել կ'ու – զենք :

Ինչպէս զբօսցական վերամուտը նոր շրջան մը կը բանայ, ոգեւորութիւն ներ – շնչելով եւ լարելով աշխատանքի ջիղերը, այնպէս ալ մեր առաջարկած հրապարա – կային քննութիւնը կրնայ նոր հորիզոն բանալ :

Կ'ուզենք որ աշխուժանայ մեր հանրա – յին կեանքը :

Որո՞ւ համար զաղանիք է որ մինչ փոք – րամասնութիւն մը տարիներէ ի վեր կը տապկուի ազգային հոգերու հնոցին մէջ, տուուարաթիւ բանգէտներ օրը իրիկուն կ'ընեն խօսելով պիտի չգոհանան, այլ եւ պար – տականութիւններ պիտի ստանձնեն :

Այսպէս նաեւ ուրիշ կազմակերպու – թիւններ, քաղաքականէն մինչեւ մարզա – սիրականը կամ կրթականը :

Այս ձեւով, իրենց տեղը նստելու կամ լրջօրէն զործելու կը հարկադրուին անոնք որ սովորութիւն ըրած են կարծիքներ յայտնել, մեղադրանքներ ուղղել եւ չե – տոյ իրենց պատեհին մէջ քաշուիլ :

Ո՛վ որ տեսակէտ մը կը յայտնէ, թե – րութիւն մը կը մատնանշէ կամ կ'ուզէ ուժ տալ զործունէութեան ճիւղի մը, պարտաւոր է ճամբան ալ ցոյց տալ, աս – պարկդ նետուելով, օրինակ հանդիսանա – լով անձնապէս :

Եթէ այս տարբեր կանոնը չընդուն – ուի, պարզապէս ջուր ծեծած պիտի ըլ – լան :

Ուրեմն, հասկցաք թէ ինչ ըսել կ'ու – զենք :

Ինչպէս զբօսցական վերամուտը նոր շրջան մը կը բանայ, ոգեւորութիւն ներ – շնչելով եւ լարելով աշխատանքի ջիղերը, այնպէս ալ մեր առաջարկած հրապարա – կային քննութիւնը կրնայ նոր հորիզոն բանալ :

Կ'ուզենք որ աշխուժանայ մեր հանրա – յին կեանքը :

Որո՞ւ համար զաղանիք է որ մինչ փոք – րամասնութիւն մը տարիներէ ի վեր կը տապկուի ազգային հոգերու հնոցին մէջ, տուուարաթիւ բանգէտներ օրը իրիկուն կ'ընեն խօսելով կամ քրթմնջելով : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՈՔԻ ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

•

ԱՐԱՓԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՀՐԱԺԱՐԻԼ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, բոլոր դժուարութիւնները հարթուած չեն տակաւին, Մարոքի թինճուկը լուծելու համար :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, մարոքեան առաջին պատուիրակութիւնը կիրակի ճամբայ ելաւ դէպի Մատակասքար, տե – սակցելու համար աքսորական Սուլթա – նին՝ Պէն Եուսէֆի հետ : Երկրորդ խումբ մըն ալ պիտի մեկնի այսօր–վաղը :

Մէկ օր առաջ Մատակասքար գացած էր Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, զօր. Քաթ – րու, արտաքին գործերու նախարարին դէ – պանապետին հետ : Այս մեկնումը գաղտնի պահուած էր, եւ տեսակցութեան մասին լուրերը կը պակսին : Զօր. Քաթրու, Մոս – կուայի նախկին դեսպանը, որ 78 տարե – կան է, երկար տարի պաշտօնավարած է պաղեստինեան մէջ : Զօրավարը եւ դէ – պանապետը մեկնած էին մանաւանդ օգա – նաւով մը եւ Մատակասքար հասան կի – րակի օր : Իրենց պաշտօնն է գահընկէց Սուլթանին բացատրել Ֆրանսայի դիրքը եւ անոր կարծիքը առնել Մարոքի հարցին կարգադրութեան մասին : Մարոքեան պատուիրակութիւնները ալ, որ կը ներ – կայացնեն զանազան հոսանքները, պիտի պարզեն իրենց տեսակէտները ապագայի մասին :

Միեւնոյն տարի բանակցութիւնները կը շարունակուին Փարիզի մէջ, Ֆրանսական կառավարութեան եւ Մարոքի անկախու – թեան հոսանքին երկու ներկայացուցիչ – ներուն միջեւ : Կառավարութիւնը կը յու – սայ եզրակացութեան մը յանգիլ նշանակ – ուած պայմանաժամուն, բայց Պէն Եու – սուֆի վերադարձը կրնայ ուշանալ : Ա – սորական Սուլթանը Ֆրանսա պիտի փո – խադրուի չոգենաւով, ուղեւորութիւն մը որ կրնայ տեւել 25 օր : Փարիզի մէջ կը յուսան համաձայնութեան մը յանգիլ ապ – գային կուսակցութեանց հետ, կար – գադրելու համար արքունի խորհուրդի խնդիրը, անդամ մը որ Պէն Եուսէֆ ար – ձակուի ստանայ Ֆրանսա գալուն :

Միեւնոյն ատեն, Մարոքի նոր մարզ – պանը, զօր. սը Լաթուռ կը շարունակէ բանակիլ Սուլթան Արաֆայի հետ, որ – պէսզի գահէն հրաժարի յօժար կամքով : Առջի օր մարզպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սուլթանին հետ : Ցօսակցու – թիւնը տեղի ունեցաւ արաբերէն, զոր սա – հուն կերպով կը խօսի զօրավարը : Տե – սակցութենէն եառ գեկոյց մը հրատա – րակուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ Սուլթան Արա – ֆա չուզեր հրաժարիլ գահէն, ստուտա – ծաւոր առաքելութիւն մը համարելով իր պաշտօնը, զոր պարտաւոր է վարել «մին – չեւ որ Ալլահը իր քով կանչէ զինքը » : Իր հետեւորդներն ալ կ'աչքառաին որ չհրա – ժարի, քանի որ Սուլթանը թէ հոգեւոր եւ թէ աշխարհական վեհապետն է : Բայց Ֆրանսացիները կը կարծեն թէ ի վերջոյ պիտի համակերպի : Այս առթիւ ուրիշ ձեւ մըն ալ կը մտածեն — պահել Սուլ – թանի տիտղոսը, Մարոքէն հեռացնելով հանդերձ :

Մինչ այս մինչ այն, մարզպանը ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի նոր խռո – վութիւններ չծագին : Արաբական անթել – ները կը ծանուցանեն թէ վեց հազար բր – նիկներ պատժուած են Մարոքի եւ Ալժե – րիոյ մէջ, Օգոստոս 20–25ի ըմբոստու – թեան առթիւ, այսինքն երեսուն հոգի իւրաքանչիւր սպաննուած Եւրոպացիի համար : Միւս կողմէ կը ծանուցուի թէ շրջաբերականներ բաժնուած են բնիկնե – րուն, որպէսզի ընդհանուր գործադուլ մը սարքեն, եթէ կարելի չըլլայ համաձայ – նութեան մը յանգիլ մինչեւ Սեպտ. 12, —

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԲԱՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽՈՒԻ՞

Վիէնէն «խարբերդցի մը» դառնօրէն կը գանգատէր թէ Օգոստոս 12ի դաշտահան – դէսին առթիւ, հանդիսականները անճա – տուր եղեր են արեւելեան պարերու : « Չիփթէ – թելլի»ն կը հնչէր, «այրեր եւ կիներ իրար խառնուած կ'ոստոստէին» :

Միեւնոյն ատեն կը յիշեցնէր թէ ֆանի մը տարի առաջ, Արշակ Զոպանեան ալ ականատես եղած էր նոյն տեսարանին, եւ յանդիմանութիւններ ուղղած էր, «յու – սալով թէ այլեւս չեն կրկնուիր» :

Դաշտահանդէսին նախագահը պատաս – խանելով այս մեղադրանքին, կը փորձէր չմեղադրել արարքը, ըսելով թէ արեւել – եան եղանակներու եւ պարերու մասին « մենք ալ կը մտածենք ամէն անգամ, բայց ...» : (*Յառաջ*, 24 Օգոստոս) :

« Խարբերդցի»ն նոր նամակով մը կրկ – նած էր իր մեղադրանքը :

Ըսի – ըսաւներէ խուսափելու համար, խմբագրութիւնը ոգեց կարճ կապել այս բանավէճը :

Դժբախտաբար մեր բարեբերէն շատ բան չփոխուեցաւ, երեսուն տարիներու ըն – թացքին :

Կարծողներ կան թէ ինչ որ տեղի կ'ու – նենար երէկ, իրենց բնակավայրին կամ ծննդավայրին մէջ, անպատեհ նուիրա – կան է :

Այդպէս, նաեւ, ուտելիքներու մասին, սկսելով *քէօֆթէ*ներէն, եփած ըլլան թէ անեփ (*չէյ*) :

Պարի տեսակ չի պակսիր, բայց առաւ – դամոլներ կան որոնք դժուար կը զանա – զանեն պատշաճն ու անպատշաճը :

Հոս ծնած կամ վերջէն տեսած երիտա – սարդներուն մէջ ալ չկա՞ն «մոտեռն» տի – պարներ, որոնք սորվելով բոլոր նորելուկ պարերը, պռտռտալաղի ուրիշ տեսակներ կը ցուցադրեն, գոյգ – գոյգ : Յաճախ զարմանք պատճառելով նոյնիսկ տեղա – ցիներու ...

Դարմա՞նը :

Չի բաւեր ձեռագիր մը հասցնել թեր – թին, փոխադարձ մեղադրանքներով :

Լաւագոյն ձեւն է գլուխ գլխի տալ եւ հասկանալու թէ ինչու հիմա դաշտահանդէսի կամ պարահանդէսի կազմակերպութեան առթիւ :

Այդ խորհրդակցութեանց պահուն, կը մշակուին յայտագրին մանրամասնու – թիւնները, կը զանազանուին յարմարն ու անյարմարը, եւ մնացեալը կը յանձնուի օրուան նախագահին :

Աւելորդ է արիւն պղտորել հայրենա – կիցներու միջեւ, երբ գործնական միջոց – ներ չեն պակսիր, սայթաքումները արգի – լելու համար :

Այլապէս *չիֆթէ թէլլի* մըն ալ թերթին մէջ հնչեցուցած կ'ըլլան : Վ.Ա.Հ.

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

•

ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ 300 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ· — ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՆԵՐ ՀԱՐ – ՑԱՔՆՆՈՒԱԾ, ՓԱՐԻԶԷՆ ՄԱՐՍԷՅԼ ԵԻ ԱՅԼՈՒՐ :

Ալժէի ընդհ. դատախազին յանձնարա – րութեան վրայ, երկուշաբթի օր խիստ հետապնդումներ կատարուեցան ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, Օգոստոս 20ի խռովու – թեանց մեղսակիցները գտնելու համար : Այս գործողութեան ձեռնարկած էին քա – ոասուն ոստիկանական տեսուչներ եւ եր – կու հարիւր քննիչներ : Առաջին առթիւ միայն Փարիզի մէջ ձերբակալուեցան յի – սուն կասկածելիներ : Փարիզը եւ ար – ուարձանները բաժնուած էին զանազան շրջաններու : Փնտռուած անձերէն չատեր հեռացած էին Փարիզէն : Առաջին տեղե – կութեանց համաձայն, երեք հազար Ալ – ժերիացիներ ձերբակալուած էին Մար – սէյլի մէջ, ուրիչ հազարաւորներ՝ հիւսի – սային շրջաններուն եւ մինչեւ Ֆրանսայի մէջ : Սէնթ Էթիէնի հինգ հարիւր հիւս. Ափրիկեցիներէն երկուքը Լիոն փոխա – դրուած էին : Լիոնի շրջանին մէջ հարցա – քննուած էին աւելի քան վեց հազար հո – գի : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ա – ւելի քան քսան հազար հոգի հարցաքն – նուած էին նոյն օրը : Ի վերջոյ ներքին նախարարութիւնը հաստատեց թէ առա – ջումներէն եառ, վար գրուեցան 306 հո – գի, 55ը փարիզեան շրջանէն :

Նախարարութիւնը միեւնոյն ատեն գե – կոյց մը հրատարակեց, բացատրելով այս գործողութեանց նպատակը : Զեկոյցը կ'ը – սէ թէ Ալժերիացին հասած տեղեկու – թեանց համաձայն Հիւս. Ափրիկէի խռո – վութեանց կազմակերպիչները եւ անոնց օտար ներշնչողները միջոցներ ձեռք ա – ուած էին, խռովայոյզ պայքար մը կազ – մակերպելու համար Ֆրանսայի մէջ : Այդ առաջադրութեամբ յարձակումներ պիտի

Ֆրանսայի վարչապետին նշանակած թը – ւականը :

Ցորհրդակցութիւններ կը կատարուին նաեւ Հռոմի մէջ, ուր համախմբուած են « Խթիթլալ» կուսակցութեան վարիչ – ները :

ԿԱԹՈՂ· ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ պատ – րիարքարանն ալ պիտի մասնակցի Ամե – նայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան, համաձայն էջմիածինէն ղրկուած հրա – հանդին :

Գարեգին պատրիարք Օգոստոս 30ին այցելած է վարչապետ Ատնան Մենտերէ – սի, Փոքր Ասիոյ ճակատամարտի տարե – դարձին առթիւ : Ընկերդրութեան առեն խօսած է նաեւ կաթող. ընտրութեան մա – սին եւ վարչապետը լսած է «քաջալերիչ բարեացակամութեամբ», մանաւանդ որ ընտրութիւնը եւ միւռոնօրհնութիւնը զուտ կրօնական հանդամանք ունին : Նոյն աղբիւրին համաձայն, պատրիարքը ան – ձամբ պիտի նախագահէ : Պիտի ընտրուին նաեւ աշխարհական եւ կրօնական պատ – գամաւորներ :

Ա. ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հալէպի մեր պաշտօնակիցը, «Արեւելք», հարիւր հազար ֆրանք հատաքած է, Ա. Ահարոնեանի դամբարանին հինութեան համար :

Ստանալ «Յառաջ»էն, համապատասխան առացադրով :

սարքէին, թուրքիկներ պիտի բաժնէին եւ դրամ պիտի չորթէին սպառնալիքով, օդ – նելու համար ապստամբ կազմակերպու – թեանց : Նախարարութիւնը միեւնոյն ա – տեն կոչ մը կ'ուղղէ Ալժերիացի աշխա – տաւորներուն, որոնք Ֆրանսացիներուն հաւատար իրաւունքներ կը վայելեն, որ – պէսզի օգնեն կառավարութեան, «զր վճ – ռած է պիտակը պաշտպանել խաբեբանե – րուն դէմ, ամէնէն վճռական միջոցնե – րով : Մի մոռնաք որ բուն յանցաւորները միշտ կը փորձեն ուրիշներուն վրայ ձգել իրենց արժանի պատիժը : Հետեւաբար, պէտք է մերժէք անդամատուրք վճարել եւ ընդդիմանաք խռովարարներու զրպ – արութեանց » :

Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ բազ – մաթիւ վաւերապիրներ, թուրքիկներ, դամարներ եւ զէնքեր բռնուած են, խու – զարկութեանց ընթացքին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀՈՂՎԱՐՏԻՒ

ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆ

•

Մեռելաթաղ զարձանք նորէն սա վեր – ջին մէկ – երկու ամիսներուն : Կամ դուժ – կանները, որոնց վրայ կը ծանրանայ բո – թախեր լրատուի սխուր պատահարնու – թիւնը : Սիրելիներու եւ ծանօթ դէմքերու մահերը զարձան այնպէս յաջորդական , որ մեր սիրտը կը յորդի յուզումով : Այլեւ այն վախով , որ վաղուան օրը կրնայ կե – ցնել մեզ դառն ու դաժան նոր անակնկալ – ներու առջեւ : Զէ՞ որ կը դանուինք միշտ՝ յաւիտենական անհանգիստին նոյնքան յաւիտենական ներկայութեան մեր մէջ , մեր չուրջը , մօտը կամ հեռուն , աչխարհի որեւէ մէկ կէտին վրայ : Եւ ո՞վ գիտէ , ո՞վ կրնայ գիտնալ , թէ որուն պիտի իյ – նայ վաղը սեւ վիճակը եւ ով որուն մե – ռելաթաղը պիտի դառնայ ...

Շէմեցուցիչ հարուած մըն էր , օրինա – կի համար , թանկագին Տիգրան Բալտա – սարեանին մահը : Ինչպէս կրնայինք երե – ւակայել , որ եռանդուն , կորովի եւ ընդ – հանրապէս առողջ Տիգրանը կրնար մէկ օ – րէն միւսը դառնալ հոգ ու փոշի , խոր կսկիծ մը պատճառելով իր հազարաւոր սիրելիներուն :

Կը մնայի տակաւին այդ ծանր հար – ուածի ազդեցութեան տակ եւ ահա , գոյժ մըն ալ Մարսէյլէն , գրեթէ նոյն օրերուն , նոյնքան տարաժամ ու ողբալի , որքան Թեհրանէն հասածը . — Այս անգամ իմ չատ սիրելի բարեկամիս՝ Յակոբ Մալաք – եանի անունն էր « Սեւ ցանկ»ին վրայ - - իր կարգին զգետնուած «հարուածային կարգով » :

Ու քանի մը չաբաթ անց՝ մահուան լու – րը Միքայէլ Ինճիկեանին վաղեմի ընկերը մը իր կարգին , որ Թեհրանէն հեռացած , իր աչքերը կը փակէր Զուիցերիոյ մէջ :

Ու վերջապէս , երկու օր առաջ , նոր բօթ մը՝ նար հասած «Յառաջ»ի կապոյտին մէջ , — Պուքրէշի մէջ փակած է իր աչքե – րը բազմավաստակ դաստիարակ եւ հան – րային գործիչ Սարգիս Սրենցը — մէկը՝ իմ ուսուցիչներէս , Պարսիզակի մէջ , 1909 – 1912 թուականներուն :

Զորս մահեր՝ վրայէ վրայ , իրարմէ քանի մը օրերու կամ չաբաթներու տար – բերութեամբ ,— Սրենցինը՝ Յուլիս 19ին , Տիգրիսինը՝ Յուլիս 20ին , Մալաքեանի – նը՝ Յուլիս 22ին եւ Ինճիկեանինը՝ Օգոս - տոս 10ին :

Եթէ բոլորը մեռած ըլլային մէկ եւ մի – եւնոյն վայրի մէջ , օրերով մաչեցուցած պիտի ըլլայինք դերեզմաննոցին ճամբան : Եւ յուզարկաւորի մեր երթը պիտի ըլլար չարունակութիւն մը կարճ ընդհատումնե – րով : Յրուած՝ աչխարհի ամէն կողմը , մենք , մարմնով բացականերս դարձանք մտքով ներկաներ անոնց իւրաքանչիւրին յուզարկաւորութեան : Եւ վերյիչեցինք ամէն մէկը իրենց ապրած – անցուցած կեանքով եւ այն բոլոր կապերով , որոնք մեզ միացուցած էին իրարու այս անցա – ւոր աչխարհին մէջ :

Ու պարագա հիմա՝ արձանագրել քանի մը տող անոնց յիչատակին :

Տիգրանի մասին գրեցի արդէն : Ու գրե – ցի՝ առանց սակայն վերջացուցած ըլլա – լու ըսելիքս իր մասին : Կը գրեմ տակաւին մօտաւոր առիթով մը : Ու կը պատմեմ այլապէս չհեկեկան գրուագները իր գոր – ծունէութենէն , վերջին 10–15 տարինե – րու ընթացքին :

*
**

Այժմ պարագա՝ Մարսէյլի հանդուցեալ բարեկամիս՝ Յակոբ Մալաքեանի յիչա – տակին :

Հանրածանօթ էր Մալաքեան վերջաս – տանը Ռոտոսթոյի մէջ : Ու Յակոբը մէկն էր այդ վերջաստանի չառաւիղներէն , — վերջինը՝ կարծեմ , տարիքի կարգով : Ու գրուած՝ փոքրասիական աղէտէն ի վեր , ընդհանրապէս Պալքաններու մէջ (Պուլ – կարիա , Յունաստան) : 1922ի աղէտը , դին – քըն ալ , հանդերձ ընտանեօք հեռացուց պատմական Ռոտոսթոյէն , որուն՝ մեծա – մասնաւոր հայ բնակիչները , կամ ինչ որ մնացած էր հայ բնակչութենէն 1915ի տե – ղահանութիւններէն ետք , կխուեցան եր – կուքի : Մէկ մասը — մեծամասնութիւնը — ապաստանեցաւ Պուլկարիա , միւսը՝ Յունաստան :

Յակոբ Մալաքեան Յունաստան անց – նողներուն մէջն էր : Շատ կարճ ժամանակ մը մնաց , նախ , եթէ չեմ սխալիր , Ա – լեքանտրապոլիս (Տէմէտաղաճ) եւ ապա Սելանիկ , ուր ունէր՝ վաղուց հոն հաս – տատած ապրանքի մը (Տէր Արիստակէս Ա. քհնյ . Մալաքեանը) : Այնտեղ ալ ճանչցայ զինքը առաջին անգամ : Երիտա – սարդ , գործունեայ եւ կորովի՝ իր առա – ջին մտածումը եղաւ կապուիլ գործի մը , որ դիւրին չէր այդ օրերուն , մէկ մէյլինճ աւելի գաղթականներով ողողուած Յու – նաստանի մէջ : Չեռնարկեց , քայլեր նե – տեց , փորձեր ըրաւ , բայց համ չառաւ : Եւ որոշեաեւ , Յունաստանը , գաղթա – կանութեան այդ չրջանին , ժամանակաւոր կայք մը միայն եղաւ հարիւր հազարի հասած հայ գաղթականութեան երկու եր – րորդին համար , ինքն ալ , չատ չատերու նման հեռացաւ Սելանիկէն , ուր կարեւոր համրանք մը գարձած էին Ռոտոսթոյի – ները եւ մանաւանդ իր ազգականները : Հեռացաւ եւ չունչը առաւ Մարսէյլ :

Տարիներու ընթացքին կ'իմանայի , որ իր ձեռներէցութեան չնորհիւ կրցած էր լաւ գործ մը հաստատել եւ տուն – տեղ ըլլալ այնտեղ : Ու կրթել մանաւանդ իր միակ զաւակը , որ երկամեայ մանուկ մըն էր փախի տարին եւ որ ապագային , սա վերջին 6–7 տարիներուն , իր յաջողու – թիւններով , պիտի հանդիսանար իր ար – դար հպարտութիւնը :

Յակոբ Մալաքեան , աւանդապահու – թեան մէջ համբաւաւոր Ռոտոսթոյի անվերապանցելի տիպարն էր : Ուր որ գը – նաց եւ ուր որ մնաց , հետը պատցուց ան Ռոտոսթոն , իր բարքերով , աւանդու – թիւններով , բարբառով ու սովորութիւն – ներով : Հետը պատցուց մանաւանդ պատ – մական Սուրբ Թադաւորը որուն հնօրեայ կամարներուն տակ եւ փոքր տարիքէն սկսած էր սիրել Հայաստանեայց եկեղե – ցին իր աղօթքներով ու չարականներով , տաղերով եւ մեղեդիներով : Այդ սէրը ժա – մանակի ընթացքին վերածուեցաւ պաշ – տամունքի եւ լեցուց իր ներաչխարհը ամ – բողջութեամբ : Եւ այնուհետեւ , բազմա – թիւ տատնամեակներով , Յակոբ Մալաք – եանին մէկ ոտքը մնաց Հայ . Եկեղեցիին մէջ : Դարձաւ ան այդ գարաւոր հիմնար – կութեան նուիրեալ մէկ սպասաւորը : Հո – գեկան գերագոյն ինքնաբաւութիւն մը կը զգար ամէն անգամ , երբ կը մասնակցէր անոր ժամերգութեանց , յաճախ իբրեւ ղեկավար , գպրապետ եւ մենեջմէնթ : Դա – տանական խորութիւն չգրաւ Հայաստան – եայց Առաքելական եւ Հայ Կաթողիկէ Ե – կեղեցիներուն միջեւ : Ու չմերժեց որեւէ հրաւէր այս վերջինէն : Ամենավերջինը ե – ղած է անցեալ ամառ , ինչպէս գրած էր ինծի առենին , երբ Մարսէյլի Ֆրանսա – կան մայր – տաճարին մէջ , հայ կաթողի – կէ հովիւի խնդրանքին վրայ , կը մաս – նակցէր հայկական պատարագին :— «Փա – ռաւոր պատարագ մը ըրինք» , կը գրէր , , իր սովորական խանդավառութեամբ :

Յակոբ Մալաքեանի ուրիչ մէկ արժա – նիքը եղաւ գրասիրութիւնը : Իր ամբողջ կեանքի ընթացքին գուրգուրաց հայկ . մշակոյթին վրայ ,— սիրեց առանձնապէս հայ գիրքն ու երաժչտութիւնը : Եղաւ ոչ միայն գրասէր , այլեւ գրատարած : Ոչ միայն երաժչտասէր , այլ եւ երաժիչտ ու երգիչ — ոչ տիպղոսատոր տեսակէն , այն – չուչա , բայց անմբգելի՝ հոգեւոր երգե – ցողութեանց մէջ : Այլեւ եղաւ սրտի մար – դը եւ հայ մտաւորականին բոլորանուէր բարեկամը : Ոչ թէ խօսքով , այլ գործնա – պէս , անձնական զոհողութեանց գնով :

Ժամանակաւոր բնակութիւնս Ֆրան – սա , 1950 – 51ին , պատեհութիւն մը ե – ղաւ , որ քառորդ դարու բաժանումէ մը ետքը նորէն հանդիպինք իրարու Փարիզ եւ Մարսէյլ : Վաղեմի Մալաքեանն էր , ընկերական եւ սիրալիր , բարեմոյն ու անկեղծ : Եւ նոյնքան երիտասարդ՝ սրտով ու մարմնով : Երբ դիտել կուտայի , թէ մնացեր էր այն՝ ինչ որ էր առաջ , — «չմնա՞լ որն է , կ'ըսէր . կեցիր նայինք , դեռ պիտի ապրիմ այնքան , որքան պէտք է թէքիրտաղը անդամ մըն ալ տեսնելու համար» : — «Ո՞ր թէքիրտաղը , սիրելիս , թէքիրտաղէդ ի՞նչ է մնացեր հիմա :» = « Սուրբ Թադաւորին աւերակնե՞րն ալ չկան , հո՞ղն ալ չկայ , ճակատս այդ հո – ղին ու աւերակներուն քսելով պիտի ուղէի մեռնիլ » ...

Մեռաւ , սակայն , ճակատը Մարսէյլի հողին քսելով :

Ու լաւ որ չզգաց , թէ ինչու եւ ինչպէս մեռաւ : Այլապէս պիտի մեռնէր դառնա – ցած : Պիտի զգար թէ կը մեռնէր մահովը այն բոլոր մահկանացուներուն , որոնք հոգին կը յանձնուին մէկ աչքը բաց եւ հայրենի կարօտը պաղած՝ այդ աչքին մէջ ...

Մնայուեցաւ իրեն գոնէ այս տառապան – քը՝ յաւիտենական բաժանումին հետ կապուած այլ տառապանքներու կարգին :

Երանի՛ իր քաղցր յիչատակին :

ՊԷՅՐՈՒԹ — ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Գ. ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՆ

Բ.

Այդ օրերուն նաեւ մէջտեղ էին եկած Վենետիկի Մխիթարեաններէն Սեւրի մէջ վարժարան բանալու ծրագրով : Ըստ երե – ւոյթին , անոնք ալ դիմած էին Կիլիպէնկ – եանին եւ նոյնպէս ներչնչուած էին մեծ յոյսերով : Ի վերջոյ , Մովսէս Աճէմեան – ը եկաւ պատուիրակութեան յայտնելու , թէ Կիլիպէնկեանը որոշած է Մխիթար – եան նոր բացուելիք վարժարանին մէջ վեց թէ եօթը տարի պահել : Եւ խնդիրը տակով ալ փակուեցաւ ի մեծ վրդովմունս փրոֆ . Ադոնցի :

Մենք լաւատես էինք Կիլիպէնկեանի « փաչայութեան » մասին . այդ պատճա – ռով ուրիչ նման խնդիր մըն ալ ունեցանք , Համազգային Ճեմարանի հիմնադրու – թեան ժամանակ : Եթէ սխալ չեմ , Համօ Օհանջանեանի խնդրանքին վրայ : Ալ . Ար – տիսեանը անձամբ դիմում ըրած էր Կիլ – իպէնկեանին , որ , ըստ սովորութեան , սի – րալիր ընդունելութիւն ցոյց տուած էր եւ խոստացած էր «բան մը ընել» երբ ճե – մարանը բացուած լինի : Արտիսեանը լա – տատես եւ ուրախ վերադարձած էր տե – սակցութենէն՝ համոզուած որ Կիլիպէնկ – եանը պիտի օժանդակէ ճեմարանին :

Ճեմարանը արդէն բացուած էր մէկ , թէ երկու տարի : Մենք միշտ կը յիչե – ցնէինք Աճէմեանին , որ բան մը ընէ . ան ալ կը ձգձգէր : Անչուչտ , չէր ուզեր ոեւէ բանով վչտացնել Կիլիպէնկեան իր չա – հերին չվնասելու մտահոգութեամբ : Օր մըն ալ եկաւ , թէ Կիլիպէնկեանը պատ – րաստ է ընդունելու : Աչխարհնեանը բա – ցակայ էր Փարիզէն , Արտիսեանի հետ գացեր էի Աճէմեանի ուղեկցութեամբ Կիլիպէնկեանի ապարանքը :

Եւ նոր կը տեսնէի հայ Կրեսոսը : Ա – ռաջին հայեացքով առանձին տպաւորու – թիւն չգործեց վրաս — սովորական կեսա – րացի վաճառական մը , արտայայտիչ թուխ դէմքով եւ ծանր չարժումներով — բայց խօսակցութեան ընթացքին , մանա – ւանդ , տեսակցութեան վերջը պարզուեց , որ արտակարգ անհատականութեան հետ էր մեր գործը :

Մեր կողմէն կը խօսէր Արտիսեանը , ես միայն ներկայ էի : Կիլիպէնկեանը ուչա – դրութեամբ մտիկ կ'ընէր , կը լսէր Ար – տիսեանի ներկայացուցած խնդիրը , եր – բեմն կ'ընդմիջէր կարճ հարցումներով , երբեմն գլխի չարժումով կը հաստատէր կամ կը մերժէր Արտիսեանի յայտնած մխքերը : Մէկ խօսքով՝ կենդանի հե – տաքրքրութիւն ցոյց կուտար : Հարցը կարծես չատ մօտ էր սրտին :

Շուրջ մէկ ժամ տեւող տեսակցութեան ընթացքին , Կիլիպէնկեանը , միչտ ուչա – դիր ու քաղաքավարի , ցոյց տուաւ , որ չատ լաւ ծանօթ է հայ կեանքի երեւոյթ – ներուն եւ սիրտին մօտ կ'ընդունի հայու – թեան ճակատագիրը : Գալով ճեմարա – նին՝ ըսաւ , թէ ինք արդէն կ'օժանդակէ . — թէ խոստացած է օժանդակել , լաւ չեմ յիչեր — Մխիթարեան վարժարանին :

«Շաբաթ մը չանցած , երբ այս տեղէն կարաւանները սկսան չարժիլ , ի զարմանս մեր բոլորին , մեզ հաւաքեց իր չուրջը եւ չոր կերպով ազդարարեց .— Պէտք է թո – ղունք մեր բոլոր ունեցածները , ինչ ու հարստութիւն , եւ բոլորս միասին քնա – կինք այն սրահին մէջ որ այժմ ախոռի վերածուած է :

«Համակերպեցանք : Իրեն յանձնեցինք տուն , դանձ ու հարստութիւն եւ սեղմուե – ցանք մէկ սենեակի մէջ : Օրեր անցան , — տաժանելի օրեր : Հօրս հարցումներուն կը պատասխանէր կարճ , բարկութեամբ , խու – տափղական , ու չնական ծիծաղով մը կ'աւելցնէր թէ , «ինչ որ կ'ընէր , մեր բա – րիքին համար էր ...» :

«Առտու մը կանուխ , չարդարարներով լեցուց տունը : — Բոլորն ալ հօրս նախկին ծանօթները : Հրէչները , մեր «բարեկա – մին» ու «պաչտպան»ին աչքերուն առջեւ բռնեցին , խոչտանգեցին , ծեծելով դուրս հանեցին մայրս , փոքր եղբայրս , եւ երկու քոյրերս ու տարին , ո՞ւր , չգիտցանք : Մինչեւ այսօր ալ չենք գիտեր ... Ես ու հայրս մեր կարելին փորձեցինք որպէսզի չբաժնուինք անոնցմէ , բայց ի զուր : Մեր «բարեկամին» կամքն էր որ ես եւ հայրս մնայինք , մնացեալներուն պէտք չունէր ..

(Շար .) ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

•

Խոհեմութեան համար չարաճճի Սիսէն գարձեալ գլուեց իր տեղը : Հանըմը եւ ես իրար գտանք ախոռը : Հաղիւ տեղաւոր – ուած «կարգը ձերն է , ըսի անհամբեր :

Տրամադիր կ'երեւար , բայց , կը վարա – նէր : Կիսախուփ աչքերով միչտ գետինը կը դիտէր , կարծես իր ցրուած մտքերուն թելերը կը փնտռէր :

Ի՞նչպէս սկսիմ , ո՛ւրկէ սկսիմ : Մի չարմանար , եղբայրս : Այս տունը որ կը բնակինք , իմ հօրենական տունս է : Այն սենեակը ուր կը գիշերեմ խոփած ծերու – կին հետ՝ ծնողքիս ննջարանն է : Հոն՝ ուր ես ծնած ու երազած եմ , հոն՝ ուր օրօ – րած են դիս : Այո , այո , ծնած եմ այս տեղ , այս տան մէջ որ սեւ սգատուն մը դարձաւ ...

Տաժանելի է սեւէ մէկուն համար պղ – ծութիւն խաղալ իր ծնողներու անկող – նին , իր օրօրոցին մէջ , այն ալ արիւնար – բու թշուառականի մը հետ : Զարդէն ու տեղահանութենէն չաբաթներ առաջ , չու – նը որ հիմա ամուսին կը կոչուի մեզի այ – ցելեց եւ հօրս յայտնեց թէ «Հայերու դէմ «բաներ» մը կրնային պատահիլ , եւ թէ խոհեմութիւն էր որ , առանց ժամանակ կորնչցնելու մենք մեր ունեցածներով իր տունը ապաստանէինք , եւ կամ , ինքը դար տեղաւորուէր մեր տունը իրրեւ ա – զատարար ...» :

Շատ կանուխէն մեր եւ իրենց տան մի – ջեւ յարաբերութիւնները լաւ են եղեր : բայց , չատ ուչ հասկցանք որ Թուրքին «բարեկամութիւնը» հաչիւի եւ չահու հետ կապուած է միայն : Հայրս չատ հա – մեստ ու փափկանկատ մարդ էր : Իր բա – րեգութ բնաւորութեանը համար «Գարե – դին ողորմած»ի տիտղոսին արժանացած էր : Իր դեղագործի խանութը ժամադրա – վայրն էր բոլոր անկարներուն , աղքատ – ներուն եւ չքաւորներուն : Մեր չրջանին մէջ չկար մէկը որ օգտուած չըլլար անոր բարեսիրութենէն » : Այս չուռը , ամէնէն չատ օգտուողներէն մէկը եղած է թէ մեր սեղանէն , եւ թէ հօրս քսակէն :

« Մինչ հայրս ժպիտով ընթացք կու – տար իր փաղաքուչ խնդրանքներուն , մայրս ուղղակի կը պժգար իրմէ , կարծես կը զուչակեր յետագային պատահելիք բոլոր դէպքերը : — Մարդս , կ'ըսէր յա – ճախ հօրս , այս մարդուն չատ երես մի տար , չատ տունը մի բերեր : Ես այս մար – դէն կը սոսկամ :

Տեղափոխութենէն քանի մը օր առաջ կրկին եկաւ մեզի : Լաւ տրամադրուած էր , զոհունակութեան ժպիտ մը այտերն ի վար : Կը յուսայինք թէ լաւ լուր մը բե – րած է , բայց չարաչար սխալած էինք : Այլեն–ճախէն քանի մը խօսքեր արտատա – նելէ վերջ , դարձաւ մեզի չոր ու ցամաք , — « եթէ կ'ուզէք կարաւաններէն ետ մը – նալ ու ջարդերէն փրկուիլ , վաղը կամ ձեր ունեցածներով կուգաք իմ տունս , եւ կամ ես հաս կը տեղաւորուիմ ատենի մը համար : Ուրիչ ելք չկայ ձեզի համար ..» :

— Արդարեւ , այդ օրերուն կարնոյ , Բաբերդի , Երզնկայի , Պիթլիսի , Գղիի եւ այլն կարաւանները (մնացածները) հասեր էին մեր քաղաքը , եւ մենք որոչ չափով ծանօթ էինք անոնց քաչած անլուր տա – ռապանքներուն : Զարդը այլեւս գաղտնիք չէր , այլ հրապարակաւ , օր ցերեկով կը կատարուէր , եւ աննկարագրելի վայրա – գութեամբ : կասկած չկար որ նոյն վի – ճակին պիտի մատնուէինք , եթէ ճամբայ իյնայինք :

«Հայրս , խիստ մտահոգ մեր վիճակով , երկար–բարակ մտածելէ վերջ , նախընտ – րեց երկու չարեաց փոքրագոյնը , — ա – պաւինիլ ծանօթ բարեկամի մը , մինչեւ որ անցնէր փոթորիկը : Օր չանցած մեր «բարեկամը» եկաւ եւ իր սեփական կալ – ուածին պէս արձակ–համարձակ փռուե – ցաւ անոր մէջ :

«Շաբաթ մը չանցած , երբ այս տեղէն կարաւանները սկսան չարժիլ , ի զարմանս մեր բոլորին , մեզ հաւաքեց իր չուրջը եւ չոր կերպով ազդարարեց .— Պէտք է թո – ղունք մեր բոլոր ունեցածները , ինչ ու հարստութիւն , եւ բոլորս միասին քնա – կինք այն սրահին մէջ որ այժմ ախոռի վերածուած է :

«Համակերպեցանք : Իրեն յանձնեցինք տուն , դանձ ու հարստութիւն եւ սեղմուե – ցանք մէկ սենեակի մէջ : Օրեր անցան , — տաժանելի օրեր : Հօրս հարցումներուն կը պատասխանէր կարճ , բարկութեամբ , խու – տափղական , ու չնական ծիծաղով մը կ'աւելցնէր թէ , «ինչ որ կ'ընէր , մեր բա – րիքին համար էր ...» :

«Առտու մը կանուխ , չարդարարներով լեցուց տունը : — Բոլորն ալ հօրս նախկին ծանօթները : Հրէչները , մեր «բարեկա – մին» ու «պաչտպան»ին աչքերուն առջեւ բռնեցին , խոչտանգեցին , ծեծելով դուրս հանեցին մայրս , փոքր եղբայրս , եւ երկու քոյրերս ու տարին , ո՞ւր , չգիտցանք : Մինչեւ այսօր ալ չենք գիտեր ... Ես ու հայրս մեր կարելին փորձեցինք որպէսզի չբաժնուինք անոնցմէ , բայց ի զուր : Մեր «բարեկամին» կամքն էր որ ես եւ հայրս մնայինք , մնացեալներուն պէտք չունէր ..

(Շար .) ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ

Ս. ՔԱՐՈՒՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԿԱՐԴՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱ

Ս. Քարունին ծանոթացել եմ 1930 թ. Մոսկվայում, Հայկական մանկական թատրոնի կազմակերպման շրջանում։ Նա այդ թատրոնի գեղարվեստական ղեկավարն էր։ Ես այդ ժամանակ ուսանող էի։ Ինձ հանձնարարեցին թատրոնի համար գրել մանկական պիես։ Ես գրեցի «Ծիտիկ» պիեսը։ Ս. Քարունին կարդաց պիեսը և ասաց, որ այն հարմար չէ թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել մի նոր պիես՝ «Ալեքսանդրիտ» անունով։ Ս. Քարունին կարդաց նաև այդ պիեսը և ասաց, որ այն ևս հարմար չէ թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երրորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորրորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իններորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասներորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնմեկերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասներկուերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասներեքերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնչորսերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնհինգերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնվեցերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնյոթերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնութերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել տասնիններորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսաներորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանմեկերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսաներկուերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսաներեքերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանչորսերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանհինգերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանվեցերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանյոթերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսանութերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քսաններորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեսնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել քառասնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հիսնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վաթսնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթանասնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութսնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել իննսնութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսաներորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսաներկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսաներեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հարյուրքսանութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երկհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել երեքհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել չորսհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել հինգհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել վեցհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրմեկերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրերկուերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրերեքերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրչորսերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրհինգերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրվեցերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրյոթերորդ պիես՝ «Ծիտիկ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել յոթհարյուրութերորդ պիես՝ «Ալեքսանդրիտ»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և ասաց, որ այն հարմար է թատրոնի համար։ Ես ստիպված եղա գրել ութհարյուրերորդ պիես՝ «Ծաղկավաճառ աղջիկը»։ Ս. Քարունին կարդաց այդ պիեսը և

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ԲԱՆԱԿՑԻՆ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Եղիպ – տոսի եւ Իսրայէլի պատուիրակները ժո – ղով մը գումարեցին Բշ· օր, նախապա – հութեամբ Ազգաժողովի ներկայացու – ցիչին, լուծելու համար կազայի խնդիրը: Նոյն օրը կրակը դադրեցնելու յանձնա – ռութիւնը խանգարուեցաւ նոր միջադէ – պով մը: Կիրակի իրիկուն խորհրդակցական ժողով մը տեղի ունեցաւ վարչապետ Պէն Կուրիոնի նախագահութեամբ, որ կը բաղկա – նար քանի մը տասնեակ հոգիներէ, անոնց մէջ նախարարներ, զինուորական պետեր եւ ուրիշներ: Ժողովը տեղի ունեցաւ մինչեւ ուշ գիշերուան ժամերը: Ժողովէն ետք հրապարակուեցաւ հետեւեալ պաշտօնական հաղորդագրութիւնը: «Կառավարութիւնը որոշեց ընդունիլ Եգիպտոսի առաջարկը, որ կը վերաբերի կրակի դադրեցման երկարաձգման: Կառավարութիւնը որոշեց նաեւ ընդունիլ Եգիպտոսի առաջարկը, որ կը վերաբերի զինադադարի պայմանագրի վերանայման: Կառավարութիւնը որոշեց նաեւ ընդունիլ Եգիպտոսի առաջարկը, որ կը վերաբերի զինադադարի պայմանագրի վերանայման: Կառավարութիւնը որոշեց նաեւ ընդունիլ Եգիպտոսի առաջարկը, որ կը վերաբերի զինադադարի պայմանագրի վերանայման:

× Արաբական Դաշնակցութեան քարտուղարական յանձնախումբը որոշեց անվերապահ աջակցութիւն ընծայել Եգիպտոսի, ընդդէմ Իսրայէլի: Այս առթիւ հրատարակած դիմումի մը մէջ կ'ըսէ թէ կազայի շրջանին մէջ կատարուած վերջին արշաւները կը յայտնեն «Իսրայէլի յարձակողական դիտումները»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ մը ծագած է Անգլիոյ մէջ, տնտեսական եւ ելմտական դեռնի վրայ: Կացութիւնը այնքան վրդովիչ է որ, Արհեստակցական Միութեանց համադումարը հարկ դատեց կոչ մը ուղղել, որպէսզի «ազգային տնտեսական քաղաքականութիւն մը վարեն, այլապէս Մեծն Բրիտանիա ճարտարարուեստական անձնասպանութիւնը մը պիտի դործէ»: Համադումարին նախագահը ակնարկելով քանի մը միլիոն բանուորներու աշխատավարձի յաւելման պահանջներուն, բացատրեց թէ «ճարտարարուեստական անձնասպանութիւնը նոյնքան ծանրակչիռ պարագայ մըն է որքան անհատական անձնասպանութիւնը: Եթէ մեր դիները պիտի աւելցնենք, մեր չհաստատանները կորսնցնելու ստիճան, պիտի կորսնցնենք նաեւ մեր պաշտօնները»: Համագումարին կը մասնակցին 900 պատգամաւորներ որոնք կը ներկայացնեն 80 սենտիքաններ, ուխտ մը լիոն անդամներով:

ԿԻՊՐՈՍԻ մասին վերջին խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուէր երէկ, Լոնտոնի մէջ, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարարներուն: Անգլիոյ վարչապետը մէկ ամսուան մէջ երրորդ անգամն ըլլալով ջննեց խնդիրը, առանց ելքի մը յանդելու: Թուրքիոյ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ կ'ընդունին որ Անգլիա աւելի լայն ինքնավարութիւն մը չնորհէ Կիպրոսի բնակչութեան, «եթէ հաւասար եւ դաշնակցային իրաւունքներ արուին Թուրքերուն: Իր յայտարարութեան համաձայն, անգլիական տիրապետութեան ընդդիմադիրները «ափ մը ահաբեկիչներ են, չատերը Յունաստանէն եկած»: Այս առթիւ ըսաւ թէ Անգլիա եւ Թուրքիա թելադրած են Յունաստանի որ արգիլէ խռովարարներու մեկնումը Յունաստանէն եւ հակաբրիտանական ռատիոկաղտրդումները: Կը կարծուի թէ խորհրդաժողովը պիտի վերջանայ այսօր, չորեքշաբթի, առանց որեւէ խնդիր լուծելու:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տոքթ· Ատընաուըր վերջին խորհրդակցութիւնները կը կատարէ կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, Մոսկուայի այցելութեան առթիւ: Վաղը, հինգշաբթի, ճամբայ պիտի ելլէ մասնաւոր օդանաւով մը: Պատուիրակութեան միւս անդամները, մօտ հարիւր հոգի, մեկնած են արդէն, ինչպէս գրած էինք երէկ:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը, պնդ· Կամալ Նասր, Հունգարիա հրաւիրուեցաւ: Թուականը որոշուած չէ տակաւին: Ցառաջիկայ գարնան ալ Մոսկուա պիտի երթայ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը եւ թագուհին Պելկրատ հասան մասնաւոր կառախումբով մը:

ՄԱՐՍԻԼԻԱ մէջ քանի մը անծանօթներ ծխախոտի եւ լուցկիներու վարչութեան պատկանող կառքի մը վրայ յարձակելով, 4·500·000 ֆրանք թոցուցին:

ՋՐՀԵՂԵՂ մը կործանեց քանի հազար դիւղեր, կատարեալ աղէտի մը մատնելով 45 միլիոն բնակիչներ Հնդկաստանի եւ Փաքիստանի մէջ:

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ գերմանական դորշերը կը գտնեն Ֆրանքֆորթի միջազգային տօնավաճառին մէջ: Լրագրող մը այս առիւտուրը կը նմանցնէ անտառը փայտ տանելու:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris (9e)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱԻԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Այրի Տիկին Մ Շնըկճեան – փափագանիք հա – պար ֆրանք, «Յառաջ»ի երեսնամեակին առթիւ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տօն Ս· Խաչի, Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Աշուշաան արեղայ Զղջանեան եւ պիտի քարոզէ: Կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը:

Ցետ պատարագի Խաչհանդիսա եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ընդհանուր ննջեցելոց յիշատակին:

Այրի Տիկին Տիրուհի Մինասեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր

ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահը: Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, չորեքշաբթի ժամը 16·30–ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի կողմէ, այս կիրակի, ժամը 16½ն 23, Ազդ· Տան Թատերասրահին մէջ, 32 rիւ տը Թրէվիզ:

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները, եւ մասնաւորապէս Նոր Սե – րունդի օգափոխութեան կայանի մաս – նակցողները: Նուագ, պար, պիւֆէ:

ԳԻՐՔԻ ԽՆԴՐԱՆՔ

Գահիրէի Ազգ· Առաջնորդարանի Թորգոմեան Ազգային Մատենադարանին համար ջերմապէս կը խնդրենք յարդոյ հեղինակներէն, հրատարակիչներէն եւ հանդէսներու եւ թերթերու վարչութիւններէն իրենց լոյս ընծայած դիրքերէն կամ պարբերականներէն մէկական օրինակ նուիրել մեր հոգածութեան յանձնուած մատենադարանին:

Հասցէ·—

Bibliothèque Torcomian
Patriarcat Arménien
179, Nahdat Masr Le Caire (Egypte)

Ց· Գ·— Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

ՊԵՅՐՈՒԹԻ ՍԵՒԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ· ԱԲԵՂԵԱՆԻ

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ): *Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ:*

Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ըստիր տպագրութեամբ:

Ցետագային լրացած եւ կազմուած օրինակին գինը պիտի ըլլայ 12 լիր· ոսկի:

ՄԻՆԻՆՈՅՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԸ

Կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ· ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ

ՀԱՑԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

(Զորս հատոր, համագումար 2402 մեծադիր էջ):

Անպատճելի ոչ միայն արտատպահմանի, այլ եւ Հայաստանի մէջ:

Դիւրութեան համար բաժանորդագրութիւն հաստատուած է: Կանխիկ բաժնեդին չորս հատորներուն համար 90 լիր· ոսկի կամ 30 տոլար:

Գրատուն՝ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ,

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՒԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

Իթ· ՅԱՆԿ

Պուլվար Օտտօ

Նախորդ դումար	1·147·090
ՏԷՐ եւ Տիկ· Արիս· Մկրտիչեան	1·000
ՏԷՐ եւ Տիկ· Տիգրան Ուլնաեան	1·000
ՏԷՐ եւ Տիկ· Խաչիկ Հայրապետեան	200
ՏԷՐ եւ Տիկ· Վ· Պարգարեան	200
ՏԷՐ եւ Տիկ· Ց· Պէնկեան	300
ՏԷՐ եւ Տիկ· Կ· Ճամպազեան	200
Այրի Տիկին Կարապետեան	100
Այրի Տիկ· Լուսիկ Միհիսեան	100
Պ· Մ· Պաղտասարեան	100
Պ· Ռուբէն Բրուտեան	200
Պ· Երուանդ Այվազեան	200
Պ· Կարապետ Այվազեան	200
Պ· Պարոյր Կարապետեան	200
Պ· Թ· Աւագեան	100
Պ· Վ· Կարապետեան	100
Պ· Թ· Քէօմիւրեան	100
Պ· Տիգրան Սարեան	100
Պ· Արամ Ժամկոչեան	100
Ընդհ· դումար	1·151·500

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան – յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, մանաւանդ այս արձակուրդի շրջանին:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան

(ԲԱԲԳԷՆ ՓԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազգագրական մանրամասնութիւններ, Հայջինջ սարսափները, բուռ մը քաջերու արչաւը դէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ: (308 էջ):

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հազուագիւտ պատկերներով:

Գին 500 ֆրանք

Դիմել եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահրիճ Եսայեանի,

38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ·—
Խորէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Ինչպէս նաեւ Հայկ· գրատուները:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Լիոն·— Հ· Ց· Դ· Վահանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Իսի·— Հ· Ց· Դ· «Ցառաջեան» կոմիտէն ունի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Խրիմեան զպրոցը: Իոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Վիէն, Անի·— Ձեր պատասխանին կը սպասենք:

ԿԱՄ Մ'ԻՐ ԹԱՋԻ ԿԱՑԱԾԸ

Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսան-վիլիէի արձակուրդի կայանը պիտի փակուի այս Ցորեքշաբթի, 7 Սեպտ: Մանուկները փարիզ, Դաւ Մօնփառնաս պլտի հասնին նոյն օրը ժամը 18,14ին: Կը խնդրուի ծնողներէն դիմաւորել իրենց պատկանները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վիէնէն Ախուսեակ Ջաթալեան, ծնեալ Գասպարեան Ցորիա – տանցի (Պօղազլեանի չրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան, հօրը անունը՝ Համբարձում, մօրը անունը՝ Վարդիար կամ Վարդավառ որ Իզմիրի դէպքին որբանոցէն Ցունաստան փոխադրուած էր: Տեղեկացնել՝

27, Rue Druge, Vienne (Isère) France

Կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գըրչէհիրցի Տիկին Հայկանոյշ Պալըզ – ճըօղլու, կը փնտռէ իր երկու եղբայրները՝ Տիգրան եւ Կարապետ Պալըգճըօղլուները, որոնք Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուին: Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ, Պ· Ադամին, սափրիչ, 60, Մօնթէ Կրանտ Քօթ, Լիոն, Ֆրանս:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոնեթըրի – Լէնճըրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ տղայ մը, ընդունակ՝ մակագիրէի դործին:

Դիմել Պ· Միւթիվէլլիեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՈՒՐՖԱՑԻ քառասնամեակը, հոկտեմբեր 16ին, Սէրքըլ Միլիթէռի մէջ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

Վերաբացաւ իր դուռները, եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանքները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու աւանդական ՁԷՕՐԷՓ, *թերթանուչ* գուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՑԻՖ եւայլն:

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ներկան ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ,

ՓԱՐԻԶԵՑՈՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՁ

ՄԻՆՉ ՎԱՃԱՌՔՍՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1650

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 8 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7770 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3181

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՕԳԵՐ ԵՒ ՓԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

•

Երբ կը թելադրենք հրապարակային քննութիւն մը կատարել, վերամուտի առթիւ, նկատի ունինք հետեւեալ մտահոգութիւնները, —

Մեր համբային կեանքը հետզհետէ կ'ամայանայ :

Իրապէս փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն անոնք որ կը հետաքրքրուին ազգային գործունէութեամբ :

Այդ փոքրամասնութեան մէջ ալ, շատեր յոգնած են: Ուրիշներ՝ հանդստեան կոչուելու տարիքին վրայ :

Անդին, մէջին տարիքի հասած եւ քիչ շատ հասունցած բազմութիւն մը մասը մոխիրը չի թաթխեր: Շատ -շատ՝ կարծիքներ կը յայտնէ, առանց անոնք չարժելու :

Միւս կողմէ, երբ չարունակ միեւնոյն տարրերը կը վարեն հանրային գործերը, տեսակ մը լճացում յառաջ կուգայ :

Քաոս՝ մեր գաղութին վիճակը ?

Ի վերջոյ իրականութիւն չէ՞ որ մեր ազգային գործունէութիւնը ամփոփուեր է բանկալին մէջ :

Եկեղեցին եւ իր բակը զարձեր են հոգիդրան: Նոյնիսկ արդի երիտասարդութեան համար :

Եթէ աւելի երկար տեւէ այս վիճակը, հետեւանքը պիտի ըլլայ կատարեալ ամայութիւն :

Մինչդեռ, ժամանակները ոչ միայն աշխատանք եւ աշխուժացում կը պահանջեն, այլեւ նոր ուժեր :

Հարկ է միջոցներ մտածել, քննդնակ տարրերը ասպարէզ քաշելու, հանրային գործունէութեան վարժեցնելու համար :

Պէտք է քննութեան ենթարկել, փորձել անոնք որ միայն բազմոցի մը անկիւնէն կը հետեւին հանրային գործունէութեան, առանց որ եւ է պատասխանատուիւթիւն ստանձնելու :

Պէտք է պատեհութիւն ընծայել մեկուսացած, մոռցուած կամ զառնացած տարրերու :

Մէկ խօսքով՝ չարժուիլ ստեղծել: Ամէն ճակատի վրայ :

Երբ անհատներ եւ ամբողջ ընտանիքներ տուն կը վերադառնան կազդուրուած, հարկ է որ «ազգային ընտանիք»ի մտքին ալ մտածենք:

Անհրաժեշտ է որ պատասխանատուիւթիւններ ստանձնեն, համաձայն իրենց կարողութեան :

Եթէ անդամ են Միութեան մը կամ կազմակերպութեան մը, պարտաւոր են մտածել թէ ինչո՛վ կրնան օգտակար ըլլալ, որպէսզի աւելի արդիւնաւոր գործեր կատարուին, յառաջիկայ տարեշրջանին :

Անշուշտ ամէն մարդու տրուած չէ նետուիլ հանրային գործունէութեան կրակին մէջ :

Այդ ասպարէզին համար կը պահանջուին կարգ մը յատկութիւններ : Ամէն բանէ առաջ՝ նկարագիր, մտաւոր պաշար եւ աշխատելու կամք :

Բայց, ամէնէն համեստ քաղաքացին ալ կրնայ աշխատանքի բաժին մը ստանձնել, սկսելով իր պատկանած կազմակերպութենէն :

Օրուան նշանախօսքը պիտի ըլլայ նորոգել, թարմացնել վարիչ մարմինները, թէեւ տալ բոլոր Միութեանց եւ կազմակերպութեանց գործունէութեան :

Իսկ ամէնէն առաջ՝ գործի հրաւիրել բոլոր պիտանի տարրերը, մանաւանդ չափահաս երիտասարդութիւնը, որպէսզի չարժումը կանգ չառնէ :

Անոնք որ աթոռ մաշեցուցած են տարիներով, կրնան իրենց փորձառութեան չուքը ձգել նորեկներուն վրայ, առանց կաչկանդելու զանոնք եւ կամ հրամանի տակ պահելու :

Նոր ուժեր: Նոր ոգի: Եւ յարատեւութիւն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ՅՈՑՑԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՅՈՑՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ՆԵՏՈՒԱԾ ԷՐ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻՆ ԴԷՄ

*

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԹՈՒՐՔԵՐ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ ՀԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ, ԿԸ ԽՈՐՏԱԿԵՆ, ԿԸ ՀՐԿԻԶԵՆ ԵՒ ԿԸ ԽՈՇՏԱՆԳԵՆ ՀԱ-ՆՈՒԹՊԱՆՆԵՐԸ· — ՅԱՄԱՌԱՅԻՆ ԵՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԿԸ ՄԻԱՁԱՄԸ-ՏԵՆ·— [illegible]ՐԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈ-ՍԱՐԱՆ [illegible]ՐԿԻԶՈՒԱԾ·— ՈՒՐԻՇ ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ

Պոլսէն կը հեռագրեն Սեպտ· 6 թուա-կանով· —

Ցոյներուն դէմ բուռն ցոյց մը կատարուեցաւ այս գիշեր, երբ տասնեակ հազարաւոր թուրք երիտասարդներ փողոց թափեցան, խորտակելով յունական խանութներու ապակիները եւ ներքին կարգուսարքը, եւ ինքնաշարժներ տապալելով : Ցոյցը յանկարծ պայթեցաւ, իբրեւ պատասխան այս առաջ Սելանիկի թրքական հիւպատոսարանին դէմ կատարուած յարձակման մը: Խռովութիւնները սկսան ժամը իրիկուան 6·30ին եւ աւելի քան երեք ժամ վերջը դեռ կը չարունակուէին փողոցներուն մէջ: Անկարգութիւնները զսպնակէտին հասած էին, երբ հետեւակազօրքեր վռնթայի քաղաքին կեդրոնը, սուիններով գցելով: Բազմաթիւ մարդիկ ոտքերը ալ պատահեցան: Թուրք ցուցարարները մասնաւորապէս ապրուած էին, իմանալով որ Աթաթիւրքի ծննդավայրը վնասուեր է, Սելանիկի հիւպատոսարանին դէմ նետուած ուժանակէն: Այս յարձակման հետեւանքով խորտակուած էին չէնքին, եւ յարակից տուներու պատուհանները :

Պոլսոյ ցուցարարները որեւէ դիմադրութեան չհանդիպեցան յոյն խանութպաններուն կողմէ, իսկ ոստիկանները սակաւաթիւ էին, բաղդատելով ցուցարարներու բազմութեան հետ :

Խռովութեանց սկզբնաւորութենէն երեք ժամ առքը, Խաթանպուլի բանակին հրամանատարութիւնը յայտարարեց թէ օգնութեան կանչած է մէկ զօրաբաժին հետեւակ, զրահապատ կիսաբաժին մը եւ բանական թիւով ծովային զինուորները, ցուցարարները զսպելու համար: Բայց եւ այնպէս, կարելի չէ եղած անմիջապէս դադրեցնել բռնութիւնը եւ աւերումները: Զինեալ հետազներ փակեցին Ոսկեղջիւրի երկու կամուրջները, որոնք երկուքի կը բաժնեն քաղաքը: Միեւնոյն առեն չղթայ մը կազմեցին Ցունաց պատրիարքարանին չուրջը: Կանգ առին բոլոր հետակները, որոնք հազարաւոր ճամբորդներ կը փոխադրեն մէկ ափէն միւսը : Կանգ առին նաեւ կառաբարձ հետեւը որոնք Վոսփորի եւրոպական ափը կը կապեն ասիական մասին հետ :

Թուրքիոյ ներքին գործերու նախարարը, Նամըք Կէմիկ, Պոլսոյ կուսակալին պաշտօնատունը գնաց, խռովութեանց սաստկագոյն պահուն: Ցուցարարները փորձեցին հրկիզել յունական եկեղեցի մը, եւ վնասեցին կարգ մը փոքր եկեղեցիներու: Անուշէզնէնի վաճառատան մը յոյն պաշտօնեաներէն մին դաշոյնի հարուած մը կրեց խռովութեանց ընթացքին : Փողոցներուն մէջ կ'երեւային չատ մը Ցոյներ՝ արիւնլուայ դէմքերով կամ ձեռքերով : Վէրքերը մեծ մասով ապակիներու կտորներէն յառաջ եկած էին :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԵՐԿՈՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ ԱՀ «ԿԸ ՓՐԿՈՒԻՆ»

Այսօր հրատարակուած ազդէ մը կ'իմանանք թէ յանձնախումբ մը կազմուած է Հալէպի մէջ, Բիւթանիոյ եւ Պրուսայի հայութեան անցեալ պատմութիւնը գրելու համար :

Յանձնախումբը իր ծրագրին գլխաւոր կէտերն ալ պարզած է, ներկայացուցիչ ներ նշանակելով ամէն շրջանէ :

Այս առթիւ հրատարակուած կոչը անշուշտ պիտի լուսի բոլոր գաղութներէն :

Թէ Բիւթանիոյ եւ թէ Պրուսայի երբեմնի հայաշատ գիւղերէն մնացորդներ կան ամէն տեղ, այլ թէ կիներ :

Տարեցները գիտեն թէ ինչո՛վ կրնան օգտակար ըլլալ այս ձեռնարկին :

Ամիսներ առաջ, մեր տարաբախտ ընկերը, Արտաշէս Պիպէրեան, կոչ մը հրատարակեց, Ատափազարի պատմութիւնը պատրաստելու համար :

Կոչը արտատպուեցաւ մեր թերթերուն կողմէ:

Կոչէն զատ, ընկերը անձնական նամակներ ալ ուղղեց տարեց թէ երիտասարդ հայրենակիցներու, որպէսզի աշխատակցին, նիւթեր ճարելով:

Որքան գիտեմ, շատ էիչեր պատասխանած կամ որոշ յանձնառութիւններ ըստանձնած են:

Հալէպի կոչին մէջ Ատափազարի անունը եւս կ'երեւայ :

Չեմ գիտեր թէ ո՛ւր աւելի նիւթ տառաւած է կամ կրնայ հաւաքուիլ :

Ամէն պարագայի մէջ, կը յուսամ թէ իրարմէ լուր ունին եւ իրար պիտի լրացնեն, որպէսզի Ատափազարն ալ ունենայ իր արժանի բաժինը, միացեալ կամ առանձին :

Այսպէս կամ այնպէս, ահաւասիկ երկու հայաշատ շրջաններ եւս «կը փըրկուին» տարեգիրքով մը :

Թելադրութիւն մը, այս առթիւ :

Առ հասարակ չափազանց կը խնդրուին այս կարգի հրատարակութիւնները :

Երբեմն ալ հիմնականը, տեւականը կը զոհուի միջանկեալ նիւթերու, դառնալով ընտանեկան յիշատակարան :

Տարրական պայման է նիւթերու դասաւորումը, էջերու լայնքն ու երկայնքը ճշդել ուշադրութեամբ, որպէսզի հատորը տանելի ձեւ ունենայ, փոխանակ նմանելու ծանրկեկ գրքի մը: Կամ կարճահասակ եւ լայնանիստ պառաւի մը :

Եթէ հաւաքուած բոլոր նիւթերն ալ կարեւոր համարուին, կարելի է երկու հատորի վերածել պատմագիրքը: Իւրաքանչիւրը ինքն իր մէջ ամբողջական, կամ մէկը միւսին լրացուցիչ :

Ստուգիչ յայտնութիւն՝ Հալէպի ձեռնարկին : Վ.Ա.Հէ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԺՈՂՈՎԸ ՋԱԽՈՂԵՑԱՒ

•

ԱՆԳԼԻԱ ՕԳՆԱԿԱՆ ՋՕՐՔ ԿԸ ՂՐԿԷ·— ԵԻՍՆ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ՆԻԿՈՍԻՈՅ ՄԷՋ·— «ԵԹԷ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԱՄԲՈՂՋ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ··· » :

Անգլիական կառավարութիւնը վերջին փորձ մը կատարելով, Գ· օր առաջար կեց ինքնավարութիւն շնորհել կիպրոսի, բայց անօգուտ: Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Ցունաստան չատ նեղ կը գտնէ առաջարկուած ինքնավարութիւնը, իսկ Թուրքիան՝ չատ լայն : Հետեւաբար, վերջնապէս ձախողած կը համարուի Լոնտոնի խորհրդաժողովը, որ կը չարունակուէր անցեալ երկուշաբթի օրէն ի վեր: Կը կարծուի թէ ժողովը պիտի փակուի այսօր, հինգշաբթի :

Երեքշաբթի օր, երբ Անգլիոյ արտաքին նախարարը կը փորձէր մէջին ճամբայ մը գտնել, Թուրքիոյ ներկայացուցիչը վճռապէս յայտարարեց թէ կը մերժէ թէ ինքնորոշման իրաւունքը եւ թէ ինքնավարութիւնը: Անգլիական բանաձեւին համաձայն, եթէ ինքնավարութիւն շնորհուի, Կիպրոսի յունական մեծամասնութիւնը զերակշիռ դիրք պիտի ունենայ կառավարութեան մէջ, որ պիտի բաղկանայ երեսփոխանժողովէ մը եւ վարչապետէ մը, յարեւմտեան Մալթայի: Ցունական պատուիրակութիւնը, որ նախապէս ղժգոհ էր Անգլիայէն, այժմ սակապէս լարուած է Թուրքիոյ դէմ :

× Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ չորս մարտանաւեր Մալթայէն ճամբայ ելած են դէպի Կիպրոս, երեսուն սպաներով եւ վեց հարիւր նաւատներով, իբրեւ օդնական անգլիական զօրքին:

Սեպտ· 6ին անգլ· զօրքը խիստ հետապնդումներ կատարեց Նիկոսիոյ մէջ, ահաբեկիչներ եւ զինամթերք փնտռելով : Յուզարկութիւններ կատարուեցան նոյն իսկ ազգանոցներու եւ սանտարաններու մէջ: Նոյն օրը յունական զաղանի կազմակերպութիւնը թռուցիկներ կը ցրուէր , ազդարարելով· — « Բրիտանացիներ, չէք կրնար խեղդել մեր ազատագրական չարժումը, նոյնիսկ եթէ ամբողջ բրիտանական բանակը Կիպրոս փոխադրէք » : Այս գործողութեան ընթացքին խուզարկուեցան 1400 տուներ :

ՓԱՅԼՈՒՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

« Ցուսաբեր »էն ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Աղեքսանդրիոյ «Ցառաջդիմասէր» Մխիթարեանը պնած է իր նոր Ա-կումբին չէնքը, 12·000 եվիպտ· ոսկիի (12 միլիոն ֆրանք), Ռամլէի հայաչատ չրջանին մէջ (Քան սը Սեզար) :

Շէնքը ունի 2370 քառ· մեթր տարածութիւն, վիլլա եւ ընդարձակ պարտէզ :

Դեռ քանի մը ամիս առաջ, անցեալ Մայիսին էր որ միաձայնութեամբ որոշուեցաւ մտածել չէնք մը դնել, իբրեւ Մշակոյթի Տուն :

ՏԻՐՈՒՆԻ·— ՏՈՒԲ· Գ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

Պոլսոյ վերջին թղթակցէն ցաւով կ'իմանանք թէ Օգոստոս 31ին մեռած է Տ·Տ·Գաղատսար Մանուկլեան, անդամ Ազգ· կեդր· վարչութեան: Ցուղարկաւորութիւնը կատարուած է Սեպտ· 3ին, Բերայ Ս· Երրորդութիւն եկեղեցին, նախապահութեամբ Գարեգին պատրիարքի :

ԱՆԳԼԻՈՑ անտեսական եւ գիմատական տագնապը այնքան ծանրացած է որ, վարչապետը որոշեր է կրճատել զինուորական ծախքերը: Այս առթիւ ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ խորհրդարանին յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԽՐՏՈՒՄՆԵՐԸ կը ծաւալին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Մասնաւորապէս պահանջկոտ զտնուած են մեատարածական բանուորները, Փարիզէն մինչեւ պատառ : Լոռիւթի գործատէրերը փակած են իրենց հաստատութիւնները : Գործադուլի չարժումը կը ծաւալի Տիժոնի մէջ: Այնթ էթիէնի հանքագործները եւ մետաղագործական բանուորները զադրեցուցին աշխատանքը: Կը վախցուի որ կացութիւնը աւելի ծանրանայ մինչեւ Հոկտեմբեր :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ տասը դեսպաններ ,որոնց եօթը ոչ-համայնավար երկիրներ կը ներկայացնեն, այցելեցին Ս· Միութեան հիւլէական ուժի կայանը: Մեքենաները կը բանէին ի պատիւ այցելուներուն: Կայանը կը գտնուի եղեռնի անտառի մը մէջ, Մոսկուայէն 120 քիլոմեթր հեռու :

1937ին ԾՆԱԾ (յունուար 1էն դեկտ· 31) զինուորագուներու ցուցակագրութիւնը պիտի կատարուի Հոկտ· 3էն սկսեալ :

Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Շուտով յայտնի դարձաւ, որ Կիւլպէնկեանը ուզած էր որոշ բարեփոխութիւններ մացնել եւ, առաջին հերթին ժողովրդական ոգի ու զօրաւելակերպ մոցնել «Վսեմաշուքներու» հաստատութեան մէջ, բայց հանդիպած էր մալէզ – խլէզ – ներու դիմադրութեան: Կը պատմէին, թէ Կիւլպէնկեան վրդովուած էր ի տես բարեգործականի վարիչ – տնօրէնի տարկամութեան, որ միշտ իր մեծաւորներուն կը զիմէր տարկամիա խոնարհումներով եւ «վսեմաշուք»ով :

— Վսեմաչո՞ւքս որն է, պայթացած էր նոր նախագահը, մարդու պէս խօսեցէք ինձ հետ, ես ալ ձեզի նման մարդ եմ ..

Եւ չդիմանալով բարեգործականի մէջ տիրող հեղձուցիչ մթնոլորտին, անհնար համարելով մաքրել այդ մթնոլորտը, ձգած հեռացած էր՝ յաւերժացնելով մալէզ – խլէզներու տիրակալութիւնը :

Այսօր նոյն խնդրի առջեւ կեցած չէ՞ Բարեգործականի նոր նախագահը: Անշուշտ, Կիւլպէնկեանի դասը պիտի ծառայէ իրեն, որպէս խրատ: Ճիշդ է, պայմանները այժմ զգալապէս փոխուած են, եւ մալէզ – խլէզներու ակռաները թափուած կ'երեւին, բայց — Ուէյք էվըր ալ, տեսնենք ...

Ուրիշ անգամ մը Մովսէս Աճէմեանը բերաւ որցակ մը նամակներ. Կիւլպէնկեանը ստացած էր ծանօթ անձէ մը : Քրէական բնոյթ կրող գործ մըն էր: Եւ Կիւլպէնկեանը կրնար դիմել ոստիկանութեան, բայց որովհետեւ այդ դիմումը, իր համոզումով, կրնար անդրադառնալ Դաշնակցութեան վարկի վրայ, յարմար նկատած էր մեր ուշադրութեան յանձնել. ինձ վիճակուեցաւ քննել այդ ոստիկանական վէպերուն յարմար նիւթը :

Ծանօթ ձեռքով եւ ծանօթ ոճով գրուած վեց եօթը նամակներ էին: Հեղինակը, ինքնասպանութիւններու կառափի տէր նախկին Դաշնակցական մըն էր: Մարդը, երեւի պատմութեան առջեւ պարզելու ըլլալու մտահոգութեամբ, նամակներու պատճէն – ներն ալ հանած եւ խնամքով պահած էր իր տոմարներու մէջ:

Նամակագիրը կը յայտնէր Գալուստ Կիւլպէնկեանին, իբրեւ ազգի մեծի , թէ Փարիզի մէջ գտմարուած էր համազգային ժողով մը, որուն մասնակցած էին հայաբնակ բոլոր երկիրներէն երեւելի անձեր : Ժողովը քննած էր հայութեան վերաբերող հարցեր, քուէարկած էր կարեւոր որոշումներ, դծած է գործունէութեան ծրագիրը մը, պիւտճէ եւ ընտրած գործադիրը մարմին մը : Մարմնի նախագահ եւ ազգի պետ միա – ձայնութեամբ ընտրած էր Գալուստ Կիւլպէնկեանը: Եւ, իբրեն նամակի հեղինա – կին, յանձնարարած էր տեսակցութիւն մը ունենալու Կիւլպէնկեանի հետ, այդ առ – թիւ :

Առաջին նամակի պատասխանը չատ – համար ալ երբ ծեծով ու բռնութեամբ դուրս կը հանէին զանոնք, կատղած վաղ – րի մը պէս ճեղքեց բազմութիւնը, հասաւ մինչեւ մեծ դուռը , ու կռնակը տուած անոր կանգնեցաւ պարզ ու վճռական, — « ... Մահ , կախաղան, գժոխք, այո , բայց բոլորս միասին ... նախ մեռցուցէք զիս, ապա ըրէք ինչ որ կ'ուզէք ընել ա – նոնց »:

« Ներկայ տասնեակ մը Թուրքերը պա – շարեցին հայրս, բռնեցին կաշկանդեցին անոր բազուկներն ու սրունքները, ու չաւ մը ծեծելէն վերջ դլորեցին այս սրահը»:

« Ես ականատես այս բոլորին, դրեթէ ցնորած, բոլոր ուժովս կը պոռայի եւ պատէ պատ կը զարնէի ինքզինքս, բայց, ոչ ոք թթացող եւ ոչ ալ լսող կար»:

... « Անցան օրեր ու շաբաթներ, մենք կը գտնուէինք նոյն զարհուրելի վիճակին մէջ: Մեր «բարեկամ»ը կամ «բարերար»ը կարծես ոչինչ պատահած ըլլար, միշտ դուարթ, ամէն երեկոյ խրախճանք կը սարքէր իր ծանօթներով եւ կ'արբենար»:

«Այդ օրերուն մեր անյոյս վիճակին մէջ մէկ բախտ ունէինք — երկուքս քով քովի դիչերելու բախտը : Ամէն երեկոյ, երբ մութը իջնէր կրնայի հօրս մօտ երթալ եւ նալով, յաջորդ նամակներով պարոնը կը ջանայ համոզել Կիւլպէնկեանը, ընդունիլ իրեն առաջարկուած պաշտօնը եւ յանձն առնել նիւթական պարտականութիւններ ալ՝ ազդարարելով միաժամանակ, որ մերժումը զէշ հետեւանքներ կ'ունենայ Կիւլպէնկեանի համար :

Քննութեան ընթացքին պարզուեցաւ , որ «Համազգային ժողովը» իր մտերմա – մտնութիւններով նամակագրի երեւա – կայութեան արդիւնք էր: Պարզապէս մարդը նեղ վիճակի մատնուած էր նիւ – թական դժուարութենէն պատճառաւ եւ այդ միջոցին կը յուսար բան մը փրցնել Կիւլպէնկեանէն ...

Վերջին պատերազմի հետեւանքով Ա. – ճէմեանը կը զանուէր Նիւ Եորք: Այս դէպքի մասին ալ խօսք եղաւ իրեն հետ : Կիւլպէնկեանը պահ մը լուրջ կերպով մը – տածած է, նամակները յանձնել ոստիկա – նութեան եւ չատ դոհ մնացած է իմանա – լով, որ Դաշնակցութիւնը ոեւէ կապ չէ ունեցած հարցի հետ :

Նոյն Ա.ճէմեանը կը հաւաստիացնէր, որ Կիւլպէնկեանը քանիցս ըսած է իրեն, թէ մտադիր է իր հարստութիւնը նուիրել ազ – գին, միայն կը փնտռէ ապահով ձեւ մը : Այժմ կը տեսնենք այդ ապահով ձեւը — Կիւլպէնկեան մշակութային հիմնարկու – թիւն մը, Փորթուգալի մէջ :

Միջազգային նման հիմնարկութիւններ չատ կան զանազան երկիրներու մէջ — Ռոքֆէլլերը, Քարնէկի, Ֆորտ, Նոպէլ եւ – այլն: Մէկ հատ ալ կ'աւելնայ Կիւլպէնկ – եան անունով: Մարդկութեան համար , անշուշտ, բարիք մըն է այդ ձեռնարկը , բայց որքան աւելի մեծ ու սիրելի պիտի դառնար Կիւլպէնկեան անունը հայու – թեան սրտին, եթէ ան իր տարիներու վաստակի արդիւնքը նուիրէր հարազատ հայ ժողովուրդին: Փորթուգալը տասնց անոր հարստութեան ալ հարուստ է, իսկ հայ ժողովուրդը ...

Ցամենայն դէպս, սպասենք եւ տես – նենք, իմչ մանրամասնութիւններ երեւան պիտի գան իր կատկին: Երբեմն «անյայ – տնի յուսովչէն» ալ յոյսեր կը ծագին: Թե – րեւս Փորթուգալի մէջ հիմնուած Կիւլ – պէնկեան հիմնարկութեան ղեկավարնե – րը, ի յարդանս հայ հիմնադրի, հայու – թեան ալ բաժին հանեն, չէ՞ որ ծառայել հայութեան կը նշանակէ ծառայել մարդ – կութեան, ըսած է բարեմիտ օտարական մը :

Բայցի նէ որ ալ ըլլայ մարդոց վերաբե – րումը դէպի հանդուգնալի գործն ու յի – չատակը, ոչ ոք կրնայ ուրանալ ,որ Գա – լուստ Կիւլպէնկեան հայկական հանճարի մէկ հզօր արտայայտիչը հանդիսացաւ :

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԱՃՎԱԶՈՎՍԿԻԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԸ

●

(Ամփոփուած Երեւանի « Գրական Թերթ»էն)

Ամբողջ աշխարհին ծանօթ են ծովա – նկարիչ Յովհ. Այվազովսկիի նկարները : Ի. Մխիթեան բոլոր թանգարաններու մէջ կան իր նկարները, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ մասնաւորներու հաւաքածո – ներուն մէջ: Իր հռչակաւոր «Իններորդ Ալիքը» կը գտնուի Լենինկրատի ռուսա – կան թանգարանը, «Սեւ ծով»ը՝ Մոս – կուայի Տրեխեակովեան պատկերասրահը՝ իսկ Հայաստանի պետական պատկերա – սրահը «Նափոլիի ծովածոցը», «Ծովային անդորր»ը եւ ուրիշ անմահ գործերը:

Ճիշդ է որ այս մայրաքաղաքներու մէջ բաւական թիւով նկարներ ունի Այվազո – վսքին, բայց իր գործին լիուլի ծանօթա – նալու համար պէտք է այցելել Թէոդո – սիայի պատկերասրահը :

Այդ սրահը որ բացուած է 75 տարի ա – ռաջ, 1880 Օգոստոս 1ին, նկարիչը ինք հիմնած է, կայսրական իշխանութեան օ – րով, երբ, ինչպէս կ'ըսէ Ա. Զեխով, «կը վախնային բարձր խօսիլ, նամակ գրել , դերք կարդալ, կը վախնային օդնել ազ – քատներուն եւ կարդալ – գրել սորվեցը – նել»: Այս պայմաններուն մէջ գեղար – ուեստական գործին ծառայելու նուիր – ուած այդպիսի հաստատութեան մը հիմ – նարկումը, մեծ համարձակութիւն եւ հա – կապէս ազնիւ քայլ մը կարելի է նկատել:

Ռուսաստանի ամենահետաւոր ծայրե – րէն եւ արտասահմանէն ալ բազմաթիւ այցելուներ կուգային Թէոդոսիա, այցե – լելու նկարասրահը, ուր «Ծովերու եր – դիչը», Այվազովսքի կը ցուցադրէր իր բոլոր գործերը, զանոնք ուրիչ քաղաքներ ղրկելէ առաջ :

Պատկերասրահը քաղաքին գեղարուես – տական կեդրոնն էր, ուր կը հաւաքուէին վարպետին աշակերտները, բարեկամները եւ նկարիչները: Սրահը կը ծառայէր նաեւ թատերական եւ երաժշտական հաւաք – ոյթներու: Այվազովսքիի հիւր եկող յայտնի արուեստագէտները, ինչպէս նշա – նաւոր ռուս դաշնակահար եւ հեղինակ Ա. Ռուբինչթայն, լեհ ջութակահար, Գ. Վիենաւսկին, մեծ ողբերգակ Պ. Ազամ – եանը եւ երիտասարդ երաժշտագէտ Ալ. Սպանդիարեան եւ ուրիշներ իրենց մաս – նակցութիւնը կը բերէին :

Նկարասրահը բացուած առեն սակաւա – թիւ նկարներ միայն կային, հաղիւ 49 հատ, զորս իր մահուան առեն 1900ին, կտակած էր Թէոդոսիա քաղաքին: Հոկ – տեմբերեան յեղափոխութենէն վերջ , երբ սրահը պետականացաւ ապրին անդին ցը – ուած նկարները հաւաքուեցան, եւ այժմ Այվազովսքիի 389 եւ ուրիշ նկարիչներու գործերէն 1700 նկարներ կան հոն:

Ի. Աչխարհամարսին երբ վտանգուած էր Թէոդոսիան, Այվազովսքիի նկարները ղրկեցին Երեւան , որոնց մէջ «Արարատ լերան հովիտը» , «Սեւանայ լիճը», «Հայ ռազմիկի երդումը», «Ուրմեան Հայրի – կը», «Էմիածնի չրջակայքում», «Հայ ժո – ղովուրդի մկրտութիւնը»և քանի մը ուրիշ նկարներ հայկական որոշ դրոշմ ունին :

Մեծանուն նկարիչը միշտ կապ պահած էր հայ հասարակութեան, հայ մշակոյ – թին, անոր ականաւոր ներկայացուցիչ – ներուն հետ: Հայ ժողովուրդի դժբախտ վիճակը միշտ կը յուզէր արուեստագէտը: Մինչեւ պատերազմի վերջ Երեւան մնա – ցին նկարիչին գործերը, Ուրմի ապատա – պրումէն վերջ ամբողջութեամբ վերա դարձուեցաւ Թէոդոսիա: Նախապէս մէկ դահլիճ ունէր «Ծովը», իրերու նկարներու ցուցադրավայր: Այժմ ամբողջ տունը յատկացուած է նկարիչին գործերուն :

Գլխաւոր պատկերասրահին մէջ կախ – ուած է Այվազովսքիի նշանաւոր մէկ նը – կարը որ մեծ ուշադրութիւն կը գրաւէ , « Ալիքների մէջ» (282, Սմ. × 425 Սմ), զոր արուեստագէտը նկարած է 81 տարե – կանին: Վարպետը այդ ծերունի վիճակին մէջ ցոյց տուած է ապշեցուցիչ ճարտա – րութիւն մը եւ յատակ տեսողութիւն:

Հայ նկարիչը Սեւ ծովու ուսական նա – ւատորմին կապուած է եղեր իր ամբողջ կեանքի ընթացքին եւ ստացած է «Ծովա – յին գլխաւոր սպայակոյտի առաջին նկա – րիչի » տիտղոսը :

1853 – 56ի Ղրիմի պատերազմին , Սե – վաստապոլի մէջ պաշարուած էր եւ այդ պատմական շրջանը արտայայտուած է իր բազմաթիւ նկարներով :

Աչքի կը զարնէ նաեւ նոյն պատկերա – սրահին մէջ «Սեւ ծովեան նաւատորմը Թէոդոսիայի մէջ», նկարուած 1890ին, երբ Այվազովսկի 73 տարեկան էր : Նկարը ետ ղացած է մինչեւ 1846, իր երիտասարդա – կան տարիներուն, երբ կը ծառայէր իբ նը – կարչական գործունէութեան տասնամեա – կը: Նոյն թուականին ծովանկարիչը մեծարելու համար Թէոդոսիա եկած են Սեւ ծովեան նաւատորմին վեց մարտա – նաւերը, Վ. Կոռնիլովի հրամանատարու – թեամբ :

Այս պատմական դրուագն է իր այդ ու – շադրաւ կտաւին նիւթը:

Կան տակաւին բազմաթիւ թանկագին նկարներ Թէոդոսիայի պատկերասրահին մէջ ուր ամէն տարի կ'այցելեն հազարա – ւոր արուեստասէրներ, ամէն ազգէ, հիա – նալով հանճարեղ նկարիչին ստեղծագոր – ծութեանց վրայ :

Լ. ՎԱԳՆԵՐ

Ս. ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Տեղական չաբաթաթերթի մը աչխա – տակիցը կը զրէ թէ Երուսաղէմի Ս. Գե – րեզմանի կամ Յարութեան եկեղեցին պի – տի նորոգուի համաճարն ատանդութեան : Այս տաճարը, որ չինուած է բիւզանդա – կան եւ լատին – հոմէական ձեւով, կը ներկայացնէ Քրիստոսի վերջին օրերը — Խաչի ճամբան, Խաչելութիւնը Գողգո – թայի վրայ, Թաղումը եւայլն: Անոր մէջ հաւասար իրաւունքներ ունին Հայերը , Յոյները եւ կաթոլիկները, որոնց կրօնա – ւորները դիչեր ցերեկ հսկողութիւն կը կատարեն :

Վերջերս երեք հասարակութիւնները կոչ մը ուղղեցին զանազան ազգերէ բազ – կացած ճարտարապետներու յանձնախում – բի մը, որ տեղին վրայ ուսումնասիրու – թիւններ կատարեց Օգոստոսի 18էն 25: Ֆրանսացի ճարտարապետը, Թրուվլօ, կը ծանուցանէ թէ չէնքին վիճակը այնքան ալ երկիւղալի չէ եւ թէ վերանորոգումը տահմանափակ պիտի ըլլայ: Պարզապէս պիտի մաքրեն կարգ մը աւելորդ (մակա – բոյծ) չինութիւններ, ներքին թէ արտա – քին, որոնք թէ կը խճողեն եւ թէ կ'այ – լանդակեն ընդհանուր տեսքը : Պիտի վե – րադրուին վերջ ամբողջութեամբ վերա դարձուեցաւ Թէոդոսիա: Նախապէս մէկ դահլիճ ունէր «Ծովը», իրերու նկարներու ցուցադրավայր: Այժմ ամբողջ տունը յատկացուած է նկարիչին գործերուն :

Գլխաւոր պատկերասրահին մէջ կախ – ուած է Այվազովսքիի նշանաւոր մէկ նը – կարը որ մեծ ուշադրութիւն կը գրաւէ , « Ալիքների մէջ» (282, Սմ. × 425 Սմ), զոր արուեստագէտը նկարած է 81 տարե – կանին: Վարպետը այդ ծերունի վիճակին մէջ ցոյց տուած է ապշեցուցիչ ճարտա – րութիւն մը եւ յատակ տեսողութիւն:

Հայ նկարիչը Սեւ ծովու ուսական նա – ւատորմին կապուած է եղեր իր ամբողջ կեանքի ընթացքին եւ ստացած է «Ծովա – յին գլխաւոր սպայակոյտի առաջին նկա – րիչի » տիտղոսը :

1853 – 56ի Ղրիմի պատերազմին , Սե – վաստապոլի մէջ պաշարուած էր եւ այդ պատմական շրջանը արտայայտուած է իր բազմաթիւ նկարներով :

Աչքի կը զարնէ նաեւ նոյն պատկերա – սրահին մէջ «Սեւ ծովեան նաւատորմը Թէոդոսիայի մէջ», նկարուած 1890ին, երբ Այվազովսկի 73 տարեկան էր : Նկարը ետ ղացած է մինչեւ 1846, իր երիտասարդա – կան տարիներուն, երբ կը ծառայէր իբ նը – կարչական գործունէութեան տասնամեա – կը: Նոյն թուականին ծովանկարիչը մեծարելու համար Թէոդոսիա եկած են Սեւ ծովեան նաւատորմին վեց մարտա – նաւերը, Վ. Կոռնիլովի հրամանատարու – թեամբ :

Այս պատմական դրուագն է իր այդ ու – շադրաւ կտաւին նիւթը:

Կան տակաւին բազմաթիւ թանկագին նկարներ Թէոդոսիայի պատկերասրահին մէջ ուր ամէն տարի կ'այցելեն հազարա – ւոր արուեստասէրներ, ամէն ազգէ, հիա – նալով հանճարեղ նկարիչին ստեղծագոր – ծութեանց վրայ :

Լ. ՎԱԳՆԵՐ

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Ի՞նչ զաղտնի, զարշելի միտք ունէր: Ես չեմ կրնար դուշակել: Սակայն հայրս կ'ըմբռնէր ամէն բան : Եւ ծունկի եկաւ ջարդարարներուն առջեւ, աղերսեց, խոս – տացաւ տալ ինչ որ ունէր, յանձն առաւ իրենց հաշուոյն աշխատիլ ձրի , միայն թէ կամ միասին տանէին ամէնքը, կամ այս – տեղ ձգէին իր հարազատները:

Ի՞չ իրար անցեր ես, ըսաւ մեր «բարե – կամ»ը չնական քմծիծաղով մը: Դժոխք չեն երթար, մի վախնար: Երբ կառավա – րութիւնը խաւիւ կը փնտռէ բոլորը Տէր Զօր ղրկելու համար կրնա՞մ ձեզ « թա – պուր»ով հոս պահել: Բարեկամներ են , եկեր ամէն մէկը մէկ մէկ հատ պիտի տանի. պահելու համար ...» :

Հայրս չէր հաւատար : Իր կինը, զաւակները հոս ու հոն, այդ աւա – զակներուն ձեռքը: Անկարելի էր: Ատոր համար ալ երբ ծեծով ու բռնութեամբ դուրս կը հանէին զանոնք, կատղած վաղ – րի մը պէս ճեղքեց բազմութիւնը, հասաւ մինչեւ մեծ դուռը , ու կռնակը տուած անոր կանգնեցաւ պարզ ու վճռական, — « ... Մահ , կախաղան, գժոխք, այո , բայց բոլորս միասին ... նախ մեռցուցէք զիս, ապա ըրէք ինչ որ կ'ուզէք ընել ա – նոնց »:

« Ներկայ տասնեակ մը Թուրքերը պա – շարեցին հայրս, բռնեցին կաշկանդեցին անոր բազուկներն ու սրունքները, ու չաւ մը ծեծելէն վերջ դլորեցին այս սրահը»:

« Ես ականատես այս բոլորին, դրեթէ ցնորած, բոլոր ուժովս կը պոռայի եւ պատէ պատ կը զարնէի ինքզինքս, բայց, ոչ ոք թթացող եւ ոչ ալ լսող կար»:

... « Անցան օրեր ու շաբաթներ, մենք կը գտնուէինք նոյն զարհուրելի վիճակին մէջ: Մեր «բարեկամ»ը կամ «բարերար»ը կարծես ոչինչ պատահած ըլլար, միշտ դուարթ, ամէն երեկոյ խրախճանք կը սարքէր իր ծանօթներով եւ կ'արբենար»:

«Այդ օրերուն մեր անյոյս վիճակին մէջ մէկ բախտ ունէինք — երկուքս քով քովի դիչերելու բախտը : Ամէն երեկոյ, երբ մութը իջնէր կրնայի հօրս մօտ երթալ եւ նալով, յաջորդ նամակներով պարոնը կը ջանայ համոզել Կիւլպէնկեանը, ընդունիլ իրեն առաջարկուած պաշտօնը եւ յանձն առնել նիւթական պարտականութիւններ ալ՝ ազդարարելով միաժամանակ, որ մերժումը զէշ հետեւանքներ կ'ունենայ Կիւլպէնկեանի համար :

Քննութեան ընթացքին պարզուեցաւ , որ «Համազգային ժողովը» իր մտերմա – մտնութիւններով նամակագրի երեւա – կայութեան արդիւնք էր: Պարզապէս մարդը նեղ վիճակի մատնուած էր նիւ – թական դժուարութենէն պատճառաւ եւ այդ միջոցին կը յուսար բան մը փրցնել Կիւլպէնկեանէն ...

Վերջին պատերազմի հետեւանքով Ա. – ճէմեանը կը զանուէր Նիւ Եորք: Այս դէպքի մասին ալ խօսք եղաւ իրեն հետ : Կիւլպէնկեանը պահ մը լուրջ կերպով մը – տածած է, նամակները յանձնել ոստիկա – նութեան եւ չատ դոհ մնացած է իմանա – լով, որ Դաշնակցութիւնը ոեւէ կապ չէ ունեցած հարցի հետ :

Նոյն Ա.ճէմեանը կը հաւաստիացնէր, որ Կիւլպէնկեանը քանիցս ըսած է իրեն, թէ մտադիր է իր հարստութիւնը նուիրել ազ – գին, միայն կը փնտռէ ապահով ձեւ մը : Այժմ կը տեսնենք այդ ապահով ձեւը — Կիւլպէնկեան մշակութային հիմնարկու – թիւն մը, Փորթուգալի մէջ :

Միջազգային նման հիմնարկութիւններ չատ կան զանազան երկիրներու մէջ — Ռոքֆէլլերը, Քարնէկի, Ֆորտ, Նոպէլ եւ – այլն: Մէկ հատ ալ կ'աւելնայ Կիւլպէնկ – եան անունով: Մարդկութեան համար , անշուշտ, բարիք մըն է այդ ձեռնարկը , բայց որքան աւելի մեծ ու սիրելի պիտի դառնար Կիւլպէնկեան անունը հայու – թեան սրտին, եթէ ան իր տարիներու վաստակի արդիւնքը նուիրէր հարազատ հայ ժողովուրդին: Փորթուգալը տասնց անոր հարստութեան ալ հարուստ է, իսկ հայ ժողովուրդը ...

Ցամենայն դէպս, սպասենք եւ տես – նենք, իմչ մանրամասնութիւններ երեւան պիտի գան իր կատկին: Երբեմն «անյայ – տնի յուսովչէն» ալ յոյսեր կը ծագին: Թե – րեւս Փորթուգալի մէջ հիմնուած Կիւլ – պէնկեան հիմնարկութեան ղեկավարնե – րը, ի յարդանս հայ հիմնադրի, հայու – թեան ալ բաժին հանեն, չէ՞ որ ծառայել հայութեան կը նշանակէ ծառայել մարդ – կութեան, ըսած է բարեմիտ օտարական մը :

Բայցի նէ որ ալ ըլլայ մարդոց վերաբե – րումը դէպի հանդուգնալի գործն ու յի – չատակը, ոչ ոք կրնայ ուրանալ ,որ Գա – լուստ Կիւլպէնկեան հայկական հանճարի մէկ հզօր արտայայտիչը հանդիսացաւ :

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Ուրիշ անգամ մը Մովսէս Աճէմեանը բերաւ որցակ մը նամակներ. Կիւլպէնկ – եանը ստացած էր ծանօթ անձէ մը : Քրէական բնոյթ կրող գործ մըն էր: Եւ Կիւլպէնկեանը կրնար դիմել ոստիկանու – թեան, բայց որովհետեւ այդ դիմումը , իր համոզումով, կրնար անդրադառնալ Դաշնակցութեան վարկի վրայ, յարմար նկատած էր մեր ուշադրութեան յանձնել. ինձ վիճակուեցաւ քննել այդ ոստիկանա – կան վէպերուն յարմար նիւթը :

Ծանօթ ձեռքով եւ ծանօթ ոճով գրուած վեց եօթը նամակներ էին: Հեղինակը , ինքնասպանութիւններու կառափի տէր նախկին Դաշնակցական մըն էր: Մարդը, երեւի պատմութեան առջեւ պարզելու ըլլալու մտահոգութեամբ, նամակներու պատճէն – ներն ալ հանած եւ խնամքով պահած էր իր տոմարներու մէջ:

Նամակագիրը կը յայտնէր Գալուստ Կիւլպէնկեանին, իբրեւ ազգի մեծի , թէ Փարիզի մէջ գտմարուած էր համազգա – յին ժողով մը, որուն մասնակցած էին հայաբնակ բոլոր երկիրներէն երեւելի անձեր : Ժողովը քննած էր հայութեան վերաբերող հարցեր, քուէ – արկած էր կարեւոր որոշումներ, դծած է գործունէութեան ծրագիրը մը, պիւտճէ եւ ընտրած գործադիրը մարմին մը : Մարմնի նախագահ եւ ազգի պետ միա – ձայնութեամբ ընտրած էր Գալուստ Կիւլ – պէնկեանը: Եւ, իբրեն նամակի հեղինա – կին, յանձնարարած էր տեսակցութիւն մը ունենալու Կիւլպէնկեանի հետ, այդ առ – թիւ :

Առաջին նամակի պատասխանը չատ –

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈԳԻՆ

•

ՄԱՐՍԼԻԼ.— Որ չուած ժամուն ներ – կայ էին լ Նպաստ Ն. Փալանճեան ճեմա – րանին հանդանակութիւն կատարող մաս– նախումբի անդամները եւ անդամուհինե– րը :

Սաստիկ տաք էր օդը, եւ սակայն չատ սիրելի էր գործը, որուն համար անդամ – ներէն եւ անդամուհիներէն երեքը զոհած էին իրենց արձակուրդի հանգիստը :

Պուլվար Օտտօ արուարձանը իսկապէս բանուորական թաղ մըն է, եթէ նկատի չառնենք ափ մը փոքր առեւտրականներ (նպարավաճառ, մսավաճառ եւն.) :

Այս թաղը առեն մը՝ առաջին կը հան – դիսանար իր զարդոյով եւ ապրօպատ ձեռ– նարկներով :

Թաղը ունէր նաեւ իր մատուռը, առան– ձին քահանայ, իսկ զարդոյը երեք ուսու– ցիչ – ուսուցչուհիներ : Աշակերտներու թիւն էր 250 :

Տարիներու ընթացքին պատահած փո – փոխութիւններէն ազդուեցաւ նաեւ այս թաղը :

Ըսի որ բանուորական թաղ մըն է :

Բայց ազգային ձեռնարկներու մէջ եթէ ան՝ առաջինը չէ այժմ, վերջինն ալ չէ :

Մեր կատարած հանդանակութեան ըն – թացքին, երեւան եկաւ, որ դեռ տախտա– կէ տնակներու ,անչուք բնակարաններու մէջ բնակող մեր այս հայրենակիցները վառ կը պահեն ազգ. ոգին : Ի հարկէ այս թաղին մէջ ալ կան դեղեցիկ չէնքերու տէր կամ վարելուչ բնակարան ունեցող – ներ, բայց մեծամասնութիւնը զուրկ է տարբեր յարմարութիւններէ :

— Այս տունը չմտնենք, կ'ըսէ տիկին – ներէն մէկը, տարեց կին մըն է բնակիչը, աշխատող ձեռք չունի...

Դեռ խօսքը չվրացուցած, դրան եռեւէն դուրս կ'ելլէ մանիկ մը ու սրտնեղած կը կանչէ, — Մենք ալ Հայ ենք, ես ալ կ'ու– զեմ «Հայոց մեծ զարոյին» նուէր մը ը – նել, իմ քիչը դուք չատի տեղ ընդունեցէք ու կը ստիպէ որ երկու հարիւր ֆրանքը առնենք :

Ուրիշ մանիկ մը, բակին մէջ ուշադրու– թեամբ մտիկ կ'ընէ հանդանակողներու բացատրութիւնները եւ առանց հրաւէրի սպասելու կը բերէ երեք հարիւր ֆրանք ու կը ստիպէ որ առնեն :

Ու կը պարզուի որ ան ալ օգնական մը չունի, իր մինուճար զաւակը հիւանդա – նոցը կը գտնուի :

Կ'ուզեն չընդունիլ մանիկին նուէրը, բայց ի՞նչ համարձակութեամբ եւ ի՞նչ իրաւունքով վիրաւորել մանիկը եւ չըն– դունիլ «այրի կնոջ» լուման :

Ուրիշ մը որ վարձակալ մըն է, ընտա – նիքի հայր, խնդումերես կը դիմաւորէ մեզ, ներս կը հրամցնէ եւ աւանդական հիւրասիրութեամբ, կը ստիպէ որ բան մը խմենք, նախընթրիք ընենք, յետոյ խո – սինք գործի մասին :

— Ժամանակ չունինք կ'ըլլայ պատաս– խանը : Բայց Նուիրատուն կը հանէ երեք հազար ֆրանքը ու կը դնէ սեղանին վրայ :

Ահա նաեւ ուրիշ մը, երկարկանի չէն– քի մը տէր : Կ'ըսեն թէ հարուստ է, ճոխ սեղանի մը առջեւ բազմած :

Խոժոռ նայուածք մը եւ կոպիտ մեր – ժում :

Երիտասարդ խմատակ մըն ալ յայտա– րարեց՝ ես սկզբունքով հակառակ եմ ար– տասահմանի մէջ բարձրագոյն դպրոցներ ունենալու, քանի որ Հայաստանի մէջ չատ կան այդ տեսակ դպրոցներ :

Զենք վիճիր, իր երիտասարդ կինը կը կարմրի, կը նայի ամուսնոյն աչքերուն, դրամապանակը ձեռքը : Բայց ամուսինը անդրդուելի է : Ու կը թողունք որ իր դէ– բացրնները պատասխանեն իրեն :

Այս սոփեստիկէն բաժնուելով, կը հան– դիպինք տարեց, Թրքահաս հայրենակցի մը : Զի հակնայր մեր բացատրութիւննե– րը, բայց կ'ըմբռնէ թէ բարի գործի մը համար է որ իրեն կը դիմենք :

— « Լեզուս թուրքերէն է, բայց հոգիս ու սիրտս Հայ են», կ'ըսէ ու հազարոյ մը կը նուիրէ, թելադրելով նաեւ իր ազ– գականին, որ նոյնպէս հազարոյ մըտաբ :

Սերտասարդի մը տունը կը մտնենք : Աղբանիկի կամաւորներէն է, կ'ընթրէ· խոր հրճուանքով եւ հիւրասէրի մը ան – կեղծութեամբ կը խնդրէ որ մասնակցինք իր սեղանին : Ներողութիւն կը խնդրենք ու մէկմէկ ծխիկ վառելով կը բաւականա – նանք : Իր սրտատրոփ նուէրը՝ երկու հա– զար ֆրանք :

« Մեր ազգին ալ գացէք» կը պատուի– րէ :

Հանդանակիչ Կեղր. յանձնախումբը յայտարարած էր թէ ամէն Հայու պիտի դիմուի եւ հարիւր ֆրանքն ալ դեր մը կը կատարէ մեր ձեռնարկին մէջ : Այդ իսկ պատճառով, տունէ տուն եւ փողոցէ փո – ղոց կը պտտինք, մեր պարտականութիւ– նը լրիւ կատարելու համար :

Մեր ճամբուն վրայ մեծ խանութի մը առջեւը կը պտնուինք : Գործատէրը քանի մը բանուորներ ունի : Հայերէն խօսելու չի կրնար, թէեւ իր գիտցածն ալ ֆրան– սերէն չէ : — Ես թերթ չեմ կարդար, այդ տեսակ բաներով չեմ հետաքրքրուիր , կ'ըլլայ պատասխանը ...

Երկրորդ օրը իրիկնապահին՝ կը տես – նենք որ մասնախումբին անդամուհինե – րէն մէկը օգտւելով խաւարէն, կօշիկնե– րը հաներ ու բոպիկ կը քալէ, կօշիկը վէրք

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈԼՍՈՑ Պէզազեան վարժարանը, որ հիմնուած էր յիսուն տարի առաջ, Պ. Պօ– ղոս Պէզազեանի կողմէ, համայնքին փո – խանցուած է իր բոլոր պոյքերով : Վար – ժարանը Պաքրքէօյէն (Մաքրիգիւղ) փո – խադրուած էր Բանկալթի, եւ բարեկամ – ներու ալակցութեան չնորհիւ 150 աշա – կերտներ ձրի ուսում կը ստանային : Վար– ժարանը հիմնադրին զաւակին կողմէ ազ – դին փոխանցուած է առանց փոխարինու – թեան եւ նոր տարեշրջանէն սկսեալ պիտի մատակարարուի Բելայի թաղ. խորհուր – դին կողմէ :

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը գրեն թէ Ս. Խաչ դպրեվանքի յարակից մասերը պիտի ընդարձակուին, համաձայն արդ ծրագրի մը : Այնեցաւ տարի ապահոված էին յարա– կից պետինը : Պաշտօնական մարմիններու մօտ պէտք եղած դիմումը կատարուած ըլլալով, մօտերս պիտի ձեռնարկուի շի – նութեան : Ծախքերը պիտի հոգան ազդ. հատատատութեանց անտուհիները :

ՋՕՐ. Հ.ՄԱԼՈՑԵԱՆ, Սուրիոյ ոստիկան զօրքի նախկին հրամանատար, որ այժմ անգլ. օդանաւային ընկերութեան մնօ – րէկն է, վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուած է (լեղիի բորբոքում) Տոքթ. Ե. Ճիսէճեանի ձեռքով : Գործո – ղութիւնը անցած է չատ յաջող եւ զօրա – վարը կ'ապաքինի Պէյրութի ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ : Իրեն այցելած են Լիբանանի առաջնորդ Խորէն եպս. Բա – բոյեան եւ կաթող. տեղապահ Խադ արք. Ալջապահեան :

ՀԱԼԷՊԻ առաջնորդը, Զարեհ եպիսկ. եւս նչազեղձի գործողութեան մը են – թարկուած է, նոյն յաջողութեամբ : Ա – րադ ապաքինում կը մաղթենք մեր երկու բարեկամներուն :

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Պոլսոյ թերթերէն ցաւով կ'իմանանք թէ մեռած է «ձէրիտէի Շար– պիյէ» եւ «Սուրհանդակ» թերթերու տէր եւ տնօրէն Տիգրան ձիվէլեկեանի որդին, Յակոբ, իրաւազէտ խորհրդական Պանքո ռոմայի :

մը բացեր է իր ոտքին, բայց կը չարու – նակէ քալել անտրտունջ :

Մօտ հարիւր ընտանիքի այցելեցինք, բոլորն ալ ուրախ, հպարտ որ մեծ զարոյ մը ունին Հայերը : Տուին ինչ որ կրնա – յին, մաղթելով որ ուրիշ բարձր զարոյ մըն ալ ունենան Հայերը, մէ – կը հաղար գառնայ եւ դեռ ինչ օգնու – թիւններ ու քաջալերական խօսքեր ...

Հարիւրէն երեքը մերժում, չհամուիչն կամ անտարբերութիւն, ի՞նչ փոյթ :

Եւ երկու օրուան ընթացքին Պուլվար Օտտոյի արուարձանը իր չրջանով Ն. Փալանճեան ճեմարանին նուիրեց 81·500 ֆրանք :

Հայկական ոգի, ահա բուն գաղտնիքը այս յաջողութեան :

Հայկական ոգի, հարսին ու կեսուրին, ծերին ու երիտասարդին մէջ :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱՏՄԱԳԻՐՔ ՊՐՈՒՍԱՑԻ ԵՒ ԲԻԹԱ – ՆԻՈՑ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Պրուսայի եւ Բիւթանիոյ չրջաններու հայութեան ամբողջական պատմութիւնը հրատարակելու նպատակով, Հալէպի մէջ կազմուած է կեդր. յանձնախումբ մը , ո– րուն անդամներն են.— Պ. Պ. Միհրդատ Տիգրանեան, պատուակալ նախագահ (Նի– կոմիդիացի, Մ. Նահանգներ), Սարգիս Սելեան, առեւնապետ (Օվաճըգի), Գրի – գոր Երէցեան, առեւնպզիր (Սէօլէօզի), Վահան Վարդանեան, գանձապահ (Կէօլ – տաղցի), Յարութիւն Չապրեան, հաշուա– պահ (Կէօլտաղցի), Մինաս Թէօլէօլեան, դիւանապետ (Պարտիզակցի) :

Հրատարակելիք գիրքը պիտի ունե – նայ հետեւեալ բաժինները. —

ա) Պատմական ակնարկ մը հինէն մին – չեւ մեր օրերը : բ) Ազգագրական եւ տե – ղագրական : գ) Կենցաղային եւ լեզուա– կան : դ) Մշակութային եւ տնտեսական : ե) Հանրային եւ ընկերային : զ) Հերոսա – մարտեր :

Հրատարակելիք գիրքը պիտի կոչուի , « Պատմագիրք Պրուսայի եւ Բիւթանիոյ հայութեան» :

Սոյն «Պատմագիրքը» պիտի ընդգրկէ, հետեւեալ բոլոր գիւղերու եւ գիւղաքա – ղաքներու պատմութիւնը, բարբառները , աւանդութիւնները եւայլն. —

Ա.Ֆիոն Գարահիսար, Ատափազար, Արս– լանպէկ, Ազհիսար, Արմաշ, Ասարճըգ , Գընճըլար, Ենիճէ, Եալովա, Ենիպազար, Գուրա Պէյճնկ, Էշմէ, Իսկիշէհիր, Խոն – ճիկ, Թամլըգ, Ժամավայր, Թիւրքմէն , Իզնիկ (Նեկիա), Իզմիտ (Նիկոմիդիա) , Խարսախ, Խասկալ, Կէյվէ, Կէօլտաղ, Կիւրլէ, Համիտիյէ, Ճարահ, Մուրատ – չայ, Մխալըճ, Մեծ Նոր Գիւղ, Մանու – չակ, Մարմարճըգ, Մէրտէկէօզ, Նոր Գիւղ, Շախչախ, Չէնկիլէր, Զալկարա , Պարտիզակ, Պրուսա, Պանտրմա, Պալը – քէսիր, Պէյնի, Պիլէճիկ, Սէօլէօզ, Սա – պանճա, Սապանճայի Նոր Գիւղ, Սիվրի – հիսար, Տէօնիկէլ ,Տաղքէօյ, Տէօնիկէլի Սուրբը, Տէվրէկ, Քէրէմքէթ, Քէօթահիա, Օրթագիւղ, Օվաճըգ, Ֆէրիկլի , Գըլըճ Գիւղ, Խէնտէկ, Գարամուսալ, Եալագ Տէրէ, Ալըճնճա, Մուտանիա, Թէրվէնտ , Տիւզճէ, Կէմլէյիկ :

Այսու կոչ կ'ընենք բոլոր մեր հայրե – նակիցներուն, որպէսզի առանց գաւառա– կան եւ կուսակցական խորութեան իրենց մօտ գտնուած նիւթեր, նկարներ, վաւե – րաթուղթեր, յուշեր, նոյնիսկ վերապրեալ անուններէն մէկին ու միւսը ընդգրկող հր– րատարակուած գիրքեր տրամադրեն կեդ– րոնական յանձնախումբիս, մինչեւ 1955 Դեկտեմբեր, այն հաստատ համոզումով որ, գրկուածները խնամքով պիտի պահ – ուին, ու գործի լրումէն վերջ պիտի վե – րադարձուին :

Պայման չէ գրագէտ ըլլալ, մեղի բերե – լու համար այս օժանդակութիւնը, կը բա– ւէ նիւթ մատակարարել : Կեդրոնական յանձնախումբը պիտի դասաւորէ եւ հրա– տարակելի վիճակի մէջ պիտի դնէ զա – նոնք :

Բոլոր նիւթական նուիրատուութիւննե–

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

•

Կազի փաշան տեղեկանալով որ այսքան լուրջ բարդութիւն մը ծագած է վարչա – պետ Իսմէթ փաշայի եւ Անկախութեան Ատեանին միջեւ, ցաւ զգաց եւ Ատեանէն հարկ եղած լուսաբանութիւնը առանալէ ետք, հեռագրով մը Իսմէթ փաշային հա – ղորդեց թէ իրաւունք եւ իրաւասութիւն չունի միջամտելու Անկախութեան Ատե– անի անօրինութիւններուն, եւ օրէնքը այս ուղղութեամբ բացորոշ է : Կազին յանձ – բարեց որ Իսմէթ փաշան փութով Իզմիր գայ եւ չիման մէջ մտնէ Անկախութեան Ատեանին հետ, որ կը բաղձար ձերբակա– լել զինքը :

Վարչապետ Իսմէթ փաշա խոհոյն Իզ – միր փութայ, այն պահուն ուր անկախու– թեան Ատեանը սկսած էր անջատ անջատ հարցաքննել մահափորձին դէմեալ ամ – բաստանեալները, Շիւքրիւ, Ճանպօլատ , Ապիտին, Արիֆ, Բասիմ Բիւշիւ փաշա, Լոիկ, եւայլն :

Իսմէթ փաշա կայարանէն անմիջապէս դնաց Կազի փաշային մօտ ու երկարատեւ տեսակցութիւն մը ունենալէ վերջ , երի– կունը ներկայ եղաւ դատաւորներու մէկ մասին հարցաքննութեան : Լսեց մասնա – ւորաբար Զիա Խուրշիտ եղբօր Ֆայիզ պէյի եւ Երզնկայի երեսփոխան Սապիհ պէյի յայտարարութիւնները, որով կ'ը – սէին թէ ինչպէս տարի մը առաջ խոստո– վանած եւ արդէն եղած էին Անգա – բայի մէջ ծրագրուած մահափորձին :

Այն առեն Իսմէթ փաշա ըմբռնեց որ դաւը կարծուածէն աւելի բարդ եւ կարե– ւոր է եւ նպատակայարմար չէ ձերբակալել նաեւ Քեազըմ Գարապէքիր փաշան : Իս – մէթ փաշա յանուն վարչապետութեան պաշտօնապէր մըն ալ յղեց Անկախու – թեան Ատեանին, յայտնելով թէ եւ կրկին մաղթեց անոր եւ ինդիրը փակուեցաւ : Իրիկունը Իսմէթ փաշա Անգարա մեկնե – ցաւ :

Մինչ այդ, Անկախութեան Ատեանը , դրեթէ լրացուցած էր ամբաստանեալնե – րու հարցաքննութիւնը եւ խորացուցած էր ոճրափորձի եւ քաղաքական դաւա – դրութեան քննութիւնները ու պատկա – ռելի թղթածրար մը պատրաստած : Քեազըմ Գարապէքիր փաշայի նախնական հարցաքննութիւնն ալ վերջացած էր : Փաշան ըսած էր թէ որեւէ տեղեկութիւն չունի կապին դէմ ծարքուած մահափոր– ձէն :

—Գիտէինք թէ սիրով կապուած էք կա– զի փաշային, հարցուցած էին, ինչո՞ւ , ի՞նչ պատճառով բաժնուեցաք ու չեղեցաք անոր ճամբէն եւ ձեր բարձր անհատակա– նութիւնը մինչեւ այս տխուր դէպքերուն մասնակից ըլլիք :

Գարապէքիր փաշա վարանումով պա – տասխանած էր .

— Նախապէս այդպէս էր, սակայն յե – տոյ որդեր մտան մեր միջեւ :

— Անուններ տուէք, յիշեցէք, պահան – ջած էին, բայց փաշան բաւարարուած էր ըսելով .

— Ինչպէս կը պատահի ամէն յեղափո– խութեան ժամանակ, առաջին տարիներ ի – բարու հետ գործակցողները յետագային իրարմէ կը զատուին, կը կոտորակուին այդպիսի մակարոյծներու պատճառաւ : Այն ընկերները, որ մինչեւ Լոզանի խոր – հրդաժողովը աչխատեցան ձեռք ձեռքի , այդ թուականէն ետք սկսան պատակիլ :

Առաջին տարակարծութիւնը ծագեցաւ վարչապետ Բաւուք պէյի եւ Իսմէթ փա – շայի միջեւ : Այնպիսի տիպարներ երեւան եկան մեր մէջ որ անհնար դարձաւ նախ – կին ընկերները միացնել կազի եւ Իսմէթ փաշաներու ճամբուն : Ամէն օր մեր վրայ յարձակեցան, մեղի «ոսֆթա»ներէն աւելի խաւարամիտ ըլլին, թերթերու մէջ տեւա– կանօրէն դեռ արձակեցին մեր վրայ :

Համաձայն Անկախութեան Ատեանի դործադրիչ անդամներէն Գըլըճ Ալիի (որ վերջերս յիշատակներ հրատարակեց այս մասին), Կազիին դէմ որոշուած մահա – փորձէն տեղեակ էին Բաւուք , Ատնան , Սապիհ պէյերը, Ալի Ֆուատ, Րէֆիքէթ , նոյնիսկ Քեազըմ Գարապէքիր փաշանե – րը, որոնցմէ ոմանք կրաւորական հակա – կութիւն մը ցոյց տուած էին եւ այդ – քան միայն :

Սապիհ պէյ երբ Անգարայի մէջ ծրա – դրուած մահափորձին չուրջ առաջին առ – թիւ տեղեկութիւն առաւ, անմիջապէս լուր տուաւ իր մօտիկ ընկերներուն՝ Ալի Ֆուատ, Րէֆիքէթ փաշաներուն Բաւուք եւ Ատնան պէյերուն, որոնք վրդովուեցան , ծանրակչիռ հետեւանքը աչքի առջեւ բե– րելով : Այդ վրդովման ազդեցութեամբ է որ Բաւուք պէյ դիմերանց ելաւ եւ դնաց Ֆայիք պէյի տունը, զայն քունէն արթն – ցուց եւ ըսաւ .

— Շտապէ, եղբայրդ Զիա Խուրշիտ մահափորձ մը պիտի սարքէ եղեր այսօր կազիին դէմ : Արդելք եղիր այս գործին : Արիֆին ապարանքը մարդ տարեր է :

(Շար.)

ըըն ու Թղթակցութիւնները կատարել, Յանձնախումբիս ատենապետին հասցեով։ (ԿՆԻՔ)։—

Mr. Sarkis Selian, Pharmacie l'Aurore
Rue Tilel No. 55, Alep Syrie

«Մխիթար» լրագրին հրատարակիչը հեռաձայնով հաղորդեց թէ հրկիզուած է Աթենակոլաս պատրիարքին ամառանոցը, որ կը դտնուի Վոսիորի եւրոպական ափին վրայ։

Ուրիշ աղբիւրէ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն։—

Թուրք ցուցարարները, որոնք մեծ մասով հաղիւ քսան տարեկան էին, քաղաքին կեդրոնը խուժեցին եւ ջարդուփշուր ըրին յունական խանութներու ապակիները, բիբերով ու երկաթի կտորներով և զեռին թափեցին ապրանքները։ Անհամար իրեր ցիրուցան Նեառւեան փողոցներուն մէջ, մայթերու եւ հրապարակներու վրայ։ Հազարաւոր Թուրքեր կը ծափահարէին կամ անտարբեր կը դիտէին այս վանդալական արարքները, իրենց պատուհաններէն կամ փողոցէն։ Ոստիկանութեան կառքերը կը շրջէին զանազան թաղերու մէջ, հնչեցնելով իրենց չէկոները եւ լուր կը փորձէին վերահաստատել բարեկարգութիւնը։

Պոլսոյ Թերթերը կը ծանուցանեն թէ հրկիզուած է Իզմիրի հելլենական հիւանդասարանը. բայց դեռ պաշտօնապէս չի հաստատուիր այս լուրը։ Կ'ըսուի նաեւ թէ քանդուած է Իզմիրի ռօնավանքին յունական տաղաւարը։ Տակաւին յայտնի չէ թէ մարդկային զոհեր ալ կա՞ն, բայց տասնեակներով շրջուն հիւանդարաններ կ'անցնին փողոցներէն, անշարժութեան դատապարտուելով ընդհ. խճողումէն։

Առ այժմ աւելի քան մէկ միլիառ ֆր. կը հաշուեն Յոյներուն կրած վնասը։

Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր քննութիւնները, թրքական հիւպատոսարանին դէմ կատարուած յարձակման մասին, որ յուղում պատճառած է նաեւ Յունաստանի մէջ։

ՀԱՅԵՐ ԵՒ ՀՐԵԱՆԵՐ ԱԼ ՎՆԱՍՈՒԱԾ

«Ֆրանս – Սուար»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ցոյցերը ուղղուած էին մայրաքաղաք Յոյներուն դէմ, բայց խուժանը յարձակեցաւ նաեւ հայկական եւ հրէական խանութներու եւ տուներու վրայ։ Հինգ հարիւր ցուցարարներ կէս ժամէն խորտակեցին մեծ նպարավաճառատուն մը որուն տէրը Յոյն մըն է։ Թղթակիցը հարցումներ ուղղած է իր թուրք պաշտօնակիցներուն, որոնք պատասխանած են թէ «ինչ որ տեսաւ Բերայի կեդրոնական թաղին մէջ, տարածուած էր փոքրամասնութիւններով լեցուած բոլոր թաղերուն մէջ։ Վոսիորի ափերուն վրայ եւս յարձակում կրած են փոքրամասնութիւններ պարունակող թաղերը։

ՀԻՒս. ԱՓՐԻԿԷԻ ԲՆՃՈՒԿԸ

Նախարարական խորհուրդը այսօր – վաղը պիտի քննէ զօր. Քաթրուի տեղէ – կալիքը՝ աքսորական Սուլթանին հետ կատարուած տեսակցութեան մասին։ Ա – մէն բան զաղանի կը պահուի։ Կը հաս – տատուի թէ Սուլթանը չերմութեամբ ընդունած է զօր. Քաթրուն, որուն անձամբ ծանօթ է։ Սուլթանը կ'ուզէ Ֆրանսա վերադառնալ կարելի եղածին չափ չուտ։ Պահ եուսէֆ երկար խօսակցութիւն մը ունեցած է, նաեւ, Մարոքի առաջին պատուիրակութեան հետ։

Կը հաստատուի թէ Սուլթան Աբտֆա չուզեր հրաժարիլ գահէն։

«Իսթիքլալ» կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Ալլալ էլ Ֆասի, որ Գահիրէ կը գտնուի, մերժեց ընդունիլ էքս լէ Պէնի մէջ կնքուած համաձայնութիւնը։ Կուսակցութեան միւս անդամները համաձայն են բանակցութիւնները չարունակելու։

× Ֆրանսայի մէջ ձերբակալուած Ալժէ – րիացիներէն ութսուն հոգի իրենց երկիրը փոխադրուելէն օգնաւերով, դատուե – լու համար։ Ուրիշ խումբ մը եւս պիտի փոխադրուի։ Բոլորն ալ մեղսակից կը համարուին Օգոստոս 20ի ջարդին եւ ուրիշ դաւերու։

× Նոր Տեսթուրի ընդհ. քարտուղարը, Մալահ պէն Եուսէֆ, որ եգիպտոս ապաստանած էր, Թունուզ պիտի վերադառնայ, օգտուելով ներքին ինքնավարութենէ նէն։ Այս խնամսով հեռագիր մը ուղղած է ալէյհի։

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տէր Ս. Խաչէ, Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Աշուշեան աբեղայ Զղխանեան եւ պիտի քարոզէ։ Կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը։

Ցետ պատարագի Խաչհանդիսա եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ընդհանուր ննջեցելոց յիշատակին։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ, այս կիրակի, ժամը 16ին 23, Աղզ. Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները, եւ մասնաւորապէս Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողները։ Նուագ, պար, պիւֆէ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Գեղան Շինիկճեան – Փափազեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հայրիկին՝ յաւէտ ողբացեալ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱ – ՓԱԶԵԱՆի յիշատակին, յառաջիկայ Բ., 12 Սեպտ Մեռելոցին օրը, յաւարտ պատարագի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին։

***

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տամլամեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ կիրակի, 18 Սեպտ. յետ պատարագի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ մօր, մեծ մօր

ԵՍԹԵՐ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆի

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։ Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողներէն ներկայ գտնուիլ։

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Համախարբերդցիական Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հայրենակիցներ Տէր եւ Տիկին Մ. Թուխմանեանի, Սարգիս Թուխմանեանի, Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Խաչիկ Թուխմանեանի (Սուրիա), Տէր եւ Տիկին Լեւոն Ալէմեան եւ իրենց ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, իրենց սիրելի մօր մահուան առթիւ (Սուրիա)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. կապ. Խաչէ Հոլ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է իրենց կայան այցելութեան առիթով, Տէր եւ Տիկ. Զարեհ Մինասեանէ հազար ֆրանք։ Տէր եւ Տիկին Պաղըճեանէ բիւրեղէ դեղեցիկ ծաղկաման մը եւ չաքարեղէններ պղտիկներու համար։

Շնորհակալութիւն նաեւ այն այցելուներուն որոնք պատուղներով եւ չաքարեղէններով ուրախացուցած են կայանի փոքրիկները։

Կազդուրման կայանի Բ. խումբը կը վերադառնայ, Լիոնի կայարանը երկուշաբթի 12 Սեպտեմբեր, ժամը 20·50ին։ Փարիզի խումբը կառ տը Լիոն կը հասնի երեքշաբթի 13 Սեպտ առաւտեան ժամը 6·30ին։

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՓԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերեռի լրագրական կրպակը։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՋԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

Լ. ՅԱՆԿ

Պուլվար Օտտօ

Նախորդ դումար	1·151·500
Պ. Յովհ. Գարակեհվուրեան	500
Տիկին Աղաւնի Զուչիպաշեան	500
Պ. Պօղոս Ստամպուլեան	200
Տիկին Անժէլ Պէնտէեան	150
Պ. Մարսէլ Գազանճա	100
Պ. Մարսէլ Մանուսաս	100
Այրի Տիկին Մասուկեան	200
Պ. Մ. Զաքրեան	200
Պ. Կէչիճեան	200
Պ. Ա. Թէնիրեան	200
Պ. Վ. Միհայէլեան	200
Պ. Թ. Ադամեան	200
Պ. Ե. Աստուրեան	200
Պ. Մ. Այվազեան	200
Պճ Մ. Կիրակոսեան	200
Պ. Յ. Պաբճեան	200
Պ. Գ. Պալեան	200
Պ. Ե. Թրճնկրեան	200
Պ. Զ. Ժամկոչեան	200
Պ. Խ. Փէհլիվանեան	200
Պ. Փ. Կիրակոսեան	200
Տիկին Ա. Սարգիսեան	200
Ընդհ. դումար	1·156·250

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան – յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, կանխայայտ շնորհակալութիւններ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,

ՎԻՐՍԲՈՅԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՅԱԿՈԲ Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

(Վկայեալ Մարսէյլի Բժշկական Համալսարանէն)

Հասցէն է՝

10 Rue Colbert - Marseille Tél Colbert 48-43 Ա. յարկ,

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Լիոն։— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 8·30ին, Յոյներու սրահը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

Իսի։— Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20,30ին, Խրիմեան դպրոցը։ Իւրոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ։

Համմամճմարբերդի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Օրակարգ.— Զեկուցում պատգամ. ժողովի։ Ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ընթացիկ հարցեր։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆԸ

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսան-վիլլիէի արձակուրդի կայանը պիտի փակուի այս Շաբաթ, 7 Սեպտ։ Մանուկները փարիզ, Կաւ Մօնթառնաս պիտի հասնին նոյն օրը ժամը 18,14ին։ Կը խնդրուի ծնողներէն դիմաւորել իրենց զաւակները։

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վիէննէն Արուսեակ Զաթալեան, ծնեալ Գասպարեան Շուշա – նայի (Պօղպղեանի չրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան, հօրը անունը՝ Համբարձում, մօրը անունը՝ Վարդիար կամ Վարդավառ որ Իզմիրէ դէպքին որբանոցէն Յունաստան փոխադրուած էր։ Տեղեկացնել՝

27, Rue Druge, Vienne (Isère) France

Կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոնեթըրի – Լէնճըրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ աղայ մը, ընդունակ՝ մակազինիէի գործին։

Դիմել Պ. Մխիթէվէլլիեանի,

Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Կօշիկի գործատուներ, ֆուփէօռ մը եւ փինիսէօր մը։

Դիմել կէս օրէ վերջերը՝

Maison Jean (Vanleyan)
7, Rue Godot de Moroy, PARIS
Tél.: Opéra: 01-08

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

վերաբացաւ իր դուռները, եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանքները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու անուշահոտ ԶԷՕՐԷՔ, *թերթանուշ* գուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՑԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳՆՏԱՑԻՔ եւայլն։

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱՆՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ···

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil

166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ

ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 9 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7771 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3182

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

... ՇԱՏՈՆՑ ՍԱՐՔԱԾ ԷԻՆ

•

Գրեցին, ճառեցին, հրահրեցին, եւ ի վերջոյ իրենց նպատակին հասան,—ահ ու սարսափ ,աւեր եւ աւար Պոլսէն Իզմիր, Անդարա եւ այլուր :

Մթնոլորտը այնքան թունաւորուած էր որ, կրնար ընդհանուր կարգի մըն ալ յանգիլ :

Ի զուր կը չահագործեն ռումբի մը պայթիլը՝ Սելանիկի Թրքական հիւպատոսարանին մօտ :

Անատոլուի գործակալութիւնն իսկ առանձին զեկուցման մէջ կ'ըսէր թէ «տակաւին յայտնի չեն ոչ դէպքին հետեւանքը, ոչ ալ պատասխանատուները » :

Աղդանչանը տրուած էր արդէն : Եւ փոթորիկը պայթեցաւ համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը :

Ուշադրաւ է որ խռովութիւնները ոչ միայն միաժամանակ սկսան, այլեւ մի եւնոյն առաջադրութեամբ եւ նոյն ձեւով կատարուեցան երեք տարբեր քաղաքներու մէջ :

Անշուշտ անոր համար որ նոյն կեդրոնէն արձակուած էր մարտակոչը :

Շաբաթներէ ի վեր փրփուր կը հոսէր Թուրք մամուլին էջերէն :

Կիպրոսի խնդիրը դարձած էր անսպառ ղրամադլուխ՝ առելութիւն եւ թշնամութիւն սերմանելու համար Յոյներուն դէմ :

Պատասխանատու անձեր քանդամ դրին ոչ բառեր կ'արտասանէին :

Կարդ մը թերթեր այնքան յառաջ գացին որ, սկսան Ցունաստանի ձգուած հնդկերն ալ եռ պահանջել :

Տասն անգամ ուղղութիւն փոխած թերթ մը, վաթսուն, յայտարարեց թէ « Կիպրոսը Թուրքին մայր դատն է» , Եւ թելադրեց միացեալ ճակատ կազմել :

Ուրիշ թերթեր եւ երեւելիներ ազդարարեցին թէ կրնան ազդու դաս մը տալ, նոր Օգոստ. 30 մը սարքելով (կ'ակնարկեն Փոքր Ասիոյ յաղթանակին) :

Թուրք Ուսանողական Միութիւնը չարունակ թռուցիկներ եւ կոչեր կը հրատարակէր, դրգռելով միտքերը եւ նախապատրաստելով յարձակումը :

Վերջին յայտարարութեան մը մէջ , «փլիքքարիա» եւ «ստորին ազդ» անուանելով Յոյները, կ'ազդարարէր .

— « Փոխանակ հող ուզելու Թուրքիան, աւելի լաւ է մահ ուզել Աստուծմէ :

« Դիպուածով ձեր ձեռքը մնացած հողերով գոհացէք : Զայներնիդ կտրեցէք, եթէ չէք ուզեր որ օր մը թրքական դրօշը ծածանի Ակրոպոլիսի վրայ (18 Օգոստ.) :

Վաթսուն մտանաւոր յօդուածով մը խլաբութիւն կը վերագրէր Ցունաստանի վարիչներուն, հետեւեալ ազդարարութեամբ.

— « Մենք ուշադրութեամբ կը հետեւինք այս նոր խեղդութեան ոգիաներուն :

Միեւնոյն առեն սուտ լուրեր կը տարածուէին, կամ նեղացուցիչ հարցումներ կ'ուղղուէին, հանրային կարծիքը փոքրամասնութեանց դէմ բարկելու համար :

Առտու մը ըսեցին թէ Ցունաց պատրիարքարանը մտանաւոր հանդանակութիւն մը կատարած եւ միլիոններ ղրկած է Աթէնք, ուժ տալու համար Կիպրոսի կռւման համար մղուած պայքարին :

Պոլսոյ կուսակալն անգամ հեգքեց լուրը, բայց սրսկուած թոյնը իր դերը կատարեց :

Ամբոխը կեր կ'ուզէր : Վարիչ թէ զրիչ չարաբներով խուզ լեցուցին կրակին վրայ, եւ ահաւասիկ Սեպտ. 6ի մոնկոլեան արշաւը Պոլսոյ պորտին վրայ, առնձակատար կատաղութեամբ :

Թռուները հաւատարիմ են պապերու աւանդութեան :

Միայն դիւանագէտ Եւրոպան եւ Ամերիկան են որ չեն ըմբռներ դարերու պատ-

Շ.

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓԻ ՕՐ ՄԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

•

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ՓԱՐՈՒՓԱՆԴ ԿԱՄ ԱՒԱՐԻ ՏՐՈՒԱԾ

•

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԵՑԱՒ

Երէկ մանրամասնօրէն հաղորդած էինք Պոլսոյ մէջ սարքուած խռովութիւնները, Սեպտ. 6ի դիւները : Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ցոյցերը տեւած են հինգ ժամ : Կառավարութիւնը, որ պաշարման վիճակ հրատարակած եւ յետոյ ջնջած էր, վերահաստատած է զայն, ոչ միայն Պոլսոյ, այլ եւ Իզմիրի եւ Անդարայի մէջ :

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ Պոլսոյ առաջադաշտի մը երեւոյթն ունէր յաջորդ օրը, չորեքշաբթի առտու : Ձին - ուորներ եւ նաւաղներ կը չրջին բոլոր փողոցներուն մէջ : Տակաւին ճշդուած չէ կրնասներու քանակը եւ վիրաւորներուն թիւը : Պոլսոյ Ազահովութեան տեսչութիւնը կ'ըսէ թէ 2057 հոգի ձերբակալուած են : Այս կալանաւորներուն կէսը ամբաստանուած է իբրեւ աւարառու կամ չարագործ : Շատերը զօրանոցներու մէջ արգելափակուած են, բանտերը խճողուած ըլլալով :

Պոլսոյ ամերիկեան հիւպատոսը կ'ըսէ թէ իրենց հպատակները չեն վնասուած : Անգլիական հիւպատոսը բողոքեց, դատապարտելով թէ Անգլիացիներ ալ նիւթական վնասներ կրած են խռովութեանց ընթացքին : Ընդհանուր վնասները միլիոնաւոր տոլարներու կը հասնին :

Թուրք չորեքշաբթային ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ իր նաւերը Պիրէոն պիտի չհանդիպին, ցնոր անօրինութիւն :

Պարենաւորումը դժուարացած է Պոլսոյ մէջ : Նպարավաճառները անվնաս մնացած ուտելիքներ կը փնտռեն աւերակներուն մէջ : Երկաթեղէնի վաճառականները դամբարանները, պատուհակները եւ դործիքները կը փնտռեն փլատակներուն տակ, սափրիչները՝ ածելի, սանտր եւ ուրիշ դործիքներ : Շատ մը տարեց մարդիկ որոնց խանութները քանդուած են յուսահատօրէն կը հառաչեն աւերակներու վրայ :

Պաշարման վիճակի հետեւանքով, մինչեւ մեծութեամբ հրատարակները տեղւոյն ռազմագիտական կեդրոն վրայ եւ զինուորներ ու նաւաստիներ հսկողութիւն կը կատարեն : Բազմաթիւ նեղ փողոցներ անանցանելի դարձած են փլատակներու պատճառով : Քանդուած են ճաշարաններ եւ սրճարաններ : Ցուցարարները փողոց նետած են ամանց կարասիները : Նոյնպէս փողոց նետուած են սափրիչի խանութներու արդիական առարկաները : Պատուհներ, բանջարեղէններ եւ հանգերձեղէններ, խոհանոցի առարկաներ եւ ուրիշ ամէն տեսակ ապրանքներ իրար խառնուած են փողոցներուն մէջ : Մինչ հազարաւոր երիտասարդներ յունական խանութներուն վրայ կը յարձակէին քարերով, բիրերով եւ քանդիչ գործիքներով, ուրիշ տասնեակ հազարաւորներ իրենց տուներէն դուրս կը թափէին, ծափահարելու համար : Կէս դիշերին զօր· Վեհատ Կարան տասնեակներով բանակին հրամանատարութիւնը, յայտարարեց թէ իրենց հպատակները չեն վնասուած : Ամբոխը պատուիրեց թէ Ցունաց պատրիարքարանը մտանաւոր հանդանակութիւն մը հրատարակեց : Ամբոխը պատուիրեց խանութպաններուն Թրքական դրօշ պարզել, եւ անմիջապէս հազարաւոր դրօշներ երեւան պատուհաններէն եւ դուռներէն : Ուր որ դրօշ չկար, յարձակումի կ'ենթարկէին :

ԵԳԻՊՏՈՍ – ԻՍՐԱՑԻԼ ՎԻՃԱԿ լուծելու համար, Ազահովութեան խորհուրդը նիստի հրաւիրուեցաւ երէկ : Զինադադարի յանձնախումբը կ'առաջարկէ փշաթելերէ պատուար մը հաստատել սահմանագլուխին երկայնքը :

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ պատուիրակութիւն մը Մոսկուա պիտի երթայ Սեպտ. 15ին :

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԵՒ ԴՈՒՆՓԱԿ ՆԻՍՏ

Ցունաստան բաւն բողոքագիր մը ուղղեց Աթէնքի Թրքական դեսպանատան գործակատարին : Միեւնոյն առեն խնդրեց Ազահովութիւնը արտակարգ նիստ հրաւիրել ստիպողաբար : Խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուած էր Սեպտ. 8ին, ընդհ. քարտուղարին կողմէ : Ժողովը դռնփակ պիտի ըլլայ :

Թրքական կառավարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց , որ կ'ըսէ · — Իսթանպուլ եւ երկիրը համայնավար գրգռիչ տարրերու ոտիրապետութեան ենթակուեցաւ սեպտեմբեր 6ին : Ցոյցերը վնասեցին ազգային ստացուածքին : Վնասուած քաղաքացիները հատուցում պիտի ստանան : Կազմակերպիչները պիտի ձերբակալուին եւ պիտի պատժուին : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են : Այն բոլոր քաղաքացիները որ կ'ըմբռնեն երկրին չարը, պէտք է գործակցին, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար » :

Զեկոյցը կը հաստատէ թէ ցոյցերու ընթացքին, որոնք տեւեցին մինչեւ առտու, ամբոխ տրուեցան «մեծ մասով մեր յոյն հայրենակիցներուն պատկանող վաճառատուններ » :

Անդարայի անթելը կը ծանուցանէ թէ Ազգ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է Սեպտ. 12ին : Այս որոշումը տրուեցաւ նախարարական խորհուրդին կողմէ, բացառիկ նիստի մը մէջ : Մամուլի վերահսկութեան պահուն Վոսփորի ափերը կը դռնուէին հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը, որոնք ստիպուեցան քաղաք իջնել :

× *Աթէնքի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ արտաքին գործերու նախարարութիւնը բողոքագիր մըն ալ Անդարա ղրկած է հելլէնական դեսպանին միջոցաւ : Նախարարութիւնը այս առթիւ ուժգնօրէն բողոքած է «Թուրք խուժանին կողմէ դործուած հակայունական արարքներուն դէմ որոնք տեղի ունեցան իշխանութեանց բարեացակամ աչքին առջեւ » :*

Անգլիական կառավարութիւնը յաւ յայտնելով Պոլսոյ դէպքերուն առթիւ, կը յուսայ թէ երկու կառավարութիւնները ամէն միջոց ձեռք պիտի առնեն, որպէս զի չվտանգուին Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ տարաբերութիւնները, քանի որ երկուքն ալ պինակից են Մեծն Բրիտանիոյ եւ անգամ Ատլանտեան դաշինքին : Ուշադրութեան մէջ ալ խռովութիւնները վերանալուր կը դանեն Ատլանտեան կազմակերպութեան համար :

« Լը Մոնտ » եւ ուրիշ թերթեր ալ կը հաստատեն թէ կարգ մը հայկական եւ հրէական խանութներ ալ աւարի տրուած են Պոլսոյ մէջ :

ՄԱՐՈՔԻ ԹՆՁՈՒԿԸ

ՆՈՐ ԴԻՒՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵ՞Ր ԾԱՒԱԾ ԵՆ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ բանակցութիւնները կը չարունակուին Փարիզի մէջ, Մարոքի հարցին կարգադրութեան համար : Վերջին պահուն նոր դժուարութիւններ ծագած են : Մարոքի անկախութեան կուսակցութիւնը (Իսթիքլալ) հեռաձայել պահանջները ղրած է .—

1· Վերջնապէս ճամբել ներկայ Սուլթանը, Պէն Արաֆա : 2· Աքսորական սուլթանին ազատ հաւանութիւնն ստանալ, թէ արքունի խորհուրդին կազմութեան եւ թէ անդամներու մասին : 3· Աքսորական Սուլթանը հանդիսաւորապէս պիտի վերադարձնէ արքունի խորհուրդը, Ֆրանսա վերադառնալով : 4· Արքունի խորհուրդը դէն դուրս ձգել անոնք որ մասնակցած են 1953ի դաւադրութեան (պահընկկիւթիւն Սուլթան Եուսէֆի) :

× *Զօր· Քաթրու, որ Մատակասքար զացած էր աքսորական Սուլթանին հետ խորհրդակցելու համար, Փարիզ կը վերադառնայ այսօր – վաղը : Զօրավարը նոր տեղեկագիր մը ղրկած է որ կը քննուի կառավարութեան կողմէ : Բացարձակապէս զատնի կը պահուին խօսակցութեան մանրամասնութիւնները :*

× *Վարչապետը միեւնոյն առեն կը բանակցի Ազգ· Ժողովին չափաւոր հոսանքներուն հետ որոնք բացարձակապէս հակառակ են աքսորական սուլթանին վերահաստատման :*

ԿԱԹՈՂ· ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Լիոնէն մեզի կը հաղորդեն թէ Ազգ· Մխիթարեանը Ամենայն Հայոց կաթ· ընտրութեան համար պատրաստուած ընտրատեղին, Պ· Ալեքսանդր Կիւլպենկեան, մխիթարեանց :

Ինչպէս ղրած ենք արդէն, Ֆրանսայի մէջ երեք աշխարհական պատգամաւոր – ներէն երկուքը պիտի ընտրուին Փարիզէն, մէկը՝ Մարսէյլէն :

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻԱՅՆ ԲԵՐԱՅԻ ՄԷՋ 500 ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ԱՒԱՐԻ ՏՐՈՒԱԾ, ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ ԵՒ ԴՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՎ

Ֆրանս – Սուառի մասնաւոր թղթակիցը, Ռոզ Թիպօ, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ հեռաձայնով, Պոլսոյ խռովութեանց մասին·—

Այս դիշեր (6 Սեպտ·) ականատես եղայ խկտպէս խռովայոյզ տեսարաններու : Տեսայ թէ ինչպէս աւարի կը տրուէին հարիւրաւոր խանութներ, ճաշարաններ, անհատական տուներ որոնք կը պատկանէին յոյն, նոյնիսկ հայ եւ հրեայ փոքրամասնութեանց : Անշուշտ ամբոխին կատաղութիւնը ուղղուած էր մասնաւորապէս Յոյներուն դէմ, բայց այս առիթով ամբոխը կուրացած՝ կը յարձակէր ամէն բանի վրայ որ իսլամական չէր :

Հետաձգած առեն պատուհանէն ծանօթով կը տեսնեմ քաղաքին ամէնէն զեղեցիկ օրթոտոքս եկեղեցիներէն մէկուն՝ Ս· Երրորդութեան (յունական) զանգակատան այրիլը : Հրձիգները կրակ ձգած են : Բոցերու ճարճատումին մէջ կը լսեմ կիրքէն դինովցած քանդիչներուն ծափերը եւ կանչերը, — «Կիպրոսը Թրքական հող է» :

Կը բնակիմ քաղաքին զլխաւոր հրապարակը, հռչակաւոր Թաքսիմի վրայ : Նապոլէոն կը կարծէի թէ հայրենասիրական ցոյց մըն է որ կը կատարուի Մ· Քէմալի յուշարձանին չուրջը : Շուտով հասկցայ թէ խնդիրը աւելի ծանրակչիռ հանգամանք ունի : Խանութներու ապակիները կը խորտակուէին սալայատակներու քարերով : Մասնաւոր մեքենաներ կը քանդէին երկաթեայ փեղկերը : Հրասայլեր դիրք բռնած էին զլխաւոր քառուղիներուն վրայ : Բերայի Շիտակ ճամբուն վրայ (Իսթիքլալ), մօտ հինգ հարիւր զանազան վաճառատուններէ անվնաս մնացած են Թերեւս 30 հատ : Առնք լուսաւորուած են եւ ապակեփեղկերուն վրայ կ'երեւայ խաչոր ապդ մը, — Այս վաճառատունը Թրքական է : Միւս բոլոր խանութները սեւ ծակեր են, երկաթեայ փեղկերը քանդուած :

Ժամերով քալեցի Թանձր դորգի մը վրայ ուր իրար խառնուած էին խանութներէն փողոց նետուած կերպասի կտորներ, զդեստներ, Թանկագին մուշտակներ եւ այլազան առարկաներ : Գոհարեղէնի երկու աւերուած վաճառատուններու առջեւ ազամանդներ կը չողային աւերակոյտերուն մէջ : Անցայ նաեւ երկու Ֆրան-

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀՈՂՎԱՐՏԻՒ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՆԷՋԵԱՆ

●

Միքայէլ Էնէզեանի հետ ծանօթութիւնս կուգայ հին օրերէն, — իր ծննդավայրէն՝ Էսկիշէհիր, երբ ես՝ նորահաս պատանի, ինձ պեհապուր երիտասարդ, կը յաճախէր Պոլսոյ Դեղագործական Վարժարանը:

Զոհ խմբակ մը կը կազմէին հոն ինձ եւ իր ընկերները, տարիքով քիչ մը աւելի փոքր իրմէ, բայց տոզորուած առողջ հայրենասիրութեամբ մը, որ բոլորած էր ղիրինք Դաշնակցական դաստիարակին շուրջը: Գէորգ Սեւեանեանը իրմէ առաջ գացած էր Իրան եւ հոն ալ մեռաւ: Մահակ Յովհաննէսեանը մեկնեցաւ Կովկաս՝ առաջին աշխարհամարտի կամաւորական շարժման օրերուն: Միւրիչ Էքսէրճեանը մեռաւ Ալժերիա: Ողջ է միայն այս վեր-ջինին եղբայրը՝ Մանուէլը, որ կը մնայ Փարիզ: Միքայէլ երիցագոյնն էր այս խմբակին: Այլեւ աւելի իրազեկը ազգային – քաղաքական անցուդարձերուն, իբրեւ ուսանող Պոլիս բնակութեան շնորհիւ:

Պալքանեան երկրորդ պատերազմի օրերուն, երբ Պուլկարներու ձեռքը լինած էր տիրոյն վերադրաւուեցաւ Թրքական բանակին վերադարձաւ, ուրիշ շատերու հետ, Միքայէլն ալ, դեղագործի վկայականը ըզգեստը, ապաստանեցաւ Պուլկարիա — նախ Փիլիպէ, ապա Սթարա Զակորա: Երկու քաղաքներուն մէջ ալ աշխատեցաւ իբրեւ ռոճիկաւոր դեղագործ:

Սթարա Զակորա դտնուած տարիներուն (1914 – 15) էր որ ունեցաւ իր առաջին եւ վերջին սիրային հովուերգութիւնը Փիլիպէի օրիորդի մը՝ Մանիչակ Ներսէսեանի հետ, որ շատ չանցած իր կինը պիտի ըլլար: Այսօրուան պէս կը յիշեմ, Թէ առաւօրէն սիրահարուած սրտերու յատուկ ինչպիսի տառապանք արժեց իրեն այդ հովուերգութիւնը, զանազան դժուարութեանց հետեւանքով: Ի վերջոյ սա – կայն յաղթեց սէրը: Եւ, հակառակ նիւ – թական նեղութիւններու, կրցաւ կազմել իր ընտանեկան երջանիկ բոյնը:

Առաջին աշխարհամարտին, դինքն ալ զինուորագրեցին պուլկարական բանակին մէջ, իբրեւ դեղագործ: Զինադադարէն ետք վերադարձաւ ընտանիքին մօտ, Փիլիպէ:

Հայրենիքի անկախութեամբ բնորոշուած խանդավառութեան շրջանն էր: Պուլկարահայ կամաւորներ կ'երթային Հայաստան, ծառայելու հայկական նորակազմ բանակին մէջ: Այդ շրջանին էր որ Միքայէլ, իր կարգ մը ընկերներուն հետ, յղացաւ շրջուն հիւանդանոց մը կազմելու եւ խմբովին Հայաստան երթալու ծրագիրը: Պուլկարահայ գաղութը լուրջ յղացումը եւ տրամադրեց ան – հրաժեշտ նիւթական միջոցները: Ծրագիրը մարմին առաւ եւ առաքելութիւնը կազմուեցաւ, — երիտասարդ Հայ մը, որուն անունը կը վրիպի յիշողութենէս, իբրեւ բժիշկ, Միքայէլը՝ դեղագործ եւ հիւանդապահուհիներ ու հիւանդապահ – ներ, դեղերով եւ բժշկական անհրաժեշտ կազմածներով:

Առաքելութիւնը Պոլիս հասաւ 1920ի ա – մառնամերջին, բայց հակիւ դէպի Պա – թում ճամբորդելու պատրաստութեանց ձեռնարկած, դէպքերը սկսան դլխիվայր դահավիժիլ Հայաստանի մէջ: Միքայէլ եւ ընկերները մնացին կէս ճամբան եւ ըս-տիպուեցան կանդ առնել Տրապիզոն, զո-նէ վերապրող հայ բեկորներուն օդնու – թեան ձեռք երկնցնելու համար: Ու բըռ-նուեցան այս անդամ քեմալական յորձան-քին մէջ: Բաւական բան քաշելէ ետք դուրս եկան անելէն եւ հիւանդանոցը յըղ-ուեցաւ: Առաքելութեան անդամներէն ս-մանք վերադարձան Պուլկարիա, իսկ Մի-քայէլ, իր տիկնոջ հետ, դնաց Թեհրան, ուր կը մնար էսիրնէցի իր ընկերը՝ Գէ – որգ Սեւեանեան: Գնաց ու ինքն ալ հոն հաստատուեցաւ վերջնապէս:

Շատ չանցած, բացաւ հոն իր դեղա – տունը, որ յառաջդիմեց եւ ընդարձակ – ուեցաւ տարուէ տարի:

Տարիներ անց՝ կինը ղրկեց Զուիցերիա: Տիկին Մանիչակ էնէզեան հոն մնաց քանի մը տարի եւ աւարտելով համալսարանի մանրէաբանական ճիւղը, վերադարձաւ Թեհրան, ուր, այս անդամ, դեղարանին կից, հիմնեցին նաեւ մանրէաբանական բաժանում մը:

Միքայէլ զործի մարդ ալ էր միաժա – մանակ: Ունէր առեւտրական լաւ հոտա-ռութիւն, որու շնորհիւ ալ կրցաւ հասնիլ փայլուն դիրքի մը Թեհրանի մէջ:

«Ալիք»ի խմբագիր ընկեր Տաճատ Պօ – ղոսեան, որ այս կողմերն էր քանի մը ա-միս առաջ, Միքայէլի մասին հետաքր – քրութեանս պատասխանելով կը պատ – մէր, Թէ ներքին դէմ Միքայէլին պատրաս-տած մէկ դեղը (սիէսխալիթէ) բռնած էր Իրանի ամբողջ հրապարակը եւ դերա – զանց յաջողութիւնով կը մրցէր նոյն տե-սակի եւրոպական բոլոր դեղերու հետ:

Իր զուտ այս բացառիկ յաջողութեան շնորհիւ, Միքայէլ կրցաւ դիտական լուրջ պատրաստութիւնով օժտել իր երկու զա-ւակները զուիցերիական համալսարաննե-րու մէջ: Այսօր, արդէն, երկուքն ալ լաւ դիրքեր ունին Զուիցերիա, ուր, ինք ալ փոխադրուած էր մէկ տարի առաջ, ծե – րութեան օրերը իր զաւակներուն մօտ անցընելու համար: Հոն մեռած էր իր ին-ջը 1951ին: Ու ճակատագիրը ուզեց, որ ինք եւս մեռնի այնտեղ, չորս տարի վերջ եւ թաղուի իր կնոջը մօտ:

Զարմացած էի, որ ժամանակին ազգա-յին – հանրային կեանքի նուիրուած Մի – քայէլը, Թեհրանի մէջ, վերջին երկու տասնամեակներու ընթացքին մոռցուեր, ի՛ապրէր մեկուսացած: Շատերէ իմացած էի, Թէ բանի չէը խառնուեր: Հինէն ի վեր՝ կուսակցական շարքերու մէջ, հե – ռացած էր չէմ գիտեր ինչ հիմնական պատճառով: Տեսակ մը խորվքի մտա – նուած, քէն ըրած էր իր շրջապատին հետ: Պատմութիւններ չէր ստեղծած իր շուր – ջը, ինչպէս յաճախ կը պատահի նմանօրի-նակ պարագաներու մէջ: Այլ այդպէս, իր ներսիդին պարտած էր իր դառնու – թիւնները եւ պարտադրած էր իրեն՝ դուրսի կեանքին հանդէպ անտարբեր վե – րաբերում մը:

Ինչով կ'արդարանար այդ վերաբերու – մը Միքայէլին համար, որ Դաշնակցա – կան էր իր բովանդակ էութեամբ եւ մօ – տիկ հետաքրքրութիւն ունէր հանրային կերպերին հանդէպ,— չեմ գիտեր: Ինչու եղած էր այդպէս անդիջող՝ էա-պէս ազնիւ ու բարեմօյն Միքայէլը, — չեմ կրնար բացատրել:

Որքա՜ն պիտի ուզէի հանդիպիլ իրեն անդամ մըն ալ, նախ քան իր մահը, եւ խօսեցնել դինքը ոչ միայն իր այս անբա-ցատրելի ընթացքին շուրջ, այլեւ քառաս-նամեակ մը առաջուան այն օրերուն մա – սին, երբ ծրագիրներ կ'որոճային ապա-գային համար եւ երբ, տակաւին չատ անփորձ երիտասարդի «խորհուրդներուս» կը դիմէր՝ այդ օրերու իր մտածումնե – րուն եւ ձգտումներուն առանցքը կազմող հովուերգութեան ելք մը դտնելու հա – մար ...

Լաւ օրեր էին: Այնուհետեւ Միքայէլ աւելի լաւերն ալ տեսաւ եւ կրցաւ ուղ – ղութիւն տալ իր ծրագիրներուն, իր ու – դածին պէս: Ունեցաւ դիրք, անուն, դր-րամ: Ու Թէեւ քաշեցաւ հանրային դոր – ծունէութենէն, համոզուած եմ, որ մնաց խորքին մէջ Դաշնակցական:

Ու լաւ որ անցաւ Զուիցերիա եւ ամեռաւ Թեհրանի առանձնութեան մէջ, իր զաւակ-ներուն կարօտը սրտին:

Այս մէկին ալ անդնդան երանութիւն մը չէ վերջին պահուն, մեռնելու դատա – պարտուած հօր մը համար ...

ՊԷՅՐութ

ՔԱՋԱԼԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՐԺԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

●

... Համազգային Ընկերութիւնը, մե – ծերու համար հաստատած դրական հրա-տարակութեանց առընթեր, կանուխէն ծրագրած էր հրատարակել փոքրերու յա-տուկ դրքոյկներ եւս:

Հաւատալի իր առաջադրութեան ան ցարդ լոյս ընծայեց տասնըմէկ դրքոյկ, մէկը միւսէն աւելի հետաքրքրական ու պիտանի, որոնք կը մնան անփոխարինելի սատար մը մեր տղոց համար:

Այս չարքին կը պատկանին Ղազարոս Աղայեանի «Արեգնազանը» (սպառած), Էմմոնտ Տ. Ամիչիսի՝ «Մօրը համար» (սպառած), «Հէքեաթներ», Վրթանէս Փա-փազեանի՝ «Մանկութեան Յուշերէն», Դանիէլ տը Ֆոէի՝ «Ռոպենսոն Քրուզո – է»ն, Կ. Սասունիի՝ «Սանասար եւ Բաղ – դասար»ը, Շէյքսփիրեան Աւանդավէպե – րէն՝ «Արքայ Լիըր», Ա. Ահարոնեանի՝ «Մանկութիւնը», Մ. Իչխանի՝ «Մուչեղ Մամիկոնեանը», Գարլ Էվալդի՝ «Երկո – տանի»ն, Ճոնաթան Սուիֆթի՝ «Թզուկ – ներու Աչխարհին մէջ»ը եւ «Հսկաներու Աչխարհին մէջ»ը, Կ. Սասունիի՝ «Առիւծ Մհեր»ը, «Հերակլէսի Քաջագործութիւն-ներ»ը եւ Հոմերոսի՝ «Ոդիսականը», յա – ջորդական երեք հատորիկներով:

Առաջին այս 19 հատորիկները կը կազ-մեն հարստութիւն մը:

Այս դրքոյկներով սեւեռ տղայ կ'ունենայ ընթերցանութեան նիւթեր:

Ընթերցանութեան սէրը այս ձեւ հրա – տարակութիւններով է որ պիտի խորանայ տղոց մէջ, որոնք տակաւ պիտի վար – ժուին հայերէն կարդալու եւ հայերէն խո-սիլ ու խորհելու:

Ազգային դիմագիծ կերտել եւ այդ դի-մագիծը կարկառելու տարբեր միջոցներ չկան, երբ փոքրիկները դպրոցէն կը վե – րադառնան տուն եւ կը դտնեն ինքզինքին փողոցին դէմ յանդիման:

Համազգային Ընկերութիւնը նախախըն-նամական գործ մը տեսած կ'ըլլայ ահա իր Մանկա – պատանեկան հրատարակչա-կանով:

Պուքրէչի երբեմնի «Մասիս» ծանօթ մանկական հրատարակչականէն այս կողմ, Համազգային Ընկերութեան նոր հրատարակչականը իր տեսակին մէջ կը մնայ առաջինը:

Ան հատատուած է ամուր հիմերու վը-րայ, որուան ըլլալով, որ Համազգայինը ունի սեփական տպարան, եւ մանկական հրատարակութիւնները հրապուրիչ դար – ձնելու տեսակէտով աչ մէկ նիւթական դո-հողութեան առաջ կանդ առած է:

Գեղեցիկ եւ բազմազոյն արտայայտիչ պատկերներ կը զարդարեն Համազգայինի հրատարակութեանց կողքերը, միւսդոյն ուրիչ պատկերներ ալ, միշտ նիւթին հետ կապուած, կը զարձնեն այլապէս առինք-նող դրքոյկները:

Նման հրատարակութիւններ դնելով փոքրիկներուն տրամադրութեան տակ, ծնողքներ եւ դպրոցներ մղած պիտի ըլլան զանոնք հայ լեզուով ընթերցումներ կա – տարելու:

Այսպէս կ'ընեն աւելի մեծ եւ պետա – կանութիւն ունեցող ազգեր, որոնք կ'ապ-րին իրենց սեփական հայրենիքին մէջ եւ որոնց ձուլում չի սպառնար:

Մենք, որ կը դտնուինք բոլորովին այլ պայմաններու մէջ եւ ամէն վայրկեան վտանգուած ենք, առանց հայ դիրքի, ա – ռանց հայ դպրոցի, առանց հայ երդի եւ հայ եկեղեցիի, կրնանք փոչիանալ:

Համազգայինի յարդ հրատարակած 19 դրքոյկներով ամէն ծնողք կրնայ կազմել փոքրիկ դրադարան մը: Մանկական դրա-կանութեան նուիրուած տարբեր հեղի – նակներու դործերով՝ կարելի է ճոխացնել նման դրադարաններ ու փրկել սերունդը:

Պիտի ուզէինք որ դպրոցներու հոգա – բարձու մարմինները նոյնպէս անդրա – դառնային աչակերտներու համար խիստ օգտակար Համազգայինի այս հրատարա-կութեանց եւ դնէին հիմը դպրոցական դրադարաններու:

Օր մը հասանօրէն ուչ ըլլայ, որովհե – տեւ արդէն սպառած են մատենաչարին առաջին երկու դրքոյկները, ու, տարա – կոյս չկայ, որ կարճ ժամանակ վերջ պի-տի սպառին նաեւ միւսները:

Փրկելու համար մեր սրտահատորները ձուլման վտանգէն, ու արթնցնելու հա – մար մանուկներ անոնց մէջ հայերէն լեզ – ուի սէրը, չարժէ՞ր արդեօք ընել ինչին զոհողութիւն մը: Այդ զոհողութեան փո – խարէն պիտի չհինէք ցեղին համար կըր-ծիճներ կամ տիպար Հայուհիներ, որ չատ բան պիտի պարտին նման հրատարակու – թեանց:

Համազգայինի Մանկա – պատանեկան հրատարակչականը իր նախախնամական դերով արժանի է մեր բոլորին լուրջ ու – շադրութեան. դիտնանք քաջալերել զայն:

ԱՐՄԵՆԻԱ.

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (13)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Մեր «բարերարը» սարէն-ձորէն խօսելէ ետք, միշտ ինքզինքը արդարացնելով, դարձաւ հօրս տաբ ու չէշտակի — կար – ծես քիչ առաջուան մարդը չէր, — «Գա – ղեղին էֆէնտի, ձեր եւ ձեր աղջկան փր-կութիւնը կախում ունի երկու բանէ. — լաւ մտիկ ըրէ: Նախ՝ դեռ չդիտեմ ո՛ր ծա-կը պահած ես ոսկիները ու ապա կ'ուզեմ որ աղջիկդ ինծի կնութեան տաս:

— « Դեռ որ ծակը պահուած ոսկինե՞ – րըս... Եւ աղջիկս ալ քեղի կնութեան տա-լու հաւանութի՞ւն ... Հաճի աղա, դուք նամուս չունի՞ք, ձեզ չո՞ւն մը ցկնած է: Եթէ հաւանութիւնս կ'ուզէք, կտոր կտոր կ'ընեմ նարէն ձեղի աղջիկ չեմ տար: Ա – մօթ ճերմակ մազերուդ, ամօթ հասա – կիդ, հազար ամօթ տարիքիդ:

Եւ յուզումէն եւ զայրոյթէն սկսաւ դի-ւահարի մը պէս դոդալ: Փրփուրները կը հոսէին իր շրթներէն վար:

Հաճի աղան կատղելով ոտքի ցատքեց եւ խոյացաւ հօրս վրայ, հահոյանքներ եւ անճառելի կանչեր արձակելով, ու փոր – ձեց հարուածել զայն, բայց, հայրս մէկ ձեռքով բռնեց անոր երկայ՞ մօրուքը, սկսաւ ցնցել ու միւս ձեռքով ալ հարուա-ծել՝ որ տեղին որ հանդիպէր»:

«Շունը զազանի մը պէս սկսաւ ոռ – նալ: Կը փորձէր ազատիլ հօրս ձեռքէն: Արիւնը սկսաւ հոսիլ դետինը գորգերուն եւ տախտակամածին վրայ:

Սարսափահար, փակած էի անկիւն մը: Աչքերս անթարթ, լեզուս վախէս բըռ – նուած էր: Ինձ կը թուէր թէ հայրս որո-շած է մինչեւ ծայրը երթալ: Այն ատեն ի՞նչ կ'ըլլար մեր վիճակը ...

« Պատահեցաւ անխուսափելին: Աղան յաջողացաւ իր օձիքը ազատել հօրս ե – ղունդներէն: Արագ ոստումով մը բացաւ սենեակին դուռը, դուրս նետուեցաւ հոն – կէ, ու սկսաւ բարձր ոռնոցով մը «հա – ւար» տալ «եկէք, հասէք, անհաւատ կեավուր մը դիս սպանել կը փորձէ ..»:

« Աստիճաններուն վրայ ոտնաձայներ լսուեցան, յետոյ մեծ ու պզտիկ թուրք լաճերու բազմութիւն մը սենեակը խու – ժեց: Անոնք մեղաւորու պէս թափեցան հօրս վրայ, հրեցին, հրմշտկեցին, դնդակի մը պէս պատէ պատ իրարու դո-ըեցին, մինչեւ որ անկիւն յոդնած, ուժասպառ, արիւնլուայ:

« Հայրս չէր պառաւ, օդնութեան չէր կանչեր մէկն ու մէկը, միայն, երբեմն կը մռռտար, խուլ, յոդնած ձայնով բառեր մը կ'ըսէր եւ քովս դալ կը փորձէր:

« Ես քարացած էի: Ոչ լաց, ոչ ալ – մուկ, ոչ կանչ: Հայրս գետինը փռուած՝ խուժանը անոր շուրջ իրախճանք սարքած էր ու կը զուարճանար ...»:

— Ցետո՞յ... յետո՞յ ..

Նայեցայ հէգ աղջկան մելամաղձոտ, թաց աչքերուն, այնքան խորունկ վիշտ կար անոնց մէջ որ, կարծես հիմա, նոյն պահուն կ'ապրէր արիւնոտ եղերերգու – թիւնը:

— «Ցետո՞յ... Երանի թէ հոս եւ այս – քանով վերջնար մեր ողբերգութիւնը..: Մինչ ես եւ իր շուրջիններըը կը կարծէինք որ ան իր վերջին վայրկեանները կ'ապ – րէր, յանկարծ, ի զարմանս բոլորիս, շտկուեցաւ, ընդոստ ոտքի ելաւ, խենթի երեւոյթով աչ ու ձախ հրեց իր ճամբուն վրայ կեցողները եւ հովի արագութեամբ դուրս նետուեցաւ:

«Ի՞նչ կատարուեցաւ անկէ վերջ — չեմ յիշեր: Այսքանը միայն մտքիս մէջ կառ-չած կը մնայ, որ երբ հայրս դուրս ելաւ, խուժանը հետեւեցաւ անոր: Ես սուր ճիչ մը արձակեցի ու նուաղած ինկայ գետին:

« Սթափեցայ երբ ուչ դիշեր էր եւ կը դտնուէի այնտեղ ուր դիշերեր էինք նա եւ հայրս ...» :

« Առաջին մտածումս եղաւ փախչիլ, բայց ինչպէ՞ս, ո՞ւր : Ցետոյ էի: Ինչ – որ տեսած էի վերջին չարաթները, ինչ որ տեսայ դեռ երէկ հօրս դէմ այնքան ցնցած էին զիս, որ մահը ինծի համար դերա – դոյն սփոփանք էր, իրական ազատութի – րը պիտի ըլլար ...»:

« Մութին մէջ զգուշութեամբ ոտքի ե – լայ, Թեթեւ քայլերով անցայ միջանցքը ու մտայ բակը: Շուրջս մութ էր ու ամա-յի: Անլուսին գիշեր մըն էր, բայց, աստ-ղերը կը փայլէին երկնակամարին վրայ: Եթէ չոդէի մեծ դուռն դուրս ելլել եւ մինչեւ մօտակայ դետակը հասնիլ՝ ալ ա-մէն ինչ վերջացած էր:

ՄԻՍԱԿ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՓԻՍՈՍՅԱՆ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ՏԱՃԱՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ՏԱՃԱՐԸ ԵՎ ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՆԱՑ ՎԱՆՔԸ

Ամեն տարի հոկտեմբերի 27-ին, երբ Ս. Փիսոսյան Սուրբ Խաչի տաճարում Հայկական Սուրբ Խաչի տոնի կապակցությամբ պատարագ էր մատուցվում, տաճարի բակում հավաքվում էին Հին Նորքի բնակիչները, որոնք ուրախությամբ էին ողջունում իրենց հոգևոր հովվին, որ ամեն տարի այդ օրը գալիս էր իր հոտի մոտ։ Տաճարի բակում հավաքվում էին նաև հարևան գյուղերի բնակիչներ, որոնք ուզում էին տեսնել իրենց հոգևոր հովվին, որ ամեն տարի այդ օրը գալիս էր իր հոտի մոտ։

Ս. Փիսոսյանը ծնվել է 1894թ. Ջանֆիդայում։ Ծնողները նրան ուղարկել են Ս. Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանը, որտեղ նա սովորել է 1914թ.։ Ավարտելուց հետո նա ծառայել է Ռուսական բանակում, որտեղ ստացել է կապիտանի կոչում։ Հեղափոխությունից հետո նա վերադարձել է Ջանֆիդա և ծառայել որպես հոգևորական։ 1938թ. նա ձերբակալվել է խորհրդային իշխանությունների կողմից և աքսորվել Սիբիր։ Նա վերադարձել է 1941թ. և ապրել Ջանֆիդայում մինչև 1960թ.։ Նա մահացել է 1960թ. հոկտեմբերի 27-ին և թաղվել Ս. Փիսոսյան եկեղեցու բակում։

Ս. Փիսոսյանի տաճարը կառուցվել է 1894թ. և ունի 30 × 50 մետր չափեր։ Տաճարի պատերը կազմված են քարից և աղյուսից։ Տանիքը ծածկված է կղմինդրով։ Տաճարի ներսում կան երեք խորաններ, որոնցից մեծը նվիրված է Սուրբ Խաչին։ Խորանի վերևում կախված է Սուրբ Խաչի մեծ նկարը։ Տաճարի պատերին կան հին որմնանկարներ, որոնք պատկերում են Հիսուս Քրիստոսի կյանքի տարբեր դրվագներ։

Տաճարի բակում կա մի մեծ ծառ, որի տակ նստում էր Ս. Փիսոսյանը, երբ հյուրեր էին գալիս։ Ծառի տակ կա նաև մի փոքր աղբյուր, որի ջուրը համարվում է սրբազան։ Շատ հիվանդներ գալիս են այդ աղբյուրի մոտ և խնդրում են Ս. Փիսոսյանից, որ աղոթի իրենց համար։

Ս. Փիսոսյանի մահից հետո տաճարի հոգևոր հովիվ է դարձել նրա որդին՝ Տեր Հովհաննես քահանա Փիսոսյանը, որը ծառայել է մինչև 1978թ.։ Նրանից հետո տաճարի հոգևոր հովիվ է եղել Տեր Գրիգոր քահանա Մելիքյանը, որը ծառայել է մինչև 1995թ.։ Այժմ տաճարի հոգևոր հովիվ է Տեր Սահակ քահանա Գրիգորյանը։

Տաճարը ունի մոտ 200 հոգանոց հոգևոր համայնք։ Կիրակի օրերին և տոն օրերին տաճարում մատուցվում է պատարագ, որին մասնակցում են շրջակա գյուղերի բնակիչներ։ Տաճարի համայնքը կազմակերպում է նաև տարբեր միջոցառումներ, ինչպիսիք են՝ Սուրբ Խաչի տոնը, Ս. Փիսոսյանի հիշատակի օրը, Սուրբ Սարգիս Վանաց վանքի տոնը և այլն։

Տաճարի համայնքը ունի նաև կիրակնօրյա դպրոց, որտեղ երեխաները սովորում են հայոց լեզու, պատմություն և կրոն։ Դպրոցում սովորում են մոտ 50 աշակերտներ։ Ուսուցիչները նրանց պատրաստում են նաև տարբեր մրցույթների և փառատոների համար։

Տաճարի համայնքը ակտիվ մասնակցություն է ունենում նաև շրջանի մշակութային կյանքին։ Նրանք կազմակերպում են համերգներ, ներկայացումներ և ցուցահանդեսներ։ Համայնքի անդամները նաև օգնում են կարիքավոր ընտանիքներին և միայնակ տարեցներին։

Ս. Փիսոսյան եկեղեցին և Սուրբ Սարգիս Վանաց վանքը Հին Նորքի հոգևոր կյանքի կարևոր մասն են կազմում։ Նրանք միավորում են համայնքի անդամներին և նպաստում են նրանց հոգևոր աճին։ Տաճարը և վանքը նաև մեծ նշանակություն ունեն շրջանի պատմության և մշակույթի համար։ Նրանք պահպանում են հայկական ավանդույթները և փոխանցում են դրանք հաջորդ սերունդներին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 19:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 17:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 30-ին, ժամը 20:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 31-ին, ժամը 21:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 17:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 30-ին, ժամը 20:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 31-ին, ժամը 21:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 19:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ հեղինակին և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 17:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 30-ին, ժամը 20:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել գիրքը։

Հոկտեմբերի 31-ին, ժամը 21:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Ա. Պետրոսյանի «Ծաղկած նուռ» վեպի շնորհանդեսը։ Հեղինակը կներկայացնի իր գրքի նոր հրատարակությունը։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել գիրքը։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 17:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 30-ին, ժամը 20:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 31-ին, ժամը 21:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 29-ին, ժամը 17:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 30-ին, ժամը 20:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

Հոկտեմբերի 31-ին, ժամը 21:00-ին, Հայկական հաստատության դահլիճում տեղի կունենա Հուշարձան հայրենի ներկայացումը։ Ներկայացումը կներկայացնի Ջանֆիդայի պատմությունը, նրա մշակույթը և ավանդույթները։ Ներկաները կունենան հնարավորություն հարցեր տալ և ձեռք բերել ներկայացման տեսագրությունը։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Լիոն.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

Իսի.— Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20,30ին, Արիմեան դպրոցը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Համահայրենի Հայր. Մխիթեան Լիոնի մասնաճիւղի ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Օրակարգ.— Զեկուցում պատգամաւորական ժողովի։ Ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ընթացիկ հարցեր։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն դիմումներով։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեօն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՈՒՐՖԱՑԻ քառանամեակը, հոկտեմբեր 16ին, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ։

*

Ց. Կ. Խաչի Անկէնի տարեկան հանդէսը Հոկտեմբեր 16ին։

ԳԻՐՔ Կ'ՈՒԶԵՆ

Հայ հեղինակներէն եւ հրատարակչական տուներէն կը խնդրենք որ իրենց հրատարակած գիրքերէն մէկական օրինակ ղուրբեն Հալէպի «Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր Գրադարան»ին։

Հասցէ.—

« Krisdapor Krataran »
c/o «Arevelk», B. P. 19, Alep (Syrie)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վիճնէն Արուսեակ Զաքարեան, ծնեալ Գասպարեան Զօրեան – տանցի (Պօղազլեանի չրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան, հօրը անունը՝ Համբարձում, մօրը անունը՝ Վարդիար կամ Վարդաւառ որ Իզմիրի դէպքին որբանոցէն Ցունաստան փոխադրուած էր։ Տեղեկացնել՝

27, Rue Druge, Vienne (Isère) France

Կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոնեթըրի – Լէնճըրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ աղայ մը, ընդունակ՝ մակագինիէի դործին։

Դիմել Պ. Մխիթվէլեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերեռի լրագրական կրպակը։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան – յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, Կանխայայտ շնորհակալութիւններ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,

Ց. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆԸ

Կապդուրման կայանի Բ. խումբը կը վերադառնայ, Լիոնի կայարանը երկուշաբթի 12 Սեպտեմբեր, ժամը 20·50ին։ Փաթիղի խումբը կառ տը Լիոն կը հասնի երեքշաբթի 13 Սեպտ առաւտեան ժամը 6·30ին։

Այրի Տիկին Վարդուհի Գասպարեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գասպարեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մարի Սէֆէրեան, Այրի Տիկին Վերժին Թոքաթլեան, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Գասպարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Զաքլեան եւ զաւակները (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Հրաչեայ Տէր Բարսեղեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Պ. Սարգիս Ցովսեփեան (Թրանս), Այրի Տիկին Զուարթ Կարապետեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տիկին Թագուհի Էլմասեան եւ զաւակները (Փարիզ), Այրի Տիկին Ճէվիկեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Պետրոս Կրպակեան (Տրակինեան), Տէր եւ Տիկին Ստեփան Սրապեան, Տէր եւ Տիկին Արամայիս Սրապեան (Միլանօ), ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, կնքահօր եւ աղգականին

ՍԵՊՈՒՀ ԳԱՊԱԳՃԵԱՆԻ

(Կէյվէցի, Օրթագիւղ)

մահը որ տեղի ունեցաւ 7 Սեպտեմբերին իր բնակարանը, 7 Ավրնիւ Թէնսո (Տէսին)։

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի շաբաթ, ժամը 3ին Տէսինի Հայոց եկեղեցին, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՑՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ։ Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, դեղադիկ եւ լաթակազմ։ Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, ղրկելով հասցէն, դիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն։

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար դրել.—

38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսահայ իրերօգնութեան Միութիւնը *մաս մը եւս ստացած է այս պատկառազդու հաստրէն։ 40 × 50 (5 քիլօ)։ Բոլոր նկարները հարթատ գոյներով եւ մեծ ճշդութեամբ։ Շքեղ տպագրութիւն, Հրատարակութիւն՝ Հայաստանի Ակադեմիայի։*

Դիմել՝ Միութեան գանձապահին՝

Roland Nazarian, 9, Av, Calmels, Bois-Colombes, Seine. France, Tél. CHA. 00-55

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱԽԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տօն Ս. Խաչի, Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Ա.Տ.Ս.Ս. արեղայ Զղլեանեան եւ պիտի քարոզէ։ Կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը։

Ցետ պատարագի Խաչհանդիսա եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ընդհանուր ննջեցեալց յիշատակին։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ, այս Կիրակի, ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները ու համակիրները, եւ մասնաւորապէս Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողները։ Նուագ, պար, պիւֆէ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Խաչվերացի արարողութիւնը պիտի կատարուի հանդիսաւորութեամբ, ինչպէս եւ երեկոյեան Խաչվերացի Թափորը։ Հայ հաւատացեալ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ ըլլալ այս օծնակատարութեանց։

ԽԱՉՎԵՐԱՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոն.— *Այս կիրակի Ս. Աստուածած նայ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Խաչվերացի տօնին առթիւ։ Ցաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ Խաչահանգիստ արարողութիւնը։*

Ինչպէս նաեւ նոյն օրը երեկոյեան ժամը 5ին անդաստան պիտի կատարուի։ Կը հրաւիրուի հաւատացեալ հայ ժողովուրդը։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Գեղան Շինիկճեան – Փափեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հայրիկին՝ յաւէտ ողբացեալ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՓԱԶԵԱՆի յիշատակին, յառաջիկայ Բ., 12 Սեպտ Մեռելոցին օրը, յաւարտ պատարագի, Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին։

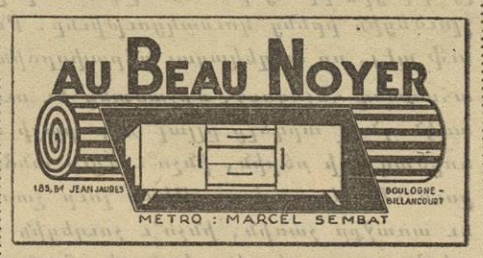
*
**

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Այրի Տիկին Ազնիւ Ս. Մարկոսեանի փափաքին համաձայն, այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, իր ողբացեալ ամուսնոյն ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի յիշատակին, Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ։*

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները։

*
**

Լիոն.— *Հոգեհանգստեան Ս. պատարագ՝ հանդուցեալ Պ. Անդրանիկ Մանուկեանի մահուան քառասունքին առթիւ, ուր Լօսի Պլանի Հայ Ազգ. եկեղեցին այս կիրակի։ Կէսօրէ վերջ ժամը 3ին այդ դերեզմանատուն։ Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բարեկամները։*

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ական վաճառատուններու առջեւէն ո – րոնց խնայուած չէր։ Ուրիշ օտար վաճառատուններ ալ քանդուած են։ Ցիշնա – կան հիւպատոսարանը, որ կը գտնուի մեծ պողոտային վրայ, նոյնպէս յարձակումի կրեց իրիկուան դէմ, բայց, փառք Աստուծոյ, ոստիկանութիւնը եւ բանակը ժամանակին հասան եւ պաշտպանեցին շրջայր մը կազմելով։

Մինչ գործը այսպէս կը պարպէր կեդրոնական պողոտան, ես իջայ յարակից փողոցները։ Նոյն աւերակները ամէն տեղ։ Բայց, այստեղ խռովութեանց սկզբնաւորութենէն վեց ժամ եաքը, ցուցարարները կը չարունակէին քանդել քրիստոնեաներու կամ Հրեաներու խանութները։ Առաջին գործաբանակին կողմէ ղրկուած օգնական գործը դեռ բաւական չէր զսպելու զանոնք։ Հանրակառքերը սկսան երթեւեկել ժամը 3ին, իրենց եաեւէն քաշելով կեղտաններու կամ ամէն տեսակ ապրանքներու ահագին կոյտեր։ Երբ տուն վերադարձայ, կառք նստած ոստիկանները կը շրջէին, անցորդներուն պատուիրելով որ տուն վերադառնան։

Իզմիրի մէջ չատ աւելի ծանր դէպքեր պատահած են։ Տեղական գործակալու – թիւն մը կը ծանուցանէ թէ 15 յունական նաւեր կամ չարժանաւեր հրկիզուած էին։ Անոնց նաւաստիները ծով նետուած էին եւ չի գիտցուիր թէ ինչ եղած են։ Քանի մը եկեղեցիներ եւս հրկիզուած են։

Անգարայի մէջ քանի մը հազար ցուցարարներ յունական դեսպանատան վրայ քալած, բայց ցիրուցան եղած են առ – ատաւաբեր ռումբերով։

Տակաւին կարելի չէ ճշդել գործուած աւերներուն հաչիւը։ Կեդրոնական եւ կողմնակի թաղերու քրիստոնեաներու բոլոր խանութները աւերակոյտի վերածեր են, փողոց թափելով ապրանքները։ Զորս հազարէն հինգ հազար կը հաչուեն աւերուած խանութներուն թիւը։ Վիրաւորները՝ 300 – 600 հոգի։

Իշխանաց կղզիներուն մէջ ալ, ուր ա – մէնէն աւելի Ցոյներ, Հայեր եւ Հրեաներ կը բնակին, նոյնպէս յարձակում կատարուած է։ 26 եկեղեցիներ ամբողջովին կամ մասամբ հրկիզուած են։ Վնասները անհաչուելի են։ Թերթերու վաճառումը արգիլուած է։

Ցառաջ.— *Ուրիշ աղբիւրներէ տեղեկութիւն չկայ հրկիզուած եկեղեցիներու թիւի մասին։ Փարիզեան թերթին թղթակիցը կը բացատրէ թէ օտար իրազեկներու կարծիքով կարելի էր կանխել խռովութիւնները, եթէ լրջօրէն ամէն միջոց ձեռք առնէին սկիզբէն իսկ։ Ցետոյ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը հատուցում պիտի վճարէ խռովութեանց բոլոր զոհերուն։ «Բայց իրազեկներ կը կարծեն թէ դժուար պիտի ըլլայ տրամադրելի գումարներ գտնել»։*

× Վերջին լուրի մը համաձայն, երկու հոգի մեռած, 200 հոգի վիրաւորուած, եօթը եկեղեցիներ բոլորովին քանդուած, ուրիշ 21 եկեղեցիներ ծանրապէս վնասուած են։ Այս եկեղեցիներուն երկուքը կաթոլիկ Հայերու կը պատկանին։ Նիւթական վնասը՝ 7 – 750 միլիոն ոսկի։ Զոհերէն մէկը բոլոր բոլոր եղած է։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻՋՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ եւ – րէկ սկսաւ քննել բանուորական կացութիւնը, որ հետզհետէ կը ծանրանայ։ Գործադիրները պիտի պարզեն իրենց մտահոգութիւնները։ Միւս կողմէ, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը 22 առ հարիւր յաւելում կը պահանջէ։ Առջի օր մեքենայի աշխատաւորները անակնկալ գործադուլ մը սարքեցին թիւ 9 դիծին վրայ։ Ոչ ոմմանակավաճառ կար, ոչ ալ սուուդում, եւ ուղեւորները ձրի կը ճամբորդէին։

Լիբանանի արտաքին եւ ելմտական նախարարները հրաժարեցան, հակառակ ըլլալով ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Աարնաուերը, երէկ ճամբայ ելաւ դէպի Մոսկուա։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Այս կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.Ը կը խաղայ փրօֆօսիօնի տ'օնէօր 1956–56 տարեշրջանի առաջին ախոյեանական մրցումը իր մարզադաշտին վրայ, Սէն Ժիւլիէն, Մոնեանի զօրաւոր խումբին դէմ։ Մեծ ուշեւորութեամբ կը սկսի Հ Մ. Ը. Մ.ի այս նոր տարեշրջանը։*

Ամէն մէկուս ձեռք առնուած է, որպէսզի Հ. Մ. Ը. Մ.ը բոլորէ փայլուն տարեշրջան մը։ Անշուշտ հաստատութիւնը պիտի փութայ քայլերել մեր մարզիկները, որոնք սիրայօժար յանձն առած են ամէն զոհողութիւն։

Հայ ծնողներէն կը խնդրուի արձանագրել իրենց զաւակները դիմելով Միութեան հաւաքատեղին, Պար տիւ Կլոզ, ամէն Բ., ժամը 7–9 կամ կիրակի, մարզադաշտ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9·). Tél. TAI. 65-44

Վերաբացաւ իր դուռները, եւ իր բազմ աթոռ յաճախորդներուն, ապսպրանքները փութով կը կատարէ, թարմ ու համեղ ՋԷՕՐԷՔ, *թերթանուշ* զուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՑԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՑԻՑ եւայլն։

ՄԻՇՏ ԳԱՏՐԱԱՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 10 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7772 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3183

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ «ԿԵԱՎՈՒՐ»Ը

•

Դաս մը տալ կ'ուզէին, եւ տուին : Տառապէս գործադրեցին ինչ որ կ'ըսէին ու կը գրէին, չարաթներէ ի վեր :

Օրուան ազդանշանն էր՝ «լախտի հարուած մը եւս իջեցնել» :

Եւ իջեցուցին, մղուած՝ ոչ միայն ցեղայինատելութենէ, այլ եւ կրօնական մոլեռանդութենէ :

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ մէկ բառ՝ «կեավուր»ը բաւական եղաւ, խուժանային ախորժակները սրելու եւ ահուսար – սափ տարածելու համար :

«Ֆրանս – Սուար»ի Պոլսոյ Թղթակիցը, որ փողոցէ փողոց չըլած էր անցուդարձին հետեւելով ժամը ժամին , կը գրէր վերջին Թղթակցութեամբ .

— « Ամէն բան այնպէս անցաւ որ կարծես թէ խռովարարները իրարու մէջ բաժնած էին փոխրամասնութեանց թաղերը, ոյնիսկ տուները՝ մէկ – մէկ : Ժա – մերով բայլ առ բայլ հետեւեցայ հրձիգ – ներուն : Երբ վաճառատան մը առջեւ հասնէին, տէրը տեսնել կ'ուզէին : Այս վերջինը ներկայացած ատեն կը հարցնէ – ին .— «Ո՞ւր է անձնագիրդ» : Եթէ անձ – նագրին տէրը Յոյն, կամ ոյնիսկ Հայ կամ Հրեայ ըլլար, աւարառութիւնը կը սկսէր : Ամբողջ գիշերը այս խելագար ամբոխին վերեւ լսեցի բառ մը որ կը քթուէր թէ մոռցուած է երկար ատենէ ի վեր ,— կեավո՛ւր : (Անհաւատարիմ կամ անհա – ւատ, կրօնական իմաստով) :

Թղթակիցը այս պարագան կը յիշէ ի պատասխան Թուրքիոյ վարչապետին այն յայտարարութեան թէ թեւեւս համայնավար գրգռիչներ սարքած էին դէպքը :

Ինչպէս ուրիշ իրագեկներու, իր ալ տպաւորութիւնն այն է թէ ցուցարարները կը գործէին համաձայն մասնաւոր ազդանշանի մը որ արձակուած էր միեւնոյն կեդրոնէն :

Արդարեւ , չափազանց պերճախօս է կատարուած յարձակման կազմակերպու – թիւնը եւ հանդամանքը :

Կը թուի թէ Պոլսէն մինչեւ Իզմիր, ցուցարարները կը հետեւէին յատկապէս տրուած ազդանշանի մը .

— Կեավո՞ւր է · զա՛րկ · պարպէ խանութը, ջարդուփշուր ըրէ ամէն բան , բայց զգուշացիր արիւն թափելէ ...

Եթէ իշխանաւորներէն զլուխ դանուէին Իթթիհատը կամ Հալըը, ապահովաբար այս վերջին զգուշութիւնն ալ աւելորդ պիտի համարէին :

Առ այժմ նիւթական, անտեսական քայքայումը բաւական կը համարուէր , նա – խապատրաստուած դասը տալու համար :

Ուշադրաւ պարագայ մը եւս :

Վերջին օրերու ընթացքին, երբ կը պատրաստուէր Լոնտոնի խորհրդաժողո – վը, յանկարծ զգուշութեան ներքին՝ կու – սակցական պայքարները, որոնք սաստ – կագոյն ատիճանին հասած էին :

Այսպէս, ուրեմն, հանրապետութեան հաստատումէն աւելի քան 25 տարի ետքն ալ գրգռիչ բառ մը — «կեավուր »— կը պահէ իր ամբողջ ուժը, ոչ – իսլամը տրօրելու, անոր առպուածքը աւարի տալու, կոտրել – թափելու, ի հարկին արիւն լակելու համար :

Ցէսը չնչեցին : Տառերը փոխեցին : Կիներուն քողերը պատռեցին եւ զուխերնիական օձնգներ թարմանեցին, ապացու – ցանելու համար թէ հին Թուրքիան պատմութեան անցած է :

Եւ սակայն, ահա կը տեսնէք անողոք իրականութիւնը.—Որեւէ պատրուակ բաւական է, աւերիչ եւ արիւնածարաւ խուժանին կատաղութեան յանձնելու համար «կեավուր»ը, առանց ազգի խորութեան : Կամ համաձայն արուած ազդանշանին :

Պոլիսը այսպիսի խուճապի մատնուած չէր՝ 1895 – 96ի Հայասպան Սարսափներէն ի վեր :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՅԻ ԽՌՎՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

•

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԻՃԱԿ ՊՈԼՍՈՑ, ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ պինուորական հրամանատարը խիստ միջոցներ ձեռք ա – ռաւ, լուսարձել հաստատելով ժամը 11էն մինչեւ առտուան հինգ, եւ արգիլելով բոլոր հաւաքոյթները, նոյն իսկ մասնաւոր տուներու մէջ : Նոյն միջոցները ձեռք առնուած են Անգարայի եւ Իզմիրի զին – ուորական հրամանատարներուն կողմէ : Կառավարութիւնը խստացուց պաշարման վիճակը երեք մեծ քաղաքներուն մէջ, նախարարական խորհուրդի բացառիկ նիստէն ետք : Ձեռք առնուած խստու – թիւնները անթելով յայտարարուեցան երեք արկածեալ քաղաքներուն մէջ : Թերթերն ալ արուած որոշումները հաղորդե – ցին բացառիկ թիւերով :

Հրամանագիրը կ'արգիլէ բոլոր համախմբումները, հրապարակային թէ մաս – նաւոր, բացառութիւն համաբերով եկե – ղեցիները եւ գպրոցները : Այս առթիւ կը բացատրէ թէ եկեղեցիներու մէջ հաւաքուիլ կարելի է միմիայն կրօնական արա – րողութենց մասնակցելու համար եւ թէ «արգիլուած է որեւէ քարոզութիւն կամ ցոյց» : Սինեմաները, թատրոնները, ճա – շարանները, զիւերային զբօսավայրերը եւ ուրիշ հանրային հաստատութիւններ պէտք է փակուին ժամը 11ին : Արգիլուած է փողոց իջնել այդ ժամէն մինչեւ առ – տուան ժամը 5 : Այս արգիլքէն ազատ են անոնք որ կը մեկնին օդանաւով , շոգենաւով կամ կառախումբով : Զինուորական հրամանատարները պատուիրած են Պոլ – սոյ, Իզմիրի եւ Անգարայի բնակիչներուն վերցնել որ եւ է ազդանշան որ կրնայ զրգռութիւն պատճառել, ինչպէս եւ վար առնել բոլոր զրօշները : Սեպտեմբեր 6ի խռովութիւններէն ի վեր թրքական զը – րօշներ կը ծածանէին երեք քաղաքներուն մէջ : Առաջին առթիւ զրօշները վար առ – նուեցան Պոլսոյ մէջ, որ ունի 1·500·000 բնակիչ : Այս կարգադրութեամբ կը յու – սան ազատ մնալ բռնութենէ եւ նոր աւե – րումներէ :

Ապահովագրութեան մասնագէտ մը հա – րիւր միլիոն թրք· ոսկի (35 միլիոն տոլար) կը հաշուէ միայն Պոլսոյ կրած վնասը : Վիրաւորներուն թիւը երեք հարիւրէն ա – ւելի է, համաձայն վերջին տեղեկու – թեանց :

Պաշարման վիճակի յայտարարութենէն վերջ, թերթերու խմբագիրները զինուո – րական հրամանատարութեան կեդրոնը հրաւիրուեցան : Յանձնարարուեցաւ օգ – նել կառավարութեան, անդորրութիւնը վերահաստատելու համար, զգուշանալով գրգռիչ հրատարակութիւններէ : Այս առ – թիւ ըսին թէ դրաքննութիւն պիտի չհաս – տատուի, փորձ մը կատարելու համար մինչեւ երեք օր : Բայց դրաքննութիւն հաստատուած է աւերեալ քաղաքին լու – սանկարներուն վրայ : Օդակայանին մէջ վար գրուեցան այն պատկերները որոնք արտասահման պիտի ղրկուէին :

Զինուորական իշխանութեան հաստա – տումէն ետք, տեղադին աշխատանք մը սկսաւ, մաքրելու համար աւերեալ քա – ղաքին փողոցները : Երթեւեկը վերսկսաւ հանրակառքերով եւ ինքնաշարժներով : Նախադահ Ճէլալ Պայար Սեպտ. 8ին պատեցաւ Պոլսոյ աւերեալ մասերը, խօ – սելով ժողովուրդին հետ : Ըսաւ թէ «երբեք այսպիսի դէպքեր պատահած չեն ամբողջ Թուրքիոյ պատմութեան մէջ » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԲԱՐ...

Բարեբախտաբար մամուլը ազատ է Թուրքիոյ մէջ : Թերթերը ամէն բան կը հրատարակեն .— ագդարարութիւն, նոյն իսկ սպառնալիք : Ցայտնի կամ գաղտնի ծրագիր :

Ատեն – ատեն, բացէ ի բաց կը պարզեն ինչ որ կը մտածեն փոխրամասնութեանց մասին :

Ցաճախ իրենց բաղաքականութեան ծալքերն այլ կը բանան, երբ վիճաբանին իրարու հետ :

Միեւնոյն ատեն, մանրամասնօրէն կը նկարագրեն կատարուած բացագործութիւնները, ինչպէս այս անգամ :

Ամիսներ առաջ, երբ ծայրագոյն աստիճանին հասած էր ընտրական պայքարը , Իթթիհատի ծեր աղուէսը, Հիւսէյին Ճահիտ Եալչընը, հրապարակաւ կ'ագդարարէր փոխրամասնութեանց թէ չարաչար պիտի տուժեն, եթէ հաւաքարար դիրք բռնեն «Հալէ»ի դէմ :

Այնպէս որ, փոխրամասնութիւնները ստիպուած են միշտ արթուն կեցած , որպէսի տակ չերթալու համար :

Երբ Կիպրոսի վէճը սաստկացաւ, չկար թուրքերէն թերթ մը որ փրփուր չտեղար, աջ ու ձախ

Սպառնալիքները աւելի գունաւորուեցան, երբ Աթէնքէն թերթ մը պահանջեց Յունաստանի վերադարձնել Էտիրնէն եւ թրքական Թրակիոյ մնացեալ մասը, վերբաբնելով Լոզանի դաշնագիրը :

Այդ առթիւ ըսին թէ հելլէնական կառավարութիւնը Սպիտակ Տետրակ մը եւս հրատարակած է, միեւնոյն բովանդակութեամբ :

— Ուրեմն «մեղալո իտէա՞» : Դեռ չէ՞ք մոռցած : Մենք շատ լաւ գիտենք ձեր խկլէր գլուխ բերելու ձեւերը ...

Խօսքերը գործի վերածուեցան Սեպտ· 6ի գիշերը, ամբոխի վերածելով Պոլսոյ եւ Իզմիրի բանուկ հրապարակները :

Եւ այս ամէնը՝ հազարաւոր օտարազգիներու աչքին առջեւ :

Ուրիշ անգամ, երբ խուժանը արիւնռուշտ կատաղութեամբ կը գործէր Անատոլուի եւ մանաւանդ «Արեւելեան նահանգներ»ուն մէջ, օտարականները անգիտանալ կը ձեւացնէին :

Այս անգամ ոչ միայն անգլիական եւ ամերիկեան պատուիրակութիւններ, այլեւ միջազգային համագումարներու անդամները տեսան կամ լսեցին ամէն բան :

Մեծ պետութիւնները ամէն բանէ առաջ իրենց հպատակներուն ապահովութեան, անոնց ստացուածքին փրկութեան մասին կը մտածեն, այս տեսակ պարագաներու մէջ :

Բայց եւ այնպէս, ամէնէն ալ տեսան թէ ինչ որ տեղի կ'ունենար, երբեմն, Պոլսէն կամ ծովեզերեայ բաղաքներէն դուրս , կրնայ ցոյցութեամբ կրկնուիլ Թուրքիոյ ամբողջ տարածութեան վրայ : Վ.Ա.Հէ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԱԼ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՁԵՌՔ ԱՌԱԻ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը մասնաւոր գեկոյցով մը գոհունակութիւն կը յայտնէ որ ժողովուրդը կրցաւ պահել իր հանդարտութիւնը, Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ կատարուած խռովութեանց հանդէպ : Զեկոյցը կ'ըսէ թէ անդորրութիւնը երբէք չխանգարուեցաւ մայրաքաղաք Յունաստանի, մասնաւորապէս Թրակիոյ եւ Հռոդոսի մէջ, ուր թուրք փոքրամասնութիւնները կը բնակին : Օգնական զօրք ղրկուած է այդ չրջանները : Բացառիկ վիճակ յայտարարուած է մայրաքաղաք Յունաստանի մէջ: Արգիլուած են թատերական եւ չարժանկարի ներկայացումները, ինչպէս եւ մարզական հաւաքոյթները: Ցետաձգուած է Յունաստան, Եուկոսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ սպարապետներուն խորհրդաժողովը որ պիտի գումարուէր Անգարայի մէջ, այս ամառ : Միեւնոյն ատեն Յունաստան յայտնած է Միջերկրականի դաշնակից հրամանատարութեան թէ յունական տորմիղը պիտի չմասնակցի Սեպտ. 22ի ծովային ռազմախորձերուն :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Յունաստան պիտի առաջարկէ Ատլանտեան Խորհուրդին՝ Իզմիրէն Սելանիկ փոխադրել հարաւային – արեւելեան ճակատին հրամանատարութիւնը : Իզմիրի յոյն սպաներուն ընտանիքները Աթէնք պիտի փոխադրուին : Յոյն պետնականները չեն ուզեր մասնակցիլ բիւզանդապէտներու համագումարին որ տեղի պիտի ունենայ Պոլսոյ մէջ: Յունաստան պիտի չմասնակցի միջազդային դրամական խորհրդաժողովին ալ որ պիտի գումարուի դարձեալ Պոլսոյ մէջ :

× Ատլանտեան խորհուրդը նիստ հրաւիրուեցաւ Փարիզի մէջ: Յունական եւ Թրքական պատուիրակները դեկուցումներ տուին Պոլսոյ եւ Իզմիրի դէպքերուն առթիւ: Թուրք ներկայացուցիչը հաւաստեց թէ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի նոր դէպքեր չպատահին :

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՑԻԼ ընդունելով Ապահովութեան Խորհուրդին բանաձեւը , խաղաղութեան ազդու պատուար մը հաստատել կազմի չրջանին մէջ, ապահովելու համար բարեկարգութիւնը :

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄՄԲ.— Կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վրդ· հետեւեալ հեռագիրը ստացած է էջմիածինէն .—

«Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութիւնը կազմակերպելու համար ստեղծուած է Ազգային կեդր· ընտրողական յանձնախումբ մը բաղկացած հետեւեալ անձնաւորութիւններէն· — Պատրիարք Գարեգին արք·, Ծաղ արք· Ալթապահեան, Եղիշէ արք· Տէրտէրեան, Վահան արք· Կոստանեան, Վազգէն եպիսկ· Պալճեան, բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեան եւ Մեսրոպ Կամսարական : — (Դիւան Մայր Աթոռոյ) :

«ՈՉ ԲԱՆՏԷՆ ԿԸ ՎԱԽՆԱՆՔ, ՈՉ ԱԼ ՄԱՀԷՆ»

Լոնտոնի խորհրդաժողովին ձախողումէն եաք, կիպրոսի մետրապոլիտը, Մա – կարիոս արք· յայտարարեց թէ պիտի պայքարին մինչեւ վերջին չունչը, ինքնորոշման իրաւունք ստանալու համար : «Ոչ բանտը, ոչ աքսորը, ոչ իսկ մահը կրնան մեզ եւս կեցնել մեր նպատակէն » : Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Քիքոյի վանքին մէջ, ի ներկայութեան քան հազար Յոյներու : Մետրոպոլիտը, որ 42 տարեկան է, յայտարարեց նաեւ թէ կիպրոսցիները երբէք պիտի չընդունին բրիտանական տիրապետութիւնը, ինչ պայմաններ ալ առաջարկուին : «Լոնտոնի մէջ կատարուած խօսակցութիւնները զերեզմանի մը եզան կիպրոսի ազատութեան համար : Առաջարկուեցաւ որ կիպրոսը բրիտանական տիրապետութեան տակ մնայ յանուն ազատ աշխարհին պաշտպանութեան : Ի՞նչ հեղնութիւն : Ազատութեան պաշտպանութիւն ի վնաս կիպրոսցիներու ազատութեան» : Ընկնդիրները կը ծափահարէին, Կիպրոսի գաղանի կոմիտէին երդուն անուններէն արտասանուած ատեն :

× Յունաստանի արտաքին նախարարը, որ չափաւոր դիրք մը բռնած էր Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ, մեկնելէ առաջ դառն խօսքեր արտասանեց, դիտել տալով թէ Մեծն Բրիտանիա պիտի կորսնցնէ Յունաստանի մէջ վայելած դիրքը :

ՍԱՐԻՆ ՄԱՀԱՑՈՒ...

Երիտ՛սարդ ընկեր ոմանք մեզանից : Դո՛ւ ես եղ յարմար ժամանակին կանչուած մարդը մեր ընկերական ընտանեկան տագնապներուն վճռումին : Դո՛ւ ես եղ որ ունկնդրեցիր մեր ցաւերուն ու մեր հարցերուն : Դո՛ւ ես եղ որ մեզ ուղղեցիր ու մխիթարեցիր : Դո՛ւ ես եղ որ մեզ ազատեցիր մեր անձնական ու ընտանեկան տագնապներէն : Դո՛ւ ես եղ որ մեզ ազատեցիր մեր անձնական ու ընտանեկան տագնապներէն : Դո՛ւ ես եղ որ մեզ ազատեցիր մեր անձնական ու ընտանեկան տագնապներէն :

Ինչպէ՞ս կրնանք քեզ շնորհակալութիւն յայտնել, ինչպէ՞ս կրնանք քեզ երախտագիտութեան նշան մը մատուցանել, ինչպէ՞ս կրնանք քեզ ցոյց տալ մեր սէրն ու համակրանքը քեզի հանդէպ

Ս. ՔԱՐԱԼԵՑ ՊԱՏՀՈՒ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԹԻՒ ՀԱՅՐԱՆՑԻՆ

*

Ներկը ոչնչացրեց ամեն ինչ։ Ոչ միայն տները, այլև ամբողջ փողոցները։ Ոչ միայն տները, այլև ամբողջ թաղամասերը։ Ոչ միայն թաղամասերը, այլև ամբողջ քաղաքները։ Ոչ միայն քաղաքները, այլև ամբողջ գավառները։ Ոչ միայն գավառները, այլև ամբողջ նահանգները։ Ոչ միայն նահանգները, այլև ամբողջ երկրները։ Ոչ միայն երկրները, այլև ամբողջ աշխարհը։ Ոչ միայն աշխարհը, այլև ամբողջ տիեզերքը։ Ոչ միայն տիեզերքը, այլև ամբողջ անսահմանությունը։ Ոչ միայն անսահմանությունը, այլև ամբողջ հավերժությունը։ Ոչ միայն հավերժությունը, այլև ամբողջ ժամանակը։ Ոչ միայն ժամանակը, այլև ամբողջ էությունը։ Ոչ միայն էությունը, այլև ամբողջ գոյությունը։ Ոչ միայն գոյությունը, այլև ամբողջ ոչնչությունը։ Ոչ միայն ոչնչությունը, այլև ամբողջ ամեն ինչը։ Ոչ միայն ամեն ինչը, այլև ամբողջ ոչինչը։ Ոչ միայն ոչինչ

(ՄՄԲ.— Անշուշտ Հայոց կրած անցեալ սարսափները եւ նիւթական կորուստները մաս չեն կազմեր Թուրքիոյ պատմութեան):

× Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ որ եւ է պաշտօնական տեղեկագիր հրատարակուած չէ կառավրուած աւերումներու մասին: Բայց ստոյգ է որ հազարաւոր վաճառատուններ , խանութներ եւ կրպակներ աւարի տրուած կամ վնասուած , մօտ 15 յոյն – օրթոտոքս եկեղեցիներ քանդուած են , ուրիշ 10–12 եկեղեցիներ ալ աւարի տրուած : Ցուցարարները չեն խնայած Պոլսոյ արուարձաններուն ալ , մանաւորապէս Գաղաթքէօյի եւ Մոտայի մէջ, ինչպէս եւ Վոսփորի երկու ափերուն վրայ :

Իզմիրի մէջ, հելլենական հիւպատոսական բանէն եւ միջազգային տօնավաճառի յուշնական տաղաւարէն զատ, քանդուած են 16 տուներ , վեց խանութներ եւ եկեղեցի մը քանդուած կամ հրկիզուած է , ինչպէս կը գրէ «Հիւրիյէթ» լրագիրը :

Սաղաւարտաւոր եւ սուինաւոր պին – ուորներ կը շարունակեն չրջիլ Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, իսկ հրասայլերը դիրք բռնած են կարգ մը թաղերու մուտքին առջեւ, որպէսզի կարելի ըլլայ մաքրել փլատակները : Ոստիկանութիւններէն վերջ, ամբողջ 12 ժամ անկարելի էր հեռաձայնով կամ հեռագրով հաղորդակցիլ արուսահմանի հետ : Այս արգելքը վերցուած է այժմ :

« Ֆրանս – Սուար»ի թղթակիցը կը հաստատէ թէ Թուրք թերթերը տասը հազար կը հաշուեն աւերուած կամ աւարի տրուած խանութներուն թիւը : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Թուրքիան տնտեսական տաղնապի մը պիտի մատնուի այս խռովութեանց հետեւանքով, վասն զի փճացած ապրանքները արտասահմանէն կուգային եւ այժմ տրամադրելի դրամ չկայ , նոր ներածումներ կատարելու համար : Աղէտաւոր Ցոյները, որոնք իրենց տուներուն մէջ փակուած էին , լոյսերը մարելով, այժմ դուրս ելլելով , յուսահատութեան կը դիմեն իրենց սառցուածք – ներուն աւերակները : Բայց փառք կուտան որ ողջ մնացին :

× Պոլսոյ չուէտական հիւպատոսարանն ալ աւարի տրուած է :

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ Ատընաուըր Եչ· իրիկուն Մոսկուա հասնելով, արտակարգ ընդունելութեան մը արժանացաւ : Դիմաւորելու համար օդակայան գացած էին Խ· Միութեան վարչապետը՝ մառեչալ Բուլկանին, նախագահը՝ Վորոշիլով եւ ուրիշ երեւելի – ներ : Բարեւի կեցած էին 115 զինուորներ մասնաւոր նուագախումբով մը որ կը բաղկանար 56 երաժիշտներէ : Գերման վարչ·ը բարեւ ըսաւ ռուսերէն,— միակ բառը զոր գիտէր : Ցետոյ չնորհակալու – թիւն յայտնելով եղած ընդունելութեան համար, ըսաւ թէ կը յուսայ որ իր այցելութիւնը ճամբան պիտի հարթէ բարեկամական եւ բնականոն յարաբերութեանց վերահաստատման համար : « Ես հաս – տատակից համոզուած եմ թէ խաղաղ գործակցութիւն մը կրնայ մեծապէս օգտակար ըլլալ Խ· Միութեան եւ գերման ժողովուրդներուն համար եւ թէ բարօ – րութեան եւ ապահովութեան զօրացումը Եւրոպայի եւ ամբողջ աշխարհի մէջ մեծագոյն կախում ունի մեր յարաբերու – թեանց կանոնաւորումէն : Մեր աշխա – տանքը եւ բանակցութիւնները այսօրէ, Մոսկուայի մէջ, կ'ուզենք ամբողջովին նուիրել խաղաղութեան գործին » :

Երէկ իսկ սկսան բանակցութիւնները, որոնք բազմազան դժուարութիւններ կը ներկայացնեն :

.....

ՄԱՐՈՒԲԻ այն պատուիրակութիւնը որ Մատակասքար գացած էր գահընկէց Սուլտանին հետ խորհրդակցելու համար, կը վերադառնայ այսօր – վաղը : Նոյնպէս Ֆրանսական պատուիրակը, զօր· Քաթ – րու, իր օդնականին հետ : Աքսորական Սուլթանն ալ կը պատրաստուի , Ֆրանսա գալու համար : — Փարիզի մէջ, կարգ մը կուսակցութիւններ կը պահանջեն արտակարգ նիստի հրաւիրել Ազգ· Ժողովը , չատ ծանր գանելով կացութիւնը

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ լուր – ջօրէն կը քննուին կառավարութեան կոմիտէ, երկու օրէ ի վեր : Կապի եւ էլեկտրականութեան բանուորներն ալ գործադու – թիւն կը յայտնեն :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ մէջ մահուան դատապար – տուեցան 23 բնիկներ , իրենց ահաբեկիչ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տօն Ս· Խաչի , Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Ամենշասան արեղայ Զղջանեան եւ պիտի քարոզէ : Կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը :

Ցետ պատարագի Խաչհանդիսաւ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ընդհանուր նահջեցելոց յիշատակին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Խաչվերացի արարողութիւնը պիտի կատարուի հանդիսաւորութեամբ, ինչպէս եւ երեկոյեան Խաչվերացի թափորը : Հայ հաւատացեալ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ ըլլալ այս տօնակատարութեանց :

ԽԱՉՎԵՐԱՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ .— *Այս կիրակի Ս· Աստուածած – նայ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Խաչվերացի տօնին առթիւ : Ցաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ Խաչահանդիսաի արարողութիւնը :*

Ինչպէս նաեւ նոյն օրը երեկոյեան ժամ մը ետք անդաստան պիտի կատարուի : Կը հրաւիրուի հաւատացեալ հայ ժողովուրդը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Գեղան Շինիկճեան – փափեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հայրիկին՝ յաւէտ ողբացեալ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱ – ՓԱԶԵԱՆի յիշատակին, յառաջիկայ Բ· , 12 Սեպտ Մեռելոցին օրը, յաւարտ պատարագի , Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Աղքատախնամի աւանդական մեծ պահանդէսին, Հոկտ· 23, ԺՈՐԺ Ե·ի չքեղ սրահներուն մէջ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ· Շ· Զէքմէկեան եւ Տէր եւ Տիկին Ս· Զալեան 1000ական ֆրանք կը նուիրեն Ֆր· Կ· Խաչի կայանին, ողբացեալ Տիկին ՀԵՂԻՆԷ ՆԱՃԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

***

Երդնկացի Ցարէթ Պոլոյեանի մահուան առթիւ (Օգոստ· 17ին, Քազապլանքա), փոխան ծաղկեպսակի, Ֆր· Կարոյտ Խաչի կայանին կը նուիրեն·—

Պ· Պ· Պոլոյեան Աշոտ 2000, Մելիքեան Շահան 2000, Հայկազ Ասատուրեան 2000, Թիրայր Աբիկեան 1000, Ալթունեան Սամուէլ 1000 ֆրանք : Դումար 8000 ֆրանք : Իսկ Վարժապետեան Պերճ կը նուիրէ 2000 Ֆր· «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար, Թերթին երեսնամեակին առթիւ :

Ֆր· Կ· Խաչի դումարը ստանալ «Ցառաջ»էն :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վլէնէն Աբուսեակ Զաթալեան , ծնեալ Գասպարեան Զօրխա – տանցի (Պոլպլեանի շրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան , հօրը անունը՝ Համբարձում , մօրը անունը՝ Վարդիթար կամ Վարդավառ որ Իզմիրի դէպքին որբանոցէն Ցունաստան փոխադրուած էր : Տեղեկացնել՝

27, Rue Druge, Vienne (Isère) France

Կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել :

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

2000ԷՆ — 4500 ՖՐԱՆՔ

Մեծաքանակի եւ զպրոցական ա – շակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՁ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերեռի լրագրական կրպակը :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան – յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները , դիւրացնելու համար վարչութեան գործը , կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆԸ

Կազդուրման կայանի Բ· խումբը կը վերադառնայ , Լիոնի կայարանը երկուշաբթի 12 Սեպտեմբեր , ժամը 20·50ին : Փարիզի խումբը կառ տը Լիոն կը հասնի երեքշաբթի 13 Սեպտ առաւտուն ժամը 6·30ին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Փիէռ Երանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յովհ· Երանեան, Տէր եւ Տիկին Ա· Դարտիվ, Տէր եւ Տիկին Արամ Փէչտիմալճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Բ· Պէրպէրեան, ինչպէս եւ բոլոր ազգականները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ ,դրաւոր եւ ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրելեալ ամուսնոյն, զաւկին եւ ազգականին

ՓԻԷՌ ԵՐԱՆԵԱՆի

կսկծալի մահուան առթիւ :

× *Այրի Տիկին Հեղինէ Շահինեան եւ զաւակները, ինչպէս եւ բոլոր ազգականները խորին չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծհօր եւ ազգականին*

ՑԱԿՈԲ ՇԱՀԻՆԵԱՆի

մահուան առթիւ :

* * *

ԼԻՈՆ .— *Աղքատախնամ Տիկնանց Մութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ Պ Պօղոս Աղաճանեանէ 4000 ֆրանք :*

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ հեղհեղէ կ'աւելնայ ծերերու եւ աղքատներու թիւը· հետեւաբար անհրաժեշտ է այս մասին ալ մտածել :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԻՄԻ .— Հ· Ց· Դ· «Զաւարեան» Կոմիտէի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Խրիմեան դպրոցը : Խոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարանոցիկ ցերեկոյթը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի, յետաձգուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորոգութեան պատճառաւ :

ՍՏԱՑԱՆՔ

« ԱԿՆ ԸՆԴ ԱԿԱՆ »

OEIL POUR OEIL

(Roman)

Par VAHÉ KATCHA

(Լիբանանէն եկած երիտասարդ մը Վ· Խաչատուրեան, որու առաջին գործերուն մասին գրած ենք զանազան առիթներով) :

Librairie Plon, 8, Rue Garancière

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ
Մեքենաներու նորոգութիւն

ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Surjeteuses, raseuses

R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոռնեթքրի – Լէնճրրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ տղայ մը, ընդհանուր՝ մակազինիէի գործին :

Դիմել Պ· Մխիթարեանի ,

Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Կօշիկի գործատուրներ , fourreur մը եւ փինիսէօր մը :

Դիմել կէս օրէ վերջերը՝

Maison Jean (Vanleyan)
7, Rue Godot de Moroy, PARIS
Tél.: Opéra: 01-08

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

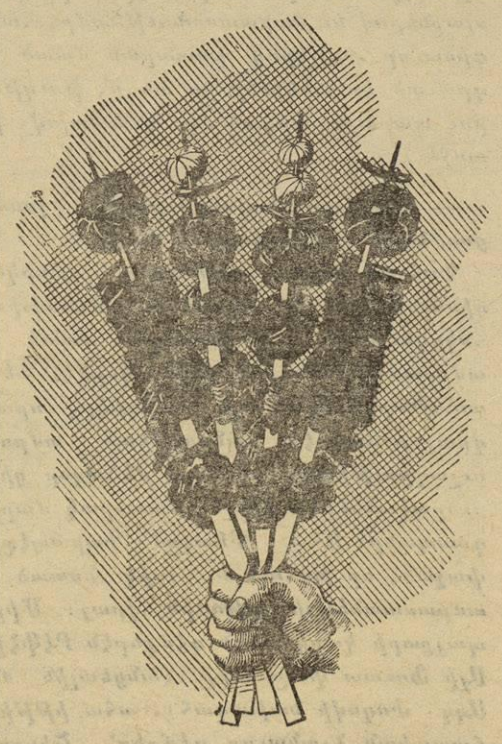
32, Rue de Trevise, Paris (9·). Tél. TAI. 65-44

Վերաբացաւ իր դուռները ,եւ իր բազմ աթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանքները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու ա նուշահոտ ԶԷՕՐԷՔ, *թերթանուշ* զուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՅԻՓ եւայլն :

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ , «չաշլիք » , «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ

11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE

11 SEPTEMBRE

1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7773 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3184

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՏԻԿ - ՀԱՏԻԿ

Սերունդի փրկութեան խնդիրը հրատապ հաւզամանք ստացած է այս անգամ, ամերիկահայ գաղութին մէջ :

Այժմ ատելի չատ կը խօսուի ճեմարանի մը բացման մասին, որ իսկապէս մեծ աշխատանք եւ զոհողութիւն կը պահանջէ :

Մինչ այդ, մասնակի ձեռնարկներ ալ կը փորձուին :

ՀՕՄը, Հայր. Միութիւնները եւ ուրիշ հաստատութիւններ կը շարունակեն տալ որդեգրել Մինիին Արեւելքի գպրոցներուն եւ ճեմարաններուն մէջ :

Կարեւոր թիւ մը կը կազմեն այդ որդեգիրները, մեծ մասով տեղացիներ, որոնք անմիջական օգուտ մը չունին ամերիկահայ գաղութին համար :

Պարզապէս բարոյական կապ մը, որ անշուշտ ողեւորութիւն կը պատճառէ երկու կողմին ալ :

Ուրիշ նորութիւն մը, այս տարի :

Համազգային ընկերութեան եւ Փալանճեան ճեմարանի յոբելեանին առթիւ, հաստատութիւնը յանձն առաւ տասնմէնել երկու ամերիկահայ տներու գոյատեւումը, ճեմարանին մէջ :

Հիւս. Ամերիկայի Կրթական Ցանցին խումբն ալ, որ վերջերս եռանդուն աշխատանքներ կը կատարէ տեղին վրայ, որոշեց երկու տներ դրկել Փալանճեան ճեմարան : (Մէկը Քալիֆորնիայէն էր, կրակուրոց երիտասարդ մը, որ խմբագրատուն հանդիպեցաւ) :

Անշուշտ ուրիշներ եւս պիտի աշխատին, երբ նիւթական միջոցներ ճարուին :

Բարեգործականն ալ կոչ մը ուղղած է, երկու տներ դրկելու համար Կիպրոսի Մելքոնեան վարժարանը, ինչպէս կ'իմանանք մասնաւոր դեկոյցէ մը :

Անշուշտ այս քանի մը ճեմարանները կաթիլ մը ջուր անգամ չեն, բաղդատելով բուն պահանջին հետ :

Բայց, զնահատելի են, իրրեւ սկզբնաւորութիւն : Մանաւանդ եթէ որդեգրուած տները պիտի պատրաստուին իրրեւ մասնաւոր ուժեր, ծառայելու համար ամերիկահայ գաղութին :

Աղցարեւ, աւելի քան երբեք պէտք ունինք մասնաւոր ուժերու : Ամէն տեղ եւ ամէն ասպարէզի համար :

Եթէ տներու որդեգրումը կատարուի այս ուղղութեամբ, նոր ուժեր կը հասնին հատիկ - հատիկ : Ինչպէս կը հասնէին տարիներ առաջ, երբ Վոսփորի ափերէն կամ Կովկասէն ուսանողներ կը ղրկուէին Եւրոպա, իրենց ուսումը կատարելագործելու համար :

Եւ պատեհութիւններ չեն պակսիր :

Ըլլան դիտենք, միայն Մելքոնեան հաստատութիւնը կրնայ հինգ հարիւր աշակերտ պահել, մինչդեռ կէսը կամ քիչ մը աւելի ունի ներկայիս : (Ամէն բան ձրի) :

Հատիկ - հատիկ փրկելու այս փորձերը ուրիշ օգուտներ ալ կրնան ունենալ :

Եթէ բաւական թիւով նոր ուժեր հասնին, կը դիւրանայ եռամեայ դասըն - թացքի մը հաստատումը Մ. Նահանգներուն մէջ, մինչեւ ճեմարանի մը բացումը կամ իրրեւ անոր լրացուցիչ մասը :

Ամէն պարագայի մէջ, օրինակը վարակիչ դառնալով, կրնայ չարժում առեղծել :

Ինչ որ կը կատարուի յանուն սերունդի փրկութեան անպատճառ հետք մը կը ձգէ ·ի՛ր բաւ որ հիմնուած ըլայ մասնաւոր ծրագրի մը վրայ :

Մնացեալը հաւատքի եւ յարատեւութեան խնդիր է :

Ամէն տեղ ալ իրրեւ ուղեցոյց պիտի ունենանք հետեւեալ նշանախօսքը :—

Մեր դիտակցութենէն եւ աշխատանքէն կախում ունի տարագիր բազմութեանց եւ մասնաւորապէս նոր սերունդին փրկութիւնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

2137 ՀՈԳԻ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ՊԱՐԵՆԱԽՈՐՈՒՄԸ ԴԺՈՒԱՐԱՑԱԾ Է

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ 2137 հոգի ձերբակալուած են, Սեպտ. 6ի խռովութեանց հետեւանքով : Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուին 33 համալսարանական - րոնք մասնակցած են անկարգութեանց : Ապահովութեան տեսչութիւնը կ'ըսէ թէ կալանաւորները մեծ մասով գաղթական - ներ են որոնք Արեւմտեան Ցունաստանէն եկած են վերջին երեք ամիսներու ընթացքին :

Չինուորական պահակախումբեր կը չարունակեն շրջիլ փողոցները եւ լուսաբերելը ի գործ է ժամը 11էն 5 : Ազգ. ժողովը Բ. օրուան արտակարգ նիստին մէջ պիտի քննէ պաչարման վիճակի խնդիրը, — չարունակե՞լ թէ դադրեցնել :

Բանուորական խումբերը արտակարգ ճիգեր կը թափեն, մաքրելու համար ա - ւերեալ թաղերուն փողոցները, որպէսզի կարելի ըլլայ ընդունիլ ապատ աշխարհին տեղանաւորական եւ ելմտական ներկայացուցիչները, որոնց մէջ նախարարներ ալ կը գտնուին : Դրամական խորհրդաժողո - վը պիտի բացուի երկուշաբթի օր : Կը հաստատուի թէ Ցունաստան պիտի չմասնակցի ժողովին : Իր ղէմաւոր ներկայացուցիչը պիտի ըլլար Ազգ. դրամատան տնօրէնը, Էմ. Ցուրոս :

Հեռագիրները կ'ըսեն թէ Պոլսոյ պատգոհները վնասուած չեն Գչ. օրուան խռովութիւններէն, բայց հազիւ կը բաւեն դալիք պատգամաւորներուն :

Կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգներու ղէմաւոր ներկայացուցիչը մասնաւորապէս պիտի քննէ Թուրքիոյ տնտեսական եւ ելմտական վիճակը, որ աւելի ծանրացած է Սեպտ. 6ի խռովութեանց հետեւանքով : Թուրքիոյ վարչապետը խոստացած է հաստուցում վճարել բոլոր անոնց որ կորսնցուցած են իրենց գործը կամ վնասներ կրած են անկարգութեանց հետեւանքով : Արկածեալները մեծ մասով Ցոյներ են, բայց յարձակում կրած են նաեւ Հայեր եւ Հրեաներ, ինչպէս կը հաստատէ ամերիկեան գործակալութիւնը : Ցանձնաժողով մը կազմուած է նախազգուշութեամբ ձեւլ պայքի, օգնելու համար արկածեալնե - րուն : Անգարայի ամերիկեան դեսպանը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թուրքիոյ նախագահին եւ վարչապետին հետ, Պոլսոյ կացութեան մասին որ չատ ծանր կը համարուի : Սեպտ. 9ին երկար պոչեր կազմուած էին, հաց եւ ուրիշ ուտելիքներ ճարելու համար, որովհետեւ չատ քիչ խանութներ բաց են : Կը կարծուի թէ ուտեստ չի պակսիր, բայց բաչխումը ծանրապէս կազմակերպուած է :

Առ այժմ հանդարտութիւն կը տիրէ Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Անգարայի մէջ, ուր պաչարման վիճակը խստօրէն կը դործադրուի :

× *Թուրքիոյ ազգ. պաչտպանութեան նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ պաչտօնանկ եղած են Զրդ զօրաբանակին հրամանատարը՝ զօր. Վեհատ, Պոլսոյ զինուորական կառավարիչը՝ զօր. Պիլկի եւ քաղաքին զինուորական հրամանատար - րը՝ զօր. Էրչնոյ : Կառավարութիւնը կը խոստովանի թէ սերտ կապ կար Պոլսոյ եւ Իզմիրի խռովութեանց միջեւ :*

ԱՐԺԱՆԹԻՆԷն հասած վերջին լուրերու համաձայն, նոր դաւ մը երեւան հանուած է Քորտոպայի մէջ : Ձերբակալման հրա - մանագիր հանուած է զօրավարի մը եւ 4 բարձրաստիճան սպաներու դէմ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՀԱՅՐԵՐ ԵՒ ԶԱՒԱԿՆԵՐ

Երբեմն տարօրինակ տեսարաններ կը պարզեն մեր Հայր. Միութիւնները :

Իրրեւ ընդհանուր երեւոյթ, գրեթէ ամէնքն ալ երկու մասի բաժնուած են եւ կը գործածեն այլազան անուններ :

Մէկ մասը կը կոչուի Հայրենակցական, միւսը՝ վերաշինաց :

Մէկը՝ հարազատ, միւսը՝ անհարազատ (ինչպէս Մալաթիոյ Կրթասիրացը) :

Մէկը՝ Հայաստանեան, միւսը՝ Հակահայաստանեան ....

« Համա»ներու շարք մըն ալ տարած - ուած է,— Համավասպուրական, Համա - խարբերդցիական, Համաչարսանճաք եւն :

Անշուշտ օր մը պիտի լսենք, նաեւ, Համատիգրանակերտցիական, Համաբարձրահայէեան կամ Համաշէյխահմիգիւ - դական Միութիւններ :

Պիտի չզարմանամ, եթէ առտու մը Հայր. Միութիւնները վերակոչուին լուսաւորչական, հռոմէական կամ բողոքական :

Կարգ մը Միութեանց մէջ պատակտումը այնքան խորացած է որ ճեղքեր կը բացուին, իւրաքանչիւր շրջանի պատմութիւնը գրուած ատեն իսկ :

Եւ կ'ունենանք երկու պատմութիւն, միեւնոյն բաղաքին կամ նահանգի մասին :

Պատահաբար կը յիշեմ բանի մը օրի - նակներ :

Մալաթիոյ Կրթասիրաց Միութեան երկու ճիւղերը, հարազատը եւ անհարազատը, ձեռնարկած են առանձին պատմութիւններ հրատարակելու :

Տիգրանակերտի Հայր. Միութիւնը պատմութիւն մը պատրաստած ատեն, անհատ մը երկու հատոր լոյս ընծայեց, իր հասկացողութեամբ :

Եւ ահա վերջին նորութիւնը :

Խարբերդցիները բազմանդամ յանձնախումբ մը կազմած են Հիւս. Ամերիկայի մէջ, իրենց նահանգին պատմութիւնը հրատարակելու համար :

Նոյն ատեն կոչ մը կը ստանամ Ֆրեզնոյէն (Քալիֆորնիա), Մ. Գ. Ձիզմէճեան ստորագրութեամբ :

Զորս էջի վրայ տպուած յայտարարութեամբ մը, ուղղուած «Խարբերդի Կրթասիրացներուն, մեր աշխատակիցներուն եւ հետաքրքիր հասարակութեան », նամակագիրը կը յիշեցնէ ցաբ «Խարբերդի Պատմութիւնը » պիտի հրատարակէ իճմ, չորս հատոր, մօտաւորապէս հազար էջ :

— « *Մինչեւ այսօր տպուած են Ա. եւ Բ. հատորները, որ ունիմ ձեռքի տակ, Գ. հատորը պատրաստ է տպագրուելու, իսկ Ցուշամատեանը (Դ.) արդէն սկսած են չարել*» :

Ուրեմն, Խարբերդն ալ պիտի ունենայ երկու պատմութիւն :

Նորութիւն մը եւս :

« Հայրենիք »ի մէջ (19 Օգոստ.) կը կարդամ Համախարբերդցիական Վերաշինաց Ընդհ. Միութեան կոչը, բանաստեղծ Լուբֆի Միհասի ստորագրութեամբ :

Կոչը գրուած է դաշտահանդէսի մը առթիւ, որուն հասոյթով դպրոց եւ եկեղեցի պիտի շինեն նախկին Խարբերդի մէջ :

Այստեղ, ուրիշ «Համախարբերդցիա - կան»ի մը ներկայացուցիչը Վիէնի մէջ սարքուած դաշտահանդէսին առթիւ կը յայտնէր թէ երբեք չեն մտածած եկեղեցի եւ դպրոց շինելու մասին :

Քառասուն տարի առաջ, երբ հայրերը սպանդանոց կ'երթային շղթայակապ, իրենց մէջ կ'անցնէ՞ր թէ գաւակներն ու թոռները ցեղասպանութեան պիտի բաժնուին, նախատ յարդարելով իրարու դէմ :

ՎԱՀԷ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԻ ՄԱՍԻՆ

*

Կը հաստատուի թէ համաձայնութիւն պայացած է Մարոքի ազգայնական ներկայացուցիչներուն հետ, կարգադրելու համար վիճելի խնդիրները : Զօր. Քաթրու, որ Մատակասքարէն զացած էր զայ - նընկէց Սուլթանին հետ խորհրդակցելու համար, յայտնած է անոր հաւանութիւնը ատանալ էքս լէ Պէնի մէջ ծրագրուած կարգադրութեանց մասին : Նամակներ փոխանակուած են աքսորական Սուլթանին վերադարձին եւ արքունի խորհուրդի կազմութեան մասին :

Մատակասքարէն Փարիզ վերադարձաւ Սի Պէգքայի, աքսորական Սուլթանին մտերիմը եւ հաստատեց թէ Պէն Եուսէֆ պատրաստ է անհրաժեշտ ձեռնարկները կատարելու, ամրապնդելու համար Ֆը - րանքեամարոքեան բարեկամութիւնը : Կը նշանակէ թէ գահընկէց Սուլթանը հաւանած է որեւէ քաղաքական գործունէութիւն չունենալ, երբ Ֆրանսա վերադառնայ : Ներկայ Սուլթանն ալ պիտի հարկադրուի հեռանալ եւ Թանճէրի պալատը քաչուել : Զօր. Քաթրու եւս Փարիզ կը վերադառնայ այսօր : Զօրավարը անձամբ խմբագրած է աքսորական Սուլթանին հետ կատարուած խօսակցութեանց տետրութիւնը :

× *Առջի օր բուռն վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անկախներու կուսակցութեան մէջ, որուն անդամ է արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ : Բանավէճը պահ մը այնքան սաստկացաւ որ Պ. Փեթէ ձգեց պնաց : Ընդդիմադիրները հակառակ էին որ աքսորական Սուլթանը վերադառնայ որեւէ ձեւով : Կ'ըսէին թէ կառավարութիւնը ձեռնթափութեան քաղաքականութիւն մը կը վարէ : Պ. Փինէ բացատրեց.*

— Բռնի ուժի քաղաքականութիւնը բաւական չէ այսօր, հասկցէ՛ք : Հարկ պիտի ըլլայ զէնքի տակ առնել չորս զօրագա - սեր :

Եւ զէնքը զնելով հեռացաւ : Ի վերջոյ կարելի եղաւ թիւրիմացութիւնները փարատել եւ ժողովը միաձայնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց աքսորական Սուլթանին վերադառնալուն, պայմանով որ վերջնապէս հրաժարի գահէն :

× *Կառավարութիւնը կը չարունակէ օդ - նական զօրք ղրկել Հիւս. Աֆրիկէ, մասնաւորապէս Մարոք եւ Ալժերիա :*

.....

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ Խ.Մ. - ութիւնը 6–10 արուեստական արբանեակներ (մոլորակ) պիտի հանէ 1957 - 58ին : Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին :

ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԳ. ԴՈՐԾԵՐԸ

Կ'իմանանք թէ վերջերս ընտրուած ներկայացուցչական ժողովը, որ կը բաղկա - նայ 24անդամներէ, նիստի հրաւիրուած է այս չորեքչաբթի պիչեր : Հաւանական է որ գրաւի նոր վարչութեան եւ կաթող. պատգամաւորներու ընտրութեամբ :

**

ԻՏԱԼԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԻԼԱՆՕ, (Ցառաջ).— Միլանոյի թեմական համագումարը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 5ին, Հայկ. Տան մէջ : Ներկայ էին 27 հայրենակիցներ : Կամքէ անկախ պատճառներով, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին ընտրութեան առթիւ, մեր թեմին միաձայնութեամբ պատգամաւոր նշուած անձը չկրցաւ ընդունիլ իրեն վիճակուած պաչտօնը : Թեկնածու ներկայացան Պ. Պ. Ցակոբ Ալէքսանեան եւ Կարապետ Գասապեան : Երկուքէն մին պաչտօնական պատգամաւոր պիտի նչանակուի հոգեբարձութեամբ : Պիտի մեկնի նաեւ հոգեւոր հովիւը : — Ա.

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

Ա.

Վերջերս «Ցուսաբեր» մատենաշարը լոյս ընծայեց իր 67րդ հատորը — Դա – նիէլ Վարուժանի դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները եւ Գրականութիւ – նը, հեղինակութեամբ՝ Դերենիկ Ճիլմէ – ճեանի :

Դ. Ճիլմէճեան երկար տարիներ վայե – լած է բանաստեղծին մտերմութիւնը : Ա – նոնք փոխանակած են բազմաթիւ նամակ – ներ : Հեղինակը կը խօսի նախ Վարուժա - նին դպրոցական կեանքին մասին, եւ կը յիշէ իր անձին հետ կապուած կարգ մը մանրամասնութիւններ :

Ամէնէն վերջը կը կարդանք Դ. Վարու – ժանի գրականութիւնը ներկայացնող զա – նազան գրութիւններ :

Հապճեպով լոյս ընծայուած հատորի մը տպաւորութիւնը կը թողու այս դիր – քը : Վարուժանին Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները եւ Գրականութիւնը աւելի ընդարձակ տահմանի մը մէջ կարե – լի էր, եւ պէտք էր, լոյս ընծայել : Ան – տիպ նամակներէն ունինք Դ. Ճիլմէճեա – նին եւ Հայր Ս. Երեմեանին ուղղուած Գարեգին Լեւոնեանին, Լեւոն Խաճանեա – նին եւ Հայր Ս. Աբեմեանին ուղղուած գրութիւնները : Ցաւալի է որ ուրիշ գրա – գէտներու հետ ունեցած թղթակցութիւն – ներուն հետքն իսկ չկայ : Չեմ դիտեր թէ հատորը լոյս ընծայելէ առաջ «Ցուսա – բեր» հրատարակչականը հրապարակային կոչ մը ուղղե՞ց, որպէսզի՝ եթէ ուրիշ նամակներ ալ կային բանաստեղծին կող – մէ գրուած, անոնք ալ կցուէին այս ան – տիպ նամակներուն :

Նոյն դիտողութիւնը նաեւ Վարուժանին գրականութեան և արուեստին նուիրուած բաժնին համար : Այս մասն ալ չա՛տ պա – կասաւոր է : Մենք պիտի թուենք կարգ մը գրութիւններ, որոնց բացակայութիւ – նը անհասկնալի կը մնայ : Մէկը որ ծա – նօթ չէ թէ ի՛նչ ուսումնասիրութիւններ նուիրուած են բանաստեղծին, մանաւանդ իր նահատակութեանէն ետք, պիտի տար – ուի մտածելու, թէ առաջնակարգ բանաս – տեղծի մը բովանդակ գրականութիւնը չա՛տ քիչ չափով ուսումնասիրութեան ա – ռարկայ եղած է եւ թէ հետաքրքրութեան պակաս կայ :

Ահաւասիկ ցանկը կարգ մը գրութիւն – ներու, որոնք պէտք էր որ իրենց արժա – նի տեղը ունենային յիշատակի հատորի մը մէջ : Այս չարքէն դուրս ալ վատահա – բար ուրիշ գրութիւններ լոյս տեսած են Դանիէլ Վարուժանի բանաստեղծութեան, արուեստին ու կենսագրութեան մասին.—

1.— Զարեհ Գազանեան Իմմիրի մէջ կը հրատարակէր «Հայ Գրականութիւն » ա – նունով, լաւ խմբագրուած ու խնամուած բովանդակութեամբ ամսագիր մը : 1913ի Ցունիս, Սեպտ., Հոկտ., Նոյեմ., Դեկտ. եւ 1914 Յունուարի թիւերուն մէջ Ց Ր Իւֆէճեան (Ց. Օչական) Մեր բանաս – տեղծները ընդհանուր խորագրի տակ Դա – նիէլ Վարուժանին նուիրած է ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը :

2.— Նոյն հանդէսին մէջ Մայիս 1913, Ս. Հ. Գալիօնճեան Բնագդի Աստուածա – ցումը խորագրով յօդուած մը ունի, Դ. Վարուժանին մասին :

3.— « Հայ Գրականութեան» խմբագի – րը, Զարեհ Գազանեան ունի, Դ. Վարու – ժանին նուիրուած Գրական վերլուծում – ներ :

4.— Հ. Սիմոն Երեմեան Գրագէտ Հա – յերու չարքին մէջ ունի ընդարձակ ու – սումնասիրութիւն մը (Թ. չարք) :

5.— Ա. ընդհանուր պատերազմի վինա – գաղարչն ետք, «Շանթ» չարաթաթերթը 1918ին Պոլսոյ մէջ բացառիկ թիւ մը նո – ւիրեց Դ Վարուժանին : Առաջին յօդուա – ծը, Հայ բանթէոնը եւ Մեր ազգային վեր – ջին մեծ մարտիրոսները խորագրով, տորագրած է խմբագիրը՝ Մերուժան Պարսամեան, կարգ մը անտիպ նամակնե – րու արտագրումով : Նոյն բացառիկին մէջ յօդուածներ ունին՝ Վահան Եարճանեան քերթուած մը, Ենովք Արմէն՝ Վարու – ժան՝ Մշակին հոգիին մէջ, Կ. Կարապ՝ Ըսէ՛ մեզի, Դանիէլ (քերթուած), Մկը – տիչ Բնակուն՝ Յիշատակներ Դ. Վարու – ժանի կեանքէն (երբ Վարուժան ուսուցիչ էր Թոզատի մէջ), Ց. Ճ. Սիրունի՝ Դէպի աղբիւրը լոյսին, Գրիմիթէլ՝ քերթուած մը ,եւ Տօքթ. Պաղէշ Խան՝ Դանիէլ Վա – րուժան (Այս վերջինը ուսումնասիրու – թիւն մըն էր, որուն առաջին մասը դրա – քննութենէն կրճատուած, նախապէս լոյս տեսած էր 1915ի 11–24 ապրիլի թիւին մէջ, որ դժբախտաբար «Շանթ»ի վերջին թիւը պիտի ըլլար : Նոյն օրն իսկ տեղի կ'ունենային մտաւորականներուն ձերբա – կալութիւնն ու տարագրութիւնը) :

Առնցմէ զատ Դ. Ճիլմէճեանի հատո – րին վերջին էջին մէջ կը գտնենք մաս – նագրական ծանօթութիւններ, ուր կը յի – շատակուին բազմաթիւ յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ իրենց հեղինակ – ներով, հին թէ նոր : Առնք ալ հատորին մէջ առնուած չեն :

Հետեւաբար դժուար է արդարացնել Գ. Լ.ի«Երկու խօսք»ին մէջ, հետեւեալ պար – բերութիւնը.— «Մեր պնդումներուն տե – ղի տալով, ըրքոյկը վերածուեցաւ ներ – կայ հատորին,ուր տեղ գտան ինչ որ գրուած է Վարուժանի կեանքին ու գրակա – նութեան մասին, ցրուած՝ գիրքերու եւ պարբերականներու մէջ (ստորագծումը՝ մեր կողմէ) :

Վերջացնելու համար պէտք է յիշատա – կել նաեւ Լեւոն Խաճանեանի իրրեւ վերջ լոյս ընծայած հատորը Դանիէլ Վարու – ժանի Գրականութեան եւ Արուեստի մա – սին, 1919ին, ուր՝ հակառակ դանազան տարակարծութիւններու, կը պարունա – կէր քանի մը ինքնատիպ էջեր :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

Ն Ո Ր

Այսօր, ինծի ամէն ինչ նոր կը թուի այս քաղաքին մէջ՝ ուր հինգերորդ ան – գամն է որ կուգամ : Բայց ես միեւնոյն ճամբորդն եմ՝ որուն հոգին հարիւրաւոր աշուններու տրամաթախիծ ոսկիներէն է անցած : Հարիւրաւոր ամառներ այրած են աչքերս իրենց կրակներով :

Քաղաքը միս ընդունեց ոչ իրրեւ մայր մը կաթօտահար, այլ անտարբեր եւ ան – սիրտ դիցուհի՝ որուն մեհեանը հոն վերն է, լեռներուն մէջ, եղեւիններու անտա – ռի մը եղերքին :

Ես եկած եմ խաղաղութիւն փնտռելու, մացառներով ծածկուած անտեսանելի աղ – բիւրի մը լուսամբմունջ ջուրէն անցընե – լու ծարաւս : Ասոր համար է որ չուտով պիտի հեռանամ վայրի բարախումներով լեցուն լուսահեղ աստանէն եւ ծառերու աստւերամած մտերմութեանը մէջ պիտի բանամ երազներուս անվախճան մատեա – նը : Որովհետեւ կեանքը չի՛թոյլատրեց եր – բեք որ ես ամբողջապէս կարդացած ըլլա – յի զայն, անոր խրաքանչիւր էջին վրայ մատածումի չող մը վառելով :

Կեանքը երազի մը չուքն է, հակառակ իրականով ճուլուած իր խորհուրդին :

Կեանքը հոն, վերը, թեւատարած հըս – կող դիցուհին է միշտ՝ որուն աչքերը կը նային ամենուրեք, սպասելով որ ամէնէն կարճատեւ ակնթարթն իսկ յաւիտենական դեղեցկութեան յայտնութիւնը բերէ մե – զի :

Քաղաքը ծովին ընծան է հոս : Ծովն է ստեղծած զայն : Ծովն է իր ալիքներով ներդաշնակած անոր ափերը . անոր պատ – կերն աւարտած կապոյտ եւ լոյսի յարա – բաշարժ վրձիններով :

Բայց նորատեղծ իրականութեան մը դէմ յանդիման կը դանուիմ :

Անցեալին կրկներեւոյթը չի հեռանար աչքերէս : Զայն կ'ամբողջացնեն բոլոր այն դիծերը՝ որոնք ուղեւորութեանս ա – ռաջին իսկ վայրկեանէն, ներդաշնակ չարժումով մը մէկ կէտէն միւսը սահե – ցան :

Սա վայրի արմաւենին՝ որ իր սաղարթ – ները կ'օրօրէ ծովեզերքին վրայ, սա բարձրադիր, բոսոր եւ ճերմակ չէնքը, ու նաեւ իսկ՝ որ սպիտակաթեւ թռչունի մը պէս իր հանդիստը հասաւ խաղաղօրէն, անցեալին կրկներեւոյթը չնորհեցին ին – ձի :

Նորոգուած է ամէն ինչ : Ձմեռէն նաքը վերընձիւղած ու ծաղկած է վարդենին՝ որ խորչակահար ու տերեւաթափ՝ անյու – սօրէն զարնան կը սպասէր :

Երբ ընդմիջօրէն կը նորոգենք մեր ըմ – պեստաւորումը, ինչո՞ւ կարելի պիտի չըլլայ նորոգել նաեւ մեր հոգին, մեր մտքին բազմակամար երկինքը :

Ամէն առաւօտ միեւնոյն լոյսն է որ կը ծագի եւ մեր աչքերը կ'ողողէ կախարդա – կան ճաճանչներով : Մենք ենք որ զայն կը տեսնենք անփոփոխ, բայց իր խոհուքեան – նը մէջ անիկա նորաւառ դեղեցկութիւն մը կը յայտնաբերէ մեզի : Անոր յարու – ցած պատկերները, մինչեւ իսկ մեր սեն – եակին մէջ, մեր ձեռնհասութեան սահ – մանին մէջ գտնուած առարկաներուն վը – րայ, նոր հմայք մը կը սփռուին, ամէն անգամ : Բաւական է որ մեր սիրտը քիչ մը աւելի ջերմ, աւելի խորունկ, աւելի վայրագ բարախումով մը ողջունէ զայն :

Գիրքը՝ զոր բաց թողուցինք ցայգասե – դանին վրայ, մեր սնարին մօտ, եւ որուն ընթերցուած էջը որ քերթուած մըն է, անպատճառ նոր լոյսով մը պիտի հնչէր, եթէ անգամ մը եւս կարդայինք : Անգա – չակելի դիծէ մը, ստուերամած անկիւնէ մը նոր բիւրեղ մը պիտի չողար, ոսկեզէն ներ գանակ մը պիտի ժայթքէր բառէ մը, մինչեւ իսկ վանկէ մը, եթէ նորագտած եւ անդիմադրելի ծարաւով մը ծռէինք բա – նաստեղծին սրտէն բխած այս գաղտնա – հոս աւուններուն վրայ :

Բայց ամէն ինչ հնամաշ կը թուի մեզի : Միօրինակ առօրեան մթագնած է լոյսին դեղեցկութիւնը : Զենք անդրադառնար որ աշխարհը սքանչելի խորհուրդով մը կը վերածնի մեր չուրջը : Աչքով ու մտքով վարժուած ենք միեւնոյն առարկան իր սովորական բնութեան մէջ իրականացնե – լու :

Բայց, ինչպէս հաշիւով արբեցած մէկ – կու մը համար հրաշագեղ իմաստ մը կը ստանայ ամէնէն պարզ նշանակութիւնը , չէ՞ կարելի որ մենք ունենանք նոյն հո – դեվիճակը ,առանց դիմած ըլլալու այս վտանգաւոր միջոցին :

Բնութիւնն իսկ մեզի կը թելադրէ որ մենք նորը փնտռենք միշտ : Իր եղանակ – ները, իր վարդերն ու ոսկիները, իր ցր – տատարսուռ պապղուն բիւրեղներն յար – ճուն դեղեցկութեանց տեսիլքը չէ՞ն պար – գեր մեր նայուածքին :

Կեանքն ալ, մեր օրերու մթին կամ լու – սահեղ նաւարկութիւնները ժամանակի ծովին վրայ, մշտանորոգ պատկերներ կը ստեղծեն : Կղզիէ կղզի, հրաւանդանէ հր – աւանդան ծիրանեչող աշուններ կ'ողջու – նեն մեզ :Կարմրաւառ դարուններ իրենց սիրահարի բազուկները կը բանան մեր կարօտին :

Նաւահանգիստը ծոց մըն է հոս ,այլուր՝ առագաստները բաց մակերեսին վրայ կ'ամփոփեն իրենց թեւերը : Երկիւղ, մտա – կութիւնը կը ժպտէր մեր հոգիին ամէնէն բարձրօրակ ուրախութեամբ : Այսօր, չա – փահաս տարիքն է որ իմաստուն եւ հան – դարտ ըրած է մեզ : Վաղը, լոյսը պիտի վառէ իր արեւային հրդեհը լեռներուն մէջ, եւ ամէն ինչ վերստին նոր պիտի ըլ – լայ ,նոր փաղփուն պատմուճանով մը պիտի ծածկուի սիրոյ հրեղէն մերկու – թիւնը :

Մեզմէ կախում ունի նոր կարօտներով, նոր յոյսերով ողջունել առաւօտը, ապրիլ չարունակաբար նորատեղծեալ կեանքով մը իմացութեան լոյսին մէջ՝ ուր մահն իսկ պիտի դադրի բացարձակ վախճան մը ըլլալէ :

Լիբանան ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (15)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Ականջներս աւելի լարեցի... Կարծես թէ ինծի չատ ծանօթ, չատ մտերիմ ձայն մը հասաւ ականջիս : Անմիջապէս չկրցայ ճշդել ձայնին տէրը : Երբ յոգնած մտքիս խառնարանին մէջ կը փնտռէի զայն , յանկարծ, նոյն եղերական ու ծանօթ ձայ – նը կրկին հասաւ ականջիս, այս անգամ աւելի յստակ, աւելի որոշ... Աստղիկ .. Աստղիկ, աղջիկս ...» :

« Ի՞նչ ... Անո՞ւնս : Հայերէ՞ն... Ո՞վ, հա՞յրս... Բայց չէ՞ որ ան մեռած էր : Չէ՞ որ Սուրբ Ստեփաննոսի պէս քարկո – ծած էին : Դոնէ իմ իմացածս այդ էր իր մասին... Այս խառնափնդոր մտքերուն մէջ դրեթէ ցնորած, երբ կ'ուզէի այս հա – նելուկը լուծել, դարձեալ, նոյն աղեչարժ ձայնը հասաւ ականջիս ... «Աստղիկս , աղջիկս ... թոյն, թոյն, կաթիլ մը թոյն, կաթիլ մը թոյն, Աստուծոյ սի – րոյն ...» :

« Ա՛լ կասկած չունէի, հայրս էր զոհը, հօրս ձայնն էր այնքան յուզիչ ու աղեր – ական ... ուրեմն դեռ ողջ էր եւ կ'ապ – րէր այս եղերական վիճակին մէջ... Թոյն կը խնդրէր եւ տուող չկար ... Մահը կը փնտռէր բայց այ դանդամ կը պահային իրեն ...» :

« Ի՞նչ կրնայի ընել... Վանդակին մէջ փակուած անզօր թռչուն մըն էի :

«Ցանկարծ չեմ դիտեր ինչպէս— Հայր, հայր աղաղակելով վար նետուեցայ պա – տուհանէն » :

« Ինչ պատահեցաւ անկէ յետոյ, չեմ յիշեր : Երբ սթափեցայ, տեսայ որ նոյն սենեակին էի քովս նստած էր մեծ հանըմը, ճակատիս վրայ թաց լաթ մը : Մարմինս վրայ որեւէ վէրքի հետք չկար : Հօրս ա – զդեկտուր եղերական ձայնն էր որ անդա – դար, անվերջ կը հնչէր ականջիս :

« Իրիկունը չունը եկաւ, եկաւ հար – բած : Խենթի մը երեւոյթը ունէր : Մերթ քթին տակէն կը մռլտար, մերթ կը ծի – ծաղէր , յաճախ կոշտօրէն կը հառաչէր : Ես եւ հանըմը լուռ անխօս կը դիտէինք իր չարժումները : Մտքէս կ'աղօթէի որ հեռանար, չուտ հեռանար քովէս : Իր ներկայութենէն ուզակի կը զարշէի :

« Մէկէն զարձաւ ինծի խիստ ու ապառ – նական ... : Է, երկուսդ ըրած խեն – թութեանդ հաւնեցա՞ր » :

Պատասխան չտուի :

— « Պիտի չմեռնի հայրդ, պիտի չմեռ – նիս դուն: Մահը, դիտեմ, ձեզի համար փրկութիւն եւ օրհնութիւն է : Ես մահը ձեր եղունգներէն պիտի քաշեմ : Դուք մահուան օրը ասեղի մը ծայրին չափ պի – տի մօտենաք, այնքան տաժանելի պիտի ըլլան ձեր կեանքը, ձեր ապրած օրերը :

Ես, — չարունակեց կատղած, խստիւ պատուիրած եմ փողոցի լաճերուն որ ի – րենց ուզածը կատարեն հօրդ վրայ, ա – ռանց անոր հոգին առնելու : Դուն ալ, «կեավուր»ի յամառ քած, դուն ալ չու – տով նոյն բախտին պիտի արժանանաս :Եւ կամ՝ երկուքիդ ալ փրկութիւնը կախում ունի քեզմէ, կը հասկնա՞ս, քեզմէ ...»

Մեծ հանըմը, որ մինչ այդ լուռ կեցած էր, տղուն այս խօսքերէն սաստիկ զայ – րացաւ... «Հաճի, Հաճի, վերը Աստուած կայ... Դուն այդ մարդոց աղ ու հացովը մեծցած ես : Մենք անոնց սեղանի բարիք – ները վայելած ենք : Անոնք մեր հինա – ւուրց եւ անխարդախ բարեկամները ե – ղած են, ա՛ւ հիմա այսպէ՞ս... Օ, ոչ, ոչ , այս տունը կը փլի... Քանի ես ողջ եմ, չեմ ձգեր... չեմ ձգեր որ աւելին ընես : Ըրածդ կը բաւէ, ալ կը բաւէ ...» Եւ զա – ռամած կինը սկսաւ դողալ, երերալ...

Մօրը ոչ զայրոյթը, եւ ոչ ալ յուզումը կրցան բան մը փոխել անպիտանին դիմա – գիծէն կամ մտադրութենէն : «Քու գործդ չէ, մայր, դուն զառամած ես, խելքդ շատ բանի չի հասնիր : Եւ յետոյ չեմ ու – զեր որ գործիս խառնուիք, ոչ դուն, ոչ ալ միւսները...» :

«Բացայայտ էր Հաճի աղային միտքը : Իր խօսքով՝ իմ եւ հօրս փրկութիւնը ինձ – մէ կախում ունէր : Ուրեմն՝ անունս, պա – տիւս վաճառքի պէտք էր հանէի բարելա – ւելու համար մեր վիճակը : Հաւատա՞լ այսքանին... Եթէ հարկ էր խաչը բարձ – րանալ հօրս փրկութեանը համար, ես ա – մենայն սիրով յանձն կ'առնէի, բայց... բայց, այս վիճակով որքա՞ն առեն «ոչ» պատասխանել, ընդդիմանալ, օր մը կըր – նար բռնութեամբ իր նպատակին հասնիլ : Ամէն առեն մայրը չէր որ ինծի իրրեւ վահան ծառայէր : Անշուշտ, դերադոյն ցանկութիւնս էր հօրս փրկութիւնը : Անոր պատկերը միշտ կախուած աչքերուս դի – մաց՝ կը չարչարէր զիս : Ո՞ւր կ'ապրէր , ինչպէ՞ս կ'ապրէր : Ո՞ւր կը դիշերէր : Ո՞վ կը կերակրէր զինքը : Ու յետոյ, ինչո՞ւ չէր մտածեր այդ բոլորէն ազատիլ ձեւով մը : Օրը քանի մը անդամ մահ՝ լաւ չէ՞ր մէկ անգամուան փրկութիւնը :»

— «...Աղա, ըսի վերջապէս, դուք իմ երեք տարիքս ունիք, ինծի հասակակից թոռներ ունիք, արդէն չորս հատ «լոյսի կտոր» կիներ ունիք, ալ ի՞նչ պէտք կայ ուրիշի մը, ինծի պէս խեղճ, անպէտ «կեավուր»ի աղջիկի մը... Հանըմները, թոռներդ, տղաքներդ աչքերս կը փորեն, ոսկորներս գազաններուն կերը կ'ընեն, ա – ղա...» :

ՄԻՍԱՔ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

ԾԽԱԽՈՏԻՆ ՀԷՔԵԱԹԸ

*

Ծխախոտը եւրոպական երկիրներու մէջ կը կոչուի թապա կամ թապաճօ: Այս բառին մէկ տարբերակն է նաեւ թէօմպէքին:

Ո՞րկէ կուգայ այս բառը:

Ծխախոտը ծանօթ էր նախ սեւամորթ ցեղերուն, ովկիանեան կղզիներէն սկսեալ մինչեւ Ամերիկա: Գոլոմպոսի գիւտէն վերջ, Սպանիացիները ծխախոտը փոխադրեցին Եւրոպա, անունն ալ հետը: Սեւամորթ ցեղերը ծխախոտին կուտային թամպաճօ անունը, Սպանիացիները տուին «թապաքօ» անունը:

Ի՞նչ կը նշանակէ այս բառը:

Սեւամորթներու հէքեաթներուն նուիրուած գիրքի մը մէջ կը կարդանք.—

Առեղծք, թէեւ սովորութիւն էր ամուսնանալ, այսուհանդերձ կիները չէին հրաժարած պոռնկութենէ: Օր մը, կին մը երբ կը խաբէր իր ամուսինը, դիւղին բնակիչները տեսան ղինքը մեղքի մէջ եւ զայն լուր տալ ամուսինին: Ամուսինը վազեց հասաւ եւ երկու մեղսակիցները գտաւ յանցանքի վրայ: Կատղած՝ հարցուց իր հակառակորդին

— Ինչո՞ւ կինս առեւանգեցիր:

— Իր կամքով եկաւ հետս, որովհետեւ քեզմէ աւելի գիս է որ կը սիրէ:

Երկու այրերը, այն առեն, նետուեցան իրարու վրայ, մինչեւ նիզակները: Երկուքն ալ մահացու վէրքեր ստացան ու մեռան:

Կինը չուարեցաւ մնաց, չեաոյ գնաց լուր տալու անոնց ծնողքին պատ պատ: Անոնք հարցուցին իրեն.

— Ո՞վ սպաննեց:

— Նիզակով իրար սպաննեցին:

Սակայն դիւղին թնակիչները ըսին.

— Դուն ես միակ պատճառը անոնց մահուան, եւ հիմա մենք ալ քեզ պիտի սպաննենք:

Եւ թոպամահ մեռցուցին: Ցետոյ վոռեցին խոշոր փոս մը, որուն մէջ թաղե ցին երեք սիրահարները միասին, կինը մէջտեղը, այրերը կնոջ երկու կողմերը:

Ժամանակ մը վերջ տունկ մը բուսաւ անոնց գերեզմանին վրայ: Դիւղացիները չատ զարմացան, որովհետեւ երբեք այդպիսի տունկ տեսած չէին: Բացին գերեզմանը եւ տեսան, որ տունկը արմատ կ'արձակէր կնոջ աճուկներուն մէջտեղէն: Անոնք որ փոսին եղերքը կեցած էին, հարցուցին.

— Արմատը ո՞ւր բուսած է:

Գերեզման իջած մարդիկը պատասխանեցին.

— Թամպաճի (որ Թարգմանի աճուկներուն մէջտեղը):

Ահա թէ ինչու այդ տունկը կոչուեցաւ «թամպաքի», չետոյ «թամպաքօ»:

Բոլորն ալ տերեւներ փրցուցին եւ իրենց տունը տարին: Տեսան որ չորնալէ վերջ անուշահոտ կը դառնան տերեւները: Եփեցին կերան, սակայն անոնք որ կերան գինովի նման էին եւ կորնցուցին

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

●

Օգոստոս 28ին ամփոփեր էինք Հայաստանի բանաստեղծներէն Հր. Յովհաննիսեանի ինքնադատական տեսութեան մէկ մասը՝ երիտասարդ գրողներու մասին:

«Սովետական Գրականութիւն» ամսագրին աշխատակիցը շարունակելով իր վերլուծումները, կը մատնանշէ, նաեւ, հետեւեալ թերութիւնները.—

Մեր երիտասարդ բանաստեղծները չեն սիրեր երկար աշխատիլ իրենց գործին վրայ, յղկել, մշակել բանաստեղծութիւնը: Անոնք բոլորովին անփոյթ են բառի, խօսքի, պատկերի, իրենց նկարագրած պահի ճշդութեան, մանրամասներու մասին: Երիտասարդ բանաստեղծները եթէ կը յարգեն պոէզիան, ապա մեծագոյն խնամքով պիտի մշակեն, ապնուացնեն իրենց բանաստեղծութիւնը, սկսելով ամբողջ կառուցուածքէն, այսպէս կոչուած բանաստեղծութեան ճարտարապետութենէն,— թէ ո՛ւր հիմք պիտի դնեն, քանի յարկ բարձրացնեն եւ ո՛ւր աւարտեն, հետեւիլ յանգին եւ չափին: Մեր երիտասարդները մօտ, ճիշդ է, կը նկատուի անհատականութիւն, սեփական ձայն ունենալու ձգտում, բայց քանի որ կը չարժին նոյն կախարդական շրջանին մէջ, ինչպէս կամ՝ կալի չուրջը, ատոր համար ալ քիչ նիւթ կը դտնեն զոր ուրիշը չէ դտած, զոր միայն ի՛նքն է ղգացեր, ապրե՛ր, տեսե՛ր, չօշափե՛ր:

... Այսօրուան մեր երիտասարդ բանաստեղծներէն մին ըսեր է թէ կրթութիւնը վնաս կը պատճառէ բանաստեղծին: Այդպիսի միտք մը յայտնած էր մեր հնօրեայ երիտասարդ բանաստեղծներէն մէկը մօտ քսան տարի առաջ եւ կեանքն ու ըրականութիւնը դաժանօրէն պատժեցին զինքը: Բոլորովին ցած է մեր երիտասարդ գրողներու քաղաքական պատրաստականութիւնը: Պէտք է դիտնալ որ, առանց մարքս – լենինեան ուսմունքն ու – սումնասիրելու, մեր երկրին մէջ «չի եղել եւ չի լինի ոչ մի գրող, կամ այդպիսի գրողը շատ շուտ կարող է սպառուիլ եւ թաղուիլ մոռացութեան դրկում: Ցաւալի է, բայց պատ է, որ մեր երիտասարդ գրողները չեն կարդում ռուսերէն, լաւ չգիտեն Ռուսաց լեզուն»:

... Լուրջ անհանգստութիւն է պատճառում մեր երիտասարդ գրողներու վարքը հանրային վայրերու մէջ: Օգտա – էտ եւ կորովի գրաղումներէ խուսափե – լով, մեծամիտ կը դառնան կանուխէն: Քանիցս առիթ է եղած լսել անոնց ելոյթները ամբիոններէ, մասնաւոր գրոյցներու ժամանակ, խմբագրութեանց եւ Գրողներու Տան մէջ: Համեստութիւնը տեսակ մը օտար եւ մերժելի յատկութիւն է գարձեր անոնց համար: Շատ անգամ մեր երիտասարդ գրողներէն ոմանք բարձրաձայն վարկաբեկած են այս կամ այն ծանօթ գրողը, անպատասխանատու յայտարարութիւններ ըրած, բամբասած են: Շատ անգամ աղմուկ բարձրացուցած են, երբ մերժուեր են իրենց թոյլ գործերը կամ քննադատական դիտողութիւններ են եղեր: Կարելի չէ որեւէ բան չսիրել յոխորտալով, սպառնալով եւ գոռալով.

... Բոլոր խակական մեծ գրողները աշքի են ինկած աշխատասիրութեամբ եւ համեստութեամբ:

... Երիտասարդներէն ոմանք ինքնասիրահար նարկիսներու նման երբեմն «ոչնչացնելով» քիչ – շատ ճանչցուած գրողի մը վաստակը, ամբարտաւանօրէն եւ բարձրաձայն կը յայտարարեն թէ ժամանակը կուգայ եւ բոլորի գլխուն վրայ իրենք կ'անմահանան գալիք սերունդներու սրտին մէջ: Մեր խորհուրդը այն է, որ այդպէս մտածող երիտասարդները չուտ թօթափեն այդպիսի պատրանքները, որովհետեւ անոնք ոչ միայն սին են, այլ եւ շատ վնասակար՝ ամէնէն առաջ իրենց համար:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Էքս լէ Պէն, իր Միջադդային երկրորդ մեծ փառատօնը փակեց այս տարի, Որ – փէտս օփերայի ներկայացումով, որուն կը մասնակցէր Լիսիա Կարէն, կանացի գլխաւոր դերով մը:

Որփէոս գրուած իտալացի երաժշտահեղ Մօնթէվէրտիի կողմէ 1607ին, առաջին օփերան է, որ գարձած է այժմեական նիւթ մը, իր գեղարուեստական չքեղ յօրինուածով ու բեմադրութեամբ:

Այս պատճառով էքս լէ Պէն փութացեր էին բոլոր երկիրներէն՝ արուեստասէր – ներ, մտաւորականներ, պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ եւ ատոնց չարքին՝ Իտալիոյ նախկին թագուհին ու թագուհին:

Այս առթիւ «Տօֆինէ Լիպէրէ» կը գրէ· դործադրելու համար: Զիա Խուրչիտ հիւր մնաց Թէրթաքըփէրվէր կուսակցութեան, Լազ Իսմայիլի եւ Կիւրճիւ Եուսուֆի հետ տեսակցութիւններ ունեցան Շիւքրիւ պէյի մասնակցութիւնով, Շիւքրիւ պէյ գիշեր մը Իսմայիլը տարաւ էսկիշէհիրի երեսփոխան Արիֆ պէյի Զանգայայի ճամբուն վրայ գտնուող ապրանքը, եւ այդ ճամբուն վրայ քննուեցան մահափորձի յարմար կէտերը: Ակէ գատ, միասին գացին Ազգ· Ժողով, եւ հոն եւս լռելեայն քննութիւն կատարեցին, գիտնալու համար թէ կարելի՞ էր հոն գործադրել մահափորձը, Գործավարներու Խորհուրդի մէկ նիստին պահուն, եւն. եւն.: Զիա Խուրչիտի եղբօր, երեսփոխան Ֆահիք պէյի եւ հոն գըտնուղ Թէրթաքըփէրվէր մեծամեծներու ընդդիմութեան վրայ, Անգարայի մահափորձը վիժեցաւ եւ իրենք Իսթանպուլ վերադարձան, բոլոր ծախքերը Շիւքրիւ պէյի կողմէ վճարուեցան:

Այս տարուան սկիզբը, լսելով որ Հանրապետութեան Նախագահը Պուրսա պիտի ուղեւորի, դարձեալ գործի՝ լծուեցան, Լազ Իսմայիլը Պուրսա գրկեցին, բայց Իսմայիլ մահափորձի անյարմար գտաւ Պուրսան: Ամէնէն վերջ որոշեցին եւ ծրագրեցին Իզմիրի մէջ կատարել մահափորձը, Շիւքրիւ պէյ բաւականաչափ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՍԿՍՆԱԿՆԵՐ)

ԱՐԱԳԱԾ

★

Ես յիշում եմ, Արագա՛ծ,
Երբ իմ մանուկ օրերին,
Խաղում էի ոտաբաց
Քու գմրուխտէ լանջերին:

Եւ հայեացքը իմ անմեղ,
Քո կատարին միշտ յառած,
Կանչում էի խելայեղ
Արծիւներին թեւաբաց:

Բայց մի տխուր առաւօտ
Բաժանուեցիմ Արագած,
Եւ թողեցի ես քեզ մօտ
Մանկութիւնս իմ ոտաբաց:

Հիմա եկել եմ նորից
Ու կանգնել եմ ես լանջին,
Դու յիշո՞ւմ ես արդեօք ինձ,
Դու իմ երազ առաջին:

Խենթ մանուկը էլ չկայ,
Բայց դու նոյնն ես, Արագած,
Քո ժայռերին արեւ կայ
Արծիւներն են դեռ թառած:

Ու թուում է ինձ այնպէս,
Մանկութիւնը իմ անգին,
Արծւի փոխրիկ ձագի պէս
Ծուարել է ես կրծքին:

ՌՕԶԱ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

— «Օր· Լիսիա Կարէն ցոյց տուաւ, թէ Օփերայի երգչուհի մը ոչ միայն կրնայ խաղալ իր դերը բեմին վրայ, այլ եւ ապրիլ անով: Լիսիա Կարէն, պատգամաբերը, մեզ ամէնս յուզեց, երբ կը հաղորդէր Եւրիդիսի մահը»:

«Լը Ֆիկարօ Լիթէրէր» կը գրէ· — *Լիսիա Կարէնի կերպարուեստի մասին ու նեցած դիտակցութիւնն ու հանդերձեղէնը թանկագին քարեր կը զետեղէին իր ցնցող ու դրաւիչ ձայնին վրայ»:*

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հեռագրեն թէ Ա· Միութեան նկարիչներուն գործերէն աւելի քան երկու հարիւր իւղաներկ նկարներ պիտի ցուցադրուին Սուրիոյ ազգ· Թանգարանին մէջ, Սեպտեմբերի երկրորդ կիսուն:

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐ Մարոքէն Իսպանիոյ փոխադրուին Հոկտեմբեր, Նոյեմբերին: Մ· Նահանգներու հրէական կազմակերպութիւնները հանգանակութեան ձեռնարկած են, առ նուազն տասը միլիոն տոլար ճարելու համար:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

★

— «... Հանրապետական եւ յեղաշրջը – ջական այս երկրին մէջ, ինչպէս ամէն դեմոկրատ վարչաձեւի մէջ, քաղաքական եւ քաղաքակրթական պայքարը – ա մէն կերպով ազատ է եւ անկաշկանդ: Հակառակ ասոր, այն անձերը որոնց ա – նուններըը քիչ վերջ պիտի յիշեմ, նոզկալի եւ մութ հոգի մը կրող խմբակցութե - նէ մը քաջալերուած եւ դրդուած, ուզած են եղեռնական ձեռնարկներով կառավարութիւնը տապալել արիւնով:

Մարդկային պատմութեան համար խոթանէս զզուելի եւ արատաւորիչ ծրագրով մը դաւել Թուրք Հանրապետութեան եւ անոր մեծանուն ներկայացուցչին՝ Հանրապետութեան Նախագահին դէմ մահափորձ սարքել եւ այս ձեռնարկներով երկիրը առաջնորդել աննկարագրելի աղէտի մը:

Այս խմբակը, որ Թուրք յեղաշրջական պատմութեան մէջ առյաւէտ պիտի մնայ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ՆՈՐԷՆ ԲՈՂՈՔԵՑ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ ՊԻՏԻ ՄԻԱՑՆՈՐԴԷ

Յունաստանի ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Քանելոփուլոս, որ միեւնոյն ատեն փոխ վարչապետ է, կը յանձնարարէ թէ յանձնարարած է Անգարայի հելլէն. դեսպանին նոր յանձնագիր մը յանձնել Թրքական կառավարութեան: Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ ծագած տագնապը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Աթէնքի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ, ուր կը հարցնեն թէ պալքանեան գինակցութեան օրերը համրուած չե՞ն: Նոր յանձնագրով յունական կառավարութիւնը մասնաւորապէս կը յիշէ Թուրքիոյ արտաքին գործերու նախարարին հետեւեալ յայտարարութիւնը՝ Լոնտոնի մէջ.— «Յունաստան պէտք է ընտրութիւն մը կատարէ Թուրքիոյ բարեկամութեան եւ կիպրոսի միջեւ», եւ կը յիշեցնէ որ երէկ իսկապէս ա՛յդ է առաջարկուած ընտրութիւնը, Յունաստան բնականաբար չի կրնար զոհել իր Կիպրոսի զաւակները: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ այս յանդուգնութիւնը տրուելիք պատասխանէն կախում ունի պալքանեան գինակցութեան ապագան:

× Լատտեղեակ աղբիւրէ մը կը հաստատեն թէ Եուկոսլաւիա պիտի միջնորդէ, մեղմացնելու համար իր երկու գինակիցներուն՝ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները: Պելկրատի մէջ կը վախնան որ երկու պետութեանց փոխադարձ զառնութիւնը տկարացնէ պալքանեան գինակցութիւնը: Մասնաւորապէս կը ցաւին որ Թուրքիոյ մէջ խռովութիւնները ծագեցան ճիշդ այն պահուն երբ Յունաստանի թագաւորը պաշտօնապէս Պելկրատ կ'այցելէր:

× Անգլիա կը շարունակէ մարտանաւեր եւ օդնական զօրք ղրկել Կիպրոս: — Թրքական զաղտնի կոմիտէ մը կազմուած է Նիկոսիոյ մէջ, պայքարելու համար յունական «Էօքա» կազմակերպութեան դէմ: Կոմիտէն կը կոչուի «Վոլքան» (հրաբուխ) եւ կը սպառնայ փոխադրժի դիմել, եթէ յարձակում կատարուի Թուրք երեւելիներու դէմ:

ՌՈՒՍԵԻԳԵՐՄԱՆ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուըը Սեպտ. 9ին սկսաւ իր խօսակցութիւնները Մ. Միութեան վարիչներուն հետ, պարզելով յարաբերու-թեանց կանոնաւորման էական պայմանները, — արձակում գերման գերիներու եւ վերահաստատում գերմանական միու-թեան: Բացորոշապէս հասկցուց թէ «նախապայման» չի դներ, այլ պարզապէս կը բացատրէ յարաբերութեանց վերահաստատման արդելիչ պատճառները:

Նիստը բացուած առեն քանի մը խօսք արտասանեց Մ. Միութեան վարչապետը, մատնեալ Բուլկանին, հասկցնելով թէ համաձայն չէ որեւէ բանավէճի: Արդէնմոսկուայի թերթերն ալ պարզած էին Մ. Միութեան դիրքը: Բուլկանին յոյս յայտնեց թէ խօսակցութիւնները արդիւնաւոր ելքի մը պիտի յանգին, ի չահ երկու երկիրներուն, ինչպէս եւ Եւրոպայի խաղաղութեան եւ ապահովութեան: «Մորս դային կառավարութիւնը կ'առաջարկէ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատել, դեսպանութիւններ հիմնելով»: Ցետոյ յիշեցուց թէ Մ. Միութիւնը արդէն հաւանութիւն յայտնած է Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման համար, բայց Փարիզի համաձայնութիւնները լուրջ խոչընդոտ մը կը կազմեն:

Տոքթ. Ատընաուըը իր ճառով թախանձագին կոչ մը ուղղեց գերման գերիներու արձակման համար, չհշտելով թէ «անբռնելի է» բնականոն յարաբերութիւններ հաստատել, ցորչափ չէ լուծուած այս խնդիրը: Ցետոյ առաջարկեց ազատօրէն լուծել Գերմանիոյ միացման խնդիրը: «Անբնական է այս բաժանումը, հակառակ ատոնց ծագին եւ մարդկային օրէնքներուն եւ հակառակ՝ բնութեան: Ջանանք քայլ մը յառաջ երթալ այս մասին մեր խօսակցութեանց ընթացքին: Այլապէս պիտի դանուինք յարաբերութեանց լարման նորվտանգին առջեւ, Եւրոպայիսրտին վրայ: Չկայ իրական ապահովութիւն առանց գերմանական միութեան վերահաստատման: Եթէ Մ. Միութիւնը կը վախնայ որ իր ապահովութիւնը կրնայ վտանգուիլ Գերմանիոյ վերամիացման հետեւանքով, մենք պատրաստ ենք զործակցելու եւ ապահովութեան դրութիւն մը հաստատելու, փարատելով ամէն մտավախութիւն»:

Խօսակցութիւնները չարունակուեցան երկկ: Առաջին օրը մեծ մասով նուիրուած էր ընդունելութեանց, Կրեմլինի պալատին մէջ: Հատատուն բաժակաճառեր արտասանուեցան վոտկայով եւ չամբանեայով, ճաշին առեն: Երկու վարչապետները քով քովի նստած էին: Երբ մատեալ Բուլկանին տուի մը ռուսական ծխիկ առնելով սկսաւ ծխել, Խրուշչեւ դիտել տուաւ թէ ծխախոտը վնասակար է առողջութեան համար: Ամէնքն ալ խնդացին: Գերմանները յայտնեցին թէ իրենք ալ կը ծխեն: Ատոր վրայ Խրուշչեւ ըսաւ.— «Հաւատիկ առաջին տարակարծութիւնը մեր միջեւ»:

Առաջին խօսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ցոյց մը տեղի ունեցաւ Նանթի փողոցներուն մէջ, մեռաղազդուածական հատատութեանց փակումէն վերջ: Բոլոր փողոցները խճողուած էին, լսելու համար Աբհատակցական Միութեանց ներկայացուցիչներուն ճառերը: Որեւէ դէպք չպատահեցաւ: Ոլորտումները կը չարունակուին դանազան քաղաքներու մէջ: Բանուորական ուժը (ընկերվարական) յայտարարութիւն մը հրատարակեց ըսելով հ'ըսէ թէ «աշխատավարձի ընդհանուր եւ միօրինակ յաւելումը արդէ չի կրնար ունենալ եթէ ոչ յաւելում թղթադրամի շրջաբերութեան»:

ԱԻՍՏՐԻՈՑ գաշնակից զօրքին պարտմը դրեթէ վերջացած է: Զորս մեծ պետութիւններէն Ֆրանսան առած էր առաջին քայլը:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Աշչվերացի արարողութիւնը պիտի կատարուի հանդիսաւորութեամբ, ինչպէս եւ երեկոյեան Աշչվերացի թափօրը: Հայ հաւատացեալ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ ըլլալ այս սոնակատարութեանց:

ԽԱՉՎԵՐԱՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— Այս կիրակի Ս. Աստուածած-նայ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Աշչվերացի տօնին առթիւ: Ցաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ Աշչահանդիսի արարողութիւնը:

Ինչպէս նաեւ նոյն օրը երեկոյեան ժամը 5ին անդաստան պիտի կատարուի: Կը հրաւիրուի հաւատացեալ հայ ժողովուրդը:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տօն Ս. Աշչի, Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Անուշաւան արեղայ Զղլանեան եւ պիտի քարոզէ: Կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը:

Ցետ պատարագի Աշչհանդիսա եւ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի ընդհանուր ննջեցեալց յիշատակին:

ԽԱՉՎԵՐԱՑԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր պատարագ այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, երեկոյեան Աշչվերացի թափօր, իսկ երկուշաբթի օր Մեռելոցի առթիւ հոգեհանդիստ ընդհ. ննջեցեալներու յիշատակին:

ԳԻՐՔԻ ԽՆԴՐԱՆՔ

Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդարանի Թորգոմեան Ազգային Մատենադարանին համար ջերմապէս կը խնդրենք յարգոյ հեղինակներէն, հրատարակիչներէն եւ հանդէսներու եւ թերթերու վարչութիւններէն իրենց լոյս ընծայած գիրքերէն կամ պարբերականներէն մէկական օրինակ նուիրել մեր հոգածութեան յանձնուած մատենադարանին:

Հասցէ.—
Bibliothèque Torcomian
Patriarcat Arménien
179, Nahdat Masr Le Caire (Egypte)

Ց. Գ.— կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

Ց. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆԸ

Կաղղուրման կայանի Բ. խումբը կը վերադառնայ, Լիոնի կայարանը երկուշաբթի 12 Սեպտեմբեր, ժամը 20·50ին: Փարիզի խումբը կառ տը Լիոն կը հասնի երեքշաբթի 13 Սեպտ առաւտեան ժամը 6·30ին:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Աղքատախնամի աւանդական մեծ պարահանդէսին, Հոկտ. 23, ԺՈՐԾ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ. Փօլատեան: Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (արձակ եւ ոտանաւոր): Տպ. Յուսաբեր, 1955: Գինն 500 ֆրանք:

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,
G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով ոեէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գիներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵՐԻԿԱ, ՔԱՆԱԴԱ, ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԵԻ ամէն կողմ:

Դիմել՝ ԵԼԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆՆԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն:

American LLOYD
48, Rue de la République
Tél.: CO 47-22 et 74-51 Marseille,
et 7, Rue Auber, Paris.

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ-ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուետուներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերեն լրագրական կրպակը:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն ան-յապաղ կարգադրել առկախ հաշիւները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը, կանխայայտ շնորհակալութիւններ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարանոցիկ ցերեկոյթը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի, յետաձգուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորոգութեան պատճառաւ:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն դիմումներով:

Երեւելի համար փանթէոնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնոի Փավիյեօն:

ՏՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ

Վարժ կին մը կ'ուզուի: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան, Վ. սկզբնատառով:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ — Վիէնէն Արուսեակ Զաթալեան, ծնեալ Գասպարեան Զօրեան-տանցի (Պօղազլեանի չրջան) կը փնտռէ եղբայրը՝ Զեքիա Գասպարեան, հօրը անունը՝ Համբարձում, մօրը անունը՝ Վարդիար կամ Վարդավառ որ Իզմիրէ դէպքին որբանոցէն Յունաստան փոխադրուած էր: Տեղեկացնել՝
27, Rue Druge, Vienne (Isère) France
Կը խնդրուի Արմենիայէն արտատպել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոնեթ-ըրի – Լէնժըրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ տղայ մը, ընդունակ՝ մակագինիէի գործին:

Դիմել Պ. Մխիթվէլեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒՆ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

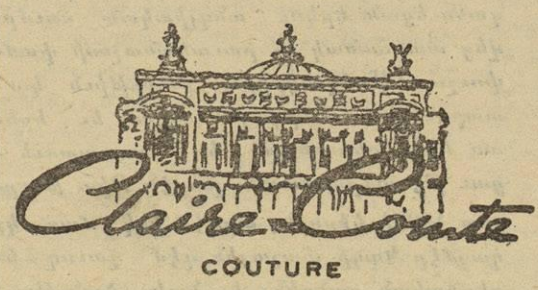
32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

վերաբացաւ իր դուռները, եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանքները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու անուշահոտ ԶԻՕՐԻՔ, թերթանուշ զուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՅԻՖ եւայլն:

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ճկատի ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ Կ. ԳԱՂԱՂԵԱՆ,

ՓԱՐԻԶԵՑՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՇՏ ՎԱՃԱՌՈՒՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութքներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 1ս հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ • MARDI 13 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7774 31e ANNEE | ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3185

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԱՄԱԿԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ—ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

•

ՄՄԲ.— Երէկ կաթող. պատուիրակու-թեան դիւաւիչն ստացաւ հետեւեալ նա-մակը, որ ուղղուած է բոլոր թեմերուն.—

Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկե-ղեցու հնաւանդ սովորութեան համաձայն, Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը որոշել է 1955 թուականի սեպտեմբերի 25-30ը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում հրաւիրել ազգային եկեղեցական ժողով՝ Ամենայն Հայոց Ծայրագոյն Պատրիարք-կաթո-ղիկոսի ընտրութեան համար: Ժամանակն է վերացնելու Հայաստանեայց Աթոռից սուգի սեւ շղարշը, որը ծածկուել է եր-ջանկայիշատակ եւ յաւէտ ողբացեալ Նա-րեկ Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Գէորգ Զ. առա-քելաշուք Հայրապետի անփոխարինելի մահից յետոյ, եւ ընտրել արժանաւոր նոր գահակալ:

Հանգուցեալ Վեհափառի մահը ազգին մեր եկեղեցու բոլոր սրտացաւ հաւատաց-եալները: Հանգուցեալ Վեհափառը, իբ-րեայաւուկ խոհեմութեամբ, զգաստ ու ի-մաստուն ղեկավարութեամբ, իրաւես ու ողջմիտ ազգային – եկեղեցական քաղա-քականութեամբ, ժողովրդասէր ու հայ-րենանուէր գործունէութեամբ, նոր ու խոստումնալից էջ բացեց մեր ազգային – եկեղեցական նոր տարեգրութեան մէջ՝ Հայաստանեայց եկեղեցու համար:

Մեռաւ գահակալը, բայց կանգուն է գահը: Վեհափառի մահով չի աւարտուել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի պատմական դերը հայ կեանքում: Ս. Էջմիածինը հա-պարամեակներով հայ ժողովրդի համար հանդիսացել է մի Սբբութիւն Սբբոց, մեր ժողովրդի ամենանուիրական ուխտավայ-րերից հնագոյնն ու համազգայինը, որի պատմութիւնը, գոյութիւնը սերտօրէն կապուած է եղել հայ ժողովրդի կեանքի պատմութեան ողջ գոյութեան հետ: Ս. Էջմիածնի անունն ու խորհուրդը նուի-րական ու թանկ է եղել ամէն մի հաւա-տացեալ հայ որդի համար: Հայ հաւա-տացեալ ժողովուրդը, իր հոգու բոլոր-դակ ջերմութեամբ, ազգային եկեղեցա-կան հպարտութեան ամենաւար, սրտա-դին ու սիրաշատ վշտացմունքներով է կապուել Ս. Էջմիածնի հետ, որովհետեւ հայ ժողովուրդը Ս. Էջմիածնի հարազատ զաւակն է, Նրա հոգեւոր ծնունդը: Ահա թէ ինչո՞ւ Ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութիւնը միշտ էլ հանդիսացել է մեծ ու պատմական իրազարձութիւն մեր ազ-գային – եկեղեցական կեանքում:

Ուրախ ենք ազգովին, որ մեր ազգային եկեղեցական պատկառելի ժողովը տեղի պիտի ունենայ այնպիսի մի ժամանակա-շրջանում, երբ միջազգային քաղաքական հորիզոնի վրայ երեւում են մշուշուն խա-զութեան առաջին ու խոստմնալից ծի-լերը: Տա՛յր Ամենակալը, որ չորս մե-ծերի բանակցութիւնները չօշափելի հիմ-քերի վրայ դնեն յանկալի եւ սուրբ խա-զաղութիւնը:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի համար 1955 թուականի սեպտեմբեր եւ հոկտեմբեր ա-միսները հանդիսաւոր են, արդարեւ, յաւէտ անմոռանալի եւ հոգեւոր մխիթա-րութեան պատմական օրեր:

Համաձայն 1945 թուականի Ազգային - եկեղեցական ժողով գումարելու յաւուրկ կանոնադրութեան ,որը խստագոյնս էր Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղե-ցու ոգու եւ սկզբունքների, Ամենայն Հա-յոց Հայրապետի ընտրութեանը իրաւա-սու են մասնակցելու մեր Եկեղեցու հա-ւատացեալ ողջ զաւակները իրենց ընտրած եկեղեցական եւ աշխարհական պատգա-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

•

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոլսէն կը հեռագրեն Սեպտ. 11 թուա-կանով.—

Կառավարութիւնէ երէկ դէկոյց մը հը-րատարակեց որով կ'ըսէ թէ պաշարման վիճակի օրէնքին դրծադրիչը՝ զօրավար մը՝ անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց, առուզելու համար Սեպտ. 6ին 7 դիւերը պատահած դէպքերուն էութիւնը: Ամե-նախնա միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէսզի ամենաթեթեւ դէպք մը իսկ չպատահի այսուհետեւ: Այս առաջա-դրութեամբ, վարչապետը անթելով հաստատեց թէ կախակայուած են Դ. զօ-րաբանակին հրամանատարը, զօր. Վե-տատ, Պոլսոյ զինուորական կառավարի-չը՝ զօր. ՖաղըլՊիլկի եւ հրամանատարը՝ Զօր. Նեհիմ Էրկմոյ, սպասելով քննու-թեանց արդիւնքին:

Կառավարութիւնը հրամայած է նաեւ պաշտօնէ արձակել ութ օդնական կառա-վարիչները եւ տեղական ոստիկանապետ-ները, այն ամբաստանութեամբ թէ «զան-ցառութիւն գործած են հակայունական տոյժերուն առթիւ:

Ռատիօ – Անգարա երէկ հաղորդեց թէ հրաժարած են ներքին գործերու նախա-րարը, Պ. Կէտիկ, ոստիկանութեան ընդհ. վերատեսուչը, էմհէմ էթէքինէը եւ Պոլսոյ ոստիկանութեան տեսուչը՝ Ալա-էտտին Էրիս:

Երեք զինուորական տեսաններ սկսան դատել 2057 կալանաւորները որոնք ամ-բաստանուած են թէ ահարարութիւններ կատարած են Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Անգա-րայի մէջ: Ազգ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է Բշ. օր(երէկ): Նա-խագահ ձէլալ Պայար, Ազգ. ժողովի նա-խագահ Քորալթան, վարչապետ Մենտե-րէս, ուրիշ նախարարներ եւ երեսփոխան-ներ որոնք Պոլիս կը գտնուէին, Անգարա վերադարձան օդանաւով:

× *Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հեղհե-տէ կը հանդարտի հակայունական տոյ-ցերուն առթիւ պայթած փոթորիկը եւ հաւանական է որ յառաջիկային վերա-հաստատուին բնականոն յարաբերու-*

մաւորներով: Հրահանգուում է ազգային – եկեղեցական ժողովի պատգամաւորների ընտրութիւնը կատարել ըստ վերեւ յիշ-ուած կանոնադրութեան:

Ազգային եկեղեցական այդ պատկառե-լի եւ սրբազումար ժողովի անդամ են՝

Ա.— Ս– Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի անդամները:

Բ.— Մեծի Տանէ Կիլիկիոյ Կաթողիկո-սը իր եպիսկոպոսներով:

Գ.— Երուսաղէմի եւ Կոստանդնուպոլ-սի Պատրիարքները իրենց եպիսկոպոս-ներով.

Դ.— Հայոց եկեղեցու բոլոր առաջ-նորդները եւ առաջնորդական փոխանորդ-ները:

Ե.— Ս. Էջմիածնի, Մեծի Տանն Կիլի-կիոյ, Ս. Երուսաղէմի, Կոստանդնուպոլ-սի Պատրիարքութեան միաբանութիւննե-րից մէկական ներկայացուցիչ:

Զ.— Եւ հաւատացեալ ժողովուրդն իր ընտրած մէկ կամ աւելի պատգամաւորնե-րով: Մինչեւ 25·000 ժողովուրդ ունեցող թեմը ընտրում է երեսուն տարին լրացած մի պատգամաւոր: Իւրաքանչիւր թեմ ընտրում է այնքան պատգամաւոր, որքան անդամ 25·000 ժողովուրդ պարունակում է իր մէջ: Վերջին 25·000ը կարող է լրիւ չլինել, բայց ոչ պակաս տասը հազարից):

(1) (Շար.)

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԸ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ Սեպտեմբեր 10ին ժողով մը գումարուած է մասնակցութեամբ բոլոր լրատուաց մարմիններուն եւ կաթող. ընտրութեան համար պատգամաւոր ընտրուած է Դա-նօթ երաժշտագէտ Վարդան Սարգիսեան, միաձայնութեամբ:

Մանրամասնութիւնները յայտնուով:

***

«Այդ»ի տեղեկութեանց համաձայն, էջմիածին հրաւիրուած են Փարիզ, Զա-րեհ, Մարսէյլ, Դեբրենիկ եւ Ղեւոնդ եպիս-կոպոսները, Ամենայն Հայոց կաթողիկո-սին ընտրութեան առթիւ:

× Ռումանիոյ թեմէն ընտրուած են Պ. Պ. Սարգիս Ճէպէճեան եւ Վահրամ Երէց-եան: Կղերական պատգամաւորն է առաջ-նորդը, Վազգէն եպիսկ.:

× Երուսաղէմէն հաղորդուած տեղե-կութեանց համաձայն, Ս. Յակոբի միա-բանութեան անօրէն ժողովը եպիսկոպոս-ական թեկնածու հռչակած է Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանը, ժառանգաւորաց վարժարանի տեսուչը՝ Հայկազուն վրդ. Աբրահամեան, դանճապահը՝ Պարգեւ վրդ. Վրթանէսեան, Հայրիկ վրդ. Ա-լանեանը եւ Շնորհք վրդ. Գալուստեան (Քալիֆորնիա): Երուսաղէմի աշխարհա-կան պատուիրակ նշանակուած է Պ. Յա-կոբ Թօփալեան:

***

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Պոլսոյ թերթերը կը կարծեն թէ Կիլի-կիոյ կաթողիկոս պիտի ընտրուի տեղա-պահը, Խադ արք., իբրեւ աթոռակից ունենալով Հալէպի առաջնորդը, Զարեհ եպիսկ.: Ինչպէս գրած ենք արդէն, ընտ-րութիւնը պիտի կատարուի հոկտ. 14ին:

թիւններէը Թուրքիոյ հետ: Արտաքին գործերու նախարարը Լոնտոնէն վերա-դառնալով, յայտարարեց թէ Կիպրոսի խորհրդաժողովին ձախողման պատճառն է Անգլիոյ եւ Թուրքիոյ «անհամակցողու-թիւնը»: Կառավարութիւնը Անգլիոյ պի-տի յանձնէ իր պատասխանը, որ կը մեր-ժէ բրիտանական առաջարկը՝ Կիպրոսի հարցին կարզադրութեան համար:

Ազգաժողովին հելլենական մնայուն պատուիրակը պաշտօնապէս յայտնեց ընդհ. քարտուղարին թէ Լոնտոնի ժողովը ձախողած է եւ թէ Յունաստան պիտի չա-րունակէ հետապնդել Կիպրոսի հարցին լուծումը՝ ընդհ. ժողովին միջոցաւ:

× *Նիկոսիա հասան 900 անգլիացի ծո-վային հրացանակիրները: Աւով 1500ի կը հասնի վերջին 24 ժամուան ընթացքին գրկուած օդնական զօրքին թիւը:*

ՄԱՐՈՔ ԱՆԿԱԽ ԿԱՊՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

Այն հինգ նախարարները որոնք յատկա-պէս կը զբաղին Հիւս. Աֆրիկէի գործե-րով, առջի օր վաւերացուցի զօր. Քաթ-րուի կնքած համաձայնութիւնը՝ ազատ-ական Սուլթանին հետ: Երէկ ալ գտնլե-ճը նոյն խնդիրը պիտի քննէր լիագումար նիստի մը մէջ:

Զօրավարին եւ գահընկէց Սուլթանին միջեւ փոխանակուած նամակներով, Պէն Եուսէֆ կը հաւանի որ նոր կառավա-րութիւն մը կազմուի Մարոքի համար, ինչպէս եւ արքունի խորհուրդ մը հաս-տատուի: Քաթրու հետեւեալ յայտարա-րութիւնն կրաւ իր առաքելութեան մա-սին, Մատակասքարի մէջ.

— Ցաջողեցանք համաձայնութեան մը յանգիլ: Նամակներ փոխանակեցինք ո-րոնց սատարագրութիւնը կարեւոր հան-դրուան մը կը կազմէ Ֆրանքեամարոքեան յարաբերութեանց պատմութեան մէջ:

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԱՅԹԵՑԱՒ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

•

Պոլսէն հասած ճամբորդէ մը կը ֆա-դեիք հետեւեալ տեղեկութիւնները Սեպտ. 6ի դէպքերու մասին.—

Հաղիւ լսուած էր թէ ուժանակ մը պայ-թած է Սելանիկի Թրքական հիւպատոսա-րանին առջեւ, Աթաթիւրքի ծննդավայրին մօտ, երիտասարդութիւնը յուզուեցաւ եւ Թաքսիմի հրապարակը հաւաքուելով թէ-նամական տոյցեր կատարեց: Քարուքանդ եղան վաճառատուններ, տուներ, խա-նութներ: Ամբողջ կատաղութիւնը ուղ-ղուած էր Յոյներուն դէմ, բայց Հայեր եւ Հրեաներ ալ ծանր կորուստներ կրեցին: Բերայի Շիտակը (Իսթիքլալ), կողմնակի փողոցներով, Ղալաթիա, Գարաքէօյի հրապարակը մինչեւ Թոփհանէ, մինչեւ Ունկափանի կամուրջը, Էմին Էօնիւ, Գում Շափու, Են Գափու, Սամաթիա, Եփ Գուէյ, Գադրքէօյ, ամէն տեղ, Շիշ-լի, Գուրթուլուշ (Թաթաւլա), եւն. Պոլ-սոյ մէկ ծայրէն միւսը, ուր որ Յոյներու եւ ուրիշ քրիստոնեաներու խանութներ եւ տուներ կային, յարձակում կրեցին:

Յոյցը սկսաւ ժամը 7ին եւ մինչեւ ա-ռաւօտ կատրեցին Թաւեցին: Կզղիներն ալ անմասն չմնացին: Փրինքիփոյի նաւամա-տոյցի, քարափի խանութները եւ զբօսա-րանները, չուկան, տուները յարձակումի ենթարկուեցան: Մեծ Կղզիին մէջ դի-չերուան ժամը 10ին սկսաւ ցոյցը եւ չա-րունակուեցաւ մինչեւ կէս գիշերէն վերջ: Առաուն միայն կարելի եղաւ հանդար-մէն բան: Գիշերը ազմուկներ կը լսուէին, բայց կը կարծուէր թէ սովորական խը-րախճանքներ կը կատարուին: Առաուն տեսանք որ յունական պանդոկները, խա-նութները, զբօսարանները ամբողջովին տակնուվրայ եղած են, ապակիները խորտակուած: Այժմ տուինաւոր դինուո-ղներ կը շրջին Կղզիներուն մէջ ալ, ինչպէս եւ ոստիկաններ, հրասայլեր եւ հրշէջ խումբեր: Փողոցները լեցուած են հրկիզ-ուած օթոներով, խանութներէն պար-պուած ապրանքներով, ամէն ինչ ջարդու-փշուր:

Շատ մը Հայերու խանութներուն դուռ-ներն ալ խորտակուած էին: Գուրթուլուշէ կողմը մեծ մասով աւերակ է: Ամբոխը չէնքերէն ներս մտնելով յարձակած է նա-եւ առանձին յարկաբաժիններու վրայ:

Երթեւեկը դադրած էր, ոչ հանրակառք, ոչ թիւնէլ, ոչ ալ «թաքսի»: Շատ մը յարկաբաժիններու ապակիները խորտա-կած էին, տեսնելով որ կարելի չէ բանալ դուռները: Տեղ – տեղ ամբողջ ափարք-մպաններ աւերուած են: Ամբոխը ներս մտ-նելով ինչ որ գտնէը զուրս կը նետէր ,— կահ կարասի, սառնազարան, գաշնակ, վառարան եւայլն: Երբ լսեմ թէ չատ մը եկեղեցիներ ալ հրկիզուած են, կրնաք ե-րեւակայել ժողովուրդին սարսափը:

Պագրգիւղի (Մաքրիքէօյ) Հայոց եկեղե-ցին ալ վնասներ կրած է: Խռովութեանց պահուն կրակ ձգուած է 30–40 տարբեր վայրերու մէջ: Բարեբախտաբար հով չիար եւ կարելի եղաւ հրդեհները տա-րածման առաջքը առնել: Քանի մը օրէն թերթերը կը հասնին եւ կ'իմանանք ուրիշ մանրամասնութիւններ:

Կ'ըսուի թէ Ֆէրիփիւղի եկեղեցին եւ դպրոցն ալ վնասուած են, բայց չկրցայ ստուգել:

Յօսակցութիւնները սրտաբաց եղան: Ոչ մէկ յեսին միտք՝ այս կամ այն կող-մէն: Մենք այստեղ եկած չենք սակար-կութիւններ կատարելու համար:

Սկիզբէն իսկ հաղորդեցի Սիսի Մու-համմէտի (աքսորական Սուլթանը) թէ Ֆրանսա պիտի վերադառնայ: Այդ պա-րագան յայտնեցի իրրեւ մեկնակէտ մեր

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Դերենիկ Ճիլմէճեանի հատորը տուն կուտայ ուրիշ խորհրդածութիւններու, որոնք Դանիէլ Վարուժանին նկարագրին քանի մը հիմնական գիծերը կը յստակա – նչեն եւ մինչեւ հիմա անծանօթ կը մնա – յին :

18 Օգոստոս 1907ին Օսթաքէօր Լուրէն դրած նամակը Դ. Վարուժանին հոգեկան տագնապները կը բացատրէ :

Անոր ներքին ողբերգութեան վկայու – թիւնը առաջին անգամ ըլլալով այդ նա – մակէն կ'առնենք: Ահաւասիկ այդ տողե – րը.—

« Ոչ թէ միայն չկայ մտերիմ մը, պո – րտավէից սիրտ մը, մկկը որ քեզ մխիթա – րէ եւ քեզմէ մխիթարուի կամ հասկնայ գրական խառնուածքդ ու ազգակ մ'ըլլայ բերումիդ, օրէ օր զարդացումին, այլ հոս եղող բնիկ դիւղացիները առելի եւ միան – գամայն երկիւղալի էակ մը նկատած են զիս » :

Նոյն նամակին մէջ Դ. Վարուժան յա – ռաջես քերթուած մը եւս ունի, որուն վերջին երեք տողերն են.

« Քանզի այն օրն, անիծելով հայրական
Համբոյրը կոյր՝ որ եղաւ
Իմ սեւ սերմիս առաջնորդ ...»

6 Յունուար 1908 թուակիր նամակին մէջ, «Ամբողջ երկու տարի է անձնասպա – նութեան գաղափարին հետ կ'ապրիմ : «Իսկ 11 Փետր.ի նամակին մէջ ինքզինքը «մենամոլ» մը կ'անուանէ :

Զարմանալի է : Դ. Վարուժանի քերթո – ղական հատորներուն մէջ գժուար է գտ – նել այնքան յոռետես տողեր : Եւ եթէ նը – կատի առնենք նամակներուն եւ քեր – թուածներուն թուականները, գժուար չէ բացատրել այդ երկուութիւնը, իր նկա – րագիրը յստականչելու համար : Մասնաւո – րաբար «Հային Երգ»ին այնքան լաւա – տես, մարդկայնական չունչը, իրապէս Վարուժանին արուեստն ու լաւատեսու – թիւնը կը յստականչէ : Ես ինծի կը հար – ցնեմ : Ուսանողական տարիներուն նիւ – թական անձկութիւնը չէ՞ արդեօք, որ զինքը ա՛յնքան յոռետես ու «մենամոլ» դարձուցած է : Կենսագիր Դերենիկ Ճիլ – մէճեանէն այդ կը սպասէինք : Արդէն յիշ – ուած նամակին մէջ կը կարդանք.— «Ա. – պագային համար ա՛յնքան աշխատու – թիւններ ունիմ, քերթողական ա՛յնքան դեղեցիկ ծրագիր՝ զոր գործադրելու հա – մար նիւթական ուժս կը պակսի : Սիրտս օրէ օր կը տկարանայ եւ կարողութիւն չունի զգացումներուս խրոխտութիւնն ե – դելու, ան հարիւր տարեկան ջութակի մը պէս օր մը պիտի փշրուի, եւ իր վերջին երգը ո՛չ ոք պիտի լսէ» :

Բարեբախտաբար մենք այդ երգը, Վա – րուժանեան երգը լսեցինք, քերթողական ջութակը փշրուելէն առաջ ... :

Ուրիշ նամակներու մէջ ալ Վարուժան ակնարկներ կ'ընէ նիւթական նեղութեան : « Հեթանոս երգեր»ուն մէջ Լիռումը խորա – գրով քերթուածին հետեւեալ տողերն ալ յատկանշական են .—

Ո՛չ ոք, ո՛չ ոք գիտէ վիշտն՝
Որ թոռերուս մէջ, գերդ խաշխաշ թու – նաբեր
Արագօրէն կ'ուռճանայ.
Ո՛չ ոք գիտէ թէ ի՛նչ կերպ
Յուսահատութիւնն օրէ օր գիս մահուան հետ
Կ'ընտելացնէ, թէ կ'երթամ ի՛նչ ճամ – բայով
Կեանքիս մոխիրն ես իմ ափիս մէջ կըշ – ռել ... :

Այլապէս խիստ չհեկեկան եւ ուսանելի է Վարուժանի 1908 Նոյեմբերին դրած նա – մակը որուն մէկ պարբերութեան մէջ, գրականութեան եւ արուեստի տեսակէ – տով, Վարուժանին հաւատամքը եւ ըմբռ – նումը խտացած կը տեսնենք: Հաւատամք եւ դաւանանք , զոր յետոյ իրենը պիտի ընէր «Մեհեան»ի խմբակցութիւնը : 1902 – ին արդէն գրականութեան ուրիշ հաւա – տաւորներ, առաջնորդութեամբ արձակա – գիր եւ բանաստեղծ Արտաշէս Ցարու – թիւնեանի, Վաղուան Գրականութիւնը պիտի բանաձեւէին : Ահաւասիկ այդ պար – բերութիւնը Վարուժանէն :

« Անպատճառ ամբողջ Հայաստանը պէտք եմ տեսնել : Կ'ուզեմ համուրել բո – լոր այն տեղերը՝ ուր նահատակ մը ինկաւ կամ հերոս մը կոխեց : Մենք այնքան մեծ ենք՝ որքան որ հողէն կը խմենք մեր զգա – ցումները : Ամէն ինչ հոդ է : Դէպի մեր պապերուն : Որ է՝ դէպի աստուածները» :

Երբ Վարուժան իր ծննդավայրը Բրդ – նիկ գնաց, հոն երկնուած եւ իր նահա – տակութենէն վերջ լոյս տեսած «Հային երգը» հարազատ վկայութիւնն է վերը յիշուած դաւանանքին : Գործ մը, որ մի – ջազգային ալ տարողութիւն ունի : Ի՞նչ պիտի մտածէր Վարուժանի այդ գործին մասին «Ցուսաբեր»ի խմբագիրը : Քանի որ, համաձայն անոր տարազին, Վարու – ժան հայ գրագէտ չէ, եւ՝ հայ տառա – պանքին ու կոտորածին ու հալածանքնե – րուն մասին չխօսող ու անոնցմէ չներշըն – չուած «Հային երգը» հայ գրականու – թեան մաս չի կազմեր ... :

Ժամանակավրէպ այդ ըմբռնումին դէմ կ'արտայայտուի նաեւ Դ. Վարուժան : Գարեգին Լեւոնեանին ուղղուած 3 Յուն – ուար 1908 (կանոն) թուակիր նամակին մէջ չատ յստակ է Հեթանոս Երգերու հե – ղինակին վկայութիւնը, գեղարուեստա – կան գրականութեան մասին, որ կրնայ հայրենասիրական չըլլալ, «Զարմանալի է, կը դրէր Վարուժան, որ մեր մէջ հայ – րենասիրական երկերը (նուազ բացառու – թեամբ) գեղարուեստական արժէքէ ան – ջատ յղացուած են: Քերթուածիս մէջ , ինչպէս նաեւ նմանօրինակ գրուածքս մէջ, չանացած եմ երկու տարրերը չաղուել , օգտակարն ու գեղեցիկը, ա – նոնց մէջ խտացնել անհատական հոգիս հետ բոլոր օպժէֆիվ գեղեցկութիւննե – րը, համարելով թէ այսպէսով միայն կարելի է ուժեղ գործեր արտադրել, եւ խուսափիլ բոլոր այն ֆլիշէ գեղեցկու – թիւններէն ,որոնք , ցաւով կ'ըսեմ , յարդի պէս հայ գրական հրապարակին վրայ ծախուեցան եւ կը ծախուին տակա – ւին» :

Դ. Վարուժանի ըմբռնումը ուրեմն որոշ է, բանաստեղծութեան քնարը մեծ պէտք է ըլլայ, կը յայտարարէ, հակառակ պա – րագային «ժայռին գարնել քնարը՝ երբ ան մեծ չէ» :

Խաեան Սանուց Միութեան երրորդ գրական ասուլիսը, որ տեղի ունեցաւ 16 ապրիլ 1913ին, նուիրուած էր Դանիէլ Վարուժանին : Տեղի ունեցած «Քննադա – տութիւններէն» (Տոքթ. Արմենակ Բար – սեղան) եւ «Իրապաշտ նկարագրութեան» չափազանցութիւններէն» (Ռուբէն Զար – դարեան) կը թուին դայթակղած ըլլալ : Առաջինը կը գտնէր, որ «Ամենաքննադա – տելի կէտը սակայն Հեթանոս երգերուն մէջ՝ դէպի կինը արտայայտուղ սէրն է : Այն ամէն կտորները, որոնք նուիրուած են կնոջ, կը նկարագրեն անոր մարմինը, չարժուձեւերը, պարը եւ առհասարակ արտաքին գրաւչութիւնները կամ կ'ար – տայայտեն այր մարդու ամէն կարգի ցանկութիւնները» : Գալով Ռուբէն Զար – դարեանի, հետեւեալ նախադասութիւնով կը խտացնէր իր ակնարկած իրապաշտու – թիւնը .— «Վարուժանի քերթուածներուն մէջ զգայասիրութիւնը չափէն աւելի չեչ – տուած է, եւ ուղղակի կիրքին փառաբա – նութիւնն է որ կ'ընդունէմարուի տեղ տեղ» :

Վերապահութեամբ առնելով այս անձ – նական տեսակէտները, ինչ որ ասուլիսին օրը ուրիշ բանախօսներ դիտել տուած է – ին, երբ կը կարդանք քառասուն տարի ետք Դ.Վարուժանին նամակները , այլեւս կասկած չի մնար, որ բանաստեղծը կեան – քը սիրած է ու փորձած է ապրիլ : Մարդ – կայնօրէն, երիտասարդական վաւրուն օրերուն, ուսանողական չրջանին, չըսելու համար կիներու, կնոջ ստուերը փնտռած է, անոր մարմնական հրապոյրներուն ու կախարդական գիծերուն գերին դարձեր է : Այս մարզին մէջ ոչ մէկ արուեստա – կութիւն կամ անբնականութիւն: Ակնար – կուած իրապաշտութիւնը, զգայասիրու – թիւնը կամ ցանկութիւնը բարեբախտա – բար այն չէ, որոնց համար Շիրվանզատէ, այնքան անարդար եւ չափազանցուած ձե – ւով պոռնկագրութիւն մակդիրը տուած էր: Դ. Ճիլմէճեանին գրուած մտերմա – կան նամակներուն մէջ եթէ ուսանողի այդ խոստովանութիւնները չգտնէինք, անոնք – նական պիտի ըլլար, խոստովանութիւն – ներ, որոնք բաւական թափանցիկ են, եւ ինչո՞ւ չէ, մարդկայնական, չըսելու հա – մար երիտասարդական: Հանճարեղ ար – ձանագործի մը մարմարիոնէ արձանին առջեւ հիացումով կանգ կ'առնենք, այդ արձանը այր մը ներկայացնէ թէ կին մը, եւ չենք ըսեր թէ վարպետին դուրը իրա – պաշտ գիծեր տուած է, կորութիւններ մատնանշած է եւ կամ ցանկութեան րո – պէի մը ստեղծագործած է : Ինքո՞ւ հա – մար սակայն մեղադրել բանաստեղծը, որ բառերու ներդաշնակութեան ու երաժշ – տութեան խորհուրդին վստահած է իր երազը, իր երեւակայածը, իրական կնոջ պատկերը, եթէ ան նոյնիսկ բանուորու – հիի մը գեղեցկութեան մարմնացումն է : Ո՞ր արուեստագէտը, ո՞ր բանաստեղծը մահուան չափ հզօր սիրոյ զգայութիւնը պիտի արհամարհէր եւ ինքզինքը հպարտ պիտի զգար, որ ինկած չէ անոր ցանցե – րուն մէջ :

Օր մը աւելի ընդարձակ «Դանիէլ Վա – րուժան» մը ունենալու ակնկալութեամբ, չնորհապարտ ենք հեղինակին, որ այս հատորով մեզի տուաւ առաջին փորձը մեծ բանաստեղծի մը յիշատակը ոգեկո – չող, իր նահատակութենէն քառասուն տարիները վերջ :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

« ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ» (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ Նամակները, Գրակա – նութիւնը, հեղինակ՝ Դերենիկ Ճիլմէ – ճեան: Մատենաշար «Ցուսաբեր », թիւ 67, Գահիրէ, 1955:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ԿՌՈՒԱԽՆՋՈՐԸ ԿԻՊՐՈՍ

●

Կիպրոս որ Միջերկրականի երրորդ կղ – զին է, ունի 9000 քառ. քմ. տարածու – թիւն եւ մօտ 500·000 բնակիչ: Ցունական հողբլլալէ ետք, եղած է հռովմէական նահանգ, ապա Ցրանկներու խարիսխ մը, յետոյ Վենետիկցիներու գաղթավայր մը: 1571 – 1878 կը պատկանէր Թուրքերուն, 1898ին Օսմանեան կայսրութիւնը Մեծն Բրիտանիոյ յանձնեց զայն, ջուրը ձգելով Պերլինի գաչնագիրը : 1914ին Անգլիա տառնձնեց կղզին հոգատարութիւնը, իսկ քանի մը տարի ետք, 1925ին, գաղթապե – տութեան վերածեց զայն, երբ Լոզանի դաչնագրով Թուրքիա կը հրաժարէր իր բոլոր իրաւունքներէն:

Ահաւասիկ իր լայն գիծերուն մէջ պատ – մութիւնը Կիպրոսի գանազան տէրերուն : Այսօր նորէն կը խլրտի ան եւ իր վրայ կը կեդրոնացնէ աչխարհի ուչադրութիւնը : Իր նախկին տէրը Ցունաստան, իր էնո – սիսի (կգում Ցունաստանի) միջոցով կ'ու – զէ վերագրաւել զայն: Նոր չէ այս չար – ժումը, Կիպրոսի մէջ առաջին անգամ ե – րեւայ 1879ին, իսկ եղերական հանգա – մանք ստացան դէպքերը 1931ին, երբ ցոյ – ցեր կազմակերպելով այրեցին կառավա – րական չէնքը:

Էնոսիսը միչտ արթուն, միչտ կը հրա – հրէր կրակը, պահանջելով կղզին, մինչեւ

եւ չենք ըսեր թէ վարպետին դուրը իրա – պաչտ գիծեր տուած է, կորութիւններ մատնանչած է եւ կամ ցանկութեան րո – պէի մը ստեղծագործած է : Ինքո՞ւ հա – մար սակայն մեղադրել բանաստեղծը, որ բառերու ներդաշնակութեան ու երաժչ – տութեան խորհուրդին վստահած է իր երազը, իր երեւակայածը, իրական կնոջ պատկերը, եթէ ան նոյնիսկ բանուորու – հիի մը գեղեցկութեան մարմնացումն է : Ո՞ր արուեստագէտը, ո՞ր բանաստեղծը մահուան չափ հզօր սիրոյ զգայութիւնը պիտի արհամարհէր եւ ինքզինքը հպարտ պիտի զգար, որ ինկած չէ անոր ցանցե – րուն մէջ :

Օր մը աւելի ընդարձակ «Դանիէլ Վա – րուժան» մը ունենալու ակնկալութեամբ, չնորհապարտ ենք հեղինակին, որ այս հատորով մեզի տուաւ առաջին փորձը մեծ բանաստեղծի մը յիչատակը ոգեկո – չող, իր նահատակութենէն քառասուն տարիները վերջ :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

« ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ» (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ Նամակները, Գրակա – նութիւնը, հեղինակ՝ Դերենիկ Ճիլմէ – ճեան: Մատենաշար «Ցուսաբեր », թիւ 67, Գահիրէ, 1955:

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

— Դուն միայն «այո», ըսէ, համակեր – պէ, ժողովքի կրակին բաժին կ'ընեմ ան որ կը համարձակի քու մազիդ դպչիլ :»

«Իսկ ես, ուզած, իմ առջեւս փակուած էին: Կը մնար հաչտուիլ իրա – կանութեան հետ, թերեւս կրնայի բարու – քել խեղճ հօրս վիճակը»:

«Այնուհետեւ, զանազան անցքերէ ետք, վերջապէս հաճի աղային հինգերորդ օրի – նաւոր կինը դարձայ... ինչ որ ապահո – վեցի այս «ամուսնութեամբ» այն եղաւ որ, իրօք, հաճի աղան իր խօսքը յարգեց: Փողոցի լաճերը կարգի հրաւիրեց եւ հէք հայրս ազատեցաւ իր ամենօրեայ չարչա – րանքներէն ...» :

— Ուրեմն հայրդ ո՞ղջ է...

— Այո, հայրս ողջ է, եթէ կարելի է այդպէս ըսել: Հոն՝ Տար – Աղաճ ան – կիւնը, մեծ ժայռին տակ նստած, ծանօթ կոյր մուրացիկը, այս տունին իրական տէրը եւ այս քաղաքին ամենածանօթ անձնաւորութիւնը : Իր պատմութիւնը, իր ապրած ահաւոր ողբերգութեան ման – րամասնութիւնները պէտք է իմանալ , իր խակ բերնէն: Իրմէ իմացիր թէ ինչպէս կուրցուցին եւ փողոցները ձգեցին զին – քը » ...

Թշուառ կինը կը հեկեկար: Արդէն իւ – րաքանչիւր նախադասութեան հետ կաթիլ մը արցունք վար կը զլորէր իր աչքերէն : Խոր յուզումով ու սարսուռով լսեցի իր պատմութիւնը: Այժմ, արդէն հինգ եր – կար տարիներ անցեր են այդ եղեռնապա – տումէն, բայց անցնող իւրաքանչիւր օր ու ամիս իրեն համար եղած են միչտ սեւա – ծիր, միչտ ամպամած, միչտ տխրալի :

Ոչինչ ունէի իրրեւ «մխիթարանք» իրեն ըսելիք: Գիտէի որ անխմաստ էր որեւէ սփոփանք: Դեռ գարնան ծաղիկ՝ ճակա – տագիրը զայն նետած էր ժողովքի մը խո – րը մինակ, թշուառ անօգնական ...

Ոսկեչող գարուններու տեղ՝ ցուրտ ձը – մեռներ միայն բաժին հանած էին իրեն : Վայելքի, ապրումներու երազուն ճամ – բան, ձգուած էր արեւնի, արցունքի , ու վչտի հովիտներու մէջէն... Ու այս ճամ – բան ոչ ծայր ունէր, եւ ոչ ալ վերջ ..» :

Գլուխս առած երկու ափերուս մէջ դառնօրէն կը խորհրդածէի: Մինչ այդ՝ «Հանրմի» քօղին տակ ճանչցած էի տա – րամերժ, չոր, տգէտ կին մը: Այսօր, այդ նոյն կինը այլափոխուած, կերպարանա – փոխուած սիրելի մը, հարազատ մըն էր:

Ինծ կը թուէր թէ իմ եւ այս կնոջ ճա – կատագրին մէջ նմանութիւն մը կար, եւ թէ ,նախախնամութիւնը յատկապէս դէպ – քերը այս ձեւով դասաւորեց զիս փորձի ենթարկելու համար: Քանի տարեկան է – ր իսկ արդեօք եւ ի՞նչ կերպարանք պիտի առնէր ան, որ ինկած էր այս անձ – նական տեսակէտները, ինչ որ ասուլիսին օրը ուրիչ բանախօսներ դիտել տուած է – ին, երբ կը կարդանք քառասուն տարի ետք Դ.Վարուժանին նամակները , այլեւս կասկած չի մնար, որ բանաստեղծը կեան – քը սիրած է ու փորձած է ապրիլ: Մարդ – կայնօրէն, երիտասարդական վաւրուն օրերուն, ուսանողական չրջանին, չըսելու համար կիներու, կնոջ ստուերը փնտռած է, անոր մարմնական հրապոյրներուն ու կախարդական գիծերուն գերին դարձեր է: Այս մարզին մէջ ոչ մէկ արուեստա – կութիւն կամ անբնականութիւն: Ակնար – կուած իրապաշտութիւնը, զգայասիրու – թիւնը կամ ցանկութիւնը բարեբախտա – բար այն չէ, որոնց համար Շիրվանզատէ, այնքան անարդար եւ չափազանցուած ձե – ւով պոռնկագրութիւն մակդիրը տուած էր: Դ. Ճիլմէճեանին գրուած մտերմա – կան նամակներուն մէջ եթէ ուսանողի այդ խոստովանութիւնները չգտնէինք, անոնք – նական պիտի ըլլար, խոստովանութիւն – ներ, որոնք բաւական թափանցիկ են, եւ ինչո՞ւ չէ, մարդկայնական, չըսելու հա – մար երիտասարդական: Հանճարեղ ար – ձանագործի մը մարմարիոնէ արձանին առջեւ հիացումով կանգ կ'առնենք, այդ արձանը այր մը ներկայացնէ թէ կին մը, եւ չենք ըսեր թէ վարպետին դուրը իրա – պաչտ գիծեր տուած է, կորութիւններ մատնանչած է եւ կամ ցանկութեան րո – պէի մը ստեղծագործած է : Ինքո՞ւ հա – մար սակայն մեղադրել բանաստեղծը, որ բառերու ներդաշնակութեան ու երաժչ – տութեան խորհուրդին վստահած է իր երազը, իր երեւակայածը, իրական կնոջ պատկերը, եթէ ան նոյնիսկ բանուորու – հիի մը գեղեցկութեան մարմնացումն է : Ո՞ր արուեստագէտը, ո՞ր բանաստեղծը մահուան չափ հզօր սիրոյ զգայութիւնը պիտի արհամարհէր եւ ինքզինքը հպարտ պիտի զգար, որ ինկած չէ անոր ցանցե – րուն մէջ :

Օր մը աւելի ընդարձակ «Դանիէլ Վա – րուժան» մը ունենալու ակնկալութեամբ, չնորհապարտ ենք հեղինակին, որ այս հատորով մեզի տուաւ առաջին փորձը մեծ բանաստեղծի մը յիչատակը ոգեկո – չող, իր նահատակութենէն քառասուն տարիները վերջ :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

« ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ» (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ Նամակները, Գրակա – նութիւնը, հեղինակ՝ Դերենիկ Ճիլմէ – ճեան: Մատենաշար «Ցուսաբեր », թիւ 67, Գահիրէ, 1955:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Հ Մ. Ը. Մ.Ը լուրջ աշխատանքներ թափած է, յառաջիկայ տարեշրջանին համար:

Անցեալ տարուան կազմին վրայ աւելցուած է խումբ մը եւս, ուրմէն այս տարի առպարէզ կը հանէ վեց խումբեր, Ա. խումբ «Փրօմօսիօն ա'Օնէօր», Բ. խումբ (Գ. տիվիզիօն) և Գ. պահեստի փրօմօսիօն սէնիֆիէմ տիվիզիօն, ժիւնիօր, Ֆատէ եւ մինիմ խումբերով: Հայ ծնողքներէ կը խնդրուի արձանագրել աւել իրենց զաւակները, դիմելով միութեանս հաւաքատեղին, Պար տիւ Կլօպ, 7 Պուլվ. տ'Աքէն, ամէն երկուշաբթի, ժամը եօթէն լոյս կամ կիրակի օրերը մեր մարզադաշտին վրայ:

Ամէն միջոց ձեռք առնուած է որպէսզի Հ. Մ. Ը. Մ.Ը բոլորէ փայլուն տարեգրջան մը: Ձենք ուզեր դովեստներ հիւսել, բայց պարտք կը սեպենք յայտարարել թէ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.Ը կը մնայ լաւագոյն հայ մարմնակրթական կազմակերպութիւնը ամբողջ Ֆրանսայի մէջ:

Վարիչ, մարզիկ թէ համակիր կը զոհեն իրենց բարոյական, մանաւանդ նիւթական, անոր յաջողութեան համար: Որ եւ է նիւթական վճարում չի կատարուիր մարզիկներուն, որոնք հաւատարիմ են Հ. Մ. Ը. Մ.Ի խոչալին «Բարձրացիր, բարձրացուր»:

Այս է գաղտնիքը Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին որ կը յարատեւէ երեսուն տարիէ ի վեր եւ ճանչցուած Փրովանսի մէջ իբրեւ լաւագոյն օտար կազմակերպութիւնը:

Ս. ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ

ուած էր եւ երբ Կլիւիկեան ալ պարպուեցաւ, Գառնիկն ալ գաղթեց: Նախ անցաւ Ցունաստան, իսկ 1923ին Մարսէյլ: Հոս ալ հանգիստ չունեցաւ: Գիշերը ցորեկին խառնած կ'աշխատէր ապահովել իր սիրասուն Մուրատի եւ Վարուժանի ապագան: Դժբախտաբար չկրցաւ վայելել անոնց վաստակը: Սեպտեմբեր 5ին յուրտ հոդին յանձնեցինք մեր բազմաչարչար ընկերը: Ցուղարկաւորութեան կը մասնակցէր նաեւ Հայ Լեգէոնականներու պատուիրակութիւնը Ֆրանսական եռագոյնով:

Սիրելի Գառնիկ այս քանի մը տողերը թող ծաղկեփունջ մը կազմեն քու թարմ գերեզմանիդ վրայ:

Ց. ԵՍԱՑԵԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՑ Աբհեստակցական Միութեանց համագումարը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որ կը պահանջէ կրճատել պինուորութեան շրջանը, նախ - տի առնելով երկարատեւ ծառայութեան վնասակար հետեւանքները երկրի տնտեսական կեանքին վրայ:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՏԻՐՈՒՆԻ.— ԳԱՌՆԻԿ ՕՀԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Ի՞նչ սեւ ճակատագիր: Գառնիկ Օհանեան ծնած է Սեբաստիոյ Ցաղթ գիւղը, չորս տարեկանին դժբախտութիւնը կ'ունենայ կորսնցնելու հայրը: Մէկ տարի վերջ կը մեռնի նաեւ մայրը ու կը մնայ անկար ծերունի մեծ մօր խնամքին տակ: Բայց շատ չանցած կը մեռնի նաեւ մեծ մայրը: Եւ մանուկ Գառնիկը կը մնայ իր սեւ բախտին հետ դէմ յանդիման:

Պալքանեան պատերազմին հազիւ, 20 տարեկան, պինուր կ'երթայ եւ անմիջապէս ճակատ կը ղրկուի: Առաջին օրէն կը մտածէ ապատիլ: Գիշեր մը իր ղէնքերով միասին կ'անցնի Ցոյներուն կողմը: Ցոյները նախ կը կասկածին եւ բաւական կը նեղեն, բայց ի վերջոյ կը հաւատան Գառնիկի անկեղծութեան ու կարճ ժամանակ մը զերի պահելէ վերջ ազատ կը ձգեն:

Տարաբախտ ընկերը շատ մը զրկանքներ կրելով կը յաջողի Մ. Նահանգները մեկնիլ եւ առաջին գործը կ'ընէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերը անցնիլ:

Այսպէս տարիներ կ'անցնին մինչեւ Ա. համաշխարհային պատերազմի պայթումը:

— Ի՞նչ կը մտածես, Եսայեան, այս պատերազմը առիթ պիտի չտեղծէ՞ մեզի մեր վրէժը լուծելու մեր դարաւոր թշնամիէն:

Վերջապէս ցանկալի օրը հասաւ: Հա - կառակ իր հանդիստ գործին, առաջին մեկնողներէն եղաւ, Գառնիկ: Մտաւ Ֆրանսական բանակ եւ անհատնալի յան - դգնութիւն մը ցոյց տուաւ Արարատի ա - հեղ ճակատամարտին առաջին դծի վրայ, ինչպէս կը հաստատէ իր Ֆրանսացի հա - րիւրապետը:

Արարատէն Կիլիկիա, յետոյ Մարա՝ : Հոն ժամանակ մը ոստիկանի պաշտօն ալ կը վարէ ու ահա նահանջ: Դերերը փոխուած են, Գառնիկ այս անգամ վերջապահ է: Անվախ ու խիզախ, ողջ առողջ կը հասնի Ատանա ,ուր երկուքս ալ կ'արձակուինք մեր զինուորութենէն: Ալ ազատ էինք, ըրինք ինչ որ կրցանք:

Կիլիկիան խրախճանքի մէջ էր, երբ կազմուեր Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակումը:

Գառնիկն ալ ուզեց երթալ, ամուսնացաւ մեր համադիւղացի Օր. Սաթենիկի հետ, բայց երազը մնաց կիսկատար: Հանրապետական Հայաստանը խորտակուեցաւ իրենց տիրապետութիւնը պահել պինեալ ուժերով:

Ինչպէս յայտնի է, անցեալ շաբթու խորհրդաժողով մը սարքեցին Լոնտոնի մէջ, յանձն առնելով ինքնավարութիւն շնորհել յաւաջիկային, բայց թէ Ցունաստան եւ թէ Թուրքիա ժխտական դիրք բռնեցին:

Անդլիացիներն ալ իրենց կարգին կ'ապրին անձկութեան պահեր: Մէկը ըսած է թէ՝ սոսկալի է զգալ որ սպառնալիքի տակ ես անտեսանելի ձեռքերու կողմէ:

Ուրիշներ որ աւելի սառնօրէն կը դատեն կացութիւնը, չեն վարանիր ըսելու թէ միակ փրկարար լուծումն է ձգել կղզին, քանի ուշ չէ: Տակաւին այնքան դաղթավայրեր ունինք, կ'ըսեն Անգլիացիները:

Կիպրոսի մէկ ծայրէն միւսը կը հսկէ Էօֆան: Սակայն ամէնէն աւելի Նիկոսիոյ նեղ փողոցներուն մէջն է որ այս կազմակերպութեան անդամները կ'անհետանան, եւ ոչ ոք կրնայ գտնել անոնց հետքը: Հոն է որ մարդիկ սեւ կամ դորշ դիմակ կը կրեն, չճանչցուելու համար, եւ ազդեր կը փակցնեն պատերուն վրայ: Այդ կէտէն է որ ժողովուրդին կոչ կ'ընեն եւ հոն է որ ժողովուրդը սովորութիւն ըրած է նայիլ, առանց կանուխ, դիտնալու թէ ինչ է գաղտնի կազմակերպութեան կարգախօսը:

Էօֆային իսկական ուժը կը կայանայ իր անդամներուն բացարձակ գաղտնապահութեան մէջ: Բրիտանական սպասարկութեան պինուածները չեն կրնար գտնել վարիչը կամ վարիչները, որոնք տեւականօրէն կը սպառնան: Հրահանգները այնպիսի եղանակով մը կը կատարուին, որ գործադրողը ինքն ալ կ'անգիտանայ հրահանգիչը:

Էօֆայի անդամները կ'առնուին քաղաքներէն, ծեր կամ երիտասարդ: Պաշտօն ունին ռումբեր փոխադրելու, զանոնք դնելու պաշտօնական չէնքի մը առջեւ, եւ կամ ազդեր փակցնել: Ըմբոստութեան իրական գաղտնի բանակը կը կազմեն այս քաղաքացիները, ուսանողները, դիւղացիները, որոնք կուրօրէն կը հետեւին իրենց տրուած հրամանին:

Քաղաքներէն ներս, Էօֆան ունի 18·000 անդամ, պատրաստ ամէն զոհողութեան: Ուսանողները ամէնէն յանդգնաբարը կը կազմեն, անոնք չեն վարանիր ռումբը դնել իրենց պայուսակներուն, ջութակի կափարիչներուն եւ հեծանիւներուն մէջ: Հիմա Անգլիացիները դիտեն եւ կը խուզարկեն մինչեւ անդամ ջութակի կափարիչները: Խուզարկութիւնները սովորական երեւոյթ դարձած են, կղզին մէջ: Անգլիացիները թէ դէնք եւ թէ «Էօֆա»յի անդամ կը փնտռեն: Անդամ մը երբ դիւղացի մը տունը խուզարկել կ'ուզէին, ան ընդդիմացաւ եւ ըսաւ թէ օրէնքը կ'արգիլէ, սակայն եթէ կ'ուզէք խուզարկել, նախ ես պէտք է ձեր հետեւորդներուն վրայ նայիմ, անոնք կրնան դէնք մը դնել տունս, եւ իմ վրայ ձգել: Ասոր վրայ պաշտօնեան առանձին մտաւ անոր տունը:

Ամէն օր աւելի եւս կը սաստկանայ ձգտումը Կիպրոսի մէջ: Անգլիացիները որքան կը խստացնեն օրէնքները, այնքան կը բազմապատկուին յարձակումները: Կացութիւնը ծայրագոյն աստիճանին հասած է: Անգլիացիները կամ պէտք է հանեն որ Կիպրոսցիները իրենք վարեն իրենց ճակատագիրը, կամ պիտի փորձեն

ուած էր եւ երբ Կլիւիկեան ալ պարպուեցաւ, Գառնիկն ալ գաղթեց: Նախ անցաւ Ցունաստան, իսկ 1923ին Մարսէյլ: Հոս ալ հանգիստ չունեցաւ: Գիշերը ցորեկին խառնած կ'աշխատէր ապահովել իր սիրասուն Մուրատի եւ Վարուժանի ապագան: Դժբախտաբար չկրցաւ վայելել անոնց վաստակը: Սեպտեմբեր 5ին յուրտ հոդին յանձնեցինք մեր բազմաչարչար ընկերը: Ցուղարկաւորութեան կը մասնակցէր նաեւ Հայ Լեգէոնականներու պատուիրակութիւնը Ֆրանսական եռագոյնով:

Սիրելի Գառնիկ այս քանի մը տողերը թող ծաղկեփունջ մը կազմեն քու թարմ գերեզմանիդ վրայ:

Ց. ԵՍԱՑԵԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՑ Աբհեստակցական Միութեանց համագումարը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որ կը պահանջէ կրճատել պինուորութեան շրջանը, նախատի առնելով երկարատեւ ծառայութեան վնասակար հետեւանքները երկրի տնտեսական կեանքին վրայ:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

★

Այդ գիշեր այս որոշումը տալէ վերջ, իւրաքանչիւրը վերադարձաւ իր պանդոկը, բայց կատարուած լրատուութեան վրայ, ահաբեկիչները ձերբակալուեցան իրենց պանդոկներուն մէջ, եւ հարցաքննութեան ընթացքին խոստովանեցան թէ անձնապէս չէ որ այս մահափորձը պիտի կատարէին, այլ դրդումովը եւ որոշումովը քաղաքական խմբակցութեան՝ որուն մաս կը կազմէին Շիւքրիւ եւ Ապտիւլղատիր պէյերը:

Ատիճանաբար եթէ քննենք ամբաստանեալներուն յայտարարութիւնները, չափազանց յատկանշական տեղեկութիւններ պիտի գտնենք հոն: Այսպէս, Կիւրճիւ Եուսուֆ կը խոստովանի թէ 8–10 ամիս առաջ երբ ծաղարան մը նստած էր, Լազ Իսմայիլ եկաւ եւ իրեն ըսաւ թէ աղուոր գործ մը կայ Անգարա, հարուստի մը տունը պիտի կողոպտեն, գինքն ալ տանիլ կ'ուզեն, չափազանց չահաւոր գործ մըն է: Եուսուֆ պատասխանեց թէ դրամ եւ ինքնութեան թուղթ չունի, բայց Իսմայիլ «ասոնք դիւրաւ կարգադրելի խնդիրներ են» պատասխանեց:

Քանի մը օր ետք 25 ոսկի եւ Հալիմ անունով անձնագիր մը բերաւ իրեն, յաջորդ օր մեկնեցան Անգարա, բայց կառախումբին մէջ Զիա Խուրշիտ բնաւ չտեսակցեցաւ իրենց հետ:

Կառախումբէն իջնելէ ետք է որ Զիա Խուրշիտ մօտեցաւ իրենց եւ պանդոկ տարաւ, երեք օր վերջ Շիւքրիւ պէյ լուր ղրկեց իրենց եւ ըսաւ.— «Զէնքերը պատրաստ են երբ որ պէտք ունենաք, Զիա Խուրշիտի պիտի յանձնեմ, եթէ ան չգայ, Իսմայիլին կուտամ»:

Այս խօսակցութենէն վերջ, ժամադրուեցան Զիա Խուրշիտի հետ, որ ըսաւ իրենց. «Ես Ապդ. Ժողով կ'երթամ, եկէք ձեզ ալ տանիմ»: Լազ Իսմայիլ եւ Կիւրճիւ Եուսուֆ այս կերպով մտան Ապդ. Ժողով եւ զատ զատ տեղեր նստան, եւ Ժողովէն ելլելէ վերջ, Իսմայիլ ըսաւ իրեն, Եուսուֆի.

— « Մեր հոս գալուն նպատակն էր սպաննել Կազի փաշան: Հիմա է որ կը յայտնեմ այդ պարագան քեզի: Մէզի պիտի տան մեր ուզածին չափ դրամ եւ պաշտօն: Շիւքրիւ պէյ հանրապետու -

---

իրենց տիրապետութիւնը պահել պինեալ ուժերով:

Ինչպէս յայտնի է, անցեալ շաբթու խորհրդաժողով մը սարքեցին Լոնտոնի մէջ, յանձն առնելով ինքնավարութիւն շնորհել յաւաջիկային, բայց թէ Ցունաստան եւ թէ Թուրքիա ժխտական դիրք բռնեցին:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

★

Այդ գիշեր այս որոշումը տալէ վերջ, իւրաքանչիւրը վերադարձաւ իր պանդոկը, բայց կատարուած լրատուութեան վրայ, ահաբեկիչները ձերբակալուեցան իրենց պանդոկներուն մէջ, եւ հարցաքննութեան ընթացքին խոստովանեցան թէ անձնապէս չէ որ այս մահափորձը պիտի կատարէին, այլ դրդումովը եւ որոշումովը քաղաքական խմբակցութեան՝ որուն մաս կը կազմէին Շիւքրիւ եւ Ապտիւլղատիր պէյերը:

Ատիճանաբար եթէ քննենք ամբաստանեալներուն յայտարարութիւնները, չափազանց յատկանշական տեղեկութիւններ պիտի գտնենք հոն: Այսպէս, Կիւրճիւ Եուսուֆ կը խոստովանի թէ 8–10 ամիս առաջ երբ ծաղարան մը նստած էր, Լազ Իսմայիլ եկաւ եւ իրեն ըսաւ թէ աղուոր գործ մը կայ Անգարա, հարուստի մը տունը պիտի կողոպտեն, գինքն ալ տանիլ կ'ուզեն, չափազանց չահաւոր

խօսակցութեանց : Մեր առաքելութեան առաջին գործն էր պարզել Ֆրանսա – կան քաղաքականութեան նպատակները , դուրս գալու համար ներկայ անելէն : Պէն Եուսէֆ հաւանեցաւ ուժ տալ այդ քաղա– քականութեան որ կը ձգտի ստեղծել ա – զատ եւ ղեկիչման պետութիւն մը, Ֆը – րանսայի հետ կապուած՝ փոխադարձ կախման դաշինքով մը: Ապահովուած է Ֆրանսայի տեւական ներկայութիւնը Մա– րոքի մէջ: Մեր երկիրը կը պահէ եւ կ'ա– պահովէ իր ռազմավարական, դիւանա – գիտական, քաղաքական եւ մշակութային շահերը: Ֆրանսացիները ղրկիչ ղերք մը պիտի վայելեն միւս ազգութեանց վը– րայ, նկատի առնելով իրենց աջակցու – թիւնը Մարոքի բարգաւաճման համար : Սիտի Մոհամմէտ չուզեր օգտուիլ ներկայ հանգամանքներէն, արժեցնելու համար իր իրաւունքները Մարոքի գահուն վրայ: Ոչ մէկ առեն խնդիր եղաւ այդ մասին : Ան կրկին յայտարարեց թէ որեւէ քաղա – քական գործունէութիւն պիտի չունենայ: Ան գառնութիւն չունի Ֆրանսայի հան – դէպ, այլ վճռացած է կարգ մը մարոքցի եւ Ֆրանսայի անձնաւորութիւններէ : Եւ Ֆրանսացիներուն չափ կը ցաւի օգոստոս 20ի զէպքերուն համար»: Կը կարծուի թէ աքսորական Սուլթանը Ֆրանսա պիտի վերադառնայ Սեպտ. 25–30ին, իր բոլոր հետեւորդներուն հետ :

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կառավարութիւնը հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց բոլոր Ֆրանսացիներուն եւ Մա – րոքցիներուն , որպէսզի հանդարտօրէն եւ վստահութեամբ լսեն ամենաբարձր իշ– խանութեանց կողմէ հրատարակելի պատ– գամները: Կառավարութիւնը համոզուած է թէ «իր ընդունած կարգադրութիւնը ա– մէնէն աւելի կը համապատասխանէ Ֆր – րանսայի եւ Մարոքի շահերուն: Այդ լու– ծումը միակն է որ կրնայ վերանորոգել Ֆրանք-եւմարոքեան եղբայրութիւնը որ քանիցս հաստատուեցաւ երկու յաղթա – կան պատերազմներու ընթացքին եւ որ անվիճելի երաշխիքն է երկու ժողովուրդ– ներու հասարակաց ճակատագրին » :

Միեւնոյն առեն, կարճ ազդարարու – թիւն մը ուղղուեցաւ բնիկներուն, մարդ – պանին՝ զօր. տը Լաթուռ կողմէ, որպէս զի «կարեւորութիւն չտան խռովարարնե – րուն որոնք կ'ուզեն գործադուլներ սարքել եւ խռովութիւններ յարուցանել: Ապա – հովութեան ուժերուն հրամայուած է ի հարկին կրակել, եթէ խռովութեան որեւէ փորձ կատարուի » :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՆԵԼԻ ՄԸ ՅԱՆԳԵՑԱՆ

Ռուսեւզերման խօսակցութիւնները շա– բունակուեցան չաբաթ օր, Նախագահու – թեամբ Տոքթ. Ատենաւորի: Նիստը տե – ւեց երեք ժամ: Առաջին անգամ խօսք ա– ռաւ Մ. Միւնթեան ներկայացուցիչը , վարչապետ Բուլկանին .

— Խոստացանք անկեղծ ըլլալ: Կը յի – շեցնենք ձեզի, ներկայացուցիչները ղեր – ման դաշնակցային հանրապետութեան , թէ պատերազմի վախճանէն ի վեր , Մ. Միւնթիւնը արդէն բարեկամական յարա– բերութիւններ հաստատած է ղերման ժո– ղովուրդին մէկ մասին հետ: Ինչ կը վե – րաբերի Գերմանիոյ երկրորդ մասին, Մ. Միւնթիւնը կ'ուզէ բնականոն յարաբե – րութիւններ հաստատել ղերման ղաշնակ– ցային հանրապետութեան հետ»:

Մառեչալ Բուլկանին յետոյ յիշելով Տոքթ. Ատենաւորի յուզած խնդիրները , « կարծեցեալ ղերիներու» եւ Գերմանիոյ միացման հարցը , չարունակեց .

— Կը կարծենք թէ թիւրիմացութիւն մը ծագած է: Գերման ռազմագերիներ չկան Մ. Միւնթեան մէջ: Բոլոր ղերիները ար– ձակուած եւ իրենց երկիրը դրկուած են : Այժմ Մ. Միւնթեան մէջ կան միայն պա– տերազմի ոճրագործներ հիթլէրական նախկին բանակէն: Գալով Գերմանիոյ միացման, խորհրդային պատուիրակու – թիւնը ամբողջովին համամիտ է թէ այդ հարցը չատ կարեւոր ազգային խնդիր մը կը կազմէ ղերման ժողովուրդին համար : Բայց, ղերման դաշնակցային հանրապե – տութեան ներկայութիւնը Ատլանտեան դաշինքին մէջ՝ խոչընդոտ մը կը կազմէ այդ միացման համար »:

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը իր արտաքին նախարարին խօսք տալէ ա – ռաջ, հարկ դատեց կարգ մը ճշդումներ կատարել: Խոստովանելով հանդերձ թէ խորհրդային ժողովուրդը ահագին տա – ռապանքներ կրեց պատերազմի ընթաց – քին, դիտել տուաւ թէ պէտք չէ հիթլէրը եւ իր գործակիցները նոյնացնել ամբողջ ղերման ժողովուրդին հետ: «Ճիշդ է որ նացի ղինուորները վայրագութիւններ գործեցին Մ. Միւնթեան մէջ, բայց, խորհրդային ղինուորներն ալ Գերմանիա մտած առեն նոյնպէս կարգ մը այպանելի արարքներ գործեցին » :

Արտաքին գործերու նախարարը, Պրեն– թանօ, բացատրեց թէ կարելի չէ բնակա– նոն յարաբերութիւններ հաստատել ա – ռանց ղերիներու արձակման : Կեդր. կո– միտէին քարտուղարը, Մրուչչեւ խօսք առնելով ըսաւ. —«Բացարձակապէս կը հերքեմ թէ խորհրդային ղինուորներն ալ վայրագութիւններ գործեցին Գերմանիա մտած առեն: Ամենք իրենց պարտակա – նութիւնը կատարեցին պատերազմը չա – րունակելով ղերմանական հողին վրայ» :

Մոլոթով եւս համամտութիւն յայտնեց վարչապետին եւ Մրուչչեւի , յայտնելով թէ անհրաժեշտ է նախ ղիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատել, յետոյ աստիճանաբար լուծել բոլոր վիճելի խն – դիրները :

Տոքթ. Ատենաւորը երկրորդ անգամ խօսք առնելով, դիտել տուաւ թէ բազ – մաթիւ պետութիւններ կը դարպասէին հիթլէրի, թէ արեւելեան Գերմանիոյ կա– ռավարութիւնը միայն ինքզինքը կը ներ – կայացնէ եւ ոչ թէ 18 միլիոն Գերման – ներ են. :

Հակառակ այս փոխադարձ մեղադրանք– ներուն, Տոքթ. Ատենաւորը ճաշի հրաւի– րեց մառեչալ Բուլկանինը, Մոլոթովը եւ միւս երեւելիները: Կը կարծուի թէ խո – սակցութիւնները պիտի վերջանան չորեք– շաբթի օր :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԳԱՀԻՐԷի ՄԷՋ

Եղիպտոսէն կը հեռագրեն թէ Գահիրէն ահուդողի մատնուեցաւ երէկ, երկու – շաբթի, բուռն երկրաշարժի մը հետեւան– քով: Աւրէն իսկ փլած են երեսուն տու – ներ: Տակաւին կարելի չէ ճշդել մեռեալ – ներուն թիւը: Գահիրէ կեդրոնական թա – ղին մէջ բարձր չէնքեր քանի մը վայր – կեան տատանեցան բայց կրցան դիմա – նալ: Հրշէջներ եւ ղինուորներ կը հսկեն բազմամարդ թաղերուն մէջ ուր հին տու– ներ կը չարունակեն փլչիլ: Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ ցնցումներ զգացուեցան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

400 ՕԴԱՁՈՒ ղինուորներ որոնք Մա– րոք պիտի ղրկուէին, կիրակի օր մեծ – ցին կառախումբ նստիլ Կառ տը Լիոնէն : Ըմբոստները կ'աղաղակէին.— «Մարոքը Մարոքցիներուն»: Հարկ եղաւ վիլլա – քուպլէ փոխադրել զանոնք: Տեղական թերթերը կը ղրեն թէ այս անգամ օդանա– ւերով պիտի ղրկուին: Ամենքն ալ պա – հեստի ղինուորներ են :

ՄԵԹՐՈՅի աշխատաւորները նորէն ա – նակնկալ գործադուլ մը սարքած էին ե – րէկ, եւ ուղեւորները ձրի կը ճամբոր – դէին :

ՏՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ

Վարժ կին մը կ'ուզուի : Դիմել « Յա– ռաջ »ի վարչութեան, Վ. սկզբնատառով :

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մես– րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե – րսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի , ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ – Լա– պառի Մէրի Անէէսկի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիրը ծը– նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա – նագրել իրենց զաւակները :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ. Յարութիւն Խուպէսէրեան փոխան ծաղկեպսակի, հազար ֆրանք կը նուիրէ, Կապոյտ Խաչի օգափոխութեան կայանին, Պօղոս Ադամեանի մահուան առթիւ:

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՍԵՒԱՍՏԻՈՅ ՄՈՒՐԱՏ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ
ՀՈԿՏ. 22ԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսահայ Իրերօգնութեան Միութիւ– նը մաս մը եւս ստացած է այս պատկա – ռազդու հատորէն: 40 × 50 (5 քիլօ) : Բոլոր նկարները հարազատ գոյներով եւ մեծաչափութեամբ : Շքեղ տպագրութիւն , Հրատարակութիւն՝ Հայաստանի Ակա – դեմիայի :

Դիմել՝ Միւնթեանս դանձապահին՝
Roland Nazarian, 9, Av, Calmels, Bois-Colombes, Seine. France, Tél. CHA. 00-55

ԳԻՐՔ Կ'ՈՒԶԵՆ

Հայ հեղինակներէն եւ հրատարակչա– կան տուներէն կը խնդրենք որ իրենց հրատարակած գիրքերէն մէկական օրի– նակ նուիրեն Հալէպի «Հ. Յ. Դ. Քրիս – տափոր Գրաղարան»ին:

Հասցէ.—
« Krisdapor Krataran »
c/o «Arevelk», B. P. 19, Alep (Syrie)

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերե– նի լրագրական կրպակը :

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարանոցիկ ցերեկոյթը որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, յետաձգ – ուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորո– գութեան պատճառաւ :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ. Փօլատեան: Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (ար – ձակ եւ ոտանաւոր): Տպ. Յուսաբեր , 1955: Գինն 500 ֆրանք:

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,
G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 ղպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե– կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւանդ պաշտօն – եայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն դիմում– ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնոի Փավիյեօն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սիթպողաբար իրենց տան մէջ աչխա – տելու համար ղործասուրներ , մասնագէտ– րոպ տը շամպրի եւ պլուզի համար :

Դիմել՝
Ets. ORLEANS, 170, Rue St. Martin, Entresol

*
**

Պոնեթրըի – Լէնճըրի հաստատութեան մը համար երիտասարդ աղայ մը, ընդու– նակ՝ մակազինիէի ղործին:

Դիմել Պ. Միւթէվէլլիեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

Վերաբացաւ իր դուռները ,եւ իր քաղմաթիւ յաճախորդներուն, ապսպրանք – ները փութով կը գոհացնէ, թարմ ու աւուշահոտ ՋԷՕՐԷԻ, թերթանուշ զուտ կարագով ԳՈՒՐԱՊԻՅԷ, ՍԻՄԻԹ, ԳԱՏԱՅԻՖ եւայլն:

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ
ԿԸ ՓՆՏՌՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ
ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ
ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄ ՅԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON-SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ
որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն քնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 14 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7775 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3186

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅԵՐՆ ԱԼ ՆՈՑՆՔԱՆ ՎՆԱՍՈՒԱԾ ԵՆ

•

ՉՈՐՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ ՀՐԿԻԶՈՒԱԾ

Վերջին պահուն հասած ճամբորդէ մը կը ֆաղենիֆ հետեւեալ տեղեկութիւնները.

ՉՈՐՍ ԱՆԳԱՄ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Անկարելի է նկարագրել լինչ որ պատահեցաւ երեքշաբթի Սեպտ. 6ին Պոլսոյ մէջ: Երբ «Ֆիկարօ»յի Սեպտ. 8ի թիւին մէջ կարդացի ղէպքին նկարագրութիւնը, զարմացայ որ աւելի կը ծանրանան Յայ – ներուն կրած վնասներուն վրայ, հաս – կնալի պատճառներով, մինչդեռ Հայերն ալ նոյնքան եւ թերեւս աւելի զոհ պացին նոյն վայրագութեանց: Հայկական չորս եկեղեցիները ամբողջութեամբ քանդուած են, որոնց մէջ՝ Սամաթիոյ եւ Պաքրքէօ – յի եկեղեցիները: (Ճամբորդը չի յիշեր միւս երկուքին անունները): Մօրանի բոլոր գարդերը կողոպտուած են: Հրկիզ – ուած է նաեւ կաթոլիկներու Նոթր Տամ ը Լուրդը:

Զորս անգամ յարձակում գործուած է Հայոց Պատրիարքարանին վրայ, բայց դրացի Թուրքեր կորովի կերպով ընդդի – մացած են:

Գումգափուի հայկական խանութները ամբողջութեամբ քանդուած են:

Պատրիարքը որ էջմիածին երթալու կը պատրաստուէր, եռ կեցած է իր մատ – դրութենէն:

Պաշտօնական դէկոյցները յարձակումը միայն Յոյներուն դէմ ցոյց կուտան, պատրուակ բռնելով Կիպրոսի հարցը, ո – րովհետեւ պատճառ մը չեն կրնար գտնել Հայերուն դէմ ալ կատարուած յարձա – կումներուն:

Խռովարարները առաջուց պատրաս – տուած ցանկերով կը մատնանշէին այն խանութները, որոնց դէմ յարձակում պի – տի կատարուէր:

Սելանիկի դէպքը պատրուակ մըն էր: Ժամը 17·30ին Պոլիս հասաւ Սելանիկի դէպքին լուրը, եւ հազիւ ժամ մը անցած կազմակերպուած յարձակումը սկսաւ:

Ոստիկանութիւնն ու բանակը առտուան ժամը 2·30ին միայն միջամտեցին, երբ ամէն լինչ վերջացած էր արդէն:

Կառավարութիւնը կրնար խռովու – թեանց առաջքը առնել, եթէ ուզէր:

Ճամբորդը, որ Նոյն դիշերը Ֆլորիա կը դտնուէր, արձնացած է կէս դիշերին, ա – պակիներու խորտակումի ազմուկներէն: « Թրքական դրօշ մը պարզելով կրցանք փրկել մեր բնակարանը »:

Պոլիս դարերէ ի վեր տեսած չէր նման զարհուրելի դէպք մը:

× Երէկ ստացանք Պոլսոյ վերջին թղթ – թաթերը, 7 Սեպտ. ուր մանրամասնօրէն կը նկարագրեն խռովութիւնները: Ա – այժմ կը ֆաղենիֆ հետեւեալ տեղեկու – թիւնները. —

Թաքսիմ հատաքտուած երիտասարդները կրակի տուին Յունաց Ազգ Թրիտաա եկե – ղեցին, որուն արտաքին մասը քարաչէն ըլլալով, ներսէն բոնկեցաւ եւ բոցերը խուժեցին պատուհաններէն դմբեթները, յետոյ անցան աղջկանց Զափիրն վարժա – րանը: Շուտով հրդեհներ ծագեցան, չատ մը վայրերու մէջ: Բոցերը կը ժայթքէին Պարբըլըէն, Գումգափուէն, Պէշիկթաչէն, Տոլապտէրէէն: Պագրքէօյի (Մաքրիպիւլ) յունական բոլոր խանութներուն փեղկերը խորտակուեցան եւ ապրանքները ջարդու – փշուր եղան: Յունաց եւ Հայոց եկեղեցի – ները խորտակուեցան: Յուզիչ էր տեսա – րանը մասնաւորապէս Պագրքէօյի Հայոց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ: Բոլոր ա – պակիները խորտակուած, ջահերը վար առնուած, խորանները էարկոծուած, էշոցներ եւ բուրվառները կտոր կտոր ե –

ՕՍՄԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՅԱՒ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

•

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ՊԻՏԻ ՏԵՒԷ ՎԵՑ ԱՄԻՍ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Թրքական դեսպանատան գործակատարը Սեպտ. 12ին Յունաստանի արտաքին գործերու նախարարին յանձնեց իր կառավարու – թեան մէկ նամակը, որ Թուրքիոյ խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պոլսոյ դէպ – քերուն առթիւ եւ կը յայտարարէ թէ «Թրքական կառավարութիւնը ամէն մի – ջոց ձեռք առած է, որպէսզի այդպիսի դէպքեր չպատահին այլեւս: Բոլոր զոհե – րը հատուցում պիտի ստանան»:

Աթէնքի յառաջդիմական եւ ազատական կուսակցութեանց վարիչները ուժգնօրէն կը քննադատեն կառավարութիւնը, Լոն – տոնի խորհրդաժողովին մէջ բռնած դիր – քին առթիւ:

× Թուրքիոյ Ազգ. ժողովին արտակարգ նիստը տեւեց չորս ժամ: Ժողովը որոշեց վեց ամիս պահել պաշարման վիճակը Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Անգարայի նահանգ – ներուն մէջ: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ժողովը միաձայնութեամբ հաստատեց որ Սեպտ. 6ի խռովութիւնները համայնավարական ծագում ունին եւ յանձնարարեց կառա – վարութեան հետապնդել եւ պատժել յան – ցաւորները, հատուցում վճարել զոհե – րուն:

Վիճարանութեանց ընթացքին տասնեւ –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

դած, նստարանները տապալած եւ աւե – րակոյտի վերածուած էին: Խորտակուած էին նաեւ եկեղեցւոյ խորհրդարանին եւ դպրաց ուսումնարանին ապակիները: Ե – կեղեցւոյ պաշտօնեայ Պ. Լեւոն երբ կ'ուզէր միջամտել, զգետնուեցաւ ճոկանի հարուածներով: Յունականները նոյն հետ հայկական տուներ ալ քարկոծուեցան:

Բանդուեցաւ նաեւ Ս. Թէղրեանի եւ Ժ. Մովսէսեանի «Վարոլ» տպարանը եւ ամէն լինչ փճացաւ: Սուլթան Համամի, Զաք – մաքճըլարի, Մահմուտ Փաշայի բոլոր խանութներուն փեղկերը խորտակուեցան եւ ապրանքները փողոց նետուեցան: Թէք – թերու խմբագրատուներուն վրայ եւս յարձակում կատարուեցաւ:

Յուցարարները որոնք դիւրաւ կրնային երթալ ուր որ ուզէին, չուռով ցրուեցան ամբողջ քաղաքին մէջ, կրկնելով լինչ որ կատարուած էր Թաքսիմի մէջ: Ինքնա – շարժներ անընդհատ ժողովուրդը կը փո – խադրէին միւս ցուցարարներուն քով եւ այսպէս ամէն վայրկեան կը բազմապա – կուէր անոնց թիւը: Այն ինքնաշարժները որոնք «Կիպրոսը Թուրք է» նշանները կը կրէին, ձրիարար կը փոխադրէին ցուցա – րարները եւ իրենց «պակաժ»ները քարերով ու երկաթներով լեցուած անոնց օգնու – թեան կը փութային:

«Միլլիյէթ» կը գրէ թէ ձերբակալուե – ցան «էքսփրէս» թերթին երկու խմբա – գիրները որոնք հաղորդած էին Սելանիկի հիւպատոսարանին եւ Աթաթիւրքի տան ռմբակոծուած ըլլալու տեղեկութիւնը:

Նոյն թերթին համաձայն, Արնաւուտ – քէօյի մէջ հինդ հարիւր Յոյներ փորձեցին վրէժ լուծել, Թրքական թաղերուն վրայ յարձակելով կէս դիշերին:

Խռովութեանց ընթացքին հաղորդակ – ցութիւնները խզուած էին Բերայի եւ Պո – սոյ միջեւ: Առաջին հրդեհը ծագեցաւ Գարաքէօյի մէջ:

Իզմիրի նաւահանգստին մէջ խարսխած օտար մարտանաւեր պաշտպանեցին հել – լենական նաւերը:

Ուրիշ տեղեկութիւններ յաջորդով:

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԱՄԱԿԸ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ—ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Բ.

Ազգային – եկեղեցական ժողովի թե – մական պատգամաւորների ընտրութեան մասնակցում են հոգեւորականները եւ քաղաքացիական չափահասութիւն ունե – ցող մեր եկեղեցու զուտակ հանգիսացող աշխարհական իրաւատու ծխականները:

Պատուիրակները պատգամաւորին կա – րող են ընտրել երեցից միջից կամ դրսից:

Անհրաժեշտ է չտալ ձեռնարկել ազգա – յին – կեղեցական ժողովի պատգամաւոր – ների ընտրութեան եւ ընտրուածների ա – նունը, հայրանունը եւ ազգանունը յայտ – նել մեզ՝ դիմելու բարեխնամ կառավա – րութեան՝ վիզաների երաւունք ստանա – լու համար:

Ազգային – եկեղեցական ժողովի պատ – գամաւորների ընտրութեան առթիւ ծա – դած ամէն տարակուսանքների համար կարելի է դիմել նամակով կամ հեռագրով Ս. Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խոր – հրդին:

Ըստ հնուանդ սովորութեան, այս ան – գամ եւս, մեր աշխարհական եւ եկեղե – ցական պատգամաւորները ընտրուած կը լինեն լաւագոյն, ազնիւ, բարի, ճշմար – տասէր եկեղեցասէր եւ ջերմ հաւատաց – եալ ծխականներից, որոնք վայելում են իրենց ժողովրդի, թեմի վստահութիւնը, համակրանքն ու մեծարանքը:

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը վստահ է, որ Ազգային – եկեղեցական ժողովի պատգամաւորները, սրտատուչ համա – ձայնութեամբ, այս ընտրութեան մէջ եւս կը դրսեւորեն հայ ժողովուրդի կամքի, ձգտումների, գործողութիւնների միաս – նութիւնն ու Հայ. եկեղեցու միասնակա – նութիւնը: Ազգի, ժողովուրդի, եկեղեցու ներկայացուցիչների, մեր սիրելի պատ – գամաւորների՝ Մայր Աթոռի հարազատ որդիների պատուի, խղճի, հայրենասի – րութեան, եկեղեցասիրութեան գործն է, հայրապետական գահի վրայ ընտրել այն – պիսի մէկին, որ վատ պահի բովանդակ Հայութեան հոգում մեր նախնեաց հայրե – նասիրական ու Էջմիածնասիրական ոգին ու բոցավառ զգացմունքը, ընտրել այնպի – սի մէկին, որ այսօրուան բարդ ու դժուար պայմաններում կարենայ բարձր պահել Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցու դարաւոր կեդրոնի նախամեծար Արա – րատեան Մայր Աթոռի հմայքը, կարենայ խորացնել Հայ. եկեղեցու ճուիրապետա – կան Աթոռների միջեւ սրտագին աւան – դութիւն դարձած ազգային – եկեղեցա – կան միասնութիւնը եւ նախնեաց ոգուն եւ օրինակին նախանձախնդիր լինի, աչքի լոյսի պէս պահպանի Հայաստանեայց Ա – ռաքելական Ս. եկեղեցու Առաքելահաս – տատ ու Լուսաւորչահիմն կարգն ու կա – ւոնը, մեր պատմական դարաւոր եկեղե – ցու իւրայատուկ ազգային սրբազան ա – ւանդութիւնները, մեր ազգային – եկեղե – ցական ինքնուրոյնութիւնը, մեր եկեղե – ցու ազգային նկարագիրը, ուղղափառու – թիւնը, ժողովրդական սկզբունքները եւ աշխատի աւելի եռանդ երբեք սերտացնել կապը Ս. Էջմիածնի հետ:

Մեր պատգամաւորութեան պարտքն է կազմակերպուած միակամութեամբ ընտրել Հայրապետ – ական այս ընտրութիւնը, Հայաստան – եայց Առաքելական եկեղեցու ընդհանրու – թեան եւ հայ հաւատացեալ ժողովրդի միասնականութեան վեհ ու սրբազան սկզբունքներով պատմական այդ ընտրու – թիւնը վերածել հայ ժողովուրդի միաս – նականութեան եւ Հայաստանեայց Առա – քելական եկեղեցու միութեան սրտատուչ ոգով, հայ ժողովուրդի սիրոյ, յարգան – քի, երախտադիտութեան, խոնարհու – թեան ոգով՝ մեր Մայր եկեղեցու եւ նրա նոր ու արժանաւոր Հովուապետի շուրջը, որպէսզի մի անգամ եւս ողջ աշխարհով մէկ հռչակուի, որ Մի է Հայոց Առաքե – լական եկեղեցին եւ մի է Հայոց Հայրա – պետութիւնը:

Հայրապետական ընտրութիւնից եւ օ – ծումից յետոյ, հոկտեմբերի չորսին, նը – շանակուած է նորընտիր եւ նորած Հայ – րապետի անդրանիկ մեծահանդէս հայրա – պետական սուրբ պատարագն ու եպիս – կոպոսական առաջին ձեռնադրութեան չը – նորհաբաշխութեան հանդէսը:

Շատ դեղեցիկ եւ համբուրելի սովորու – թեան համաձայն, նորընտիր Հայրապետը պէտք է կատարի եպիսկոպոսական ձեռ – նադրութիւն, իր հայրապետական բարձր դնահատութեան եւ քաջալերանքին ար – ժանացնելով մեր այն առաջնորդներին եւ կուսակրօն եկեղեցականներին, որոնք ի – րենց եկեղեցասէր ու հայրենասէր գոր – ծունէութեամբ, իրենց թեմերի ազգային – եկեղեցական կեանքի կազմակերպուածու – թեամբ, իրենց ժողովուրդի ցանկու – թեամբ արժանացել են եպիսկոպոսու – թեան բարձր եւ պատասխանատու աստի – ճանին:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԼՈՑՍ ՄԸ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ՞ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՍՈՒԼԻՍԷՆ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ա – րեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըը, «յոյսը չտլ մը կը տեսնէ Մոսկուայի խօսակցութեանց մէջ, հակառակ Ս. Միութեան վարիչներուն ժխտական դիրքին: Այս լաւատեսութիւնը հիմնուած է մասնչալ Բուլկանինի բար – եացակամ դիրքին վրայ: Բչ. օրուան նիստը չտեւզուեցաւ, որպէսզի Տօքթ. Ատընաուըը առանձին տեսակցութիւն մը ունենայ Ս. Միութեան վարչապետին հետ: Կրէմլինի մէջ սարքուած ընդունե – լութեան առթիւ, գերման վարչապետը բաժակաճառ մը արտասանելով, ըսաւ թէ «կարեւոր եւ վճռական խօսակցութիւններ տեղի ունեցան ամէնուն աչքին առջեւ: Ընդունելութեան առեն իր ալ եւ ձախ կողմերը բազմած էին Բուլկանին եւ Խրուշչեւ:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, նորէն պի – տի քննուի գերման գերիներու արձակման խնդիրը:

Ցառեւանները ալ պակաս չեն: Գերմա – նիոյ արտաքին գործերու յանձնաժողովին դեր – նախագահը, Քարլօ Շմիտ, ճչէն վերջ յայտարարեց թէ «բացարձակապէս ոչինչ են կատարուած խորհրդակցու – թեանց արդիւնքները:

Արեւմտ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն ցաւով կը հաղորդէ Տիկին Ա. Ահարոն – եանի մահը:

ՄԱՀ ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԱՐԴ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Վերջին պահուն խորունկ ցաւով կ'ի – մանանք Տիկին Նուարդ Ա. Ահարոնեանի մահը:

Ողբացեալ ընկերուհին, 75 տարեկան, վերջերս ջլային սուր տպնդապի մը մատ – նուած ըլլալով, Մոնմորանսիի Հանգստա – նէն Տունէն փոխադրուած էր մասնաւոր բուժարան մը: Դժբախտաբար ամէն դար – ման անցաւ անօգուտ:

Տիկին Նուարդ քոյրն էր ողբացեալ ըն – կեր Մ. Վարանդեանի եւ պահապան հրեշտակը Ա. Ահարոնեանի, անոր անդա – մալուծման ամէնէն տպնդապալի չրջա – նին:

Յուղարկաւորութեան մանրամասնու – թիւնները յաջորդով:

ՓԱՐԻԶ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ, երէկ, այն 19 չրջիկները որոնք Հայաստան մեկնած էին մէկ ամիս առաջ:

« ԱՆԳԼԻԱՑԷՆ ՕՐԻՆԱԿ ԱՌՆԵՆՔ»

•

Թուրք մտաւորականութիւնը վերջերս լուրջ կերպով կը զբաղի ժողովրդապետութեան հարցով :

Գրեթէ բոլորն ալ յանգած են այն համոզումին , որ «դեմոկրատիզմ» գոյութիւն չունի երկրին մէջ, եւ եթէ ինքնախաբէութիւն ունենան իրենք զիրենք «ժողովրդավար» նկատելու , ան երբեք պիտի չարմատանայ Թուրքիոյ մէջ:

Նկատի ունինք անոնցմէ մէկուն, Ճահիտ Թանեոլի եւշաղրաւ մէկ յօդուածը , « Ճումհուրիէթ »ի Յունիսի 30 թիւին մէջ: —

Ժորհրդածութեան նիւթ դարձնելէ եառ ընկերային եւ զաղափարական համոզումները՝ Եւրոպայի եւ Թուրքիոյ մէջ, յօդուածագիրը կ'եզրակացնէ՝ թէ զերմանական եւ ֆրանսական կրթութեան եւ դաստիարակութեան ծրագիրները զործի վերածելով հանգերձ՝ Թուրքիոյ վարժարաններուն մէջ, կարելի չէ եղած հիմնական որեւէ փոփոխութիւն յառաջ բերել մտայնութեան, ըրովհետեւ, երբեք փորձուած չէ անգլիական դաստիարակութեան ըմբռնումներն ու ծրագիրները զործի վերածել, չատ աւելի ուղիղ զծով հասնելու համար նպատակին :

Ցօդուածագիրը համոզուած է, որ ժողովրդապետութիւնը փաստ կրնայ դառնալ այն ատեն միայն, երբ Թուրքերը հրաժարին երկու հիմնական սխալներէ.—

Ա.— Դադրին հաւատալէ, թէ օրէնքները բաւական են զիտակից եւ պատասխանատու զարձնելու անհատը :

Բ.— Զարգացնել մարդուն մէջ անհատականութիւնը, ինքն իր արժէքով ու արժանիքներով տեղ մը հասնելու զիտակցութիւնը, ու ճանչնալ անոր անհատական իրաւունքներու սրբութիւնը :

Այս առթիւ, Ճահիտ Թանեոլ կը քրքրէ խմաստասիրական, ընկերային եւ քաղաքական զանազան հոսանքներ, Տէքարթին ու Պէյքընն ալ վկայ, կոչելով, եւ Ֆրանսական եւ անգլիական ընկերային հասմոզումները հիմնելով անոնց այրերը տեսակէտներուն ու համոզումներուն վրայ :

Մասնագիտական մանրամասնութիւններ են : Մեր զործը չէ : — Մեզ կը չահազրգռէ բուն ախտաճանաչումը :

Ահա թէ ինչ կ'ըսէ յօդուածագիրը, իրենց մասին

— « Իսկական ժողովրդապետութիւնը հիմնուած է անհատ մարդուն ազատութեան եւ անկախութեան վրայ : Անգլիա հանրապետութիւն չունի. սակայն, ամէն երկրէ աւելի ժողովրդավար է : Մենք յաճախ ցաւ յայտնած ենք, օրինակ, որ մեր պետական զէմքերը ինչո՞ւ չեն նմանած Զըրչիլի, որ, իր զանազան ուղեւորութիւններու ընթացքին, իրեն ընկերացող իր կնոջ ուղեւորութեան ծախքերը պետական զանձէն չապահովեր, այլ կը բամադրէ իր զրպանէն... : Ինչո՞ւ անոնք այդպէս չարժին, ու մենք այդպէս չշարժինք ... : Այս կարզի վարմունքները , ժողովրդապետութեան հետ կապ չունին այլ ունին դաստիարակութեան եւ բարոյական ըմբռնումի հետ : Քաղաքագէտ ըլլան թէ խմաստասէր, նոյն մտայնութեան կը ծառայեն. կը վստահին իրենց անհատական արժէքին եւ արժանիքներուն, ու իրենց ձեռքով կը պատրաստեն իրենց ղէրքն ու հեղինակութիւնը : Զեն վստահիր բարեկամութիւններու, խնամիական կապերու, համակրութիւններու եւ հովանաւորութեանց. «կռնակ չունին» : Կըսեն՝ նո՞ւէ մեր կացութեան մէջ բան մը փոխել, իւրացնելով անգլիական սահմանադրութիւնն ու կանոնները : Երբեք : Մենք կը կարծենք, թէ օրէնքներով կարելի է ամէն ընկերային բարեկարգութիւն զործի վերածել մէկ օրէն միւսը, մինչդեռ՝ օրէնքները մեռեալ կաղապարներ են, չեն կրնար ուղղութիւն տալ մարդոց. մենք ենք որ պիտի ապրեցնենք օրէնքները՝ մեր դաստիարակութեամբ եւ ընկերային համապատասխան գիտակցութեամբ : Հիմ նականը՝ վարչաձեւի մը Ձեւը չէ, այլ ՈՒԻՆ : Ու մենք այդ ոգին է որ պէտք է տանք մեր նոր սերունդներուն» :

Ինչ որ պէտք էր ապացուցանել ...

Մենք տարիներէ ի վեր նոյն բանը կ'ըսենք: Ամէն ոք կ'ըսէ : Բացի օրուան իշխանութիւններէն եւ ձրի ինքնագովութեան կոչուած լրագրողներէ :

Ցօդուածագիրը կ'ընդգծէ, ապա կը թական եւ դաստիարակչական ծրագիրը – ներու մէջ փոփոխութեան մը անհրաժեշտութիւնը, որպէս զի նորահաս սերունդները անհատական իրենց արժանիքներուն եւ կարելիութեանց զիտակցութիւնն ու հաւատքը ունենան, եւ՝ ապագային՝ իրենց ուժերէն վեր ղէրքերու հասնելու համար չվստահին իրենց այս կամ այն երեսփոխան ազգականին, Հանրապետութեան նախագահի հովանաւորութեան կամ պատասխանատու աթոռներու վրայ բազմող բարեկամներուն ....

Մենք կ'ըմբռնենք՝ թէ Ճահիտ Թանեոլ ինչ ըսել կ'ուզէ : Իրողութիւն է, արդարեւ, որ եկող ու գացող իշխանութիւններ միշտ բոլորտիքներու խմբակներ կը սեղմեն իրենց չուրջ, յաճախ անտեսելով արժանաւոր տարրեր, ու չփացնելով բացարձակ անժառանգներ : Երեւոյթը իր հոգեբանական անդրադարձումը կ'ունենայ մանաւորաբար երիտասարդական շրջանակներու մէջ, որոնք կը զառնանան, կը հիասթափուին, իրենց կարգին կը զիմեն նոյն միջոցներուն՝ տեղ ու դիրք պատրաստելու համար իրենց :

Զենք զիտեր, թէ Թուրքը ի վերջոյ ինչ ձեւով պիտի իրագործէ Թանեոլներու րաղձանքը: Ի՞նչ կերպով իսկական ժողովրդապետութեան պիտի հասնի : Սա – կայն, չենք կարծեր որ յիսուն տարիէ առաջ կարենայ ըլլալ «ժողովրդավար» , եթէ այսօր իսկ ուղէ վճռական որոշում տալ այդ մասին : Սուլթաններէն մինչեւ

ՄԻՋԻՆ ԴԱՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԸ

•

ՄՄԲ.— Անցեալ տարի պրոֆ. Գէորգ Գոյեան ռուսերէն գիրք մը հրատարակեց Մոսկուայի մէջ, հայ թատրոնի 2000ամեակին առթիւ: «Սովետական Հայաստան» ամսագրէն կ'ամփոփենք հատուած մը, որ գաղափար կուտայ այդ արժէքաւոր ուսումնասիրութեան մասին. —

Թ. դարու վերջերը Հայաստան վերակազմեց իր պետականութիւնը եւ պահպանեց զայն՝ չուրջ հինդհարիւրամեակ (886 — 1375) :

Ասատապետական զարաշրջանին եւ Հայաստանի մէջ վերածնունդի սկիզբը հայ ժողովուրդի նիւթական եւ հոգեւոր կեանքի վերելքը անդրադարձաւ ազգ. արուեստի վրայ :

Բացառիկ չահեկանութիւն կը ներկայացնեն Վանայ լճին Աղթամար կղզիին մէջ չինուած նոյնանուն քաղաքի հայ թատերական արուեստի մասին մեզի հասած բազմապիսի տեղեկութիւնները ո – րոնք կը վերաբերին Ժ. դարու սկիզբին : Վասպուրական մեծ ճարտարական թագաւորութիւն էր եւ մէկ միլիոնէ աւելի բը – նակչութիւն ունէր : Վասպուրականի հայ մեծ թագաւորութեան տիրակալ Գագիկ Արծրունին Աղթամարի իր չքեղ ա – պարանքին մէջ, բացի ըմբշամարտիկնե – րու, զազաններու եւ թռչուններու կրկէ – սային խումբերէն, ունէր նաեւ քանի մը թատերախումբեր, որոնք հանդէս կուգային այլազան տեսակներով :

Երաժշտութեան «զարմանքի արժան » ներկայացումներ ցուցադրող դուսաններ – րու եւ վարձկաններու թատերախումբի մէջ կը մտնէին մասնագէտ դերասաններ եւ դերասանուհիներ :

Աղթամարի կատակազուսաններու խումբը կամ կատակերգակները ներկայացումներուն մէջառեղ կուգային դեղար – ուեստօրէն սարքուած դիմակներով :

Ժ. դարուն չինուած Աղթամարի տաճարի վերին քանդակազարդ գօտիի քարէ բարձրաքանդակները մինչեւ մեր օրերը հասցուցած են դիմակներու հոյակապ « զրացանկ » : Աղթամարի 25 թատերական դիմակներէն եւ ոչ մէկը կը կրկնէ միւսը, եւ կարելի է խմբաւորել համաձայն զանազան յատկանիշներու : Այդ դիմակներուն մէջ կարելի է տեսնել երկու տասնեակ մօրուսաւոր եւ անմօրուս, պերճասուր եւ անպերճ դէմքեր : Մէկ քանին

ունին արեւելեան դէմքագիծեր՝ թասակ – ներ, որոնք մատնաւոր ձեւ մը ունին : Կանացի դիմակներու մէջ կան աղջիկներ (առանց դէմքանոցի) եւ կիներ (դլուխնին թաշկինակով) :

Աղթամարի դիմակները համեմատելով մեզի հասած հին թատրոնի բազմաթիւ դիմակներու հետ, կրնանք վերագրել նոր կատակերգութեան եւ ողբերգութեան դերասաններու յատկանիշներուն, սակայն վառ կերպով արտայայտուած հայկական ազգային կերպարանքով : Ամէն դիմակ հայ այր մարդու կամ կնոջ տիպար կը ներկայացնէ, որ ապացոյց է միջնադարեան Թատրոնի ազգային ինքնատպութեան :

Իսկ տիպարներու բազմազանութիւնը ապացոյց է թատրոնի խազացանկի նիւթերու բազմազանութեան :

Աղթամարի այս թատրոնին հետ, Վասպուրականի, ինչպէս եւ Հայաստանի այլ վայրերուն մէջ զոյութիւն ունէր կատակ – միմոս – ծաղրածուներու հրապարակային թատրոն, որ կ'արտայայտէր ժողովրդային զանգուածներու տրամադրութիւնը, ճաշակն ու հայեացքները : Ծաղրածուներու թատրոնը կը ցուցադրէր ժողովրդական զաւեշտներ, խայթող երգիծանքներ սրամիտ առակներ եւ հէքեաթային նիւթերով ներկայացումներ, ժողովրդական դիւցազն հերոսներով, ուր կը մարդկայնացնէին բնութեան երեւոյթները եւ կեանքական աշխարհը : Հին հայկական ծաղրանքներու թատրոնի դերասանները չաճախ ելոյթ կ'ունենային զաղաններու մորթ հագած եւ դիմակաւորուած, պատկերելով զիշատիչ կամ ընտանի կենդանիները եւ թռչունները :

Այս տեսակի թատրոնի ժողովրդական նութեան մասին վկայ են Աղթամարի տաճարի պատերուն վրայ քարեքանդակ եր – կու տասնեակ թատերական դիմակներ , որոնք կը պատկերացնեն այծ, հորթ, վագր, դայլ եւ այլ կենդանիներ : Զորս աչքով փիղի դիմակը կ'ապացուցանէ որ մեր առջեւ պարզապէս կենդանիներու պատկերներ չեն : Այդ դիմակի զլխու երկու կողմերուն (Դիմակը փոքրացած է համաձայն մարդու զլխուչափի) տեղաւորուած են երկու աչքեր, հոն ուր բնականաբար պէտք է ըլլային կենդանիի երկու աչքեր, իսկ միւս երկուքը, ուղղակի հակառակ վրայ են : Ծաղրածու դուսանները թատրոնը հանդիսականը չէր տակնուվրայ դէպի երեւակայական, չեղեալ աշխարհ : Ընդհակառակն, ընկերային նիւթեր պարունակող ներկայացումներ կուտային, ինչպէս միջնադարեան հէքեաթներուն եւ առակներուն մէջ, որոնք արտացոլումն են աւատական ընկերային կեանքի :

Օրինակ, Կիլիկիա ապրող Վարդան Այգեկցի ժողովրդական առակները, ինչպէս «Գող քահանան եւ այրի կինը», որուն կը մատնակցի նաեւ կովը :

Ժ-Դ. դարու մանրանկարիչներն եւս ապացոյց են թէ ծաղրածուդուսաններու

քառերորդ դարու կէսը, աւանդաբար կը չարունակուի հովանաւորութիւններով եւ նամխիական միջամտութիւններով իշխելու, հարստանալու, փառքի եւ զիրքի հասնելու ձգտորամոլութիւնը :

Մէկ օրէն միւսը կարելի չէ բան փոխել :

(ԱՐԵՒԵԼՔ)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Մէկէ աւելի անգամներ լաւ առիթներ ներկայացան, բայց ան միշտ անտարբեր մնաց :

Ցաճախ, երբ աւելի լուրջ կը մտածէի իրաւունք կուտայի իրեն: Արդարեւ, ի՞նչ կրնար պատահիլ, եթէ աղան, կամ անոցիներէն մէկն ու մէկը գիտնար որ Հայ եմ եւ կապ ունիմ հայ հանըմին հետ: Միամիտ, անխելք Քիւրտ մը ըլլալուս հանգամանքն էր որ ինծի որոշ ազատութիւններ պարգեւած էր ներս մտնելու, դուրս ելլելու, այլապէս հանըմի երե՞ս կրնայի տեսնել: Ու յետոյ յայտնութեան մը պարագային ես իբրեւ այր մարդ, թերեւս կարենայի միջոցով մը գլուխս ազատել, բայց ի՞նչ կ'ըլլար անոր վիճակը, մանաւանդ որ այնքան անլուր տառապանքներ տեսած էր:

Բարեբախտաբար չուտ բարւոքեցան մեր յարաբերութիւնները:

Աստղիկին ոդիսականը լսելէ վերջ, մեծ փափաք ունէի մօտէն տեսնելու, ծանօթանալու իր հօրը, ուրիշ խօսքով՝ կոյր մուրացիկին:

Ցաճախ առիթը ունէի տունէն քաղաք, չուկայ երթալու: Շատ անգամներ տեսած էի կոյրը իր սովորական տեղը կըծկուած, բայց մոքէս չէր անցներ թէ անՀայ էր եւ մեր հանըմին հայրը:

Շատ չանցած խանութ երթալու պատեհութիւնը տրուեցաւ ինծի: Այդ օրը ա – զան գործ ունէր, ուշ պիտի երթար խանութ: Բանալիները ինծի յանձնեց որպէսզի ես երթամ բանամ, սպասեմ մինչեւ որ ինքը գար: Գոհունակութեամբ առի բանալիները ու բռնեցի չուկային ճամբան : Հաստատ որոշած էի կոյր մուրացիկին հանդիպիլ եւ անոր հետ խօսիլ, եթէ իր սովորական տեղը ըլլար :

Հեռուէն նշմարեցի, հոն էր, իր տեղը: Ճշմարիտ հաւատաւորի մը պէս, երկիւղածութեամբ մօտեցայ իրեն: Լայն, հուժկու թիկունք ունէր: Բաց, լայն ճակատ մը՝ որուն վրայ սպիներու հետքեր կային: Աչքերը խոշոր, բաց , բայց ղոյզ մը մարած ճրագներ: Առտուան զով օդին՝ զոլլակներով, ծածկուած , մեծ ժայռին տակ նստած անցորդներէն ողորմութիւն կը խնդրէր:

Ափիս մէջ պատրաստեցի հինգ դահեկանոց մը: Շուրջս նայեցայ: Ոչ ոք կար: Մօտեցայ եւ ձեռքիս գումարը դրի իր ափին մէջ: Մուրացիկը հետաքրքիր չօշափեց դրամը, աչքերը տարօրինակ

կերպով փեշխեց, լայնցուց, քանի մը արտասովոր շարժումներ կատարեց, ապա սաստիկ զայրացած ճամբուն վրայ չպըրտեց հինգ դահեկանոցը: Եւ սկսաւ բարձրը ճայնով անիծել.

— Ա՛խ, անպիտաննե՛ր , անաստուածներ, սատանայի ծնունդներ, նորէ՞ն սկսաք զիս տանջել ձեր չար, անհամ խաղերով, հինգ դահեկան դո՛ւք ունի՞ք որ ինծի ողորմութիւն կուտաք ... հա՛, կը հասկնամ, չա՛տ լաւ կը հասկնամ, հինգ կուտաք, որպէսզի քիչ վերջը տասը, քսան պահանջէք, «կատակով տուինք, տուր նայինք սա մեր քաննոցը» ըսէք... Գացէ՛ք, հեռացէ՛ք, կորէ՛ք, ես ձեր ողորմութեան պէտք չունիմ...» :

Բարկացայթ ձեռնափայտը զարկաւ գետին, եւ հեւալով կռնակը փակցուց պալ ժայռին :

Ես չուարած պահ մը կանգնած մնացի տեղս, ապա, առանց որեւէ ճիգ փորձելու զետնէն վերցուցի հինգ դահեկանը եւ արագ քայլերով հեռացայ : Հասայ խանութ, կարգի դրի ամէն բան, սակայն միտքս կլանուած էր քիչ առաջուան պատահարով: Կոյր մուրացիկը ինչո՞ւ չընդունեց տուած դրամս: Ինչպէ՞ս խաղեր կը խաղային իր գլխուն որ անէծքով ու զայրոյթով դէն կը չպրտէր տուած գումարս: Ցետոյ, ես ինչո՞ւ չհամարձակե –

յայ խօսիլ, զոնէ բառ մը փոխանակել:

Լաւ պատեհութիւն մը փախցուցի , կը մնար վերադարձս: Եթէ բախտը օգնէր եւ դարձեալ առանձին զտնէի զինքը, այն ատեն թերեւս ճամբայ մը բացուէր մեր միջեւ:

Հաճի աղան եկաւ: Վերցուցի խուրջինը , նետեցի չալակս, եւ բռնեցի դէպի կոյր մուրացիկը երկարող ճամբան: Շուտով հասայ անոր մօտ: Ոչ ոք կար իր չուրջը: Պատեհ ժամն էր: Զդոյշ քայլե – րով մօտեցայ իրեն եւ կրկնեցի ինչ որ ըրած էի մէկ ժամ առաջ: Այն պիտի վերցնէր իր զայրալից կանչերը, երբ աւելի մօտեցայ իրեն, եւ զրեթէ կակազելով ըսի.— «Հայրիկ, ա՛ռ, Հայ մըն է որ կուտայ»:

— «Հա՛յ..., : Սկսաւ արտասովոր կերպով դողալ ու կակազել, «Հա՞յ...« : Քայլ մը յառաջացաւ, բազուկները պարզեց զիս զրկելու համար, բայց ես զգուշացուցի. « Այսօրուան համար այսքան » ըսի ,ու շտապով հեռացայ :

Այնուհետեւ ես չուտով բարեկամացայ իրեն հետ: Մեր մտերմութիւնը պէտք է ծագէն աւելի սերտացաւ :

ՄԻՍԱՔ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՓԱՐՍԱԼԻ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

*

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԿԵՆՑԱՂԻ ՇՈՒՐՋ

Լիբրեթոն եւ նոտաները ներքեւ նշուած կարգով կը հաղորդեն մեզի.

Ա. ԳԱՐԵԳԻՆ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ա. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Բ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Գ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Դ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ե. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Զ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Է. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ը. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Թ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ժ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ժա. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ժբ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ժգ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ժդ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ժե. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ժզ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ժէ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

Ժը. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

Ի. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

ԻԱ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

ԻԲ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

ԻԳ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

ԻԴ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

ԻԵ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

ԻԶ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

ԻԷ. Ընդհանուր երգչախումբ՝ «Ինչո՞ւ կ՚ուզէք մեզ ոչնչացնել»:

ԻԸ. Ա. Ներսիսեան՝ «Ո՞ւր է մեր Աստուածը»:

ԻԹ

ութ երեսփոխանները, որոնց մէջ ընդդէմ – մաղիր կուսակցութեանց երկու նախա – պահները, Իսմէթ (Հալք), եւ Պէօլիւք – պաչի (Միլլէթ), խօսք առնելով ուժդնո – ըէն քննադատեցին ոստիկանութեան դիր – քը: Մասնաւորապէս չեշտեցին թէ ոստի – կանական ուժերը թոյլ չարժած կամ ա.՝ – լի չուտ մէջամտած չեն·

× Յունաստանի արտաքին նախարարը՝ Մտեֆանոփուլոս, խօսելով Կիպրոսի հարցին եւ Պոլսոյ խռովութեանց մասին, ըսաւ· — «Պաչոնապէս կը յայտարարեմ թէ մենք կ'ուզենք պահել մեր վիճակցու – թիւնը Թուրքիոյ հետ եւ թէ ամէն բան ը – րած ենք ատոր համար, բայց Յունաստան ոչ մէկ պարագայի մէջ պիտի հանդուրժէ որ զրկուի դերիշխան պետութեան իրա – ւունքներէն» :

Նախարարը միեւնոյն ատեն հաստատեց թէ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, Ազգաժողովին դիմելու համար, Կիպրոսի հարցին առթիւ: Ինք անձամբ պիտի նախագահէ յունական պատուիրա – կութեան որ Նիւ Եորք պիտի մեկնի մօ – տերս: Մինչ այս մինչ այն, Յունաստան երկրորդ ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ Թուրքիոյ, վերջին դէպքերուն առթիւ :

ԴԱՇԼԻՃԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԾՐԱԳԻՒՆ

Նախարարական խորհուրդը առջի օր ամբողջովին վաւերացուց վարչապետին ծրագիրը՝ Մարոքի հարցին կարգադրու – թեան համար: Ինչպէս յայտնի է, այդ ծրագիրը կը տրամադրէ ներկայացուցչա – կան կառավարութիւն մը կազմել Մարոքի մէջ, Ֆրանսա վերադարձնել դահըկից Սուլթանը եւ արքունի խորհուրդ մը ըս·· տեղծել, փոփոխութեամբ հետացնելով ներկայ Սուլթանը, Պէն Արաֆան: Վար – չապետը այս առթիւ ճայնափիւռ կոչ մը ուղղեց Մարոքի ժողովուրդին, որպէս զի դործակից իրենց իսկ վարիչներուն ըն – դունած նոր ծրագրին դործադրութեան համար:

Մարոքի եւ Թունուզի դործերուն նա – խարարը, Փիէռ Փիւլի, յայտարարեց թէ դահլիճին աջակողմեան եւ կեդրոնի խըմ·· բակցութեանց անդամները ամբողջովին ընդունեցան կառավարութեան ծրագիրը, թեր եւ դէմ վիճաբանութիւններէ ետք: Յետոյ հաստատեց թէ ծրագրուած բա – րենորոգումները պիտի դործադրուին ան – միջապէս: Նախարարական խորհուրդին մէջ, որուն ներկայ էր հանրապետութեան նախագահը, վարչապետը յայտարարեց թէ «պատուաւոր լուծումի մը յանդելու վրայ են»: Կառավարութիւնը մասնաւոր յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ, ծանուցանելով ծրագրուած բարենորո – գումները: Երկկ բանակցութիւններ սկը – սան Մարոքի մէջ, մարզպանին եւ Սուլ – թան Արաֆայի միջեւ, Սուլթանին հրա ·· ժարման մասին: Մարոքի մէջ անհամբեր կը սպասեն բանակցութեանց ելքին: Կ'ըս – ուի թէ Սուլթանը այժմ տրամադիր է թանձէր քաչուելու :

Նախկին վարչապետ Պիտօ «անընդունե – լի» կը դտնէ Մարոքի մասին դոյացած համաձայնութիւնը :

× Կառավարութիւնը քննութիւն բացաւ, ճշդելուհամար 400պահեստներու ժխտա – կան դիրքը: Ազդ·պաշտպանութեան նախա – րարը կը յայտարարէ թէ ըմբոստութեան խնդիր չկայ, այլ սխալներ գործուած են: Ինչպէս դրած էինք, այդ 400 պահեստի – ները մերժած էին կառախումբ նստիլ, Մարոք երթալու համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՐԿԱՇԱՐԺԸ

Ինչպէս դրած էինք երէկ, Բ·· առաջ ժամը Չին սաստիկ երկրաշարժ մը մեծ ա – ւեր գործեց Նեղոսի Տելտային մէջ :

Վերջին լուրերու համաձայն, 45 չէն – քեր հիմնայատակ փլած են, 21 մանուկ – ներ մեռած են փլատակներուն տակ, եւ հարիւրէ աւելի մարդիկ ծանրապէս վի – րաւորուած են: Փլած չէնքերուն մէջ կան 12 դպրոցներ:

Աղեքսանդրիոյ բնակիչները փողոց թափեցան խուճապահար : Շատեր պա – տուհաններէն դուրս կը նետուէին լեղա – պատառ :

Մէկ վայրկեան տեւեց ցնցումը, որուն նման ոչ մէկ չարժ պատահած էր վերջին յիսուն տարիներուն ընթացքին :

Կը կարծուի թէ մեռելներու եւ վի – րաւորներու թիւը աւելի մեծ է :

Երկրաշարժը զդալի եղաւ Իսթայէլի եւ Կիպրոսի մէջ ալ, առանց վնաս պատճա – ռելու :

Գահիրէի տարրական դպրոցներէն մէ – կուն մէջ խուճապի մատնուեցան աշա – կերտները, որոնք նոր դասարան մտած էին: Առաջին ցնցումին վրայ բոլորը սան – դուղներէն վար վազեցին: Բազրիքները քանդուելով, մօտ երեսուն աղջնակներ դետին իյնան: Տասը հոդի մեռան, միւս – ները ծանրապէս վիրաւորուեցան: Շատե – րը հասիւ 8 – 10 տարեկան են: Կառավա – րութիւնը ուսեսա եւ հաղուստ ղրկեց զոհերուն որոնք մայրաքաղաքին ամէնէն չքաւոր թաղը կը բնակին:

Երկկ դիւեր Լիմոժի շրջանին մէջ ալ թեթեւ ցնցումներ արձանագրուեցան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՆՒՈՐԱԿԱՆ ԽԸՐՏՈՒՄՆԵՐԸ հետ – զհետէ կը ծաւալին եւ կը սաստկանան : Բ·· օր ընդհ· գործադուլ մը սաքքուեցաւ Նանթի շրջանին մէջ, առանց միջադէպի : Տասնչորս հազար բանուորներ անդոր – ծութեան զատապարտուած են: Վարչա – պետը կը չարունակէ բանակցիլ գործա – տէրերուն եւ բանուորներուն հետ, ելք մը գտնելու համար: Նոյն օրը գործադուլ մը սաքքուեցաւ նաեւ Լիէն Լիէթոյի ածխա – հանքերուն մէջ: Գործատէրերու Միու – թեան տնօրէնը ազդարարեց թէ «ամէն բան պիտի փլի, եթէ նոր ծախքեր բար – դուին եւ բարձրանայ արտադրութեանց արժեքինը»:

100·000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ գործադուլ յայտարարեցին Ալանտեանի ամերիկեան ափերուն 35 կարեւոր նաւահանդիստնե – րուն մէջ:

ՀԱՆՐԱԿԱՒՔԻ ուղի դիծերու վրայ (հիւսիս· արեւարձան) երթեւեկը դադրե – ցաւ երէկ, անակնկալ գործադուլի մը հե – տեւանքով :

ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ բացուեցաւ միջազդային դրամական խորհրդաժողովը, մասնակ – ցութեամբ 53 պետութեանց: Օրակարգի գլխաւոր խնդիրն է յետադնաց երկիրնե – րուն օդնելու ծրագիրը: Այս առթիւ մաս – բաման տեղեկագիր մը կարդաց Ֆրան – սայի եմսական նախարարը, Պ· Ֆլիմ – լէն:

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈՐՁԵՐ պիտի կա – տարուին Աւստրալիոյ մէջ, Անգլիացիներ – րու կողմէ, որոնք պիտի պայթեցնեն ի – րենց վերջին դէնքերը :

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ցանձնախումբը չնորհակալութեամբ ստացած է դամբարանի չինութեան հա – մար երկու հազար ֆրանք, Արփիար Սը – ղալեանէ (Շտուտկարտ) :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Գրիգոր Պողոսեանէ (Միլֆորտ, Մ· Նա – հանդները) իր այցելութեան առթիւ երկու հազար ֆրանք, հազար ֆր· ալ Ահարոն – եանի դամբարանին չինութեան համար : (Ստանալ վարչութենէն) :

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերե – նէ լրագրական կրպակը :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե·Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ Ազդին·— Կրնաք ղրկել «Ա – դակ»ի կամ ճեմարանի հասցէով :

ՊՈՄՈՆ·— Մելանով եւ մաքուր դրե – ցէք որ դրաչարը կարենայ կարդալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հաճընի Հայր· Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Հոկտ· 23ին, Սէրքլը Միլիթէրի մէջ :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Սահակ եւ Անդրանիկ, Հայկազուն Քէ – ֆէլեանի տղաքը 500ական ֆրանք կը նուի – րեն «Յառաջ»ին եւ Մուրատ Ուսումնա – սիրացին իրենց ծնողքին ամուսնութեան տարեդարձին առթիւ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՇԱՒԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Արշութեան խում – բի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, ընկեր Լեւոն Պետեանի բնակարանը, 58պիս, Ավընիւ Ժեներալ Լըֆլէռ, Վի – րօֆլէյ :

ՎԻԼՆ·— Հ· Ց· Դ· Կոմիտէին ընդհ· ժո – ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 8·30ին, մեր սրահը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ· Կ· ՅԱՖԻ փարիզի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ ընկերուհինե – րը այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազդ· Տան մէջ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Յաչվերացի ոճնին առ – թիւ, ժամը 10·30ին հանդիսաւոր պա – տարագ պիտի մատուցուի Ս· Յաչ եկե – ղեցւոյն մէջ: (10պիս, Ռիւ Թուէն): Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 6ին հանդիսաւոր պատարագ իսի լէ Մուլինօ, Սէն Պրիւնոյի մատուռին մէջ: (148 ռիւ տը լ'Էկալիթէ) :

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ Է

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարանոյկ ցերեկոյթը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի, յետաձգ – ուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորո – գութեան պատճառաւ :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ· Յաչի Անկէնի «Սահակ–Մես – րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե – րսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լա – պառի Մէրի Անճէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծը – նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա – նագրել իրենց զաւակները :

ՍԵՔԱՍՏԻՈՅ ՄՈՒՐԱՏ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ
ՀՈԿՏ· 22ԻՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· Յաչի Սեւրանի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացաւ հազարական ֆրանք Պ·Գալանճեանէ եւ Պ·Կարօ Երամ – եանէ, փոխան ծաղկեպսակի, Պ· Նուպար Թօփալեանի մահուան առթիւ :

*

Ադամեան, Հիսայեան, Սարգիսեան, Սվազլեան, Պէօյիւքեան եւ Վէմեան ըն – տանիքները եւ բոլոր ազգականները ի – րենց խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր, կամ նուիրատուութիւններով ի – րենց յատկութիւնը յայտնեցին ազգաց – եալ ՊՕՂՈՍ ԱԴԱՄԵԱՆի մահուան առ – թիւ :

ՕՔ· ԼՈՒԻԶ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՊԵՏԵԱՆ

Ամուսնացած

Վիրօֆլէյ — Սէնթ Անթուան

13, Օգոստ· 1955: Կնճահայրութեամբ Ազարիա Քոթանեանի :

Պ· ԳՐԻԳՈՐ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ՕՐ· ԱՆԱՅԻՍ ԿԻՒԼԷՄԻՐԵԱՆ

Ամուսնացած

Փարիզ — 3· Սեպտ· 1955, Սէն Ժերմէ

***

× Պ· Կարապետ Կիւլէմիրեան իր աղ – ջկան Անայիսի ամուսնութեան առթիւ հետեւեալ նուէրները կ'ընէ Մարսէյլի չր – ջանի աղգային Միութեանց·— Համազ – գային Մշակութային Միութեան հազար, Սէն Ժերմէի թաղային դպրոցին 500, Ֆ· Կ· Յաչի Սէն Ժերմէի մասնաճիւղին 500:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինդշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաչտօն – եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում – ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեօն :

ՏՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ

Վարժ կին մը կ'ուզուի : Դիմել « Յա – ռաջ »ի վարչութեան, Վ· սկզբնատառով :

ԿԸ ՓՆՏՓՈԻԻ·— Փարիզի մէջ կահա – տորուած սենեակ մը կը փնտռուի այր եւ կնոջ մը համար՝ խոհանոցի իրաւունքով : Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սակաւագործ իրենց տան մէջ աչխա – տելու համար գործատուներ, մասնագէտ – րոպ տը շամպրի եւ պլուզի համար :

Դիմել՝
Ets. ORLEANS, 170, Rue St. Martin, Entresol

***

Պոնեթրըի – Լէնճըրի հաստատութեան – մը համար երիտասարդ տղայ մը, ընդու – նակ՝ մակազինիէի գործին :

Դիմել Պ· Միւթվէլլիեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԱՅՑԵԼԵՑԻՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trevise, Paris (9·). Tél. TAI· 65-44

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ճկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵՑՈՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵՒՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 15 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7776 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3187

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՀԱ ՓՈՐՁԱՔԱՐ ՄԸ ԵԻՍ

•

Թուրք թերթերն անդամ բացորոշապէս կը հաստատեն թէ Սեպտ. 6ի բարբարոսական արշաւը կազմակերպուած էր ակներեւ կանխամտածութեամբ :

Գրգռիչ քարոզութեանց հետ, որոնք չարաթիներ տեւեցին, զործնական ձեռնարկներ ալ կը կատարուէին :

Բանի մը անդամ զրուեցաւ թէ յարձակումը զործուած է կամ պիտի զործուի Յունաց պատրիարքարանին վրայ :

Դէպքէն առաջ թերթերը կ'արձանագրէին զրէթէ վրդովիչ ախտանշանները :

Սեպտեմբեր 5ին խումբ մը երիտասարդներ նշանատախտակ մը կը կախեն Ֆէնէրի պատրիարքարանին վրայ, «կիպրոսը թուրք է» մակագրութեամբ :

Նոյն օրը երկու երիտասարդներ «կիպրոսը թուրք է, թուրք պիտի մնայ» կ'ըսէ ղաղակէն Անկախութեան պողոտային վրայ, (Բերայի Շիտակը), իրարանցումի մատնելով ժողովուրդը :

Յարձակում նոյն օրը թուրք հարիւրապետ մը կը ծեծէ երկու հոգի որոնք յունարէն կը խօսէին բարձրաձայն, հանրակառքին մէջ :

Յաջորդ օրը կը պայթէր փոթորիկը, յատկապէս տարածուած լուրի մը վրայ :

Երեւակայեցէք բիրերով, քարերով, կացինով եւ այլազան զործիքներով զին-ուած ամբոխ մը, որ անխնայ կը քանդէ, կը հրկիզէ ու աւարի կուտայ ամէն բան : Ցեղով ուրիչ ամբոխ մը որ կը ծափահարէ, ցնծութեան կանչեր արձակելով :

Պոլսական թերթ մը կը զրէ :— «Մէկ ժամուան ընթացքին Բերայի մէջ չկար տակուած ցուցափեղկ, բզիկ բզիկ չեղած վառառուռուն չէր մնացած» :

Եւ այս ամէնը՝ մէկ ազդանշանի վրայ : Նո՛յն ժամուն : Երեք տարբեր քաղաքներու մէջ :

Ոուժանը յանկարծ կը զառնայ տէր-տիրական՝ Պոլսոյ մէկ ծայրէն միւսը, խակ ոստիկանութիւնը՝ հանդիսատես :

Վարչապետն է որ կը խոստովանի թէ «բարեկարգութեան ուժերը չկատարեցին իրենց պարտականութիւնը » :

Եթէ նոյն իսկ ելեկտրական կոճակի մը վրայ կոխած ըլլային, դժուար թէ ծրագրուած աւերումը կատարուէր այսքան անձակուտոր մոլեգնութեամբ եւ այնքան լայն տարածութեան մը վրայ :

Թուրքիոյ մէջ որեւէ յարձակում, ջարդ կամ թալան տեղի ունեցած չէ առանց վարչական շրջանակներու դիտութեան կամ ներշնչման :

Սուլթան Համիտ հայասպան կոտորածները կը հրամայէր, տեւողութիւնն ալ սահմանելով,— 24 ժամ կամ երեք օր :

Կիլիկիոյ առաջին ջարդը (1909 ապրիլ) տեղի ունեցաւ կուսակալութեան դիտութեամբ եւ պակասը լրացուց Սելանիկէն զրկուած «ազատարար» զօրքը :

Իթթիհատը ամբողջ ժողովուրդի մը բնաջնջումը կազմակերպեց իբրեւ կառավարութիւն, մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ եւ անխախընթաց բարբարոսութեամբ, ամիսներու ընթացքին :

Կը թուի թէ Սեպտ. 6ի խռովութեանց մէջ ալ պիտի երեւան պաշտօնական դլուխներ եւ ձեռքեր :

Անշուշտ միայն Կիպրոսի խնդիրը չէր որ կեր կը ճարէր ամբոխին :

Մ. Քեմալի հիմնած կուսակցութիւնը, Հալք, վարպետօրէն կը չահագործէր տնտեսական տադնապը, որ ծանրակշիռ հանդամանք ստացած է :

Միւս կողմէ, աչքի փուշ դարձած էր ոչ – իսլամ փոքրամասնութեանց տնտեսական բարգաւաճումը :

Ինչո՞վ բացատրել միեւնոյն տաեն հայկական խանութներու վրայ կատարուած յարձակումը եւ եկեղեցիներու քանդումը, նոյն վայրագութեամբ ;

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱՍՆԱԿԻ ՀԱՄԱՋԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

•

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏ· ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ վերջին պահուն կարելի եղաւ մասնակի համաձայնութեան մը յանգիլ Մոսկուայի մէջ :

Տաժանելի բանակցութիւններէ հաք, որոնք վերջացան Սեպտ. 13ին, արեւմտեան եան Գերմանիոյ վարչապետը՝ Տոքթ. Ատընաուըր եւ Խ. Միութեան վարչապետը՝ Պուլկանուըր եւ Խ. Միութեան վարչապետը՝ մառեչալ Բուլկանին վաւերագիր մը ստորագրեցին, դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման մասին, պայմանաւ որ երկու երկիրներուն խորհրդարանները վաւերացնեն տրուած որոշումը : Տոքթ. Ատընաուըր համաձայնութիւնը ստորագրած է այն վերապահումով որ զերման զերիները արձակուին : Մառեչալ Բուլկանին խոստացած է «զերիները արձակել մօտաւոր ժամանակի մը մէջ, ներում չնորհելով » :

Ինչպէս դիտել կուտան իրազեկները, այս կարզադրութիւնը նպաստաւոր է Խ. Միութեան համար, որ սկիզբէն ի վեր կը պնդէր դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման վրայ :

Զերման վարչապետը մասնաւոր նամակով մը կը յայտնէ իր վերապահումները հետեւեալ երկու խնդիրներու մասին .— 1· Արեւմտեան Գերմանիան չի ճանչնար ներկայ սահմանները. — 2· Ո՛ր-ինաւոր չի նկատեր արեւելեան Գերմանիոյ մէջ հաստատուած կառավարութիւնը (բոլշեւիկեան) :

Ուրեմն, հաւանելով բնականոն յարաբերութիւններ հաստատել եւ դեսպաններ փոխանակել, արեւմտեան Գերմանիան կ'ուզէ վերապահել ապագան, որպէս զի Զորս Մեծ պետութեանց մէջեւ կատար-ուելիք բանակցութիւնները չկաշկանդուին Մոսկուայի մէջ տրուած որոշումներով :

Բացորոշ է որ Տոքթ. Ատընաուըր զիջումներու արձակումը ապահոված տաեն, որ եւ է հաւասարիք չէ ստացած Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման համար : Երկու վարչապետներուն միջեւ փոխանակուած նամակները պարզապէս պաշտօնական բաղձանքներ են :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ զոյացած համաձայնութիւնը զոհունակութիւն պատճառեց Մոսկուայի մէջ, իսկ յուսախաբութիւն՝ Պոնի մէջ, ուր անհամբեր կը սպասէին չորս օրուան բանակցութեանց արդիւնքին :

« ՎՍԻՕ ԽԱՐԱՇՕ »

Ոտնակոխութեանց վերջին օրը Տոքթ. Ատընաուըր ամուր մնաց իր դիրքին վրայ եւ որեւէ դիջում չկատարեց էական կէտերու մասին : Աւելի քան մէկ ժամ Բուլկանինի հետ դլուխ դլխի խօսելէ հաք, Տոքթ. Ատընաուըր երբ դուրս ելաւ Կրեմլինի պալատէն, դէմքը մռայլ էր : Այդ պահուն գերմանական պատուիրակութեան բաները կ'ըսէր. — «Բանակցութիւնը տաժանելի հանդամանք ունի » : Գերման վարչապետը կը յուսար դրական ելքի մը յանդիլ «աչքերը աչքերուն մէջ», բայց չկրցաւ ձեռք բերել իր սպասած արդիւնքը :

Երեքշաբթի առաւտեան մասնաւոր խորհրդակցութենէն հաք, մառեչալ Բուլկանին իր զործակիցներուն հետ դնաց խորհրդային պատուիրակութեան մօտ, Տոքթ. Ատընաուըր ալ իր պատուիրակութեան յատկացուած յարկաբաժինը : Երկու պատուիրակութիւնները խորհրդակցութիւններ կատարեցին մօտ երեք ժամ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

« ԲՐՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՉԷ» ԵՂԵՐ...

Թուրքիոյ ազգ. ժողովին Բշ. օրուան արտակարգ նիստին մէջ, վարչապետը յայտարարեց թէ Սեպտ. 6ի դէպքը «բրքական գործ չէր», բայց միեւնոյն տաեն խոստովանեցաւ թէ ոստիկանութիւնը եւ բանակը իրենց պարտականութիւնը չեն կատարած :

Ընդդիմադիրները բողոքեցին պաշարման վիճակի երկարաձգման դէմ : Արդիւնած են բոլոր հաւաքոյթները, բացօթեայ թէ սրահներու մէջ : Ինսո միջոցներ ձեռք առնուած են խռովարարներուն դէմ : Զինուորական տաեանի պիտի յանձնուին «կիպրոսը Թուրքիոյ կը պատկանի» ընկերակցութեան վարիչները, աւարառուները եւ կարգ մը համայնավարներ : Կալանաւորներուն թիւը երեք հազարը կ'անցնի : Ներքին գործերու նախարարութիւնը առժամապէս պիտի վարէ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, էթհէմ Մենտէրէս : Խռովութեանց վնասները կը հաչուեն մէկ միլիառ թրքական ոսկի (մօտ հարիւր միլիառ ֆրանք) :

— Պոլսէն հասած թերթերը նկարագրելով առաջին օրուան դէպքերը, կը դրեն թէ երիտասարդներու բաղմութիւն մը ու ձախ կ'արշաւէր Աթաթիւրքի լուսանկարներով : Ցուցարարները փայտերով եւ երկաթի կաորներով կը խորտակէին խանութներու ցուցափեղկերը եւ ապրանքները փողոց նետելով ջարդուփշուր կ'ընէին : «Ժամը 23ին ամէն կողմ, ծխախոտ-ճառկի մինչեւ մուշտակավաճառներու խանութները քարուքանդ եղած էին : Ժողովուրդը Թաքսիմէն անցաւ Շիշլի, ուր նոյնպէս քարուքանդ եղան բոլոր խանութները : Թաքսիմի սալայատակները քակելով ապակիները խորտակուած էին : Ժափոնէ թեւերով կիներ եւ օրիորդներ եւս կը մասնակցէին յոյգերուն : Տակառներ ալ ջարդուած ըլլալով, դինին դետի պէս կը հոսէր փողոցներուն մէջ : Իսթիքլալ պողոտայէն (Բերա) մինչեւ Սիրքէճի բոլոր յունական խանութները խորտակուեցան : Աւելի վերջ ցուցարարները խանդավառուելով միեւ փոքրամասնութեանց խանութներն ալ քանդեցին : Փառք օթէլի ցուցափեղկերն ալ վար առնուած են» :

× Պոլսոյ «Մարմարա»ն (8 Սեպտ.) կը դրէ թէ Գանտիլլիի երկոտասան Ադաքլոց եկեղեցին ալ վնասներ կրած է : Մեծապէս վնասուած է նաեւ Տատեան վարժարանը (Մաքրիգիւղ) : Միեւ եկեղեցի-ներուն, որբանոցներուն եւ հիւանդանոց-ներուն վնաս չկայ : Պատրիարքարանը անվթար մնացած է : Թէեւ ցուցարարներու խմբակներ մինչեւ երկաթ փեղկերուն առջեւ հասած են, բայց դրացի Մաքսուլլ անուն բարեսիրտ կնոջ մը միջամտու-թեան վրայ հեռացած են պատրիարքա-րանէն եւ Մայր եկեղեցիէն :

ՊՈԼՍՈՑ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Պոլսէն կը հեռագրեն .—

Այվըը Բութ՝ Միջազգային Դրամական խորհրդաժողովի նախագահը յայտարարեց թէ ոչ միայն պատերազմի վնասները դարմանուած են, այլ եւ ճարտարարուեստական արտադրութիւնը զրեթէ ամէն կողմ չափուն առ հարիւր աւելցած է բազդատելով նախապատերազմեան շրջանին հետ : Առեւտուրն ալ չափուն առ հարիւր աւելցած է :

Այս փայլուն արդիւնքը կը պարտինք Մ. Նահանգներու առատաձեռնութեան, բոլոր ժողովուրդներու համերաշխ զործունէութեան եւ տնտեսական ասպարէզին մէջ կատարուած հսկայական յառաջդիմութենց :

Նախագահը չեշտեց թէ եւրոպական արտադրութեանց դէպի Ամերիկա եւ Քանատա արտածումը հետզհետէ կ'աւելնայ ու մօտաւոր ապագայի մը կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել զրամներու ազատ փոխանակումը :

Փարիզեան թերթերը կը վախնան որ եթէ Անգլիա արժեզրկէ սթերլինը, այլ ազգ զործոդութիւնը անմպատ ազդեցութիւն պիտի ունենայ ֆրանս. ֆրանքին ներկայ հաստատուն արժէքին վրայ : Ոմանք մինչեւ յիսուն առ հարիւր արժեզրկում մը կը նախատեսեն :

▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻ 35 դիծերու վրայ սկսած զործադուլը ծաւալեցաւ : Քսան «տէփօ»-ներէ միայն եօթը կը բանին : Ազատ սենտիքաները հրամայեցին վերսկսիլ երթեւեկը : Ժողովուրդը մեծ նեղութեանց կը մատնուի այս անակնկալ զործադուլին հետեւանքով : Մեքրօ ալ անկանոն է :

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Միանգամ ընդ միշտ փարատելու համար զանազան թիւրիմացութիւններ եւ ըսի – ըսաւներ, կը յայտարարենք .—

1 .— Ցառաջ չէ ուզած մխրճուիլ Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ վերջին ընտրութեանց մանրամասնութիւններուն մէջ :

2 .— Սկիզբէն ի վեր, մեր դիրքը եղած է տեղի չտալ նոր պառակտումներու, յանուն գաղութին խաղաղութեան :

3 .— Ինչպէս յայտարարած ենք հանի մը անգամ, իրաւասու մարմիններու կը մնայ ստուգել վերջին ընտրութեանց վաւերականութիւնը կամ ապօրինութիւնը :

ՄԱՐՈՔԻ ՆՈՐ ԿԱՐԳՈՒՍԱՐՔԸ

•

ԿԸ ՄՊԱՍՈՒԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՐԱՔԱՑԻ ՀՐԱՃԱՐՄԱՆ

Նախարարական խորհուրդը նիստ դուրս եկաւ, ճշդելու համար Մարոքի նոր վարչակարգը : Նոյն առտուն հինգ նախարարներու մասնախումբին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պէն Սլիման, որ Մարոքի ապագայ կառավարութեան հանրապետական վարչապետը կը համարուի :

Հանրապետութեան նախագահը մասնաւոր նամակ մը ուղղեց Սուլթան Արաֆայի, փափկութեամբ թելադրելով որ Մարոքի միջազգային շրջանը՝ Թանճէր քաշուի : Այս հրաժարումը անհրաժեշտ կը համարուի, դիւրացնելու համար արքունի խորհուրդին կազմութիւնը եւ նոր կառավարութեան մը ստեղծումը : Միւս կողմէ, ամէն հաւասարիք արուած է թէ նախորդ Սուլթանը՝ Պէն Արաֆա պիտի չվերահաստատուի գահուն վրայ :

Զորս հոգինոց յանձնախումբ մը կազմուած է, Սուլթան Արաֆայի հեռացումը պատրաստելու համար կարելի փափկանկատութեամբ : Տրուած որոշումին զործադրութիւնը յանձնուած է մարզպանին՝ զօր. տը Լաթուռ :

Աքսորական Սուլթանը 1954 Դեկտ. 26ին նամակ մը ուղղելով իր փաստաբանին, կ'ըսէ թէ Մարոքի հարցին կարզադրութեան միակ միջոցն է սահմանադրական միապետութիւն հաստատել :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՃԵՐԻՈՑ ԵԻ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԷՋ

Պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը հրատարակեց օրով կը լուծուի Ալժերիոյ համայնավար կուսակցութիւնը : Երկուշաբթի օր լայն հետապնդումներ կատարուած էին ամբողջ երկրին մէջ, կուսակալին հրամանով : Թերթերը կը դրեն թէ խուզարկութեանց հետեւանքով բանուեցան բաղմաթիւ փաստաթուղթեր որոնք այժմ կը քննուին ապահովութեան տեսչութեան կողմէ : Ալժէի մէջ խուզարկուեցան համայնավար կուսակցութեան կեդրոնատեղին, յատկապէս թերթի մը խմբագրատունը եղած :

× Թունուզի գահլիճը հրաժարեցաւ, որպէսզի կառավարութիւն մը կազմուի համաձայն նոր սահմանադրութեան : Հանրակառք է որ նորէն Պէն Ամմարի յանձնուի կառավարութեան կազմութիւնը : Ֆրանսայի նոր մարզպանն է Ռոժէ Սէյդու, որ այսուհետեւ «բարձր քոմիսէր » պիտի կոչուի : Բոլոր փախստականները արտօնուեցան Թունուզ վերադառնալու :

ԷՋ ՄԸ ՔԱՋԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆԳԻՆ ԱՌԹԻՒ)

●

Ընկեր Դրօն է որ կը պատմէ.—

Մեր պատմութեան մէջ աննախընթաց աղէտի օրերին, այն է 1915 Յունն էր, որ առաջին անգամ հանդիպեցի Տիգրանին :

Այդ Յուլիսի Ապրիլ 10ին, երբ զանուում էինք Քանաքեռ, հրաման առացինք պատրաստուել, որպէսզի Ապրիլ 15ին մեկնէինք դէպի Վան, զօրավար Նիքոլայեւի զօրաբաժնին հետ: Զօրավար Նա – զարբէկովի եւ Խալիլ փաշայի ուժերուն միջեւ, Դիլիմանի մէջ սկսած ճակատա – մարտի պատճառով, սակայն, յետագ – ային մեր մեկնումը, որովհետեւ դիտա – ւորութիւն ստեղծուեց փոխադրելու մեզ Դիլիմանի ճակատը:

Յետագային այդ կարգադրութիւնը ծանր տպաւորութիւն ձգեց մեր վրայ: Վանէն՝ Արամէն նամակ ունէինք արդէն, թէ ջարդերը սկսած են, ժողովուրդը ա – պստամբած է եւ կացութիւնը չատ ծանր է, հետեւաբար « դուէք ամէն հնարաւո – րութիւն օգնելու մեզ»:

Կարճ սպասումէ յետոյ, զօրավար Նա – զարբէկով ջարդած լինելով Խալիլ փաշա – յի ուժերը, չէրազործուեց մեզ Դիլիման փոխադրելու պրոյեկտը, այնպէս որ Ապ – րիլ 20–25ի օրերուն հրամայուեց մեր յա – ռաջխաղացքը դէպի Վան :

Մայիսի 2ին հասել էինք արդէն Բերկրի Կալա, ճանապարհին ունենալով փոքր ընդհարումներ: Այնտեղ գտնուեցինք նոր անակնկալի առաջ: Թրքական մեծ ուժերի հանդիպած լինելով, զօրավար Աբացիեւը դժուարանում էր դրաւել Արճէշը: Հրա – մայեց կանգ առնել Բերկրի Կալայում եւ հասնել զօրավար Աբացիեւի զօրամա – սերի օգնութեան: Այս նոր հրամանը նո – րից սառը ջուր լցրեց մեր ուժերի տրա – մադրութեան վրայ, քանի պրանով պիտի յետաձգուէր մեր արագ խոյանքը դէպի Վան :

Գումարուեց ժողով երեք հրամանա – տարներն՝ Քեռիի, Համազասպի եւ իմ , ինչպէս նաեւ Ռէչոյի եւ Վարդանի մաս – նակցութեամբ: Այնտեղ որոշուեց՝ մեր զօրաբաժնի հրամանատարի միջոցով դի – մել Գրդ բանակի հրամանատարին, որ – պէսզի թոյլատրուի դէպի Վան մեր յա – ռաջխաղացումը, միայն հայ կամաւորա – կան ուժերով: Այդ օրերին սասցուել էին նոր տեղեկութիւններ Վանում տիրող ճգ – նաժամի մասին: Տեղեկացում էին, թէ «մեր օրերը համրուած են եւ Վանի ու շր – ջականների ամբողջ բնակչութիւնը ենթա – կայ է կատորածի սպառնալիքին» :

Շուտով սասցուեց Գրդ բանակի հրա – մանատար զօրավար Օգանովսկու հաս – նութիւնը: Նա հետագրում էր.— «Օրհ .. նում եմ ձեր որոշումը, կարող էք իսկ յն ճանապարհ ընկնել»:

Աչերդ է լրել, թէ այս արտօնութիւ – նը ստեղծեց անսահման խանդավառու – թիւն կամաւորական երեք գնդերի մէջ :

Արագ խոյանքով, իմ 2րդ գնդի ձիա – ւորները, Ռէչոյի եւ կապիտան Օզոլի ա – ռաջնորդութեամբ, մտան Վան, Մայիսի 5ի գիշերը: Միեւնոյն գիշերը այնտեղ հա – ւաքուեց նաեւ իմ գնդի ամբողջ հետեւա – կազօրքը :

Մայիսի 6ի առաւօտեան իմ գունդը դուրս գալով քաղաքից, միացաւ Քեռիի եւ Համազասպի երկու գնդերին եւ երե – քով մէկ մուտք գործեցինք յաղթական Վանից ներս, ժողովուրդի անօրինակ խանդավառութեան մէջ:

Երկու օրուան հանգստից յետոյ, Աբա – մը, Ամրէն Գարօն, Քեռին եւ միւս հրա – մանատարները հարց դրեցին, թէ Շատա – խը, իր կարգին ապրում է իր վերջին օ – րերը եւ անհամբեր է նրան եւս հանձնել օդնութեան անմիջապէս: Եւ այս պար – տականութիւնը դրուեց իմ գունդի վրայ:

Մայիսի 8ին շարժուեցանք դէպի Շա – տախ եւ մտանք Հայոց Ձոր: Մեզ հետ վերցրել էինք Իշխանի սպանութեան լու – րը բերողին, այնպէս որ չուտով գտանք այն հորը, ուր նետուած էր նրա մարմի – նը: Հանեցինք՝ Իշխանի դիակի հետ իր երկու ընկերների եւ այլ քան Հայերի դիակները:

Վանում յանձնարարել էին ինձ Շատախ մօտենալ Բեռան Դաշտի վրայով, որի ա – պստամբների զեկավարն էր Լեւոն Շա – ղոյեանը եւ որ նուազ վտանգաւոր էր քան կէօրան Դաշտը, որի ձախ թեւը լիքն էր Նորդուզի Քրտերով: Շատախ հասնելու համար կային երկու ճանապարհներ, մի – նը կարճ եւ աւելի վտանգաւոր, իսկ միւ – սը՝ աւելի երկար, բայց եւ աւելի ապա – հով: Հորից հանուած դիակները այնպէս էին ազդել մեր վրայ եւ այնպէս կը վա – խեցայինք նման տեսարանների առաջ դա – նուել, եթէ ուշանայինք հասնել Շատախ, որ մեր բոլոր զինուորները միաբերան ցանկութիւն յայտնեցին, թէ պէտք է գը – նալ ամէնակարճ ճանապարհով, ինչ որ էլ եղած լինի վտանգի մեծութիւնը :

Մայիս 9ի լուսաբացին գունդը անցաւ ընդհանուր յարձակման, կէօրան Դաշտի վրայով: Թշնամին այնպէս անակնկալի եկաւ մեր ուժեղ եւ վճռական հարուած – ներից, որ չատ թոյլ դիմադրութիւն ցոյց տալով եւ մեր կողմից չարունակ հալած – ուելով, ամէն ինչ թողած փախաւ դէպի Նորդուզ :

Երեկոյեան դէմ մեր ուժերը հասան չր – ջանի քիւրտ չէյիլի կեդրոնական դիւղը , որի անունը մոռացել եմ: Մեր պահակա – խմբերը զօրացնելով, դիւղերեցինք այդ դիւղում :

Մայիս 10ի լուսաբացին, պահակները ինձ մօտ բերեցին Լեւոն Շաղոյեանը , իր ընկերոջ հետ: Մեր համազարկերը լսելով, Լեւոն անմիջապէս ըմբռնել էր կացութիւ – նը եւ փութացել էր հանդիպելու մեր յա – ջակող ուժերին: Լեւոնին ճանաչում էի առաջուց: Գրկուելուց եւ համբուրուելուց յետոյ, հարցուփորձ արեցինք Շատախի կացութեան մասին: Լեւոնը ասաց.

— Մինչեւ հինգ օր առաջ Շատախը կա – յուն վիճակ ունէր, բայց ծանր է կացու – թիւնը եւ վախենում եմ որ մերոնց փամ – փուշները սպառած կը լինեն :

ԴՐՕ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ՄԻՋԻՆ ԴԱՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ժ—ԺԴ. դարերու հայկ. թատրոնի մա – սին արտայայտուած է Վերածնունդի դա – րաշրջանի մարդոց տեսակէտները: Թատ – րոնն կը յայտարարուէր Թէ մարդ իրա – ւունք ունի երկնային երջանկութեան: Օ – րինակ Պլուղի (1260 – 1326) «Սիրոյ եր – գը»: Հայ պատանիի եւ մոնկոլ աղջկան, քրիստոնեայ քահանայի տղու եւ մահմե – տական մոլայի դստեր դեղարուեստական կատարելութեան հասած կերպարները , որոնք կը սիրեն իրար եւ կ'ամուսնանան հակառակ ծնողներու կամքին :

Այս դարաշրջանին նոր ուժով կը վերա – ծնի հայ հելլենական թատրոնի մարմնա – կան հակաճունաւորական արուեստը:

Կաթողիկոս Յովհան Մանդակունին « Դիւային » կ'անուանէր ներկաները: Նկարիչ Ծերունը որ ԺԴ. դարուն կ'ապրէր Վանայ լճի շրջանը դիւահա – ղած ապաքինուողը կը պատկերացնէր ոչ թէ այլ մարդու, այլ կնոջ կերպարան – քով: Վարձակը մէկ ուսին վրայ մինչեւ գետինը հագուստ ունի, որ կը ծածկէ ա – նոր մարմնին մէկ մասը միայն, միւսը ձգելով մերկ: Սակայն կը բաւէր որ դե – րասանուհին ձախ կողմով դառնար դէպի հանդիսականը, որպէսզի անմիջապէս տե – ղի ունենար անոր «ապաքինութիւնը» եւ ոտքէն մինչեւ գլուխ հագուստ երեւար : Հոս ոչ թէ կենցաղային, այլ մասնագէտ դերասանուհիի բեմական հանդերձանքն է, որով անմիջապէս կը ձեւափոխուի հանդիսականին աչքին առջեւ: Այս նոյն նպատակով միջին դարու հայ դերասան – ները կ'օգտագործէին կրկնակի եւ եռակի դիմակներ :

Այդպէս են 1288ին Կիլիկիոյ Թորոս Ռոսլինի նկարած հայ մինջախաղութեան թատրոնի դիմակները: Դիմակի ալ կէսը կը պատկերացնէ մարդկային դէմքի ալ կէսը; իսկ ձախը առիւծի գունչի համա – պատասխան մասը: Այսպիսի դիմակով դերասանը կրնայ «երկերես» դեր խաղալ:

Բեմական աղեցութեանց այս արհես – տագիտութիւնը ծագում առած է հին դի – մակներէն, որոնց մէկ կողմը կը պատ – կերէ ծիծղուն, միւսը լալկան դէմք: ԺԲ– ԺԵ. դարուն հայկական մանրանկարչու – թեան բազմաթիւ կրկնակի եւ եռակի դի – մակներու պատկերները, բուն հայկական դիմագիծով ապացոյց են որ այդ դարե – րուն վերածնած եւ պահպանուած են հայ հելլենական մնջախաղութեան թատրոնի աւանդութիւնները :

Նոր բովանդակութիւն կ'առնէին հայ թատրոնի հին յատկանիշները: Ներկայ չնպղտիները կը պատկերացնեն հեթա – նոսները: Հնագոյն յարձկը կը վերած – ուի չնպղտիի մասին եղած յայտնի քը – րիստոնէական առասպելի արտայայտու – թեան :

Մինչեւ դարու վերջին քառորդին դոյու – թիւն ունեցած է կրօնական թատրոն , ինչպէս Բիւզանդիոյ եւ Սուրիոյ մէջ, ուր քրիստոնէական կրօնական թատրոնը ա – ւելի չուտ առաջացած է քան արեւմտեան Եւրոպայի մէջ: Օրինակ, Առաքել Սիւնե – ցիի «Ազատագիրքը», ԺԴ. դարու վերջին եւ ԺԵ. դարու սկիզբներուն: Այս գիրքին մէջ կան հայ եկեղեցական թատերգու – թեան կարգ մը տեսարաններ: Գլխաւոր գործող անձերը Ազատը, Եւան եւ դայ – թակից օձը կը վարեն ճշգրիտ կառուց – ուած տրամախօսութիւններ եւ մենախօ – սութիւններ :

Արաբներու արշաւանքէն ի վեր Հա – յաստան ներխուժած օտարները բոլորն ալ Իսլամներ եղած են: Անոնք չէին հան – դուրժեր քրիստոնէական, կրօնական քա – րոզութեան: Որով Հայաստանի մէջ դա – րեր շարունակ արգիլուեցաւ նոյնիսկ ե – կեղեցիի զանգակի ձայնը հնչեցնել :

Երկիրը գրաւողները ուրիշ վերաբերում ունեցան դէպի աշխարհիկ հայ թատրոնը, մասնաւորաբար դէպի պուարճալի սեռերը սիրերգային տարբերով: Անոնք նոյնիսկ կը խրախուսէին: Իսլամը կ'արգիլէր մարդուն ուրիշ մարդ մը պատկերել եւ ուղղափառ իսլամը չէր կրնար դերասա – նութիւն ընել, ոչ ալ իսլամուհին՝ դերա – սանուհի :

Ահա թէ ինչու հայ աշխարհիկ թատ – րոնը չարունակեց իր գոյութիւնը երբ ԺԴ. դարէն ետք, Հայաստան կորնչուց իր անկախութիւնը: Սակայն թատրոնը այլեւս զարգացում չունեցաւ, այլ ինք – զինք կրկնեց: Կրկնեց ոչ թէ բոլոր սեռե – րու բազմազանութեամբ եւ խաղացանկի նիւթերու հարստութեամբ, այլ միակող – մանի , միայն այն ձեւերով, որոնք հա – ճելի էին զրաւողներուն :

Ֆրանսացի ճամբորդ Շարլ Շարդէն 1664ին Երեւանի մէջ տեսած է դուրան – միմոններու թատրոնի ներկայացում: Այս ճամբորդը գանոնք կ'անուանէ «Արեւելքի Միմոներ»: Ծրագիրը կը կազմուէր ըստ հանդիսականի ճաշակի : Գլուխը կանգ – նած էր պարսկական Սարդարիանը իր մերձաւորներով: Ներկայացումէն առաջ տեղի է ունեցած ըմբշամարտութիւն : Ե – րեք պործողութեամբ ներկայացումը ու – նեցած է զուեշտական եւ տոփական բո – վանդակութիւն: Դերասաններն ու դերա – սանուհիները իրենց չափածոյ գրուած դերերը երգելով արտասանած են եւ պա – րած նուագախումբի երաժշտութեամբ ,ինչ – որ առիթ տուած է Ֆրանսացի ճամբորդին բաղդատել ներկայացումը Օփերայի հետ: ԺԷ. դարուն նկարուած հայկական ման – րանկարները յայտնապէս ցոյց կուտան , թէ ինչ տեսք ունեցած են Երեւանի ներ – կայացման չատ անպարկեշտ տեսարան – ները, որոնք, ըստ Շարդէնի, կը ստիպէ – ին որ անփորձ հանդիսականները երբեմն իջեցնէին աչքերը :

Պարսկական եւ թրքական աւատապետ – ներու համար զուարճալիքի առարկայ դառնալով, իր ժողովրդին մշակոյթի կեանքէն կտրուելով, գրաւողներու կը – րունկի տակ ճգմուելով, հին հայկական թատրոնը աստիճանաբար այլասերուեցաւ եւ սկսաւ բոլորովին անհետանալ մինչեւ ԺԹ. դարու կէսերուն:

Սակայն այդ ատեն արդէն անոր պիտի փոխարինէր նոր ժամանակներու հայկա – կան թատրոնը, որ պիտի հանդիսանար հայ թատրոնի 2000ամեակի յաջորդ շերը – ջանը :

Գ. ԴՈՑԵԱՆ

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Գրեթէ ամէն իրիկուն երբ անեցիները քուն կը մտնէին, ես, Աստղիկին պատ – րաստած փոքրիկ ծրարը անութիս տակ՝ դաղտագողի կ'երկարէի մինչեւ իր խար – խլած խուցը: Քանդուած տունի մը մէկ անկիւնը, ցեխով ու քուրջերով ծած – կուած նեղլիկ սենեակ մը: Մէկ անկիւնը ժանդոտած թիթեղէ վառարան մը: Դուռը պատուհանի դեր ալ կը կատարէր : Իր ամբողջ հարստութիւնը խնամքով պատ – րաստուած «սէմիրն» էր որ կը ծառայէր թէ իբրեւ անկողին եւ թէ իբրեւ նստա – րան :

Ցաճախ կը նստէինք քով – քովի, մու – թին մէջ,— իբրեն համար արդէն մշտատեւ խաւար, — թիթեղէ վառարանին մէջ ճարճատող փայտերուն ցոլքերը կը ծա – ռայէին իրրեւ ճրագ :

Ան ժամերով կը պատմէր իր անցեալը, իր ապրած ու տեսած սարսափները : Ցատկապէս յուզիչ էր իր կուրանալու պատմութիւնը : «... Հաճի աղային «տուն»էն երբ վիրաւոր ու կիսամեռ դուրս նետուեցայ, տասնեակներու հաս – նող բազմութիւն մը հասաւ ետեւէս : Ջիս բռնեցին, կապեցին ծառի մը կոճղին, ու – սերս մինչեւ սրունքներուս ծայրամասը շարք – շարք պարաններով: Կրնայի շար – ժել միայն դէմքս, գլուխս »:

« Գլխու մեծութեամբ կաշիէ տոպրակ – ներ, մէջը չեմ գիտեր ինչ լեցուած, մէկ մէկ չուան երկարած կը փաթթէին իրենց ձեռքերուն մէջ եւ ուժգնօրէն, անդադար մէկը միւսին ետեւէն կը հարուածէին դէմքս, գլուխս : Ուժասպառ եւ ուշաթափ վիճակ մը ունէի, երբ ժանտարմա մը ամբոխը ճեղքեց, հասաւ քովս, սասնեց չուրջիններուը, ապա քակեց կապանքներս ու ինծ ոստիկանատուն առաջնորդեց հոն «դատուելու» համար ... Ճանչցայ, քիւրտ Համոն էր որ ատենին քովս ծա – ռայած էր, կ'ուզէր բանով մը օգտակար ըլլալ ինծի: Ճամբան ցած ձայնով ըսաւ որ չվախնամ, փրկութեան միակ ճամ – բան այս էր: Քանի մը ամիս մնացի ոս – տիկանատան խուցի մը մէջ, եւ Համոին չնորհիւ տանելի վիճակ մը ունեցայ :

« Այդ օրերուն, գլխուս եւ դէմքիս ըս – տացած հարուածներէն վերջ, տարօրի – նակ աչքի ցաւ մը ղգացի: Երթալով այդ ցաւը բարձրացաւ, սաստկացաւ: Աչքերս սկսան ուռիլ, ջրտիլ: Գիտէի թէ հետե – ւանքը կուրութիւն էր, քանի որ, ոչ դեղ կար՝ եւ ոչ ալ դարման... : Աւա՛ղ, այդ – պէս ալ եղաւ» :

Նոր դառնութիւն ունէր լինքն իրեն դէմ: Կը մեղադրէր լինքզինքը որ, «խոհե – մութեան» քարոզիչը եղած էր: «Ինծմէ – նըհինդը մեր մուխը մարեց... Այդ դէպ – քը մեր փորձաքարը եղաւ: «Կամ այդ դէպքը պէտք չէր տեղի ունենար, եւ կամ աւելի երկար պէտք էր տեւէր... Քիչեր կը հաւատային թէ կրնար այսքան երկար տեւել ու այսպէս վերջանար: Երկու կամ երեք օրը բացարձակ մեծամասնութեան կարծիքն ու հաւատքն էր ...» :

Ան հարազատ հօր մը պէս ինծի կուտար խրատներ ու խորհուրդներ: Ինծի կ'ու – սուցանէր քաջութիւն, համարձակու – թիւն, յանդգնութիւն, ինքնավստահու – թիւն: Ես զայն մտիկ կ'ընէի յարգանքով ու երկիւղածութեամբ:

Այժմ ես էի որ կապ կը հաստատէի հօր եւ աղջկան միջեւ եւ խղճմտօրէն կը կա – տարէի այդ պարտականութիւնը: Տառա – պանքի ճամբաներու վրայ իրար դտած՝ երեք էակներս փոքրիկ Սիսէին հետ՝ մեր յարաբերութիւններով տանելի վիճակ մը ստեղծած էինք մեղի համար :

Այսքանով ալ երջանիկ էի...

***

Դարձեալ դարուն էր...

Երկրորդ դարունն էր որ հոս էի: Այժմ լայն շրջանակ ունէի: Ամէնքն ալ կը ճանչնային «Քիւրտ Մուսօ», բարի, աշ – խատասէր, պարկեշտ: Քաղաքի աղանե – րէն չատեր կ'ուղէին որ իրենց մօտը ծա – ռայեմ աւելի նպաստաւոր պայմաններով, բայց ես կը մերժէի հասկնալի պատճառ – ներով: Ծանօթացայ նաեւ բազմաթիւ հայ բեկորներու հետ, յատկապէս կիներ եւ փոքր պատանիներ, դերի՝ ասոր–անոր քով :

Ցարաբերութիւններս չատ լաւ էին ա – նոնց հետ: Տարեց, փորձառու կիներ կը կասկածէին «Քիւրտ» ըլլալուս : «Վալլահ Քրդու լաճի չես նմանիր» ,կ'ըսէին յաճախ ինծի, բայց ես կ'ուրանայի : «Քրդու լաճ եմ, բայց Հայու հոգ կերած եմ» ,կ'ըսէի :

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ

(Շար.)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

●

ՄԱՐՍԷՅԼ, 11 Սեպտ.— Երէկ իրի – կուն, ժամը 7ին, «Ա. Ազարոնեան» ա – կումբին մէջ տեղի ունեցաւ կաթողիկոսի ընտրութեան առթիւ հրաւիրուած ժողո – վը, ընտրելու համար Մարսէյլի պատգա – մաւորը:

Ներկայ էին՝ Առաջ. փոխանորդ Մես – րոպ քահանայ Աւէտեան, հարաւային Ֆը – րանսայի թեմի երեսփ. ժողովի նախա – գահը, Ազդ. Կեդր. վարչութեան նախա – գահն ու փոխ – նախագահը, Մայր եկե – ղեցւոյ (Փրատո) Կրօն. Ընկերակցութեան երկու լիազօրները, ինչպէս նաեւ Մար – սէյլի բոլոր թաղական խորհուրդներու եւ Վա Սիւթայի ներկայացուցիչները:

Ժողովի նախագահ Տօքթ. Ց. Սիվրի – հիսարլեան քանի մը խօսքով ժողովը բացուած յայտարարեց:

Բուն օրակարգին անցնելէ առաջ տեղի ունեցան հարցումներ, պատգամաւորի ընտրութեան մանրամասնութեանց մա – սին:

Նկատելով որ մէկ երկու անձեր իրենց թեկնածուութիւնը դրած էին իրենց ծախ – քով երթալու համար, ժողովը քննութեան առաւ թեկնածուներու պարագաները եւ որոշեց թէ Մարսէյլի պատգամաւորը պէտք է ըլլայ այնպիսի անձ մը, որ վա – յելէ մեր գաղութին համակրութիւնն ու վստահութիւնը եւ օժտուած ըլլայ լաւա – գոյն բարեմասնութիւններով:

Եթէ այդ անձը իր արժանաւորութեան հետ կը ներկայացնէ նաեւ նիւթական կա – րողութիւն ու կ'ուզէ իր ծախքով երթալ, այդ պարագային համաձայնիլ, իսկ եթէ ընտրելին ըլլայ արժանաւոր անձ մը եւ գուրկ նիւթական միջոցներէ, Մարսէյլի գաղութը նախապատուութիւն պէտք է տայ վերջինին:

Այս առթիւ խօսք առին Պ. Պ. Ս. Թէ – քէան, Վ. Սահաթճեան, ընկերներ՝ Գր. Պաղտասարեան, Պանտիկեան, Գր. Փի – լիկեան, Արզումանեան եւ ուրիշներ:

Նկատի առնուելով երեք թեկնածուներ եւ 18 երաւասար լիազօր ներկայացուցիչ – ներու գաղանի քուէարկութեամբ, այսին – քըն միաձայնութեամբ պատգամաւոր ընտրեցին Հանրածանօթ երաժշտագէտը, Պ. Վարդան Սարգսեանը:

Ապա ժողովը պատգամաւորի ծախքը անմիջապէս ճարելու համար որոշեց որ Թաղական խորհուրդներ եւ Կրօն. Ընկե – րակցութիւններ մասնակցին համաձայն իրենց եկեղեցիներու եկամուտներուն եւ ծուխերուն:

Ժողովի ընթացքին գոյացաւ 120·000 Ֆրանք:

Ու ժողովը վերջացաւ համերաշխ եւ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԱՄԱԿԸ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ—ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Ուրախ ենք արձանագրելու, որ այսօր էլ մեր հոգեւորականութեան չարքերում ունենք մի չարք արժանաւոր հովիւներ եւ առաջնորդներ, որոնք վստահ ենք, որ կ'արժանանան նորընտիր Հայրապետի բարձր գնահատութեան:

Մի երրորդ հոգեւոր ուրախութիւն էլ վերապահուած է մեր պատգամաւորներին եւ ուխտաւոր հայ ժողովրդին. որոշուել է հոկտեմբերի 8ին, Սրբոց Թարգմանչաց տօնին, կատարել Մայր Աթոռում Սրբա – լոյս Միւռոնի օրհնութեան:

Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութիւնն էլ հայ ժողովուրդի սրտին մօտիկ ամենա – նուիրական ու համաժողովրդական, աղ – դային – եկեղեցական մեծաշուք ու խորհրդաւոր տօնակատարութիւններից մէկն է, որի նմանը չկայ հայ մարդու համար աշ մի տեղ եւ ոչ մի առթիւ:

Այս ուրախ առթիւ հայ հաւատացեալ ժողովուրդը հրաւիրւում է «դէպի հա – նուրց Հայաստանեայց Մայր Աթոռը՝ հանդիսատես ու տօնակից լինելու Սրբա – լոյս Միւռոնի մեծապատիւ եւ խորհրդաւոր հանդէսի կատարմանը»:

Ու կուգայ հայ ուխտաւոր մարդը հե – ռու թէ մօտիկ գաղութներից, ծնրադրե – լու Ս. Էջմիածնի հազարամեայ քարերի ու միւռոնաբուրմ սրբութիւնների առաջ, կը գայ համբուրելու հայրենի հողը, որի ափերն է այսօր հայ աշխատաւոր մարդը:

« Մեր նախնեաց եւ մեր ներկայ Սրբու – թիւն Սրբոցը՝ հայ քրիստոնեայ մարդու լուսոյ Տաճարը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիա – ծինը իր սրբութիւններով եւ մեր ներկայ Մայր Հայրենիքը՝ իր պատմական յու – շարձաններով, ոչպէս մագնիսական ուժ, կը բերէն տարբերակ եւ հեռաւորակ հայ ժողովուրդի ներկայացուցիչներին ու կը համախմբեն պատմական Տաճարի շուրջ, հայրենի կաթոսն առնելու...» (Գէորգ Զ.):

Հոգեւոր ուրախութեան այդ օրերին, մենք լիացոյս ենք, որ հայ հաւատացեալ մարդը՝ հաւատով զինուած, իր նախնեաց կրօնասէր ու կրօնազգած ոգով ներշնչ – ուած կը կատարի որդիական իր բարե – յական պարտքը Ս. Էջմիածնի հանդէպ:

Հին, աւանդական սովորութեան հա – մաձայն, Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութեան առթիւ կատարուելիք ընթացիկ ծախսե – րը՝ միշտ էլ ցանկացել է հոգալ հաւա – տացեալ հայ ժողովուրդը, Դարբաս ու – ղարկելով Մայր Աթոռ: Վստահ ենք, որ այս առթիւ էլ, հայ հաւատացեալ ժողո – վուրդը բաց կանի իր սրտի եւ քսակի բե – րանը... Մեծատունն ու ունեւորը կու – տան իրենց հարուստ քսակից, իսկ աշ – խատաւորն ու արհեստաւոր մարդը՝ ի – րենց «այրի կնոջ երկու լուման»: Քանա – կը չէ այնքան կարեւոր, որքան այն սէրն ու պատրաստակամութիւնը ,որով տըր – ուած է այդ նուիրատուութիւնը Հայ Ե – կեղեցու կարիքների համար:

Պատգամաւորները կարող են իրենց հետ բերել այն սրտագին ու սիրաշատ նուի – րատուութիւնները, որոնք կը լինեն Մայր Աթոռի պայծառութեան համար:

Օրհնեալ լինի նուիրատուների կեանքը եւ օրհնեալ՝ հայ ժողովուրդը:

Աղօթենք Ամենակարողին, որ իր հով – նի բաղուկը տարածի միշտ հայ երկրի վրայ, զօրացնի հայ ժողովուրդին, ա – րիացնի հայ հոգեւորականութեանը իրենց նուիրական պարտքը կատարելու հանդէպ իրենց Ազգի, մեր փառապանծ Հայրենիքի եւ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկե – ղեցու:

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Ս. Էջմիածին, 18 Օգոստ. 1955

* * *

ԱԶԳ. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱ – ՏԱՆՔՆԵՐԻ ԵՒ ԵՊԻՍԿ. ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՍՐԲԱԶՈՑՍ ՄԻՒՌՈՆԻ ՕՐՀ – ՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ԿԱՐԳԸ

Սեպտ. 23–25ը Պատգամաւորների, հիւրերի եւ ուխտաւորների ժամանումը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

Սեպտ. 26ին Եպիսկոպոսական ժողով:

Սեպտ. 27 – 30ը՝ Ազգ. եկեղեցական ժողովի նիստերը եւ Ամենայն Հայոց Կա – թողիկոսի ընտրութիւնը:

Հոկտ. 2ին Հանդիսաւոր պատարագ եւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի օծումը:

Հոկտ. 4ին Եպիսկոպոսական ձեռնա – դրութիւն:

Հոկտ. 5 – 6ին՝ Ազգային – եկեղեցա – կան ժողովի վերջին նիստերը եւ Գերա – գոյն Հոգեւոր Խորհրդի անդամների ընտ – րութիւնը:

Հոկտ. 8ի՝ Սրբոց Թարգմանչաց Տօնին Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութիւնը:

Ժողովների ընդմիջումներին եւ ազատ օրերին կազմակերպուելու են չորեքշա – բթիներ դէպի պատմական յուշար – ձանները եւ մեր ծաղկող Հայրենիքի տե – սարժան վայրերը:

Հոկտ. 10 – 12ին՝ Պատգամաւորների, հիւրերի եւ ուխտաւորների մեկնումը.

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՒԹ

Պ. Կարօ Գէորգեան Սրենկին մասին գը – րած առնո բերնին մէջ կը դնէ թուրքերէն խօսք մը՝ որ անճիշդ է իր ներ – կայացուցած ձեւով.—«Քըրք եըլլըքեանի օլո՞ւր մը Քեանի»: Այս խօսքին իրական ձեւը գտնելու համար պէտք է դիմերը չր – ջել.—«Քըրք եըլլըք Քեանի օլո՞ւր մը Եա – նի»:

Սրենկ իրրեւ Թրքաբան չեմ կարծեր որ սխալած ըլլայ, Պ. Գէորգեան ինքն է որ ձեւափոխած է:

Ճշդումս բոլորովին անտեղի եւ անի – մաստ պիտի ըլլար, եթէ այս խօսքը իր գուարճալի պատմութիւնը չունենար:

Թուրք բանաստեղծ Քեանի Պուլկարիա կը բնակէր (այն ատեն Պուլկարիա Թըր – քական տիրապետութեան տակ էր), Պուլ – կարները կ'ուզեն գինքը քրիստոնեայ դարձնել. Քեանի, որ այն ատեն քառա – սուն տարեկան էր, սրամտութեամբ մը կը պատասխանէ.— «Քըրք եըլլըք Քեանի օ – լո՞ւր մը Եանի»:

Եանի յունարէն է որուն պուլկարերէնը Իւան է: Անշուշտ բանաստեղծը յունարէն ձեւը գործածած է ուրքը յարմարցնելու համար:

Պ. Գէորգեան այս խօսքը մէջ կը բերէ ըսելու համար թէ հին Դաշնակցական Սը – րենց մը բոլշեւիկ չէր կրնար ըլլալ: Հա – ւանաբար գիտակցօրէն չըլլած է դերը նիւթին յարմարցնելու համար:

Վահրամ Մոսկոփեան

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՏՈՒԲԹ. Պ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆԻ մահը լուր – պէս հաղորդեցինք խոր սուգի մատնած է պոլսահայ գաղութը, որ ազգային թա – ղում կատարած է: Հանգուցեալ բժիշկը շուրջ վաթսուն տարեկան էր: Ա.արտած է Կեդր. վարժարանը եւ հետեւած բժշկ. համալսարանին, վկայուելով իբրեւ վի – բարոյժ: Նախ պաշտօնի կոչուեցաւ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին իբրեւ օգնական Տօքթ. Մալխասեանի ,ուելի ետք ստանձ – նելով պուլկ. հիւանդանոցին վիրաբու – ժապետի պաշտօնը: Մեծ հմտութիւն ու – նէր եւ տարիներով դասաւանդած է մար – դակազմութիւն, խմատասիրութիւն եւ ընկ. պիտութիւններ: Երկար տաեն վա – րած է ազգային պաշտօններ, իբրեւ տես – նապետ Կեդր. վարչութեան կամ ընդհ. ժողովի: Վերջին անգամ էր Կեդրո – նական վարչութեան , որ ընտրուե – ցաւ մասնաւոր արտօնութեամբ: Ծնած էր Մուշ: Յուղարկաւորութիւնը տեղի ու – նեցած է Սեպտեմբեր երեքին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, ի ներ – կայութեան հոծ բազմութիւն մը: Ներկայ եղած են նաեւ թուրք, յոյն, պուլկար եւ հրեայ բժիշկներ եւ առեւտրականներ: Պատրիարքը սգակիր կեցած է, իսկ արա – րողութեանց նախագահած է Գ. եպիսկ. Կարապետեան: Ներկայ եղած են նաեւ Պոլսոյ եկեղեցական դասը, կաթողիկէ եւ բողոքական եկեղեցիներու ներկայացու – ցիչներ եւ բազմաթիւ ծանօթ հայ անձնաւորութիւններ: Դամբանականներ խօսած են պատրիարքը, Կեդր. վարչու – թեան առենապետ Պ. Մ. Շէյլէֆեան, Պ. Հ. Ճակոբեան, Վ. Պէկեան եւ Տօքթ. Ց. Գէորգեան, պուլկար հիւանդանոցին բժշ – կապետ տօքթ. Լազարով (Ֆրանսերէն), Դպրեվանքի վերատեսուչ Գարեգին Ծ. Վ. Գազանճեան, ապա իր մշեցի հայրե – նակիցը, Պ.Պ. Հաճիեան, Հրեայ Մ. Մօիզ Ալվէռ: Դագաղը ծածկուած էր բազմա – թիւ ծաղկեպսակներով:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

★

— Այո, ճիշդ է, այդպէս եղաւ:

— Կը նշանակէ որ բացէ ի բաց կը խոս – տովանիք թէ մահափորձի նպատակով Իզմիր եկաք, կ'ընդունի՞ք այդ պարա – գան:

— Այո, կ'ընդունիմ, ծածկելիք բան մը չկայ: Բացէ ի բաց կ'ըսեմ:

— Շատ լաւ, ընդունի՞ք նաեւ որ քա – ղաքական նպատակով պիտի գործադրէիք այս մահափորձը:

— Անշուշտ ընդունեցէք: Մահափորձը տուրիչ ի՞նչ նպատակով կ'ըլլայ որ···:

— Ի՞նչ էր ուրեմն ձեր այդ քաղաքա – կան նպատակը, ի՞նչ պիտի ընէիք մահա – փորձէն վերջ:

— Անցեալ տարի, այս աեւննները, Իս – թանպուլի մէջ տեսակցեցայ Անգարայի նախորդ կուսակալ Ապիւլգաաիր պէյի հետ: Հինէն կը ճանչնամ գինքը, չմնան մէջ մտայ իր հետ, բայց կարգ մը ընկեր – ներու ընթացքը ժխտական գտայ: Օրի – նակ, Հաֆըզ Մէհմէտ պէյ բոլորովին հրաժարած էր քաղաքականութենէ: Ա – նոնց կարելի չէր վստահիլ: Ուստի որո – շեցինք Ապիւլգաաիրի հետ միասին պը – լուիս հանել պեցական հարուածը: Երկար բարակ մտմտացինք, առանձինն կարելի չէր գլուխ հանել: Անմիջական եւ լրա – ցուցիչ տարրերու պէտք ունէինք: Նախ ես Լազ Իսմայիլը գտայ, գինքը առաջուց կը ճանչնայի արդէն, առաջարկեցի իրեն մեզի հետ աշխատիլ, ընդունեց: Ընկեր մը եւս գտիր, ըսի. Կիւրճիւ Եուսուֆը գտաւ: Այս մարդիկը ապահովելէ ետք գացի Ապիւլգաաիրի եւ ըսի. «Մարդիկը գտանք, պատրաստ են: Ինչպէ՞ս պիտի օգտուինք իրենցմէ»: Պատասխանեց թէ պէտք էր Անգարա երթալ, ես ալ առար – կեցի թէ դրամ չունիմ չեմ կրնար երթալ:

— Ապիւլգաաիրի հետ համաձայնե – ցաք այդպէս, միայն թէ անգամ մըն ալ ըսէք, ձեր բուն նպատակը կատավարու – թիւնը տապալել էր, այնպէս չէ՞:

— Այո:

— Այդքան խոշոր գործ մը ի՞նչպէս կարելի է երկու-երեք հոգիով գլուխ հա – նել: Ամէն պարագայի մէջ, քաղաքական խմբակցութեան մըն ալ դիմեցիք, անոր ալ դաշտիրը առնել ուզեցիք, այնպէս չէ՞:

— Ես ատիկա չխորհեցայ: Ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ էր մահափորձը գլուխ հանել, ամէնէն դիւրին ճամբէն:

— Շիւքրիւ պէյի հետ ի՞նչպէս ծանօ – թացաք:

— Գատըգիւղի նաւամատոյցը ծանօ – թացանք: Ապիւլգաաիր գինքը ներկա – յացուց ինձի եւ ըսաւ.— «Անգարայի մէջ մեր կատարելիք մահափորձին պարագը – լուիը Շիւքրիւ պէյն է:» Նաւամատոյցը Շիւքրիւ պէյի հետ տեսակցեցանք եւ կարծիքի փոխանակութիւններ ունեցանք մեր գործունէութեան շուրջ:

Շիւքրիւ «ես երթամ եւ անգամ մը կա – ցութիւնը քննեմ» ըսաւ: Ես ալ ըսի. «Մեր մարդիկն ալ միասին առ եւ հետդ տար»: Ընդունեց առաջարկս: Յետոյ Գատըգիւ – ղի մեր տունը եկաւ, Լազ Իսմայիլ ալ հոն էր: Ես Իսմայիլը Շիւքրիւ պէյին ներկայացուցի:

— Այո, շարունակեցէք, Զիա Խուրշիտ պէյ: Որոշեցիք Գործավարներու Խոր – հուրդը տապալել եւ գործի լծուիլ: Ան – դարա մեկնեցաք. յետո՞յ:

— Շիւքրիւ պէյ ըսաւ թէ եղանակը Թոյլատու չէ, այն օրերուն ձմեռ էր: Ա – ւելի յարմար էր ծրագիրը գործադրել գահլիճի մէկ նիստին, որուն պիտի մաս – նակցէր Հանրապետութեան նախագահը: Ապիւլգաաիր ալ կ'առարկէր եւ կ'ըսէր. «Ռումբը նետենք Ազգ. Ժողովին մէջ, հանրապետութեան նախագահն ալ հոն կ'ըլլայ, ռումբը իր օթեակին կ'արձա – կենք, չի կրնար փրկուիլ:» Ապիւլգա – տիրի այս գաղափարը վիճելի նկատուե – ցաւ: Ես ալ կուսակիից չէի այդ գաղա – փարին: Շիւքրիւ պէյ, ես եւ Լազ Իսմա – յիլ երեք ժամ խորհրդակցեցանք այս – պէս: Լազ Իսմայիլը ցոյց տալով Շիւք – րիւ պէյին, ըսի. «Ահաւասիկ, Անգարա – յի համար գտած մարդս է»: Շիւքրիւ պէյ որոշեց Անգարա միասին տանիլ Լազ Իսմայիլը եւ կացութիւնը քննել: Իսմա – յիլ ընդունեց, պայմանաւ որ ես ալ ըն – կերանայի իրեն: Մրտչող վիճակ մը ու – նէր եւ կ'ըսէր. «Դուն ալ եկուր, թերեւս այս մարդիկը կը խաբեն մեզ, չի գիտ – ցուիր, չեմ ճանչնար գիրենք»: Յաջորդ օր Շիւքրիւ պէյ Անգարա գնաց, քանի մը օր ետք ալ ես գացի:

— Կը յիշե՞ք թէ որ ամսուն մէջ էր: Արդեօք այն օրերո՞ւն էր ուր ըմբոստու – թիւններ կը ծագէին Էրզրումի , Բիւզէի մէջ:

— Այո, արդարեւ... Այդ թուականին զուգադիպեցաւ: Բիւզէի մէջ զրոյց կը չրջէր թէ հանրապետութեան նախագահը վիրաւոր է, Իսմէթ փաշա զարնուած, եւ կրօնասէր ու հաւատացեալ փաշաներ սի – տական իշխանութիւնը ձեռք առած են:

(Շար.)

Յետոյ լիագումար նիստ մը տեղի ունե – ցաւ ժամը 15·10ին։ Ճաշէն վերջ, ժողովը շարունակուեցաւ ժամը 17ին եւ վերջա – ցաւ 20·15ին։ Ապա երկու պետութեանց արտաքին նախարարները ժողով դումա – րեցին, վերջնական զեկոյցը հրատարա – կելու համար։ Լիագումար նիստէն ետք, մտանեալ Բուլկանին եւ Տոքթ. Ատլնա – ուըը լուսանկարուեցան իրենց աշխատա – կիցներուն հետ։

Վերջին տեսակցութեանց ընթացքին մտանեալ Բուլկանին նոր խնդիր մը յա – զեց, հետեւեալ յայտարարութեամբ.

— « Աւելի քան հարիւր հազար խորհր – դային քաղաքացիներ կը գտնուին տակա – ւին արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, իբրեւ թէ հայրենազուրկներ։ Անոնք չատախ դործ չունին եւ տաժանելի պայմաններու մէջ կ'ապրին։ Ոմանք ալ բանտարկուած են։ Անշուշտ անբնական է այս կացու – թիւնը եւ հակառակ՝ մարդկային սկզբ – մունքներու եւ ազատութեան։ Խորհրդա – յին կառավարութիւնը պարտականութիւն կը սեպէ տանձնել անոնց պաշտպանու – թիւնը։ Անոնց մէջ քաղաքացիներ կան որոնք չանցանքներ դործած են իրենց հայրենիքին դէմ։ Կը յուսանք թէ անոնք պիտի քաւեն իրենց մեղքերը »։

Խորհրդակցութեանց փակումէն ետք, երկու վարչապետները միաժամանակ ատորագրեցին զեկոյց մը որ խմբագրուած էր մէկ էջի վրայ, մեքենագիր։ Ցետոյ յտնկայս փոխանակեցին ատորագրուած վաւերագիրները եւ իրարու ձեռք սեղմե – ցին։ Ամբողջ արարողութիւնը հինգ վայրկեան տեւեց։ Երբ սրահէն դուրս կ'ելլէին, թղթակից մը հարցուց Բուլկա – նինի.— Ի՞նչպէս վերջացաւ։ Վա՛ղ խարաշօ, պատասխանեց Բուլկանին։ (լաւ, չատ լաւ)։

Գերման վարչապետը Մոսկուայէն մեկ – նեցաւ երէկ առաւօտ (չորեքշաբթի), մաս – նաւոր օդանաւով մը։

Կը հաստատուի թէ մտանեալ Բուլկա – նինը արեւմտեան Գերմանիա հրաւիրուած է, անուղղակի։ Գերման վարչապետը այս չաբթու իսկ երեսփ. ժողովին հաւանու – թիւնը պիտի խնդրէ, դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման հա – մար։

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ

Բանակցութիւններէն ետք հրատարակ – ուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ կարծիքի լայն եւ անկեղծ փոխանակու – թիւններ տեղի ունեցան, փոխադարձ հասկացողութեամբ։ Կը հաստատէ դի – ւանագիտական յարաբերութեանց վերա – հաստատման մասին ըլլացած համաձայ – նութիւնը։ Երկու կողմերն ալ կը յայտա – րարեն թէ «դիւանագիտական յարաբե – րութեանց հաստատումը պիտի նպաստէ փոխադարձ հասկացողութեան, ինչպէս եւ Եւրոպայի ապահովութեան եւ խաղա – ղութեան չահերուն։ Երկու կողմերը կ'ընդունին թէ բնականոն յարաբերու – թեանց հաստատումը պիտի նպաստէ լու – ծելու առկախ հարցերը, որոնք կապ ունին ամբողջ Գերմանիոյ հետ, հետեւաբար եւ պիտի ծառայէ ղերման միացեալ պե – տութեան հաստատման։ Երկու վարչա – պետները նամակներ փոխանակեցին, հաստատելով այս համաձայնութիւնը։

× Երկուշաբթի օր մտանեալ Բուլկանին ճաշ մը տարքած էր ի պատիւ Գերման վարչապետին, հրաւիրելով երկու հազա – հոգի։ Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ա – ռատ վոտկա, դինի եւ գոնեակ տրամա – դրուած էր հիւրերուն եւ ջերմագին բա – ժակաճառեր արտասանուեցան։

× Խօսակցութեանց ընթացքին մտանեալ Բուլկանին պնդեց թէ Գերման դե – բիներու թիւն է 9626, եւ թէ բոլորն ալ պատերազմի ոճրագործներ են։ Գերման – ները 50 – 80·000 կը հաշուեն վար դըր – ուած գերիներուն թիւը։ Շատեր ալ մե – ռած են եւ երբեք տեղեկութիւն տրուած չէ համբանքի մասին։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԻՊԵՐ ծագեցան Նանթի մէջ, ուր բոլոր գործարանները փակուած են գործատէրերուն կողմէ։ Ապահովու – թեան ուժերը միջամտեցին, բարեկար – գութիւնը վերահաստատելու համար։ Գլխաւորները կը չարունակուին գտտուռա – կան կեդրոններու մէջ։ Մարսէյլի հանրա – կառքի աշխատաւորներն ալ աշխատանքը դադրեցուցին Գշ. ժամը 17ին։ Երթեւեկը պիտի վերսկսի երէկ։ Փարիզի «Թաք –

ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ողբացեալ Տիկին Նուարդ Ահարոնեանի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Ուրբաթ ժամը 2·15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին։ Մարմինը պիտի տա – փոխուի Փեռ Լաչէզի գերեզմանատունը, Ահարոնեան դամբարանին մէջ։

Կէս օրին օթօքար մը կը մեկնի Հրանտ Սամուէլ զրաւտան առջեւէն, դագաղը ե – կեղեցի փոխադրելու համար հիւանդանո – ցէն։ Սակաւաթիւ փափաքողներ կրնան ընկերանալ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տամլամեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ Կիրա – կի, 18 Սեպտ. յետ պատարագի Հոդե – հանդիստ պիտի կատարուի իրենց ողբաց – եալ մօր, մեծ մօր

ԵՍԹԵՐ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։ Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողներէն ներկայ գտնուիլ։

*
**

Այս կիրակի Շաւիլի եկեղեցին մէջ պատարագ եւ հոգեհանդիստ պիտի կա – տարուի, նախաձեռնութեամբ Այրի Տի – կին Ա. Ամէմեանի եւ Տէր եւ Տիկին Սար – գիս Թիւթիւնճեանի (Քլէրման Ֆեռա – նէն), ի յիշատակ իրենց եղբօր նորոդ հանդուցեալ ՑԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆի

ինչպէս նաեւ Ամէմեան, Թիւթիւնճեան եւ Գրիգորեան զերազատանեներու ննջեցեալ – ներուն համար։ Սկիզբ. ժամերզութեան ժամը 9։

*
**

Այրի Տիկին Արուսեակ Նալպանտեան եւ զաւակները՝ Ժիրայր, Օննիկ եւ Զարուհի կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Ժ.Կուժոնի Հայոց եկեղեցին հոգեհանդիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ա – մուսնոյն եւ հօր՝

ԳԱԲՐԻԷԼ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերե – նի լրագրական կրպակը։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Խաչվերացի տօնին առ – թիւ, ժամը 10·30ին հաղիսաւոր պա – տարագ պիտի մատուցուի Ս. Խաչ եկե – ղեցւոյն մէջ։ (10պիս, Ռիւ Թուէն)։ Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 6ին հանդիսաւոր պատարագ Իսի լէ Մուլինօ, Սէն Պրիսոյի մատուռին մէջ։ (148 ռիւ տը լ'Էկալիբէ)։

ՑԵՏԱՁԳՈՒՄ Է

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարանոցիկ ցերեկոյթը յետաձգ – ուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորո – գութեան պատճառաւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Սառա Թորոսեան եւ բոլոր ազգականները իրենց խորին չնորհակա – լութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ի – րենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իր ող – բացեալ ամուսնոյն

ԳԷՈՐԳ ԹՈՐՈՍԵԱՆի

մահուան առթիւ։ Մանաւանդ արտադին չնորհակալութիւններ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի ար սիրայօժար ներկայ ե – ղաւ յուղարկաւորութեան եւ կատարեց Թաղման կարգը, Նուրհան եւ Ժիրայր Ֆրէնկեան եղբայրներու որոնք հանդուց – եալին ամբողջ հիւանդութեան ընթացքին թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս օգտա – կար եղան իրեն, անձամբ ներկայ ըլլալով յուղարկաւորութեան եւս։

× ՎԱՒԱՆՍ.— Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գասպարեան, իրենց խորին չնորհակա – լութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց ո – րոնք անձամբ, դրով, նուիրատուու – թեամբ կամ ծաղկեպսակով ցաւակցու – թիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ հօր՝ ՍԵՊՈՒՀ ԳԱՊԱԳՃԵԱՆի մահուան առ – թիւ։

× Ամերիկայէն Ֆրանսա այցելութեա – նըս առիթով, խորին չնորհակալութիւն – ներս կը յայտնեմ Սէն Մօրիսի (Լճեցի) բարեկամներուս, Մարսէյլի եւ Լիոնի Զարսանճագի հայրենակիցներուս որոնք պիս հիւրասիրեցին, ի մասնաւորի Տոլ – պաչեան ընտանիքին (Պոմոն) որ մեծ պո – հոդութիւններ յանձն առաւ։

Միհրան Պետրոսեան (Լապվանդի)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզի մէջ կահա – տորուած սենեակ մը կը փնտռուի այր եւ կնոջ մը համար՝ խոհանոցի իրաւունքով։ Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

Հ. Ց. Դ. ՐԱՖՖԻ խումբի ժողովը այս ուրբաթ, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը։

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Արշուեթեան խում – բի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, ընկեր Լեւոն Պետեանի բնակարանը, 58պիս, Ավընիւ ժեներալ Լըֆլէռ, Վի – րօֆլէյ։

ՎԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընդհ. ժո – ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 8·30ին, մեր սրահը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերուհին – րը այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազգ. Տան մէջ։

ՀԱՄԱՒԱՐԲ. Մխիթեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի առտու ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, 7 Պուլվար տ'Ալթէն։ Օրակարգ.— Ա) Զե – կուցում պատգ. ժողովի։ Բ) Ընտրու – թիւն նոր վարչութեան։ Գ) Ընթացիկ հարցեր։ Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն, մասնաւորապէս Պոմոնի անդամներէն ներկայ ըլլալ այս տարեշրջանի վերջին ժողովին։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ
ՀՈԿՏ. 22ԻՆ

ԾԱԽՈՒ Է ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Մարսէյլի արուարձաններէն Սէն Լուի մէջ Տիկին Եօթնեղբայրեանի օգտուն ա – պարակը, հայկական հանդէսներու վայ – րը։ Ունի երկու հեկտար եւ ութ հարիւր քառ. մեթր, երկու յարկով տուն մը քա – նի սենեակներով։ Ջեւափոխութեան ա – մէն յարմարութիւն ունի, չատ նպաստա – ւոր գին։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—
Campagne Caillol, Traverse Chevalier
St. Loup, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պոնեթքրի – Լէնճըրի հաստատութեան մը համար հրնաստարդ տղայ մը, ընդու – նակ՝ մակագնիէի գործին։
Դիմել Պ. Մխիթէվէլեանի,
Paris-Californie 58, Rue de Cléry, Paris

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
32, Rue de Trevise, Paris (9e). Tél. TAI. 65-44

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ
ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ
ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ
ԶԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON-SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորապէս ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ
որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն քնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 16 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7777 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3188

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԷԿ ՀԱՆԳՈՅՑԷՆ ՄԻՒՍԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը չորս օր ուքնեցաւ Մոսկուայի մէջ, բազմանդամ պատուիրակութեան մը հետ, առանց սպասած արդիւնքը ձեռք բերելու։

Արդէն չատ լաւատես չէր, երբ ճամբայ կ'ելլէր, ամխներով խորհրդածելէ եւ խորհրդակցելէ ետք։

Բայց կ'ուզէր անկարելին փորձել, ընդունելով անցեալ յունիսին ստացած հրաւէրը։

Իր պատուիրակութեան կազմն իսկ — աւելի քան հարիւր անդամ — կ'ապացուցանէր թէ պիտէ որ լեռնակուտակ դժուարութիւններ կան իր առջեւ։

Իր գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլար ապահովել Գերմանիոյ երկու մասերուն միացումը, եւ Ռուսաստան մնացած դերիներուն արձակումը։

Մ. Միութեան վարիչները, որոնք մասնաւոր բանաձեւ մը ունին միացման հարցին մասին, վարպետօրէն մկկդի դրին զայն, պահանջելով անմիջապէս վերահաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւնները։

Գերիներու խօսքն անդամ լսել չուզեցին առաջին առթիւ, բայց ի վերջոյ խոստացան արձակել ժամանակի ընթացքին։

Իրենց հակազդեցութեամբ, գերման գերիները չկան Մ. Միութեան մէջ, այլ կան «պատերազմի ոճրագործներ» որոնց «ներում պիտի չնորհեն»։

Զորս օրուան բանակցութիւնները խըզուելու վրայ էին, երբ կարելի եղաւ միջին քանաձեւ մը գտնել, նամակներ փոխանակելով երկու վարչապետներուն միջեւ։

Այդ համաձայնութեամբ, Մ. Միութիւնը կը հաստատէ իր գլխաւոր նպատակին, — դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատել եւ դեսպաններ փոխանակել։

Գերման վարչապետը համակերպեցաւ, պայմանաւ որ խորհրդարանը վաւերացնէ։

Միեւնոյն առեն երկրորդ նամակ մը յանձնեց, որով հետեւեալ վերապահումները կը յայտնէ։—

1. Դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատումը չի նշանակեր ճանաչում ներկայ հողային կացութեան։ Գերմանիոյ սահմաններուն վերջնական ճշդումը պէտք է վերապահել հաշտութեան դաշնագրին։

2. Յարաբերութեանց հաստատումը չի խախտեր գերման դաշնակցային հանրապետութեան իրաւունքը՝ ներկայացնելու գերման ժողովուրդը միջազգային յարաբերութեանց մէջ եւ պաշտպանելու այն գերման հողերը որոնք այժմ անջատուած են գերմանական գերիշխանութենէն։

Այս երկու վերապահումներով, արեւմտեան Գերմանիոյ ծերունի վարչապետը կը յուսայ պահել իր դրծելու ազատութիւնը։

Ապահովելով դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատումը, Մ. Միութիւնը ճամբան հարթած կ'ըլլայ, արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ ալ կուսակցական աշխատանքներ կատարելու համար։

Միեւնոյն առեն կը զօրացնէ իր դիրքը արեւելեան Գերմանիոյ մէջ, որ արբանեակ պետութեան մը վերածուած է։

Եւ վերջապէս նոր դէնք մը կ'ունենայ, աւելի բարձր խօսելու համար Ժընեւի յաոաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ, ուր նորէն պիտի յուզուի Գերմանիոյ միացման խնդիրը։

Ուշադրաւ է որ Տոքթ. Ատենաուըրի վերադարձին անմիջապէս ետք, Մոսկուա կը հրաւիրուի արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը, մասնաւոր պատուիրակութեան մը հետ։

Մ. Միութիւնը, որ միշտ հետեւողական է իր ռազմախաղերուն մէջ, անշուշտ պիտի փորձէ զործակցութիւն մը հաստատել երկու Գերմանիաներու կառավարութեանց միջեւ, որպէսզի միացումը դլուխ հանուի առանց արեւմտեան պետութեանց միջամտութեան։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ԿՆՃԻՒՐԸ

ՆՈՐ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵ՞Ր ԾԱԳԱԾ ԵՆ

Նախաբարեկան խորհուրդը նիստի հրաւիրած էր երէկ, վերջնապէս վաւերացնելու համար կառավարութեան յայտարարութիւնը ֆրանքեմարոքեան յարաբերութեանց մասին։ Տեղական թերթերը կը դրեն թէ նոր դժուարութիւններ ծագած ըլլալով, յետաձգուած է հանրապետութեան նախագահին նամակին յանձնումը։ Ինչպէս յայտնի է, այդ նամակով նախագահը կը թելադրէ Սուլթան Արաֆային քաշուիլ գահէն եւ թանգէր հաստատուիլ։ Կ'ըսուի թէ գահլիճին մէջ կողմեան անդամները համաձայն չեն ստացապարելու։ Մասնաւորապէս ազգ. պաշտպանութեան նախարարը՝ զօր. Քնօնիկ եւ արտաքին գործերու նախարարը՝ Պ. Փինէ տարբեր տեսակէտներ ունին Մարոքի բարենորոգումներու մասին։ Այս առթիւ զանազան լուրեր հրատարակած ըլլալով, գեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որպէսզի թերթերը յարգեն դաղտնապահութիւնը։

Կը հաստատուի թէ դժուարութիւններ ծագած են արքունի խորհուրդի կազմութեան առթիւ։ Աքսորական Սուլթանը յարմար չի տեսներ քանի մը թեկնածուներ։ Նախարարական մասնախոմբին մէջ համաձայնութիւն գոյացաւ որ արքունի խորհուրդին անդամներէն մէկը ազգայնական ըլլայ, մէկը՝ ասանդապահ, մէկը՝ արաբ։

Գալով առժամեայ կառավարութեան որ պիտի բանակցի Ֆրանսայի հետ, համաձայնած են որ վարչապետ նշանակուի Պէն Սլիման։ Կարգ մը դժուարութիւններ հարթելէ վերջ, կառավարութիւնը պիտի հրատարակէ իր յայտարարութիւնը, ճշդելով իր դիրքը։ Մրցապրտած բանակցողութիւնները պիտի դործադրուին միաժամանակ, երբ Սուլթան Արաֆա հեռացած ըլլայ մայրաքաղաքէն։

Կառավարութիւնը երկար խորհրդակցութիւններ կատարած է նաեւ Մարոքի Ֆրանսացիներու մասին, անոնց պահանջները յարմարցնելու համար նոր կարգադրութեան։ Այս վերջիններուն ղղազրկուելու հետեւանքով մասնաւոր են եւ փոքր ցոյց մը կատարեցին առջի օր։

× *Ալժերիայէն կը հեռագրեն թէ 120 հազար գինուորներ կը գործեն ըմբոստներուն դէմ, լեռնային շրջաններուն մէջ։*

Այս բանակին մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ գինուորներ, սպառազինուած՝ արդիական գէնքերով։

Պաշտօնական տեղեկագիրներու համաձայն, Ալժերիոյ համաձնաժողովները սերտ կապեր ունէին ըմբոստներուն հետ։

× *Ֆրանսայի մէջ ձերբակալուած եւ Ալժերիա փոխադրուած 300 բնիկներէն հարիւրը պիտի դատուին այն ամբաստանութեամբ թէ դատած են երկրին ապահովութեան դէմ։*

▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪

ՊՈԼՍՈՑ դրամական միջազգային հաստատութեան մէջ Անգլիոյ եմտական նախարարը բացարձակապէս հերքեց սթերլինի արժեզրկման մասին շրջած զրոյցները։

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր դահլիճը կազմուեցաւ վարչապետութեամբ Սայիտ Կազիի որ պիտի վարէ նաեւ արտաքին գործերը։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահին հետ մասնաւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Մ. Նահանդներու շրջուն դեսպանը, Մըրֆի, թէ անոր վերջնական դիրքը հաստատելու եւ թէ նոր վարկեր բանալու համար։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ դահլիճը հրաժարեցաւ։

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԵՑԱՆ » ...

Պոլսական թերթ մը կը գրէ, նկարագրելով Սեպտ. 6ի ցոյցերուն ծագումը —

« ... Բոլոր յունական խանութները խորտակուեցան։ Աւելի վերջ ցուցարարները խանդավառուելով միւս փոքրամասնութեանց խանութներն ալ քանդեցին»։

Կը կարծեմ թէ այս մէկ հատիկ բառը, *խանդավառուելով*, կը բացատրէ ամէն բան։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, *«ժամանակ թեւերով օրիորդներ եւ կիներ ալ կը մասնակցէին ցոյցերուն »*։

Անշուշտ մղուելով նոյն *« խանդավառութենէն»*։

Արդարեւ, որեւէ ներքին կամ արտաքին պատրուակ բաւական է, խուժանին ա-խորժակները գրգռելու համար փոքրա-մասնութեանց դէմ։ Ի հարկին դանակ ալ սրելով։

Բոլոր պարագաներուն մէջ, ոչ – իսկամ փոքրամասնութիւնները կը դառնան պատրաստ որս։ Նշանակէտ կամ հաւա-թեան նոխազ։

Մոլեգնած ամբոխը երբեմն կը սխալի եւ օտարազգիներու ալ կը դպչի։

Անշուշտ այդ էր պատճառը որ, 1909ի կիլիկեան ջարդին ատեն, ներքին գործ-ոց նախարարը, Հաճի Ատիլ պէյ, մաս-նաւոր հեռագիր մը կ'ուղղէր Ատանա, որպէսզի օտարազգիներուն չդպչին։

Ամբոխը անմիջապէս կը հասկնար հրա-մանին իմաստը, սանձակոտոր կատաղու-թեամբ յարձակելով անտէր Հայերուն վրայ։

«Կը խանդավառուէր» եւ անխնայ կը ջարդէր, կը հրկիզէր, կը թալանէր, մոխիրի վրայ նստեցնելով զոհերը։

Եթէ պատահէր որ դատ մըն ալ սար-քէին, ամէնէն առաջ զոհեր կը գտնէին, կախաղան բարձրացնելու համար։

Այժմ անդորձ փորձի մը ենթարկուած է հանրապետական Թուրքիոյ Դեմոկրատ կառավարութիւնը։

Պիտի կրնա՞յ ազդու, անմոռանալի դաս մը տալ Սեպտ. 6ի խռովութեանց կազմա-կերպիչներուն եւ մեղսակիցներուն, թէ այնպիսի ճամբայ մը պիտի բռնէ որ «խանդավառութիւնը» վերսկսի պարբե-րաբար, միշտ ահուսարսափի տակ պահե-լով ոչ – իսկամ փոքրամասնութիւնները։

Իր խոստացած հատուցումները, եթէ վճարուին իսկ, չեն կրնար դարմանել գործուած աւերը։ Ոչ ալ կը փրկեն նոր Թուրքիոյ վարկը։

Բուն հատուցումը այն է որ խուժանը եւ խուժանավարները համոզուին թէ միանգամ ընդ միշտ փակուած է կոտրել-թափելով, ջարդելով, թալանելով «խան-դավառուելու »շրջանը։

Եւ կը համոզուին, երբ խեղդկապին շուրջը երեայ իրենց գլխուն վերեւ։

Թերեւս այն ատեն իսկապէս նոր շրջան մը բացուած կ'ըլլայ Թուրքիոյ համար։

Վ.Ա.Հ.

ՌՈՒՍԵՒԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

★

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆ ԱՒ. ՄՈՍԿՈՒԱ ՀՐԱՒԻՐՈՒԵՑԱՒ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին մեկնումէն 12 ժամ առաջ, Մ. Միութիւնը յայտարարեց թէ ուրբաթ օր (այսօր) Մոսկուա պիտի հասնի արեւելեան Գեր-մանիոյ վարչապետը, կրոթվոլ, քննելու համար «կարգ մը խնդիրներ» ինչպէս եւ չարունակելու համար այն բանակցու-թիւնները որ սկսած էին Պերլինի մէջ, երբ հոն կը գտնուէին մասնաւոր Բուլկա-նին եւ Պ. Խրուշչեւ։ Կրոթվոլի պիտի ըն-կերանան արտաքին գործերու նախարա-րը, փոխ – վարչապետը եւ ուրիշներ։

Այս այցելութիւնը մեծ գարմանք պատ-ճառեց արեւմտեան շրջանակներու մէջ, որոնք հաւանական կը գտնէին գայն, բայց ոչ այնքան չուտ։ Կը կարծուի թէ Մ. Միութիւնը այս հրաւէրով երկու նը-պատակներ կը հետապնդէ։— 1. Անդամ մը եւս հաւաստել արեւելեան Գերմանիոյ բոլշեւիկեան իշխանութեան թէ չեն դա-ւաճաններ իրեն դէմ, բանակցելով Տոքթ. Ատենաուըրի հետ։— 2. Ճնշում բանեցնել Տոքթ. Ատենաուըրի վրայ, որպէսզի բա-նակցի արեւելեան Գերմանիոյ կառավա-րութեան հետ։

Իրազեկներու կարծիքով, Մ. Միութիւ-նը կ'ուզէ որ արեւելեան Գերմանիան ալ մասնակցի գերիներու արձակման կար-գադրութեանց։

«ԳԵՐԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԱՆ»

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը պատ վերադառնալով, ջերմ ընդունելու-թեան արժանացաւ։ Երբ կը պատրաս-տուէր խօսելու Քէօլնի օդակայանին մէջ, ծեր կին մը ծաղիկներով քանի մը ան-գամ համբուրեց ձեռքերը։ Գերիներու երկու զաւակներ ալ ծաղկեփունջ մը մա-տուցին։ Վարչապետը պարզեց իր այցե-լութեան արդիւնքը, կարճ բանախօսու-թեամբ մը։

— « Դիւրին չեղաւ խորհրդաժողովը։ Աւելի վերջը առիթ պիտի ունենանք խո-սելու քաղաքական խնդիրներու մասին։ Առ այժմ, քանի որ ձեզմէ շատեր դերի

ՓԱՐԻԶԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ

Փարիզի եկեղեցւոյ ներկայացուցչական ժողովը գումարուեցաւ Զորեքշաբթի գիշեր, խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ կաթող. պատուիրակ Սերով-բէ Ծ. վրդ. Մանուկեանի։

Օրակարգին համաձայն, կատարուեցաւ նախ դիւանի ընտրութիւնը։ Գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրուեցան.— Պ. Վահէ Ֆրէնկեան Ա. նախագահ, Պ. Բար-սեղ Տամլամեան Բ. նախագահ, Պ. Յովհ. Պօղոսեան Ա. Առենադպիր, Պ. Արամ Տա-բօնեան Բ. առենադպիր։

Օրակարգի առաջին նիւթն էր ընտրել Փարիզի երկու պատգամաւորները կա-թող. ընտրութեան համար։ Առաջար-կուեցաւ Պ. Յ. Տէր Յակոբեանը ընտրել։ Բայց այս վերջինը առողջական պատճառներով մերժեց։ Գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրուեցան Պ. Օննիկ Պօյաճեան եւ Պ. Գէորգ Գաբրիճեան, որոնք յանձն ա-րին անձամբ վճարել երթեւեկի բոլոր ծախքերը։

Որոշուեցաւ Բ. ժողովը գումարել յա-ռաջիկայ երկուշաբթի, ժամը 5ին լուծե-լու համար օրակարգի միւս հարցերը, մանաւանդ կազմելու համար նոր վարչու-թիւնը։

× *Նոյն նիստին մէջ ընտրուեցան ներ-կայացուցչական ժողովին երեք եկեղե-ցական անդամները,— Թովմաս քահանայ Մինասեան, Ազդէ քահանայ Փայլակեան եւ Եսայի քահանայ Ալթունեան։*

աղգականներ ունին Մ. Միութեան մէջ, թոյլ տուէք որ ըսեմ թէ խորհրդային կա-ռավարութեան վարչապետը երէկ ըսաւ ինծի թէ գերիներու արձակման համար մի քանի ձեռք պիտի առնուին նոյն իսկ իմ վերադարձէս առաջ։ Վստահ եմ թէ խոստումը պիտի յարգէ։ Ցեւոյ յայտա-րարեց թէ եթէ ուրիշ գերման կալանա-ւորներ կան, ռազմագերիներէն զատ, պէտք է ապացուցանենք, որպէսզի փոն-տուին։ Գերիներուն համար եղած յանձ-նառութիւնը անոնց ալ կը վերաբերի։ Ուրեմն կրնանք յուսալ թէ գերիները շու-տով պիտի վերադառնան եւ թէ միւսներն ալ իրենց հայրենիքը պիտի վերադառնան

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԷՋ ՄԸ ՔԱՋԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Շրջանի աչխարհագրական դիրքի մասին մի փոքր խորհրդակցելուց յետոյ, ճանապարհ ընկանք եւ հասանք Շատա – խիյ ժամուկէս հեռաւորութեան վրայ Սբւաթիկ հայկական գիւղը, որ նոյնպէս գիմագրում էր: Ու գիշերը, մեր պահա – կախմբերը տեղաւորելուց յետոյ, աչխա – տեցանք կապ հաստատել Շատախի հետ:

Ու ահա այնտեղ, գիշերուան ուշ ժա – մին, պահակների առաջնորդութեամբ իմ սենեակից ներս մտաւ մեր սիրելի Տիգ – րանը, որ Շատախի 45 օրուան գիմա – դրութիւնը կազմակերպած մեծադոյն գէմքերից մէկն էր: Նրան հետ գրեթէ միաժամանակ պահակները բերեցին նաեւ Սահակ Տէր Թովմասեանը: Մեր երկու ընկերներն էլ, իրարից տարբեր ճանա – պարհներով դուրս էին եկել Շատախից եւ մօտենալով մեր ռազմագծերին, ըն – դունուել էին պահակների կողմից:

Նոյն գիշերը եւ յաջորդ առաւօտեան, կէօրան Դաչտում մեր իջեցուցած ծանր հարուածների ճնշմանից ներքեւ, խելայեղ փախուստի դիմեց Շատախը չրջապատող Թրքական բանակը:

Մայիսի 11ի առաւօտեան արդէն մտել էինք Շատախի թաղից ներս, մեզ հետ ունենալով Բեսան գաշտի պաշտպան Լե – ւոն Շաղոյեանը, Տիգրանը եւ Սահակը:

Բնաւ չեմ կարող մոռանալ ազատուած ժողովուրդի խելայեղ պոռթկումը, ուրա – խութեան եւ ոգեի խառն աղաղակներով, մանաւանդ որ չրջակայքի կոտորածներից ազատուած բեկորներն էլ լցուել էին Շա – տախ: Անդուսպ հրճուանքով փաթաթ – ւում, համբուրում էին գինուորները, մէկ էլ տեսնես՝ վերչիչում էին իրենց զոհերը կոտորածներում եւ մազերը քաչելով ա – ղաղակում էին եւ լալիս ...

Այստեղ չեմ ուզում տալ սիրելի Տիգ – րանի գործունէութեան ամբողջ պատկե – րը,— ինք արդէն գրած ունի բաւական էջեր այդ ուղղութեամբ,— բայց կ'ուզէի ներկայացնել մի քանի բնորոչ գրուագ – ներ այդ գործունէութիւնից:

1918ի մայիսեան կռիւների չրջանին, Տիգրան, իմ կարգադրութեամբ, հաս – ուածել էր Սուրմալուի գաւառում, Աբա – գի կամուրջին մօտիկ Դիլմա գիւղը, որը բաղկացած էր 3 – 400 թաթարական տնե – րից եւ կարող էր մեծ փորձանք դառնալ Թրքական յարձակման ժամանակ, կարե – լով այդ կամուրջը: Այնուհետեւ Տիգրան իր կամաւորներով բռնել էր Վեդիբասարի դիրքերը, Ղամարլուի ուղղութեամբ: Այնտեղ, փոքր յարձակումներով թաթա – րական գիւղերի վրայ եւ չնորհիւ իր մեծ աչալրջութեան, Տիգրանին յաջողուեց կապել թաթարական ուժերը իրենց վայ – րերում եւ անկարելի դարձրեց նրանց չարժումները, ի նպաստ Թրքական ուժե – րին, մայիսեան կռիւների ընթացքին:

Անկախութեան հռչակումից յետոյ, 1919 թուականին, իմ առաջարկով եւ հայկական բանակի ընդհանուր հրամա – նատարի համաձայնութեամբ, Տիգրանին յանձնուեց բանակի 8րդ գունդը, ուր հա – ւաքուեցին նաեւ Թրքական բանակից փր – կուած հայ սպաները: Նա իր գունդի հետ տեղաւորուեց իմ հրամանատարու – թեան տակ Իգդիրի չրջանը, ուր կար նա – եւ գնդ. Խուդաբաչեանի 9րդ գունդը:

Սուրմալուից քչուած Թուրքեր, Քրդեր, Թուրք սպաներ եւ գինուորներ, ամբողջ ժամանակ յարձակումներ էին գործում Սուրմալուի գաւառում, ստեղծելով ան – հանդարտ վիճակ: 1919ի Յունիսին ես գնացել էի գունդերի քննութեան, երբ մի գիշեր, չրջանի քրդութիւնը, Թուրք սպա – ներով զօրացած, յարձակում գործեց Իգ – դիրի վրայ: Նրանց յաջողուել էր յետ չպրտել մեր պահակները: Տիգրանը գտ – նուում էր Իգդիրի ճախ թեւում, Մալաք – լու գիւղում: Հեծելազօրքի գնդապետ Կուռօ Թարխանեանը բռնել էր Իգդիրի ալ թեւը՝ Հախվերիս գիւղում: Կեդրոնում ունէինք գնդապետ Խուդաբաչեանի մի դիմադրական: Այս երեքի համակար – գուած հակայարձակողականով, Քրդերից ու նրանց ընկերացող Թուրք սպաներից եւ գինուորներից 3 – 400 գիակներ փռուեցին գետին եւ մնացորդները գիմեցին լեղա – պատառ փախուստի:

Այս դէպքերից յետոյ, Տիգրանը իր գունդով անցաւ Սեպուհի գունդը, մնա – լով զարճեալ Իգդիրի չրջանում:

1920ի մայիսեան համաչխարհային ապրս – տամբութեան օրերին, երբ ես անցել էի Ղարաքաղ, ապստամբ ուժերը հարուա – ծող եւ զսպող կորիզը, բառի իսկական մտքով, եղաւ գնդապետ Բագրատարեանի 8րդ գունդը:

Հայաստան երբեք հանգիստ չմնաց իր անկախութեան օրերին: Ամբողջ այդ ժա – մանակաչրջանում եւ մինչեւ վերջնական փլուզումը, ուր որ վնասէք, գուք պիտի գտնէք Տիգրանի գործունէութեան դէր – ուագներն ու կատարած դերը:

Հայաստանից դուրս եւս, նա, հետա – զօտում, կատարեց զոհաբերութիւն պա – հանջող կարեւոր աչխատանքներ, որոնց մասին խօսիլը սակայն նկատում եմ վա – ղաժամ:

Ինչո՞ւմն էր Տիգրանի արժէքը:

Իբրեւ Դաչնակցական մարտիկ Տիգրա – նի համար չկային արգելքներ, չկար պատնէչ եւ տարածութիւն. սա գնում էր հոն, ուր պահանջում էին ազգային եւ կուսակցական չահերը եւ մչտապէս պատրաստ նեաւում էր աչխատանքի գաշտը:

Իբրեւ գինուորական՝ պարտաճանաչ էր նա, վճռական եւ չրջահայեաց, բոլչևի – պիտի տալի օրերս: Հայ էի, մե՞ղք էր Հայ ըլլալը ...:

Հակառակ խոստումիս եւ թափած ճի – գերուս, չէի կրնար զսպել երիտասարդի զգացումները: Քանի, քանի անգամներ, Աստղիկը, հայրը, խօսեր, խրատեր էին որ զգոյշ ըլլայի, բայց անօգուտ:

Նախանձ մը սկսած էր կրծոտել սիրտս, գիշերը ցերեկ:

Կը սիրէի՞ Աստղիկը... Անտարակոյս: Բովանդակ զգացումներովս: Բայց ինչպի – սի՞ սէր մըն էր: Նեղութեան, թշուառու – թեան, հազար ու մէկ գրկանքներու մէջ՝ ես այլ սիրոյ մասին մտածելն իսկ մեղք ու ամօթ կը համարէի: Իմ զգացածս մա – քուր, եղբայրական էր: Գոնէ այդ պայ – մաններուն տակ:

Մինչ եղբայրական սէրը արիւնոտ պարտադրանքներ չունէ՞ր: Այժմ, այս պայմաններու տակ, ալ հարազատի հարց մնա՞ց: Բոլորիս հարազատները կոտոր – ուեցան, չքացան, մնացած էինք սակա – ւաթիւ համրանքներ միայն, եւ ամէնքս, հարազատներ էինք իրարու: Ահա իմ ըմ – բռնումս, — սիրոյ ըմբռնումս, — Աստ – ղիկին եւ մնացեալներու մասին: Եւ տակէ կը բխէին նախանձիս չարժառիթները:

Վաթսունը անց ծերուկ մը Աստղիկին պէս երիտասարդ կնոջ մը հետ՝ ան ալ բռնութեամբ: Կարելի՞ էր հանդուրժել:

Քանի տարեկան երիտասարդ էի: Տա – ռապանքը զօրացուցեր էր կամքս եւ մը – կանները: Վախը գոյութիւն չունէր ինծի համար: Ու եթէ Աստղիկը, կամ հայրը փորձի համար ինծի ըսէին — « Վանիկ, մաքրէ այդ հրէշը», կ'ընէի, առանց հե – տեւանքներուն մասին մտածելու:

Այդն անգամ որ, կոյր բարեկամիս ան – շուք խուցին մէջ, այս ուղղութեամբ խօսք կ'ընէի, ան, խորհրդաւոր կերպով ղլուխը կը շարժէր, տրտմօրէն կ'օրօրէր իրանը ու կամացուկ կը յարէր.— Ախ, աղաս, կաթիլ մը ջուր ովկիանոսէն, ի՞նչ օգուտ ...:

— Հայրիկ, ըսի, օր մը, գարուն է ճամբաները բաց են, օրերը տաքցան, ե – կուր Աստղիկը եւ Սիսէն առնենք փախ – չինք:

— « Ախ տղաս, փախչինք, երթանք, ո՞ւր: Ո՞ր տզատ երկիրը: Օ՛, այո ձեզի համար, անշուշտ, հարկաւ: Դուք դեռ ե – րիտասարդ էք: Տեսնելու, ապրելու, կեանքը վայելելու պէտք ունիք, իսկ ե՞ս: Իմ դիրս գրուած՝ տետրակս փակուած է:

«Թէեւ Աստուծոյ լոյսէն զրկուած եմ, բայց այս տեղերուն մէջ կարծես թէ կը տեսնեմ: Կրնամ քայլերս նետել անվախ, համարձակ: Ծանօթ եմ բոլոր անց – քերուն ու ճամբաներուն: Ցետոյ, կայ նաեւ հոգեկան կապը: Ոչ մէկ վայր, ոչ մէկ տզատ տեղ կամ երկիր, պիտի չկր – նան զոհացնել մեր հայրենաբաղձ հոգե – ները: Հողը՝ ուր մարդ էակը կը ծնի ու կը անանի, եւ որուն խառնուած են իր նա – խորդներուն արիւնը, արցունքը ու քր – տինքը ու անոնցմով սրբացած, ոչ մէկ բանով կարելի է փոխարինել: Հայրենիքը որուն մասին բաղմաթիւ սերունդներ եր – գեր, երազեր, ու զոհեր են, ուրիչ բան չէ, եթէ ոչ մարդուս ծնունդ առուղ «հող օրօրոցը:» Այս է իմ ըմբռնումս հայրե – նիքի եւ ազատութեան մասին:

« Ինչեր, ինչ արժէքներ կորսնցուցինք երբ մեր ոտքերը մայր հողին դուրս եր – կարեցան: Այդ մասին պատմաբանները գրած են, գարձեալ պիտի գրեն: Դուք ե – րիտասարդներդ կը կարդաք եւ կ'իմա – նաք ...

Ահա, այսպէս, կոյր բարեկամիս հետ դուրսը, Աստղիկին եւ Սիսէին հետ ներ – սը, օրերս կ'անցնէին, երբ դիպուածով մը նոր եւ սիրելի դէմք մը եկաւ աւելցնել մեր թիւը, դէմք մը՝ որ յետագային պի – տի դառնար մեր առաջնորդը:

⁂

Քանի մը օր անընդհատ անձրեւ տե – ղաց. յետոյ երկինքը գարձեալ պայծա – ռացաւ: Ամէն անգամ որ այդ ձեւով անձ – րեւ տեղար, անոր գադարէն վերջ քաղա – քին բնակչութեան մեծ մասը տանիքները կը թափէին, լողալու, եւ ցուիքները թա – կելու համար:

ՄԻՍԱՔ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

ԵՐՋՆԿԱՆ՝ 1910ԻՆ

(Դպրոց, թատրոն եւ յատուկ թերթ)

●

Թղթակից մը, որ Մ. Մ. կը ստորա – գրէ՝ հետեւեալ թղթակցութիւնը գրած է կարնոյ «Յառաջ»ին, տալով ամփոփ նը – կարագրական մը Երզնկայի մասին. —

«Կարնոյ բարձրաւանդակին հարաւ. ա – բեւմտեան կողմը կը գրաւէ Երզնկայի ծառաչատ գաշտը, հին եկեղեաց գաւա – ռը, իր բազմաթիւ եւ հոյակապ գիւղերով եւ կանաչազարդ լեռներով: Երզնկա քա – ղաքը կը հանդչի եփրատի ափին կէս ժամ հեռու դէպի արեւմտ. կողմը: Քաղաքին հայաբնակ մասը ունի գլխաւորապէս չորս թաղ, որոնց իւրաքանչիւրը ունի իր յա – տուկ դպրոցն ու եկեղեցին առանձին հո – գաբարձութիւններով եւ թաղ. խոր – հուրդներով: Իւրաքանչիւր դպրոց երկու անուանով կը յորջորջուի — եկեղեցիի եւ բուն վարժարանի անունով, ինչպէս՝ Ս. Երրորդութեան կամ կեդրոնական դպրո – ց, Ս. Նշան կամ Եղնիկեան, Ս. Սար – գիս – Արամեան վարժարան, այս վերջին երկուքը իրենց պիւտճէի նուազութեան պատճառով երկու տարիէ ի վեր միացած են Եղնիկեան անունով: Իսկ չորրորդը՝ աղջկանց — Քրիստինեան վարժարանն է ուր կը յաճախեն քաղաքի բոլոր դաս – կարգերէն ալ աղջիկներ: Կայ եւ Ս. Փըր – կիչ կամ Նարեկեան անունով վարժարան մը, որ այժմ պարապ է... Երզնկայի փոքրաթիւ երիտասարդութեան անընկ – ճելի եռանդն է, որ ինչպէս ամէն տեղ՝ գրի արժէքը ըմբռնող մարդ եւ ամէն ինչ կը զոհէր իր ստանձնած գործի յաջողու – թեան համար:

Հակառակ աստիճանաւոր պինուորակա – նի իր հանգամանքին, նա ընկեր էր թէ իր սպաներին եւ թէ իր գինուորներին: Սիր – ուած էր բոլորից եւ սիրում էր բոլորին:

Տիգրանը, իբրեւ հայ ժողովուրդի զա – ւակ, իբրեւ հայ բանակի սպայ եւ իբրեւ Դաչնակցական ռազմիկ պատկանում էր շարքին մեր այն ընկերներին, որոնց կամ – քը երբեք չէր թուլանում եւ չէր խախ – տում նրանց հաւատքը, մինչեւ անդամ ամենադժուարին պայմաններում ինչքան էլ մեծ լինէր մահուան վտանգը: Այդ տե – սակէտով, վերջիններից մէկն էր նա մեր այն հին ու արժէքաւոր ընկերներից, ո – րոնց համբանքը այնպէս նօսրացած է այսօր:

Ինչպէս տարիների ընթացքում ողբացել եմ վաղաժամ կորուստը մեր բազմաթիւ թանկագին ընկերների, այսօր էլ միեւ – նոյն կսկիծով ողբում եմ անժամանակ կո – րուստը իմ պատուական դէնքի ընկերոջ, որ Տիգրանը եղաւ, մեր կեանքի եւ պատ – մութեան ամէնէն ճակատագրական ժա – մանակաչրջաններում:

ԴՐՕ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՀՐԵԱՆԵՐԸ

●

Հիւս. Ափրիկէի 500·000 Հրեաներուն վիճակը մեծ մտահոգութիւն կը պատճա – ռէ Իսրայէլի կառավարութեան:

Անոնց ներգաղթի հարցը լրջօրէն կը զբաղեցնէ ժողովուրդին բոլոր խաւերը: Սիոնական Գործօն Կոմիտէն որ տարեկան նստաչրջանը դումարեց Երուսաղէմի մէջ, պաղատագիր կոչեր կը ստանար, որպէսզի ապահովէ «Փրկութիւն»ը հիւսիսային Ափրիկէի Հրեաներուն:

Սկզբունքով ոչ ոք կը մտածէր մերժել այդ կոչերը, վասնզի Իսրայէլի Պետու – թեան գլխաւոր նպատակն է իրրեւ ապաս – տան ծառայել բոլոր այն Հրեաներուն, որոնք վտանգուած են, ինչպէս գիտել կու տայ «Լը Մոնտ»ի թղթակիցը:

Սակայն այսպիսի հսկայական գործո – ղութեան մը իրականացումը մեծ ճիպ կը պահանջէ: Հիւս. Ափրիկէ ապրող 500·000 Հրեաներուն առ նուազն 150·000ը, այ – նոյնպէս հոս ալ կը վարէ հասարակական գործերը իր համեստ ուժի ներածին չափ: Սահմանադրութեան խնդալաւառ օրերուն կազմուած է Թատերասիրաց Միութիւնը երիտասարդներու նախաձեռնութեամբ եւ անոր կողքին ծլած է եկեղեցասիրաց Մի – ութիւնը, աւելի չափահաս ծերերու նա – խաձեռնութեամբ եւ ի վերջոյ այդ երկու – քին միաւորումովը յառաջ եկած է խոս – նուրդ մը — « Եկեղեցի – Թատերասէր – Միութիւն » անունով, որ իր մէջ կը հա – մախմբէ ամբողջ երիտասարդութիւնը: Միութիւնը ունի իր յատուկ Թատրոնը: Ընթերցարանը՝ բաւական ճոխ գրադա – րանով եւ լսարանով: ... Գիչ ժամանա – կէն կը յուսանք որ կը դիւրանայ այն գե – ղեցիկ գաղափարի իրականացումը, որու մասին չատ կը խորհին վարիչ մարմնոյ անդամները — Թատրոնի առանձնայա – տուկ չէնքի կառուցումը:... Խումբ մը ե – րիտասարդներ, ժողովրդական գաղի հու – րով վառուած, համախմբուած են « Արօր ամսաթերթի չուրջը, գաղափարներ կ'երկնեն, միջոցներ կը խորհին՝ յօդուտ բազմաչարչար հայ ժողովրդին: «Արօր»ը չաբունակական կերպով լոյս կը տեսնէ ամսէ ամիս բաւական ճոխ բովանդակու – թեամբ, բաւական թուով ընթերցողներ ալ ունի եւ իր ծախքերը կը լեցնեն բաժ – նեգիններէ եւ նուէրներէ կազմուած հա – սոյթները:

Ց. Գ.—Ցայտնի երաժչտագէտ Պ. Սիւ – նի, որ ամիսէ մը ի վեր տեղս կը գտնուէր եւ յատկապէս եկած էր քոնսէրթներ տա – լու՝ կարին ուղեւորեցաւ» (Յառաջ, կա – րին, 1910 թ. 80):

Հ. Ե. Պ.

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Ցաճախ իրարու հետ իմ մասիս հայե – րէն կը խօսէին առանց դիտնալու որ կը հասկնայի իրենց ըսածները: «Ախչ վկայ՝ էս տղուն ճակատը միւռոն քսուած է», կը պնդէր Կուլխոնան ամէն առիթով: «Եկէք օր մը ձեւի բերենք, լողցնենք նայինք կտրուա՞ծ է, կը բանաձեւէր Զարման քուրուկը: Դեռ ուրիչներ գանագան ձե – ւերով իրենց կասկածն ու հիացումը կը յայտնէին: Ես մտիկ կ'ընէի, եւ ինքնու – թիւնս չմատնելու համար կ'ըսէի .— «Ինչ նորէն սկսանք հայհոյել քրդու լա – ճին» ու կը ծիծաղէի:

Նորէն գարուն էր:

Ձիւնը հալեր, ճամբաները մաքրուեր էին: Սար ու անտառ, գաշտ ու պուրակ ծաղկեր էին: Արեւը իր կենսատու չողքը փռած էր ամէն դի: Օդին մէջ մանուչակ գուարթութիւն մը կը տիրէր: Բայց այդ օրը չգիտես ինչո՞ւ իմ ներսս պատած էր ամպ ու մառախուղ:

Ի՞նչն էր որ կը չարչարէր գիս, ես ալ չէի գիտեր: Ժամանակը որքան կը յառա – ջանար, օրերն ու ամիսները որքան կը թաւալէին սիրտս կը խռովէր: Մինչեւ ե՞րբ այսպէս գաղտնի քողարկուած քարշ պիտի տայի օրերս: Հայ էի, մե՞ղք էր Հայ ըլլալը ...:

Հակառակ խոստումիս եւ թափած ճի – գերուս, չէի կրնար զսպել երիտասարդի զգացումները: Քանի, քանի անգամներ, Աստղիկը, հայրը, խօսեր, խրատեր էին որ զգոյշ ըլլայի, բայց անօգուտ:

Նախանձ մը սկսած էր կրծոտել սիրտս, գիշերը ցերեկ:

Կը սիրէի՞ Աստղիկը... Անտարակոյս: Բովանդակ զգացումներովս: Բայց ինչպի – սի՞ սէր մըն էր: Նեղութեան, թշուառու – թեան, հազար ու մէկ գրկանքներու մէջ՝ ես այլ սիրոյ մասին մտածելն իսկ մեղք ու ամօթ կը համարէի: Իմ զգացածս մա – քուր, եղբայրական էր: Գոնէ այդ պայ – մաններուն տակ:

Մինչ եղբայրական սէրը արիւնոտ պարտադրանքներ չունէ՞ր: Այժմ, այս պայմաններու տակ, ալ հարազատի հարց մնա՞ց: Բոլորիս հարազատները կոտոր – ուեցան, չքացան, մնացած էինք սակա – ւաթիւ համրանքներ միայն, եւ ամէնքս, հարազատներ էինք իրարու: Ահա իմ ըմ – բռնումս, — սիրոյ ըմբռնումս, — Աստ – ղիկին եւ մնացեալներու մասին: Եւ տակէ կը բխէին նախանձիս չարժառիթները:

Վաթսունը անց ծերուկ մը Աստղիկին պէս երիտասարդ կնոջ մը հետ՝ ան ալ բռնութեամբ: Կարելի՞ էր հանդուրժել:

Քանի տարեկան երիտասարդ էի: Տա – ռապանքը զօրացուցեր էր կամքս եւ մը – կանները: Վախը գոյութիւն չունէր ինծի համար: Ու եթէ Աստղիկը, կամ հայրը փորձի համար ինծի ըսէին — « Վանիկ, մաքրէ այդ հրէշը», կ'ընէի, առանց հե – տեւանքներուն մասին մտածելու:

Այդն անգամ որ, կոյր բարեկամիս ան – շուք խուցին մէջ, այս ուղղութեամբ խօսք կ'ընէի, ան, խորհրդաւոր կերպով ղլուխը կը շարժէր, տրտմօրէն կ'օրօրէր իրանը ու կամացուկ կը յարէր.— Ախ, աղաս, կաթիլ մը ջուր ովկիանոսէն, ի՞նչ օգուտ ...:

— Հայրիկ, ըսի, օր մը, գարուն է ճամբաները բաց են, օրերը տաքցան, ե – կուր Աստղիկը եւ Սիսէն առնենք փախ – չինք:

— « Ախ տղաս, փախչինք, երթանք, ո՞ւր: Ո՞ր տզատ երկիրը: Օ՛, այո ձեզի համար, անշուշտ, հարկաւ: Դուք դեռ ե – րիտասարդ էք: Տեսնելու, ապրելու, կեանքը վայելելու պէտք ունիք, իսկ ե՞ս: Իմ դիրս գրուած՝ տետրակս փակուած է:

«Թէեւ Աստուծոյ լոյսէն զրկուած եմ, բայց այս տեղերուն մէջ կարծես թէ կը տեսնեմ: Կրնամ քայլերս նետել անվախ, համարձակ: Ծանօթ եմ բոլոր անց – քերուն ու ճամբաներուն: Ցետոյ, կայ նաեւ հոգեկան կապը: Ոչ մէկ վայր, ոչ մէկ տզատ տեղ կամ երկիր, պիտի չկր – նան զոհացնել մեր հայրենաբաղձ հոգե – ները: Հողը՝ ուր մարդ էակը կը ծնի ու կը անանի, եւ որուն խառնուած են իր նա – խորդներուն արիւնը, արցունքը ու քր – տինքը ու անոնցմով սրբացած, ոչ մէկ բանով կարելի է փոխարինել: Հայրենիքը որուն մասին բաղմաթիւ սերունդներ եր – գեր, երազեր, ու զոհեր են, ուրիչ բան չէ, եթէ ոչ մարդուս ծնունդ առուղ «հող օրօրոցը:» Այս է իմ ըմբռնումս հայրե – նիքի եւ ազատութեան մասին:

« Ինչեր, ինչ արժէքներ կորսնցուցինք երբ մեր ոտքերը մայր հողին դուրս եր – կարեցան: Այդ մասին պատմաբանները գրած են, գարձեալ պիտի գրեն: Դուք ե – րիտասարդներդ կը կարդաք եւ կ'իմա – նաք ...

Ահա, այսպէս, կոյր բարեկամիս հետ դուրսը, Աստղիկին եւ Սիսէին հետ ներ – սը, օրերս կ'անցնէին, երբ դիպուածով մը նոր եւ սիրելի դէմք մը եկաւ աւելցնել մեր թիւը, դէմք մը՝ որ յետագային պի – տի դառնար մեր առաջնորդը:

⁂

Քանի մը օր անընդհատ անձրեւ տե – ղաց. յետոյ երկինքը գարձեալ պայծա – ռացաւ: Ամէն անգամ որ այդ ձեւով անձ – րեւ տեղար, անոր գադարէն վերջ քաղա – քին բնակչութեան մեծ մասը տանիքները կը թափէին, լողալու, եւ ցուիքները թա – կելու համար:

ՄԻՍԱՔ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԻ ՆԵՐ ԿՅԱՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՆԽՈՍՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

*

— Ի՞նչ է ուզում հայրիկը, որ ես չեմ կատարում, — հարցրեց Ցուխուկ տատիկը։ — Ես ամեն օր նրա համար աղոթք եմ անում, որ Աստված նրան առողջություն տա, որ նա ապրի երկար տարիներ, որ ես ունենամ իմ հոգատար հայրիկը։

— Ահ, ես հիշեցի, — ասաց Փարաջանովը։ — Հայրդ ուզում է, որ դու ամուսնանաս։

— Ես ամուսնանալ չեմ ուզում, — պատասխանեց Ցուխուկ աղջիկը։ — Ես ուզում եմ ապրել հայրիկիս հետ, որ նա ինձ սիրի, ես էլ նրան սիրեմ։ Ես ուզում եմ, որ նա ինձ ուրիշին չտա։ Ես ուզում եմ, որ նա ինձ միշտ իր մոտ պահի։ Ես ուզում եմ, որ նա ինձ միշտ իր հոգատարությունից չզրկի։

— Լավ է, լավ, — ասաց Փարաջանովը։ — Ես կխոսեմ հայրիկիդ հետ, որ նա քեզ ամուսնացնի։

— Ես ուզում եմ, որ նա ինձ ամուսնացնի, — ասաց Ցուխուկ աղջիկը։ — Ես ուզում եմ, որ նա ինձ ամուսնացնի, որովհետև ես ուզում եմ, որ նա ինձ ամուսնացնի։

— Ես կխոսեմ հայրիկիդ հետ, — ասաց Փարաջանովը։ — Ես կխոսեմ նրա

բաղդատաբար կարճ ժամանակաշրջանի մը մէջ »։

Բազմութիւնը քանիցս ընդհատեց ճառը, բուռն ծափերու մէջ ։

× Մոսկուայէն մեկնելէ առաջ Տօքթ. Աբգնաուրը լրագրական ասուլիս մը սարքելով ըսաւ թէ որեւէ զաղտնի յանձնարարութիւն չեն ստորագրած Ն. Միւլթեան ներկայացուցիչներուն հետ եւ թէ անոնք ալ չպահանջեցին հրաժարիլ Արեւմուտքի հետ կնքուած զինակցութիւններէն։ «Մենք չկնքեցինք որեւէ բան որ գրաւոր խոբա – զրուած եւ հանրութեան ծանուցուած չըլլար»։ Ցեղոյ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման համար։ «Այսպէս վերջ կը դնէ կացութիւն մը որ վտանգաւոր էր Եւրոպայի եւ աշխարհի ապահովութեան համար։ Այս առթիւ «բարեդէպ արդիւնք» սեպեց դերիներու արձակման մասին եւ – զած յանձնառութիւնը ։

Բացատրեց թէ դերիներէն անոնք որ յանցաւոր համարուած են մահապարտի վայրագ ոճիրներով պիտի յանձնուին դերման իշխանութեանց, դատուելու համար համաձայն հանրապետութեան օրէնքներուն։ Եւ վերջապէս պարզեց մտերիմ Բուլգանինի հետ փոխանակուած նամակները՝ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման մասին ։

× Փարիզի մէջ գոհ կ'երեւան Մոսկուայի բանակցութեանց արդիւնքէն, դիտել տալով թէ ձախողանք մը պիտի մթագնէր հոգիները և աւելի պիտի դժուարացնէր ժողովը որ պիտի գումարուի հոկտեմբեր 27ին։ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը, որ միշտ հիացում եւ խոր համարում ունի Տօքթ. Ատենաւորի վրայ, կը կարծէ թէ սնանկացած է Ն. Միւլթեան քաղաքականութիւնը՝ Գերմանիոյ հանդէպ։ Անգլիոյ մէջ ալ նպաստաւոր տպաւորութիւն գործած է դերման վարչապետին դիրքը ։

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Փարիզի հանրակառքերուն գործադուլը տարածուեցաւ ամբողջ քաղաքին մէջ, դժուարացնելով ամենօրեայ երթեւեկը ։ Մէթրօն ալ մասամբ խանգարուած է ։ Հանրակառքերու վարչութիւնը որոշեց 5 առ հարիւր աւելցնել աշխատավարձը։ Գործադուլին դլուխն անցած են մեքենավարները եւ տոմսակավաճառները ։

Վարչութիւնը պիտի վճարէ նաեւ մասնաւոր պարզեւները ։

Քանի մը հարիւր բանուորներ առջի օր ցոյց մը սարքեցին վարչութեան կեդրոնին առջեւ։ Ցեղոյ որոշեցին Աչխատանքի Սակարանը երթալ։ Ձամբան տեսան որ հանրակառք մը կը բանի։ Անմիջապէս կեցուցին եւ բռնի վար առին ճամբորդները, հակառակ բոլոր բողոքներուն։ Մեքենավարին ալ պատուիրեցին որ «տէփօ»ն վերադառնայ ։

Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ մեքենավարները դժգոհ են իրենց յատկացուած նստարաններէն ալ եւ կը պահանջեն փոխել ։

Երկու սենտիքաներ պատուիրեցին որ աշխատանքը վերսկսի ցոյց անօգուտ ։

Գործադուլի չարժումը կը ծաւալի բոլոր մասերու մէջ, Փարիզէն դուրս։ Երկու ամիսէ ի վեր իրենց կը յայտնուին խլրտումները։ Նանթի մետաղագործական բանուորները կը բռնակեն ցոյցեր սարքել, պահանջելով վերադարձը ։

Ռենոյի մէջ ալ բանակցութիւններ կը կատարուին, ընդհ. գործադուլի մը առջեքը առնելու համար ։

ՊՈԼՍՈՑ ԴԻՊԵՐՈՒՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Սեպտեմբեր վեցի խռովութեանց ընթացքին հրկիզուած են նաեւ Պալըքլըի Ցունաց հիւանդանոցը եւ Շիշլիի զերեզմանատունը։ Գերեզմանատան գրան չհնքերը վառելէ վերջ զամբարաններու քարերը եւ խաչերը ջարդ ու փշուր ըրած են ։

70·000 ոսկիի գոհարեղէն գտնուած է 15 տարեկան տղու մը վրայ։ Ոսոիկանա – պետներ ծեծ կերած են։ Ցոյն քահանայ մը խոստանալով ապաննած են, մօրուքը ածիլելէ վերջ ։

Հրկիզուած եկեղեցիներուն թիւը կը հասնի 51 հրդեհներ ծագած են, 21ը եկե – զեցիներու մէջ։

Պոլսոյ արուարձաններէն Գալաթալի մէջ Ցոյն չգտնելով, ցուցարարները նաւակ նստած կղզիները զացած են, նոյն աւեր – ները գործելու համար ։

Իմիրի մէջ քանդուած են անգլ. մշակոյթի տունը եւ կաթոլիկ եկեղեցի մը ։

Կառավարութիւնը լուծած է «Կիպրոսը Թուրք է» կազմակերպութիւնը։ Պոլսոյ մէջ քանդուած հաստատութեանց տէրերն մին անձնասպան եղած է ։

ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ողբացեալ Տիկին Նուարդ Ահարոնեանի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, ուրբաթ ժամը 2·15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին ։ Մարմինը պիտի մատուցուի Փոփուի Փեռ Լաչէզի գերեզմանատունը, Ահարոնեան զամբարանին մէջ։

Կէս օրին օթօբար մը կը մեկնի Հրանտ Սամուէլ գրատան առջեւէն, զաղաղը եկեղեցի փոխադրելու համար հիւանդանոցէն։ Սակաւաթիւ փաթիաքողները կրնան ընկերանալ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Լեւոն Նասիպ կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի մատնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր ողբացեալ քրոջ ԶԱՊԷԼ ՇԻՐԻՆԵԱՆի յիշատակին։ Կը հրաւիրուին ազգականներ եւ բարեկամները։

*
**

Այս կիրակի Շաւիլի եկեղեցին մէջ պատարագ եւ հոգեհանդիստ պիտի կատարուի, նախաձեռնութեամբ Այրի Տիկին Ա. Աճէմեանի եւ Տէր եւ Տիկին Սարգիս Թիւթիւնճեանի (Քլէրման Ֆերա – նէն), ի յիշատակ իրենց եղբօր նորոգ հանգուցեալ ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆի ինչպէս նաեւ Աճէմեան, Թիւթիւնճեան եւ Գրիգորեան զերդաստաններու ննջեցեալներուն համար։ Սկիզբ. ժամերգութեան ժամը 9։

*
**

Այրի Տիկին Արուսեակ Նալպանտեան եւ զաւակները՝ Թիրայր, Օննիկ եւ Զարուհի կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Ս.Կուժոնի Հայոց եկեղեցին հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ա – մուսնոյն եւ հօր՝

ԳԱԲՐԻԷԼ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները ։

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՄԱՀՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերեռի լրագրական կրպակը ։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Խաչվերացի տօնին առթիւ, ժամը 10·30ին հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ։ (10պիս, Ռիւ Թուէն)։ Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 6ին հանդիսաւոր պատարագ Իսի լէ Մուլինօ, Սէն Պրիւնոյի մատուռին մէջ։ (148 ռիւ տը լ'Եկալիբէ)։

ՈՒԽՏԻ ՕՐ ՎԱՐԱԳԱՅՑ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ (Արնուվիլ)

Ցառաջիկայ կիրակի, 25 Սեպտ., Տօն Ս. Եկեղեցւոյ, տեղի պիտի ունենայ մանուկներու հանդիսաւոր երդեցողութեամբ պատարագ ժամը 10ին ։

Սկիզբ ժամերգութեան 8·30ին ։

Նաեւ մատուռի օրհնութիւն եւ բաշխում ։ Կը խնդրենք մեր սիրելի ժողովուրդէն բերել իրենց նիւթական աջակցութիւնը մատաղցու ոչխարներ գնելու համար։ Դրամական նուէրները ղրկել Պ. Միհրան Շիշմանեանի, 71 ռիւ ժան ժօրէս, Առնուվիլ լէ Կօնէս ։

Շոգեկառքի ժամերը կար ատ։ Նոյէն 8·32, 9·32, 10·14, իջնել Վիլիէ լը Պէլ կայարանը ։

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ Է

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի պարահանդէսը յետաձգուած է Սեպտեմբեր 25ին, սրահի նորոգութեան պատճառաւ ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են ։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւանդ պաշտօնեայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմումներով ։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Ռենսի փավիյեօն ։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ-Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լապաի Մէրի Անէէսի սրահը։

Հայապահպանման նախանձախնդիրը ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները ։

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԷՍԻՆԻ ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑԻ

Արձանագրութեանց համար դիմել ուսուցչուհի Տիկին Ա. Միլտոնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8 ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ Տիկին Ժանէթ Կալօնէ երկու հազար ֆրանք, իր մահէ զաւակին ամուսնութեան առթիւ։

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Մանուկ Տայիին սրճարանը, 40պիս, ռիւ էքիէն Տօլէ։ Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիներէ ճշդապահ ըլլալ ։

ՃՇԴՈՒԻՄ ՄԸ.— Թորոսեան չնորհակալիքին մէջ (Իսի, հանդուցեալին անունը պիտի ըլայ Սիմոն։)

ԳԻՐՔ Կ'ՈՒԶԵՆ

Հայ հեղինակներէն եւ հրատարակչական տուներէն կը խնդրենք որ իրենց հրատարակած դիրքերէն մէկական օրինակ ուղարկեն Հալէպի «Հ. Ց. Դ. Քրիս – տափոր Գրադարան»ին։

Հասցէ.–

« Krisdapor Krataran »
c/o «Arevelk», B. P. 19, Alep (Syrie)

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Հ. Ց. Դ. ՐԱՖՖԻ խումբի ժողովը այսուրբաթ, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը ։

ՇԱԽԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Արղուէթեան խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, ընկեր Լեւոն Պետեանի բնակարանը, 58պիս, Ավընիւ ժենեռալ Լըֆլէռ, Վիլլըօֆլէյ ։

ՎԻՆԻ.— Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 8·30ին, մեր սրահը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերուհիները այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազգ. Տան մէջ ։

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. Անտօք են – թակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8·30ին, մատուռին մէջ, 6 ռիւ Ֆըրանճ, Ամիթիէ։ Կարեւոր օրակարգ ։

ՀԱՄԱՀԱՒԱՔ. Միւլթեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի առտուժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, 7 Պուլվառ տ'Ալժէն։ Օրակարգ.— Ա.) Զեկուցում պատգ. ժողովի։ Բ) Ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Գ) Ընթացիկ հարցեր։ Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն, մասնաւորապէս Պոմոնի անդամներէն ներկայ ըլլալ այս տարեշրջանի վերջին ժողովին ։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ ՀՈԿՏ. 22ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին պարահանդէսը Հոկտ. 15ին ։

*
**

Համբնի Հայր. Միւլթեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Հոկտ. 23ին, Սէրքլ Միլիթէրի մէջ ։

*
**

ՈՒՐՖԱՑԻ քառասնամեակը, հոկտեմբեր 16ին, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ։

Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի տարեկան հանդէսը Հոկտեմբեր 16ին։

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

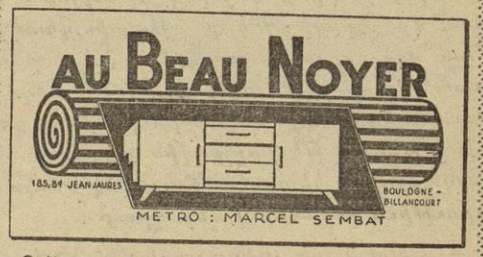
Իսիի հինդշաբթի օրերու հայերէնի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կը փնտռուի։ Դիմել Հոդաբարձութեան, Թբլիսեան ակումբ, ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի լէ Մուլինօ ։

ԾԱԽՈՒ Է ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Մարսէյլի արուարձաններէն Սէն Լուիի մէջ Տիկին Եօթնեղբայրեանի օգտասէր ազարակը, հայկական հանդէսներու վայրը։ Ունի երկու հեկտար եւ ութ հարիւր քառ. մեթր, երկու յարկով տուն մը քանի սենեակներով։ Զեւափոխութեան առթիւ կը յարմարութիւն ունի, շատ նպաստաւոր գին։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—

Campagne Caillol, Traverse Chevalier
St. Loup, Marseille

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզի մէջ կահաւորուած սենեակ մը կը փնտռուի այր եւ կնոջ մը համար՝ խոհանոցի իրաւունքով ։ Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան ։

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - coeys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, Bd Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ
17
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
17 SEPTEMBRE
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7778 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3189

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ...

•

Թպիռներու փոխանակութիւնը եւ փոխադարձ հրաւէրները իրարու կը յաջորդեն, ժընեւի խորհրդաժողովէն ի վեր :

Այս ճակատին վրայ եւս առաջնութիւնը խլեց Մ. Մուրթիւնը, չոայլաբան հաւատարմութիւններով :

Այնքան հրաւէրներ ուղղուեցան որ, թերեւս Մոսկուայի մէջ ալ մոռցած են Թիւը :

Ամէնքն ալ այն վստահութիւնն ունին թէ գլուխ գլխի խօսակցութիւնները միշտ օգտակար են, բարելաւելու համար միջազգային յարաբերութիւնները :

Ամէն անգամ որ բուն դիւանագիտական բանակցութիւնները նոր դժուարութեանց կը հանդիպին, ճոխ սեղան մը կը սարքուի, գամպանան ալանդներով ու ըմպելիներով, տրամադրութիւնները բարձրացնելու համար :

Վերջինը սարքուած էր ի պատիւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին, որ հինգ օր մնաց Մոսկուա, աւելի քան հարիւր հոգինոց պատուիրակութեան մը հետ :

Հրաւիրուած էին երկու հազար հրեւելիները, որոնք առաւօրէն ճաշակեցին վոտկա, կովկասեան ընտիր գինիները եւ քոնեակ (լաւագոյնը՝ Հայաստանէն) :

Մասնաւոր պատիւ մը եւս ընծայելով, Տոքթ. Ատընաուըրի ալ եւ ճախ կողմերը բազմած էին մառեչալ Բուլկանին եւ Ն. Խրուշչեւ :

Այս պարագան ալ կը յիշեցնէր թէ կառավարութիւնը եւ կուսակցութիւնը կը կազմեն մէկ ամբողջութիւն :

Մթնոլորտ ստեղծելու այս քաղաքակրթութիւնն սկսաւ անցեալ յուլիսին, երբ Մ. Մուրթեան վարիչները խմբովին այցելեցին արեւմտեան պետութեանց դեսպանատունները, անոնց ապր. ծնունդն առթիւ :

Առաջին պատիւը վերապահուած էր Մ. Նահանգներուն անկախութեան տարեդարձին (Յուլիս 4) :

Յետոյ կարգը եկաւ Ֆրանսայի (Յուլիս 14) եւ ուրիշ մեծ ու փոքր երկիրներու :

Միջանկեալ, մառեչալ Բուլկանին փառաւոր դաշտահանդէս մը կը սարքէր իր ռեփական կալուածին մէջ, ուր բոլոր ճաշակները գոհացում գտան, դինարբուքով, նաւարկութեամբ, զաշտային խաղերով ու պարերով. (գերմանական թերթերը գրեցին թէ հայկական երգեր եւս լսուեցան...) :

Յատկանշական ամէնէն կարեւոր հիւրը պիտի ըլլան Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին գործերու նախարարը եւ իրանի Շահը, երկուքն ալ բազմանդամ պատուիրակութիւններով :

Դեռ կան Եգիպտոսի վարչապետը եւ ուրիշ արեւելեան վարիչներ, որոնք առայժմ չեն ճաշապարեր :

Կը խօսուի նաեւ Թուրքիոյ մասին, որուն հետ բարեկամական յարաբերութիւնները վերահաստատելու համար կոչեր ուղղուեցան գանազան ձեւերով, նոյն իսկ Հայաստանի նախագահին՝ Առուշանեանի բերնով :

Ուշագրաւ է որ հրաւէրները աւելի յաճախակի զարձած են վերջերս, ի նախատեսութիւն ժընեւի յաջորդ խորհրդաժողովին (27 Հոկտ.) :

Այս ժողովը պիտի վարեն Զորս Մեծերու արտաքին գործերու նախարարները, մասնաւորապէս քննելու համար գերմանական հարցը :

Բայց ուրիշ խնդիրներ ալ կրնան յուզուիլ : Ուրեմն, Մ. Մուրթիւնը կը փորձէ ազդել հանրային կարծիքին վրայ, մասնաւորապէս յիշեցնելով թէ տրամադիր է բարեացակամութեամբ լուծելու բոլոր վիճելի խնդիրները :

Անշուշտ իր լուծին տակ պահելով այլազան երկիրներ եւ միլիոնաւոր ժողովուրդներ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻՆ

*

ՄԵԹՐՕՆ ԱԼ ԽԱՆԳԱՐՈՒԵՑԱՒ ԵՐԷԿ

Գործադուլները իրարու կը յաջորդեն Փարիզի եւ վաւառի մէջ, համաճարակի մը հանգամանքն առնելով : Երէկ յոյս կար որ վերսկսի հանրակառքերու երթեւեկը, բայց վերջին պահուն զանազան ձեւերով գործադուլները սարքուեցան մեթրոյի գործերուն վրայ : Տեղ մը տոմսակավաճառները չեն երեւար, ուրիշ տեղ մը սուուպէյ պահոնեաները, այնպէս որ շատեր ձգի կը ճամբորդեն : Իսկ երէկ երթեւեկն ալ դադրած էր գլխաւոր գիծերուն վրայ, անելի մատնելով ժողովուրդը :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Աչխատանքի Դաշնակցութեան կապուած մեքենավարները եւ տոմսակավաճառները կը պահանջեն անմիջապէս հինգ հազար Ֆրանքի կանխավճար մը կատարել ի հաշիւ ապագայ յաւելումներու : Միեւնոյն ատեն կը պահանջեն նաեւ իրենց աշխատավարձը հաւասարեցնել Սէնի նահանգապետութեան պահոնեաներուն թոշակին հետ եւն. :

Ապատ Սենաիքանները պատուիրակութիւն մը առջի օր երկար բանակցութիւններ կատարեց քաղաքապետին հետ, որ խոստացաւ աջակցիլ : Այս առթիւ պոհունակութիւն յայտնեց որ անոնք հակառակ են ընդհ. գործադուլի եւ կը ջանան հաշտարար ելքի մը յանգիլ բանակցութիւններով :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն 15·000 պահոնեաներ եւ գործատուներ գործադուլ հռչակած են հանրակառքի գիծերուն վրայ եւ 15 առ հարիւր յաւելում կը պահանջեն : Ծառայութեան տարիներուն վրայ հաշուելով, կը պահանջեն ամսական 35 – 40·000 Ֆրանք : Վարչութիւնը կ'առաջարկէ միայն հինգ առ հարիւր :

Երկաթուղիներու աշխատաւորներն ալ չարաճնակ ժողովներ կը գումարեն եւ բանակցութիւններ կը կատարեն : «Իմանալ թէ» կը գրէ թէ վարչութիւնը միայն 12 առ հարիւր յաւելում կ'ընդունի, այն ալ 21 ամսուան վրայ, յոյց տալով տրամադրուած վարկերը, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ միւս Միութիւնները նոր ժողով մը պիտի գումարեն երկուշաբթի օր : Մինչ այս մինչ այն, խլրտումները կը շարունակուին եւ խանգարումներ կը սարքուին գանազան ձեւերով :

Ուրիշ գործադուլներ ալ հաշուելով, 50·000 բանուորներ անգործութեան դատապարտուած են իրրեւ հետեւանք անակընկալ գործադուլներու կամ գործարանները փակման : Ուրիշ հարիւր հազար բանուորներ ալ մանակի գործադուլներ կը սարքեն կամ ցոյցեր կը կատարեն, իրրեւ բողոք : Խլրտումները ծաւալած են մասնաւորապէս արեւմտեան շրջաններուն մէջ, Նանթ, Լուաւ եւն. : Կը վախցուի որ փարիզեան շրջանին մէտրոգործական բանուորներն ալ դադրեցնեն աշխատանքը :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը կը փորձէ գործադուլներ սարքել հիւսիսային շրջանի ածխահանքերուն մէջ : Գործատէրերու եւ բանուորներու հանդիպումը նորէն ելքի մը չյանգեցաւ Նանթի մէջ, ուր կացութիւնը լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ օրերէ ի վեր :

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետը, Սըր Էնթ. Իտըն, նորէն հիւանդացած է : Բժիշկները արգիլած են ճամբորդել : Փոխանորդ մը նշանակուած է, ընթացիկ գործերը վարելու համար :

ՆՈՒՊԱՐ ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ Է

Հանդուցեալ Գալուստ Կիւլպէնկեանի որդին, Նուպար, Երեւան հրաւիրուած է, ինչպէս կը գրէ «Ֆրանս – Սուար» : Միլիոնատէրին ժառանգորդը, որ Օթէլ Ռից կը բնակի, օրական 40·000 ֆրանք վճարելով, այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է.

— Պաշտօնապէս Երեւան հրաւիրուեցայ Մ. Հայաստանի վարիչներուն կողմէ : Անմիջապէս Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատունը երթալով վիզա ստացայ առանց դժուարութեան : Դժբախտաբար բժիշկներս արդիլած են ճամբորդել, նկատելով որ նոր ապաքինած եմ ծանր հիւանդութենէ մը : Ան այժմ պիտի ղրկեմ մեր տանեբէջը, Քումայեան վրդ. : Ուրիշները կ'ուզեն բանակցիլ փոխադրելու համար 400·000 տոլար զոր հայրս կատարած է էջմիածնի տաճարին վերանորոգման համար :

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՈՐ ԵՒ Է ԶԻՋՈՒՄ

*

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին մեկնումէն եւ արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետին ժամանումէն անմիջապէս առաջ, Մ. Միւնթիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ Կրեմլին համաձայն չէ ապատ եւ միացեալ Գերմանիայի մը հաստատման :

Ինչպէս գրած ենք արդէն, Տոքթ. Ատընաուըր երկրորդ նամակ մը յանձնած էր մառեչալ Բուլկանինի, վերապահում ներ յայտնելով Գերմանիոյ սահմաններու եւ արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութեան ճանաչման մասին : Այս լուրը հրատարակուած ըլլալով, Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնն ալ զեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ սահմանները ճշդուած են 1945ին, Փոթսդամի համաձայնութեամբ եւ խնդիրը փակուած է, քանի որ արեւելեան Գերմանիան ալ մասնաւոր համաձայնութիւն մը ստորագրեց այդ մասին : Զեկոյցը միեւնոյն ատեն կ'ըսէ թէ արեւմտեան Գերմանիան իրաւունք չունի խօսելու իր սահմաններէն դուրս եղած հողերու մասին :

Յայտարարութիւնը բացորոշապէս կ'ըսէ, ակնարկելով Տոքթ. Ատընաուըրի լըրագրական ասուլիսին . —

Մ. Միւնթիւնը գերման դաշնակցային հանրապետութիւնը կը նկատէ Գերմանիոյ մէկ մասը : Միւս մասն է գերման ժողովրդավար հանրապետութիւնը : Դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման առնչութեամբ, Մ. Միւնթիւնը անհրաժեշտ կը դտնէ յայտարարել թէ Գերմանիոյ սահմաններուն խնդիրը կարգադրուած է Փոթսդամի համաձայնութեամբ. հետեւաբար գերման դաշնակցային հանրապետութիւնը իրաւասու է միայն այն երկրամասին վրայ որ իր իշխանութեան տակ կը դտնուի :

Ուրիշ տեղեկութիւններ ալ կը հաստատեն թէ Մ. Միւնթիւնը յայտնապէս կը խոստացնի իր գիրքը Գերմանիոյ միացման մասին : Մինչեւ անդամ Գերմանիոյ համբողջական ընդգրկումը բաւարար չի համարուիր Մոսկուայի մէջ, ընդունելու համար ապատ եւ միացեալ Գերմանիա մը : Այս մասին մանրամասն տեղեկագիր մը գրկուած է Ուշինկթըն, հիմնուելով Մ. Միւնթեան վարիչներուն, մասնաւորապէս Մրուշչեւի յայտարարութեանց վրայ : Այս վերջինը երբեմն աւելի քաց կը խօսի քան իր դիւանագէտ խորհրդականները, իրրեւ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղար : Ան էր որ յայտարարեց թէ Մ. Միւնթիւնը երբեք պիտի չլքէ արեւելեան Գերմանիան : Ապագայ՝ այն իրաւունքը որ արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը Մոսկուա հրաւիրուեցաւ, Տոքթ. Ատընաուըրի մեկնումէն անմիջապէս առք :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, արեւելեան Գերմանիոյ պատուիրակութիւնը համաձայնութիւն մը պիտի կնքէ Մ. Միւնթեան հետ, իրեն յատուկ բանակ մը կազմելու համար, ինչ որ պիտի զօրացնէ այդ երկրամասին դիրքը՝ իրրեւ տեւական եւ դիւրիշխան պետութիւն : Հիմա որ արեւմտեան Գերմանիան արտօնուած է բանակ մը կազմելու, տարակոյս չկայ թէ արեւելեան Գերմանիան ալ ազգային բանակի մը վերածէ իր ոստիկանական ուժերը :

× Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը Մոսկուա հասնելով դիմաւորուեցաւ ջերմ ընդունելութեամբ :

Տոքթ. Ատընաուըր մանրամասն դեկու-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՆԿԱՐԱԳՐԵԼԻ ՎԻՃԱԿ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Նոր հասած ճամբորդէ մը կը ֆաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները. —

Ամբողջ քաղաքը աւերուած է արուարձաններով միասին : Ապահովութեան ուժերը նախապէս անզօր մնացին եւ չկրցան կասեցնել խուժանը, որ հեղեղի պէս հոսեցաւ եւ թալանեցաւ պողոտաներէն եւ փողոցներէն : Յոյն, Հայ, Հրեայ անխտիր վնասուեցան : Յունաց Եկեղեցի գերեզմանատունը բարբարոս յարձակումէն չազատուեցաւ : Շիրիմներ ու տապանաքարեր քանդուեցան : Շատ մը եկեղեցիներ եւ տուներ հրոյ ճարակ եղան : Մեռելային վիճակ մը կը տիրէ ամբողջ Պոլսոյ մէջ : Պատերազմով գրաւուած քաղաք մը անդամ այսքան աւեր կրած պիտի չըլլար : Ոչ ոք սիրտ ունի դործի վրայ նայելու : Արդէն հրապարակը մեռած է, առեւտրականն չարժումը կասած : Բերայի Շիտակը քրիստոնեայի խանութ մնացած չէ գրեթէ : Թուրք հայրենակիցներ անդամ կը խոստովանին թէ մեծ հարուած մը արուեցաւ իրենց վարկին եւ ազգային հպարտութեան : Լրագիրները ամէն օր 2 – 3 տպագրութեամբ կը հրատարակուին : Ոեբրէն քրիստոնեաներու կարգին Հայերու պատկանող մեծ վաճառատուներ ալ հիմնայատակ քանդուած են : Մարդ կը յուզուի տեսնելով քաղաքին խեղճութիւնը : Տարիներով կարելի չէ զարմանել եղածը : Ահաւոր բան մըն է եւ աննկարագրելի : Կարճակեցուած չարժումի մը տպաւորութիւնը կը ձգէ : Կը կարծուի թէ կիսքրտի հարցէն ծագած բորբոքումը աւելի չեչտուեցաւ մութ ուժերու կողմէ :

× Պոլսոյ թերթերը կը հաստատեն թէ իրապէս Մաքարէլէ անուն Թրքուհի մը փրկած է Գումգափուի Հայոց պատրիարքարանը, երբ ամբոխը կը փորձէր կրակ ձգակոծ դործել : Թրքուհին, որ համեստ ընտանիքի մը մայրն է, մինչեւ առտու հսկած է : Պարեգին պատրիարք իր մօտ հրաւիրելով գայն շնորհակալութիւն յայտնած եւ օրհնած է :

× Գարեգին պատրիարք Պաղրտիոյ (Մաքրիպիւզ) եւ Սամաթիա երթալով, աչքէ անցուցած է Հայոց եկեղեցիներուն կրած վնասները եւ պատուիրած է փութացնել նորոգութիւնները :

× Հանրապետութեան նախագահը, ձեռլալ Պայար իր մօտ հրաւիրելով Խթման – պուլի երեսփոխան Զաքար Դարվերը, ըսած է թէ պետութիւնը որեւէ խոր չի դներ հայրենակիցներու միջեւ :

× Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Պալըքլըի Յունաց հիւանդանոցին եւ եկեղեցիին հրձիգներու խումբին գլուխը անցած էին երեք Թրքուհիներ որոնք ձերբակալուելով հարցաքննուեցան վարչապետին առջեւ, Պոլսոյ մէջ :

× Սեպտեմբեր 6ի գիշերը Գարթալէ Հայոց եկեղեցին ալ վտանգուած էր, բայց գլխմտադամբ եւ քանի մը Թուրքեր թոյլ չեն տուած մօտենալ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԴՐՕՇԱԿ ՄԸ

(ՅԱՌԱՋԻ 30ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

Փարիզի մեր պաշտօնակիցը՝ «Ցառաջ», իր 30ամեակը տօնած է, իր Յուլիս 30ի թիւը նուիրելով այս երեսնամեակին, յաւելեալ էջով մը :

Հայ թերթին համար «տօն»ը այսպէս կ'ըլլայ.— յաւելեալ աշխատանք ու նուիրումի, նիւթական ու բարոյական նոր զոհողութիւններ, յաճախ առանց հատուցումի :

Մէկէ աւելի աշխատակիցներ ոչեկո – չումներ ըրած են այդ թիւին մէջ, ընդգծելով արժանաւորապէս այն դերը, զոր կատարած է «Ցառաջ», անցնող երեք տասնամեակներուն :

Օրաթերթի մը հրատարակութիւնը օ – տարներուն համար՝ հանրային ու մնտեսական մեծ ձեռնարկ մըն է, կապուած քաղաքական ու ընկերային բարդ հաշիւներու հետ :

Հայ կեանքին մէջ, թերթի մը հրատարակութիւնը՝ առաքելութիւն մըն է. յաբաւեւ զոհաբերութեան ու կորովի գործ մը :

Վաղուան հանդէպ անսպառ հաւատքի արտայայտութիւն մը :

Այս տեսակէտէն, «Ցառաջ»ի հրատարակութիւնը բարձրադոյն վկայութիւն մըն է, որ կը խօսի հալածական ժողովուրդի մը հալածուած զաւին ու մշակոյթին բոլորանուէր ծառայութեան մասին, բարձրադոյն զաղափարականութեամբ մը :

Երեսուն տարի առաջ, Օգոստոսի ըսկիզբը լոյս տեսած է «Ցառաջ», նախ իրեւ երկօրեայ, յետոյ օրաթերթ զառնալու համար :

Ազգային դժբախտութիւններու, զաղթականութեան եւ դեռ թափառական բազմութիւններու չփոթ ըրջան մըն էր 1925ը, երբ Իզմիրէն, Պոլսէն եւ այլ վայրերէ Ֆրանսա ու Եւրոպա թափուած հին խուճապահար բազմութիւններ, որբերու եւ զաղթականներու զանգուածները, որոնք հաց ու ապահովութիւն կը փնտռէին միայն :

Շփոթահար՝ օտար միջավայրի մը մէջ, այս զանգուածները ոչ կապ ունէին իրարու հետ, ոչ հոգատար ազգային հաստատութիւններ. ոչ խորհրդատու եւ ոչ ալ առաջնորդ : Հայ թերթը միայն կրնար ըլլալ այդ ամէնը, ցիրուցան բազմութիւններուն միջեւ կապ հաստատելու, ազգային ու միջազգային կեանքին արձագանգներ հասցնելու, յոյս ու ոգի ներշնչելու համար անոնց : Մանաւանդ՝ սրտապնդելու համար յուսալքուած ու չուարուն այս բազմութիւնները, հաստատ ներշնչելով անոնց, պատուասած դրօշակները վեր բռնելու եւ նոր դրօշներ բարձրացնելու համար :

Ո՞վ պիտի ըլլար սակայն այդ կոչեց – եալը եւ, նաեւ, ընտրեալը, որ դրօշակ մը զառնար եւ իր չուրջ հաւաքէր ցիրուցան ուժերը, ցրուէր չփոթը եւ ընդհանուր ա – լեկոծութեան մէջ դիմանալու մղէր, մատնանշելով փրկութեան ուղիները :

Այդ ընտրեալը, այդ դրօշակիրը եղաւ « Ցառաջ»ի խմբագիրը, Շ. Միսաքեանը, հինաւուրց նուիրեալ մը, որ յանդգնութիւնը ունեցաւ ծանր ու պատասխանատու բեռան մը տակ մտնելու, ազգային ու կուսակցական զաղափարականներու չուքին տակ :

Գործի ձեռնարկեց ան մթին նկուղնե – րու մէջ, լոյս հաւատքով :

Անկէց ասդին դիտենք պատմութիւնը , — յարատեւ մարտնչում մը՝ ազգային , կուսակցական, մշակութային ճակատնե – րու վրայ, միշտ առջին դիծերու վրայ , հոգիով հայ՝ զանգուածներու համակ – րանքովը շրջապատուած :

«Ցառաջ»ի խօսքը հասաւ ամէն տեղ , մինչեւ Ֆրանսայի «զաւառ»ները եւ յե – տոյ Եւրոպայի զանազան հայ զաղութները եւ, այսօր անոր ձայնը կը հասնի ոչ միայն Եւրոպայի հեռաւոր շրջանները , այլեւ սփիւռքի բոլոր շրջանները, մինչեւ Հնդկաստան, ինչպէս կ'ըսուի .—

Թերթին ծաւալը փոքր, բայց մեծ է իր դերը. ձայնը աղուոր, սակայն բորբ է հաւատքը եւ հոգին պայծառ. հաւատարիմ հայութեան եւ իր զաղափարապաշտ կազմակերպութեան՝ Դաշնակցութեան :

Թերթի մը մասին խօսիլ՝ կը նշանակէ խօսիլ անոր խմբագրի մասին : Ան է ա – ռանցքն ու հոգին, թեւերը՝ որոնցմով կը սաւառնին համայնքէ համայնք, սիրտէ սիրտ, թերթին էջերէն բարձրացող , բուրող զաղափարականութիւնը, ազգա – յին ու կուսակցական քաջերի չատագո – վանքները՝ առողջ ու բարձրադոյն զա – զափարներու, պատգամներու, ազգարա – րութիւններու եւ ոգեկոչումներու, աչ – խատակիցներու բազմութեան մը ջերմ – ջուութեամբ :

Սովորութիւն չունինք անհատները պանծացնելու, թէ իսկ անոնց գործերը ար – ժանի ըլլան պանծացման :Սակայն, «Ցառաջ»ի խմբագիրը անհատ մը չէ այս պարագային, այլ դրօշակիր մը նուիրեալ – ներու, զաղափարապաշտ սերունդի մը , հին օրերէն, երբ դեռ պատանի, նետուած է լրագրական ասպարէզ , իբրեւ խմբա – գիր «Սուրհանդակ»ի, «Ազդակ » շաբա – թաթերթի, «Ազատամարտ »ի, կարնոյ «Ցառաջ»ի, յետպատերազմեան « Ձակատամարտ»ի եւ վերջապէս «Փարիզի Ցառաջ»ին, որ անսպառ եռանդով եւ ուղիղ դծով կը շարունակէ իր նախորդներուն զաղափարական գործը, աշխուժով եւ արտասովոր երիտասարդութեամբ : Հայ մամուլը քիչ օրկաններ ունեցած է , որ այնքան փոքր ըլլան իրենց ծաւալով եւ սակայն այնքան խիտ ու խոր՝ իրենց խորքով ու ոգիով, ինչպէս նաեւ իրենց քաջարի պաշտպանութեամբը հայ ժողովուրդի չահերուն, Դաշնակցութեան զաղափարականութեան, հայ զատին, հայ – րենիքին եւ մեր սքանչելի հայերէնին : Այդ քիչերէն է «Ցառաջը» :

Մխաքեան, մինակը, քաջարի զօրախումբ մըն է, հայ լեզուի պաշտպանութեան գործին մէջ. ամուր ու անառիկ պատնէշ մը, որուն եաին հաստատուն ապահով կը զդայ ինքզինք մեր ոսկեղէն լեզուն :

Եւրոպայի սրտին վրայ, հրաշքի պէս բան մըն է «Ցառաջ»ի կատարած դերը , չքջապատուած միշտ ընտրուած մտաւորականութեան մը եւ ժողովրդական զանգուածներու ինքնաբուխ համակրանքով :

Դժուար է այս պահուս, սահմանել ա – նոր դերը՝ երիտասարդ զրողներու կեր – տումին, հայ զրականութեան պահպանման ու զարգացման, հանրային առողջ մտածողութեան խորացումին եւ հայ լեզուին զեղեցկացման ու հայ մշակոյթին պաշտպանութեան բազմազան ու բարդ աշխատանքներուն մէջ: Դժուար է, անկարելի `չափել այս բոլորին մէջ, նուիրումին ու զոհաբերութեան ասպիճանը զրութեան հազուագիւտ ուրոյն երանգով , երաժշտագէտին այն անբասիր հմտութեամբ, որով կրնայ հնչիւնային ընդհանուր պատկերին մէջ տեղաւորել առանձին գործիքներու պոյները, զանել առանց զուզակցման անսպառ բազմապիսութիւնը :

« Սպարտակ»ի երաժշտութեան պայծառութիւնը եւ գունագեղութիւնը այնքան մեծ են, որ երբեմն մարդ նոյնիսկ երկիւղ կը զգայ թէ արդեօք առատ հետեւանքով չազօտանար պարախաղի բնաբան զաղափարը՝ տարուիներու յեղափոխական պայքարը իրենց կեղեքիչներուն դէմ :

Կ'ուզենք հաւատալ թէ Ա. Խաչատուրեանի անունը չատոնց լայն ժողովրդականութիւն չհաած է եւ ջերմ ընդունելութիւն զտած ինչպէս Ա. Մուրեան, նոյնպէս եւ արտասահմանի մէջ : Անոր երաժշտական ամէն մէկ ստեղծա – զործողութիւնը կ'ընդունուի մեծ հետաքր քրութեամբ եւ միշտ երաժշտ. տաք վի – ճաբանութիւն կը ստեղծէ :

Իմ կարծիքով ,մեր երաժշտական կեան – քին մէջ մեծ դէպք է Ա. Խաչատուրեանի նոր ստեղծագործութիւնը՝ «Սպարտակ » պարախաղը :

Երաժշտական բնաբանի գունե – զութիւնն ու հակադրութիւնը, եւ այն համարձակութիւնը, որով իրարու կը բախին, — առաջին տպաւորութիւնը կը կազմէ «Սպարտակ»ին :

Իր հերոսները երաժշտական բնորոշ, կերպար — նիւթերով պատկերացնելու այն հիանալի ընդունակութիւնը որով օժտուած է Ա. Խաչատուրեան, նոր ուժով դրսուած է « Սպարտակ » պարախաղին մէջ: Հեղինակը հոս հմտօրէն կը միացնէ համանուագային զարգացման սկզբունքները այն ինքնայատուկ պահանջներուն հետ, որոնք կը ներկայացուին պարային արուեստին մէջ: Աւոր վրայ պէտք է ա – ւելցնել որ «Սպարտակ»ի ձայնագրութիւնը աչքի կը զարնէ նուագախումբի հնչե – մանաւանդ :

Հայ ժողովուրդը, երեսնամեայ այս փառաւոր վաստակին առջեւ, պիտի պիտի՞ դնահատէ Թերթը եւ իր խմբագիրը: Դնահատել այնպէս, ինչպէս պիտին դնահատել օտար եւ մշակոյթով բարձր ժողովուրդները: «Ցառաջ»ի խմբագիրը ոչ վիլլա կ'ուզէ, ոչ ալ փարթամ ապահովութեան վաղուան համար : Բայց, տարբերութիւն կայ, որ մեծնալու, տարածուելու եւ նոր բարձունքներու հասնելու եռաղը կը մնայ միշտ իր մէջ: Անոր բաղձանքը, ապահովաբար, իրականացումն է այդ երազին, որ նաեւ մերն է ու մեր ժողովուրդինը :

Ուր էր թէ մտածողներ ըլլային իր մասին, որ մեր գոյութեան պատերազմին մէջ՝ «Եւրոպական ճակատը» կը պահէ յատկապէս, այնքան պատուով ու ձեռնահասութեամբ :

Մեր սրտագին ողջոյնը մեր սիրելի Ցառաջին եւ արեւշատութեան մեր մաղթանքը՝ իր անխոնջ խմբագրին :

(Խմբագրական՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ « ՍՊԱՐՏԱԿ » ՊԱՐԱԽԱՂԸ

●

ՄՄԲ.— Ռուս ականաւոր երաժշտագէտ Դ. Շոստակովիչ հետեւեալ չահեկան զըրութիւնը նուիրած է Ա. Խաչատուրեանի « Սպարտակ» պարախաղին, «Սովետա – կայա Կուլտուրա» թերթին մէջ :

Խորհրդային ականաւոր երգահան Ա. – րամ Խաչատուրեանի անունը չատոնց լայն ժողովրդականութիւն չհած է եւ ջերմ ընդունելութիւն զտած ինչպէս Ա. Մուրեան, նոյնպէս եւ արտասահմանի մէջ : Անոր երաժշտական ամէն մէկ ստեղծա – զործողութիւնը կ'ընդունուի մեծ հետաքրքրութեամբ եւ միշտ երաժշտ. տաք վիճաբանութիւն կը ստեղծէ :

Իմ կարծիքով ,մեր երաժշտական կեանքին մէջ մեծ դէպք է Ա. Խաչատուրեանի նոր ստեղծագործութիւնը՝ «Սպարտակ » պարախաղը :

Երաժշտական բնաբանի գունեզութիւնն ու հակադրութիւնը, եւ այն համարձակութիւնը, որով իրարու կը բախին, — առաջին տպաւորութիւնը կը կազմէ «Սպարտակ»ին :

Իր հերոսները երաժշտական բնորոշ, կերպար — նիւթերով պատկերացնելու այն հիանալի ընդունակութիւնը որով օժտուած է Ա. Խաչատուրեան, նոր ուժով դրսուած է « Սպարտակ » պարախաղին մէջ: Հեղինակը հոս հմտօրէն կը միացնէ համանուագային զարգացման սկզբունքները այն ինքնայատուկ պահանջներուն հետ, որոնք կը ներկայացուին պարային արուեստին մէջ: Աւոր վրայ պէտք է ա – ւելցնել որ «Սպարտակ»ի ձայնագրութիւնը աչքի կը զարնէ նուագախումբի հնչե –

մանաւանդ :

Հայ ժողովուրդը, երեսնամեայ այս փառաւոր վաստակին առջեւ, պիտի պիտի՞ դնահատէ Թերթը եւ իր խմբագիրը: Դնահատել այնպէս, ինչպէս պիտին դնահատել օտար եւ մշակոյթով բարձր ժողովուրդները: «Ցառաջ»ի խմբագիրը ոչ վիլլա կ'ուզէ, ոչ ալ փարթամ ապահովութեան վաղուան համար : Բայց, տարբերութիւն կայ, որ մեծնալու, տարածուելու եւ նոր բարձունքներու հասնելու եռաղը կը մնայ միշտ իր մէջ: Անոր բաղձանքը, ապահովաբար, իրականացումն է այդ երազին, որ նաեւ մերն է ու մեր ժողովուրդինը :

Ուր էր թէ մտածողներ ըլլային իր մասին, որ մեր գոյութեան պատերազմին մէջ՝ «Եւրոպական ճակատը» կը պահէ յատկապէս, այնքան պատուով ու ձեռնահասութեամբ :

Մեր սրտագին ողջոյնը մեր սիրելի Ցառաջին եւ արեւշատութեան մեր մաղթանքը՝ իր անխոնջ խմբագրին :

(Խմբագրական՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

« Լող – քար»երուն խլացուցիչ ճրճռը , ու բարձրացող եւ իջնող թակերուն աղ – մըկարար թակոցը կ'արձագանգէին եւ ահաւոր ժխոր մը կը ստեղծէին ամէն ղի : Եթէ յանկարծ դուրսէն անծանօթ մը քաղաք մտնէր, պիտի կարծէր թէ ճակատամարտ մը կը մղուէր, եւ թէ բուռն հրացանաձգութիւն տեղի կ'ունենար :

Ես ալ մեր Սիսէին հետ լողեցի, թա – կեցի ցուիքները, յետոյ թակը եւ մոճակը (լողքարը քաշելու գործիքը) չալ – կած դուրս ելայ տունէն եւ բռնեցի հրնձանին ճամբան այնտեղ ալ նոյն գործո – ղութիւնը կատարելու համար :

Պէտք էր բարձրանայի բլուր մը, ապա իջնէի ձորը որուն ափին վրայ կը դըտնուէին այդին եւ հնձանը: Ծանօթ երդ մը մռմռալով, հանդարտօրէն կը յառաջանայի երբ, յանկարծ, ղէմս ցցուեցաւ հակայ մարդ մը: Մաղ – մօրուք առատօրէն բուսած՝ Գողիաթի պէս յաղթակազմ , բայց յողնած եւ տառապալից երեսոյթ մը ունէր :

— Լաւ, ըսաւ դիմացս կանգնելով, այս քաղաքին անունը ի՞նչ է :

Տուի քաղաքին անունը:

— Լաւ, չաբաթներ եղաւ որ բանջարով խոտով կը սնանիմ , աղիքներս փտեցան , կտոր մը չոր հաց, Ալլահի սիրոյն :

— Կտոր մը հա՞ց, ըսի կակազելով , կտոր մը չոր հաց, բայց ես ուրկէ՞ ճարեմ այդ կտոր մը չոր հացը ձեզի տալու համար :

— Կտոր մը հաց, կ'ըսեմ քեզի , սպառնաց , խժռող երեսոյթ մը առնելով ,— ապա թէ ոչ քեզ հում – հում կ'ուտեմ :

Տէր Աստուած, այս ինչ փորձանքի հանդիպեցանք: Ես քսան տարու հպարտ, թիկնեղ երիտասարդ էի, թոյլ տայի՞ որ այս «ֆիլոսոֆի»ն (գինուոր դասալիք) այսպէս սպառնար: Վերէն վար չափեցի հասակը, աչքս չկտրեց, ի՞նչ ընելու էի :

Իրրեւ օրուան պաշար ունէի երկու կտրկէ հաց, կտոր մը չորթան, եւ ափ մը խաչած բակլայ, ինչո՞ւ պիտի տայի այս անծանօթ Ֆիւրտին եւ ես մինչեւ երեկոյ անօթի մնայի: Բայց եւ այնպէս ուզեցի անուշի կապել: Ֆիլմա, ըսի կարեկից չեչտով մը, պիտեմ անօթի ես, բայց հիմա ո՞վ անօթի չէ, ո՞վ հացին երեսը կը տեսնէ: Ես չատոնց լաւաշին սուրբ դոյնը մոռցած եմ... Ես ալ քեզի պէս խեղճ եմ, ուրիչին դուռը կը ծառայեմ , ո՞րտեղէն հաց ճարեմ քեզի ...

— Հաց: Հաց, հաց կ'ուզեմ քենէ լա – կոտ... «Մասալ» մի կարդար, «մասալ» – ներ չատ լսած եմ: Հաց ...

Եւ առանց սպասելու յարձակեցաւ վր – րաս: Ինքնապաշտպանութեան դիմեցի , բայց փորձս մարդուն ծիծաղը չարժեց : Ճարպիկ, ճկուն չարժումով մը մէջքս ա – ռաւ իր յաղթ բազուկներուն մէջ, սեղ – մեց, չատ դիւրութեամբ գիս երկարեց դէպի գետին, ու ծունկերը գետեղեց կուրծքիս: Երկու ձեռքերս բռնեց իր մէկ ափին մէջ, ու, միւսովը սկսաւ խառնել բաճկոնիս ներքնամասերը:

Ես կը պոռայի վախէս ու պայրոյթէս սաստիկ , եւ իր ծանր ծունկերէն ազատիլ կը փորձէի: Ի զուր ... Շունչս կը կտրէր, աչքերս կարծես դուրս կ'իյնային կոպերէս, շրթներուս բոլորտիքը փրփուր դիզուեցաւ: Ալ հաշտուեցայ մահ – ուանս հետ: Այս մարդուն նպատակը մրայն ունեցածս կողոպտել չէր , այլ սպանել էր, եւ դուցէ միւս ալ ուտէր, գոնէ ինձի այդպէս կը թուէր ... անօթութիւնը ամէն բանի կը մղէ մարդը :

Գրպանիս մէջ քանի մը դահեկան կար, հանեց, վրան նայեցաւ եւ դրպանը դրաւ: Փնտռեց գտաւ հացերուս «թաքստոց»ը , առաւ ամէն մէկը երկու պատառով թխեց բերանը: Ծամելէ աւելի ուղտի մը պէս կուլ տուաւ: Ցետոյ հանեց դրպանիս բակլաները, անոնք ալ ափով, մէկ անգամէն բերանը թխեց ու սկսաւ ծամել :

Ես այդ չժտահարին ծանրութեանը տակ այլեւս ուժասպառ եղած էի: Քրտինքի մէջ կը լողայի: Շունչս տակաւ կը կտրուէր: Ցաւերուս եւ տառապանքիս մէջ կու անգամ յանկարծաբար բերնէս դուրս թռաւ, հայերէն նախադասութիւն մը : « ... Մայրիկ , մայրիկ ... օգնութիւն , օգնութիւն մայրիկ ... » Անծանօթը , մէկէն, խենդի պէս ոտքի ցատկեց , չեչտակի, նայուածք մը նետեց, յետոյ բերնէն դուրս թափեց դեռ կիսածամ բակլայի հատիկները ու քայլ մը ետ դնաց :

Ես չակուեցայ, ղժուարութեամբ նրստայ, ոտքի ելլելու, քալելու ուժ չկար վրաս: Մինչ այդ վիճակիս մէջ կը մտածէի օձիքս փրկելու միջոց մը դտնել, անծանօթը կրկին մօտեցաւ ինծի : Տարօրինակ , այլայլած վիճակ մը ունէր: Աչքերուն մէջ թախիծ կար: Ձեռքերը կը դողային: Եկաւ արձանի մը պէս կանգնեցաւ մօտս :

Ինչո՞ւ եկաւ ... Դեռ ի՞նչ կ'ուզէր ինձմէ, քանի որ ղրամս , հացերս, բակլաները խլած էր: Երկիւղը բռնեց ամբողջ էութիւնս : Նայեցայ իր աչքերուն աղերսական հայեացքով մը. — «Այ մարդ, ուզեցածներս առիր , ալ ինայէ ինծի ...» :

Անծանօթը միշտ նոյն վիճակով կանգնած՝ կը սպասէր : Կարծես չէր կրնար ընելիքը որոշել :

Ցանկարծ, ծնրադրեց ճիշդ մօտս :

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՃԻ

(Շար.)

Ս. ՓԱՐԱԼԱՆ ՍԱՐՖՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐՏԻՆ

Շիլլ, Պուէպլոյի Հայ Մշակոյթի Միութեան Նախագահ եւ Շիքագոյի Հայ Համայնքի Ազգային Ժողովի Անդամ.— Շիքագոյ Ազգային Ժողովը Ս. Փարալանի Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Ընտրելով, Ամերիկայի Հայ Կեանքին Մէջ Նոր Էջ Մը Բացած Է Ան Ինչպէ՞ս Պիտի Կրնայ Ծառայել Մեր Ազգին.— Հարցուցինք

յում տուաւ իր առաքելութեան մասին, թէ կառավարութեան եւ թէ արեւմտեան երեք պետութեանց դեսպաններուն : Հա – ւանական է որ երեսփ. ժողովը նիստ դու– մարէ Սեպտեմբեր 22ին, քննելու համար դիւանագիտական յարաբերութեանց վե – րահաստատման խնդիրը : Իրազեկներ ձախողած կը նկատեն Տօքթ. Աթընաուը– րի առաքելութիւնը, որ յանդեցաւ դերի– ներու արձակման խոստումի մը եւ դես – պաններ փոխանակելու հաւանութեան :

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, կարգ մըժողովրդութիւնները հարթուած չէ եւ կառավարութիւնը հրահանգած է մա – րոքի մարզպանին որ Սուլթան Արաֆայի յանձնէ հանրապետութեան նախագահին նամակը : Իրազեկներ կը կարծեն թէ Սուլթանը պահէն պիտի քաշուի — ոչ թէ պիտի հրաժարի — մինչեւ չաբթու վերջ, եթէ ոչ աւելի առաջ : Ֆրանսական մար – տանաւ մը կը սպասէ կազմ եւ պատրաստ, անմիջապէս Թանճէր փոխադրելու համար Սուլթանը, որ անպաշտօն կեանք մը պի – տի վարէ այդ միջզգային քաղաքին մէջ :

Արաֆայի հեռացումը եւ արքունի խոր– հուրդի մը կազմութիւնը հիմնական պայ– ման մըն է, զործակցութիւն հաստատե – լու համար Մարոքի ազգայնականներուն հետ : Միւս երկու կարեւոր պայմաններն են առժամեայ կառավարութեան մը կազմութիւնը եւ նախորդ Սուլթանին վե– րադարձը Ֆրանսա :

Տեղական թերթերը կը բացատրեն թէ պահպանողական հոսանքները, ինչպէս եւ անկախները եւ զօր. տը Կոլի կուսակից – ները միշտ կ'ընդդիմանան ազատական Սուլթանին վերադարձին :

× Ձինուորական զործողութիւնները կը չարունակուին Ալժերիոյ մէջ : Մարզպանը քննական պատյար մը ձեռնարկեց : Ճառի մը ընթացքին հարցուց . — Ի՞նչ պիտի ըլ– լայ Ալժերիան առանց Ֆրանսայի :

× Ռապաթի ամերիկեան դեսպանը յայտարարեց թէ Մարոքի 9000 Ամերիկա– ցիները որեւէ վտանգի ենթակայ չեն :

× Արեւելեան Ֆրանսայի Ալժերիացի – ներու մասին ալ քննութիւն կը կատար – ուի, կասկածելիները երեւան հանելու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՌԵՇԱԼ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ հեւանդ է : Մոսկուայի հեռապրական զործակալու – թիւնը պաշտօնապէս հաղորդելով այս լուրը, կ'աւելցնէ թէ այս պատճառով չկրցաւ ընդունիլ Ֆինլանտայի վարչապե– տը, ինչպէս եւ արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը : Մանրամասնութիւններ կը պահին հիւանդութեան մասին :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ բանակին համար զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել խոստացած է Ա. Մի– ութիւնը : Մ. Նահանգները եւ Ֆրանսա եւս յանձնառութիւններ ստանձնած են : Աւստրիոյ կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ Ա. Միութիւնը պիտի ճարէ հրացանները, զնդացիրները, թնդանօթները, օդանաւերը, հրասայլերը եւն. : Խորհրդարանը ջախջա– խիչ մեծամասնութեամբ վաւերացուց բանակին կազմութեան օրինագիծը, որ կը նախատեսէ 25·000 – 30·000 զինուոր, մինչեւ տարեվերջ :

ՍԱՐի հանրաքուէն պիտի կատարուի Հոկտեմբեր 23ին : Հինգ ազգերու ներկա – յացուցիչներ պիտի հսկեն զործողու – թեանց :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ երիտասարդութեան համագումարը բացուեցաւ Հռոմի մէջ, մասնակցութեամբ 22 երկիրներու եւ 54 կազմակերպութեանց :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Ազգ. ժողովէն եւ ծերա – կոյսէն 19 ներկայացուցիչներ Մոսկուա հասնելով, չկրնմ ընդունելութեան արժա– նացան : Այցելութիւնը որեւէ քաղաքական հանդամանք չունի : Կիրակի օր Սթալին – կրնա պիտի երթան օդանաւով :

ԼԻԲԱՆԱՆի կառավարութիւնը զինուոր կը համախմբէ Իսրայէլի սահմանին վը – րայ : Հրամայուած է կրակ բանալ եթէ ոեւէ մէկը խախտէ չէզոք զօտին :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահը, Թիթօ, յայտարարեց թէ իր երկիրը կրնայ «իր– րեւ կամուրջ ծառայել, զիւրաւ հարթելու համար բազմաթիւ թիւրիմացութիւններ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ » : Այս առթիւ կիպրոսի խնդիրն ալ յիշելով, ը – սաւ թէ անհրաժեշտ է պահել զործակ – ցութիւնը եւ խաղաղութիւնը Պալքաննե – րու մէջ, յարգելով ինքնորոշման իրա –ւունքը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Լեւոն Նասիպ կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր ողբացեալ քրոջ ԶԱՊԻԼ ՇԻՐԻՆԵԱՆի յիշատակին : Կը հրաւիրուին ազգականներ եւ բարեկամները :

*
**

Այս կիրակի Շաւիլի եկեղեցին մէջ պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կա – տարուի, նախաձեռնութեամբ Այրի Տի – կին Ա. Աճէմեանի եւ Տէր եւ Տիկին Սար– գիս Թիւթիւնճեանի (Քլէրմոն Ֆեռա – նէն), ի յիշատակ իրենց եղբօր նորոգ հանգուցեալ ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆի Ինչպէս նաեւ Աճէմեան, Թիւթիւնճեան եւ Գրիգորեան զերդաստաններու ննջեցեալ– ներուն համար : Սկիզբ. ժամերզութեան ժամը 9 :

*
**

Այրի Տիկին Արուսեակ Նալպանտեան եւ զաւակները՝ Ժիրայր, Օննիկ եւ Զարուհի կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Ժ.Կուժոնի Հայոց եկեղեցին հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ա – մուսնոյն եւ հօր՝

ԳԱԲՐԻԷԼ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Այրի Տիկին Արաեմ Ոս – կանեան եւ զաւակները, Խաչիկ, Ալիս, Մարթէլ, Իւզաբէր եւ Փոլէթ, իրենց խոր– րին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն Սէնթ Անի բոլոր թաղեցիներուն եւ ամէն անոնց որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն և հօր մահուան առթիւ : Մասնաւոր չնոր – հակալութիւն Սէնթ Մարկրիթի Հ. Ց. Դ. Համազասպ խումբին, որ փոխան ծաղկե– պսակի հինգ հազար Ֆր. նուիրեց անոր չիրիմին չինուելու համար :

*
**

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Այրի Տիկին Սանդուխտ Առաքելեան եւ զաւակը՝ Ժիրայր, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Պատուականեան (Արաէշ), Տիկին Ս. Թորոսեան, Տիկին Հ. Դանիէլ– եան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Աւիքեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Խորէն Տէր – ոքեան, Զալըքեան, Օհանեան, Կուլիկ – եան ընտանիքները իրենց խորին չնորհա – կալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց ո – րոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով ցա– ւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուս – նոյն, հօր, քեռակալին եւ ազգականին՝

ԱՌԱՔԵԼ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆի

(Բալու – Նաճարանցի, 52 տարեկան)

կսկծալի մահուան առթիւ որ տեղի ունե– ցաւ Սեպտ. 2ին, իր բնակարանին մէջ :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ

ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

Աչխատասիրեց ՓՐՕՖ. Ց. Ց. ԶԱՓ– ՄԱԶՃԵԱՆ :

1424 էջ : Բառարանէն զատ կը պարու – նակէ պատմական, բաղաքական եւ ընկե– րային գիտելիքներ :

Բ. տպագրութիւն : Հրատ. «Ազդակ»ի, Պէյրութ : Գին 4000 ֆրանք :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Վիչիի մասնաճիւղը չնոր– հակալութեամբ ստացած է Պ. Ներսէս Մանուկեանէն հազար ֆրանք, իբրեւ պազպին օգափոխութեան կայանի մա – նուկներուն համար :

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux pièces

2000Է.Ն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէնեներ

Մեծաքանակի եւ զպրոցական ա – չակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)

Tél. RIC. 57-57

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Մարսէյլ, Սէն Ժիւստ, Պուլվար Փերե– նի լրագրական կրպակը :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Խաչվերացի տօնին առ – թիւ, ժամը 10·30ին հանդիսաւոր պա – տարագ պիտի մատուցուի Ս. Խաչ եկե – ղեցւոյն մէջ : (10պիս, Ռիւ Թուէն) : Նոյն օրը երեկոյեան ժամը 6ին հանդիսաւոր պատարագ Իսի լէ Մուլինօ, Սէն Պրիսնոյի մատուռին մէջ : (148 ռիւ տը լ'Եկալիթէ) :

ՈՒԽՏԻ ՕՐ ՎԱՐԱԳԱՑ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ (Արնուվիլ)

Ցառաջիկայ կիրակի, 25 Սեպտ., Տօն Ս. Եկեղեցւոյ, տեղի պիտի ունենայ մանուկներու հանդիսաւոր երդեցողու – թեամբ պատարագ ժամը 10ին :

Սկիզբ ժամերզութեան 8·30ին :

Նաեւ մատաղի օրհնութիւն եւ բաշխում : Կը խնդրենք մեր սի – րելի ժողովուրդէն բերել իրենց նիւթա – կան աջակցութիւնը մատաղցու ոչխար– ներ դնելու համար : Դրամական նուէր – ները ղրկել Պ. Մխիթար Շիլմանեանի, 71 ռիւ Ժան Ժօրէս, Առնուվիլ լէ Կօնէս :

Շոգեկառքի ժամերը կար տիւ Նորէն 8·32, 9·32, 10·14, իջնել Վիլիէ լը Պէլ կայարանը :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե– կանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն զիմում– ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնոի փավիյեօն :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԻՍԻՆԻ ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑԻ

Արձանագրութեանց համար դի – մել ուսուցչուհի Տիկին Ա. Միլոսնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8 :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՈՐՎիԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Այրի Տիկին Հեղի– նէ Շահինեանի եւ զաւակներուն, ա – մուսնոյն եւ հօր մահուան առթիւ, նոյն– պէս Փապուճեան ընտանիքին եւ իրենց պարագաներուն եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը յատկացնէ Պրե – վանի հիւանդներուն :

ԾԱԽՈՒ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Սախալոպարար ծախու են երկու սիւր – ժըքէօզ (Ինիճօ Սպեսիալ, 15–400 տի – ֆերանսիէլով) եւ Սեմժէ 81 Ռ 22, բո– լորը լաւ վիճակի մէջ եւ պատրաստ ան – միջական գործածութեան, իւրաքանչիւրը 100·000 ֆրանք :

Դիմել Տիկին Առաքելեանի՝

25, Rue Gabriel Périe, Le Pecq (S, et O,)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՇԱԻԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Արշութեան խում– բի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, ընկեր Լեւոն Պետեանի բնակարանը, 58պիս, Ավընիւ Ժեներալ Լքլէրէ, վի – րօֆլէյ :

ՎԻԼԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընդհ. ժո– ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 8·30ին, մեր սրահը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերուհինե – րը այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազգ. Տան մէջ :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. Անտօք են– թակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8·30ին, մատուռին մէջ, 6 ռիւ Ֆը– րանճ, Ամիքիէ : Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՄԱՀԱՄԱՐԲ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի առաւ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, 7 Պուլվար տ'Ալթէն : Օրակարգ.— Ա.) Զե– կուցում պատգմ. ժողովի : Բ) Ընտրու – թիւն նոր վարչութեան : Գ) Ընթացիկ հարցեր : Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն, մասնաւորապէս Պոմոնի անդամներէն ներկայ ըլլալ այս տարեշրջանի վերջին ժողովին :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23

ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՈՒՍՈՒՑՁՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Իսիի հինգշաբթի օրերու հայերէնի դա– սընթացքին համար ուսուցչուհի մը կը փնտռուի : Դիմել Հոգաբարձութեան, Ա– րիմեան ակումբ, ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի լէ Մուլինօ :

ԾԱԽՈՒ Է ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Մարսէյլի արուարձաններէն Սէն Լուի մէջ Տիկին Եօթենեզարյրեանի օգաստն ա– պարակը, հայկական հանդէսներու վայ – րը : Ունի երկու հեկտար եւ ութ հարիւր քառ. մեթր, երկու յարկով տուն մը քա– սան սենեակներով : Ջեւափոխութեան ա – մէն յարմարութիւն ունի, չատ նպաստա– ւոր գին : Դիմել հետեւեալ հասցէին .—

Campagne Caillol, Traverse Chevalier St. Loup, Marseille

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզի մէջ փոքա – ւորաւած սենեակ մը կը փնտռուի այր եւ կնոջ մը համար՝ խոհանոցի իրաւունքով : Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան :

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ

Մեքենաներու նորոգութիւն

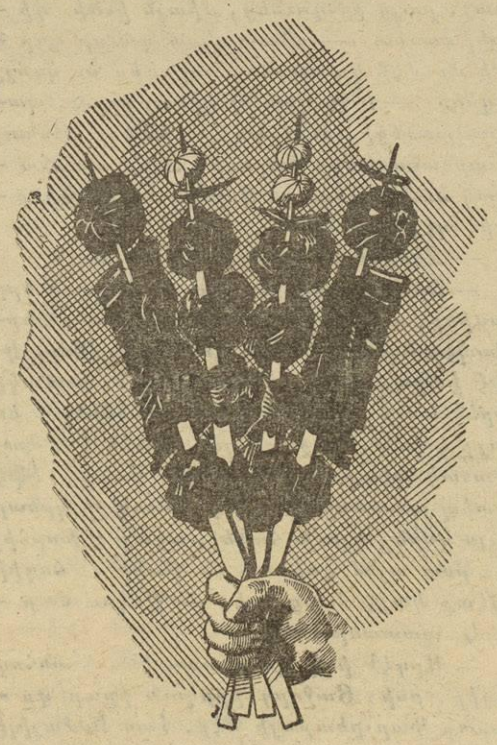
ԳՆՈՒԻՄ, ՎԱՃԱՌՈՒԻՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Surjeteuses, raseuses

R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,

Paris (18), Tél. MON. 80 - 72

Métro Barbès

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ

*

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս– եան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

*

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, «շաչլիք», «քարսքի»

*

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 18 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7779 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3196

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

●

Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը, «Ճուսաբեր», վերջերս երկու խմբագրականներ հրատարակեց լեզուական հարցի մասին, պարզելով կարգ մը նոր երեւոյթներ:

Առաջին խմբագրականով — «Լայն ու նեղ թեզանիքներ», կը յիշէր Հ. Աբսէն Ղալիկեանի մէկ խօսքը.— «Անոնք ասանկ ալ կը գրեն, անանկ ալ. անոնց թեզանիքները լայն են»:

« Անոնք»ը — արեւելահայերն են:

« Վաստակաւոր Մխիթարեանը ըսել կ'ուզէր անշուշտ, թէ լեզուի մասին թեան տեսակէտէն, հայերէն գիտնալու տեսակէտէն, լեզուի «էսթետիկա»յի տեսակէտէն, արեւելահայ գրողները ետ մնացած են, իսկ մենք՝ արեւմտահայերս յառաջ գացած ենք: Ուրիշ խօսքով, լեզուական հարցերու մէջ անոնց թեզանիքները լայն են, իսկ մեր թեզանիքները՝ նեղ, կամ թէ մենք «ասանկ ալ, անանկ ալ» չենք գրեր, այլ կը գրենք կա՛մ «ասանկ» կա՛մ «անանկ» (3 Սեպտ.):

«Ճուսաբեր» կ'եզրակացնէր թէ այժմ « մեր թեզանիքները » լայնցած են, իսկ « անոնց » թեզանիքները նեղցած » :

Այս փոփոխութեան պատճառներն ալ բացատրելով, մասնաւորապէս կը չեշտէր երկու պարագաները . —

1. Այնտեղ «գրական կարգապահութիւն » ըսուած բան մը կայ վերջապէս :

2. Այնտեղ դրողը դիտէ, թէ աչք մը կը հսկէ իր վրայ, այստեղ դրողը դիտէ, թէ ոչ ոք կը հսկէ իր վրայ :

Երկրորդ խմբագրականով, մեր պաշտօնակիցը կը յանդի մտայղ եզրակացութեան մը .

— « Մենք պարտուած ենք լեզուական պայքարին մէջ»:

Այս առթիւ կը բացատրէ չարիքին աղբիւրը,— «անփութութիւն , անբարեխղճութիւն, յաճախ նաեւ տգիտութիւն , բայց մանաւանդ նոր բան չսորվելու , սորվիլ չուզելու յամառութիւն » : Ու կը յիշէ պերճախօս օրինակներ ալ, ուղղագրութեան եւ քերականութեան սխալներ:

Միեւնոյն առեն, աննեղելի, անտանելի կը գտնէ, նաեւ, «արեւելեան» ճակատին վրիպումները, — «Օտար բառերու գործածութիւն :

Քերականական զանցառութիւնները :

Հինցած, բրածոյ բառեր ու բացատրութիւններ եւայլն: (10 Սեպտ.):

Այսպէս ամփոփելով երկու լայնանիստ խմբագրականներու հիմնական մասերը , կ'ուզէինք անոնց կցել կարգ մը խորհրդածութիւններ եւ դիտողութիւններ :

Նորապէս զառնացած, լալու աստիճան յուզուած՝ կարգ մը վրդովիչ երեւոյթներէ, «Ճուսաբեր» տեղ – տեղ կ'արձակէ վճիռներ որոնք չեն համապատասխաներ իրականութեան :

Այսպէս, սխալ է թէ մենք «կորսնցուցած ենք յառաջապահի մեր դիրքը» , կամ «ետ ենք հայերէն դիտնալուեսակէտէն»:

Այս կամ այն թերթին, դրողին — մինչեւ անգամ դրագէտին ու բանասեղծին վրիպումը կամ տգիտութիւնը իրաւունք չեն տար այդ եզրակացութեան յանգելու :

Եթէ Երեւանի բոլշեւիկեան իշխանութիւնը թոյլ տար ազատօրէն գործածել մեր դիտցած հայերէնը, չատոնց գտած կ'ըլլար համահայկական, մինչեւ անգամ « պետական » լեզուին հիմքերը :

Այս տողերը դրած առեն աչքի առջեւ ունինք Երեւանի Գր. Թերթին օգոստ. 28ի թիւը, ուր դէպ մը փաստերով կ'ողբար թէ Հայաստանի միջնակարգ վարժարաններէն չբջանաւարտներ ոչ միայն տարրական հայերէն, այլ եւ հասարակ ուղղագրութիւն անգամ չեն գիտեր: Ոչ ալ Հայոց պատմութիւն կամ դրականութիւն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԾԱՆՐԱՑԱՆ

●

ԵՐԹԵՒԵԿԸ ՆՈՐԷՆ ԽԱՆԳԱՐՈՒԵՑԱԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հանրակառքերու աշխատաւորներուն գործադուլը երէկ ալ չարունակուեցաւ, հակառակ անկախ սենտիքաններու հետ կնքուած համաձայնութեան: Այդ սենտիքաները կուչ մը ուղղած էին, որպէսզի աշխատանքը վերսկսի. բայց կարելի չեղաւ ամբողջովին վերահաստատել երթեւեկը:

Կէս օրին մետրոյին կառավարմարները կը բանէին վաթսուն առ հարիւր համեմատութեամբ. իրիկուան դէմ երթեւեկը իջած էր 40 առ հարիւրի, իսկ երէկ՝ 35 առ հարիւրի, միեւնոյն առեն ծանրացնելով մթնոլորտը :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Աշխատանքի Դաշնակցութեան անդամները քաջալերուելով առաջին յաջողութիւններէն, կը շրջէին մայրաքաղաքին փողոցներուն մէջ, կեցնելու համար բանող հանրակառքերը : Այս առթիւ բռնութիւններ այ գործուեցան: Ոմանք մը բանթողները, որոնք հանրակառքի վարչութեան կեդրոնը կ'երթային բողոքի ցոյց մը կատարելու համար, կեցուցին թիւ 81 դծին մէկ հանրակառքը, վար իջեցուցին ճամբորդները եւ խորտակեցին հանրակառքին ապակիները: Մեքենավարը վիրաւորուեցաւ դէմքէն եւ ձախ սրունքէն: Երկու ոստիկաններ ալ խոշտանգուեցան: (Ֆիկարօ)

Նոյն աղբիւրին համաձայն, միայն աշխատավարձի խնդիրը չէ այս անկարգութեանց պատճառը: Վարչութիւնը ուրոշած է հինգ առ հարիւր աւելցնել աշխատավարձը եւ յանձնառութիւններ ըստանձնած է ապագային համար: Բայց Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը մերժեց դոյացած համաձայնութիւնը, մասնաւոր կուչ մը ուղղելով ուր կ'ըսէր . — « Մեքենավարները եւ տոմսակավաճառները , այր եւ կին, անբաւական դտնելով նախաբարութեան եւ վարչութեան առաջարկները, որոշեցին չարունակել պայքարը »:

Միեւնոյն առեն գործադուլներ կը սարքուին ուրիշ ասպարէզներու մէջ :

Գոյացած համաձայնութեամբ, հանրակառքի աշխատաւորները հինգ առ հարիւր յաւելում պիտի ստանան սեպտեմբեր 1էն սկսեալ, իսկ յաջորդական յաւելումներ՝ 1956 յունուար 1էն սկսեալ, որով սակը 9 առ հարիւրի պիտի բարձրանայ 1957 Յունիսին :

Նոյն օրը համաձայնութիւն մը գոյացաւ Ռընոյի հասաւատութեանց վարչութեան հետ: Կնքուեցաւ պայմանագիր մը որ աննախընթաց կը համարուի Ֆրանսայի, թերեւս ալ Եւրոպայի համար :

Համաձայնութիւնը կը տրամադրէ չորս առ հարիւր յաւելում յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին, հիմնուելով արտադրութեան հաւանական յաւելման վրայ : Միեւնոյն առեն երեք առ հարիւր յաւելում, անմիջապէս: Կը տրամադրէ նաեւ երկու չաբաթէն երեքի բարձրացնել տարեկան արձակուրդը, վճարել ոստիկանութեան օրերու աշխատավարձը, քննել հանդամեան թոշակի խնդիրը, վճարումներ կատարել հիւանդութեան կամ աշխատանքի արկածներու առթիւ պատահած բացակայութեանց առեն: Պայմանագիրը առորակրեցին Բանուորական Ուժը եւ քրիստոնեայ աշխատաւորներու սենտիքան: Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը մերժեց :

Թերթերը 51.000 կը հաշուեն Ռընոյի աշխատաւորներուն թիւը:

× Կապի եւ էլեկտրականութեան վարչութիւնն ալ որոշեց հինգ առ հարիւր անմիջական յաւելում, Սեպտ. 1էն սկսեալ, եւ յաջորդական բարելաւումներ 1956 Յունուար 1էն սկսեալ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Աշխատանքի Դաշնակցութեան նպատակն է ընդհ. գործադուլ մը սարքել հոկտեմբերին, տնտեսական եւ քաղաքական պահանջներով :

× Կառավարութիւնը երէկ չատ մը ինքնաշարժներ տրամադրած էր պետական կայարաններուն մէջ, քաղաքացիներու փոխադրութեան համար :

Մերտումները կը ծաւալին դաւառի մէջ ալ :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

« ՕԶ » ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ...

Պոլսոյ եւ Անգարայի թուրք թերթերը կը շարունակեն զարմանազան կարծիքներ յայտնել, Սեպտ. 6ի խռովութեանց առթիւ:

Ամէնքն ալ կ'ընդունին դէպքին ծանրակշիռ հանգամանքը, թէ բարոյական եւ թէ նիւթական տեսակէտով :

Բայց, յանկարծ կ'անդրկին, երբ կը փորձեն պարզել պատճառները :

Իրենց լեզուն կը կապկպուի, չարիքին աղբիւրը փնտռած ատեն :

Եւ կը գոհանան կողմնակի ակնարկներ – րով :

Այսպէս, ընդդիմադիր թերթ մը , *Միլլիյէթ*, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (« Մեր մէջ գտնուող օձերը», 10 Սեպտ.):

— « Պէտք է խոստովանիլ որ անառակած են երկու պարագաները , նախ քան դէպքերու մասին խորհրդածութիւնը : Պէտք էր քանդուած ըլլային այդ «գաղտնի ձեռքեր»ուն եղունդները: Այսօր տակաւին դոյութիւն ունի անհեթեթ ուժ մը որ դարանակալ կը սպասէ: Այդ դաղտնի ուժը կրցած է մեր ազգային զգացումները չհաշտարծելով հասարակ ցոյցը վերածել քանդումի ու թալանի :

... Ցոյները, Հայերն ու Հրեաները որոնք չատ լաւ գիտեն առեւտուրը , այնուհետեւ չատ մտածելով պիտի չարժին» :

Ոչ – թուրք փոքրամասնութիւնները միշտ ալ «շատ մտածելով կը շարժին», Օսմ. կայսրութեան հաստատումէն ի վեր:

Բայց, շարունակ ծուղակը կ'իյնան, իրենց դիմացը գտնելով դարաւնակալ ուժ մը, որ կը կործանէ գիրենք, իբրեւ հակայիք եւ իբրեւ տնտեսական ուժ :

« Ցեղասպանութիւն » կոչուած անէծք մը երեւան հանուեցաւ, Բ. աշխարհամարտէն վերջ :

« *Միլլիյէթ*», «*Ճիւմհուրիյէթ*» եւ միւս բոլոր թուրք թերթերն ու մտաւորական – նութիւնը դեռ չկրցաւ գտնել իրենց փընտռած օձը, առաջին եւ վերջին աղբիւրը այդ հրէշային ֆաղաքականութեան :

Թող թղթատեն իրենց դարաւոր պատմութիւնը, Օսմանեաներէն մինչեւ Իթթիհատականը, եւ պիտի տեսնեն թէ ի զուր կը ծամծմեն բառերը, պարզելու համար Սեպտ. 6ի ադէտին պատճառները:

Վ.Ա.Հէ

ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ

ԱՊՍՏԱՄԲԵՑԱՆ ԱՐԺԱՆԹԻՒՆ ՄԷՋ

Սեպտ. 16ին նոր եւ աւելի ծանր ապստամբութիւն մը պայթեցաւ Արժանթինի մէջ, մասնակցութեամբ նաւատորմին եւ բանակին: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ապստամբները գրաւած են երկրին հարաւային մասը, իսկ հիւսիսային չրջանին մէջ՝ Քորտոպայի բազմամարդ քաղաքը եւ նահանգը. (ԽՄԲ.— Բազմաթիւ Հայեր կը բնակին Քորտոպայի մէջ, որ կը գտնուի Պուէնոս Այրէսէն չորս հարիւր մղոն դէպի հիւսիս. արեւմուտք):

Ապստամբութեան վարիչն է Վիդելա Պալակէը, որ իր բանակատեղին հաստատած է Քորտոպայի մէջ: Իսկ նաւային ուժերու կեդրոնն է Փունէրթօ Պելկրանօ : Ապստամբները հաստատուած են ծովային վարժարանին մէջ եւ կը սպասեն մեծ նաւատորմին, միանալու եւ Պուէնոս Այրէսի վրայ քալելու համար :

Ապստամբները անթելով հաղորդեցին թէ իրենց միացած են չորս նահանգներու պինուորական ուժերը, մայրաքաղաքը դրաւելու համար: Միեւնոյն առեն կը ծանուցանեն թէ դրաւած են Պահիա Պլանքան, որ Արժանթինի ցորենի մեծ չուկան է եւ կը գտնուի Պուէնոս Այրէսի նահանգին մէջ :

Նախագահ Փերոն արտակարգ նիստի հրաւիրեց խորհրդարանը, ելք մը գտնելու համար: Կառավարութեան կուսակից երեսփոխանները, 97 հոգի, որոշեցին պաշտպանել վիճակ յայտարարել: Ընդդիմադիրները բացակայ էին: Ընդհ. հրամանատար մը նշանակուած է, ապստամբութիւնը զսպելու համար :

Երեք ամսուան մէջ երկրորդ անգամն է որ ապստամբութիւնը կը ծագի երկրին մէջ :

Լուր չկայ նախագահ Փերոնի մասին ,

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԱՐԴ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

★

Ուրբաթ օր Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ ազգ. յուղարկաւորութիւնը Տիկին Նուարդ Ահարոնեանի : Արարողութեանց կը նախագահէր Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան իր չուրջը ունենալով Արտակ վրդ. Մանուկեան, Անուշաւան սրբազ. Զղլանեան եւ քահանայից դասը : Երգեցողութիւնները տեղի ունեցան ներ – գաչնակ եւ երգչախով, առաջնորդութեամբ Պ. Արա Պարթեւեանի և մասնակցութեամբ դպրաց դասուն : «Տէր Ողորմեան» երգեց Օր. Իրիս Պիւլպիւլեան :

Դագաղը մահաբեմի վրայ դրուած եւ ծածկուած էր ծաղկեպսակներով, որոնց մէջ կային Հ. Ց. Դ. Կեդր. Կոմիտէի, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը եւ ընտանեքին անդամները :

Արարողութիւններէն վերջ ընկեր Հրանդ Սամուէլ հակիրճ դամբանականով մը պատկերացուց մանաւորապէս Տիկին Ահարոնեանի կեանքին վերջին տասը – հինգ տարուան չրջանը, երբ այնքան նը – ւիրումով կը խնամէր մեր մեծանուն գրագէտը, Աւետիս Ահարոնեանը, որ անկողին գամուած էր կաթուածահար եւ անկար: Ողբացեալ ընկերուհին իր կեանքին վերջին երկու տարիները պատսպարուած էր Մոնմորանսիի Հանդստեան տան մէջ, վայելելով ամէն խնամք բացառիկ պայմաններու տակ :

Մարմինը ամփոփուեցաւ Փէր Լաշէզի գերեզմանատունը, ընտանեկան դամբանին մէջ, իր ամուսնոյն՝ ընկ. Աւետիս Ահարոնեանի քով :

Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին ներկայացուցիչներ Փարիզի Ազգ. մարմիններէն եւ Աղքատախնամէն, ինչպէս եւ բազմաթիւ ընկերներ :

Ա. ՄԻԿՈՑԵԱՆ, Ֆ. Մխիթեան վարչապետը, Եուկոսլաւիա պիտի երթայ իր ընտանիքին հետ, արձակուրդը հոն անցընելու համար: Ինչպէս կը յիշուի, Միկոյեան անգամ էր այն պատուիրակութեան որ Պելկրատ գնաց անցեալ Մայիսին, վերահաստատելու համար բարեկամական յարաբերութիւնները:

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՄԱՐԵՇԱԼ Մոնկոմըրի , որ Աթէնք պիտի երթար, չեղեալ յայտարարեց այդ որոշումը, «նկատի առնելով արեւելեան Միջերկրականի կացութիւնը »: (Կ'ակնարկէ Կիպրոսի դէպքերուն) :

ԿԱՄՈՒՐՋԸ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

Մարտիրոս Ձէյթի: «Մի վախեր, ե՛ս քեզի հետ եմ, ոչինչ քեզի չի պատահիր, միայն հաւատա ինձ եւ ինծի հետեւէ՛ ուր որ երթամ...» Ան ալ հետեւեցաւ անոր, առանց մտածելու թէ ուր պիտի երթան, ինչ պիտի ընեն, ինչպէ՛ս պիտի ապրին, ինչպէ՛ս պիտի ապրեցնէ ինքզինքը ան, որ ոչ մէկ արհեստ գիտէր, ոչ ալ ունէր ուրիշ միջոց մը՝ ապրելու համար:

*

— Ինչ կ՚ուզես որ ընեմ: Ես իսկապէս չեմ գիտեր թէ ի՛նչ պէտք է ընենք, ինչպէ՛ս պիտի ապրինք, ինչպէ՛ս պիտի կերակրենք մեր ընտանիքները... Ես ալ քեզի պէս անգործ եմ, ինչպէ՛ս որ ամբողջ գիւղը: Ամէն մարդ կ՚ապրի ինչ որ կրնայ գտնել, ինչ որ կրնայ գողնալ, ինչ որ կրնայ ստանալ ուրիշներէն: Ես ալ այդպէս կ՚ընեմ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ընէ: Ես ալ կ՚ուզեմ ապրիլ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ապրի: Ես ալ կ՚ուզեմ ուտել, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ուտէ: Ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ հագուստ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ունենայ: Ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ տուն, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ունենայ: Ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ կին եւ զաւակներ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ունենայ: Ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ ամէն ինչ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ունենայ: Ես ալ կ՚ուզեմ ապրիլ, ինչպէս որ ամբողջ գիւղը կ՚ապրի

Ա. ՓԻՍԱԼԵՑ ՊԱՐՈՒՍԱՑ
ՅԱՂԱԿՈՒՍԱԿԱՆ
ՊԱՏՄՎԱԾՔ

ԵՎ ԿԱՂԱՆԴԱՎՈՐ

•

— Շատ ապրես, ախկո պատասխանեց աղջիկը, ուրախացած որ հյուրը գոհ մնաց իր ընդունելությունից։ — Ինչպե՞ս չէր լսել։ Ամբողջ գյուղը գիտի։

— Ճիշտ է, ես ոչինչ չեմ լսել, պատասխանեց հյուրը։ — Ինչպե՞ս կարող էի լսել, երբ ես ամբողջ օրը անցկացրել եմ ճանապարհին։

Աղջիկը զարմացավ։

— Ինչպե՞ս, դուք չգիտեք, որ Ալիքը ամուսնանում է։

— Ոչ, ես չգիտեի։

— Ուրեմն դուք չգիտեք, որ Ալիքի հարսանիքը այսօր է։

— Ոչ, ես չգիտեի։

— Ուրեմն դուք չգիտեք, որ Ալիքի հարսանիքին ես եմ հարսնաքույրը։

— Ոչ, ես չգիտեի։

— Ուրեմն դուք չգիտեք, որ ես պետք է ամուսնանամ Ալիքի հարսնաքրոջ հետ։

— Ոչ, ես չգիտեի։

— Ուրեմն դուք չգիտեք, որ ես պետք է ամուսնանամ Ալիքի հարսնաքրոջ հետ

որուն դէմ ուղղուած է այս նոր չարժուժը։ Ուշչինկթընէն կը հեռագրեն թէ այս անդամ չատ աւելի ծանրակչիռ հանգամանք ունի ապատամբութիւնը որ հետզհետէ կը ծաւալի։ Կառավարութենա համատարած զինուորները Քորատալի վրայ կը քալեն, թնդանօթաձգութեամբ եւ օդային ռմբակոծութեամբ։

ԵՐԿՈՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆԵՐԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատենաուըը լրագրական ասուլիս մը սարքելով, բացատրեց թէ Ս. Միութիւնը երկրագունդի մէկ վեցերորդ մասը կը կազմէ եւ թէ խոհեմութիւն պիտի չըլլար մերժել դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատումը։ Ինք առ այժմ բաւարար կը նկատէ զերիները արձակելը, հարիւր հազար անհետացած Գերմաններու մասին քննութիւն կատարելու յանձնառութիւնները։ Այս առթիւ բացատրեց թէ Ռուսերը չափազանց ղժայուն են, հետեւաբար չէր կրնար պայմաններ դնել դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման համար, թէ խորհրդային վարիչներու պատուոյ խօսքը կ'երաշխաւորէ զերիներուն վերադարձը, թէ Ս. Միութիւնը պէտք ունի ապահովութեան, ներքին խնդիրները լուծելու համար։ Նոյն իսկ խորհուրդ տուաւ արեւմտեան պետութեանց՝ խոհեմութեամբ դործելով հանդերձ, օգտուիլ յառաջիկայ բանակցութիւններէն, Գերմանիոյ միացման մասին։

Այս բացատրութիւններէն ետք, վարչապետը անդամ մը եւս յիշեցուց թէ հաստատուած կը մնայ արեւմուտքի։ Եւ ուրախութեամբ յայտնեց թէ Ռուսերը չպատհանջեցին հրաժարիլ եւրոպական միութենէն կամ Ատլանտեան դաշինքէն։ Եւ վերջապէս յայտարարեց թէ միջազգային օրէնքով արեւմտեան Գերմանիան է միակ պետութիւնը որ կրնայ խօսիլ ամբողջ Գերմանիոյ անունով։

Այս ասուլիսին հետ, անդին, Մոսկուայի մէջ այլապէս ուշագրաւ ճառ մը կը խօսէր արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը, Կրոթեվոլ, «յանուն Գերմանիոյ բոլոր խաղաղ բնակչութեան»։ Ան ալ իր կարգին կը չեշտէր թէ բարեկամական յարաբերութեանց ամրապնդումը Ս. Միութեան հետ՝ պիտի նպաստէ եւրոպայի հատաքանն ապահովութեան, ինչպէս եւ Գերմանիոյ վերամիացման։

Այս այցելութեան առթիւ, խորհրդային մամուլը բացորոշապէս կը հակկնէ թէ միացեալ Գերմանիա մը կազմուած առանն, անոր քաղաքականութիւնը պէտք է հիմնուի արեւելեան ուղեգծին վրայ։ Արդէն իսկ Մոսկուայի վարիչները Արեւելեան Գերմանիան կը համարին իրրեւ ապագան դերման ազդին։ Իրենց հիմնական նպատակն է համայնավար Գերմանիա մը. հետեւաբար կը դժկամակին ընդունիլ ազատ ընտրութիւններ կատարելու առաջարկը։

× Այս միջոցին Մոսկուա կը գտնուի նաեւ Ֆինլանտայի վարչապետը։ Կ'ըսուի թէ Ս. Միութիւնը տրամադիր է վերադարձնելու կարգ մը հողեր զորս դրաւած էր սպառնալիքով։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷի ՄԷՋ

Մարոքի մարզպանը, զօր. ալ Լաթուռ, փարիզ հրաւիրուեցաւ, խորհրդակցելու համար արքունի խորհուրդի եւ ատ ժամանայ կառավարութեան կազմութեան մասին։ Թերթերը կը դրեն թէ նոր զիջումներ ծագած են։ Միեւնոյն ատեն բանակցութիւններ պիտի կատարուին Մարոքի ազգայնական վարիչներուն հետ որոնք նոր վերադարձան Մատակասքարէն։ Սուլթան Արաֆա տակաւին որոշում տուած չէ, գահէն քաչուելու համար։ Մարզպանը Փարիզ գալէ առաջ նոր տեսակցութիւն մը ունեցած էր։ Արդիւնքը դաղանի կը պահուի։

× Ֆազպլանքայէն կը հեռագրեն թէ ահաբեկումները վերսկսած են քաղաքին մէջ եւ այլուր։

× Ասպատակութիւնները կը չարունակուին մէջ, բացի ապատամբական չարժումէն։

...

ՀՐԵԱՆԵՐԸ իրենց 5716 տարին սկսան ծոնել ամբողջ աշխարհի մէջ։ Ծննդակատարութիւնը պիտի տեւէ տասը օր։

ՄԱՌԵՇԱԼ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ապաքինած ըլլալով վերսկսաւ քաղաքական աշխատանքները։

ՊԱՏՄԱԳԻՐՔ ՊՐՈՒՍԱՑԻ ԵՒ ԲԻԲԹԱՆԻՈՅ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Պրուսայի եւ Բիւթանիոյ հայութեան ամբողջական պատմութիւնը հրատարակելու նպատակով, Հալէպի մէջ կազմուած է կեդր. յանձնախումբ մը, որուն անդամներն են.— Պ. Պ. Միհրդատ Տիգրանեան, պատուակալ նախագահ (Նիկոմիդիայի, Մ. Նահանգներ), Սարգիս Սելեան, առենապետ (Օվաճըդցի), Գրի. դոր Երէցեան, առենադպիր (Սէօլէօդցի), Վահան Վարդանեան, դանձապահ (Կէօլտաղցի), Յարութիւն Զապրեան, հաչուապահ (Կէօլաղցի), Մինաս Թէօլէօլեան, դիւանապետ (Պարթիզակցի)։

Հրատարակուելիք գիրքը պիտի ունենայ հետեւեալ բաժինները.—

ա) Պատմական ակնարկ մը հինէն մինչեւ մեր օրերը։ բ) Ազգագրական եւ տեղագրական։ գ) Կենցաղական եւ լեզուական։ դ) Մշակութային եւ տնտեսական։ ե) Հանրային եւ ընկերային։ զ) Հերոսամարտեր։

Հրատարակելիք գիրքը պիտի կոչուի «Պատմագիրք Պրուսայի եւ Բիւթանիոյ հայութեան»։

Սոյն «Պատմագիրքը» պիտի ընդգրկէ, հետեւեալ բոլոր գիւղերու եւ գիւղաքաղաքներու պատմութիւնը, բարբառները, աւանդութիւնները եւայլն.—

Աֆիոն Գարահիսար, Ատափազար, Արսլանպէկ, Ազիխար, Արմաշ, Ասարճըզ, Գըննճըլար, Ենիճէ, Եալովա, Ենիպազար, Գուրա Պէլէնկ, Էշմէ, Լակիշէհիր, Լոփն – ճիկ, Թամլըզ, Ժամավայր, Թիւրքմէն, Իզնիկ (Նեկիա), Իզմիտ (Նիկոմիդիա), Խարսախ, Խասկալ, Կէյվէ, Կէօլտաղ, Կիւրլէ, Համիտիյէ, Ճարահ, Մուրատ – չայ, Մխալըճ, Մեծ Նոր Գիւղ, Մանուշակ, Մարմարճըդ, Մէրամէկէօղ, Նոր Գիւղ, Շախչախ, Չէնկիլէր, Չալիկարա, Պարտիզակ, Պրուսա, Պանարմա, Պալը – քէսիր, Պէյնի, Պիլէճիկ, Սէօլէօղ, Սապանճայի Նոր Գիւղ, Սիվրի – հիսար, Տէօնկէլ, Տաղքէօյ, Տէօնկէլի Սուրբը, Տէվրէկ, Քէրէմէթ, Քէօթահիա, Օրթաղիւղ, Օվաճըդ, Ֆէրիպէի, Գըլըճ Գիւղ, Ինէնէկ, Գարամուսալ, Եալագ Տէրէ, Ալընճա, Մուտանիա, Թէրվէնտ, Տիւզճէ, Կէմլէյիկ։

Այսու կոչ կ'ընենք բոլոր մեր հայրենակիցներուն, որպէսզի առանց դաւանական եւ կուսակցական խորութեան իրենց մօտ գտնուած նիւթեր, նկարներ, վաւերաթուղթեր, յուշեր, նոյնիսկ վերոգրեալ անուններէն մէկին ու միւսը ընդգրկող հրատարակուած գիրքեր տրամադրեն կեդրոնական յանձնախումբիս, մինչեւ 1955 Դեկտեմբեր, այն հաստատ համոզումով որ, գրկուածները խնամքով պիտի պահուին, ու գործի լրումէն վերջ պիտի վերադարձուին։

Պայմանը չէ գրազէտ ըլլալ, մեզի բերելու համար այս օժանդակութիւնը, կը բաւէ նիւթ մատակարարել։ Կեդրոնական յանձնախումբը պիտի դասաւորէ եւ հրատարակելի վիճակի մէջ պիտի դնէ զանոնք։

Բոլոր նիւթական նուիրատուութիւնները ու թղթակցութիւնները կատարել, Յանձնախումբիս առենապետին հասցէով։ (ԿՆԻՔ).—

Mr. Sarkis Selian, Pharmacie l'Aurore
Rue Tilel No. 55, Alep Syrie

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՍԵԻԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ. ԱԲԵՂԵԱՆԻ

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ)։ Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ։

Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ընտիր տպագրութեամբ։

Ճեռագրային լրացած եւ կազմուած օրինակին գինը պիտի ըլլայ 12 լիր. ոսկի։

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

(Զորս հատոր, համագումար 2402 մեծադիր էջ)։

Անպատանելի ոչ միայն արտասահմանի, այլ եւ Հայաստանի մէջ։

Դիւրութեան համար բաժանորդագրութիւն հաստատուած է։ Կանխիկ բաժնեգին պիտի չորս հատորներուն համար 90 լիր. ոսկի կամ 30 տոլար։

Գրատուն՝ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ,

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւանդ պաշտօնեայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն դիմումներով։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնօի փավիյեօն։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԷՍԻՆԻ ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑԻ

Արձանագրութեանց համար դէմ առնել ուսուցչուհի Տիկին Ա. Միլտոնեանէն, ամէն իրիկուն ժամը 6–8։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ ՀՈԿՏ. 22ԻՆ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ – Լապառի Մէրի Անէէմսի սրահը։

Հայասահմանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին պարահանդէսը հոկտ. 15ին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պուլվար Օտտոյի Ս. Ցաղկը եկեղեցւոյ թաղ. խորհուրդը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները փոխան ծաղկեպսակի, հանգուցեալ Գասնիկ Օհանեանի մահուան առթիւ։ Հայ Լեգէոնականներու Միութիւնը 1000 ֆրանք, Պ. Պետրոս Սահակեան հազար, Պուլվար Օտտոյի Ազգ. դպրոցին։ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Մատենան» խումբը 500 Ֆր. Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին։

Նոյն առթիւ մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Այրի Տիկին Սաթենիկ Օհանեանին եւ իր զաւակներուն։

*
**

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Արշակ Մկրեանէ երկու հազար Ֆր., փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ Յակոբ Շահինեանի մահուան առթիւ, ի նպաստ օգտախոհութեան կայանի չէնքին նորոգութեան։ Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած է Այրի Տիկին Ֆիլօրգիսեանէ հազար Ֆր. Պրեւանի հիւանդներուն ուտեստ պատրաստելու համար։

ՎԻՐԱԲՈՅԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՅԱԿՈԲ Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

(Վկայեալ Մարսէյլի Բժշկական Համալսարանէն)

Հասցէն է՝

10 Rue Colbert - Marseille Tél Colbert 48-43 Ա. յարկ,

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Տէր եւ Տիկին Էմմասեաններէ (Սէնթ Անթուան) հազար Ֆրանք։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ս. Պօյաճեան.— Ի դուր կը ղրաղիք այդ ըսի–բսաներով։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Անթրըփրընէօրներ կանացի հագուստներ համար, խնամուած աշխատանք։

Դիմել՝
Maison CHARHON
115, Rue d'Aboukir, Paris
Tél. GUT. 51 15

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Իսիլ հինդշաբթի օրերու հայերէնի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կը փնտռուի։ Դիմել հոգաբարձութեան, Ս. Բիմեան ակումբ, ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսիլ լէ Մուլինօ։

ԾԱՒՈՒ Է ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Մարսէյլի արուարձաններէն Սէն Լուի մէջ Տիկին Եօթնեղբայրեանի օգտասէր ադարակը, հայկական հանդէսներու վայրը։ Ունի երկու հեկտար եւ ութ հարիւր քառ. մեթր, երկու յարկով տուն մը քանի սենեակներով։ Ձեւափոխութեան ամէն յարմարութիւն ունի, չատ նպատակայարմար դին։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—

Campagne Caillol, Traverse Chevalier
St. Loup, Marseille

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

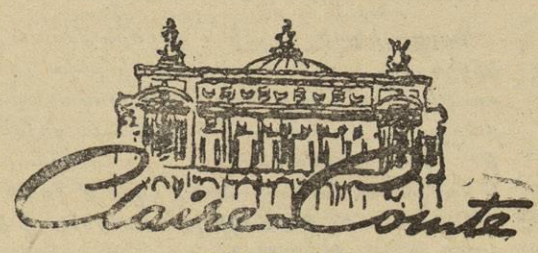
Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով ուեէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գիներով տեղերը կ'ապահովենք ճրիաբար դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵՐԻԿԱ, ԿԱՆԱՏԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼ եւ ամէն կողմ։

Դիմել՝ ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆՆԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն։

American LLOYD
48, Rue de la République
Tél.: CO 47-22 et 74-51 Marseille,
et 7, Rue Auber, Paris.

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաչուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայեր։ նկատի ունենալ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ,
ՓԱՐԻԶԷՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՆ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ MARDI 20 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7780 31e ANNEE

ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3191

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԷՐ

●

Սեպտ. 6ի խուժանային աւերումներուն իբրեւ պատրուակ յիշուեցաւ, առաջին օրը, խորհրդաւոր դէպք մը։

Կ'ըսէին թէ ռումբ մը պայթած է Մեքենիկի թրքական հիւպատոսարանին եւ Մ. Ֆեմալի ծնած տան մօտ։

Թրքական կառավարութիւնը ինքն ալ չկրցաւ որեւէ լուսաբանութիւն տալ այդ մասին, եւ խնդիրը մարեցաւ Պոլսոյ ու Իզմիրի խռովութեանց ժխորին մէջ։

Խուժանին համար կարեւորը դէպքին ստուգութիւնը չէր, ոչ ալ հանդամանքը։ Իսկանը այն էր որ պատրուակ մը գտան, ահռելարարքի մատնելու համար փոքրամասնութիւնները, մոխիրի վրայ նստեցնելով գանոնք։

Միջազգային մամուլն ալ չկրցաւ լուսաբանել խնդիրը։ Աւելի ճիշդ, մեծ մասով զայն հալորդեցին իբրեւ տեսակ մը ոճիր – արկած։

Սեպտ. 16ին, հեռագրական չորս զոր – ծակալութիւններ, Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան (երկու), հեռեւեալ հեռագիրը կը հաղորդէին Աթէնքէն.—

Կ'ըսուի թէ Սելանիկի մէջ կատարուած եղեռնափորձին հեղինակն է Թուրք մը, Մեհմէտօղլու Հասան, գրասենեակի ծառայ Սելանիկի թրքական հիւպատոսարանին մէջ։

Ինչպէս միշտ, այս խորհրդաւոր կամ յատկապէս կազմակերպուած արարքն ալ անմիջապէս ծառայից իր նպատակին։

Մթնոլորտը թանձրացած, թունաւորուած էր արդէն, եւ կարգ մը թուրք թերթեր կրակին վրայ իւղ լեցուցին, չընդալից հանդամանք տալով դէպքին։

Ուրիշ որեւէ երկրի մէջ գժուար թէ այս աննշան դէպքը տեղի տար խուժանային խռովութեանց։

Թերեւս Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Անգարայի մէջ ալ խռովութիւնները ահռելի աղէտի չ'ելլային, եթէ յատկապէս կազմակերպուած չըլլային։

Թուրք մամուլը, ինչպէս եւ կառավարութիւնը ինք ցարդ չկրցան ժխտել կանխամտածութեան պարագան։

Թերթերը քանի ողբուկոծ կ'արձակեն եւ հանդոյցը քակելու փորձեր կը կատարեն, այնքան մութ կ'երեւայ պատկերը։

Ուրիշ խօսքով, յատակօրէն կը յայտնուի թէ մանուածոյ ծրագիր մը մշակուած էր, փոքրամասնութիւնները ահաբեկելու եւ թշուառութեան մատնելու համար։

Փոքր Ասիոյ աղէտէն ետք — 1922 Սեպտեմբեր — նորէն սանձարձակ ասպարէզ դուռ էր քանդելու, հրկիզելու, աւարի տալու առհասարակ բնազդը։

Եւ դործեց այնպէս ինչպէս ծրագրուած էր, սեւ ձեռքերու միջոցաւ։

Անանձնական պոռթկում մը չէր կրնար լեռնակուտակ աւերակներ եւ մոխրակոյտեր դիզել Պոլսոյ բոլոր թաղերուն մէջ, առանց ապրի կամ նշանակեալ խորութեան։

Զարմանալի չէ որ «ազգային հարստութեան կորուստ» բառերը կը գործածէն թուրք թերթերը, նկարագրելով աղէտին ծանրութիւնը։

Անոնք միեւնոյն առեն կը խոստովանին թէ ապահովութեան խախտումը վարկաբեկիչ է երկրին համար։

Այդ չարիքներուն դէմ բողոքած առեն, ամբողջ ժողովուրդ մը դերեզման մտաւ Թուրքիոյ մէջ, քառասուն տարի առաջ։

Ուրիշներ ալ չարաչար տուժեցին։ Եւ այժմ անոնց մնացորդներն անդամ ապահովութիւն չունին վաղուան համար։

Ի՞նչպէս ունենան, երբ յանցորդական իշխանութիւններ չեն համարձակիր անահաւորէն գործադրել իրենց իսկ հաստատ օրէնքները ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ «ԺՊԻՏՆԵՐ»Ը

●

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԷՄ.— «ՏՈՒԲ. ԱՏԼՆԱ – ՈՒԼՐ ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ ԲՌՆԵԼՈՎ ԴԷՊԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԿԱՌԱՋ · ՆՈՐԴԷ ԵՐԿԻՐԸ»·— ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻ ՎԱՐՁՈՒ ԱՌՆՈՒԱԾ ՆԱԻԱՀԱՆԴԻՍՏ ՄԸ

Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետին այցելութեան առթիւ, Ա. Միւնթիւնը անթելով եւ պաշտօնական զեկոյցներով հաղորդեց կարգ մը նոր ձեռնարկներ։ Սեպտեմբեր 18ին մասնաւոր ընդունելութիւն մը սարքուած էր ի պատիւ հիւրերուն։

Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Ուլպրիխտ, որ լեղուանի մարդու համբաւ կը վայելէ, հեռեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ իրախճանքի պահուն.

— « *Արեւմուտքի մէջ յաճախ կ'ըսեն թէ բան մը փոխուած է Ա. Միւնթեան մէջ, ժընեւի խորհրդաժողովէն ի վեր։ Կ'ըսեն թէ Ա. Միւնթեան վարիչները սկսած են ժպտիլ։ Կը յայտարարեմ թէ մեր ժպիտները անկեղծ են, ոչխարհեռատես։ Բայց եթէ կը կարծեն որ մենք պիտի ժխտենք Մարքս – Լենինեան ուսմունքը, չարաչար կը սխալին։ Մենք համոզուած ենք թէ համայնավարութիւնը պիտի յաղթանակէ ամբողջ աշխարհի մէջ։ Մենք բացորոշապէս յայտարարեցինք Տոքթ. Ադընաուըրի թէ արեւմտեան Գերմանիան կը հետեւի դրամատիրութեան ճամբուն, որ դէպի դերեզման կը տանի։ Ազատային ճամբան արեւելեան Գերմանիոյ ճամբան է։ Ի վերջոյ ամբողջ Գերմանիան պիտի գտնէ միակ ճամբան։ Գերմանները պատրաստեցին Մարքսեան անկողինը եւ այժմ կը պառկին անոր մէջ ».* (Քարլ Մարքս Գերմանացի էր, եւ ճառախօսը կ'ակնարկէ արեւելեան Գերմանիոյ ներկայ կարգուսարքին)։ Անդամ մը եւս կը յիշեցնեմ ,— Պարոններ, կը հաւնի՞ք դրամատիրական իրաւակարգին, չարունակեցէք ձեր ճամբան։ Խաղաղ մտքով մը կատարենք եւ մենք ձեզի պիտի ցուցնենք թէ ո՛ւր է ճշմարտութիւնը։ Մենք պատերազմելու պէտք չունինք եւ կը հեռեւինք Մարքսի, Լենինի ու Սթալինի ճամբուն, որ պայծառ է ինչպէս արեւը։ Մենք կախում չունինք ձեր առեւտրէն կամ սէրէն։

« *Մենք պարկեշտ այլ դժուարին բանակցութիւններ կատարեցինք Տոքթ. Ադընաուըրի հետ եւ պիտի յարգենք մեր տուած խոստումը։ Մեր խօսքը օրէնք է, բերանացի ըլլայ թէ գրաւոր։ Պիտի ըսէք թէ մենք երեւան կը հանենք մեր գաղտնիքները, թէ դիւանագէտ չենք։ Թոյլ տուէք որ ըսեմ թէ չատ դիւանագէտ ենք, վասն զի մեր դիւանագիտութիւնը ժողովուրդն կը բխի։ (Խօսքը արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետին ուղղելով) — Ի՞նչ փոյթ եթէ բազմաթիւ քաղքենի երկիրներ չեն ճանչնար արեւելեան Գերմանիոյ ժողովրդավար հանրապետութիւնը։ Մի՛ վհատիք։ Ամերիկան մեզ չճանչցաւ տասնըվեց տարի, բայց մենք դոյութիւն ունենալէ չդադրեցանք։ Պիտի պայմանակը երբ ձեր դուռն ալ պիտի զարնեն, ձեզ ճանչնալու համար»։*

Ճաշէն վերջ, Խրուշչեւ պատյար մը կատարեց սրահին մէջ, արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետին հետ, հանդիպելով օտար դեսպաններու սեղանները եւ բաժակառաձառեր արտասանելով իւրաքանչիւրին համար։ Ցեսոյ ինք, մառեչալ Բուլկանին եւ արեւելեան Գերմանիոյ ներկայացուցիչները ողջագուրուեցան հանդիսաւորապէս։

× *Նոյն օրը Ա. Միւնթեան ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, մառեչալ Ժուկով կը հասաստէր թէ Ֆինլանտայի պատի վերադարձնեն Փորքալայի նաւակայանը, որ կը զանուի մայրաքաղաքին Հելսինկիի մօտ։ Այս առթիւ մալենկով որ ուրիշ ազդեր ալ հետեւին այս օրինակին, պարպելով օտար երկիրներու մէջ հաստատուած խարխխները։*

1944 Սեպտ. 19ին կնքուած զաչնադրով, Ա. Միւնթիւնը յիսուն տարուան համար կը վարձէր Փորքալայի նաւակայանը, որ ունի 1850 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն։ Բնակիչները, 11·000 հոգի, այլուր փոխադրուելէն ալ առեն։

Ա. Միւնթիւնը բռնադրաւած էր այս խարխխը, Լենինկրատի ապահովութեան համար, բայց այժմ անհրաժեշտ չի դատեր պահել զայն, նկատի առնելով երկու երկիրներուն բարեկամական յարաբերութիւնները։

× Ա. Միւնթեան եւ արեւելեան Գերմանիոյ մասնագէտները ժողով դումարեցին Կրեմլինի մէջ, դաշինք մը կնքելու եւ համայնավար Գերմանիան արեւմտեան Գերմանիոյ մակարդակին բարձրացնելու համար։ Այս դաշինքով պիտի նուիրագործուի արեւելեան Գերմանիոյ ներկայ կարգադրութիւնը, ունենալով իր ազգային բանակը։ Միջազգային տեսակէտով, արեւելեան Գերմանիան պիտի վայելէ այն դիրքը ինչ որ միւս արբանեակ պետութիւնները։

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԲԱՐԻՔԸ ՉԻ ՄՈՌՑՈՒԻՐ

Փարիզեան պաշտօնակից մը, «*Լը Փարիզիէն Լիպերէ*», սրտառուչ պատմութիւն մը հրատարակած էր Սեպտ. 5ին։

Անցեալ Օգոստոս 15ին երկու Հայեր, « որոնք հարուստ չեն եւ իրենց աշխատանքով կ'ապրին» ,էնիմուռի (Սէն է Ուազ) ապաֆիճարանը կ'երթան։

Երկուքն ալ, այր եւ կին, պտուղ եւ առուշեղէն կը տանէին հիւանդներուն, որոնք ծրի կը դարմանուին այդ հաստատութեան մէջ։

— « *Երկու Հայերը չուզեցին չնորհակալութեան խօսքեր լսել։ Նոյն իսկ չհանեցան հիւանդներուն տալ իրենց անունը եւ հասցէն։ Եւ մեկնեցան զոհ սրտով, իրենց եաին ձգելով երախտագէտ սիրտեր։*

Ինչ որ կարելի եղաւ պիտնալ, սա էր թէ երկար տեսն ապրած էին նոյն ապաքինարանին մէջ, ոտքի կանգնելէ եւ իրենց տիրական կեանքն ու աշխատանքը գտնելէ առաջ։ Երկուքն ալ չատ լաւ կ'ըմբռնէին ծանր հիւանդներու տխրութիւնը եւ պատսպարեալներուն վախճանը, իրենք ալ նոյն վիճակին մէջ գտնուած ըլլալով։ Եւ պահած էին յիշատակը, որ իրենց կը ներչնչէր ոչ թէ հեծեծանք, այլ գթութիւն»։

Եւ բրոնիկագիրը հրապարակաւ կը յայտնէ ոչ միայն հիւանդներուն երախտագիտութիւնը, այլ եւ իր շնորհաւորութիւնները, իբրեւ բարի օրինակ ներկայացնելով եկու Հայերուն մարդասիրութիւնը։

Կ'արժէ շնորհաւորել «*Լը Փարիզիէն Լիպերէ*»ի բրոնիկագիրը, այս վեհոգի արտայայտութեան համար։

Քի՞չ է պատահած որ գանազան թերթեր փորձեն վարկաբեկել «եան»երը, սնոտի պատճառներով։

Թէեւ տարագիր, այս ժողովուրդին գլուակները պահած են կարգ մը առաքինութիւններ։

Անոնք չեն մոռնար որեւէ բարիք, անհատական ըլլայ թէ հասարակաց։

Ահա վերջին օրինակը։ —

Սեպտ. 6ի դէպքերուն ատեն, մազ մնացեր է որ Պոլսոյ Հայոց պատրիարքարանն ալ բանդեն։

Ինչպէս գրեցին թերթերը, Թրմուխի մը, Պայան Մաքսուէլ, միջամտելով խափաներ է չարիքը։

Այս առթիւ, հայկ. մամուլին հետ, պատրիարքն ալ փութաց շնորհակալութիւն յայտնել, օրինելով բարիթրմուխին։

Բարիքը գնահատել գիտեն մանաւանդ անոնք որ ամէնէն մեծ չարիքները տեսած են, դարերու ընթացքին։

ՎԱՀԷ

ԸՆԴՀ. ՆԵՐՈՒՄ «ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐՈՒ»

ՏՒՐՈՒՆԻ. — ԲԺ. ԳԵՂԱՄ ՍԵՐՈԲԵԱՆ

Նիւ Եորքէն գրուած մանաւանդ նամակէ մը յառաջ կ'իմանանք թէ Սեպտ. 8ին իր անկողնին մէջ մեռած գտեր են բժ. Գեղամ Սերոբեանը։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Սեպտ. 13ին, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին։

Ողբացեալ բժիշկը, տարիներէ ի վեր կ'աշխատակցէր «Հայ – Բոյժ»ի։

Առաջին Մեծ Պատերազմի ընթացքին կը ծառայէր Օսմ. բանակին մէջ եւ մեծապէս օգտակար եղած է տարաբնդերներուն, աւելի վերջը՝ Փոքր Ասիոյ աղէտին առեն ալ։

Մեր խորին ցաւակցութիւնները այրի Տիկին Զապէլ Սերոբեանի եւ ընտանեկան պարագաններուն։

.....

ԵԳԻՊՏՈՍ այլեւս զինամթերք պիտի չառնայ Ֆրանսայէն, նկատելով որ Գահիրէի անթելը կը չարունակէ հակաֆրանսական քարոզութիւններ կատարել։ Արտաքին գործերու նախարարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց այս արդելքը, միեւնոյն առեն հերքելով այն մեղադրանքը թէ Ֆրանսա զէնք կը ճարէ Իսրայէլի։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՔԻԶ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

●

Ակոսթինօ Պարպարիկօ Տոժին օրով, 1488ին, Կիպրոսի վերջին թագուհին՝ Կառներօ Վենետիկի հանրապետութեան կը յանձնէր իր թագաւորութիւնը, այսինքն Կիպրոս կղզին:

Կառներօ՝ Վենետիկցի ազնուականի մը աղջիկն էր եւ ինչպէս կ'երեւայ՝ ի զուր չէր որ Վենետիկ զայն կը նուիրեր տուած էր Կիպրոսի թագաւոր ժամ մը Լուսինեանի: Այս պատճառով ալ Կառներօ Հարնարօ Հայոց թագուհի տիտղոսը կը կրէր:

Այսպէսով է որ պերճափայլ հանրապետութեան տիտղոսներուն մէջ մտաւ նաեւ «Հայոց թագաւորութիւնը», ուրկէ ան - գաւ Իտալիոյ թագաւորին տիտղոսներուն շարքը:

Վենետիկ՝ իր այս աղջկան կառարած հայրենասիրական արարքը վարձատրեց անոր ընծայելով Ազոլօ քաղաքը իր ղեզեակովը ուր Կորնարօ հաստատեց գեղարուեստի եւ գրականութեան կեդրոն մը:

Այսպէս 1488էն ասդին, Կիպրոսը վերածուեցաւ, Փոքր Ասիոյ ափերէն ոչ շատ հեռու խարխիս նետած, վենետիկեան հսկայ ցոկանաւի մը:

Բնականաբար այս վիճակը, Կոստանդնուպոլսոյ գրաւումէն վերջ ընդարձակ - ուող Օսմանեան կայսրութեան գործին չէր պար: Թէեւ Գանունի Սուլթան Սիւլէյման (1520 – 1566) աչքը տնկած էր այս կղզին վրայ, սակայն չատ աւելի կարեւոր նուաճումներու պատճառաւ ժամանակ չունեցաւ այս փոքրիկ պատառիկը կլլելու: Եւ անոր գրաւումը վիճակեցաւ իր յաջորդին, դինով Սուլթան Սելիմ Բ.ի: Բայց քանի Մաքսիմիլիէնի կայսեր հետ՝ Հունգարիոյ եւ Թրանսիլվանիոյ մէջ պատերազմը չէր վերջացած, Սելիմ Բ. անպատեհ կը համարէր Վենետիկի հետ պատերազմի բռնուիլ:

1568ին Մաքսիմիլիէնի հետ կնքուած հաշտութիւնը պատեհութիւն ընծայեց հրեայ Ժոզէֆ Նասիի եւ իր խմբակին՝ քափթան փաշա Փիալիի, նախկին եպարքոս Մուսթաֆա փաշայի եւ Շէյխ իւլ Իսլամ Էպուսուուտ, Կիպրոսը գրաւելու մղելու Սելիմ Բ.ը:

Ծովային արշաւանքի մը եւ մանաւանդ Վենետիկցիներուն հետ՝ ծովու վրայ չափուելու համար պէտք էր զօրաւոր նաւատորմ մը ունենալ: Արդ՝ ճիշդ այդ շրջանին՝ Թրքական նաւատորմը ամէն զօրաւորն էր արեւելեան Միջերկրականին մէջ: Ան կ'երթար մինչեւ Մալթա կղզին ասպատակութիւն կատարելու: Այս ան շրջանն էր երբ Պարպարոս Այրէտտին, Թորկուտ Րէյս, Արուճ, Ուլուճը Ալի Միջերկրականը կ'ասպատակէին, սարսափ տարածելով ամէ ու ձախ:

Այս կացութենէն օգտուելով՝ Շէյխ իւլ Իսլամ Էպուսուտ, յաջողեցաւ Սուլթան Սելիմ Բ.էն փէթվա մը առնել, որուն համաձայն, բարեպաշտական արարք մը կը նկատուէր քրիստոնեաներու հետ կռիւ - քուած համաձայնութիւնները չեղեալ նը - կատել երբ ի չահ մահմետականութեան էր եւ բոլոր հողերը որոնք առենին իսլամական իշխանութեան տակ էին պէտք էին վերադարձնել խալիֆայութեան:

Այս փէթվայէն երկու տարի վերջը, 1570ին, Սելիմ Բ. յաջողեցաւ Արաբիոյ վրայ եւս տարածել իր իշխանութիւնը եւ որովհետեւ Օմարի առեն Կիպրոսը եղած էր պահ մը արաբական իշխանութեան տակ, Սելիմ Բ. Արաբիոյ ինքնակալի հանդամանքովը, Վենետիկ ղրկեց չավուշ Քուպարը, Կիպրոսը՝ պերճափայլ հան - րապետութենէն եւ պահանջելու համար:

Բայց՝ Վենետիկցիները տրամադիր չէին ղլուխ ծռելու Թրքական պահանջի մը առջեւ: Ի պատասխան Թուրքիոյ, Վենե - տիկ Ս. Մարկոսի վրայ պարզեց սրածայր կարմիր դրօշը, ի նշան պատերազմի:

Մինչ մէկ կողմէ Վենետիկ կը պատրաստուէր պատերազմի, միւս կողմէ՝ Լուիճի Մոսենիկօ Տոժը դիւանագիտական բոլոր ներքութիւններն ի գործ կը դնէր, քրիստոնեայ արեւմտեան պետութիւններէն դաշնակցութիւն մը կազմելու համար Թուրքիոյ դէմ: Այս ձեռնարկին մէջ, Մոսենիկօ՝ իրեն աջակից գտաւ Քոմոյի եւ Պերկամոյի նախկին հաւատաքննիչ, կարդինալ Ալեսանտրօն, որ այդ թուակա - նին Հռոմի քահանայապետն էր Պիոս Ե. անունով:

Պապին եւ Վենետիկի այս ձեռնարկը ի - րարանցումի մատնեց արեւմտեան պետութիւնը: Որովհետեւ դժուար է միշտ ալ իրարամերժ ուժեր ի մի հաւաքել եւ ընդհանուր համաձայնութիւն մը զոյացնելով զանոնք կռուի առաջնորդել: Այսպէս մինչեւ որ համաձայնութիւնը զոյացաւ եւ դաշնակիցները յաջողեցան Թրքական նաւատորմը բռնել Լեփանթայի առջեւ (7 հոկտեմբեր, 1571) Թուրքերը լայն ժամանակ ունեցան Կիպրոսի վրայ քալելու, զայն զրաւելու ու ջարդելու:

Արդարեւ՝ Քափթան փաշա Փիալիի հրամայած Թրքական տորմիղը 1 Յուլիս 1570ին կը հասնէր Կիպրոսի առջեւ;

Այս նաւատորմը ինքնին պատկառելի ուժ մը կը ներկայացնէր իր 65 մեծ եւ 30 փոքր ցոկանաւերով որոնց կուգային միանալու Մուրատ Բէյիսի 25 ցոկանաւերը եւ Մուէզզինզատէ Ալիի 36 ցոկանաւերը, հարիւր փոխադրանաւերով:

Սանթորիներու, Մուսաներու, Ափրոդիտէի, Ատոնիսի կիպրոսը որ Մեծն Ազեքսանդրի օրով եղաւ հելլենական, կիւբոսի օրով պարսկական, Պաղոմէոսներու օրով՝ եգիպտական, Յուլիոս Կեսարի օրով՝ հռոմէական եւ վերջը յաջորդաբար անցաւ Բիւզանդացիներու, Արաբներու եւ Խաչակիրներու ձեռքը: Եւ պատկանեցաւ Գոտիներէն եւ Ամիւճոսիրա Ռիչառի, որմէն Լուսինեանները տասը հազար ոսկիի ծախու առին եւ վերջ ի վերջոյ տուին Վենետիկի: Սոզոմէն, Զենոն, Ս. - պոլոնիոս, Քսենոփոնի այս պատմական կղզին որ հակառակ բոլոր վերիվայրում - ներու իր հելլենականութիւնը միշտ ալ պահեց, այժմ պիտի տեսնէր Թրքական տիրապետութիւնը իր բոլոր բարբարոսութեանց լրումին մէջ:

Կիպրոսի Վենետիկցի վերատեսուչը՝ Նիքօ Տանտոլօ, իր սակաւաթիւ զինուորները բաժնած էր կղզիին երկու ամրացած քաղաքներուն վրայ, Նիկոսիոյ եւ Ֆամագուսթայի մէջ: Այս բանակը զուրկ էր հրանօթէ եւ զինուորները զինուած էին միայն նիզակներով եւ սուրերով:

Այնպէս որ երբ Թուրք բանակը հասաւ Կիպրոս, կրցաւ անմիջապէս ոտքը ցամաք դնել, առանց կռիւի, Լիմասոսի ծոցին մէջ:

Կղզիին պաշտպան 15·000 զինուորնե - րուն դիմաց, Թուրքերը ցամաք հանեցին սպարապետ Լալա Մուսթաֆա փաշայի բանակը, բաղկացած 44·000 հետեւակազօրքէ, վեց հազար ենիչէրիներէ եւ 2500 հեծելազօրքէ: Այս թիւը աւելի վերջը կրկնապատկուեցաւ, երբ բոլոր փոխադրանաւերը հասան:

Հազիւ ցամաք ելած, Լալա Մուսթաֆա փաշա անմիջապէս քալեց կղզիին մայրաքաղաքին՝ Նիկոսիոյ վրայ: Արդէն 22 յունիս 1570ին քաղաքը պաշարուած էր ամէն կողմէ:

Նիկոսիան կը պաշտպանէին 1500 իտալացի, 3000 Վենետիկցի, 2500 տեղացի եւ 250 Ալպանացիներ: Այս թիւին վրայ եկաւ աւելցաւ հազար Նիկոսիացի ազնուական - ներու դունդը:

Այս փոքրաթիւ բանակը, 22 Յուլիսէն մինչեւ 9 Սեպտեմբեր, քաջաբար դիմադրեց Թրքական բոլոր յարձակումներուն, այնպէս որ Լալա Մուսթաֆա ստիպուեցաւ կիպրոսի առջեւ չարուած իւրաքանչիւր ցոկանաւէ վերցնել հարիւրական հոգի, իրրեւ օժնական ուժ:

Լալա Մուսթաֆայի այս կարգադրութեամբ Թրքական ցոկանաւերը դրեթէ զինաթափ եղած էին: Եթէ արեւմտեան քրիստոնեայ դաշնակիցները, որոնք Գանտիա՝ (Կրետէ) կը գտնուէին իրենց նաւատորմիղով յառաջ խաղային, անոտարակոյս Թրքական տորմիղը զինաթափ պիտի գտնէին, պիտի կրնային դիւրաւ ոչնչացնել զայն եւ Կիպրոսը ազատել: Սակայն՝ ինչպէս կը պատահի զինակցութիւններուն ատեն, Գանտիայի մէջ Քոլոնա, Տորիա եւ Զանէ ժամանակ կը կորսնցնէին սին վիճաբանութիւններով:

9 Սեպտեմբերին Լալա Մուսթաֆա, ընդհ. յարձակումի ձեռնարկեց, Թրքական բանակը՝ ընդհանուր խոյանքով մը, մակընթացութեան մը նման բարձրացաւ քաղաքին պարիսպներն ի վեր, ամէն կողմէ: Հակառակ Նիկոսիացիներու հերոսական դիմադրութեան, Թուրքերը յաջողեցան իրենց թիւին գերազանցութեամբ ճզմել քաղաքին պաշտպանները եւ քաղաքին հրամանատարը, Տանտոլօ զերի բռնելով սպանել: Քաղաքը առանց առաջնորդի մնացած ինկաւ Թուրքերուն ձեռքը: Անոնք՝ համաձայն իրենց աւանդութեան, ութ օր ջարդով եւ թալանով ահեղեցին քաղաքը եւ կոտորեցին բնակչութիւնը: Ջարդուեցան 20·000 հոգի եւ 2000 կոյսեր ու պատանիներ ղրկուեցան Թրքական հարեմները եւ պալատները:

ՊԵՐՃ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

●

Գործադուլներու լայն ալիք մը, անգամ մը եւս կ'անդամալուծէ Ֆրանսայի՝ ճարտարուեստական կեանքը, ինչպէս եւ փոխադրական միջոցները, մասնաւորապէս Փարիզի մէջ:

Փանհօֆի նաւաշինարաններուն մէջ յունիս 20ին տրուած աղղանչանի մը վրայ տասը հազար բանուորներ կը հաւաքուէին տեսչութեան ղրասենեակին առջեւ: Ալլեմանի առաջին նշանն էր այս որ տրուեցաւ Սէն Նազէրէն, եւ անցնելով Ֆրանսայի արեւմտեան, կեդրոնական եւ մասամբ ալ Արեւելքի եւ Հիւսիսի ճարտարուեստական նահանգներէն հասաւ Փարիզեան շրջանը:

Սէն Նազերի գործադուլի դլխաւոր պատճառը աշխատավարձի անբաւականութիւնն էր: Բաժակը յորդեցաւ երբ օր մը Սէն Նազերի նաւաշինարանի բանուոր մը խօսակցութեան մը միջոցին լմացաւ թէ Փարիզի մէջ բանուոր մը ժամը 70 Ֆրանք աւելի կը ստանար, նոյն աշխատանքին համար:—Աւելի լաւ է երթալ փարիզ աշխատիլ եւ օրական 560 Ֆրանք աւելի չահիլ: Ասիկա շրջանէ շրջան հասաւ մտածուած տարբերութեան համաձայն, մտածեց:

Միւս կողմէ, հասատատութեան տեսչութիւնը երեք ամիսէ ի վեր կը ձգձգէր արհեստակցական միութեանց պահանջները դործադրութիւնը, ինչպէս դիտել կուտայ տեղական թերթ մը: Ամէն մարդ կը զարմանար թէ ինչպէս Ֆրանսայի ամէնէն կարեւոր նաւաշինարանին բանուորները չէին կրցած օգտուիլ աշխատավարձի վերջին յաւելումներէն:

Պատճառը այն էր, որ նաւաշինութեան մէջ, փոփոխութեան ենթարկելու համար աշխատավարձը, պէտք է բարեփոխել խստօրէն կազմուած հաշուեցոյցը: Մինչդեռ փարիզեան շրջանի մետաղագործական հաստատութիւնները օրինակ, աշխատավարձի եւ պարգեւներու աւելի հկուն ձեւ մը կ'ապահովեն եւ թոյլ կուտան որ աստիճանաբար կարգադրութիւնները ըլլան:

Ուստի բանուորները բոլոր ուժերնին կոտրել թափելով ամէն բան տեսչութեան ղրասենեակին, ճաշարանին, միւս ղրասենեակներուն մէջ:

Սէն Նազեր մէկ դարու հնութիւն ունի, եւ ընկերային յարաբերութիւնները չատ փափուկ են: Իր շրջակայ քաղաքներն են Կառնա Պուիէռը, Թշուաս եւ վայրի, անդին կեռանտը, միջնադարեան ժայռն է, քիչ անդին Լա Պոլը, հաճոյքի եւ արձակուրդի գեղեցիկ ծովափն է ուր կարելի է երթալ անցնելով միայն Սէն Նազերէն:

Պատերազմը խնայեց Լա Պոլին եւ քանդեց Սէն Նազերը: Կարծես թէ աւելի եւս դառնացնելու համար բանուորները, որոնք կորսուած են արդէն ճահիճներուն, Լուաւրէ ջրախրչերուն եւ արձակուրդի զացողներու ծովափին միջեւ: Անոնց ըն -

Լալա Մուսթաֆայի այս կարգադրութեամբ Թրքական ցոկանաւերը դրեթէ զինաթափ եղած էին: Եթէ արեւմտեան քրիստոնեայ դաշնակիցները, որոնք Գանտիա՝ (Կրետէ) կը գտնուէին իրենց նաւատորմիղով յառաջ խաղային, անոտարակոյս Թրքական տորմիղը զինաթափ պիտի գտնէին, պիտի կրնային դիւրաւ ոչնչացնել զայն եւ Կիպրոսը ազատել: Սակայն՝ ինչպէս կը պատահի զինակցութիւններուն ատեն, Գանտիայի մէջ Քոլոնա, Տորիա եւ Զանէ ժամանակ կը կորսնցնէին սին վիճաբանութիւններով:

9 Սեպտեմբերին Լալա Մուսթաֆա, ընդհ. յարձակումի ձեռնարկեց, Թրքական բանակը՝ ընդհանուր խոյանքով մը, մակընթացութեան մը նման բարձրացաւ քաղաքին պարիսպներն ի վեր, ամէն կողմէ: Հակառակ Նիկոսիացիներու հերոսական դիմադրութեան, Թուրքերը յաջողեցան իրենց թիւին գերազանցութեամբ ճզմել քաղաքին պաշտպանները եւ քաղաքին հրամանատարը, Տանտոլօ զերի բռնելով սպանել: Քաղաքը առանց առաջնորդի մնացած ինկաւ Թուրքերուն ձեռքը: Անոնք՝ համաձայն իրենց աւանդութեան, ութ օր ջարդով եւ թալանով ահեղեցին քաղաքը եւ կոտորեցին բնակչութիւնը: Ջարդուեցան 20·000 հոգի եւ 2000 կոյսեր ու պատանիներ ղրկուեցան Թրքական հարեմները եւ պալատները:

ՊԵՐՃ

(Մնացեալը յաջորդով)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Ցետոյ կրնար հնձան վերադառնալ, յաջորդ օրը նոր կարգադրութիւն մը ընելու համար:

Ճամբայ լինկանք: Թէ գոհ էի եւ թէ մտահոգ: Բախտը դիմացս հանեց Հայ մը, ան ալ տարեց: Եթէ յաջողէի զայն քաղաքը մէկու մը մօտ տեղաւորել, այն առեն լաւ բարեկամ մը, ընկեր մը ունեցած կ'ըլլայի: Լաւ կ'ըլլար բոլորիս համար: Այդ օրերուն Հայը մեղի համար ոսկիի արժէք ունէր:

Հասանք քաղաքի դռներուն: Ինք պահ - ուրտեցաւ ճամբուն եղերքը, մացառնե - րուն մէջ, ես բռնեցի տանը ճամբան: «Չշարժիք մինչեւ վերադարձս ...»:

Աճապարանքով տուն հասայ, մէկ կողմ չպրտեցի զործիքները եւ Սիսէն կանչելով, ըսի թէ անպատճառ, կ'ուզէի Աստղիկը տեսնել: «Աղան ներսն է մէկ – երկու հոգիով, կրնաս միայն սովորական ժամուն տեսնել, ըսաւ Սիսէն, լուրջ: Նորեկը խոնաւ մացառներուն մէջ կը սպասէր: Անհրաժեշտ էր փութացնել մեր օգնութիւնը:

Աղային ներկայացայ, ըսի թէ հնձանին տանիքը քայքայուած էր, անհրաժեշտ է օր մը եւս աշխատիլ, կարգի դնելու համար: Աղան զոհ մնաց մտահոգութեանս համար, եւ ժպիտով ըսաւ թէ կրնայի յաջորդ օրը կրկին երթալ:

«Վաղուան» մասը կարգադրուած էր, կը մնար պիշերուանը: Հիւրերը գացին, պիշերը յառաջացաւ: Տունին մէջ լուռ - թիւնը կատարեալ էր: Գիտէի որ Աստղիկը վար կ'իջնէր այն պահուն՝ երբ ծերուկը խոմբալ կը սկսէր: Դեռ առեն կար:

Դուրս ելայ տունէն, եւ մէկ չունչով հասայ կոյրին խցիկը: Հոն էր, իր «սէտիր»ին վրայ, ձեռքի համբիչին եւ խորհուրդներուն անձնատուր: Մէկ չունչով պատմեցի ինչ որ պատահած էր ճամբուս վրայ եւ յայտնեցի կարգադրութիւնները:

Ես բառերուս ուժ տալով մանրամասնորէն կրկնեցի այն ցնցող, սրտառուչ ապրումը որ տեղի ունեցած էր իմ եւ նորեկին միջեւ: Մեր դրկախառնումը, անոր աղեկտուր լացը, իր խնամուած հայերէնը եւ պատմածները:

Վերջապէս, կարծես կրկին չուզեց հաւատք ընծայել ըսածներուս: Բայց եւ այնպէս ոտքի ելաւ, դլուխը օրօրելով մէկ կողմ հրեց իր խշտեակները, անոնց ներքեւէն հանեց կիսամաշ, չալվար մը, բաճկոն մը, չալիկ մը եւ զոյդ մը տրեխ: Փոքր ծրար մըն ալ ուտելիք: «Առ, ըսաւ, թէեւ սիրտս լաւ վկայութիւն չի տար, բայց հոդ չէ, տար: Աստուծոյ արարածն է վերջապէս, վնաս չունի:

Իւղորը ծրարեցի, դրի անութիս տակ եւ հազճեպով մեկնեցայ: Արդ՝ բայց դղոյշ քայլերով անցայ փլատակներու մէջէն ու տուն մտայ: Խաղաղութիւնը կատարեալ էր:

Ապահովաբար Աստղիկին ժամն էր, փութացի «ժամադրավայրս»: Ախորը հարեմնոցին կապուած էր բաւական մեծ - կակ կերր ծակով մը, որ կը ծառայէր իբրեւ հաղորդակցութեան միջոց տունին մէկ բաժինէն միւսը, ինչպէս այդ շրջանին բոլոր տուներուն մէջ: Իմ եւ Աստղիկին միջեւ կապ պահողն ալ դրեթէ միշտ այդ ծակն էր: Երբ անեկնները քուն կը մտնէին, ան գաղտագողի կուգար ծակին բերանը եւ հոն էր որ մենք մեր ունեցածն ու դիտցածը կը հաղորդէինք իրարու:

Մօտեցայ, արդէն հոն էր ան: Հապճեպով պատմեցի ինչ որ ըսած էի իր հօրը, ու յայտնեցի ստացածներս եւ կազմած ծրագիրս: Մեկնեցաւ եւ քանի մը վայրկեան վերջ վերադարձաւ ծրարով մը: «Առ, թող այս ալ անծանօթին համար ըլլայ...» ըսաւ: Իր չեչոը ցոյց կուտար որ ինքն ալ հօրը պէս վերապահ, կասկածկոտ էր: Արդեօք... բայց եւ այնպէս ծոտ էր: Իմ մէջս ալ սկսաւ մութ կասկած ճամբայ ինկած էի, մինչեւ ծայրը պէտք էր չարունակէի:

Վերցուցի ստացածներս, լեցուցի պարկի մը մէջ ու դուրս ելայ տունէն: Սիրտս կը տրոփէր ուժգնօրէն: Տարօրինակ վախ մը բռնեց սիրտս: Ո՞ւր կ'երթայի այս մութ դիշերով եւ ի՞նչ ընելու...

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՃԷ

(Շար.)

Ս. ՓԻՍԱԼԵԱՆ ՊԱՏՄ ԿԱՐԾԱՆՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԿՈՒՍԱՍՈՒՆ ՀՈ

— Ան ետեւէ մեծցաւ, ըսաւ ինծի։

— Կրնա՞ս ըսել ճշդիւ, թէ ինչպէ՛ս եղաւ անոր մահը։

Ինծի համար ալ նոր էր այս պատմութիւնը։ Ես ալ առաջին անգամն էի որ կը լսէի։

— Ան ինքզինքը սպաննեց, ըսաւ Ծերունին։ Ան ինքզինքը սպաննեց, որովհետեւ ինքզինքը մեղաւոր կը զգար։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն էր պատճառը, որ Ռուբէնի հայրը ձերբակալուեցաւ։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն էր պատճառը, որ Ռուբէնի հայրը ենթարկուեցաւ տանջանքներու։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն էր պատճառը, որ Ռուբէնի հայրը մահացաւ։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն էր պատճառը, որ Ռուբէնի հայրը սպաննուեցաւ։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն էր պատճառը, որ Ռուբէնի հայրը ինքնասպան եղ

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

*

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ՌՄԲԱ - ԿՈՇԵԼ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԸ

Ուրուկուէյի ճամբով հասած լուրերու համաձայն, Արժանթինի ապստամբ նահանգներուն 21 մարտանաւերը Սեպտ. 18ին ճամբայ ելան դէպի Փլաթա գետը եւ յայտարարեցին թէ պիտի ռմբակոծեն մայրաքաղաքը՝ Պուէնոս Այրէս, եթէ նախագահ Փերոն մերժէ հրաժարիլ, հա - մաձայն իրենց վերջնագրին: Նոյն օրը ապստամբները անթելով ալ ազդարարե - ցին թէ Փերոնի կառավարութիւնը պէտք է անձնատուր ըլլայ, եթէ չուզեր որ յա - ձակում կատարուի Պուէնոս Այրէսի վրայ եւ արիւն թափի :

Ուրիշ տեղեկութիւններ ալ կը հաստա - տեն թէ ապստամբութիւնը հետզհետէ կը ծաւալի եւ թէ ապստամբները տէր տիրա - կան են արեւմտեան Արժանթինի Մենոո - զա, Սան Լուիս եւ Սան Խուան նահանգ - ներուն մէջ: Կ'ըսուի թէ Ք·զօրաբանակն ալ միացած է ապստամբներուն, որոնք ա - ռաջին օրէն գրաւած ըլլալով Փուէրթօ Պելկրանօ նաւահանգիստը եւ Պահիա Պլանքան, ձեռք անցուցած կ'ըլլան հա - րաւային Արժանթինի բանալիները :

Ապստամբները կը պնդեն թէ կառավա - րական ուժերը չեն կրցած եւս առնել Ֆորտոզան: Կռիւները կը շարունակուին քաղաքին չուրջը :

Արժանթինի կառավարական անթելը կը ծանուցանէ թէ օրեւէ ծովային յարձա - կում Պուէնոս Այրէսի վրայ՝ պիտի ջախ - ջախուի օդանաւային զերազանց ուժերով որոնց մէջ կան 30 ծանր ռմբաձիգներ :

Վերջին լուրերու համաձայն, վճռական ճակատամարտի մը կը սպասուի ժամէ ժամ, Պուէնոս Այրէսի համար: Ապըս - տամբներուն անթելի կայանը հրամայեց Պուէնոս Այրէսի ժողովուրդին պարպել նաւահանգիստին շրջանը, ազդարարելով թէ պիտի ռմբակոծեն, եթէ փերոնի կա - ռավարութիւնը չարունակէ զօրք համա - խմբել: Կ'ըսուի թէ ապստամբները ոչն - չացուցած են երկու զինուորական կառա - խումբեր, օդային ռմբակոծութեամբ : Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ քանդած են այն նաւթուղին որ բնական կազ կը հայ - թայթէ մայրաքաղաքին:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐՋԱՑԱԾ

Փարիզի հանրակառքերը երկմ ալ չբա - նեցան: Մեթրօն բաղդատաբար լաւ էր · կառախումբերը կը բանէին 90 առ հա - րիւր: Ոչ - համայնավար սենտիքաները կոչ մը ուղղած էին երկմ, որպէսզի վեր - սկսին աշխատանքը: Այս առթիւ կ'ամ - բաստանէին Աշխատանքի Դաշնակցութիւ - նը թէ քաղաքական նպատակները կը հե - տապնդէ, չյաւելով Փարիզի հաղորդակ - ցութիւնները: Միեւնոյն առեն կը պախա - րակեն կատարուած բռնութիւնները:

Իսկ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը դե - կոյց մը հրատարակելով, կը հրահանգէ հանրակառքի բոլոր բանուորներուն «ուժգնօրէն չարունակել պայքարը, որ - պէսզի վարչութիւնը եւ հաղորդակցու - թեանց նախարարութիւնը պատասխանեն ունկնդրութեան խնդրանքին, պարզելու համար իրենց պահանջները » :

× Կացութիւնը մտահոգութիւն կը պատճառէ նաեւ գաւառի մէջ: Նանթէն կը հաղորդեն թէ պայքարը սաստկացած է եւ թէ չատ մը գործատէրեր կը մերժեն եւս առնել չարք մը պաշտօնեաներու արձակ - ման որոշումը:

Շատ մը գործատէրեր եւ առեւտրա - կաններ խնդրած են վարչապետէն որ «թոյլ չտայ կարծել թէ լայն հնարաւո - րութիւններ կան աշխատավարձի յաւել - ման համար » :

ՊՈԼՍՈՑ ԴԻՊՔԵՐՈՒՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ առժամեայ տեղեկագրի մը համաձայն, Սեպտ. 6ի խառնութեանց առեն ամբողջովին քան - դուած են 862 խանութներ քաղաքի կեդ - րոնին մէջ: Միայն Իսթիքլալ ճաոտէսիի մէջ (Բերայի Շիտակը) քարուքանդ եղած են 275 խանութներ :

Այս հաշիւները կը վերաբերին Բերայի, Կալաթայի եւ Սիրքէճիի: Տեղեկագիրը չի յիշեր կողմնակի փողոցներու, արուար - ձաններու եւ ուրիշ թաղերու մէջ կատար - ուած քանդումները: Ֆրանսացիներու վր - նասը կը հաշուեն մէկուկէս միլիոն լիրա (մօտ 65 միլիոն ֆրանք) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԴԱՂՏՆԻՔԸ ՊԱՐԶՈՒԵՑԱՒ, — Աւբս - տրալիոյ խորհրդային դեսպանատան նախկին քարտուղարը, Վլատիմիր Պետ - րով, որ մեւեւնոյն առեն դաղտնի սպա - սարկութեանց պետն էր, կը հաստատէ թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան եր - կու պաշտօնատարները, Պըրճըս եւ Մըք - լին, որոնք անհետացան 1951ին, ի հա - շիւ Ս· Միութեան լրտեսութիւն կը կա - տարէին քան տարի առաջ, երբ ուսանող էին Քէմպրիճի համալսարանին մէջ եւ թէ բազմաթիւ կարեւոր վաւերապիրներ յանձնած են: «Երկուքը միասին փախան 1951 Մայիս 25ին, վասնզի հասկցան որ կասկածելի դարձած են եւ կը հետապն - դուին Անգլիոյ Ազահովութեան ոեւչու - թեան կողմէ»:

ԿԻՊՐՈՍԻ Նիկոսիա քաղաքին անգլիա - կան կաճառը հրկիզուեցաւ երկու հազար հոգինոց ամբոխի մը կողմէ: Անգլ· զօրքը բազմութիւնը ցրուեց արտասուաբեր կա - զով, բայց հրկիզումը վերջացած էր ար - դէն: Կրակի տրուեցաւ նաեւ ոստիկա - նական կառք մը: Կաճառին չէնքը չին - ուած էր հարիւր տարի առաջ եւ կը բաղ - կանար 16 սենեակներէ: Մատենադարանը ունէր 16·000 գիրք:

ԵՐԳԻ ԴԱՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Կոմիտաս երգչախումբի վարչու - թիւնը կը տեղեկացնէ թէ երգի փորձերը տեղի կ'ունենան ամէն երկուշաբթի ժամը 21ին, (Սեպտ· 19էն սկսեալ), ոիւ Լուի Պլանի եկեղեցին:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ճշդա - պահ ըլլալ: Անոնք որ կը փափաքին մաս - նակցիլ երգչախումբին, կրնան արձանա - գրուիլ վերոյիշեալ փորձի օրերուն :

ՆՈՐ ՀԱՅԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

Աշխատասիրեց ՓՐՕՖ· Ց· Ց· ՁԱԳ - ՄԱԳՃԵԱՆ :

1424 էջ: Բառարանէն զատ կը պարու - նակէ պատմական, բաղաքական եւ ընկե - րային գիտելիքներ :

Բ· տպագրութիւն: Հրատ· «Ազդակի , Պէյրութ: Դին 4000 ֆրանք :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ· Փօլատեան: Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (տր - ձակ եւ ոտանաւոր): Տպ· Յուսաբեր , 1955: Գին 500 ֆրանք:

Դիմել «Ցուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

ԾԱՒՈՒ ՄԵՐԵՆԱՆԵՐ

Սոիպողաբար ծախու են երկու սիւր - ժըքէօզ (Ինիօն Սպեսիալ, 15–400 ու - ֆերանսիէլով) եւ Սէճմէ 81 Ք 22, բո - լորը լաւ վիճակի մէջ եւ պատրաստ ան - միջական գործածութեան, իւրաքանչիւրը 100·000 ֆրանք:

Դիմել Տիկին Առաքելեանի՝

25, Rue Gabriel Périe, Le Pecq (S, et O,)

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎՃՌԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե - կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւոր պաշտօն - եայ մը պիտի ղրաղի ծնողներուն դիմում - ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեօն :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կայ· Խաչի Անկէնի «Մահակ–Մես - րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե - րսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի , ժամը 14ին, 8 ոիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լա - պատի Մէրի Անէէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծը - նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա - նագրել իրենց զաւակները :

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ ՏԻՍԻՆԻ ԱԶԳ· ԴՊՐՈՑԻ

Արձանագրութեանց համար դէ - մել ուսուցչուհի Տիկին Ա· Միլտոնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8 :

*
**

ՍԵՒԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ
Հոկտ· 2ին, կիրակի· կէսօրէ վերջ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Դպրոցական վերամուտի առթիւ ապա - հովեցէք ձեր պզտիկներուն դասագիրքե - րը: Հայերէնի ուսուցման համար ընդուն - ուած դասագիրքերն են, հեղինակու - թեամբ Մ· Պարսամեանի ·—

ԱՐԱՐԱՏ այբբենարան– ընթերցարան	100
ԱՐԱՐԱՏ Բ· գիրք	200
ԱՐԱՐԱՏ Գ· գիրք	300

Նոր Քերականութիւն Արդի հայ լեզ - ուի, Ցուվհ· Գազանճեանի, տարբ· Մէջքին եւ բարձր· 200, 400, 500:

Մանուկներու բեմը, Ա· Գրաճեան (Մանկական – պատանեկան արտասանու - թիւն, տրամախոսութիւն եւ թատերդու - թիւն) պատկերազարդ 1200

Հայ – հայ բառարան, Մ· Գաբամաճեան՝ 3·500

Ֆրնս–հայ բառարան Եղիա Տէմիրճիպաշ - եան 2·500

Անգլ – հայ– բառարան, Բրօֆ· Ց· Ց· Զազմազճեան 4000

Հայասահմանեան նահանգներու ծը - նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա - նագրել իրենց զաւակները :

*
**

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿ ԿՈՒԶՈՒԻ

Առանձին տիկնոջ մը համար մէկ կամ երկու սենեակի պէտք կայ խոհանոցի ի - րաւունքով առանց կարասիի, Փարիզի բուռնքով 2րդ, 9րդ կամ 10րդ թաղամասերուն մէջ: Դիմել վարչութեան :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Ֆ· Կ· Խաչի մասնա - ճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ, ընկե - րուհիները, այս չաբաթ ժամը 21ին, ընկ· Պասմաճեանի բնակարանը:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՕՐԸ
ՀՈԿՏ· 22ԻՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Սէն Թեոմի իր յաճախորդներուն կը յայտարարէ թէ հոկտեմբեր մկկէն սկըս - եալ կ'ընդունի հիւանդներ երեքշաբթի , հինգշաբթի, չաբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3էն 7ուկէս:

38, Ch. du Château Gombert
St, Jérôme, Marseille

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե·Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ
Մեքենաներու նորոգութիւն
ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՔՈՎ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Surjeteuses, raseuses
R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Դորգ նորոգող մը եւ նորոգութիւն տալով ուզող աշակերտ մը: Դիմել՝
GOLDMAN, 12, Rue du Moulin Joly
Paris (11) Tél. OBE. 57-85

*
**

Անթըքիրընէօրներ կանացի հագուստի համար, խնամուած աշխատանք :
Դիմել՝
Maison CHARHON
115, Rue d'Aboukir, Paris
Tél. GUT. 51 15

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

Իսկի հինգշաբթի օրերու հայերէնի դա - սընթացքին համար ուսուցչուհի մը կը փնտռուի: Դիմել հոգաբարձութեան, Մը - րմեան ակումբ, ոիւ տը լա Տէֆանս, Իսկի լէ Մուլինօ :

ԾԱՒՈՒ Լ ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Մարսէյլի արուարձաններէն Սէն Լուի մէջ Տիկին Եօթնեղբայրեանի օգասուն ա - զարակը, հայկական հանդէսներու վայ - րը: Ունի երկու հեկտար եւ ութ հարիւր քառ· մեթր , երկու յարկով տուն մը քը - սան սենեակներով: Ջեւափոխութեան ա - մէն յարմարութիւն ունի, չատ նպաստա - ւոր գին: Դիմել հետեւեալ հասցէին ·—
Campagne Caillol, Traverse Chevalier
St. Loup, Marseille

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՁՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

21

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI

21 SEPTEMBRE

1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7781 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3192

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿԴԻՄԻ ԺՊԻՏՆԵՐ

●

Իբարու եաեւէ Մոսկուա հրաւիրելով երկու Գերմանիաներու վարչապետները, բազմանգամ պատուիրակութեանց հետ, Ն. Միւլթիւնը հրապարակաւ պարզեց իր «զաղանիքները»:

Կեդր. Կոմիտէին լեզուանի քարտուղարը, Խրուշչեւ սոխակ զարճած էր ընդունելութեանց առթիւ:

Ինչ որ կառավարութիւնը չէր ուզեր ընել մառեչալ Բուլկանինի կամ Պ. Մոլոթովի բերնով, ինք բաւ ժպտագին, բայց բոլշեւիկեան կոպտութեամբ.

— « Եթէ Արեւմուտքի մէջ կը կարծեն որ մենք մէկդի պիտի դնենք Մարքս – Լենինեան ուսմունքը, չարաչար կը սխալին: Անոնք որ ատոր կը սպասեն, պէտք է սպասեն որ «խեցգետինը սուլել սորվի» (ռուսական ասած): Մենք համոզուած ենք որ համայնավարութիւնը պիտի յաղթանակէ ամբողջ աշխարհի մէջ»:

Այս առթիւ յիշեցուց թէ ըսեր էն առեւտրական Գերմանիոյ վարչապետին՝ որ իր հետեւած ճամբան — դրամատիրութիւն — «դերեզմանի ճամբան է», իսկ առեւելեան Գերմանիան հետեւելով իրենց ուղեցոյցին՝ դէպի ապագան կ'երթայ:

Միայն այս յայտարարութիւնը բաւական է, ըմբռնելու համար թէ Ն. Միւլթիւնը ինչո՛ւ դժուարութիւններ կը յարուցանէ, ամէն անգամ որ սեղանի վրայ կուգայ Գերմանիոյ երկու մասերու միացման խնդիրը:

Արեւելեան Գերմանիան պատուհասն մըն է Մոսկուայի համար, ոսոխներ կատարելու համար դէպի արեւմուտք:

Բոլշեւիկեան յեղափոխութեան պայթումէն անմիջապէս եաքը, երբ իր դիրքը բաւական ամրացաւ, Մոսկուան անձկութեամբ կը հետեւէր Գերմանիոյ ներքին անցուդարձին:

Լենին այնքան լաւատես էր որ, կը նախատեսէր թէ այնտեղ ալ կարմիր դրօշ պիտի պարզուի 1925 Հոկտեմբերին:

Դէպքերը բոլորովին տարբեր ուղղութիւն ստացան: Եւ ծնաւ նպաստականութիւնը, մինչ Իտալիոյ մէջ կը զարգանար Ֆաշականութիւնը:

Երկրորդ աշխարհամարտը կործանեց Գերմանիան, որ երկուքի բաժնուած կը մնայ մինչեւ այսօր:

Ամերիկայի մասնագէտները երբեմն ակնարկով դիտել կուտան թէ իրենց բանակը կրնար Գերմանիոյ արեւելեան սահմանները ալ դրաւել, բայց ճղեց որ Ռուսերը վայելեն այդ պատիւը:

Այսպէս կամ այնպէս, հաւաքական յաղթանակին չնորհիւ Ն. Միւլթիւնը այսօր ունի զօրաւոր խարիսխ մը,— արեւելեան Գերմանիան, 18 միլիոն բնակչութեամբ:

Այնտեղ բոլշեւիկեան կարգուսարքը հաստատուած է բռնօրէն: Իսկ հիմա որ հրատապ հանգամանք ստացած է ազատ քուէարկութեան եւ միացման խնդիրը, Ն. Միւլթիւնը ամէն միջոց պիտի փորձէ, որպէսզի ձեռքի տակ պահելու համար:

Արդէն իսկ ձեռնարկած է աւելի զօրացնելու իրրեւ թէ ժողովրդավար հանրապետութիւնը, բարձրացնելով անոր մի – ջազգային դիրքը եւ զայն հաւասար բռնելով բուն դերման պետութեան՝ արեւմտեան Գերմանիոյ հետ:

Միւս կողմէ, դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելով արեւմտեան Գերմանիոյ հետ, պիտի ջանայ նոր պատրուակներ գտնել, ձգձգելու համար միացումը:

«Մենք պէտք չունինք պատերազմելու. խաղաղ մրցումը կը բաւէ», կ'ըսէր Խրուշչեւ:

Եզրակացութիւնը,— խաղաղ կեանկ – ցութիւն եւ ժպիտներ, ապահովելու համար համայնավարութեան յաղթանակը:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱՒ

●

ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՆՁՆԵՑ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՒԻՆԵՐԸ ԴԱԴՐԵՑԱՆ ԵՒ ՄԱՅՐԱՔԱ – ՂԱՔԸ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ ԱՀՌԵԼԻ ՌՄԲԱԿՈՒԾՈՒԹԵՆՆ ՄԸ.— ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԻՒ – ՏԱՏՈՒՐ ՄԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Արժանթինի հանրապետութեան նախագահը, Փերոն հրաժարեցաւ Սեպտ. 19ին, բանակին յանձնելով իշխանութիւնը: Անմիջապէս զինուորական իշխանութիւն մը կազմուեցաւ երեք զօրավարներէ եւ երկու ծովային սպաներէ, խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար:

Ինչպէս գրած ենք արդէն, ապստամբները վերջնագիր մը ուղղած էին Փերոնի, որպէսզի հրաժարի, այլապէս նաւատորմը պիտի ռմբակոծէր մայրաքաղաքը, Պուէնոս Այրէս: Այս սպառնալիքին առջեւ, Փերոն հետեւեալ յայտարարութիւնը հաղորդեց անթելով.—

«Բոլոր միջոցներով փորձեցինք յարգել եւ յարգել տալ սահմանադրութիւնը: Ծառայեցինք ժողովուրդի շահերուն, համակերպելով անոր կամքին: Բայց եւ այնպէս, ոչ Սահմանադրութիւնը, ոչ ալ օրէնքը կրնան վեր դասուիլ ազգին եւ անոր շահերէն: Մեր կամքով չէր որ կռուեցանք, այլ մղուելով յեղափոխական – ներէն որոնք պատրաստած էին կռիւը: Քանի մը օր առաջ առաջարկեցի հրաժարիլ, եթէ կարելի էր այդ կերպով լուծել ներկայ քաղաքական խնդիրները: Այժմ ալ այդպէս կը մտածեմ: Փոխ – վարչապետը եւ օրէնսդիր իշխանութիւնը եւս կը հրաժարին, հետեւելով իմ օրինակին: Միւս կողմէ կը մտածեմ թէ չկայ մէկը որ ի վիճակի ըլլայ լուծելու հարցը: Բանակը կրնայ առանձնել իշխանութիւնը, խաղաղեցնելու համար երկիրը, համապատասխան ձեւով եւ անյապաղօրէն: Ես համոզուած եմ թէ բանակը եւ ժողովուրդը պիտի ջախջախեին ապստամբութիւնը, բայց դիմը չատ սուղ պիտի ըլլար, խիստ արիւնալի եւ վնասակար՝ երկրին չահերուն: Ես որ այնքան կը սիրեմ ժողովուրդը, խորապէս տառապած եմ իր պայքարին եւ մարտիրոսութեան համար, չեմ ուզեր մեռնիլ առանց վերջին փորձ մը կատարելու եւ երկրին խաղաղութիւնը եւ բարօրութիւնը ապահովելու: Մինչ իմ մարտական ոգիս կը մղէ մարտնչիլ, հայրենասիրութիւնս եւ ժողովրդասիրութիւնս կը դրդեն ամբողջովին ձեռնթափ ըլլալ»:

Զինուորական դիկտատուրան հրամայեց բանակին, նաւատորմին եւ օդանաւային ուժերուն կրակը դադրեցնել անմիջապէս: Արդէն իսկ բանակցութիւններ կը կատարուին ապստամբներուն հետ: Աչխատանքի Դատնակցութիւնը, որ վեց միլիոն անդամ կը հաշուէ եւ որ կուսակիցը էր Փերոնի, նոյնպէս յանձնարարեց հրահանգներ ստանալ իրենց կեդրոններէն:

Կարդինալ Քասիէլլո նոյնպէս կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին, որպէսզի հանդարտ կենայ:

Ապստամբներուն անթելը կը ծանուցանէ թէ Փերոնի կուսակիցները անձնատուր կ'ըլլան բոլոր ճակատներուն վրայ, առանց որ եւ է պայմանի: Պաշտօնական դիակոյց մը եւս կը հաստատէ թէ ապստամբները յաղթական են ամբողջ երկրին մէջ, «որ միացած է ազատութեան դատին»: Զեկոյցը կը հրաւիրէ քաղաքացիները յանձնել բոլոր զէնքերը, քանի որ պաշարման վիճակը չէ ջնջուած:

Փերոնի բանակին հրամանատարը խնդրած էր ապստամբներէն պահել իրենց դրաւած դիրքերը եւ բանակցիլ հաշտութեան մասին, արիւնահեղութիւնները

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԵՐԿՈՒ ՉՈՀԵՐ

Քստմնելի պատմութիւն մը կ'իմանամ «*Արեւելք*»ի վերջին թիւերէն:

Հալէպի մէջ 65 տարեկան Հայ մը կը սպաննէ իր աղջիկը, եւ կ'երթայ անձնատուր կ'ըլլայ ոստիկանութեան:

Շարժառի՞թը,— աղջիկը յաճախ տուներէն դուրս կ'ելլէ եղեր օտար անձի մը հետ, սիրատուչոր պտոյտներ կատարելով մինչեւ Պէյրութ եւ Զահլէ:

Օր մըն ալ տուն կուգայ՝ վրայ տալով ամէն բան:

Պատուախնդիր հայրը, որ շատոնց կռնատած էր պաղարիւնը, կատաղութեան նոպայի մը մատնուելով, ատրճանակը կ'առնէ եւ գետին կը փռէ մեղաւորուհին:

Աւելորդ է ըսել թէ դէպքը մեծ յուզում կը պատճառէ Հալէպի մէջ:

Այն աստիճան որ, մեր պաշտօնակիցը պարտի սեպեր է թէ կառավարութեան եւ թէ ազգ. առաջնորդարանին ուշադրութիւնը հրաւիրել, ընկերային չարիքի մը վրայ:

Իր պատմութեան համաձայն, վատահամբաւ որջ մը ազատօրէն կը բացալերէ անվորձ աղջիկներու սայթաքումները, ինչ որ կրնայ տեղի տալ նոր չարիքներու:

Ուրեմն, սխալ հասկցուած ազատութիւն մը աւերներ կը գործէ, նաեւ, յետամնաց համարուած գաղութներու մէջ, ընտանեկան բոյներ քանդելով:

Այլասերման փոսերէն մէկն ալ այս:

Չոհեր են երկուքն ալ, անվորձ աղջիկը որ բաղաբէ բաղաբ մաղ կուգար օտար անձի մը հետ, առանց մտածելու հետեւանքները: Եւ ընտանիքի պատուական հայրը, որ այլ եւս անիմաստ կը գտնէր ապրիլ, տեսնելով իր զաւակը՝ բուրջի մը վերածուած:

Չեմ գիտեր թէ ո՛ր դպրոցը յաճախած էր այս մոլորեալ մանկամարդուհին: Եւ կամ, ի՞նչ շրջապատ ունէր:

Ամէն պարագայի մէջ, այս եղերական դէպքն ալ կ'ապացուցանէ թէ «մոտեռն» բարբերը վարակիչ հանգամանք ստացած են նոյն իսկ Միջին Արեւելքի մէջ:

— Այստեղ Փարիզ է, կ'ըսեն շատեր, երբ դիտողութիւն ընէք անպատշաճ ա – րարքի մը առթիւ:

Իսկ Հալէպի մէ՞ջ: Թերեւս կ'ըսեն, իրրեւ չմեղանիք. — Այստեղ անապատ է, ովասիս փնտռելու կ'երթամ Լիբանանի լեռներուն մէջ եւ Միջերկրականի ափերուն վրայ:

Առանց մտածելու որ, հազիւ ճամբայ ելած, կը դառնան անոնէր անդաստան ո եւ է սրիկայի թաթին տակ, դժոխքի վերածելով տունը ... Վ.Ա.Հ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՁՕՐԱՑՆԷ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

●

ԱՐԲԱՆԵԱԿ ԵՐԿԻՐԸ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԳՆ – ՐԻՇԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ, ԲԱՆԱԿ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

Մոսկուայէն կը հետագրեն թէ Ն. Միւլթիւնը եւ արեւելեան Գերմանիոյ պատուիրակութիւնը կը չարունակեն բանակցութիւնները: Մասնագէտները դաշինքի նախագիծ մը մշակած են որով արեւելեան Գերմանիան պիտի ստանայ օրինական նոյն դիրքը ինչ որ արեւմտեան երեք պետութիւնները չնորհած են արեւմտեան Գերմանիոյ: Դաշինքը հանդիսաւորապէս պիտի ստորագրուէր երկու, երեքշաբթի:

Արեւելեան Գերմանիոյ փոխ – վարչապետը, Իւլպրիխտ, որ միեւնոյն ատեն համայնավար կուսակցութեան քնդկ. քարտուղարն է, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ դաշինքին բովանդակութեան մասին. —

1· Արեւելեան Գերմանիան համաձայն է որ խորհրդային զօրքը մնայ իր հողին վրայ, խաղաղութիւնը պահպանելու համար, ցորչափ արեւմտեան պետութիւնները եւս չեն քաշած իրենց զօրքը արեւմտեան Գերմանիայէն եւ չեն փակած իրենց զինուորական խարիսխները:

2· Բայց եւ այնպէս, արեւելեան Գերմանիան կը պահէ իր պաշտպանութիւնն ապահովելու պատասխանատուութիւնը, սեփական զինեալ ուժերով:

3· Գերմանիոյ վերամիացումը պէտք է կատարուի ուղղակի յարաբերութիւններ հաստատելով Պոնի եւ արեւելեան Պերլինի միջեւ:

Մառեչալ Բուլկանին եւս յայտարարեց իր կարգին.—

1· Ջնջուած է մարզպանի պաշտօնը արեւելեան Գերմանիոյ մէջ: Իր այն իրաւասութիւնները որ կապ ունին ամբողջ Գերմանիոյ հետ, Մ. Նահանգներու, դադրեցնելու համար, բայց Քորտոպայի անթելը պահանջեց որ Փերոն հրաժարի առանց որեւէ պայմանի: Այդ պահանջին վրայ էր որ հրամանատարը հաղորդեց Փերոնի հրաժարումը: Նախագահը տիրաբար կ'իշխէր մինչ տարիէ ի վեր:

× Կիրակի օր կառավարութիւնը հրամայած էր փակել բոլոր դպրոցները, տարրականէն մինչեւ համալսարանները:

Ուրեմն, սխալ հասկցուած ազատութիւն մը աւերներ կը գործէ, նաեւ, յետամնաց համարուած գաղութներու մէջ, ընտանեկան բոյներ քանդելով:

Այլասերման փոսերէն մէկն ալ այս:

Չոհեր են երկուքն ալ, անվորձ աղջիկը որ բաղաբէ բաղաբ մաղ կուգար օտար անձի մը հետ, առանց մտածելու հետեւանքները: Եւ ընտանիքի պատուական հայրը, որ այլ եւս անիմաստ կը գտնէր ապրիլ, տեսնելով իր զաւակը՝ բուրջի մը վերածուած:

Չեմ գիտեր թէ ո՛ր դպրոցը յաճախած էր այս մոլորեալ մանկամարդուհին: Եւ կամ, ի՞նչ շրջապատ ունէր:

Ամէն պարագայի մէջ, այս եղերական դէպքն ալ կ'ապացուցանէ թէ «մոտեռն» բարբերը վարակիչ հանգամանք ստացած են նոյն իսկ Միջին Արեւելքի մէջ:

— Այստեղ Փարիզ է, կ'ըսեն շատեր, երբ դիտողութիւն ընէք անպատշաճ ա – րարքի մը առթիւ:

Իսկ Հալէպի մէ՞ջ: Թերեւս կ'ըսեն, իրրեւ չմեղանիք. — Այստեղ անապատ է, ովասիս փնտռելու կ'երթամ Լիբանանի լեռներուն մէջ եւ Միջերկրականի ափերուն վրայ:

Առանց մտածելու որ, հազիւ ճամբայ ելած, կը դառնան անոնէր անդաստան ո եւ է սրիկայի թաթին տակ, դժոխքի վերածելով տունը ... Վ.Ա.Հ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՆՈՐ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի օր իր Բ. նիստը գումարեց Փարիզի եկեղեցւոյ ներկայացուցչական ժողովը, նոր վարչութիւն մը ընտրելու համար: Ներկայ էին 22 անդամներ: Առաջին քուէարկութեամբ ընտրուեցան.— Պ. Պ. Յակոբ Տէր Յակոբեան (20 քուէ), Արմէն Բարսեղեան (19), Արտաշէս Բամպուքճեան (19), Թովմաս քհնյ. Մինասեան (18), Նուրհան Փրէնկեան (18), Պարէտ Բամպուքճեան (13), Սեդրակ Քարեան (13):

Համեմատականի մնացած էին Պ. Պ. Պատրիկ Կէնճեան և Կարապ. Յակոբեան, որոնք ընտրուեցան երկրորդ քուէարկութեամբ, իւրաքանչիւրը առանալով 14 քուէ:

Ժողովը յաջորդ նիստին յետաձգեց կազմել յանձնախումբ մը, նախորդ վարչութեան բարոյական եւ նիւթական հաշիւները քննելու համար:

ՓԱԿՈՒՄ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ա. Ահարոնեան Դամբարանի կեդր. յանձնախումբը իր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնէ կոմիտէներու, ընկերներու, համակիրներու եւ բարեկամներու — Ֆրանսայի թէ արտասահմանի մէջ — որոնք այնքան արտաբուխ կերպով մասնակցեցան ժողովրդական հանդանակութեան, դիւրացնելով շիրմին կառուցումը, արժանի և պատշաճ վայելչութեամբ:

Ցանձնախումբը կը յայտարարէ թէ հանգանակութիւնը փակուած է:

Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի հետ կնքուած համաձայնութեամբ, փոխանցուած են արեւելեան Պերլինի խորհրդային պետպանին:

2· Ջնջուած են վերատուչիչ խորհուրդի օրէնքը եւ դրաման հետեւանքով հաստատած կարգուսարքը:

Այս տնօրինութիւնները չատոց կատարուած են արեւմտեան պետութեանց կողմէ, արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ:

Իւլպրիխտ ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ ծրագրուած դաշինքը զործելու ամէն պատուիրեն կուտայ արեւելեան Գերմանիոյ, ներքին թէ արտաքին ճակատի վրայ, մէջն ըլլալով արեւմտեան Գերմանիան:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՔԻԶ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

(Ր. եւ վերջին մաս)

Այս պերի կոյսերէն գեղուհի մը որ վերապահուած էր Քափթան փաշայի եւ բանտարկուած էր նոր ցռկանաւին մէջ, բացառիկ հերոսական արարքով մը յաջողեցաւ հրկիզել նաւը: Թէեւ պայթումին հետ ինքն ալ օդը ելաւ, սակայն երկու ուրիշ ցռկանաւեր որոնք արշաւախումբին ոսկեայ պահեստը կը կրէին, ազնիւցան:

Նիկոսիոյ հետ Թուրքերուն ձեռքը ին – կաւ Պաֆոսը, Լիմասոլը, Լարնաքան: Գրեթէ ամբողջ Կիպրոսը Թուրքերուն ձեռքը անցած էր, բայց տակաւին Ֆամակուսթայի կը դիմադրէր խրոխտաբար:

Մինչ Թուրքերը այս սխրագործութիւնները կը կատարէին Կիպրոսի մէջ, ան – դին Կրետէի Գանտիա նաւահանգիստը հաւաքուած զաշնակից նաւատորմը հապճեպ տեղէն կը սկսէր շարժիլ: Նիկոսիոյ անկումէն տասներեք օր վերջը Դաշնակիցներու նաւատորմը կը հասնէր Քաս – թէլորիզօ կղզեակը, Ատալիոյ քացերը, ուր զօրաւոր փոթորիկ մը կը ցրուէր զայն: Այս բնական պէտէն պարտասած՝ զաշնակից ծովակալները որոշեցին եւ դառնալ, կիպրոսը իր բախտին ձգելով:

Ի դուր Ֆամակուսթայի քաջերը կը դիմադրէին, ի դուր քաղաքին բարձր աշտարակներէն դէտեր հորիզոնը կը պըր – պտէին, ոչ մէկ բարեկամ առագաստ – նաւ կ'երեւէր: Իրաւ է թէ 1571 յունուարին, Մարք Անթուան Քիրինի, խիզախ արշաւով մը կը յաջողէր իր ցռկանաւէն 1600 հոգի յամաք հանել Ֆամակուսթայի օգնելու համար, սակայն այս ձեռնարկը առանց վաղորդայնի մնաց, իրրեւ եղա – կան դէպք մը, ապացուցանելով ապիկար ծովակալներուն թէ խիզախ ձեռնարկ մը կրնար յաջողիլ:

Ֆամակուսթայի վրայ յարձակումները սկսաւ Լալա Մուսթաֆա 26 Մայիս 1571–ին եւ 65 օր չարունակ ամբակոծութիւն – ները, ականներու պայթումները եւ հե – տեւակազօրքին խելայեղ յարձակումները չարունակուեցան անդադար:

Քաղաքին պաշտպանութեանը կը հս – կէին կառավարիչը Մարք Անթուան Պռա – կատինօ, իր եղբայրը՝ զինուորական հը – րամանատար Ճան Անտրէ Պռակատինօ եւ Անթուան Քիրինի, ընդհանուր վերահս – կիչի պաշտօնով:

Երբ 1571 Օգոստոս 1ին Ֆամակուսթա – յի կառավարական պալատին վրայ երեւ – ցաւ սպիտակ դրօշը, քաղաքին մէջ այլեւս ուտելիք բան չէր մնացած: Ինչ որ կարելի էր ուտել՝ ձի, էշ, շուն, կատու, սպա – ռած էին: Ցամքած էր նաեւ քաղաքին ջուրի պաշարը եւ պահակազօրքը կը մեռ – նէր անօթութենէ եւ հիւանդութենէ:

Իսկ Թուրքերը, քաղաքին պարիսպնե – րուն տիրելու համար 50·000 հոգիի կո – րուստ մը տուած էին եւ սպառած 150·000 ռումբ: Հակառակ այս զոհողութեանց եւ պարիսպներուն տիրելու մասնակի յաջո – ղութեան, տակաւին Ֆամակուսթայի մէջնաբերդը կը մնար կանգուն եւ կը դի – մադրէր Թրքական յարձակումներուն:

Լալա Մուսթաֆա փաշա, անհամբեր, քաղաքը ամբողջապէս գրաւելու, առա – ջարկեց Պռակատինոյի թէ քաղաքին անձ – նատուութեանը փոխարէն յանձն կ'առնէր վենետիկի պահակազօրքը, իր զէնքերը – վը փոխադրել Գանտիա եւ քաղաքին բը – նակչութեան չդպիլ:

Համաձայնութեան կնքումէն վերջ, 5 Օգոստոսին, Վենետիկցիները քաղաքէն դուրս եկան, թափօր կազմելով, Մարք Անթուան Պռակատինոյի առաջնորդու – թեամբ, Թրքական բանակատեղին երթա – լու համար:

Մարք Անթուան Պռակատինոյի կը հե – տեւէին Ասթօր Պակլիոնի, Լուիճի Մար – թինէնկո, Անթօնիօ Քիրինի, Անտրէա Պռակատինօ, Քարլօ Թակոնակո, Ֆրան – քօ Սթարքօ, Հելկոր Պրեվիա, Ժերոմ Մա – սելի եւ ուրիշներ: Բոլորն ալ թէեւ վի – րակապերով, տակաւին հպարտ կը քալէ – ին, Եւրոպացիներու ընդոծին միամտու – թենէն տարուած: Այս խումբէն՝ միայն Անթօնիօ Քիրինին էր որ իր տասնըւթը դարուններուն զեղեցիկ երիտասարդու – թիւնը կը պահէր անվթար:

Քաղաքին դրան առջեւի դաշտին մէջ, Թրքական բանակը կը տարածէր իր վը – րանները: Անոնք այդ օրը գատարկուած էին իրենց զինուորներէն: Թրքական բա – նակը եկած խոնուած էր ճամբուն երկու կողմերը, դիտելու համար Վենետիկցինե – րու անցքը: Հոն էին Թրքական զանազան վաշտերու զինուորները, Աքընճիները, Ե – նիչէրիները, Ազապները, Ալպանացի նե – տաձիգները եւայլն:

Իսկ՝ սպարապետ Լալա Մուսթաֆայի վրանին առջեւ զօրահանդէսի կարգով դիրք էր բռնած Աճէմի օղլաններու վաշ – ը, ուռուցիկ գլխանոցով, սեւ երիզով զարդարուած կապոյտ բաճկոններով, կարմիր ուռուցիկ տարատներով եւ մերկ սրունքներով:

Վրանին ներսը, Լալա Մուսթաֆա՝ ծալապատիկ նստած, պարսկական թան – կարժէք գորգի մը վրայ, շրջապատուած էր սպայակոյտին, կը սպասէր Վենետիկ – ցիներուն: Ան՝ գլխուն խոշոր փաթթոց մը, հագած էր մետաքսեայ պատմուճան մը եւ ուսերուն վրայ ձգած էր մուշտակէ վերարկու մը: Իր քովը կեցած էր գինա – կիցը՝ ոսկեզօծեան սուրը եւ մանկլաւը, բռնած եւ իր քարտուղարը Ալին՝ որ այս պատերազմին պատմագիրը եղաւ: Աւելի հեռու ոտքի կեցած էին՝ ըստ իրենց աս – տիճաններուն, Գափթան փաշա Փիալին, Ենիչէրիներու Աղան, Ալճատոլուի Պէյլէր Պէյը, Գարամանի, Սեբաստիոյ եւ Սուլ – խաւիրի կառավարիչները, Մորէայի, Եանեայի, Թրիհալայի պէյերը եւ բանա – կին գլխաւոր լմամները:

Լալա Մուսթաֆա, Թրքական կեղծ քա – ղաքավարական ձեւերով ընդունելէ վերջ Պրակատինօն, իրեն ներկայացնել տուաւ անոր հետեւորդները: Սակայն իր վատ – չոտ աչքերը չէր հեռացներ դեղեցիկ Քի – րինիէն:

Լալա Մուսթաֆա նախապէս կնքուած համաձայնութիւնը հաստատեց, սակայն անոր գործադրութեանը համար նոր պայ – ման մը առաջարկեց, — իրեն տալ դեղե – ցիկ Քիրինին:

Պրակատինոյի մերժումին վրայ զայ – րացած, հրամայեց կալանաւորել ամբողջ պատուիրակութիւնը եւ բացի Պրակատի – նօէն, որուն վերապահած էին Թրքական երբին չարչարանքները, միւսներուն գը – լուխները կտրել տուաւ: Ձիշդ այդ պա – հուն կանխապէս պատրաստուած ծրարի մը համաձայն կը սկսէր Ֆամակուսթայի ընդհանուր ջարդը:

Տասը օր չարունակ Պրակատինօ են – թարկուեցաւ հարիւր տեսակ չարչարանք – ներու եւ զինուորներու ծաղրին: Կրեց անտրտունջ «Ջուրի պատիժ»ը, դանակ – ծումները, նոյնիսկ հող եւ քար կրելով իրրեւ դրաստ: Վերջապէս Օգոստոս 17 – ին, ուրբաթ, Ֆամակուսթայի Ս. Նիկո – ղայոս եկեղեցին մզկիթի վերածելու հանդիսակատարութեանց առթիւ, Ենի – չէրիներու Պէկթաշի քայլերգին նուագնե – րուն մէջ, կառավարական պալատին հը – րապարակին վրայ, լի ներկայութեան ամբողջ բանակին դահիճը սկսաւ Պրակա – տինօն մորթազերծ ընել, սրածայր դա – նակով մը:

Լալա Մուսթաֆա, Պրակատինոյի յար – դով լեցուն դիակը կովու մը վրայ դրած եւ Վենետիկեան կարմիր ամպհովանիի մը տակ, քաղաքին մէջ պատցնելէ վերջ դրկեց Պոլիս, հոն ալ ցուցադրուելու հա – մար: Ահէ դատ Սուլթան Սելիմի դրկեց անուռւկ մը լեցուն դլուխներ, Պրակատի – նոյի, Մարթինենկոյի, Պակլիոնէի եւ Քի – րինիի դլուխները:

Կիպրոսի դրաւումէն երկու ամիս եւ վեց օր վերջ, արեւմուտքի Քրիստոնեա – ները, վերջնապէս իրարու հետ համա – ձայնելով, յաջողեցաւ Լեփանթոյի առ – ջեւ, փաթրասի ծոցին բերանը, բռնել եւ ոչնչացնել Թրքական հսկայ նաւատորմը: Բայց այս յաղթանակը որեւէ ազատա – դրում մը չբերաւ Կիպրոսի որ մնաց Թր – քական Թաթին տակ 1571էն մինչեւ 1878:

1878ին է որ Անգլիան ստացաւ զայն իր – րեւ վարձակալ, Պերլինի դաշնագրով, իսկ 1914ի պատերազմին կղզին կցուեցաւ բրիտանական Թագին:

Ո՞վ կրնայ ապահովցնել թէ 100·000 Թուրք բնակչութեան դէմ 400·000 քրիս – տոնեայ բնակչութիւն ունեցող Կիպրոսը, օր մը նորէն Թուրքիոյ նուէր պիտի չար – ուի, ինչպէս տրուեցաւ Սանճաքը 1939ին, ինչպէս գոհուեցաւ Իմիրը 1922ին, ինչ – պէս ծախուեցաւ Հայաստանը: Զէ՞ որ Թուրքիան՝ անգլեւսաքսոն ճակատին չփո – խած տղան է դարձած այժմ:

ՊԵՐՃ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՆԷԶԵԱՆ

★

Մենք՝ Խիւրնէկցիներս գինքը կը ճանչ – նայինք Էնէզեան անունով, 1906ին ար – դէն վկայեալ դեղագործ էր եւ կը դործէր իր մօրեղբօր՝ դեղագործ Յակոբ Թէր – գեանի դեղարանը: Դեռ Համիտի չրջա – նին, հայրենասէր եւ բնաւորութեամբ ըմ – բոստ, կազմած էին, ընկերական չրջա – նակ մը, գինքը Միքայէլ Դաւիթեանը եւ մանաւանդ Գէորգ Աբրահամեանը, եւ քանի մը հոգի: Գինքը կը ստանար ար – դիւսած հրատարակութիւններ, ինչպէս Դրօշակ, Ռազմիկ եւ ընկերներուն կու – տար: Ես, այդ ժամանակները դեռ նոր չուկայ ելած պատանի, իրենցմէ 8 – 10 տարեկան պզտիկ, սակայն իրենց վստա – հութիւնը դրաւած էի եւ իրենց նամակա – բերն էի: Այսպէս կ'օգտուէի եկած թեր – թերն էի: Օր մըն ալ Միքայէլը մտաւոե – ցաւ եւ բանտարկեցին: Բաւական տանջեր էին, դաղտնիքներ կորզելու համար, կա – չառքով աղատուելէ ետք Պուլկարիա փա – խաւ եւ ալ չվերադարձաւ:

Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակու – մին, Դաշնակցութեան առաջին կոմիտէն կազմուած էր Գէորգ Աբրահամեանի եւ այդ օրուան Աբշակունեանց վարժարանի տնօրէն Վահրամ Արծրունիին նախաձեռ – նութեամբ, տարիներով Պուլկարիա մը – նաց, գործելով Դաշնակցութեան Պալ – քանեան կոմիտէի մէջ Թրծուած ընկերնե – րու հետ, որոնցմէ կը յիշեմ Թորոս Գաս – պարեանը եւ Զարեհ Յովհաննէսեանը եւն: Գէորգ Սեւխանեանը ինձ հաստատ – կից էր, իսկ Սահակ Յովհաննէսեանը եւ եղբայրս՝ Մկրտիչը դեռ դպրոցականներ էին այդ Թուականին:

Էնէզեանը ճանչցած եմ իրրեւ Թունդ Դաշնակցական եւ մեծ հայրենասէր:

Դէպի Հայաստան մեկնող եւ կէս ճամ – բան մնացած, չարժուն հիւանդանոցը կազմակերպուած էր, Պուլկարահայ կար – միր Խաչի կողմէ, բժիշկն էր Տօքթ. Օր – մանեանը, Միքայէլ Էնէզեա՛ն դեղա – դործ, իսկ տիկինն ալ հիւանդապահուհի էին:

1919ի վերջերն էր, հիւանդանոցի կազ – մակերպման չրջանին, Փիլիպէ կը դա – նուէի, առեւտրական դործով: Գիշեր մը ներկայ եղայ տեղական կոմիտէին մէկ ընդհանուր ժողովին: Պուլկար լայն ըն – կերվարականներու ընդարձակ սրահը նեղ կուդար բազմութեան, հոս էր Միքայէլը ընտանիքով: Ամէն ոք անհամբեր կը սպա – սէր ժողովին բացման: Օրակարդը կարե – ւոր էր, կ'ըսէին: Ցանկարծ ժողովը բաց – ուեցաւ եւ օրակարդին չանցած, կոմիտէ – ին անդամներէն մին սկսաւ տեղեկու – թիւններ տալ ծրադրուած ներկայացմա՛ն մը թէ հանդիսի մը մասին: Միքայէլը որ ինձմէ քիչ մը հեռու ոտքի վրայ կեցած մտիկ կ'ընէր, ինքնիրմէն ելած, քանի մը քայլ յառաջացաւ, ձայն ուղեց նախագա –

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Հասայ մեր ժամադրավայրը, այսինքն այնտեղ՝ ուր պէտք էր սպասէր ինծի: Մութին մէջ դիտմամբ քանի մը անդամ հազայ, յետոյ ցած ձայնով սուլեցի: Պատասխան չկար: Կրկին հազայ: Դարձեալ սուլեցի: Ի դուր ...

Սկսայ մտատանջուիլ: Տէր Աստուած, ի՞նչ պատահեցաւ, ո՞ւր դնաց արդեօք... Իրօ՞ք խաբեբայ մըն էր: Կամ յուսահատ ձգեց հեռացա՞ւ: Սկսայ ես ինծի դէմ զայրանալ: Մինչ ինկաւ կոյրին վերա – պահ արտայայտութիւնը: «Հա՞յ, թէ, խաբեբայ»: Մտածեցի ետ դառնալ: Բայց այս պարկը, անոր պարունակութիւնը, կոյրին, Աստղիկին կարծիքը իմ մասիս ..

Իսկ եթէ խեղճ մարդը սպասումէ յու – սահատ կրկին հնձան վերադարձած ըլ – լար, չէ ո՞ր ժամ ու ժամանակ չէինք դի – տեր: Զայրոյթի պէս բան մը համակեց դիս: Ոչ, պէտք էր լուծէի այս հանելու – կը: Եւ, առանց ժամանակ կորսնցնելու բռնեցի հնձանին ճամբան:

Պարկը չալակս, մութին մէջ չար ոգի – ներու, կամ դեւերու կողմէ հալածուողի մը պէս սկսայ վազել: Հազիւ տասնեակ մը քայլեր առած էի, երբ ձայն մը հասաւ ա – կանջիս: Ես դարձայ, նորեկն էր: «Ո՞ւր դանջիս: Ես դարձայ, նորեկն էր: «Ո՞ւր

— Ներողամիտ եղիր, մանչս, խոհե – մութիւնը մեծադոյն դրամագլուխն է մարդուս համար, մանաւանդ ինծի հա – մար: Կրնայիր Հայ ըլլալ, կրնայիր սա – կայն «Թոյլ» հայերէն ըլլալ: Հիբա, շատ դոհ եմ որ այդպէս չես...»: Այժմ կրնամ աւելին վստահիլ քեզի»...

Ներելու չներելու ժամանակ չկար, դի – ջերը բաւական յառաջացած էր, անհրա – ժեշտ էր տուն դառնալ: Պարկը յանձնեցի, խնդրեցի որ կրկին հնձան վերադառնայ եւ յաջորդ օրուան համար սպասէ ինծի:

Բաժնուեցանք: Ես բռնեցի տունին ճամբան եւ չուտով հասայ տեղս: Ներս մտայ անվտանդ ու «Թախտս» բարձրա – ցայ: Յոգնութենէս եւ յուզումէս սիրտս կրկին կը բաբախեր, բայց, դոհ էի որ ա – ռաքելութիւնս լիովին եւ անվտանդ կա – տարեցի: Կարծես ծանր բեռ մը ուսերէս վար դրուած էր, այնպէս թեթեւ կը դգա – յի ինքզինքս:

Անկողին մտայ, բայց քուն չունէի: Ինծի համար իրական տանջանք մըն էր այս նորեկին պարադան: Հայ մըն էր, անհրաժեշտ էր տանելի վիճակ մը ստեղ – ծել իրեն համար: Տեղ մը դտնել, դործ մը ճարել եւայլն:

Աւտուն ոտքի ելայ չատ կանուխ: Ա – տենին կարդի դրի ամէն բան: Գործիք – ները պատրաստած՝ կը համրէի վայր – կեաններըս:

Մեծ աղան մեկնելէ առաջ եկաւ, իր հր – ահանգները տուաւ: «Մտաս, այսօր նո – րէն հնձան դնա, մնացածը լրացուր, թող Հասանն ալ դայ քեզի օգնելու», (Հասանը իր կրտսեր որդին էր):

Գրեթէ դամուած մնացի տեղս: Որեւէ բառ չդտայ առարկելու, այնքան չուա – րած էի: Կրնար ամբողջ ծրաղիրս ջուրը իյնալ Հասանին ներկայութեամբ: Կըր – նար փորձանք մը պատահիլ, թէ նորեկին, որ անտեղեակ էր, եւ թէ ինծի համար: Ի՞նչ ընէի ...

Երկուքս միասին ճամբայ ինկանք: Կը քալէինք քով քովի դանդաղ, անխօս: Ճամբու ընթացքին միակ մտասեւեռումս այն էր թէ ի՞նչ ձեւով կրնայի իմացնել հնձանը ապաստանած նորեկին որ հետա – նար, կամ մութ անկիւն մը պահուէր:

Երբ հասանք բլուրին կատարը, որուն տատրատը, ձորին ափը չինուած էր հնձա – նը, սկսայ բարձր ձայնով, դրեթէ պոռա – լով չաղակերտել Հասանին հետ: Նպա – տակս էր այդ ձեւով մեր ձայները լսելի դարձնել նորեկին որպէսզի հասկնար թէ մինակ չէի եւ դլխուն ճարը նայէր: Հա – սանը, թէեւ տարօրինակ դտաւ այս յանկարծակի աճպարարութիւններս, բայց, յետոյ ինքն ալ սկսաւ ձայնակցիլ ինծի:

Հասանք հնձան, մեծ դուռը բացինք, ներս մտանք: Ձայն – ձուն չկար: Այլայ – լած վիճակ մը ունէի: Սրտիս զարկը կա –

(Շար.)

հէն եւ առանց սպասելու ճառ մը խօսե – ցաւ, ռուսահայերէն :

— Ընկերներ, Դաշնակցութիւնը ոչ պե– ղարուեստական Միութիւն է եւ ոչ ալ թատերասիրաց, ան մի քաղաքական կու– սակցութիւն է եւ ունի իր անելիքը, հոս հաւաքուած ենք, ունինք կարեւոր օրա – կարգ մը ժամավաճառ չըլլանք, պէտք է անմիջապէս գործի անցնինք : Եթէ կոմի – տէն անհրաժեշտ կը դատէ ներկայացում մը տալ, ընտրեցէք ձեր մէջէն մասնա – խումբ մը, թող ան կարգադրէ ամէն ինչ :

Բոլոր ներկաները իրեն միացան եւ այդպէս ալ եղաւ : Այդ օրէն ի վեր ան – ցած են 36 տարիներ : Ամէն անգամ որ, ժողովի մը ներկայ կ'ըլլամ եւ կամ «Յա– ռաջ»ի մէջ կը կարդամ ժողովի մը հրա – ւէրը, կը յիշեմ Միքայէլը եւ իր բարկա – ցող արտայայտութիւնը. — «Ընկերներ Դաշնակցութիւնը ոչ գեղարուեստական միութիւն է եւ ոչ ալ թատերասիրաց » :

Այնուհետեւ աշխարհ իրար անցաւ, Կիմիլճինան ուր հաստատուած էի, Ցունաստանի մաս կազմեց եւ Միքայէլին հետքը կորսնցուցի : Տարիներ վերջ լսա– ցայ թէ Պարսկաստան հաստատուած է եւ սեփական դեղարան մը բացած, սակայն կը կարծէի թէ Թեհրան չէ այլ գաւառնե– րը, աւելի Հայաստանի սահմանի մօտ, ո– րովհետեւ Հայաստանէն հեռացած գաղ – թականներէն չատերուն օգնած էր, որոնց մէջ նաեւ լինդի ծանօթ խմորնկէի երիտա– սարդի մը : (Երկու եղբայրներ էին, Բը– անթի հաստատուած : Մեկնէր էին առա– ջին կարաւանով, կարծեմ 1926ին, եւ սա– կայն տարին չըլացած , մին չունէը Պարսկաստան առած էր) :

Էմիրնէի կոմիտէն կազմակերպող ըն·· կերներէն Վ. Արծրունին, որ Եգիպտոսէն Հայաստան գացած էր, մեռաւ հոն, Գէորգը՝ աքսորին, Թորոսին յօշոտուած մարմինը գտեր էին Տէմոթեքայի ջրլա – կայքը, իսկ Զարեհը պուլկարական սահ· մանապլուխը անցած ատեն սպաննուած էր, եւ մինչեւ 1911ին վերջը Էմիրնէ մնա– լէ եաք , մեկնեցայ Կիմիլճինա եւ հոդ մնացի մինչեւ 1929 : Ցետոյ պատահեցաւ, Պալքանեան պատերազմը, 1912ին, Էմիր– նէն պաշարուած մնաց տասը ամիսներ եւ երբ Պուլկարները քաղաք մտան, քանի մը չաբաթ չանցած Սոֆիայէն Էմիրնէ հա – սաւ Կեդր· կոմիտէին լիազօրը : Ձեռքը ունէր պուլկարական սպայակոյտէն պաշ– ռնադիր մը որ կ'ըսէր թէ մեր միջոցաւ ձեռք անցած բոլոր գէնքերը, Դաշնակցու– թեան պիտի պատկանին : Այդ օրերը Է– միրնէ կը դանուէին հազարներով հայ սպաններ, զինուորներ, մեծ մասամբ Սե – բաստիացին, Շապին Գարահիսարէն եւն : Անոնց մէջ էր նաեւ ընկեր Գրիգոր Ամիր– եանը որ պաշարման ընթացքին փախչելով մեր տունը ապաստանեցաւ :

Ց. ԷՆՔՍԷՐԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑ�էՔ ԵՒ ՏԱՐԱՇԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

(Դաղուած Երեւանի թերթերէն)

●

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՄԲ գեղեցիկ նը– կարները կը չինէ Շուշանիկ Տէր Ցովհաս – նեան, որ իր գործերը ցուցադրած է Մոսկուայի «Ռեւոլուցիա» եւ Խարկովի թանգարանին մէջ : Մեծ ուշադրութիւն դրաւած է Տարաս Շեվչինկոյի դիմանկա– րը : Անոր յետոյ ստեղծագործութիւննե – րէն 23ը ցուցադրուած են Ա. Միութեան զանազան քաղաքներու թանգարաններուն մէջ : Գեղեցիկ են նաեւ Ա. Աբովեանի, Մ. Նալբանտեանի, Րաֆֆիի, Ց. Թումանեա– նի, Աւ. Իսահակեանի, Ալ. Շիրվանզա – դէի դիմանկարները : Շուշանիկ Տէր Ցով– հաննէսեան իր ստեղծագործութիւնները տարած է Երեւան իրրեւ նուէր Ա. Հա – յաստանին :

ԽՈՄ եւ խոպան հողերու չրջանները (Սիպերիա, Իւզպեկիստան եւն.) ղրկը – ուած են երեսուն չողեկաթսայ, յիսուն ելեկտրական մեքենաներ, քսան չարժա – կան ելեկտրակայանի եւ այլ սարքաւո – րումներ :

ՆՈՐ ԲԱՑԱԶԻՏԻ մէջ գաւառապետի պե– գաստիպ հովիտին մէջ երկու հանքաղ – բիւրներ կը ցայտեն : Համաձայն պիտա – կան ուսումնասիրութեանցատոնք ընդ – հանուր համամասնութիւն ունին եսեն – տուկիի եւ Հանքաւանի բուժիչ ջուրերու հետ : Ներկայիս մասնագէտ բժիշկներ ըս– կսան այդ հանքային ջուրերու օգտագոր– ծումը սկսամօքսի, աղիքի հիւանդու – թեանց բուժման համար, որ դրական ար– դիւնքներ կուտայ :

ԱՐՏԻԶԵԱՆ ջրհորները հետզհետէ կ'ա– ւելնան Հայաստանի կոլխոզներու անաս – նապահական չինութեանց մօտ : Այդ տե– սակ ջրհորներ չինուած են Արարատեան դաշտի կարգ մը գիւղերուն մէջ : Ներկա – յիս երկրաբաններ հետազօտական աշխա – տանքներ կը կատարեն գտնելու համար սորերկրեայ աղբիւրներ Արթիկի եւ Թա– լինի լեռնոտ չրջաններուն մէջ :

ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԻ (Թիւրվիլիօն) կայան մը պիտի չինուի Երեւանի մօտ : Շինութիւն– ները պիտի աւարտին մէկ տարիէն, հա – զորդումները կարելի պիտի ըլլայ տեսնել մինչեւ հարիւր քիլոմեթր հեռաւորու – թեան վրայ : (ԽՄԲ.— Հայաստանի թեր– թերը կը զործածեն նորելուկ բառ մը, հեռատատես) :

ԴՈՒԻՆԻ վերջին պեզումները, որոնց կը մասնակցէին 17 դիտական աշխատող – ներ, կը կատարուէին քաղաքի միջնա – բերդին եւ հարաւային թաղամասերուն մէջ : Հոն բացուած է հանրային մեծ չէն– քի մը սիմնաքարը : Շէնքը չինուած է սր– բատաշ քարերով եւ պատկանած է Դուի – նի նախարարական չրջանին՝ մինչեւ Է. դարու 40ական թուականները, իր կա – ռուցուածքով նորութիւն է աշխարհիկ ճարտարապետութեան համար : Միջնա –

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԽՈՒՄԲ ՄԸ ԱՐԵՒՈՑՇՆԵՐՈՒ

ՆՈՐ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Անցեալ չաբթու Քոմիքէ տէ Պալէք տը Հօթ Փրովանսի վարիչները կապի մէջ կազմակերպած էին մեծաթիւ հանդէս մը : Այս առթիւ հրաւիրուած էին նաեւ Մարսէյլի Արեւոյչները :

Ընդ առաջ երթալով Մեթր Մասոնի կրկնակի դիմումներուն, Մարսէյլէն դա– ցին Արեւոյչներու միջնակներու խումբին աղջիկները, տանելով իրենց տոհմիկ հա– դուստները :

Հօթ Փրովէնսի պարերու փրօֆէսէօր Պ. Էսքանտ որ հիացող մըն է Աչատար – եանի տաղանդին, որոշած էր անոր հե – ղինակած եղանակներէն մէկը հայկական պարի վերածել եւ սորվեցնել հայ աղջիկ – ներուն եւ չէր սխալած :

«Արաքս» խումբին տասներեքէ տասն– եւհինգ տարեկան մեր աղջիկները երեք փորձով յաջողած էին սորվիլ նոր պարը եւ բեմ գալ, պարելով նաեւ հայկական ուրիշ պարեր : Հանդիսականներու եւ վա– րիչներու կողմէ գնահատուելով եւ տե – ղական թերթերու մէջ գովաբանուելով :

Օգոստոս 31ին, նոյն կազմակերպու – թիւնը իր հանդէսը կրկնեց Տինէրի մէջ : Բացօթեայ ընդարձակ հանդիսասաւայրը լեցուած էր հաղարաւոր հանդիսականնե – րով :

Պատրաստած էին խնկապէս ճոխ եւ գե– ղարուեստական յայտագիր մը, միայն պարերէ բաղկացած :

Հանդէսի կէսին՝ բեմ գալով Պ. Էս –

բերդի արեւելեան մասին մէջ բացած են սորին բերդը միջնաբերդէն բաժնող պարիսպի աւերակները : Ուշադրաւ են բիւզանդական եւ սասանեան տիրապե – տութեան տաճկի մեծաքանակ դրամնե – րը, որոնք պատահականօրէն գտնուած են : Կարգ մը առարկաները կը լրացնեն ատատական Հայաստանի մայրաքաղաք Դուինի քնակչութեան կենցաղի եւ սովո– րութեանց վերաբերեալ նիւթերը :

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆԻ ծննդեան 150– ամեակը արժանավայել կերպով տօնելու համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին : Հայաստանի կրթական նախա– րարութիւնը հրահանգած է դպրոցներու, գիտահետազօտական ու մանկավարժա – կան կաճառներու տնօրէններուն նախապատրաստել եւ տալ Ա. Աբովեանի նուիրուած դասախօսութիւնները, գրոյց – ներ : Մինչեւ յոբելեանի օրը, կաճառըպէտք պատրաստեն եւ հրատարակութեան յանձ– նեն Ա. Աբովեանի մանկավարժական աշ – խատութեանց ժողովածուն՝ մէկ հատո – րով : Երեւանի «Ա. Աբովեան» պետական մանկավարժական կաճառին մէջ հոկտեմ– բերին պիտի դրուի յոբելեարի մեծադիր կիսանդրին :

քանակ իր հիացումը յայտնեց հայ մեծա– նուն երաժշտագէտ Խաչատուրեանի մասին, ապա չեչտեց որ Հայերն ալ ունին քաղա– քակրթուած աղգերու չատուկ մշակոյթ : Թուեց նաեւ հայ աղջիկներու ընդունա – կութիւնը, յայտնելով թէ՝ քիչ չետոյ, Մարսէյլէն չատկապէս հրաւիրուած հայ արեւոյչները պիտի պարեն գեղջկական ազգային հին պարեր, իրենց չատուկ տա– րազներով :

Ապա բեմ հրաւիրեց մեր աղջիկները, ո– րոնք արտակարգ ճկունութեամբ եւ ան – սխալ պարեցին քանի մը գեղջկական պա – րեր, ինչպէս եւ Պ. Էսքանտի նոր սորվե– ցուցած պարերը :

Առանձին տեսարանի մը մէջ, բեմ եկաւ նաեւ պատանի Մասիս Շամիրեանը կով – կասեան պարով մը : Բոլորն ալ գնահատա – ւեցան ծափերով եւ «պիս»երով :

Հանդէսին վերջաւորութեան երբ բոլոր պարողները նախապէս սորված իրենց պարերով պիտի փակէին հանդէսը, տե – սայ որ մեր աղջիկներն ալ կը մասնակ – ցէին : Ցետոյ տեղեկացայ թէ, հանդէսը սկսելէն առաջ, անգամ մը միայն փորձ ըրած է չարդելի փրօֆէսէօրը եւ մեր աղ– ջիկներն ալ բեմ հանած է իր չատոնց մարզուած աչակերտուհիներուն հետ :

Տինկըլի մէջ, որքան դիտեմ հազիւ եր – կու հայ ընտանիքներ կան, որոնք ներկայ չէին, անշուշտ լուր չունենալով :

Հանդէսի առեն ճանչցայ միայն ամուրի Հայ մը Թալասի չրջանէն, նախկին որբ մը 34–36տարեկան, որ այդ չրջանն ինկած է տարիներէ ի վեր եւ չատ ուրախ էր մեր աղջիկներու յաջողութեան եւ ստացած գո– վասանքներուն համար : Ըսաւ թէ՝ պաչ – ոնեայ է եւ լողալ կը սորվեցնէ : Մէկը այն հազարաւոր որբերէն, որոնք ազա – րակներու վրայ բաժնուելով անհետա – ցան ...

Պարերու ընթացքին կը գործածուէին քիմիական բաղադրութիւններով օժ – տուած հազուստներ, որոնք ելեկտրական լոյսի տակ տարբեր գոյներով կ'երեւա – յին, աւելի գեղեցիկ եւ հրապուրիչ դար – ձնելով պարերը :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԻՐԱՆ. – ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի թեմական խորհուրդի նախագահ Զաքի Պարթեւ հե– ռագրով մը չնորհակալութիւն յայտնած է Իրանի Շահին որ Նոր Զուղայի ազգա – յին իշխանութեանց յանձնուած են դպրո– ցական չէնքերը եւ գոյքը չնորհիւ խոր – հրդարանի պատգամաւոր՝ Պ. Զոհրապ – եանի միջնորդութեան :

ՍՈՒՐԻԱՀԱՅ ճարտարապետ Սարգիս Մարտիրոսեան վարձատրուած է Սուրիա– կան Արժանիքի ասպետի չքանչանով : Ճարտարապետը երկար տարիէ ի վեր կը վարէ Դամասկոսի ելեկտրական հաստա – տութեան ճարտարապետ տնօրէնի պաչ – տօնը :

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Դատասրահին մէջ ստեղծուած էր ա – րփինի, քինախնդրութեան եւ կոյր մոլեգ– նութեան մթնոլորտ մը, որ յայտնապէս պղտոած էր չիղերը եւ սա համոզումը կազմաւորած էր միտքերու մէջ.— Մա– ուան դէմ մահ· արիւնը պէտք է արիւնով մաքրել :

ԻՍՄԱԻԼԻ ԵՒ ԵՈՒՍՈՒՖԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դատական եւ ոստիկանական արձանա – գրութիւններէն կը հաստատուէր թէ մա– հափորձին երկու անգութ չարագործնե – րը, Լազ Իսմայիլ եւ Կիւրճիւ Եուսուֆ վատահամբաւ մարդիկ էին եւ մութ անց– եալ մը ունէին :

Գողութեանց, սպանութիւններու եւ յե– ղուզակային դէպքերու մասնակից էին եւ չատ մը չահատակութիւններ գործած էին անցեալին մէջ :

Այսպէս , ամբաստանեալներէն Լազ Իս– մայիլ Զինադաղարի տարիներուն յան –

ղընած էր կողոպտել Գոց Շուկայի մէջ, հարուստ հայ ոսկերիչի մը խանութը, գէն ի ձեռին ներս խոյանալով եւ չափչտակե– լով ամէն բան, գոհարեղէն, դրամ եւն. :

Այսքան չանգուդն եւ անգութ չարա – գործ մըն էր : Իր ընկերն ալ Կիւրճիւ Եու– սուֆ, նոյն տարիներուն ծովահէնութիւն ըրած եւ փոքր չարժանաւոր մը Սեւ Ծո– վու մէջ կեցուցած էր ֆրանսական չոգե– նաւ մը եւ ճամբորդները կողոպտելով՝ յափչտակած էր միլիոնաւոր ֆրանքիստու– մար մը, յետոյ անցած Ռուսիա ,ուր մար– դասպանութեան մը առթիւ խոյս տուած էր Պաթումէն եւ չունէը իսթանպուլ ա – ռած : Այդչն Լազ Իսմայիլ ալ կողոպուտի խոստումով գինքը տարած էր Անգարա : Քննութիւնները դարձեալ կը հաստատէին թէ այս եղեռնական ցանցին հետ մասնա– ւոր կապ մը ունէին Իթթիհատական մե – ծամեծներ կամ դաւանափոխ թէրաքքը – փէրվէրներ, ինչպէս Ճանպոլաթ, Հալիս Թուրկուտ, Գարա Քէմալ, Հիլմի, Տոքթ· Նազըմ, Ճավիտ, Ալիսին, Բասիմ պէյ եւ– րը, եւայլն, առանց հաչուելու արտասահ– մանի մէջ գործող Իթթիհատականները, որոնց մեղսակցութիւնը երեւան եկաւ մասնաւորապէս Անգարայի պատմական դատավարութեան ընթացքին :

ՁՕՓՈՒՐ ՀԻԼՄԻ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԻ

Անկախութեան առեանը դադարէ մը եաք սկսաւ դատել նաեւ մահափորձի գործօն մեղսակիցներէն Զօփուր Հիլմին, ծաղկաւեր դէմքով այդ չարագործը, որ Սարը Էֆէ Էտիպի մարդն էր եւ անցեալին մէջ եղած էր գինուորական չինապետ :

Դէմքը ծամածռելով եւ կուրծքը ծեծե– լով, Հիլմի խոստովանեցաւ թէ մահա – փորձին պիտի մասնակցէր, բայց այս գործին մէջ գլխաւոր պատասխանատուն էր Իթթիհատական ֆետայիներէն Սարը Էֆէ Էտիպ, որուն հրամանին տակ կ'աշ– խատէր եւ անոր հրահանգներուն ենթար– կուած էր :

Նախագահը հարցուց·

— Դուն սպայութիւնէ ըրիր, գինուորա– կան պատիւ վայելեր ես, ի՞նչպէս մտար այս ազտոտ գործին մէջ :

— Հայրենասիրական զգացումներս գրգռեցին եւ կարծեցի թէ ուղիղ գործ մըն է : Ինչպէս ըսի, մեծ հաւատք ունէի Էտիպ պէյի վրայ :

— Ռումբերը դո՞ւն բերիր Էտիպի տու– նէն :

— Սարը Էֆէ Էտիպ նախապէս երկու ռումբ տուած էր Կրեէկցի Շէվքիի : Երբ մահափորձի մասին խորհրդակցութիւն – ներ ունեցանք, Էտիպ պէյ հրահանգեց որ երթամ մաքսանենգ Շէվքիի տունէն բե – բեմ ռումբերը : Ես ալ գացի եւ գաղտնա– բար ռումբերը առի Շէվքիի տունէն :

— Որո՞ւ տուիր :

— Լազ Իսմայիլի : Ամէնէն ճարտար նշանառուն ան էր :

— Հապա դո՞ւն ալ պիտի կրակէիր :

— Ձիա Խուրչիս պէյ յանձնարարեց որ ես պահուրտիմ կաֆֆարդատէ պանդոկին մէկիւնը, ծխամաճառին խանութը եւ կա– տութեան համաձայն գործեմ :

—Փախչելու համար ինքնաչարժը դո՞ւն պիտի պատրաստէիր :

— Կրեէկցի Շէվքիի հետ այդ պարտա– կանութիւնը ստանձնած էինք, փողոցին եւրն կազմուպատրաստ պիտի ըլլար ինք– նաչարժը :

— Դուն մասնակցեցա՞ր խորհրդակցու– թիւններուն :

— Էտիպ պէյի հրահանգով մէկ քանի անգամ գացինք Ինտրիսի պարտէզը, ուր հարկ եղած ծրագիրը պատրաստեցինք : Ես կը գործէի Շէվքիի հետ, որ յետոյ մեզ մատնեց եւ կառավարութեան իմաց տուաւ : Զիս ձերբակալեցին գիշերանոց , երբ Գաբչըեաղա եղբօրս տունն էի :

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԼՐԱՏՈՒ ՇԷՎՔԻ

Անկախութեան Ատեանը յաջորդ նիս – տերուն, երես առ երես բերաւ բազմաթիւ ամբաստանեալներ եւ վկաներ, եւ անոնց յայտարարութիւնները լսելով՝ չատ դէչ կացութեան մը մատնեց ուրացող յանցա – պարտները :

Օրերը կը յաջորդէին օրերուն եւ ամ – բողջ երկիրը պրկուած հետաքրքրու – թեամբ եւ յուզումնալից անձկութեամբ մը կը հետեւէր դատավարութեան սար – սռուալի դրուագներուն :

(Շար.)

նիոյ հետ յարաբերութիւններ հաստատելու իրաւունքը։ «Դաշինքը պիտի նպաստէ մօտեցնելու արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիան, դիւրացնելով հաւաքական ապահովութեան դաշինքի մը կնքումը։ Այս առթիւ զեկոյց մը պիտի հրատարակուի, ծանուցանելով թէ Ռուսերը յանձն առած են արձակել 9626 գերման գերի – ներ։ Դաշինքը միեւնոյն ատեն պիտի ճշդէ արեւելեան Գերմանիոյ դերը վարչապետի դիւանատրական համաձայնութեան մէջ։ Ժողովրդական ոստիկանութիւնը, որ աւելի քան հարիւր հազար անդամ ունի, պաշտօնապէս պիտի կոչուի «ազգային պաշտպանութեան ուժեր»։

Արեւելեան Գերմանիոյ փոխ – վարչապետը, Նուչքէ եւս ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ իրենց դաշինքը «ճշմարիտ դերիվճռութիւն մը կուտայ մեզի, մինչդեռ արեւմտեան Գերմանիան միայն երեւութապէս դերիվճռութիւն կը ստանայ արեւմուտքի հետ կնքած դաշինքով»։

× Արեւմտեան Գերմանիոյ գահլիճը արտակարգ նիստ դումարեց, վաւերացնելու համար Մոսկուայի բանակցութեանց արդիւնքը։ Այսուհետեւ խորհրդարանին կը մնայ վաւերացնել կամ մերժել դոյցած համաձայնութիւնը, որուն դլխաւոր կէտերն են դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատումը եւ գերիներու արձակումը։

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ, արեւելեան Պերլինի մէջ սարքուած խաղերուն հետեւանքով։

× Ֆինլանտայի մէջ գոհունակութիւն պատճառեց այն համաձայնութիւնը որով Ֆ. Մուրթիւնը յանձն կ'առնէ վերադարձնել Փորքալայի նաւակայանը։ Կը կարծուի թէ յանձնումը պիտի կատարուի մինչեւ տարեվերջ։ Երկու երկիրներուն բարեկամութեան դաշինքը երկարաձգուեցաւ քսան տարուան համար։ Ֆ. Մի – ութեան ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, մառէչալ Ժուկով իբրեւ օրինակ ցուցնելով իրենց դիջումը, առաջարկեց որ «ուրիշ երկիրներ ալ եւ մանաւանդ Մ. Նահանգները պարպեն Ֆ. Միութեան, Չինաստանի եւ ժողովրդական հանրապետութեանց սահմանամերձ շրջաններուն մէջ հաստատուած դինուորական խումբերը»։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ

Երկուշաբթի օր անսանելի կացութեան մը մատնուեցաւ կարգ մը արուարձաններու ժողովուրդը։ Առաուն կարգ մը կառախումբեր կանգ առած էին Սէն Լազարի դծին վրայ։ Իրիկուան դէմ երթեւեկը նորէն խանգարուեցաւ մասնակի գործադուլի մը հետեւանքով։ Ժամը 6–8 ժողովուրդը խանդավառած էր կայարանին մէջ։ Շատեր « Թաքսի » կը ճարէին, կրակէ դիներ։ Ուրիշներ կ'օգտուէին կառավարութեան տրամադրած «քար»երէն։ Ի վերջոյ կարելի եղաւ վերահաստատել երթեւեկը։ Երկկ ալ կառ ուիւ Նոսի դիծը չբանեցաւ։

Այս չարժումին դլուխն անցած էր Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը։

Մեթրօն երկկ ալ կը բանէր, բացի քանի մը կայարաններէ։ իսկ հանրակառքերը ցանցառ կ'երեւան։ Հաղիւ 2 հարիւր հատ կը բանէին երկկ, 1700ի վրայ։

Փոխադրութեանց նախարարութիւնը դեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ «չօշա – փելի», կարելի եղածին չափ լայն գործադրութեան տրուած են հանրակառքերու պաշտօնէութեան։ «Աչխատանքի Դաշնակցութեան կազմակերպութիւնները քաղաքական նպատակ մը կը հետապնդեն, ի հեճուկս պաշտօնէութեան չահերուն։ Անոնք կը ձգտին ջլատել փարիզեան շրջանին կեանքը եւ գործարաններուն աշխատանքը։ Այս պայմաններուն մէջ նախարարութիւնը չի կրնար ընդունիլ Աչխատանքի կազմակերպութիւնները։ Անոնք ոչ ոք ուժդնօրէն գործել, ապահովելու համար աշխատանքի ազատութիւնը»։

× Առջի օր նոր ցոյցեր տեղի ունեցան Նանթի մէջ։ Քառասուն հոգի վիրաւորուեցան։ Ուրիշ գաւառական քաղաքներու մէջ ալ խլրտումներ անպակաս են։

▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪

ԱԼԺԵՐԻԱՑԻՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, Սեպտ. 19ի բուռն ընդհարում մը տեղի ունեցաւ ըմբոստներուն եւ ապահովութեան ուժերուն միջեւ։ Սպանուեցան 46 ըմբոստներ։ Քարայր մը ռմբակոծուեցաւ։ Կոստանդինի շրջանին մէջ ձերբակալուեցան 420 կասկածելիներ։

ՄԱՐՈՒԻ արքունի խորհուրդին կազմութիւնը կը ձգձգուի քանի մը օրէ ի վեր, համաձայնութեան դոյացած չըլլալով երրորդ անդամի մասին։ Կառավարութեան թեկնածուն է զօր. Քեթանի, բայց Մարոքի անկախութեան կուսակցութիւնը ժխտական դիրք բռնած է։ — Ա. – հարեւիչներու խումբ մը ձերբակալուեցաւ Քազապլանքայի մէջ։

ՄԱԿի 10րդ ընդհ. ժողովը բացուեցաւ երէկ, Նիւ Եորքի մէջ։ Բուռն վիճաբանութիւններ կը սպասուին կիպրոսի եւ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներուն առթիւ։

Հ. Յ. Դ. ՕՐԸ

Փարիզի մէջ, Հոկտ. 30ին, կիրակի
Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ
Ժամը 9 – 12

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ։

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր վախճաքողները եւ մասնաւորաբար Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օգնականութեան կայանի մասնակցողները, երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները։ Պիւֆէ, պար, նուագ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Վենեսիկի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի տեսուչ Հ. Եղիա Փեչիկեան պիտի խօսի այս ուրբաթ, ժամը 8·45ին, Ազգ. Տան մէջ, ազգային հրատապ հարցերու մասին։

ԵՐԳԻ ԴԱՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւնը կը տեղեկացնէ թէ երգի փորձերը տեղի կ'ունենան ամէն երկուշաբթի ժամը 21էն, (Սեպտ. 19էն սկսեալ), ռիւ Լուի Պլանի եկեղեցին։

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ճշդապահ ըլլալ։ Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ երգչախումբին, կրնան արձանագրուիլ վերոյիշեալ փորձի օրերուն։

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տիկին Աբշալոյս Սարգիսեան իր ողբացեալ ամուսնոյն ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ կը փափաքի այցելութիւն մը կատարել անոր դերեզմանը, ուր հոգեհանգստեան արարողութիւն մը եւս պիտի կատարուի այս կիրակի, ժամը 3ին։

Անոնք որ կը փափաքին յարգել յիշատակը իրենց ներկայութեամբ կրնան հաւաքուիլ Փէր Լաչէզի Փլաս Կամպէթայի դրան առջեւ։

Այցէն վերջ փափաքողները պիտի հաւաքուին Տիկին Սարգիսեանի բնակարանը, 2 ռիւ Պէրք, Փարիզ (18), մէթրօ Անվէրս, քանի մը ժամ ողեկոչելու համար ամուսնոյն անմոռանալի յիշատակը։

Տիկին Աբշալոյս Սարգիսեան այս առթիւ չորս հազար ֆր. կը նուիրէ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին։ Ստանալ Ցառաջէն։

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ Անիէռի մասնաճիւղը չը – նորհակալութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկ. Քէչիչեանի, Աւետիսեանի եւ Տէրտէրեան – ներ, որոնք հազարական ֆր. նուիրած են, փոխան ծաղկեպսակի Պօղոս Ադամեանի մահուան առթիւ։

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ղարաբաղի Մարտունիի չրջանէն, Հրանդ Սահիանեան կը փնտռէ իր երկու եղբայրները՝ Սերգէյ եւ Շապուհ Սահիանեան, որոնք կորսուած են Բ. աշխարհամարտի ընթացքին։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին.— Հրանդ Սահիանեան,

Ave, Tiradentes, 847, Sao Paulo (Brasil)

Հայոց եկեղեցին։

Կը խնդրուի հայկական մամուլէն արտատպել այս ազդը։

ՈՒՄՈՒՑՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

Իսիի հինդշաբթի օրերու հայերէնի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կը փնտռուի։ Դիմել հոգաբարձութեան, Խաչիմեան ակումբ, ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի լէ Մուլինօ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւանդ պաշտօն – եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմումներով։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի Փավիյեօն։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լապառի Մէրի Անէէմի սրահը։

Հայասպասպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները։

Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին պարահանդէսը յետաձգուած է Մարտին։

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԷՍԻՆԻ ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑԻ

Արձանագրութեանց համար դէմ – մել ուսուցչուհի Տիկին Ա. Միլտոնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8։

*
**

ՍԵՒՈՒ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ
Հոկտ. 2ին, կիրակի. կէսօրէ վերջ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Դպրոցական վերամուտի առթիւ ապահովեցէք ձեր պզտիկներուն դասագիրքերը։ Հայերէնի ուսուցման համար ընդունուած դասագիրքերն են, հեղինակութեամբ Մ. Պարսամեանի.—

ԱՐԱՐԱՏ այբբենարան– ընթերցարան	100
ԱՐԱՐԱՏ Բ. դիրք	200
ԱՐԱՐԱՏ Գ. դիրք	300

Նոր Քերականութիւն Արդի հայ լեզուի, Ցովհ. Գազանճեանի, տարր. Մինչեւ եւ բարձր. 200, 400, 500։

Մանուկներու բեմը, Ա. Գրաճեան (Մանկական – պատանեկան արտասանութիւն, տրամախօսութիւն եւ թատերդութիւն) պատկերազարդ 1200

Հայ – հայ բառարան, Ս. Գաբամաճեան՝ 3·500

Ֆրնս–հայ բառարան *Եղիա Տէմիրճիպաշեան* 2·500

Անգլ – հայ– բառարան, *Բրօֆ. Ց. Ց. Զազմազճեան* 4000

Հայասատանէն ատացուած են մանկան–պատանեկան ձայնագրուած երգեր, խմբերգներ դաշնակի ընկերակցութեամբ։ Դիմել վարչութեան։

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

Հ. Մ. Դ. ՄԱՐՍԻՑԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ՝
ՀԱՑԱՍՏԱՆ ենթկ. այս շաբաթ ժամը 9ին։
ՎՈՒՄԵԱՆ ենթկ. այս շաբաթ ժամը 9ին։
ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը այս շաբաթ ժամը 9ին։
ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին։
ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթկ. այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին։
ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ. չորեքշաբթի ժամը 9ին։
ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 2 Հոկտ. շաբաթ, ժամը 9ին։
ՋԱԻԱՐԵԱՆ ենթկ. 2 Հոկտ. շաբաթ ժամը 9ին։

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիներուն մէջ եւ չարունակելի են։ Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները։ Ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԻՑԻ.— Սէն Թերոմի Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, ընկերուհիները, այս չաբաթ ժամը 21ին, ընկ. Պամամճեանի բնակարանը։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռափ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Իսիի Խրիմեան Ակումբը։ Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ճշդապահ ըլլալ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻՑԻ.— Հ. Ց. Դ. Սէն Թերոմի «Հայաստան» ենթկ. իր ցաւակցութիւնները կ ըլայտնէ մեծ հայրենասէր ընկերը Ա. Ահարոնեանի տիկնոջ՝ Ընկերուհի Նուարդի մահուան առթիւ, եւ փոխանակ ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Մշակոյթի տան Փոնտին։

ԱՏԱՄՆԱՐՈՑԱ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Սէն Թերոմի իր յաճախորդներուն կը յայտարարէ թէ հոկտեմբեր մկկէն սկսեալ կ'ընդունի հիւանդներ երեքշաբթի, հինդշաբթի, չաբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3էն 7ուկէս։

38, Ch. du Château Gombert
St, Jérôme, Marseille

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ
Մեքենաներու նորոգութիւն
ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌԻՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Surjeteuses, raseuses
R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Անթերի երեքշաբթի կամաց հագուստի համար, խնամուած աչխատանք։ Դիմել՝

Maison CHARHON
115, Rue d'Aboukir, Paris
Tél. GUT. 51 15

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ուշադրութեան։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
22 SEPTEMBRE
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7782 31e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3193

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՍԿ ՆԵՐՔԻ՞Ն ՃԱԿԱՏԸ

•

« Ժընեւի ոգին » իր ջերմութենէն շատ բան կորնչուց վերջին երկու ամիսներու ընթացքին :

Աշնանային հով մը կը փչէ արդէն, տարուան եղանակին հետ :

Ժպիտները եւ վաղաքչանքները կը չարունակուին, դանազան այցելութեանց եւ ընդունելութեանց առթիւ :

Բայց, դժուար չէ նշմարել անոնց ետին ծածկուած թթուն, երբ հանդիսաւոր մեծարանքներուն եւ դիներարքին կը յայտնուին բանակցութիւնները :

Հակառակ այս իրողութեան, բան մը փոխուած է մթնոլորտին մէջ :

Բարեփոխուած են խնդիրները քննելու, բանաձեւելու եղանակները :

Ամէն պարագայի մէջ, բանակցութիւնները կը կատարուին աւելի պաղարիւն : Եղրակացութեան մը յանդելու տրամադրութեամբ :

Միւս կողմէ, իրողութիւն է որ Ֆ. Մ. Ուիլսընը կարդ մը դիջումներ կատարեց, (Աւստրիա, Ֆինլանտա եւն.), հոդ չէ թէ աւելի դօրացնելու համար իր դիրքը ուրիշ ճակատներու վրայ :

Այս եւեւէջներուն առթիւ, յաճախ կը մտածենք . —

Ժամանակը եկած չէ՞ որ Ֆ. Մ. Լուսիւիլնը նոյն տրամադրութիւնները ցուցնէ, նաեւ, ներքին ճակատի վրայ :

Օրինակ, երբ յաջորդաբար Մոսկուա կը հրաւիրուին մեծ ու փոքր երկիրներու վարչապետները եւ ուրիշ երեւելիներ, նոյն իսկ արքաներ, ինչո՞ւ նոյնիսկ հրաւէր մըն ալ չեն ուղղեր 16 հանրապետութեանց վարիչներուն :

Պիտի ըսեն թէ այդ երկիրները արդէն սերտ կապեր ունին կեդրոնին հետ, Գերագոյն Խորհուրդով, Ազգութեանց Խորհուրդով եւ ուրիշ օրհաններով :

Բայց, չէ՞ որ արտաքին պատասխանատուներն ալ դեսպաններ, հիւպատոսներ եւ ուրիշ ներկայացուցիչներ ունին :

Բոլորովին ուրիշ բան է ղլուխ ղլխի խօսակցութիւն մը :

Եթէ օտար հիւրերուն համար անհրաժեշտ են ճոխ սեղաններ, հոսեցնելով գինին, վոտկան եւ ուիսքին, 16 հանրապետութեանց ներկայացուցիչներուն համար նոյն դերը կրնայ կատարել « մի բաժակ թէյը » :

Կարեւորը՝ ղլուխ ղլխի զրոյցն է : Ա. Նանց պաշտօնական ծիսակատարութեանց եւ հատատարէ հատատար, ինչպէս կը տրամադրէ իրենց սահմանադրութիւնն ալ :

Կը կարծենք թէ այդպիսի պարագայի մը մէջ Մոսկուայի նոր վարիչները պիտի լսեն չատ մը դառն ճշմարտութիւններ մասնաւորապէս Կովկասի եւ Հայաստանի մասին, պայմանաւ որ ներկայացողները քաջութիւնն ունենան ամէն բան տեղն ի տեղոջ պատմելու :

Այդ ճշմարտութիւնները կարելի է ի մանալ, նաեւ, փոխադարձ այցելութեամբ :

Երբ Խրուշչեւ, Պուլկանին եւ Ա. Միկոյեան մինչեւ Պելկրատ կ'երթան, բացատրելու համար թէ յարաբերութեանց խանգարման պատասխանատուն « լրբդուն օձ» մըն է, Բերլին, կրնան չատ աւելին իմանալ երեւան իջնելով :

Թերեւս այն ատեն յիշեն Լենինի այն դիտողութիւնն ալ, որ կ'ըսէր թէ տարբեր աշխարհներ են Ռուսաստանը և Կովկասը :

Իսկ բոլորովին տարբեր հանդամանք եւ պահանջներ ունի Հայաստանը, որ տակաւին ի վեր դրկուած կը մնայ համակեցութեան բարիքներէն, նոյնիսկ ներքին սահմաններով :

Եթէ բան մը պիտի փոխուի դուրսը, տարբական պահանջ է որ ներսէն ալ օդ տուին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍ ԹԵՐԹԵՐ ՓԱԿՈՒԵՑԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

•

ՄԷԿԸ ԻՍՄԷԻԻ ՕՐԿԱՆՆ Է

Պոլսէն կը հեռագրեն Սեպտ. 20 թուա-կանով :—

Զինուորական հրամանատարութիւնը այսօր փակեց չորս կարեւոր թերթեր : Առաջինը, Պոլսոյ իրիկուան « Հէյր կիւն » թերթը, 15 օր ղադարման դատապար-տուեցաւ, հրատարակած ըլլալով Մ. Նահանգներու արտաքին գործերու նախարարին կոչը՝ Թուրքեւյունական միութեան մասին : Միւս երեքը, բոլորն ալ առտուան թերթեր, փակուեցան այն ամբաստանութեամբ թէ հրատարակած են նախկին նախագահ Իսմէթի մէկ յօդուածը, ամբողջովին կամ ամփոփելով :

Փակուած թերթերն են Անգարայի « Ուլուս»ը, որ Իսմէթի կուսակցութեան (Հալք) օրկանն է, « Հիւրրիյէթ » եւ « Թերճիւման», երկուքն ալ պոլսական թերթեր, անկախ եւ չերմ կուսակից կառավարութեան : Այս երկու թերթերն ալ փակուած են 15 օրուան համար, իսկ « Ուլուս»ը՝ անսահման ժամանակով :

« Ուլուս » ամբողջութեամբ հրատարակած էր Իսմէթի զրուիչը, իսկ միւսները՝ ամփոփումներ տալով : Յօդուածը Հալքի ալակցութիւնը կը խոստանար կառավարութեան՝ Սեպտ. 6ի հակայունական աղետալի խռովութիւններէն ծագած խնդիրներու կարգադրութեան համար : Ցեսոյ դիտել կուտար թէ Ազգ. Ժողովին Սեպտ. 12ի միջօրեայ արտակարգ նիստը բաւական չէր կացութիւնը քննելու համար եւ կը պահանջէր նորէն նիստի հրաւիրել խորհրդարանը :

Թուրքիոյ բոլոր թերթերը հրատարակած էին Պ. Տըլլըսի կոչը որ կը թելադրէր Թուրքիոյ եւ Յունաստանի կարճ կապել իրենց վէճը կիպրոսի մասին : « Հէյր կիւն» գան հրատարակած էր խոշոր կարմիր խորագիրներով, իր երէկուան թիւին առջին էջին վայ :

Ազգ. Ժողովի արտակարգ նիստին մէջ, որ դումարուեցաւ բացառաբար, Իսթանպուլի, Իզմիրի եւ Անգարայի դէպքերուն հետեւանքով, թերթերուն յանձնարարուած էր զգուիչ գրութիւններ չհրատարակել : Զինուորական հրամանատարութիւնն ալ խնդրած էր խուսափիլ քաղաքական վիճաբանութիւններէ : Ջորս թերթերու փակման հրամանը ստորագրուած է Զօր. Նուրէտտինի Աղնողի կողմէ եւ այս առտու հրատարակուեցաւ միւս թերթերուն մէջ :

ՍՈՒԳ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Սեպտեմբերի 20ին սուգի օր հռչակուեցաւ ամբողջ Յունաստանի մէջ, իբրեւ բողոք Թուրքիոյ հակայունական խռովութեանց դէմ : Ոստիկանական զօրաւոր պահակախումբեր կը շրջէին Աթէնքի մէջ եւ զօրքը կազմ եւ պատրաստ կը սպասէր, ի հարկին զսպելու համար որեւէ խռովութիւն : Ամբողջ ժողովուրդը լռութիւն պահեց կէս ժամ եւ դրօշները կէս պարզուեցան : Մաղթանքներ կատարուեցան եկեղեցիներուն մէջ : Գործարաններու և դրասենեակներու մէջ ճառեր խօսուեցան, կիպրոսի կղզւոյը պահանջելով եւ բողոքելով Լոնտոնի խորհրդաժողովին ձախողման դէմ :

.....

ԵԳԻՊՏՈՍ հրամայեց իր ցառաջապահները եւս քաշել Կազայի սահմանագծէն, առ նուազն 500 մեթր :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ քանի լրագրողներ այցելեցին հիւլէական կեդրոն մը : Այցելութիւնը տեւեց չորս ժամ :

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼ ԱՄԷՆ ՕՐ

•

ՀԱՆՐԱԿԱՒՔԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ԲԱՆԻԼ, ԱՅԺՄ ԱՒ ԵՐԿԱԹՈՒԼԻՆԵՐԸ ԿԸ ԽԱՆԳԱՐՈՒԻՆ

Փարիզի հանրակառքերը բանիլ սկսան երէկ : Նախընթաց օր կը բռնէին 1800 հանրակառքերէն 850ը : Այժմ ալ երկաթուղիներուն երթեւեկը խանգարուած է, անտանելի կացութեան մը մատնելով արուարձաններու բնակիչները :

Առջի օր երթեւեկը դրեթէ ամբողջովին դադրած էր կառ ու ենրի գծին վրայ, իսկ իրիկուան դէմ երկու ժամ ընդհատուեցաւ Սէն Լազարի գծին վրայ : Փարիզ Մոնփառնասի գծին վրայ կառախումբերուն ճամբան ճշդող պաշտօնեաները աշխատանքը դադրեցուցին ժամը 6·30ին : Մինչեւ ժամը ինը կառախումբերը չէին բաներ : Հազարաւոր քաղաքացիներ խըճուճուած էին բոլոր կայարաններուն մէջ :

Երէկ առտուընալ Սէն Լազարի գծին տուղիչները անհետացած էին եւ ճամբորդները անցան առանց տոմսակ ցուցնելու : Իրիկուան դէմ նորէն ամորոշութեան մատնուած էր ժողովուրդը :

Տեղական թերթերը ցաւով դիտել կուտան թէ այս բոլոր խանգարումներուն դլուխն անցած է Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, որուն վարիչները համաչխարհային յեղափոխութեան կը հետապնդեն : Այս առթիւ կ'ըսեն թէ երկաթուղիներու վարչութիւնը հինգ առիւրիւր յաւելում առաջարկած է, բայց բանթողները 15 առ հարիւր կը պահանջեն ամսիկնաչէս : Ոչ-համաչխնաւոր սենտիքաները եւ մասնաւորապէս բանուորական Ուժը (ընկերվարական) յանձնարարած են իրենց անդամներուն չմասնակցիլ գործադուլին :

Առջի օր հազարաւոր ճամբորդներ ցոյցեր կատարեցին Սէն Լազարի կայարանին մէջ, բողոքելով անակնկալ գործադուլներուն դէմ որոնք չղպդրդութիւն կը պատճառեն : Բանուորական Ուժը նոր յայտարարութեամբ մը կ'ամբաստանէ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը թէ քաղաքական նպատակներ կը հետապնդէ, խանգարելով երկաթուղիներու երթեւեկը :

× Գաւառի մէջ ալ խլրտումները կը չարունակուին եւ գործադուլները կը սարքուին փոխն ի փոխը : Անդորրութիւնը վերահաստատուած է Նանթի մէջ, ուր բանթողները բուռն ընդհարում մը ունեցան Բ. օր, ոստիկանութեան հետ : Երջանին բոլոր գործարանները փակուած են գործատէրերուն կողմէ որոնք կը խոստանան վերսկսիլ գործադուլները, եթէ աչխատանքը վերսկսի կանոնաւորապէս :

Իբրեւ աղ ու պղպեղ, Փարիզի դադարգործներն ալ գործադուլ մը սարքին, ամսական 30·000 ֆրանք աչխատավարձ պահանջելով :

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՓԱԽԱԾ Է

Արժանթինի նախագահը, Փերոն, որ հրաժարելով բանակին յանձնած էր իշխանութիւնը, փորձեր է փարակուսիլ փախչիլ թնդանօթակիր նաւով մը : Ասպատմբները կը սպասէին վերսկսիլ պատերազմը : Կը վախցուի որ երկիրը ներքին կռիւներու մատնուի : Զրոյցէ մը համաձայն Փերոնի կուսակիցներէն կը համախմբուին : Համակրական ցոյցեր կատարուած են Պուէնոս Այրէսի մէջ :

× Վերջին պահուն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ պատերազմը վերսկսած է : Բուռն կռիւներ կը մղուին Պուէնոս Այրէսի փողոցներուն մէջ : Հինգ հարիւր հոգի մեռած են փերոնեան Միութեան կեդրոնի չէնքին մէջ :

ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵՐԷԿ

Երէկ առտու Օրլիէն օդանաւով եւ Պելկրատի համբով Մոսկուա մեկնեցան, երեւան անցնելու համար կաթող. ընտրութեան հետեւեալ պատգամաւորները.

— Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան, Փարիզի ներկայացուցիչներ Պ. Պ. Օննիկ Պօյաճեան եւ Գէորգ Պաքըրճեան, Լիոնէն՝ Աւետիս Կիւլպէնկեան, Մարսէյլէն՝ Վարդան Սարգիսեան, Ցորդանանէն՝ Յակոբ Թօփալեան, Եդիպտոսէն՝ Հրանդ Նազարեան :

× Հայ չրջիկներու երկրորդ կարաւանը, 12 հոգի վաղը կը մեկնի Երեւան, ցամաքի ճամբով :

ԷՋՄԻԱՇՆԻ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կ'իմանանք թէ Փարիզի եկեղեցւոյ ներկայացուցչական ժողովի վերջին նիստին մէջ որոշուած է հանդանակութիւն մը կատարել, կաթող. ընտրութեան առթիւ, իբրեւ նուիրատուութիւն : Էջմիածնէն երկրորդ անգամ ըլլալով, տաճարին նորոգութեան համար մեծաքանակ նկարչական ներկեր խնդրուած ըլլալով, այս հանդանակութենէն պիտի վճարուի այդ ծախքը :

× Փարիզի պատգամաւորներէն Պ. Գէորգ Պաքըրճեան Օպերասօնի դեղեցիկ դորգ մը նուէր կը տանի նոր կաթողիկոսին աչխատասենեակը զարդարելու համար :

Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ ՎԻՃԱԼԻ՞ Է

« Քոմպա » երէկ հեռագիր մը հրատարակած էր Լիզպոնայէն, ըսելով թէ Գ. Կիւլպէնկեանի կտակը « կրնայ տեղի տալ դատական դաժան ճակատամարտի մը » : Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ . —

Պ. Կիւլպէնկեան, որուն հարստութիւնը 200 միլիոն սթերլին կը հաշուեն, անոր մէկ մեծ մասը յատկացուցած է հիմնարկութեան մը զոր պիտի վարեն կտակատարները, համաձայն Փորթուկալի օրէնքին : Այդ հիմնարկութիւնը, սահմանելով կտակարարին կողմէ որոշուած կարգ մը յանձնառութիւններ, պիտի օգնէ մարդասիրական, զեղարուեստական, կրթական եւ դիտական նպատակներու ոչ միայն Փորթուկալի, այլեւ ամէն երկրի մէջ զոր յարմար կը դատեն : Կտակագիրը կ'ըսէ թէ ժառանգորդները մեքենաբար պիտի կորսնցնեն իրենց ինկած բաժինները, եթէ դատ բանան կտակին դէմ : Բայց հանգուցեալին որդին, Պ. Նուպար Կիւլպէնկեան, որ Լիզպոնա հասած է, կրնայ, կ'ըսեն, առարկել թէ կտակագիրը արժէք չունի, վասն զի կազմուած է « նօթ»երէ եւ վերջնական ձեւ մը չէ ստացած : Միւս միակ ուղղակի ժառանգորդն է Պ. Նուպար Կիւլպէնկեանի քոյրը որ ամուսնացած է երեք կտակակատարներէն մէկուն՝ Պ. Գէորգ Լորիս Էսայեանի հետ : Արդ, անհամաձայնութիւն մը ծագած է քրոջ եւ եղբօր միջեւ :

Ժառանգութեան մաս կը կազմէ զարուեստական պատկերներու արտակարգ հաւաքածոյ մը որ այժմ Ուոշինկթըն կը գտնուի եւ որ առանձին չատ մը տարակարծութիւններ կրնայ պատճառել, երբ ուզեն որոշել թէ ինչ նպատակի պիտի յատկացուի : Ինչ որ ալ ըլլայ, պլխաւոր կտակակատարը, Լորտ Բէտլիֆ Լիզպոնա հասած է, խորհրդակցելու համար միւս երկու կտակակատարներուն՝ Պ. Էսայեանի եւ Տօքթ. Եոզէ Աղերատօ Փերոիկոյի հետ :

.....

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ, որ Պելկրատ կը գտնուի, ունկնդրութեան ընդունուեցաւ մարեչալ Թիթոյի կողմէ : Կը կարծուի թէ մասնաւոր պաշտօն մը ստանձնած է :

ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ-ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ...

Հոգեվարքի մահամերձ տանջանքներ կրող հիվանդի նման, իր հետ հետզհետե վերջնական ոչնչության մատնվող հին կենցաղի ամեն մի մնացորդին, ամեն մի սովորության, ամեն մի սովորական երևույթի հետ ամենայն ուժգնությամբ կառչելով, ամեն կերպ ձգտելով նրանց հետ միասին չքանալ, ամեն մի նոր ծիլի, ամեն մի նոր երևույթի դեմ ամենայն կատաղությամբ ոտքի կանգն

Ա. ՓԻՇԱԼԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ ՀԱՅ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐՈՒՄ

Նամակը իբր վկայ լսող Շէհ – զիքը, այ վերջինը, որ մեզ ներկայ գտնուեցաւ Ալ Հաշիմեան տունէն դուրս գալուն, տասը քայլ չանցած, ետեւէն հասաւ եւ ձեռքը մեր ուսին դնելով՝ ըսաւ մեզի :

— Պատուական հիւրեր, ներողութիւն կ՚ուզեմ, որ ձեզ կանգնեցուցի, բայց ուզեցի ձեզ ըսել, որ Ալ Հաշիմեան տունը ամբողջ աշխարհ կը ճանչնայ իբրեւ հիւրասէր տուն մը, ուր ամէն ոք ազատ է մտնել եւ դուրս գալ, ինչպէս որ կ՚ուզէ, առանց հարցուփորձի ենթարկուելու։ Ես ալ այդ տան հիւրն եմ եղած շատ անգամ, եւ ոչ ոք ինծի հարց տուած է, թէ ինչո՞ւ կու գամ, ինչո՞ւ կ՚երթամ։ Ուրեմն ինծի համար ալ ազատ է մուտքը եւ ելքը։ Ես ձեզ կը խնդրեմ, որ ինծի համար ալ նոյն ազատութիւնը ցուցաբերէք։

— Ինչո՞ւ ուրեմն ինքնին չես գար, – հարցուց Նամը։

— Ես, որպէս հրապարակագիր, կ՚ուզեմ ինքնուրոյն ձեւով մուտք գործել այդ տունը, որպէսզի ոչ ոք կարենայ ինծի վրայ ազդել։ Ես ալ չեմ ուզեր, որ ինծի համար ոեւէ բան ընեն։ Ես ինքնուրոյն կ՚ուզեմ մտնել այդ տունը։

— Ինչո՞ւ համար կ՚ուզես մտնել, – հարցուց Նամը, որ ուզեց ամէն բան գիտնալ։

— Ես կ՚ուզեմ տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կ՚ապրի Ալ Հաշիմեան ընտանիքը, ինչպէ՞ս կը վարուի Ալ Հաշիմեան հետ, ինչպէ՞ս կը վերաբերի անոր կինը, ինչպէ՞ս կը վերաբերի անոր զաւակները։ Ես կ՚ուզեմ տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կ՚ապրի Ալ Հաշիմեան, ինչպէ՞ս կ՚անցնէ իր օրերը, ինչպէ՞ս կը սնանի, ինչպէ՞ս կը հագուի, ինչպէ՞ս կը քնանայ, ինչպէ՞ս կը զբօսնայ, ինչպէ՞ս կը ճաշակէ, ինչպէ՞ս կը խմէ, ինչպէ՞ս կը ծիծաղի, ինչպէ՞ս կը լացէ, ինչպէ՞ս կը մեռնի։ Ես կ՚ուզեմ տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կ՚ապրի Ալ Հաշիմեան, ինչպէ՞ս կը մեռնի։

— Ինչո՞ւ ուզես տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կը մեռնի, – հարցուց Նամը։

— Որովհետեւ ես ալ պիտի մեռնիմ, եւ ուզեմ գիտնալ, թէ ինչպէ՞ս պիտի մեռնիմ։

— Ինչո՞ւ ուզես գիտնալ, թէ ինչպէ՞ս պիտի մեռնիս

ԴԱՇԻՆՔ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿԱՐՄԻՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Մառեչալ Բուլկանին եւ արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը Սեպտ. 20ին առորագրեցին այն դաշինքը որ «դերիչ – խանութիւն» կը պարզեւէ Գերմանիոյ այդ մասին։ Ահաւասիկ հիմնական կէտերը ։ —

Առաջին յօդուածը կ'ըսէ թէ արեւելեան Գերմանիան ազատ է իր բոլոր որոշում – ներուն մէջ, ներքին թէ արտաքին քաղաքականութիւնը վարելու համար։ Երկրորդ յօդուածը խորհրդակցութիւնները կը նախատեսէ երկու պետութեանց միջեւ, խաղաղութիւնը ապահովելու համար։ Գ։ յօդուածը փոխադարձ օգնութիւն կը տրամադրէ, անուանական զեռնի վրայ ։ Չորրորդին համաձայն, արեւելեան Գերմանիոյ մէջ հաստատուած խորհրդային զինուորները պիտի մնան, այդ երկրին հաւանութեամբ։ Մասնաւոր համաձայնութիւն մը կնքուած է այդ մասին եւն։

Դաշնագիրը դործադրելի է անմիջապէս եւ առժամեայ հանդամանք ունի, մինչեւ Գերմանիոյ քաղաքական միութեան վերահաստատումը ։

Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Պրուչչէս, ճառ մը խօսելով, «անհաճոյ» սեպեց խորհրդային զինուորներէ – րուն պահպանումը, բայց հաւաստեց թէ անոնք երբեք պիտի չմիջամտեն արեւելեան Գերմանիոյ ներքին դործերուն ։

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Աատընաուըր, լրագրական ասուլիսի մը առթիւ յայտարարեց թէ պիտի չհանդուրժէ որ Զորս Մեծերը յետաձդեն երկրին վերաքինումը։ Իր կարծիքով վարութիւնը հարիւրին հարիւր հաւատարիմ կը մնայ Փարիզի համաձայնութեանց ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱԿի 10րդ ընդհ. ժողովին բացման առթիւ, Մոլոթով առաջարկեց անդամ ընդունիլ նոր Զինաստանը, «իբրեւ նոր քայլ մը միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման մէջ»։ Ամերիկեան պատուիրակը անմիջապէս բանաձեւ մը առաջարկեց, պահանջելով այդ խնդիրը չքննել 1955ի նստաշրջանին առեն։ Բանաձեւը քուէարկուեցաւ 12ի դէմ 42 ձայնով։

ՄԱՐՈՒԻ մասին մշակուած կառավարական ծրագիրը ընդունուեցաւ ամբողջ դահլիճին կողմէ։ Մարզպանը Մարոք վերադարձաւ, եւ տեղին վրայ պիտի ընտրէ արքունի խորհուրդին երրորդ անդամը։

ՈՒԽՏԻ ՕՐ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՅ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարարէ բարեպաշտ ժողովուրդին, թէ այս կիրակի, եկեղեցւոյ անուան տօնը ըլլալուն կը կատարուի հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ մատաղի օրհնութիւն։ Կը պատարագէ Արտակ Վրդ. Մանուկեան ։

Սկիզբ. ժամերգ. ժամը 8·30, Ս. պատարագ ժամը 10։

Շոգեկառքը կը մեկնի կար տիւ Նորէն հետեւեալ ժամերուն 8·30, 9, 9·30, 10·15։

«ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի «ԳՈՅԱՄԱՐՏ» օրացոյցը, հետաքրքրական նիւթերով, պէսպէսուն, խնամեալ համբաւրութեամբ եւ պատկերազարդ։

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝
Ա. Մարտիրոսեանի՝
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Դրամական առաքումները ։ —
M. B. Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Թրիքոյի փասոնիէններ, ծօծ 7, սեռով աշխատանք, մօնթաժով կամ առանց մոնթաժի։ Դիմել ամէն օր, բացի շաբաթ կէսօրէ եաքէն։

Tricots-Caire, 21, Rue du Caire, Paris (2)
Tél. CEN. 36-95

*

Անթրըփրընէօրներ կանացի հագուստի համար, խնամուած աշխատանք ։
Դիմել՝
Maison CHARHON
115, Rue d'Aboukir, Paris
Tél. GUT. 51 15

Հ. Յ. Դ. ՕՐԸ

Փարիզի մէջ, Հոկտ. 30ին, կիրակի
Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ
ժամը 9 – 12

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիր., առն Վարագայ Խաչի, մասնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Մայր Եկեղեցիին նախկին երկաբամբեայ եւ արդիւնաբեր դպրապետ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆի յանկարծական մահուան քառասունքին առիթով։ Իր յիշատակը յարդողները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազդ. Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ ։

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր փափաքողները եւ մասնաւորաբար Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողները, երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ։ Պիւֆէ, պար, նուագ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Կազմակերպած է ընդունելութիւն մը ի պատիւ Վենետիկի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի տեսուչ Հ. եղիա Փեչիկեանի, այս ուրբաթ, ժամը 8·45ին, Ազդ. Տան մէջ ։

Այս առթիւ վարդապետը պիտի խօսի աղջային հրատապ հարցերու մասին ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Արփիկ Ահարոնեան եւ զաւակները, Հուրիկ Ահարոնեան, Օր. Ռիթա Վարանդեան, ինչպէս նաեւ Ահարոնեան ընտանիքը իրենց խորին չնորհակալիքը կը յայտնեն Հ. Յ. Դ. Կեդր. Կոմիտէին, «Յառաջ»ի խմբագրութեան, Փարիզի Հայոց եկեղեցիի Հոդաբարձութեան, Սեբուհէ Ծ. Վ. Մանուկեանի, Արտակ Վրդ. Մանուկեանի, Անուշաւան արեղայ Զըլճեանեանի, քահանայից դասուն, Փարիզի Աղքատախնամի վարչութեան, Հանդստեան Տան տեսչութեան, Հ. Հ. Պատուիրակութեան, Ահարոնեան հիմնադրամի Փոնտին եւ բոլոր անոնց որոնք ներկայ եղան ՆՈՒԱՐԴ ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի յուղարկաւորութեան կամ ծաղկեպսակներ ղրկեցին, իրենց վշտակցութիւնը յայտնելով այս տխուր առթիւ ։

*
**

ՏԷՍԻՆ.— Սեպուհ Գապագեանի դառնադէտ մահուան առթիւ իր որդին՝ ատամնաբոյժ Պետրոս Գապագեան (Վանանէն) Տէսինի դպրոցին կը նուիրէ 5000 Ֆրանք։ Իսկ Պ. Գուրգէն Տապագեան հազար Ֆրանք։ Մեր ցաւակցութիւնները Գապագեան ընտանիքին բոլոր պարագաներուն եւ չնորհակալութիւն նուիրատու – ներուն ։— Հոգաբարձութիւն

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎՃՌԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են ։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի դբաղի ծնողներուն դիմումներով ։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի Փավիյեօն ։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Մահակ-Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լապոռի Մէրի Անէէմի սրահը ։

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները ։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անկէնի մասնաճիւղին պարահանդէսը յետաձգուած է Մարտին ։

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՏԷՍԻՆԻ ԱԶԳ.

Արձանագրութեանց համար դիմել ուսուցչուհի Տիկին Ա. Միլտոնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8 ։

*
**

ՍԵՒՈՒ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ

Հոկտ. 2ին, կիրակի. կէսօրէ վերջ

*
**

Թրէվիզի Հայկազեան վարժարանի հայերէնի դասընթացքը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինդշաբթի օր ժամը 14ին։ Ազդ. Տան մէջ։

Կը խնդրուի ծնողներէն արձանագրել իրենց զաւակները հինդշաբթի 29 սեպտեմբեր ժամը 15էն սկսեալ ։

*
**

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին ։ Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Ազարեանի ։

ԱՏԱՄՆԱՐՈՑԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Սէն Ժեռմի իր յաճախորդներուն կը յայտարարէ թէ հոկտեմբեր մէկէն սկսեալ կ'ընդունի հիւանդներ երեքշաբթի, հինդշաբթի, շաբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3էն 7ուկէս ։

38, Ch. du Château Gombert
St, Jérôme, Marseille

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ղարաթաղի Մարտունի չրջանէն, Հրանդ Ստեփանեան կը փնտռէ իր երկու եղբայրները՝ Սերդէյ եւ Շապուհ Ստեփանեան, որոնք կորսուած են Բ. աշխարհամարտի ընթացքին ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին.— Հրանդ Ստեփանեան,
Ave, Tiradentes, 847, Sao Paulo (Brasil)
Հայոց եկեղեցին ։
Կը խնդրուի հայկական մամուլէն արտատպել այս ազդը ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

Հ. Մ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ՝
ՀԱՑԱՍՏԱՆ ենթկ. այս շաբաթ ժամը 9ին։
ՎՌԱՄԵԱՆ ենթկ. այս շաբաթ ժամը 9ին։
ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը այս շաբաթ ժամը 9ին ։
ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին։
ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթկ. այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին ։
ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ. չորեքշաբթի ժամը 9ին։
ԲՐՒՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 2 Հոկտ. շաբաթ, ժամը 9ին։
ԶԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ. 2 Հոկտ. շաբաթ ժամը 9ին։
Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիներուն մէջ եւ շարունակելի են։ Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները ։ Ձգտապահ ըլլալ ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Ժերոմի Հ. Յ. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու վարչութիւնները եւ ներկայացուցիչները այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահին մէջ, (26 ռիւ տէ Քոնվպեսան) ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ ։

ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, ընկերուհիները, այս շաբաթ ժամը 21ին, ընկ. Պասմաճեանի քնակարանը։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռաս.ի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Իսիի Խրիմեան Ակումբը։ Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ճշդապահ ըլլալ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ճունկուբասեան, Այրի Տիկին Պէչքճեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի, հանդիսաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր, ողբացեալ Եղիշէ Ճունկուրտասեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարդող ազգականներ եւ բարեկամներ ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ. 10ին ։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

*
**

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին պարահանդէսը Հոկտ. 15ին ։

*
**

ՈՒՐՖԱՑԻ քառասնամեակը, Հոկտեմբեր 16ին, Սէրքըլը Միլիթէռի մէջ։

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ ԿՐ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԻԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԻԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՒՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 23 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7783 31e ANNEE

ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ԱԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3194

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ

•

Իրարմէ չատ հեռու չեն երկու բառերը, վերամուտ եւ վերանորոգում :

Առաջինը զործածելով, մենք ընդհան – րապէս զպրոցներու վերաբացումը կը հասկնանք :

Բառը ունի չատ աւելի լայն իմաստ : Օրինակ, այս երկրին մէջ վերամուտ է (ռանթոէ) ոչ միայն զպրոցներու, այլեւ դատարաններու եւ ուրիշ հանրային հաս – տատութեանց համար, մէջն ըլլալով խոր – հրդարանը :

Ամէն վերամուտ անշուշտ քիչ – չատ նորութիւն, թարմութիւն կ'ենթադրէ :

Մեր մէջ ալ, վերամուտ համարելով ազգային զործունէութեան նոր շրջանը, իրաւունք ունինք դոնէ աշխուժացում սպասելու :

Նոր չունչ : Նոր հոգին : Եւ մանա – ւանդ նոր կրօով՝ օրուան պահանջները զոհացնելու համար :

Ուրեմն վերանորոգում : Ամէն ճակատի վրայ : Եւ բոլոր կարելի միջոցներով :

Ցաճախ բացատրած ենք : Մեր զպրու – թիւն լճացման վտանգը այն է որ վարիչ տարրերը կը զոհանան եղածը պահելով : Կը խուսափին նոր ճիգերէ, ամփոփուելով չատ սահմանափակ շրջա – պտոյտ մը մէջ :

Եւ, միեւնոյն ժամանակ, տեսարանը կը պարզուի, մէկ տարիէն միւսը :

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը կարծեն թէ ամէն բան կարելի կը մտնէ եւ մեզ – նան կը բանի, եթէ հոգեւոր հովիւ մը ու – նենան : Վարդապետ կամ եպիսկոպոս :

Անցեալ երեսուն տարիները բաւական չեղան, համոզուելու համար թէ զպրոցը կը կարօտի ոչ թէ վեղարներու չուքին, այլ հաւաքական եւ զործօն աշխատանքի :

Ի՞նչ կը փոխուի Փարիզի, Լոնտոնի եւ Մելանի հանրային կեանքին մէջ, եթէ վաղը վերազտնան իրենց հոգեւոր հո – վիւները՝ եպիսկոպոսական մականով :

Նոյն ամայութիւնը պիտի տիրապետէ, եթէ աշխարհական եւ ընդունակ տարրերը անճրկին իրենց սահմանուած դերին մէջ :

« Զաթալ – թաղը » չէ որ պիտի զօրա – ցնէ ինքնապաշտպանութեան պայքարը, այլ ծրագրեալ աշխատանքը :

Ամէն տեղ ալ ազգապահպանում կը հո – լովէն, իսկ իրրեւ զործունէութիւն՝ կը զոհանան բանկալը չեն պահելով :

Մեր բնակած երկրէն մինչեւ հարեւան զաղութները լուրջ վերանորոգումի մը կը կարօտին, կանգուն մնալու համար :

Այստեղ, վերանորոգման առաջին պայ – մանն է ընդհանուր կազմակերպութիւն, որպէսզի զոնէ ներքին կապ մը հաստատ – ուի հայաչատ կեդրոններու միջեւ :

Լոնտոնի Համայնական Խորհուրդը, Պրիւսէլի Գաղթ. վարչութիւնը, Մելանի Գաղթ. կամ Ազգ. Միութիւնը լայն մի – ջոցներ ունին, արդիւնաւոր աշխատանք – ներ կատարելու համար :

Որքան դիտենք, այդ երեք չեն զաղութ – ներուն մէջ ալ միջանկեալ զործ մը կը համարուի սերունդի փրկութեան հոգը :

Ահաւասիկ անդամ մը եւս կը հարցնենք հրապարակաւ, մեր խօսքը մասնաւորա – պէս ուղղելով Լոնտոնի, Մանչէսթըրի, Պրիւսէլի, Անվէրսի եւ Մելանի երիտա – սարդութեան, —

Ի՞նչ պարտականութիւններ ստանձնած է այս ճակատին վրայ, թեւ տալու հա – մար ազգ. կազմակերպութեանց, որպէս զի կէս ճամբան չմնան :

Որեւէ վերանորոգում ցնորք է առանց երիտասարդական կորովի եւ յարատեւու – թեան :

Վերոյիշեալ զաղութները որեւէ պատ – րաստակ չունին անճրկելու : Ոչ ընկերային, ոչ ալ մտեսական պատճառներով :

Ի՞նչ կ'արժէ երիտասարդութիւն մը ա – ռանց հաւատքի եւ կամքի :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ

•

ԱՅՍՕՐ ԱԼ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԿԱԶԸ ՊԻՏԻ ԴԱԴԱՐԻՆ, ԵՔԷ...

Հեռվհեռէ կը ծաւալին բանուորական խլրտումները, մատնոդութեան մասնա – ւով ժողովուրդը եւ կառավարութիւնը :

Առջի օր մեքենավարներու ինքնավար սենտիքա մը եւս միանալով Աշխատանքի Դաշնակցութեան, կոչ մը ուղղեց բոլոր արհեստակիցներուն որպէսզի երկաթու – ղիներու երթեւեկը զադրեցնեն հինգշաբ – թի օր ժամը 17էն սկսեալ, 24 ժամուան համար : Այս միութիւնը 25 000 անդամ ունի որոնք ազգաբարութիւն մը կը նկա – տեն ծրագրուած գործադուլը, սպառնա – լով չարունակել, եթէ անմիջապէս գոհա – ցում չստանան :

Այսպէս, ծանր համեմատութիւններ կը ստանայ «թաւալուն» գործադուլը, որ կը չարունակուէր Գշ. օրէն ի վեր, փոխան – ցուելով մէկ պաշտօնէութենէն միւսը, փարիզեան կայարաններուն մէջ : Երկա – թուղիներու վարչութիւնը ընդունած է կառավարութեան առջարկը՝ աշխատա – վարձքի յաւելման մասին. բայց պաշտօ – եանը գոհ չեն : Սենտիքան դիտել կուտայ թէ 1938ի 40·000 մեքենավարներուն դի – մաց այժմ 25·000 հոգի 40 առ հարիւր ա – ւելի գործ կ'արտադրեն, հետեւաբար պէտք է նկատի առնել իրենց մատնաւոր կացութիւնը :

Կառավարութիւնը հինգ առ հարիւր յա – ւելում որոշած է երկաթուղիներու բոլոր պաշտօնեաներուն, ինչպէս եւ կը խոստանայ ինը առ հարիւրի բարձրացնել մատնաւոր պարզեւներով : Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը պահանջէ 12 առ հա – րիւր, անմիջապէս վճարելի :

Հանրակառքերը եւ մեթրօն կը բանին կանոնաւորապէս, բայց երկաթուղինե – րու գործադուլը կը սպառնայ երթեւեկը խանգարել ամբողջ երկրին մէջ : Մաս – նակի գործադուլները մեծ կորուստներ պատճառեցին մատնաւորապէս մեթրոյի վարչութեան, քանի որ հազարաւոր ուղե – ւորներ ձրի կը ճամբորդէին, տոմսակա – վաճառ կամ տուգիչ պաշտօնեաներ չգտ – նելով : Գործադուլը կը սարքուէր փոխն ի փոխը, այնպէս որ մէկ ժամէն միւսը, ճամբորդները չէին գիտեր թէ փոխա – դրութեան միջոց պիտի գտնե՞ն եւ ո՞ր ժամուն :

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը քայլ – լերուելով իր չահած յաջողութիւններէն, այսօր ալ (ուրբաթ) գործադուլ մը սար – քած է կազի եւ էլեկտրականութեան աշ – խատաւորներուն համար : Երէկ այս պաշտօնեաները ցոյց մը սարքած էին վարչութեան կեդրոնին առջեւ : Բազմա – թիւ ոստիկաններ կը հսկէին բարեկար – գութեան : Աշխատանքի Դաշնակցութեան կողմէ պատասխանատուութիւն մը ներկայա – ցաւ վարչութեան : Բանակցութիւններէն ետք, էլեկտրական պաշտօնեաներու սեն – տիքային նախագահը յայտարարեց թէ վարչութիւնը հինգ առ հարիւր յաւելում կը խոստանայ եւ թէ ինք անբաւական դտնելով, եօթը առ հարիւր պահանջած է : Եւ հաստատեց թէ 24 ժամուան զոր – ծադուլը տեղի պիտի ունենայ ուրբաթ օր (այսօր) :

Ֆրանսայի միւս մասերուն մէջ, մօտ 50 հազար նաւարանի, մեքանգործութեան եւ շինութեանց բանուորներ կը չարունա – կեն գործադուլը, 12–25 առ հարիւր յա – ւելում պահանջելով :

Այս կացութեան առջեւ, վարչապետը ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ «անըմբռնելի է որ բարեկարգութիւնը վը – տանգուի երկրին մէջ, ճիշդ այն պահուն երբ ծանր կացութեան մը մատնուած է Հիւս. Ափրիկէն» : Ցետոյ բացատրեց թէ կառավարութեան քաղաքականութիւնը հիմնուած է աշխատաւորներու գնելու կարողութեան բարւոքման վրայ, « բայց աշխատավարձքի յաւելումները պէտք է սահմանափակուին եղիկու նկատումներով. — հաստատուն պահել գիները եւ ապա – հովել առեւտրական հաստատութեանց դոյութիւնը : «Մեր երկիրը մտած է իր տնտեսութեան բարենորոգման ճամբուն մէջ : Արհեստագիտութիւնը եւ օրուան պահանջները փոխուած են : Շատ մը ձեռ – նարկներ հազիւ կը դիմանան եւ դանդաղ – օրէն կրնան հետեւիլ աշխատավարձքի յաւելման : Մի օրինակ եւ ընդհանուր յա – ւելումը տրամաբանական չէ, ոչ ալ նպաս – տաւոր՝ աշխատաւորներու չահուն, վասն դի պիտի խանգարէ գիները հաստատուն պահելու քաղաքականութիւնը » :

Վարչապետը յետոյ ըսաւ թէ կառավա – րութիւնը միջնորդութեան ձեւ մը որոշած է, բայց սովորական բանակցութիւնեն – րէն, լուծելով կարգ մը վէճեր : «Ոչ ոք կը կրնայ զործադուլի օրինական իրա – ւունքը. բայց վտանգաւոր է զործադուլ – ներու ցանցի մը մէջ իյնալ, բանուորին բանեցնել կամ բանուորներուն առջեւ փակել զործարանները : Մեր 18 ամսեայ ելմտական ծրագրին զործադրութենէն ի վեր, համապատասխան հինգ հարիւր միլիառ ֆրանք աւելցած է աշխատավարձքը, ա – ւելի արագօրէն քան ազգային եկամուտ – ը : Եթէ յաջողինք պահել յառաջդիմու – թեան ներկայ ընթացքը, ապրուստի մա – կարդակը պիտի կրկնապատկուի տասը տարուան մէջ» :

Աշխատանքի նախարարն ալ կը յայտա – րարէ թէ ժամական աշխատավարձքը 8 առ հարիւր աւելցած է 1954 Յուլիսէն 1955 Յուլիս :

.....

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վարչապետը, մասնաւոր նամակ մը ուղղեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն եւ Այզընհաուըրի, «յուսախարութիւն » յայտնելով վինթոթափութեան բանակցու – թեանց ձգձգման առթիւ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը եւ մասնաւոր պատասխանատուն Մոսկուայէն վերադառնալով, յայտնեցին ընդունելութեան մը ժամանցան արեւել – եան Պերլինի մէջ : Կրոթովոլ ըսաւ. — « Նոր դարաշրջան մը կը բացուի մեր պատմութեան մէջ» : Իսկ փոխ վարչապե – տը կրկնեց,— «Արեւմտեան Գերմանիոյ վարիչներուն կ'ուզեմ փոխել իրենց քա – ղաքականութիւնը : Իրենց դէրքէն կա – խում ունի Գերմանիոյ միացումը » :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

Ո՞ՐՆ Է ԱՊԱՀՈՎ ԵՐԿԻՐԸ

Ամէն անգամ որ այս կամ այն գաղու – թէն երիտասարդներ կը հանդիպին խմ – բագրատուն, Հարաւ. Ամերիկա գաղթ – ու համար, առաջին հարցումս կ'ըլլայ.

— Ինչո՞ւ կը հեռանաք, լքելով տարի – ներու աշխատանքը :

=Ապահովութիւն չկայ Եւրոպայի մէջ : Կը վախցուի նոր պատերազմէ մը ...

Առեւտրական մը, Լիբանանի մէջ.

— Ինչ շատ շտկած եմ ինքզինքս. դժ – գոհ չեմ վիճակէս, ոչ ալ միջավայրէն, բայց, ի՞նչ գիտես վաղը ինչեր կը պատա – հին : Կը մտածեմ Արժանթինի երթալ. գոնէ պատերազմի վախ չկայ ...

Եւ ահա թնդանօթին ձայնը Արժանթի – նէն կուգայ : Ներքին պատերազմ : Քոր – տոպան պաշարուած, Պուէնոս Այրէսը ռմբակոծութեան սպառնալիքին տակ ...

Գիտէք որ հազարաւոր Հայեր կը բնա – կին երկու հադաքներուն մէջ ալ եւ դեռ տեղեկութիւն չունինք թէ ինչ փորձանք – ներու հանդիպած են :

Ի՞նչ մեղքս պահեմ, ես կը կարծեմ թէ անապահովութեան, պատերազմի վտան – գէն աւելի, երկիրէ երկիր գաղթելու, բախտ փնտռելու համաճարակ մըն է որ կը տիրէ :

Յունաստանէն Արժանթին գացողներ եւ վերադարձողներ ալ կան, — «հանդերձ ըն – տանեօք» : Անոնց միայն ճամբու ծախքը պիտի կրնար բաւել աւելի քան մէկ տար – ուան ապրուստի :

— Հողը կորսնցուցինք, տեղ մը *ոբլիկ* չենք ըներ, կ'ըսէր հոգին վառած, փոր – ձառու բարեկամ մը :

Ճիշդ այդպէս : Տեսակ մը համաճարակ : Աշխարհի ներկայ կացութեան մէջ, ո՞վ կրնար ցոյց տալ ապահով երկիրը :

Հիւլէական դարուն մէջ կ'ապրինք եւ օրուան մեծերը սկսած են ռազմական խարխոյներ շինել միւնչեւ Հիւս. Բեւեռ, Սառուցեալ գօտիները :

Միլիոնաւոր ժողովուրդ կը շնչէ մեր բնակած երկիրներուն մէջ :

Ինչո՞ւ մտածել թէ առաջին հարուածը մենք պիտի կրենք :

Եւ կամ, ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ ամէն փորձանքէ ազատ կը մնանք եթէ միւնչեւ Փարակուէյ կամ Հրոյ երկիրը չուենք ...

ՎԱՀԷ

ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Սեպտ. 17 թուակիր նամակէ մը կ'ի – մանանք թէ նոյն օրը ճամբայ ելած են Ե – րուսաղէմի եպիսկոպոսացու երեք վար – դապետները, էջմիածին երթալու համար. բայց չէ մեկնած սեղապարհը՝ Եղիշէ արք. : «Ընդհ. տպաւորութիւնը այն է թէ կաթողիկոս պիտի ընտրուի Թումանեանց առաջնորդը՝ Վազգէն եպիսկ.» :

× Կաթող. ընտրութեան համար Լոն – տոնի Համայնական խորհուրդը պատգա – մաւոր ընտրած է Պ. Ս. Քիւրքճեանը :

Պ. Քիւրքճեան ալ իր անձնական ծախքով կ'երթայ, կնոջը հետ : Ցարեւք – չաբթի օր մեկնելէն օդանաւով, ընկե – րակցութեամբ Պատկ Ծ. Ն.ի :

× Երէկ սեպտեմբեր Աւետիս Կիւլպէնկեան պրուած էր Լիոնի պատգամաւորին անու – նը : Պիտի ըլլայ Աղեքսանդր :

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

•

ԹՈՒՐՔԻԱ ԶՈՒԶԵՐ ՏԵՂԻ ՏԱԼ

Ամերիկեան թերթերու Անգարայի թղ – թակիցները կը հեռագրեն թէ՝ հակառակ արտաքին նախարար Տըլլըսի սոխպղպա – կան կոչին, հաւանական չէ որ Թուրքիա տեղի տայ Կիպրոսի հարցին մէջ, հաւա – նելով որ կղզին Յունաստանի կցուի : Այս դիրքին առջեւ, զոնէ առ այժմ մեռած կը համարուի պալքանեան դինակցութիւնը, որուն վրայ այնքան մեծ յոյսեր դրը – ուած էին, ռազմապիտական եւ դիւանա – դիտական տեսակէտով : Նոյն աղբիւրին համաձայն, մասնաւոր Թիթօ կ'ուղէր միջ – նորդել, բայց Թուրքիա աւելի կարեւո – րութիւն կ'ընծայէ Կիպրոսի ներկայ դո – յավիճակին պահպանման քան թէ Յու – նաստանի բարեկամութեան : Թուրքերը կը նախընտրեն որ Կիպրոսը անգլիական տիրապետութեան տակ մնայ իրենց իսկ պաշտպանութեան համար, քանի որ 700 մղոն հեռու է Յունաստանէն, իսկ միայն 40 մղոն՝ Թուրքիոյ ծովեզերքէն : Անկա – րա այդ կղզին վտանգ մը կը նկատէ իր հարաւային թեւին համար եւ չուզեր տե – ղի տալ, մանաւանդ որ կորսնցուցած է կարեւոր դիրքեր՝ Կրետէ, Հռոդոս, Երկո – տասան կղզիները եւ ուրիշ հողեր : Կիպ – րոսի բնակչութեան քսան առ հարիւրը Թուրք է, եւ Անգարա մեծ բախտաւորու – թիւն մը կը սեպէ որ կղզին անգլիական տիրապետութեան տակ կը դանուի :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սեպտ. 6ի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿԱՐՄԻՐ-ԿԱՐՄՈՒՂ...

(Ի· եր ինքնին տող)

ՎՂՋՏՈՒՀԱՆԴԷՍ
ԱՆԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մեծ, ահեղ, արևուտ Յունիսը իր ամբողջ ուժգնությամբ արդեն ներխուժել էր մեր, այլևս ոչ մի բանով չնշմարվող գյուղերի վրայով: Իր խոշոր եւ կարմիր ոչխարների հոտերը ամբողջ օրերով արածում էին ամայի լեռնալանջերին, «ալիքվելով», «ալիքվելով», «ալիքվելով» ամբողջ օրը, ինչպես ասում են հայերը, իր տաք ու ծանր շնչառությունից: Ես ու ինքնին հասկանալի է, որ ոչխարների հոտերի հետ միասին արածում էին նաև հովիվները, որոնք ամբողջ օրերով ոչխարների հոտերի հետ միասին «ալիքվում» էին, ինչպես ասում են հայերը, իրենց տաք շնչառությունից:

Հովիվները, որոնք ամբողջ օրերով «ալիքվում» էին, ինչպես ասում են հայերը, իրենց տաք շնչառությունից, ամբողջ օրերով ոչխարների հոտերի հետ միասին, ամբողջ օրերով ոչխարների հոտերի հետ միասին, ամբողջ օրերով ոչխարների հոտերի հետ միասին

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՕՐԵՐ Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՄԷՋ

●

Վենետիկի ուխտաւորները հրապարա – կած կը յայտնենք մեր որդիական երախ – տիքը, այն հայրական, աւելին՝ եղբայ – րական ընդունելութեան համար որուն արժանացանք միաբաններու կողմէ :

Անմոռանալի պիտի մնայ 117 ուխտա – ւորներուս կրած ազաւորութեան հաճելի յիշատակը :

Այս առթիւ կ'արժէ արձանագրել Տօքթ. Ճինճեանի կատարած զոհողութիւնը՝ ձեռնարկին յաջողութեան համար : Ձե – տոյ, ինչպէ՞ս մոռնալ հայր Սամուէլը, որ բոլորին երախտապիտութեան արժանա – ցաւ, :

Քանի մը խօսքով պարզեմ այս ուխտա – դնացութեան կազմակերպումը :

Առաջին անգամ քան, երկրորդ անգամ 11 հոգիով ժողովները գումարեցինք : Ա – ռաջին առթիւ իսկ դժուարութեանց հան – դիպեցանք , բայց եւ այնպէս «գործը քալեց» :

Խուռներամ բազմութիւն մը կայարան եկած էր, ողջերթ մաղթելու համար :

Երեւակայեցէք 117 Հայեր երկու վագոններու մէջ տեղաւորուած , քոյր եղբայր, մեծ թիւով երիտասարդներ : Մենք մեզի, ամէն ինչ հայկական :երգեր, պատմութիւններ : Իրար զերազանցելու համար մրցում : Այս կերպ մթնոլորտին մէջ 18 ժամուան ճամբորդութիւնը կարճ եւ հաճելի անցաւ :

Եւ ահա Վենետիկ, մեր Վենետիկը, ազ – գային մշակոյթի վառարանը, որ կը կոչ – ուի Ս. Ղազար :

Մեր ուխտաղնացութեան, չարժառիթ էր յարգանք մատուցանել այն տիտաննե – րուն որոնք անձնուիրաբար ծառայեցին ժողովուրդին եւ անոր մշակոյթին :

Ճակատագրաց ըսենք, եւ միշտ կրկնենք, «Հայուն ծառայել կը նշանակէ մարդկու – թեան ծառայել» (Կլատսթոն) :

Հրաշքը պատահեցաւ այս ուխտագնա – ցութեան առթիւ ալ :

Ապզային հալարտութիւն մը ծնաւ չա – տերուն, նոյն իսկ զբօղացած մարդոց քով :

Ուրեմն հասանք Վենետիկ, ուր վար – դապետներն ալ անհամբեր կը սպասէին : Անշուշտ առաջին պիծին վրայ, հայր Սա – հակը : Միշտ աչխոյժ, տեղին վրայ կը լսենք իր առաջին խրատականը. — Հոս Իտալիոյ, մանաւանդ Վենետիկի մէջ Հայ ըլլալը մեծ պատիւ է : Ամէն մէկդ պար – տականութիւն մը ունիք ,— մեծ նախան – ձախնդրութեամբ բարձր պահել ազգային այդ համբաւը :

Ամէն օր մեր աչքերով հաստատեցինք թէ Հ. Սահակը չէր չափազանցած :

Նախապէս եռաղոյնով խաւաքարտի վրայ պատրաստուած դրօշներ բաժնած էին ուխտաւորներուս, «Վենետիկ Ս. Ղազար» մակագրութեամբ, նախաձեռ – նութեամբ Հ. Եղիայի, որ մեզ կ'առաջ – նորդէ դէպի Մ. Ռափայէլեան վարժարա – նը : Միշտ կը հնչէր իր ձայնը . — « Հա – յեր, յառաջացէք» : Ջրանցքներ եւ կա – մուրջները անվերջ : Տեղացիները կը մօ – տենան համակրանքով հարցնելով.«Փատ – րէ, Արմե՞նօ», հասկնալու համար թէ ա – մէնքս ալ Հա՞յ ենք :

Վերջապէս կը հասնինք վարժարան ուր ամէն ինչ պատրաստ է ուխտաւորներուն համար : Վարժարանը պատմական պալատ մըն է քաղաքին կեդրոնը :

Յաջորդ օրը ուխտաւորներուս համար մասնաւոր նաւով մը կ'երթանք Ս. Ղա – զար : Տեղացի Հայերը ամբողջութեամբ կ'ընկերանան կարաւանին :

Արեւը պայծառ, ծովը կապոյտ , մեր սիրտերը աննկարագրելի ուրախութեամբ լեցուն, կ'երկնենք երկու հարիւրէ աւելի Հայեր մէկ մարդու պէս, «Եղբայր ենք մենք» ...

Հանդիսաւոր վայրկեանը հասաւ : Նա – ւը կը մօտենայ քարափին : Ամէնքս ալ յուզուած ենք : Ոաք պիտի կոխենք հայ – րենի սրբազան հողի մը վրայ :

Հոն տեսանք Հայու հայրենասիրու – թեան խորութիւնը : Շատեր ծնրադիր կը համբուրէին հողը : Ուրիշներ թաշկինակը լրենց աչքերուն կը տանին : Ոչ մէկ բառ :

Աբբահօր առաջնորդութեամբ, միաբա – նութեան բոլոր վարդապետները եւ նորընծաները թափօր կազմած, կրօնական երգեցողութիւններով մեզ կ'առաջնորդեն տաճար :

Սիրէն հեռանալէս ի վեր երբեք այքան ճոխութիւն չեմ տեսած, ոչ հաղուստ , ոչ ներկայ էր : Շիւքրիւ պէյ ըսաւ թէ իր ընկերներուն հետ համախորհուրդ, մա – հակոչ մը ծրագրած են կազմին դէմ : Փափաքեցաւ որ ես ալ գործակցիմ , բայց ես խուսափեցայ : Բասիմ պէյի ալ անջա – տապէս կրկնեցի դիտողութիւններս, մեր դլխուն փորձանք մի բանաք, ըսի :

— Քանի որ այդպէս է, Իզմիրի մէջ ին – չո՞ւ գործակցեցար Զիա Խուրշիտի հետ : Մէկ կողմէ կ'այցանես մահափորձի դա – դափարը, միւս կողմէ դաւադիրներուն հետ կը գործակցիս, անոնց մարդ եւ դէնք կը հայթայթես :

— Ես Զիա Խուրշիտը չէի ճանչնար , բայց երբ Իզմիր եկաւ Շիւքրիւ եւ Բասիմ պէյերու յանձնարարական նամակով, ըս – տիպուեցայ ընդունիլ զինքը :

— Նամակին մէջ ի՞նչ գրուած էր :

— Ծխախոտի գործ պիտի ընենք, Զիա Խուրշիտը մասնաւորաբար կը յանձնարա – րենք, գրուած էր :

— Ծխախոտի գործ, հէ՞, այսինքն մա – հափորձ, այսինքն ոճիր պետութեան եւ իր նախագահին դէմ :

— Չեմ դիտեր, այնպէս գրուած էր : Զիա Խուրշիտ ըսաւ թէ «ծխախոտ» բառը դրելով՝ Շիւքրիւ պէյ մահափորձի մասին կ'ակնարկէ :

— Ինչո՞ւ չփնտռեցիր դինքը անմիջա – պէս, ինչո՞ւ լուր չտուիր իակոյն պատ – կան իշխանութեան : Այսպէ՞ս պիտի ծա – ռայէիք ազգին եւ ազգային պայքարին :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՀԱԼԷՊի թէր – Սէնդ – Ռամ կոչուած վարժարանները , որոնք բարեսիրական հաստատութիւններ կը նկատուին , այս տարի ունին 1526 աշակերտներ եւ աշա – կերտուհիներ, որոնց 15ը Հայեր են, ինչ – պէս կը գրէ «Մասիս» : Դպրոցը ունի 42 ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհիներ : Այս հաստատութեան մէջ 325 աշակերտ – ա – շակերտուհիներ ամէն օր ձրի անուշադ ստանան, (250ը Հայ) : Գրենական պէ – տոյքները կը տրուին ձրի : Տեսուչը, Հայր Պալեան, կը խորհի նախակրթարանը բարձրացնել միջնակարդի : Իր գործը մե – ծապէս պիտի դիւրանայ եթէ ինքնաշարժ մը ունենայ իր տրամադրութեան տակ , հեռաւոր վայրերու աշակերտները դպրոց փոխադրելու համար :

28 ՀԱՅԵՐ կան Քորիէնթէսի մէջ (Ար – ժանթին) : Ամէնքն ալ լաւ դիրք չունած են, մասնաւորաբար Չէնկիլէրցի Սահակ Քչհեաեան (լուսանկարիչ) եւ համագիւ – ղացի Գիւսակ Խօմկիեան (դեղագործ) : Սկիֆիրեան եղբայրները մանածի գործա – րան մը հիմնած են :Կան նաեւ երկու հայ – կական ճաշարաններ : Վերջերս այցելած է Նորայր ՔՀնց. Խորէնեան, մկրտութեան առթիւ :

ԲԺ. ԳԵՂԱՄ ՍԵՐՈԲԵԱՆ

«Ցառաջ»ի Սեպտեմբեր 20ի թիւէն յա – ւուլ լմացայ Բժ.Գեղամ Սերոբեանի մահը Նիւ Եորքի մէջ :

Հանգուցեալը Իզմիրի Արալանպէկ դիւ – ղացի էր : Ուսումը առած է Պարսիզակի ամերիկեան վարժարանին մէջ: Ապա մը – ատած է բժշկական համալսարան: Պոլսոյ մէջ ունի երեք եղբայր եւ երկու քոյր : Մեծ քոյրը, Տիկին Կատար, ամուսնացած էր եղբօրս՝ ողբացեալ Ազատ Ազատեանի հետ եւ ունի երկու մանչ զաւակ, մէկը Քանատա, միւսը Պոլիս :

Բժ. Գեղամ Սերոբեան առաջին մեծ պատերազմին զինուորական բժիշկ էր եւ կը ծառայէր Սեբաստիոյ շրջանը: Ար – ձակուելէ վերջ Արալանպէկ բերաւ իր կի – նը, Զապէլ Սերոբեան: Իզմիրի զրամուն առեն բժիշկ էր ամերիկեան հիւանդանո – ցին մէջ , Տիկին Զապէլ՝ թարգման , եւ զոհնապան, իսկ Տիկին Կատար (քոյ – րը) հիւանդապահուհի: Մինչեւ Քէմալա – կաններու զալը չատ հիւանդներու կեան – քը փրկած է: Զերմ հայրենասէր էր: Վերջերս նամակով մը կը յայտնէր թէ Փարիզ պիտի զայ: Մինչ իր զալուն կը սպասէինք, ահա մահուան լուրը կը հասն ի: Յաւակցութիւններս Տիկին Զա – պէլին, զաւակներուն եւ բոլոր պարա – գաններուն :

ՅԱԿՈԲ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԴԷՊՔԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

★

Պոլսոյ թերթերը կը զրեն թէ կրթական նախարար ձեռլալ Եարտմճի պատրաստ մը կատարեց աւերակներուն մէջ, հայ եւ յոյն երեսփոխաններուն հետ, քննելու համար հրկիզուած եկեղեցիներուն եւ դպ – րոցներուն վնասները :

× Վարչապետ Առնան Մենտէրէս վեր – ջին դէպքերուն առթիւ յաւակցութիւն յայտնեց Ցունաց պատրիարքին :

× Հանդանակիչ յանձնախումբ մը կազ – մուած է, աղէտեալներուն օգնելու հա – մար : Պոլսոյ զրամատուները 1·400·000 ոսկի նուիրած են :

×Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, ոտիկանութիւնը ամէն օր թա – լանուած եւ պահուած ապրանքներ կը գտնէ գաղաքին մէջ: Նոյն աղբիւրին հա – մաձայն, վնասուած խանութներուն վե – րաշինութիւնը սկսած է :

× Իզմիրի կուսակալը, ոտիկանու – թեան տեսուչը եւ զինուորական հրամա – նատարը փոխուեցան :

× Կառավարութիւնը որոշեց մեծ քա – նակութեամբ ապակի եւ դեղեր ներածել:

× Քանի մը փոփոխութիւններ կատար – ուեցան Թուրքիոյ դահլիճին մէջ: Ապ· պաշտպանութեան գործակալ նչանակ – ուեցաւ Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, որ նախա – պէս կը վարէր արտաքին գործերը , կարգ մը հրամանատարներ ալ փոխուեցան :

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

— Երբ իրիկուն եղաւ, սկսայ մտմտալ, պատահանեց ամբաստանեալ Էֆէն : Ծանրակչիռ գործի մը մէջ մտած էինք , վտանգը ակներեւ էր, ուստի չդիտնաւ մը ցտակելով փախուստ տուի Իզմիրէն եւ դաւադիրները երեսի վրայ ձդեցի : Նպա – տակս էր Խթամպուլի մէջ պատկան իշ – խանութեան դիմել, բացատրել ինդիրը եւ պարդել նիւթուած մահափորձը, ամէն ինչ հրապարակել : Այս նպատակով չդի – նաւ նստայ եւ Խթամպուլ առի չունէի :

— Շատ լաւ, ինչո՞ւ չդիմեցիր կառա – վարութեան ,ինչո՞ւ լուր չտուիր :

— Չեմ դիտեր, ի՞նչ ընելս չուտարեր էի, կմկմայ Էֆէս, որ Իթթիհատի օրերէն Շիւքրիւ պէյի մարդն էր եւ անուն հա – նած էր իրը ֆետայի :

— Շիւքրիւ պէյի հետ ձեր ունեցած կապը յայտնեցէք :

— Վաղուց ի վեր կը ճանչնամ դինքը, եւ իմ վրաս մեծ վստահութիւն ունէր : Խթամպուլի մէջ անգամ մը հանդիպում մը ունեցանք, դնդապետ Բասիմ պէյ ալ նաւուր մարտանկարիչ Վուվերմանի (1619 1668) մարտանկարները :

Հայաստանի պետական պատկերասրա – հին մէջ այդելուները կը ծանօթանան Ժ. դարու Ֆրանսական թէ՛ դասական եւ թէ իրապաշտ արուեստին :

Այս պատկերասրահին մէջ են նաեւ Ժ. դարու Ֆրանսական արուեստի Պարպիզոնեան դպրոցի ներկայացուցիչ – ներու նկարները, որոնց մէջ կարեւոր է նշել Ռուժանահայ Գ. Զամպաքճեանի նը – ւէրը: Այնտեղ է նաեւ Ժ. դարու մեծա – գոյն իրապաշտ Կիւստաւ Քուռպէի (1819 1877) եղակի վարպետութեամբ նկարուած «Կանայք դիմանկար»ը ուր դեղանկարչա – կան բարձր վարպետութեամբ ցոյց տր – ուած էր նկարչի հարուստ ներաշխարհը :

Առանցքւ-զատ պատկերասրահին մէջ կան դերմանական, սպանիական, ռուսա – նական արեւմտեան Եւրոպայի այդ ար – ուեստագէտներուստեղծագործութիւն – ները :

Պատկերասրահը կը կազմակերպէ նաեւ դեկուցումներ եւ դասախօսութիւններ , նուիրուած արեւմտա – եւրոպական կեր – պարուեստի մեծագոյն վարպետներու կեանքին ու ստեղծագործութեան :

Պ. ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

— Երբ իրիկուն եղաւ, սկսայ մտմտալ, պատահանեց ամբաստանեալ Էֆէն : Ծանրակչիռ գործի մը մէջ մտած էինք , վտանգը ակներեւ էր, ուստի չդիտնաւ մը ցտակելով փախուստ տուի Իզմիրէն եւ դաւադիրները երեսի վրայ ձդեցի : Նպա – տակս էր Խթամպուլի մէջ պատկան իշ – խանութեան դիմել, բացատրել ինդիրը եւ պարդել նիւթուած մահափորձը, ամէն ինչ հրապարակել : Այս նպատակով չդի – նաւ նստայ եւ Խթամպուլ առի չունէի :

— Շատ լաւ, ինչո՞ւ չդիմեցիր կառա – վարութեան ,ինչո՞ւ լուր չտուիր :

— Չեմ դիտեր, ի՞նչ ընելս չուտարեր էի, կմկմայ Էֆէս, որ Իթթիհատի օրերէն Շիւքրիւ պէյի մարդն էր եւ անուն հա – նած էր իրը ֆետայի :

— Շիւքրիւ պէյի հետ ձեր ունեցած կապը յայտնեցէք :

— Վաղուց ի վեր կը ճանչնամ դինքը, եւ իմ վրաս մեծ վստահութիւն ունէր : Խթամպուլի մէջ անգամ մը հանդիպում մը ունեցանք, դնդապետ Բասիմ պէյ ալ

խռովութիւնները «որոնք առ նուազն կառավարութեան լուրջ քայլերութիւնը կը վայելչին սկիզբները», չատ խոր հետքեր ձգած են եւ երկար ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ կիրքերը հանդարտին, պալքանեան դրծակցութիւնը վերահաստատելու համար :

× Անգլ· կառավարութիւնը տեղեկացուցած է Ազգ·ժողովին, յայտնելով թէ համայնավարութիւնը կը չահագործէ էնոսիսը (կղզւոյ) , ծանրացնելով կացութիւնը :

× ՄԱԿի ընդհ· ժողովին դիւանը 4ի դէմ 7 ձայնով մերժեց օրակարգ անցընել Կիպրոսի խնդիրը: Քննութիւն պահանջողներուն դլուխը կը դանուէր Ի· Միութիւնը, Լեհաստանի հետ: Անգլիոյ ներկայացուցիչը ցաւ յայտնեց որ Յունաստան դարձեալ կ'արծարծէ այս հարցը: Յունաստանի դեսպանը բուռն ճառ մը խօսեցաւ, բողոքելով անգլիական պատուի բակին առարկութեանց դէմ : — Ընդհ· ժողովին նախագահ ընտրուեցաւ Չիլիի պատուիրակը, Մաղա:

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ
ՅԱՂԹԵՑԻՆ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

Պուէնոս Այրէսէն կը հեռագրեն թէ ապստամբները նոր կառավարութիւն մը հաստատեցին Սեպտ· 21ին, նախագահութեամբ զօր· Էմ· Լէոնարտիի: Պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ թէ նաւատորմիղը վերջ տուած է մայրաքաղաքին եւ նաւահանգիստներու պաշարման: Վերջին պահուն յուսահատական կռիւ մը մղած են Փերոնի կուսակիցներէն 400 ոստիկանները : Փախստական նախագահը տակաւին պահուած է Փարակուէյի պատկանող մարտանաւի մը մէջ, որ անձեռնմխելի կը համարուի :

Նոր նախագահը, Լէոնարտի, որ իր բանակատեղին հաստատած էր Քորտոպայի մէջ, այժմ փոխադրուած է Պուէնոս Այրէս: Փերոնի հաստատած դինուորական դիկտատուրան, որ կը բաղկանար 14 զօրավարներէ, ընդունած է ապըստամբներուն բոլոր պայմանները, լինչպէս ինքն ալ կը ծանուցանէ պաշտօնական դիկոյցով մը:

Հեռագիրները կ'ըսեն թէ ժողովուրդը ցնծութեան ցոյցեր կը կատարէ, փառաբանելով ապստամբութիւնը: Դատական պաշտօնեաները վար առնելով Փերոնի եւ հանդուցեալ կնոջը լուսանկարները, խարոյկներ սարքած եւ վառած են : Անձնաուրութենէն առաջ, դիչերն ի բուն կատաղի կռիւներ մղուած էին դրեթէ ամբողջ Արժանթինի եւ մանաւորապէս Պուէնոս Այրէսի մէջ: Ժողովուրդը զարհուրելի խուճապի մը մատնուած էր : Մայրաքաղաքը ուժգնօրէն կը ցնցուէր թնդանօթներու եւ դնդացիրներու որոտումէն: Ճակատամարտի կեդրոնն էր Փերոնի ալ թեւի կազմակերպութեան չէնքը, որ ամբողջովին քանդուեցաւ, բառին բուն իմաստով՝ «սրբուեցաւ»: Բանակը եւ ոստիկան զօրքը չէնքը պաշարած էին 48 ժամէ ի վեր: Շրջակայ չորս թաղերու ժողովուրդը ահռելի խուճապի մը մատնուեցաւ: Ապստամբները վերջնապէս տըւած էին եւ ժամէ ժամ կը սպասուէր եղքին: Զոհերու թիւը չատ մեծ է :

× Նոր նախագահը, զօր· Լէոնարտօ, որ մասնակցած է դանազան չարժումներու, 53 տարեկան է եւ հայր հինգ զաւակներու: Կուսակից կը համարուի ժողովրդապետութեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թորբիոյ հանրապետութեան նախագահը, ձէյալ Պայար, Թեհրան կը դանուի այս միջոցին: Իր ժամանումէն քանի մը օր առաջ, Իրանի վարչապետը, Հոսէյն Ալա, ուշադրաւ ճառ մը խօսեցաւ, ըսելով թէ «ոչ մէկ երկիր կրնայ արդիլել որ Իրան զօրացնէ իր ապահովութիւնը եւ պործակցի դրացիներուն հետ, համաձայն Ազգ·ժողովի ուխտին»: Իր յայտարարութենէն կը հետեւցնեն թէ Իրան կ'մտնէ Թուրքիոյ հետ :

Իսրայէլի բանակը դրաւեց էլուճալի ապաղինեալ հոդաչերտը: Եդիպտոս բազդեց :

Թեհրանի դինուորական աեւանը սկսաւ դատել Թուտէ (համայնավար) կուսակցութեան նախկին ընդհ· քարտուղարը, Տոքթ· Մորթեզա Եազդին: Ամբաստանութիւնը մահապատիժը պահանջէ, այն մեղադրանքով թէ եազդի հայրենադաւ մըն է եւ փորձած է տապալել ներկայ իշխանութիւնը լինչպէս եւ հարուածել իսլամական կրօնը: «Իմանիթէ» կը դրէ թէ ուրիշ քանի մը ամբաստանեալներ ալ վտանգուած են :

Լիբանանի նոր դահլիճը կազմեց Բաչիտ Քարամի ,որ 33 տարեկան է :

Թունուզի նոր կառավարութիւնը չի ջնջեց պաշարման վիճակը որ կը տեւէր աւելի քան 15 տարիէ ի վեր: Հրամանագիրը ստորագրած է նաեւ Ֆրանսայի ծովակալ մը, որ ազգ· պաշտպանութեան նախարար է, նոր ինքնավարութեան մէջ:

Մարոկի մարզպանը վերսկսաւ բանակցութիւնները, արքունի խորհուրդին կազմութեան համար որ գործի պիտի ձեւնարկէ Սուլթան Արաֆայի հեռացումէն անմիջապէս վերջ: Տասը ցեղապետներ պահանջեցին Սուլթանը պահել իր պահուն վրայ, խօսելով չափազանց 200·000 հետեւորդներու, Մարոկի խնդիրը Ազգ·ժողովին օրակարգը անցաւ :

Հ· Յ· Դ· ՕՐԸ

Փարիզի մէջ, Հոկտ· 30ին, կիրակի
Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ
ժամը 9 – 12

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիր·, տօն Վարադայ Խաչի, մասնաւոր հոգեհանդիսատ պիտի կատարուի Մայր Եկեղեցիին նախկին երկարամեայ եւ արդիւնաչան դպրապետ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆի յանկարծական մահուան քառասունքին առիթով: Իր յիշատակը յարդողները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի կողմէ : Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ· Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր վաչաքողները եւ մասնաւորաբար Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի օգնականութեան կայանի մանակագողները, երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ: Պիւֆէ, պար , նուագ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Կազմակերպած է ընդունելութիւն մը ի պատիւ Վենեսիկի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի տեսուչ Հ· եղիա Փեչիկեան – ին, այս ուրբաթ ,ժամը 8·45ին, Ազգ· Տան մէջ :

Այս առթիւ վարդապետը պիտի խօսի ազգային հրատապ հարցերու մասին :

ՈՒԽՏԻ ՕՐ ՎԱՐԱԴԱՅ
Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Վարադայ Ս· Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարարէ բարեպաշտ ժողովուրդին, թէ այս կիրակի, եկեղեցւոյ անուան տօնը ըլլալուն կը կատարուի հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ մատաղի օրհնութիւն: Կը պատարագէ Արտակ Վրդ· Մանուկեան :

Սկիզբ· ժամերգ· ժամը 8·30, Ս· պատարագ ժամը 10:

Շողեկառքը կը մեկնի կար մի Նորէն հետեւեալ ժամերուն 8·32, 9, 9·32 :

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տիկին Արշալոյս Սարգիսեան իր ողբացեալ ամուսնոյն ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ կը փափաքի այցելութիւն մը կատարել անոր դերեզմանը, ուր հոգեհանգստեան արարողութիւն մը եւս պիտի կատարուի այս կիրակի, ժամը 3ին :

Անոնք որ կը փափաքին յարդել յիշատակը իրենց ներկայութեամբ կրնան հաղորդակից ըլլալ Փէր Լաչէզի Փլաս Կամպէթայի դրան առջեւ :

Այցէն վերջ փափաքողները պիտի հաղորդուին Տիկին Սարգիսեանի բնակարանը, 2 ռիւ Պէրք, Փարիզ (18), մէթրօ Անվէրս, քանի մը ժամ ողկոյզելու համար ամուսնոյն անմոռանալի իշատակը :

Տիկին Արշալոյս Սարգիսեան այս առթիւ չորս հազար ֆր· կը նուիրէ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին : Ստանալ Ցառաջէն :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 ղպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի դրաղի ծնողներուն դիմումներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնօի Փավիյեօն :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ· Խաչի Անկէնի «Սահակ-Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լապառի Մէրի Անէէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները :

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Անկէնի մասնաճիւղին պարահանդէսը յետաձգուած է Մարտին:

***

ՎԵՐԱՄՈՒՏ Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ ՏԻՒՐՆԻ ԱՋԳ·

Արձանագրութիւններ համար դէմ – մել ուսուցչուհի Տիկին Ա· Մելտոնեանի, ամէն իրիկուն ժամը 6–8 :

***

ՍԵՒՈՒ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ

Հոկտ· 2ին, կիրակի· կէսօրէ վերջ

***

Թրէվիզի Հայկազեան վարժարանի հայերէնի դասընթացքը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինդշաբթի օր ժամը 14ին: Ազգ· Տան մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն արձանագրել իրենց զաւակները հինդշաբթի 29 սեպտեմբեր ժամը 15էն սկսեալ :

***

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ· վեցին :

Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ· Ազարեանի :

***

Իսիի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ· վեցին :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· Եգիպտացի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տիկին Ահարոնեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Փոնտին: (Հ· Յ· Դ· Տուն) :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Պ· Նուպար Տէր Ղուկասեան իր քրոջ՝ Տիկին Նազենիկ Թաշուրեանի մահուան Գ· տարելիցին եւ հարսին՝ Սիւզան Տէր Ղուկասեանի մահուան Ա· տարելիցին առթիւ 1500 ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կապ· Խաչին, 1500 ֆրանք ալ՝ կարմիր Խաչին: Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Պէրպէրեան , փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆր· կը նուիրեն Որբերու Օգնութեան Մարմնին, Յարութիւն Փափազեանի մահուան առթիւ :

ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԺ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Սէն Ժեռմի իր յաճախորդներուն կը յայտարարէ թէ հոկտեմբեր մէկէն սկսեալ կ'ընդունի հիւանդներ երեքշաբթի, հինդշաբթի, չաբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3էն 7ուկէս:

38, Ch. du Château Gombert
St, Jérôme, Marseille

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կազմութեան եւ դպրոցի հաստատման 25ամեակին առթիւ պինեճոն մը՝ Հոկտ· 2ին :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ· 10ին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Ֆ· Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին պարահանդէսը Հոկտ· 15ին :

ՈՒՐՖԱՑԻ քառասնամեակը, Հոկտեմբեր 16ին, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9.)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Մ· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· Կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ՝ ՀԱՑԱՍՏԱՆ ենթկ· այս չաբաթ ժամը9ին:
ՎՈՒԱՄԵԱՆ ենթկ· այս չաբաթ ժամը 9ին:
ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը այս չաբաթ ժամը 9ին :
ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին:
ԸՆԿ· ԿԱՐՕ ենթկ· այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին :
ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ· չորեքշաբթի ժամը 9ին:
ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ, ժամը 9ին:
ՁԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ ժամը 9ին:
Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորաբար հաւաքատեղիներուն մէջ եւ չարունակելի են: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· Կոմիտէի ներկայացուցիչները : Ձեղապահ ըլլալ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Սէն Ժերմէն Հ· Յ· Դ· «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :*

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու վարչութիւնները եւ ներկայացուցիչները այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահին մէջ , (26 ռիւ տէ Քոնվալեսան) : Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :*

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— *Հ· Յ· Դ· «Արծիւ» ենթկ· ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ :*

ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ, ընկերուհիները, այս չաբաթ ժամը 21ին, ընկ· Պասմաճեանի բնակարանը:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռաֆ·ի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Իսիի Խրիմեան Այոմբը: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ճշդապահ ըլլալ: Խիստ կարեւոր օրակարգ :

«ԳՈՑԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի «ԳՈՑԱՄԱՐՏ» օրացոյցը , հետաքրքրական նիւթերով, պէսպիսուն , խնամեալ խմբագրութեամբ եւ պատկերազարդ :

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝ Ա· Մարտիրոսեանի՝

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները , —

M. B. Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Որակաւոր (քալիթի) աթթրփրընէօրներ, տուռ թրիֆոյի համար :

Դիմել՝

Ets. Mailles Parisiennes
19, Rue du Caire, Paris (2)

***

Թրիքոյի փասոնիէներ, ծօժ 7, սեռիով աչխատանք , մօնթաժով կամ առանց մոնթաժի: Դիմել ամէն օր , բացի չաբաթ կէսօրէ եաքէն :

Tricots-Caire, 21, Rue du Caire, Paris (2)
Tél. CEN. 36-95

***

Անթրփրընէօրներ կանացի հագուստի համար, խնամուած աչխատանք :

Դիմել՝

Maison CHARHO N
115, Rue d'Aboukir, Paris
Tél. GUT. 51 15

AU BEAU NOYER

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 24 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7784 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3195

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾԱԼԻՔԵՐԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻՆ

●

Անգամ մը եւս եւ հանդիսաւորապէս կը հաստատուի թէ Սեպտ. 6ի բարբարոսա – կան արշաւանքը կազմակերպուած էր օ– րեր առաջ : Եւ կառավարութիւնը դիտէր :

Դեռ նոր ստացանք Պոլսոյ այն թերթե– րը որ հրատարակած են Ազգ. Ժողովի բացառիկ նիստին համառօտ տեղեկագրու– թիւնը (12 Սեպտ.) :

Թանկագին վկայութիւններ կը պարու– նակեն այդ կիսկատար հրատարակու – թիւնները, պարզելով սարքուած դաւին դանազան ծալքերը :

Նախ, ոչ մէկ խօսք՝ Սելանիկի թրքա– կան հիւպատոսարանին կամ Մ. Քեմալի տան դէմ արձակուած ռումբի մասին :

Վարչապետը եւ իրեն կուսակից կամ ընդդիմադիր երեսփոխանները կը յիշեն Կիպրոսի խնդիրը, բայց ոչ՝ Սելանիկի դէպքը, որ իրրեւ թէ դրդուած էր հանրա– յին կարծիքը :

— « Լուր ունէինք», կ'ըսէ վարչապե – տը, բայց դէպքը ակնթարթի մը մէջ այ– պէս մը տարածուեցաւ որ մեր ոստիկա – նական ուժերը առաջին պահուն անշար – ժութեան մատնեց եւ ազգովին ազգային ազէտի մը ենթարկուեցանք » :

Միլլէթ (ընդդիմադիր) կուսակցու – թեան ներկայացուցիչը, Ահմէտ Պիլկին, կը յայտարարէ .

— « Թրգոիչները նախապէս ճշդած են իրենց յարձակման նշանակէտները, բան– դիչ գործիքներն ալ նախապատրաստուած» :

Արտաքին գործերու նախորդ գործա – վարը, Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, այժմ փոխ – վարչապետ, կը լրացնէ .

— « Ընկերներ , կառավարութիւնը տեղեակ էր դէպքին, բայց ցոյցին օրն ու ժամը յայտնի չէր» :

Եւ վերջապէս, ընդդիմադիր երեսփո – խան մը, Օսման Ալիչիրօղլու, աւելի յա– ռաջ երթալով, ուղղակի կ'ամբաստանէ կառավարութիւնը եւ կը պահանջէ որ հրաժարի : Մանաւանդ որ, «արձակուր – դէն ի վեր Իսթանպուլ փոխադրած էր իր բանակատեղին .

— « Դէպքին որոշ թաղերու մէջ նոյն ժամուն ծագիլը, բանդելի նշանակէտնե – րուն լաւագոյնս ճշդուած ըլլալը կ'ապա – ցուցանեն որ պատրաստութիւնը օրերէ ի վեր շարունակուած է» :

Ցոյն երեսփոխանը, Ալ. Հաճոփուլօ, ո – րուն ճառը առանձին պիտի հրատարա – կենք, բացորոշ փաստերով կը պարզէ ա– պահովութեան ուժերուն անտարբերու – թիւնը, որուն ինք ալ զոհ դացած է :

Դեռ ուրիշ իրողութիւններ ալ բացորո– շապէս կը հաստատեն թէ ամէն ինչ սար– քուած էր կանխամտածութեամբ եւ կան– խորոշ պատրաստութեամբ :

Ականատեսներ կը պատմեն թէ արշա – ւախումբերը մանաւանդ ցանկեր ունէին , դիտէին թէ ո՛ր չէնքը յունական, հայկա– կան, հրէական կամ թրքական է :

Հիմա որ ամէն բան վերջացած է, մար– դիկ տակաւին կը վիճին պատասխանա – տուութեանց մասին :

Գալով արուեստիք պատիժներուն, կը բաւ արձանագրել Անգարայի Ազգ. ժո – ղովին մէջ արտասանուած խօսք մը :

Երեսփոխան մը, Մէհմէտ Էօզպէյ, կ'ա– ռաջարկէ «պատասխանատուները անպայ– ման կախել այն ազօթատեղիներուն առ – ջեւ զորս քանդեցին ու այրեցին » :

Ուրիշ երեսփոխան մը տեղէն ցատկելով կը բացագանչէ .

— Այստեղ կարելի չէ խօսիլ կտրելու կախելու մասին : Այստեղ Ազգ. ժողով է·

Այսպէս, քանի թաւալին չարաթներն ու ամիսները, այնքան անուշի պիտի կապէն «Ազգային ազէտը», վերածելով հասարակ ոճիր – արկածի :

Զէ՞ որ օտարներն ալ —Մեծե՛րը— այդ աչքով կը նային եղածին վրայ···

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼԸ ՏԵՒԵՑ 24 ԺԱՄ

●

ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Հինգշաբթին Ուրբաթ գործադուլ – յաւ 24 ժամուան գործադուլի որոշումը , անելի մասնելով Փարիզի ժողովուրդը :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, կառ. ոը լ'էսթի մէջ (արեւելք) 80 առ հարիւր կը բանէին արուարձաննե– րուն երկաթուղիները, ամբողջութեամբ՝ գլխաւոր գիծերը : Կառ. ոիւ Նոռի մէջ (հիւսիս), գրեթէ ամբողջ մեծ գիծերը, 75 առ հարիւր, արուարձաններու կառա– խումբերը : Սէն Լազարի մէջ բոլորովին դադրած էր արուարձաններու երթեւեկը, մեծ գիծերը կը բանէին համաձայն ժա – մանակացոյցին : Մոնփառնասի մէջ բոլո – րովին դադրած էին թէ գլխաւոր գիծերու եւ թէ արուարձաններու երթեւեկը : Կառ. ոը Լիոնի մէջ մեծ մասով խանգարուած էր արուարձաններու երթեւեկը, մեծ գի– ծերու վրայ՝ մասամբ : Օսթերլիցի գի – ծերուն վրայ ամէն երթեւեկ դադրած էր :

Գաւառի մէջ միւսուն առ հարիւր կը բա– նէին երկաթուղիները : Երթեւեկը բոլորո– վին դադրած էր Թուլուզի մէջ : Տիժոն , Սթրազպուրկ, Միւլհուզ եւն. չատ չազ – դուեցան գործադուլէն : Նոյնպէս Սպա – նիա, Պելժիա, Հոլանտա, Անգլիա, Գեր – մանիա, Զուիցերիա, Իտալիա գացող կա– ռախումբերը : Թէեւ չատ մը աշխատա .. ւորներ հակառակ են գործադուլին, բայց մինչ կը վախցուի նոր խանգարումներէ :

Ինչպէս գրած էինք, 24 ժամուան գոր – ծադուլի որոշումը տուած էր ինքնաւար սենտիքա մը որ 35 առ հարիւրը կը կազմէ կառախումբերը բանեցնող մեքենավար – ներուն, հնոցպաններուն եւն. : Աշխա – տանքի Դաշնակցութիւնը քաջալերելով շարժումը , հրահանգեց որ ուրիշ պաշ – տօնեաներ ալ միանան : Հակառակ հրա – հանգներ տուին բանուորական ուժը (ըն– կերվարական) եւ քրիստոնեայ աշխատա– ւորներու սենտիքան, բաւական մեղմա – ցնելով գործադուլին հետեւանքները :

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը երկու ալ 24 ժամուան գործադուլ մը դրդած էր ելեկտրականութեան եւ կազի պաշտօնեա– ներուն, բայց տպագրը չընդհանրացաւ :

Երկաթուղիներու գործադուլը տեւեց հինգշաբթի իրիկուն ժամը 5էն ուրբաթ 5, ինչպէս որոշուած էր : Արուարձաննե – րու բնակիչներէն հազարաւորներ յուսա – լից կը սպասէին մինչեւ ուշ առեն, բայց անօգուտ : Մեքենավարները եւ ուրիշ մասնագէտներ 15 առ հարիւր յաւելում կը պահանջեն : Վարչութիւնը կ'առաջարկէ 5 առ հարիւր, որ ժամանակի ընթացքին պիտի բարձրանայ 9 առ հարիւրի : Աչ – խատանքի Դաշնակցութիւնը մերժած է այս առաջարկը : Միւս Արհեստակցական Միութիւնները ալ յաւելումը անբաւական դտնելով հանդերձ, համաձայն չեն որ գործադուլ սարքուի բանակցութեանց ըն– թացքին :

× Մարսէյլի կայարանին մէջ ալ մաս – նակի գործադուլներ կը սարքուին : — Տպագրը կը շարունակուի Նանթի մէջ : Մեռազգացողականքարոզները միշտ ա– նակնկալներ կը առեղծեն, Փարիզի թէ գաւառի մէջ :

.....

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը մանրամասն դեկուցում տուաւ երես – փոխանական ժողովին մէջ, Մոսկուայի ճամբորդութեան մասին : Յատկապէս չեշտեց թէ երբեք չէ ճանչցած արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը եւ խնդրեց որ արեւմտեան պետութիւններն ալ ուժ տան իրեն : «Եթէ ուէշ պետութիւն ճանչ– նայ արեւելեան Գերմանիան, ոչ – բարե – կամական դիրք մը բռնած պիտի ըլլայ » :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԿՈՉԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

●

ԱՔԲՈՂՋԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ, ԵԹԷ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգներուն արտաքին նախարա– րը, Պ. Ֆ. Տըլլըս հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց Խ. Միութեան, Մակի ընդհ. ժո – ղովի Սեպտ. 22ի նիստին մէջ : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ խորհրդային պատուիրակները ուշադրութեամբ կը հետեւէին իր ճառին, իսկ Մոլոթով, որ պիտի պատասխանէր երեկ, նիշեր կ'առնէր :

Պ. Տըլլըս առաջին անգամ էր որ կը գործածէր «ժընեւի ոգի» բացատրութիւ– նը պաշտօնական յայտարարութեան մը մէջ : Ահաւասիկ իր ճառին հիմնական մա– սերը .

— « Գերման ժողովուրդը բռնօրէն եր – կու մասի բաժնուած է աւելի քան տասը տարիէ ի վեր : Այս անջատման մշտնջենա– նութիւնը ոճիր մըն է բնութեան դէմ : Այս տանտմահակը բոլորեցինք առանց նոր աշ– խարհամարտի մը, ինչ որ խորապէս սա – ժանի է դատապարտութեան : Բայց իրական խաղաղութիւն չվայելեցինք : Տեղի ունե – ցան մանակի պատերազմներ : Ազատ ազ– գեր խառնակուելով նուաճուեցան : Սպառազինութիւնները կուտակուեցան եւ դիրքերը խստացան, իրարանձիւր կողմ հաւանական թշնամի մը սեպեց դիմացի – նը : Այդ շրջանը կրնայ վերջացած հա – մարուիլ այժմ : Կը հաւատամ թէ չորս վարչապետները որոնք ժընեւ էին, կը մաղթէին այդ արդիւնքը եւ թէ իւրաքան– չիւրը նպաստեց անոր : Արդարեւ, նոր ոգի մը կը տիրէ այժմ, աւելի ճկուն եւ նուազ դառն՝ միջազգային յարաբերութեանց մէջ : Կ'ուզէի ըսել որ եթէ ժընեւի ոգին պիտի տեւէ, ամբողջ աշխարհը պիտի օգ– տուի » :

Նախարարը յետոյ ակնարկ մը նետելով ընդհանուր կացութեան վրայ, ըսաւ թէ երբեք այսքան արդիւնաւոր եղած չէր հաւաքական ապահովութեան աշխատանք– ը արեւմտեան Եւրոպայի մէջ : Ապա յի – շեց արբանեակ երկիրներու պարագան : « Եթէ ժընեւի ոգին հարազատ է եւ ոչ թէ կեղծ, եթէ տեւական է եւ ոչ թէ խաբու– սիկ, պէտք է առաջնորդէ հաւատչյար – դարի ենթարկելու ազգային իշխանու – թեան անբնական ծաւալումը որ կը ջախ– ջախէ ազգային անկախութեան ոգին , պէտք է վերջ դնէ այն քաղաքական յարձակողականը որ կը ձգտի վերիվայր ընկել ապատ կառավարութիւնները : Ճե – տոյ ծանրանալով դերմանական հարցին վրայ, դիտել տուաւ . — «Շատեր կը կարծեն թէ միացեալ Գերմանիա մը, ան– դամ կազմակերպութեան մը որ հակառակ է որեւէ նախայարձակման , վնաս մը պի– տի կազմէ իրենց ապահովութեան հա – մար : Այդ երկիւղը փարատելու համար , արեւմտեան պետութիւնները պատրաստ են եւրոպական ապահովութեան ընդհա – նուր ծրագիր մը առաջարկելու , յաւել – ուածական չօշափելի երաշխիքներ ընծա – յելով Խ. Միութեան» : Այս առթիւ բա – ցատրեց թէ սպառազինութեանց օգնա – ւային ստուգումը եւ փոխադարձ թռիչքը պիտի փարատեն վախերը : Եւ եզրակա – ցուց . — «Կասկածամտութեան չրջանը կրնայ փակուիլ , ես համոզուած եմ : Նոր չրջան մը պիտի բացուի : Բայց այդ նոր չրջանը պիտի չըլլայ լճացման եւ դոյա – վիճակի պահպանման չրջան մը , իրրեւ տեւական ազգակներ ընդունելով անար – դարութիւնները, այլ պէտք է առաջնոր – դէ դէպի բարեկարգութիւն եւ հրաժա – րում բռնի ուժէ » :

.....

ՄԱՐՈՒԲԻ մարզպանը գլուխ գլխի խո – սակցութիւն մը ունեցաւ Սուլթան Աբա – ֆայի հետ : Արդիւնքը գաղտնի կը պահ – ուի :

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԻՆ ԲՈՂՈՔԸ ՍԵՊՏ. 6Ի ԴԷՊՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

●

ՄՄԲ.— Թուրքիոյ Ազգ. ժողովի ար – տակարգ նիստին մէջ հետեւեալ յայտա – րարութիւնը ըրած է հայ երեսփոխանը , Տոքթ. Զաքար Դարվեր, Սեպտ. 6ի դէպ– քին առթիւ, «վանդալականութիւն» կո – չելով զայն .

— *Կար դմը մամուլի գլուխ ունեցող – ներ, թուրք ազգին լայիֆ ըլլալը ատկ – ապղներ կան : Ասոնք կրօնքի դիմակին ներքեւ կը ջանան հայբենակիցը սիրտէն դաշնահարել : Երբեք առիթ պէտք չէ տալ ասոնց :*

Այդ պահուն Զօրամէ Դեմոկրատ երես– փոխան Հիւսէյին Օրթաքչըօղլու նստած տեղէն միջամտելով գոչեց . — «Կրօնքէ մի ճառեր, կապ չունի» :

Տօքթ. Զաքար չարունակեց .

— *Ընկերներ, Թուրքիոյ մէջ ապրող փոքրամասնութիւններն ալ այս հայբենի– քին զաւակներն են : Անոնք ալ այս հայբե– նիքին բարօրութենէն զոհ կը մնան : Աստ– ուած պահէ, անոր ազէտէն առաւելապէս անոնք կը ցաւին : Կառավարութենէն եւ բարձր ժողովէն կը սպասենք որ անոնց կեանքն ու ինչքերը ապահովութեան տակ առնելու համար միջոցներ ձեռք առնէ :*

Տօքթ. Զաքար, ապա, պահանջեց վերջ տալ խլամի եւ ոչ – խլամի խորութեան ու եղբակացուց .

— *Ոչ – խլամ փոքրամասնութիւնը՝ իր ճակատագիրը այս նուիրական ազգին ճա– կատագրին կապած է : Աստուած պահէ երկիրը .*

× Պաշտօնական տեղեկագրի մը հա – մաձայն, Սեպտ. 6ի դիշերէն առաջ 34–35 հազար վաճառատուն եւ խանութ կար Պոլսոյ մէջ : Տակաւին կարելի եղած չէ ճշդել բուն կորուստը : Թերթ մը հետեւ – եալ հաշիւը կը հրատարակէ .

1· Վաճառատուներու 60 առ հարիւրը ամբողջովին փճացած են.— 2· Հարիւրին 25ը մասամբ.— 3· Հարիւրին 15ը թեթե– ւապէս վնասուած են : Եւրոպական կեր – պասները գրեթէ ամբողջովին փճացած են : Բամպակեղէնի կէսը միայն վնասուած է : Կօշիկի վաճառականներն ալ ծանր վը– նասներ կրած են :

× Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ յու – ցարարները քանի մը յունական վարժա – րաններ, մասնաւորապէս Զափիփոնը քան– դած ատեն, աղջիկներուն վրայ ալ բռնու– թիւններ կատարած են :

ՄՄԲ.— Յաջորդով՝ յոյն եւ թուրք երեսփոխանիներուն արտայայտութիւնն – րը եւ ուրիշ լուրեր :

ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հիւս. Ամերիկայի անջատուած թեմին Առաջնորդարանին կարգադրութեամբ , կաթող. պատգամաւորի ընտրութիւնը կատարուած է թղթատարով եւ ընտրուած են Պ.Պ. Տատուր Տատուբեան, Հայկ Գավուզճեան, Տիգրան Սմառեան, Տիգ– րան Պոյաճեան, Բարկէն վրդ. Վարժա – պետեան, Համազասպ վրդ. Ինդոյեան : Պ. Գավուզճեան մերժած ըլլալով , ընտր – ուած է եդուարդ Աղամեանեան :

× Անթիլիասի կաթողիկոսարանի ե – պիսկոպոսական դասը պատգամաւոր նը– շանակած է Դերճնիկ եպիսկ.ը եւ Պ. Հրանտ Գրիգորեանը :

× Սեպտեմբեր Ծ. Վ. կը հետապրէ թէ ի – րեն ընկերացող պատգամաւորներուն հետ Մոսկուան հասած է Դ. ժամը 3ին :

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ համաշխարհային ընկե – րակցութիւնը, որ 600·000 անդամ ունի , 50 ազգերէ, իր 9րդ համագումարը բացաւ Վիէննայի մէջ :

(Շար.ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԸ

«Յառաջ»ի երեսնամեակը, որուն մասին խօսեցանք արդէն, առիթը կուտայ մեզ՝ կարգ մը երեւոյթներ մատնանշելու:

Հանրային որեւէ ձեռնարկ, որ կոչուած է ծառայելու մեր ժողովուրդին պահպանման ու զարգացման, արժանի է քաջալերանքի:

Արտասովոր պայմաններու մէջ կ'ապրի մեր ժողովուրդը. չունինք պետական կազմակերպութիւն՝ որ ակռ կենայ մեր գործերուն, դնահատէ եւ քաջալերէ զանոնք: Չունինք ոչ իսկ ազգային որեւէ հիմնադրամ, որ, ի հարկին, նպաստաւորէր, քաջալերէր մեր ազգային վաստակաւորները եւ իրենց վաստակը:

Մեր բոլոր չարժումներն ու ձեռնարկները, քաղաքական, կրթական, եկեղեցական ու մշակութային, զարգացած են անտուղութեան ու անապահովութեան մէջ: Առանց հովանաւորութեան եւ առանց նիւթական մնայուն աղբիւրներու: Անոնք ծաղկած են, զլխաւորաբար, մեր ժողովուրդին քաջալերանքով:

Անշուշտ, ունեցած ենք, պարբերաբար, քանի մը դէմքեր, իշխանական, աղնուական կամ ամիրայական, որոնք իրենց առատաձեռնութեամբ, պատիւ բերած են իրենց անունին ու զերազատանին եւ իրենց ժողովուրդին, եկեղեցի, հիւանդանոց ու դպրոց հաստատելով: Սակայն, այս հաստատութիւնները պահուած են ժամանակի ընթացքին, հայ ժողովուրդին նուէրներովն ու լումաներով, հայ բազմութիւններու սրտապին քաջալերանքովը: Հայ ժողովուրդի զոհաբերութեամբը քաջալերուած է հայ յեղափոխութիւնը. անոր եկեղեցասիրութեամբն է որ «չէն ու պայծառ» պահուած են մեր եկեղեցիները եւ կրթական զանազան Ընկերութիւնները. նպաստովն է որ հիմնուած ու պահուած են մեր դպրոցները: Հայ ընթերցողներն են որ պահած են ու կը պահեն մեր թերթերն ու գիրքերը:

Եղած են եւ կան անշուշտ անհատներ, ժողովրդական դէմքեր, որոնք առանձին զանգուածէն վեր բարձրացած են, «լումայ»էն աւելի բան մը տալու համար հանրային ձեռնարկներուն, իրրեւ քաջալերանք, սակայն մեր ժողովուրդն եղած է տեւական ու հիմնական աղբիւրը՝ անոնց պահպանման ու զարգացման: Հայկական զանգուածները պահած են հայկական հաստատութիւնները, եւ փոխադարձաբար, այս վերջիններս պահպանած են հայութիւնը՝ իր ազգութեան պայքարին մէջ:

Կը բաւէ յիշել ամերիկահայութեան պանծալի կեցուածքը եւ առատաձեռն նուիրաբերումը՝ մէկէ աւելի առիթներով, ինչպէս՝ Հայ Դատի, «Հայրենիք»ներու, Համազգայինի ձեռնարկին կրկնակ հանդանակութիւնները են: Գործեր են առնք, որոնք ոտքի կը պահեն եւ ծաղկացուցած՝ հայ գիրն ու գրականութիւնը, հայ դպրոցն ու հայ մշակոյթը. այսինքն՝ հայու հոգին ու միտքը. հայ ժողովուրդը:

Կը ցաւինք, արդարօրէն, որ մեր մեծահարուստները քիչ անգամ հարուստ են սրտով: Կը ցաւինք որ չունեցանք դէմքի մէկը, որ չօշափելի գումարով մը ապահովէր հայ գիրն ու գիրքը. մնայուն դրամագլուխով մը պաշտպանութեան տակ առնէր հայ կրթական կեանքը: Ոչ իսկ եկեղեցական մը ունեցանք, որ չորսանի մը մէջ անհրաժեշտ նկատուած եկեղեցի մը հաստատէր, յարակից կրթարանով ու սրահով: Ոչ մէկն մէկ հատիկ դէմք չունեցանք, այլեւ չունեցանք հարուստներու խումբը մըն ալ, որ հաւաքաբար հիմնադրամ մը հաստատէր, քաջալերելու համար ազգային ու հանրային կենսական ձեռնարկները:

Կիւլպէնկեան մը, օրինակի համար, կրնար չատերու դերը կատարել, ընդ միշտ ապահովելով առնուազն, հայ միտքն ու մշակոյթը, եթէ իր միլիոններէն փոքր, շատ փոքր մաս մը իսկ տրամադրէր մեր ազգային «ածու»ին պահպանման ու զարգացման:

Չունեցաւ այդ մեծանձնութիւնը ի կենդանութեան. եւ դեռ ոչինչ դիտենք յետոյ մահու իր կարգադրութիւններուն մասին:

Դժգոհ ենք Կիւլպէնկեանէն եւ մեծ ու փոքր Կիւլպէնկեաններէն, որոնք փըչրանքներով կը անուցանեն իրենց ժողովուրդը: Հա՞րկ է ըսել սակայն, որ Կիւլպէնկեանները չեն գրած Հայոց պատմութիւնը: Հայ ժողովուրդը ինք գրած է իր պատմութիւնը, որ մեծագործութիւններով հարուստ է եւ արժանի պանծացումի: Ինարհ, անանուն ու զոհաբերող հայ զանգուածը լուսակերտած է իր ճակատագիրը, հակառակ մռայլ ամպերու:

Իր իւղովը տապկուող ժողովուրդ մըն է Հայը, եւ կրցած է իր լումաներովը ապրիլ, իր արդար քրտինքովը իր ազգային հերկը ընել.— դատ վարել, դպրոցներ հաստատել, դիր ու գրականութիւն զարգացնել, մշակոյթ ծաղկեցնել, եկեղեցի կառուցանել, թերթ ու գիրք պահել ու տարածել:

Ինչո՞ւ չչարունակել այս աւանդութիւնը. համաժողովրդական ու հաւաքական այս զոհաբերութիւնը, որ հրաշքներ գործած է, առանց մեծահարուստներու օժանդակութեան:

Ժողովուրդի մը գիտակցութեան վրանիչը հաւաքական զոհաբերութեան մէջ է: Ամէն մէկ Հայ, ինքն իր մէջ, կրնայ իր գիտակցութեամբ ու զոհաբերութեամբ, մեծատուններու պակասը լրացնել, եւ գերազանցել անոնց գործը: Դրամերով այդպէս ապրած է Հայը: Հ. Ո. Մխիթարեանը չուրջ կէս գարէ ի վեր բան կը սպառէ իր չուրջը, առանց կիւլպէնկեաններու... Քալիֆորնիոյ Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը քանի մը տարիներ մէջ, չունչ ու ոգի կը ներշնչէ բազմաթիւ հայ կրթարաններու:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրեցինք արդէն, Խ. Միութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց վերջերս, ներում շնորհելով դաս մը «գործակիցներու»: Լը Մոնթի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անտրէ Փիէռ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ, այս առթիւ.—

Երբ Խորհրդային կառավարութիւնը նոր հնամանագիրով մը ընդհ. ներում կը շնորհէ գործակիցներուն, հարց կը ծագի թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ ճակատագիրը այն ժողովուրդներուն որոնք զանգուածօրէն աքսորուեցան:

Գերման զօրքը երբ Ռուսիա մտաւ իբրեւ «ազատարար» ընդունուեցաւ ոչ ռուս այն ժողովուրդներուն կողմէ, որոնց համար տանելի չէր ո՛չիրենցպատառութեան կորուստը, ոչ ալ համայնավարական զաժան վարչաձեւը: Ահա այս տարբերուն դէմ էր որ Մոսկուայի կառավարութիւնը խիստ եւ անողոք միջոցներ ձեռք առաւ: Ան չբաւականացաւ միայն դէպի Արեւելք աքսորելով զաւաճանները, այլեւ լուծեց բազմաթիւ հանրապետութիւններ, որոնց բնակչութեան մեծ մասը զրկուած էր թշնամին: Այսպէս է որ 1943ին Ընդուեցաւ Էլպրուզի սառոյցը բնակող Քարաչաեւներու ինքնավարը երկիրը, որ մօտ 140 հազար բնակիչ ունէր, ինչպէս եւ Քալմուքներու ինքնավար հանրապետութիւնը, որ կը դանուի Վոլկա գետին արեւմուտքը: Քալմուքները Սիպերիոյ մէկ հեռաւոր անկիւնը աքսորուեցան, եւ հանրապետութեան մայրաքաղաքին՝ Ե. Լենինայի անունը փոխուելով կոչուեցաւ ուսերէն իր հին անունով Սթեփնոյէ (տափաստանի քաղաքը):

1943ի վերջերը եւ 1944ի սկիզբները կարգը եկած էր Չեչէններու-Ինգուշներու (Հիւս. Կովկաս, ինքնավար հանրապետութիւն) հաշուեյարդարի ենթարկուելու, (մօտ 400 հազար Չեչէններ եւ 80 հազար Ինգուշներ): Այս լեռնականներուն թշնամութիւնը, (ժթ. դարուն, Շամիլի չրջանին կատաղօրէն պայքարած էին ռուսական արշաւանքին դէմ), նուազած չէր, եւ հակառակ ռուսացման եւ խորհրդայնացման, նոյնքան ուժեղ կը մնար: Այս Կովկասցիները, որոնք կրօնքով իսլամ են, Գերմաններուն զալէն եաք, անոնց կողմէ ստեղծուած մասնաւոր զօրամասերու մէջ մտան, պայքարեցան կարմիր բանակին դէմ: Պատժելու համար, անոնք Խաղախստան զրկուեցան եւ անոնց հոգերը արուեցան Օսեթի եւ Տաղստանի հաւատարիմ ցեղերուն:

Այսպէս ճակատագիր մըն ալ վիճակեցաւ Ղրիմի հանրապետութեան ոչ-ռուս բնակիչներուն: Երբ գերմանեւռումանացի զօրքը գրաւեց երկիրը, իսլամ Թաթարները, որոնք Թերակղզիի ժողովուրդին մէկ չորրորդը կը կազմէին, տարագրուեցան, եւ Ղրիմի հանրապետութիւնը դարձաւ պարզ չրջան մը ուղղակի կապուելով Խ. Միութեան գաղնակցութեան, ապա Ուկրայնայի:

Այս զանազան իսլամ ժողովուրդներու զանգուածային տարագրութեան մասին հրամանագիրները այն առեն չեչեկին թէ՝ անոնք հոգեր պիտի ասանան եւ կառավարութեան օժանդակութիւնը պիտի վայելեն իրենց նոր տուներուն մէջ: Սակայն տարագրութեան, պատերազմէն եաք, լուռ մնաց անոնց մասին, եւ յայտնի չէ թէ անոնք կրցան ընտելանալ իրենց կեանքի նոր պայմաններուն, Սիպերիոյ պէս խստաչունչ կլիմայի մը մէջ:

Ներման առթիւ Սեպտեմբեր 17ին հրատարակուած հրամանագիրը կը չեշտէ թէ՝ ներումէն կրնան օգտուիլ «աքսորուած կամ տարագրուած այն անձերը» որոնք կ'ամբաստանուին իրենց գործակից թշնամիին: Հաւանական է, ուրեմն, որ հազարաւոր իսլամ գործակիցները մնան հոն՝ ուր կը գտնուին տասը տարիէ ի վեր: Սիպերիան, որ սակաւաթիւ բնակիչներ ունի, կարօտ է անոնց, մանաւանդ այն պահուն երբ խամ ու խոպան հողեր բազմաթիւ աշխատաւոր ձեռքերու պէտք ունին նոր սովխոզներու եւ կոլխոզներու համար: Հաւանական չէ որ խորհրդային կառավարութիւնը քաջալերէ գաղթը դէպի ի այդ կողմերը, այսինքն դէպի Արեւմուտք:

ԱՇԿԵՐՏԸ.— Վարպետս ըսաւ որ մինչեւ դրամը ձեռքէս չգանձեմ՝ չվերադառնամ:

ՊԱՐՏԱԿԱՆԸ.— Ախճ տղայ, ուրեմն վարպետդ քեզ գործէ հանել կ'ուզէ...:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԸ

«Յառաջ»ի երեսնամեակը, որուն մասին խօսեցանք արդէն, առիթը կուտայ մեզ՝ կարգ մը երեւոյթներ մատնանշելու:

Հանրային որեւէ ձեռնարկ, որ կոչուած է ծառայելու մեր ժողովուրդին պահպանման ու զարգացման, արժանի է քաջալերանքի:

Արտասովոր պայմաններու մէջ կ'ապրի մեր ժողովուրդը. չունինք պետական կազմակերպութիւն՝ որ ակռ կենայ մեր գործերուն, դնահատէ եւ քաջալերէ զանոնք: Չունինք ոչ իսկ ազգային որեւէ հիմնադրամ, որ, ի հարկին, նպաստաւորէր, քաջալերէր մեր ազգային վաստակաւորները եւ իրենց վաստակը:

Մեր բոլոր չարժումներն ու ձեռնարկները, քաղաքական, կրթական, եկեղեցական ու մշակութային, զարգացած են անտուղութեան ու անապահովութեան մէջ: Առանց հովանաւորութեան եւ առանց նիւթական մնայուն աղբիւրներու: Անոնք ծաղկած են, զլխաւորաբար, մեր ժողովուրդին քաջալերանքով:

Անշուշտ, ունեցած ենք, պարբերաբար, քանի մը դէմքեր, իշխանական, աղնուական կամ ամիրայական, որոնք իրենց առատաձեռնութեամբ, պատիւ բերած են իրենց անունին ու զերազատանին եւ իրենց ժողովուրդին, եկեղեցի, հիւանդանոց ու դպրոց հաստատելով: Սակայն, այս հաստատութիւնները պահուած են ժամանակի ընթացքին, հայ ժողովուրդին նուէրներովն ու լումաներով, հայ բազմութիւններու սրտապին քաջալերանքովը: Հայ ժողովուրդի զոհաբերութեամբը քաջալերուած է հայ յեղափոխութիւնը. անոր եկեղեցասիրութեամբն է որ «չէն ու պայծառ» պահուած են մեր եկեղեցիները եւ կրթական զանազան Ընկերութիւնները. նպաստովն է որ հիմնուած ու պահուած են մեր դպրոցները: Հայ ընթերցողներն են որ պահած են ու կը պահեն մեր թերթերն ու գիրքերը:

Եղած են եւ կան անշուշտ անհատներ, ժողովրդական դէմքեր, որոնք առանձին զանգուածէն վեր բարձրացած են, «լումայ»էն աւելի բան մը տալու համար հանրային ձեռնարկներուն, իրրեւ քաջալերանք, սակայն մեր ժողովուրդն եղած է տեւական ու հիմնական աղբիւրը՝ անոնց պահպանման ու զարգացման: Հայկական զանգուածները պահած են հայկական հաստատութիւնները, եւ փոխադարձաբար, այս վերջիններս պահպանած են հայութիւնը՝ իր ազգութեան պայքարին մէջ:

Կը բաւէ յիշել ամերիկահայութեան պանծալի կեցուածքը եւ առատաձեռն նուիրաբերումը՝ մէկէ աւելի առիթներով, ինչպէս՝ Հայ Դատի, «Հայրենիք»ներու, Համազգայինի ձեռնարկին կրկնակ հանդանակութիւնները են: Գործեր են առնք, որոնք ոտքի կը պահեն եւ ծաղկացուցած՝ հայ գիրն ու գրականութիւնը, հայ դպրոցն ու հայ մշակոյթը. այսինքն՝ հայու հոգին ու միտքը. հայ ժողովուրդը:

Կը ցաւինք, արդարօրէն, որ մեր մեծահարուստները քիչ անգամ հարուստ են սրտով: Կը ցաւինք որ չունեցանք դէմքի մը, որ չօշափելի գումարով մը ապահովէր հայ գիրն ու գիրքը. մնայուն դրամագլուխով մը պաշտպանութեան տակ առնէր հայ կրթական կեանքը: Ոչ իսկ եկեղեցական մը ունեցանք, որ չորսանի մը մէջ անհրաժեշտ նկատուած եկեղեցի մը հաստատէր, յարակից կրթարանով ու սրահով: Ոչ մէկն մէկ հատիկ դէմք չունեցանք, այլեւ չունեցանք հարուստներու խումբը մըն ալ, որ հաւաքաբար հիմնադրամ մը հաստատէր, քաջալերելու համար ազգային ու հանրային կենսական ձեռնարկները:

Կիւլպէնկեան մը, օրինակի համար, կրնար չատերու դերը կատարել, ընդ միշտ ապահովելով առնուազն, հայ միտքն ու մշակոյթը, եթէ իր միլիոններէն փոքր, շատ փոքր մաս մը իսկ տրամադրէր մեր ազգային «ածու»ին պահպանման ու զարգացման:

Չունեցաւ այդ մեծանձնութիւնը ի կենդանութեան. եւ դեռ ոչինչ դիտենք յետոյ մահու իր կարգադրութիւններուն մասին:

Դժգոհ ենք Կիւլպէնկեանէն եւ մեծ ու փոքր Կիւլպէնկեաններէն, որոնք փըչրանքներով կը անուցանեն իրենց ժողովուրդը: Հա՞րկ է ըսել սակայն, որ Կիւլպէնկեանները չեն գրած Հայոց պատմութիւնը: Հայ ժողովուրդը ինք գրած է իր պատմութիւնը, որ մեծագործութիւններով հարուստ է եւ արժանի պանծացումի: Ինարհ, անանուն ու զոհաբերող հայ զանգուածը լուսակերտած է իր ճակատագիրը, հակառակ մռայլ ամպերու:

Իր իւղովը տապկուող ժողովուրդ մըն է Հայը, եւ կրցած է իր լումաներովը ապրիլ, իր արդար քրտինքովը իր ազգային հերկը ընել.— դատ վարել, դպրոցներ հաստատել, դիր ու գրականութիւն զարգացնել, մշակոյթ ծաղկեցնել, եկեղեցի կառուցանել, թերթ ու գիրք պահել ու տարածել:

Ինչո՞ւ չչարունակել այս աւանդութիւնը. համաժողովրդական ու հաւաքական այս զոհաբերութիւնը, որ հրաշքներ գործած է, առանց մեծահարուստներու օժանդակութեան:

Ժողովուրդի մը գիտակցութեան վրանիչը հաւաքական զոհաբերութեան մէջ է: Ամէն մէկ Հայ, ինքն իր մէջ, կրնայ իր գիտակցութեամբ ու զոհաբերութեամբ, մեծատուններու պակասը լրացնել, եւ գերազանցել անոնց գործը: Դրամերով այդպէս ապրած է Հայը: Հ. Ո. Մխիթարեանը չուրջ կէս գարէ ի վեր բան կը սպառէ իր չուրջը, առանց կիւլպէնկեաններու... Քալիֆորնիոյ Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը քանի մը տարիներ մէջ, չունչ ու ոգի կը ներշնչէ բազմաթիւ հայ կրթարաններու:

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Հապճեպով ետ գարձայ, եւ բանեցի ձորամիջի ճամբան, տարբեր ուղղութեամբ տուն հասնելու համար: Երբ «գարձգարձիները» հասայ ուրկէ կ'երեւային կալերը, ետ գարձայ անգամ մըն ալ նայելու, գարմանքով տեսայ որ երկրորդ տեղէ մըն ալ կրակն ու ծուխը կը բարձրանային:

Տուն հասնելէ առաջ, ճամբուս վրայ գտայ Աւօն: «Վարձդ կատար, Վանիկ», ըսաւ եւ համբուրեց ճակատս: Ապաճեռքէս բռնեց ու եռեւէն քաշեց: «Դէհ, հիմա երթանք հրդեհը մարելու, հոն ալ ցոյց պէտք է տաս քու ճարպիկութիւնդ»:

— Ո՞վ հրդեհեց միւս կալերը, հարցուցի անհամբեր:

— Եթէ դուն չէիր, սատանաներ ըլլալու են անպատճառ, ըսաւ ծիծաղելով:

Վերադարձանք մութ եւ բոցերու մէջ կորած կալերը: Ուժգնը, ամանք հատուած, ամանք մերկ, որը բոպիկ, որը դլխաբաց անճոռնի հարայ-հրոցներով, նախնական միջոցներով կը փորձէին սահմանափակել չարիքը: Մարդ ու կին, ծեր ու երիտասարդ, ամէնքը լծուած էին աշխատանքի: Շատեր կուժերով ու սափոր-ներով ջուր կը կրէին, ուրիշներ՝ մէկ դէզը միւսէն զատելու, բաժնելու փորձեր կ'ընէին:

Զարմանքով եւ հիացումով կը դիտէի Աւօն որ արտակարգ ճիգեր կը փորձէր հրդեհին դէմ պայքարելու համար: Ո՞վ կրնար կասկածիլ, որ այդ մարդը, որ թեւերը մինչեւ արմուկները հրդեհին մէջ մխրճելով դէղին անվնաս խուրձերը դուրս կը քաշէր, նոյն մարդն էր որ սարքած էր այս «մոլեմտաը»:

Ամբողջ դիշերը, եւ յաջորդ ցորեկը հրդեհին լայնածաւալ ալիքները իրենց մահաբեր աւերը գործեցին: Հաշիմ աղա-յին, եւ Պուռնուսուզին — եւ ուրիշներու — բերքի մեծդի դէղերը մոխրակոյտի վերածուեցան:

Ջմեռնամուտին, սովը աւելի սաստկութեամբ սողոսկեցաւ «ունեւոր», տունէն-բէն ներս՝ ու իր աւերը գործեց: Հացը դարձեալ եղաւ ձիւտոր, մարդիկ հեռաձորէն վազեցին, վազեցին, բայց, երբեք չհասան անոր եռեւէն, «Հայը գնաց, «խեր պէրէքէթ» իրեն հետ տարաւ» — կ'ըսէին բանիմացները... Եւ իրօք, Հայը մեկնելէն ասդին, այդ երկրամասը կուշտ հացի երես չէր տեսած:

Նախախնամութեան արդար եւ օրինաւոր դատաստա՞նն էր:

Այդ երեկոյ մենք դարձեալ հաւաքուած էինք կոյրին բնակարանը: Ուրախ էր կոյրը, ուրախ, զուարթ էր Աւօն: Ուրախ էի եւ ալ: Մասնաւոր զոհունակութիւն մը կը զգայի, քանի որ ինծի վստահուած գործը լիովին եւ ժամանակին կատարած էի: Այժմ կրնայի հպարտ եւ համարձակ նայիլ անոնց աչքերուն: Հիմա զգացած վախիս փոխարէն տարօրինակ համարձակութիւն մը կար մէջս: «Ցաղթանակ»էս դինովցած էի, ու ինձ կը թուէր, թէ ինչ «գործ» ալ յանձնուէր՝ կրնայի կատարել անվախ, համարձակ:

Օդի կը խմէին ու ցած ձայնով կ'ուրախանային: Ո՞րքէ ճարած էին այդ խմիչքը, ան ալ այդ օրերուն, ինծի համար մութ էր, հետաքրքրուելու պէտքն իսկ չէի զգար...

Այդ երեկոյ, մենք միայն «հրդեհ»ին յաղթանակը չէ որ կը տօնէինք, այլ եւ աւելի կարեւոր եւ ցնծագին դէպքի մը: Այն իրիկունը երբ ես Հաշիմ աղային կալերը հրկիզելու գործողութեամբ զբաղած էի, նոյն դիշերը Աշտածանիի աղ ափը, պատմական կամ ըլլին քով, — հոն ուր հազարաւոր հայ անմեղներ ջարդուած էին, խորհրդաւոր պարապանէրու տակ տպան-նուած էին երկու ծանօթ հրէշներ: Կ'ըսէին թէ անոնց դիակները չարաչար յօդոտուած էին եւ թէ, անընդ վրայ դրուած էր մէկ մէկ թուղթ, հետեւեալ արձանագրութեամբ.—«Գաղանները, դուք անմեղները կոտորեցիք, մենք մեղաւորներէն հատուցում կը պահանջենք...»:

Ու չարդարարներուն երեւակայութիւնը կարգը եկած էր Չեչէններու-Ինգուշներու (Հիւս. Կովկաս, ինքնավար հանրապետութիւն) հաշուեյարդարի ենթարկուելու, (մօտ 400 հազար Չեչէններ եւ 80 հազար Ինգուշներ): Այս լեռնականներուն թշնամութիւնը, (ժթ. դարուն, Շամիլի չրջանին կատաղօրէն պայքարած էին ռուսական արշաւանքին դէմ), նուազած չէր, եւ հակառակ ռուսացման եւ խորհրդայնացման, նոյնքան ուժեղ կը մնար: Այս Կովկասցիները, որոնք կրօնքով իսլամ են, Գերմաններուն զալէն եաք, անոնց կողմէ ստեղծուած մասնաւոր զօրամասերու մէջ մտան, պայքարեցան կարմիր բանակին դէմ: Պատժելու համար, անոնք Խաղախստան զրկուեցան եւ անոնց հոգերը արուեցան Օսեթի եւ Տաղստանի հաւատարիմ ցեղերուն:

Այսպէս ճակատագիր մըն ալ վիճակեցաւ Ղրիմի հանրապետութեան ոչ-ռուս բնակիչներուն: Երբ գերմանեւռումանացի զօրքը գրաւեց երկիրը, իսլամ Թաթարները, որոնք Թերակղզիի ժողովուրդին մէկ չորրորդը կը կազմէին, տարագրուեցան, եւ Ղրիմի հանրապետութիւնը դարձաւ պարզ չրջան մը ուղղակի կապուելով Խ. Միութեան գաղնակցութեան, ապա Ուկրայնայի:

Այս զանազան իսլամ ժողովուրդներու զանգուածային տարագրութեան մասին հրամանագիրները այն առեն չեչեկին թէ՝ անոնք հոգեր պիտի ասանան եւ կառավարութեան օժանդակութիւնը պիտի վայելեն իրենց նոր տուներուն մէջ: Սակայն տարագրութեան, պատերազմէն եաք, լուռ մնաց անոնց մասին, եւ յայտնի չէ թէ անոնք կրցան ընտելանալ իրենց կեանքի նոր պայմաններուն, Սիպերիոյ պէս խստաչունչ կլիմայի մը մէջ:

Ներման առթիւ Սեպտեմբեր 17ին հրատարակուած հրամանագիրը կը չեշտէ թէ՝ ներումէն կրնան օգտուիլ «աքսորուած կամ տարագրուած այն անձերը» որոնք կ'ամբաստանուին իրենց գործակից թշնամիին: Հաւանական է, ուրեմն, որ հազարաւոր իսլամ գործակիցները մնան հոն՝ ուր կը գտնուին տասը տարիէ ի վեր: Սիպերիան, որ սակաւաթիւ բնակիչներ ունի, կարօտ է անոնց, մանաւանդ այն պահուն երբ խամ ու խոպան հողեր բազմաթիւ աշխատաւոր ձեռքերու պէտք ունին նոր սովխոզներու եւ կոլխոզներու համար: Հաւանական չէ որ խորհրդային կառավարութիւնը քաջալերէ գաղթը դէպի ի այդ կողմերը, այսինքն դէպի Արեւմուտք:

ԱՇԿԵՐՏԸ.— Վարպետս ըսաւ որ մինչեւ դրամը ձեռքէս չգանձեմ՝ չվերադառնամ:

ՊԱՐՏԱԿԱՆԸ.— Ախճ տղայ, ուրեմն վարպետդ քեզ գործէ հանել կ'ուզէ...:

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՃԷ

(Շար.)

Ս. ՓԱՐԱՆՅԱՆ ՍԱՐԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՊԱՇՏՕՆԱՅԻ ԿԲ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉ

— Ո՞նց եք այսօրհաս։

— Մեզ համեցեք տանը հյուր, ինչպես որ ամեն տարի եք անում։ Ես Շիրվինիս, Ինձ համար հյուր չեք լինի։ Ես ձեզ ամեն տարի կսպասեմ։

— Իսկ ինչո՞ւ այս տարի չեք եկել։

— Ես ի՞նչ իմանամ։ Ասում էին՝ Ս. Փարանյանը հիվանդ է, ինչ-որ բան է պատահել։ Ես էլ ասացի՝ գնամ տեսնեմ, թե ինչ է պատահել։ Ինչ-որ բան չի պատահել, ուրեմն ես էլ չեմ գնա։

Ես ուզում էի հարցնել, թե ինչո՞ւ Ս. Փարանյանը չի գնացել Շիրվինիս, բայց ինքն ինձ հարցրեց.

— Ասա տեսնեմ, ինչո՞ւ ես եկել։

— Ես եկել եմ ձեզ հետ ծանոթանալու, ձեր մասին գրելու։

— Ինչ-որ բան գրելու համար ես եկել, ուրեմն։

սութիւններ (սովխողներ)։

Խաղողի այդիներուն մօտ 70 առ հարիւրը կը դանուի Արարատեան դաշտավայրը։ Այս խաղողը կը գործածուի իբրեւ թարմ մրգ. բայց մեծ մասով ատկէ կը պատրաստեն սեղանի քաղցր գինիներ, , շամպէյնները, գոնեաքները, օղի եւն.։

ԱՂԻ-ԼԵՂԻ ԱՍՈՒԼԻՍ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԵՍԻԹԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին եւ ծերակոյտին անդամներէն կազմուած պատուիրակութիւն մը, որ պատկաներ կը կատարէր Մ. Միութեան մէջ, մինչեւ Թիֆլիս երթալով, Մոսկուա վերադարձաւ Սեպտ. 22ին եւ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ մառեչալ Բուլկանինի եւ Ն. Խրուշչեւի կողմէ, Կրեմլինի պալատին մէջ։ Խօսակցութիւնը տեւեց երեք ժամ, ի ներկայութեան Ֆրանսական դեսպանին։ Բազմաթիւ խնդիրներ յուզուեցան, «չատ սրտաբաց, երբեմն բիրտ», ինչպէս կ'ըսէ Ֆըրանսայի Ազգ. ժողովին նախագահը։ Մառեչալ Բուլկանին յայտարարեց Ֆրանսացի հիւրերուն.

— Ալզասցի գերիները չկան Մ. Միութեան մէջ. կան միայն Ալզասցիներ ո՛րոնք իրենց պատիժը կը քաւեն իբրեւ պատերազմի ոճրագործներ։ Բայց 23 Ֆըրանսացիներ պիտի արձակուին իրենց բանտարկութեան պայմանաժամէն լրա-նալէն առաջ։ Միւս կողմէ Կ. Խաչը պիտի վնտռէ ուրիշ Ֆրանսացիներ։

Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուշչեւ, ըսաւ.—«Կը ցաւինք որ Ֆրանսա հրաժարեցաւ Ֆրանքօ-սովետական դաշնագրէն որ ուղղուած էր գերմանական վնասպաշտութեան դէմ։ Կը կասկածինք որ այդ հրաժարումը օգտակար ըլլայ Ֆրանսայի։ Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ Մ. Միութիւնը կը սպառնայ Ֆրանսայի։ Ընդհակառակն, բազմաթիւ Ֆրանսացիներ կը հաւատան թէ Գերմանիան է որ կը սպառնայ Ֆրանսայի։ Արդ, Ֆրանսան էր որ առաջարկեց Փարիզի համաձայնութիւնները։ Արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը բան մըն է զոր մեր կառավարութիւնը չի կրնար կլլել»։

Հիւս. Ատլանտեան մասին խօսած առեն, Խրուշչեւ ըսաւ. — Այդ հարցը Ֆրանսայի յատուկ խնդիր մըն է։ Ես կը կարծեմ թէ Ֆրանսացիները իրենք իսկ պիտի ունենան զայն լուծելու»։

Երբ Ֆրանսացիները դիտել տուին թէ փէչթայի անթելը հակաֆրանսական քարոզչութիւններ կը կատարէ, Խրուշչեւ բրտօրէն պատասխանեց թէ փէչթան Հունգարիոյ մայրաքաղաքն է եւ թէ Ֆըրանսայի եւ Հունգարիոյ կը մնայ կարդադրել այդ խնդիրը։ «Դուք Մ. Միութեան արբանեակ երկիր մը կը նկատէք Հունգարիան։ Ի՞նչ պիտի ըսէիք եթէ ձեր երեսին տային թէ Ֆրնսան մէկ արբանեակն է Մ. Նահանգներուն։ Տակաւին չատեր այս ծուռ գիրքը բռնած են։ Մի վերաւորուիք դիտողութենէս, բայց այդ «արբանեակ» բառը աւելի կը յարմարի Ֆրանսայի քան Հունգարիոյ, վասն զի այս վերջինը արդիւնած ապրանքներու գանկ մը չունի արտածման համար։ Հունգարիան ժողովրդավար երկիր մըն է ուր իշխանութիւնը աշխատաւորներուն ձեռքը անցած է։

Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին ատենապետը, Շնեթեր, պատասխանեց.

— Մենք տարբեր համոզումներ ունինք։ Մենք համոզուած չենք թէ Հունգարիան կատարեալ ազատութիւններ կը վայելէ ինչպէս ուրիշ երկիրներ։ Երբեք Հունգարիան կամ այդ երկիրներէն մին Մ. Միութենէն տարբեր քուէ չի տար միջազգային կազմակերպութեանց մէջ. մինչդեռ Ֆրանսա երբեմն տարբեր քուէ կուտայ, անկախ՝ Անգլիայէն կամ Մ. Նահանգներէն։

Խրուշչեւ ընդմիջեց.— Այդ պարագան անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ Մ. Միութիւնը կը վարէ քաղաքականութիւն մը որ նպաստաւոր է խաղաղութեան, բանուոր եւ գիւղացի դասակարգին։

Մառեչալ Բուլկանին մեղադրեց որ Ֆրանսա կը խանգարէ տնտեսական յարաբերութիւնները, խորութիւններ հաստատելով։ Խրուշչեւ եւ Շնեթեր քանի մը կծու խօսքեր եւս փոխանակեցին։ Առանձինն յայտարարեց.— երկիր մը ազատ է երբ կրնայ համաձայնութիւններ կնքել ուրիշ երկիրներու հետ։ Կը կարծեմ թէ յարաբերութեանց մեղմացումը պիտի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիր., ատն Վարագայ Խաչի, մանաւանդ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Մայր Եկեղեցիին նախկին երկարամեայ եւ արդիւնաջան դպրապետ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ յանկարծական մահուան քառասունքին առիթով։ Իր յիշատակը յարդողները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ։

×Այս առթիւ Այրի Տիկին Արաքսի Մալաքեան 5000 ֆրանք կը նուիրէ Փրատտի Մայր եկեղեցիին, 5000 ֆրանք կապ. խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղին, 5000 Մարսէյլի Աղէտահնամին, 5000 կարմիր խաչին, 5000 «Յառաջ»ին եւ 5000 «Հայբոյժ»ին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Յակոբ Ոսկերիչեան, Այրի Տիկին Հայկանոյշ Ոսկերիչեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհան-դիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին իրենց ողբացեալ զաւկին, ա-մուսնոյն եւ հօր՝

ԳԷՈՐԳ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող աղգականները եւ բարեկամները։

Այս առթիւ իր ընտանիքը տասը հազար ֆրանք կը նուիրէ Լիոնի Հայոց եկեղեցիին, իսկ հինգ հազար ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման։ Լիոնի բաժինը տանեալ «Յառաջ»էն։

դիւրացնէ չատ մը գործեր։ Խրուշչեւ պատասխանեց.— Այո, բայց մենք ձեզի ա-ռաջարկեցինք ընկոյզ մը որ չատ կարծր է ձեր ակռաներուն համար։

Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը քանիցս ներողութիւն խնդրեց Ֆրանսացի երեսփոխանի մը կնոջմէն, որուն հետ կծու խօսքեր փոխանակած էր Ֆրանսու-հիներու մասին։ «Ինդրեմ, չվիրաւորուիք։ Եթէ աւելի չաճախ հանդիպինք, պիտի չյուսահատիմ ձեզ համոզելու։ (Ծիծաղներ)։

ԱՐԺԱՆԹԻՆի նոր կառավարութիւնը լուծեց խորհրդարանը։ Ուրիշ հրամանա-դիր մը կը ջնջէ Փերոն եւ Եւա Փերոն ա-նունները, վերահաստատելով կարգ մը նահանգներու եւ քաղաքներու նախկին անունները։ Ժողովուրդը անհնազ կը սրբէ անկեալ նախագահին եւ կնոջը անունով կոչուած փողոցները, կ'այրէ անոնց կեն-դանագիրները եւ կը խորտակէ արձաննե-րը։ Նոր նախագահը, զօր. Էմոնարտ, Բուրտոպայէն Պուէնոս Այրէս փոխադրը-ուեցաւ օդանաւով։ Առջի օր ալ կռիւներ ծագեցան Պուէնոս Այրէսի փողոցներուն մէջ, Փերոնի կուսակիցներուն եւ հակառակորդներուն միջեւ։ Թնդանօթներ եւ հրասայլեր տեղաւորուած են մայրաքա-ղաքին մէջ որ ունի մօտ չորս միլիոն բը-նակիչ։ Յուցարարները խորտակեցին կի-ներու փերոնեան կուսակցութեան ակում-բը։ Արժանթինի փեսօն բարձրացաւ։ Գրաքննութիւնը ջնջուած է։

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Լիբանանի հեծելանիւթ 5րդ չրջավազքը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 18ին։ Հինգերորդ անգամ ըլլալով յաղ-թական հանդիսացաւ Կարօ Մուրատեան։ Երկրորդ եւ երրորդ հանդիսացան Յովհ. Ծատուրեան եւ Սիմոն Շէքէրճեան։ Վե-ցերորդ տեղը կը գրաւէ Կարօ Թաշճեան։ Սուրիայէն ալ Հայեր կը մասնակցէին Ա-րաբներու հետ, 7րդ եւ 8րդ հանդիսացան Քաչճան եւ Էքմէքճեան։

ՊԼԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000Է.Ն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ

Մեծաքանակի եւ դպրոցական ա-չակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՉ

Անվարաճ դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)

Tél. RIC. 57-57

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե-րունդի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրեվիզ, մէթրօ Ռամէ։

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր վոլէյ-քողները եւ մասնաւորաբար Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օգտախոհութեան կայանի մանուկները, երիտասարդներ եւ երի-տասարդուհիները։ Պիւֆէ, պար, նուագ։

ՈՒԽՏԻ ՕՐ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Վարագայ Ս. Խաչ եկե-ղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարա-րէ բարեպաշտ ժողովուրդին, թէ այս կի-րակի, եկեղեցւոյ անուան տօնը ըլլա-լուն կը կատարուի հանդիսաւոր Ս. պա-տարագ եւ մատաղի օրհնութիւն։ Կը պա-տարագէ Արտակ Վրդ. Մանուկեան։

Սկիզբ. ժամերգ. ժամը 8·30, Ս. պա-տարագ ժամը 10։

Շոգեկառքը կը մեկնի Կար տիւ Նորէն հետեւեալ ժամերուն 8·32, 9, 9·32։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ-Մես-րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե-րաբացուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շարօ, Տէօյ – Լա-պառի Մէրիի Անէէսի սրահը։

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծը-նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա-նագրել իրենց զաւակները։

***

Թրէվիզի Հայկազեան վարժարանի հա-յերէնի դասընթացքը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինգշաբթի օր ժամը 14ին։ Ազգ. Տան մէկ։

Կը խնդրուի ծնողներէն արձանագրել իրենց զաւակները հինգշաբթի 29 սեպտեմ-բեր ժամը 15էն սկսեալ։

***

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։ Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Հազարեանի։

***

ԻՍԻի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։

ՊԼԵՏ ԿԱՑ

Սեվրի Մուրատեան վարժարանին հա-մար հսկողի մը պէտք կայ։ Ոչ 55էն վեր, որոշ կրթութեան եւ զարգացումի տէր։ Դիմել վարժարան՝ 26 ռիւ Թրուաեօճ Սեվր։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը իր յաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տի-կին Մարիամ Ղազարեանի եւ ամբողջ Ղազարեան ընտանիքին (Լիոն եւ Տէօվի), իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր եւ աղ-գականին ՅՈՎԱԿԻՄ ՂԱԶԱՐԵԱՆի մահ-ուան առթիւ։

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ

Մեքենաներու նորոգութիւն

ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Surjeteuses, raseuses

R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,

Paris (18), Tél. MON. 80 - 72

Métro Barbès

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Մ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ՝

ՀԱՑԱՍՏԱՆ ենթկ. այս չաբաթ ժամը 9ին։

ՎԱՒԱՄԵԱՆ ենթկ. այս չաբաթ ժամը 9ին։

ՀԱՄԱՉԱՍՊ խումբը այս չաբաթ ժամը 9ին։

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՐԱՆ խումբը այս կիրակի կէս-օրէ վերջ ժամը 3·30ին։

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթկ. այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին։

ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ. չորեքշաբթի ժամը 9ին։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 2 Հոկտ. չաբաթ, ժամը 9ին։

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ. 2 Հոկտ. չաբաթ ժամը 9ին։

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորա-կան հաւաքատեղիներուն մէջ եւ չարու-նակելի են։ Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմի-տէի ներկայացուցիչները։ Ձգտապահ ըլ-լալ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն ժերմէն Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժո-ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին։ Կը խնդ-րուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու վարչութիւնները եւ ներկայացուցիչները այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ, (26 ռիւ տէ Քոնվալեսան)։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլ-լալ։

ՊԱՆԷՕ Քաշանի Ֆ. Կ. Խաչի մասնա-ճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, ընկե-րուհիները, այս չաբաթ ժամը 21ին, ընկ. Պատմաճեանի բնակարանը։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուս.ի ժողովը այ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ի-սիի Խրիմեան Ակումբը։ Կը խնդրուի բո-լոր անդամներէն ճշդապահ ըլլալ։ Ներկա կարեւոր օրակարգ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հագուստի (վէսոն եւ հագուստ) fօն – ֆէֆսիոնի համար 17 – 18 տարեկան դոր-ձուորուհիներ։ Դիմել՝

Maison YERO, 281, Rue de Belleville

Paris (19)

***

Որակաւոր (քալիֆիէ) ամթրըփրընէօր-ներ, տղու թրիճոյի համար։

Դիմել՝

Ets. Mailles Parisiennes

19, Rue du Caire, Paris (2)

***

Թրիքոյի փասոնիէներ, ժՕժ 7, սեռիով աշխատանք, մօնթաժով կամ առանց մոնթաժի։ Դիմել ամէն օր, բացի չաբաթ կէսօրէ եառքէն։

Tricots-Caire, 21, Rue du Caire, Paris (2)

Tél. CEN. 36-95

***

Ամթրըփրընէօրներ կանացի հագուստի համար, խնամուած աշխատանք։

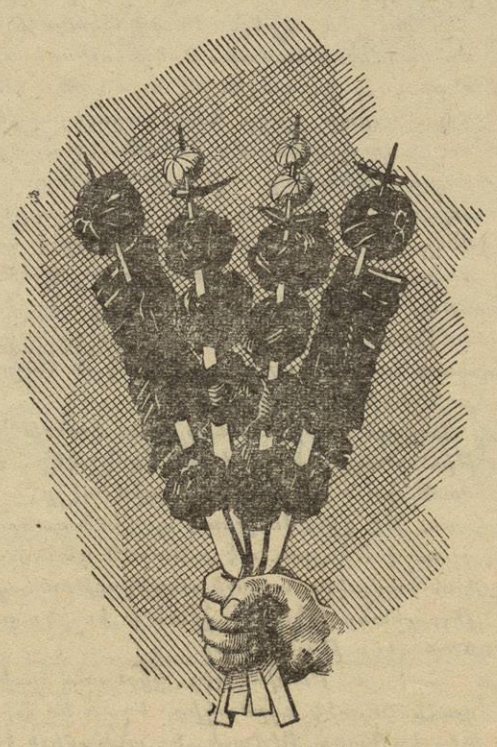
Դիմել՝

Maison CHARHON

115, Rue d'Aboukir, Paris

Tél. GUT. 51 15

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս-եան ընտիր հերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, «չալըք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 25 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7785 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3196

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱՍԱՆԿ ԱԼ, ԱՆԱՆԿ ԱԼ»

Մեր քանաստեղծ աշխատակիցը, Արսէն Երկաթ Հես կը յուզէ լեզուի մշակման խնդիրը.— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր լեզուին վիճակը». (տես Բ. էջ):

Կը կարծենք թէ որքան ծաւալի այս մտահոգութիւնը, այնքան լաւ :

Եթէ թերացողները, ծոյլերը, տգէտ - ները ու իմաստակները խելքի չգան, գոնէ քնացողները կ'արթննան :

Հարկ է միշտ ձեռքի տակ պահել խա - րազանը կամ աւելը :

Հարկ է հետապնդել եւ ծաղրել : Ի հար - կին ձաղկել, թերթի, դրքի կամ յօդուա - ծագրի անուններով, որպէսզի չկարծեն թէ այդին անուէր է :

«Ճուսաբեր» ի գուր կը կարծէ թէ «չա - րաչար պարտուեցանք յանուն եւ ի պաշ - պանութիւն լեզուի մղած մեր պայքարին մէջ» :

Հապա ինչո՞վ բացատրել 1908էն 1920, եւ այդ շրջանէն մինչեւ այսօր կատար - ուած յառաջդիմութիւնը : Զարգացում եւ մշակում՝ յաճախ առանց պայքարի :

Կարելի՞ է բաղդատել Կ. Իւթիւճեանի «Մասիս»ին, նոյնիսկ Ց. Շահնազարի «Հայրենիք»ին լեզուն այսօրուան աչ - խարհաբարին հետ :

Վրիպումներ եւ արատներ միշտ ալ պի - տի պատահին : Մեր պարագը պիտի ըլլայ անմիջապէս կարգի հրաւիրել յանցաւորը :

Միշտ ալ պիտի ունենանք լեզուի թե - թեղադրիչներ, ինչպէս ունինք արդէն, որոնք թերթի մը մէջ կամ բոլորտիքը թա - ռած ըլլալով, լուր կամ յօդուած պիտի խմբագրին «ասանկ ալ, անանկ ալ» :

Եթէ այդ գրողները ծանօթ անուններ - են, թող իրենք ամչնան :

Շատեր կան որ առնէն փողոց կ'ելլեն մպզերը չսանրած, փողկապը ծուռ կա - պած կամ թաշկինակը տունը մոռցած :

Դժբախտութիւն է որ համբանքով խմ - բագիրներ կան ամէն տեղ, ընդհանրապէս մէկ հատ՝ իւրաքանչիւր թերթի գլուխը :

Եւ յետոյ, այո, քիքիաիչներ, նոյն իսկ վարժ գրողներ կան որոնք չեն հետե - ւիր կատարուած սրբագրութեանց կամ թերթին մշակած լեզուին :

Շատերուն համար իրենց գիտցածը վերջնական է, անվերաքննելի :

Ուրիշներ ալ թուղթ կը մրոտեն անա - վարի, խմբագրին հոգածութեան ձգելով մնացեալը :

Եւ վերջապէս թերթեր կան որոնք ան - պրագրելի են, վասն զի իրենք խմբագիր ունին հապճարակ գպիրներ որոնք չատ չատ ժամկոչ կամ տիրացու կրնային ըլլալ, ե - թէ ոչ մանրավաճառ :

Այս դասակարգէն տիպարները կը վխ - տան Պոլսոյ, Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Ա - մերիկայի մէջ :

Անոնք ունին իրենց յատուկ հասարա - կութիւնը, նոյն մտաւոր մակարդակով եւ նոյն ճաշակով :

Անոնց գէմ պայքարի ամէնէն ազդա - միջոցն է ծաղրը :

Ինչո՞ւ խօսիլ պարտութեան մասին, երբ ամէն կողմէ պահակներ կ'եքեւան, աղղարարելով թէ կարելի չէ մշակոյթի այդին մտնել տրեխներով, ճիզմէներով կամ գլխուն եագմա մը կապած :

Բուն վտանգը ուրիշ բան է :

Այստեղ, ազատ արտասահմանի մէջ ա - ւերներ կը գործուին իրրեւ հետեւանք ստնճարման ազատութեան :

Այնտեղ, հայրենիքին մէջ, լեզուն կ'աղճատուի կարգապահութեամբ մը որ առաւելապէս հիմնուած է բռնութեան, տղիտութեան և սովորամոլութեան վրայ :

Կարելի չէ անվրդով դիտել անդառնա - նը, բացի բանաստեղծութեան պուրակէն :

Եւ դուրսն ալ աստրուկներ, ծանծաղա - միտներ կան որ ոչ միայն կը ծափահա - րեն, այլեւ կը կապկեն այս բարբարոս - կան արշաւը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈԼՈԹՈՎ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԴԱՇՆԱԿՑՆԵԼ ՋԻՆԱՐՇԱԻԸ ԵՒ ՓԱԿԵԼ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՐԻՍԽՆԵՐԸ

*

Ա. Միութեան արտաքին նախարարը Պ. Մոլոթով Սեպտ. 23ին ճառ մը խօսե - ցաւ Մ.Ակ ընդհ. ժողովին մէջ, պարզե - լով իր կառավարութեան տեսակէտները հաւաքական ապահովութեան մասին: Բա - նախօսութիւնը, որ տեւեց մէկուկէս ժամ, անուղղակի պատասխան մըն էր Պ. Տըլը - սի ճառին :

Նախարարը յետոյ բանաձեւ մը ներկա - յացուց, հետեւեալ խորագրով. — «Մի - ջոցներ՝ միջազգային յարաբերութեանց լարումը աւելի թեթեւցնելու եւ միջազ - գային զօրծակցութեան զարկ տալու հա - մար»: Բանաձեւը կը պահանջէ ընդհ. ժո - ղովին քննել զինաթափութեան առաջարկ - ները, որոնց դէպատուր նպատակն է «վա - նել նոր պատերազմի մը սպառնալիքը, ապահովութիւն հաստատել եւ վստահու - թիւն ներշնչել ազգերի մասին, ստեղ - ծելով խաղաղ կեանքի եւ անդորրութեան պայմաններ աշխարհի բոլոր ժողովուրդ - ներուն համար»: Այս առթիւ յայտարա - րեց.

— Մեր առաջին նպատակը պէտք է ըլ - լայ դիմաքաշելին դադարումը: Ա. Միու - թիւնը կ'ընդգունի նախագահ Այզընհաուը - րի առաջարկած հակակշռի ծրագիրը, զայն համարելով անկեղծ փափաք մը՝ դիւրացնելու սպառազինութեանց միջազ - գային աստուգումը: Մորհրդային կառա - ւարութիւնը կը քննէ նաեւ Պ. Էտ. Ֆորի առաջարկները որոնք եղան Ժընեւի մէջ»:

Պ. Մոլոթով յետոյ յիշեցուց թէ Ա. Միութիւնը արդէն կրճատած է իր զինեալ ուժերը եւ պարզած է իր երկու ռազմա - կան խարիսխները Զինաստանի եւ Ֆին - լանտայի մէջ: Ուստի կ'առաջարկէ որ միւս կառավարութիւններն ալ, «եւ մա - նաւորապէս անոնք որ բաղմաթիւ խա - րիսխներ ունին արտասահմանի մէջ, ձգեն այդ խարիսխները »:

Նախարարը յետոյ բացատրեց թէ դէր - մանական հարցը եւ Գերմանիոյ վերա - միացումը կրնան լուծուիլ միայն հաւա - քական ապահովութեան կարգաւորով մը հաստատելով Եւրոպայի համար: Այս առ - թիւ յիշելով Ժընեւի մէջ ըրած առաջար - կը աւելցուց.— «Ա. Միութիւնը պատ - րաստ է լսելու տարբեր առաջարկներ՝ Եւ - րոպայի ապահովութեան մասին »:

Անցնելով ասիական խնդիրներուն, Մո - լոթով բացատրեց թէ ամէնէն կարեւորն է Թայվանի հարցը (Ֆորմոզա), «որ ֆարե - ւոր խոչընդոտ մը կը կազմէ Մ. Նահանգ - ներու եւ Ա. Միութեան յարաբերութեանց կանոնաւորման համար եւ յոյս յայտնեց թէ Ժընեւի մէջ կատարուած չինեւամէ - րիկեան բանակցութիւնները դրական դեր մ՚ պիտի կատարեն: Անհրաժեշտ է ժողո - վրդական Զինաստանի տալ իր օրինաւոր իրաւունքները Ազգաժողովին մէջ եւ ա - նոր վերադարձնել Ֆորմոզան »: Ապա կը - կին պահանջեց ընդլել Ատլանտեան դա - շինքը: Միջանկեալ վճռապէս մերժեց մասնաւոր ժողով մը գումարել, Ազգաժո - ղովին ուխտը վերաքննելու համար, գո - հացուցիչ գտնելով զայն :

× Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, որ Նիւ Եորք կը հասնէր նոյն օրը, յայտարարեց թէ «իր երկիրը պիտի չկրճատէ իր զինուորական յանձնառու - թիւնը, մինչեւ որ յարաբերութեանց մեղ - մացումը հաստատուի ոչ թէ խօսքով, այլ գործքով»: Ցետոյ աւելցուց թէ ընդունած է Ա. Միութեան հրաւէրը՝ Մոսկուա եր - թալու համար հոկտ. 14ին, վարչապետին հետ եւ թէ կը կարծէ որ Խռուսերը կ'ուզեն վիճաբանիլ հաւաքական ապահովութեան խնդիրներու մասին :

× Ա. Միութեան վարչապետը, մառե - շալ Բուլկանին, Այզընհաուերի ուղղած նամակին մէջ, որ չատ բարեկամական կը համարուի, կ'ըսէ թէ պատրաստ են ըն - դունելու նախագահին ծրագիրը, հետեւ - եալ պայմաններով. — 1. Ա. Միութիւնը տրամադիր է փոխանակելու իր ռազմա - կան հաստատութեանց յատակագիծները, եթէ Մ. Նահանգները յանձն առնեն տե - ղեկութիւններ հաղորդել ոչ միայն ամե - րիկեան ցամաքին վրայ, այլեւ արտա - սահմանի մէջ հաստատուած ռազմական խարիսխներու մասին.— 2. Ա. Միութիւ - նը կ'ընդունի նաեւ օդանաւային փոխա - դարձ թռիչքներ կատարելու գաղափարը, պայմանաւ որ «այդ փոխանակութիւնն - րը կատարուին համաձայն ընդհ. ինա - թափութեան ծրագրի մը, արդիւնքով հիւ - լէական զէնքերը » :

Մառեշալին կարծիքով, Այզընհաուերի ծրագիրը անիմաստ կը դառնայ, եթէ հա - մաձայնութիւն չգոյանայ սպառազինու - թեանց կրճատման մասին:

Ազգաժողովին արեւմտեան չորջանակնե - րուն մէջ կը կարծեն թէ Ա. Միութեան պայմանները անընդունելի պիտի համար - ուին, քանի որ Մ. Նահանգները պիտի հարկադրուին մէջտեղ հանել իրենց ռազ - մական գաղտնիքները եւ արեւմտեան Եւ - րոպայի ռազմագիտական ամբողջ կար - գուսարքը, ինչ որ պիտի խախտէ Ատլան - տեան դաշինքը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԱՅՍ ԱԼ ԻՄԱՑԼԻՔ ...

Որ քուի քէ դեռ երկար ժամանակ պի - տի անցնի, մինչեւ որ պարզուին Սեպտ. 6ի խռովութեանց բոլոր մանրամասնու - թիւնները:

Ամէն օր ծալք մը կը քացուի, ապացու - ցանելով սարսուած դաւին ծանրութիւնը եւ խորութիւնը :

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը բաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնը, որ չէր արձա - նագրուած մինչեւ հիմա:

Կրթական գործավարը, ձէլալ եար - պրիճը, Սեպտ. 17ին լրագրական ասուլիս մը սարքելով, տեղեկութիւններ հաղոր - դեր է փոքրամասնութեանց դպրոցներու մասին:

Եւ պատմեր է.

— Այցելութեանս նպատակն էր քննել ղպտիներէն վնասուած դպրոցներուն վի - ճակը: Ցոմսական երեսուն երկու նախա - կրթարան, միջնակարգ եւ լիսէ, Հայոց ութ վարժարան, ընդամէնը քառասուն դպրոցներ վնասուած են: Թաքսիմի մէկ վարժարանին դարմանատունն ալ քան - դուած է: Այս դպրոցներէն մէկ մասին ա - ւերը մեծ է, միւսներունը՝ փոքր : Բո - լորին ալ վնասները արագօրէն կը դար - մանենք :

Ուրեմն, անհաշիւ եկեղեցիներու հետ, մասամբ կամ ամբողջովին բանդուած են փոքրամասնութեանց պատկանող 40 դպր - րոցներ :

Լոնտոնի *Տէյլի Մէյլը* զարհուրելի ման - րամասնութիւններ կը հաղորդէ:

Թղթակիցը դէպքին լուրը առնելով Պո - լիս կը թռչի: Անճամբ կ'ուսումնասիրէ ամբողջ արհաւիրքը :

Գրաճնութիւնը վար կը դնէ իր բոլոր տեղեկութիւնները: «Այսօր – վաղը», կ'ըսեն, բայց ի վերջոյ զամբիւղը կը նետեն :

Մարդը նարահատ՝ ձեռագիրները կո - շիկներուն մէջ պահելով, օդանաւ մը կը ցատկէ, կ'անցնի Աթէնք եւ ազատօրէն կը հետագրէ իր տեսածն ու լսածը :

Ո՛րքան խստմնելի պատկերներ, իր թղ - թակցութեան մէջ, որ կը սկսի առաջին էջէն, խորագիրները՝ վեց սիւնակի վը - րայ :

Ռանի մը դէպքեր՝ իր պատմածներէն.

— *Յունարկաւորութեան մը դպցի Շիչ - լիի դերեզմանատունը, ուր պիտի թաղ - ուէր անկողնին մէջ ծեծի տակ մեռած պառաւ մը: Նախ չհաւատացի տեսածիս : Ամէն տապանաքար տեղէն հանուած եւ չախչախուած էր, ամէն դամբարան բաց - ուած, ամէն դագաղի պարունակութիւն փողոց նետուած էր :*

... Եսիքսուլէի եկեղեցին քարուքանդ ըրած եւ քահանայ մը անկողինէն քաշ - կռտելով մագերը եւ մօրուքը փետած էին բառին տառական իմաստով :

Ուրիշ յոյն քահանայ մը, որ այս եկե - ղեցին պատկանող տուն մը կը բնակէր եւ ծանր հիւանդ էր, անկողնին մէջ ձգե - ցին, տունը հրկիզեցին եւ ողջ ողջ այ - րեցին:

Թարապիոյ եկեղեցին ալ հրկիզուեցաւ, բայց քահանան փախաւ չնորհիւ թուրք բարեկամի մը որ պարկի մը մէջ թիեցուց զինքը, ձիու մը վրայ դրաւ եւ փախցուց :

Ենիքէօյի եկեղեցին մէջ 75 տարեկան քահանայ մը փողոց նետելով, բոլոր հա - դուստները հանեցին, մարմինը կտոր մը կապեցին եւ փողոյ փողոյ քաշկռտեցին:

Ենի Մահալլէի մէջ քահանայ մը նոյն - պէս մերկացուցին եւ բեռնակառք մը կապելով քշեցին :

Ուրիշ քահանայի մը մազերը փետել փորձեցին, բայց չյաջողելով, դանկին մաշկը հանեցին, ինչպէս ըրած էին չա - տերու :

Կարծեմ կը բաւէ այօրուան համար :

Վ.Ա.Հէ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողո - վը Սեպտ. 23ին միաձայնութեամբ վաւե - րացուց այն օրինագիծը որ կ'արտօնէ դի - ւանագիտական յարաբերութիւններ հաս - տատել Ա. Միութեան հետ: Ապա քուէ - արկուեցան երկու բանաձեւեր: Առաջինով երեսփ. ժողովը կ'արձանագրէ մտադիր Բուլկանինի հաւաստիքները՝ զերման գե - դիներու արձակման մասին, իսկ երկրոր - դով կ'իւրացնէ վարչապետին յայտնած վերապահումները եւ ամուր կառչած կը մնայ երկրին վերամիացման ծրագրին :

Վիճաբանութիւնները կարճ տեւեցին : Ընկերվարական կուսակցութեան պարբէր կրկնեց իր վերապահումները Փարիզի համաձայնութեանց մասին եւ բանաձեւ մը առաջարկեց :

Եթէ դիւանագիտական յարաբերու - թեանց հաստատումը միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ, դլխաւոր պատճառը այն է որ զերման ժողովուրդը անձկութեամբ կը սպասէ հաղարաւոր գերիներու ար - ձակման: Ցետոյ, երեսփոխանները չախ - չախիչ մեծամասնութեամբ կը կարծեն

ԿԱԹՈՂ. ԸՆԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Եգիպտոսի աշխարհական պատուիրակ - ներուն հետ, էջմիածին մեկնած է առաջ - նորդը, Մամբրէ արք. Սիրունեան :

Հարաւ. Ամերիկայի կաթող. պատուի - րակը, Սիոն եպիսկ. Փարիզ կը սպասուի, էջմիածին երթալու համար Թեմին պատ - գամաւորներուն հետ :

**

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը գրեն թէ Գարե - գին պատրիարքը մտանուռը տեսակցու - թիւն մը ունեցած է վարչապետ Մենտէ - րէսի հետ: Մանրամասնութիւնները կը պակսին :

Թէ դեսպաններու փոխանակումը կրնայ դիւրացնել արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիոյ միացումը, ինչպէս եւ զօրա - ցնել Պոնի դիրքը միջազգային քաղաքա - կանութեան մէջ :

Ֆուէարիուած բանաձեւը յոյս կը յայտ - նէ թէ գերմանական հարցը օրակարգի դլխաւոր խնդիրներէն մին պիտի ըլլայ Ժընեւի յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ որ պիտի գումարուի հոկտեմբերին, մանակցութեամբ չորս մեծ պետու - թեանց արտաքին նախարարներուն :

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՄԵՐ ԼԵԶՈՒԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

•

— Երկրորդական են մեր ազգական ծը – րագիրները, կ'ըսէ բարեկամս: Մեր ազգ – խաւոր մտահոգութիւնը այսօր մեր լեզուն է: Զե՞ս նկատեր, թէ ինչ ահռելի հար – ուածներ կուտան անոր: Ինչպէս մուրնը կ'իջնէ այդ բազմաքանդակ հրաշալի բիւ – րեղին վրայ: Ճիշդ է, որ բիւրեղէն ապա – ռաժ է անկիա եւ կարելի չէ բոլորովին ջարդուփշուր ընել, բայց սրտէս արիւն կ'երթայ, երբ կը կարդամ մեր այսօրուան թերթերուն մէջ արուած հայերէնը:

Իրապէս. ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր լեզուին վիճակը: Պիտի չարունակուի՞ այսպէս: Եթէ այո, մենք այժմէն իսկ սուգը պէտք է մանանք, լանք ու ողբանք մահը այն հզօր թագուհիին, որուն գահին առջեւ երկիւղածութեամբ ծնրադրեցին հայ գը – րականութեան ճշմարիտ ուխտեալները:

Գլուխս կը չարժեմ յուսահատօրէն ես ալ: Բայց վստահ եմ, որ պիտի չյաւերը – ժանայ այս անհոդ եւ դատապարտելի վե – րաբերումը մեր մայրենիքին հանդէպ: Ամէն լեզու իր ոդին ունի, դարերու խոր – հուրդէն ծնունդ առած եւ ժողովուրդին հոգիին ճառագնող: Այդ ոդին ինքը պիտի չհաշտուի երբեք իր պարտութեան դա – զափարին հետ: Պիտի վառի, բորբոքի, մինչեւ որ բոցաթեւ փիւնիկի մը նման ու – նենայ իր գեղահրաչ վերածնունդը:

Կարծես ցաւալի ճապաղարանք մը կայ թերթը լեցնելու եւ ճիշդ առենին ցրուե – լու: Ամբապիրը հազիւ ժամանակ կ'ունե – նայ իր խմբագրականը գրելու: Միւս յօդ – ուածները, որոնցմէ չատերը արտասը – պումներ կ'ըլլան յաճախ, կը յանձնուին թերթին իրենց բնագիրներով: Եթէ խմբ – բագիրը բծախնդիր է, երկար ժամեր պէտք են, երբեմն ալ ամբողջ օր մը, զա – նոնք սրբագրելու համար: Եթէ օդնական խմբագիր չկայ, յօդուածները կը տպուին ինչպէս որ են՝ առաջին փորձէն ետք, եւ թերթը լոյս կը տեսնէ ոչ միայն վրի – պակներով, այլեւ լեզուական եւ քերակա – նական ահաւոր սխալներով:

Ոչ միայն մեր օրաթերթերուն պարզած պատկերն է ասիկա, այլ մինչեւ իսկ գը – բական պարբերականներուն, որոնց մէջ երբեմն, առաջին էջերէն սկսեալ, կը հանդիպինք գպրոցական չարադրութիւն մը իսկ չարժող պատմուածքներու:

Ընդհանուր անհոգութիւն մը կը տիրէ մեր մամուլին մէջ: Կրնա՞յ ըլլալ, որ ա – ռաւօտ մը փողոց իջնենք դիւերազգես – տով, հոդաթափերով: Կրնա՞նք ամբողջ ամիս մը չածիլուիլ եւ հիւրասիրել մեր բարեկամները՝ աբեղայի երեւոյթով: Կենցաղավարական ամէն պատչաճութիւն կը յարգենք, բայց երբ խնդիրը մեր լե – զուին կուգայ, անոր հանդէպ կը վերա – բերինք ինչպէս բոլորովին անարժէք բա – նի մը:

Չեն բաւեր ներբէն անոր ստացած հար – ուածները, ահաւասիկ դուրսէն ալ հայա – գէտ ռումանացի մը, Պուքրէշի մանկա – վարժական համալսարանի դասախօս, Վլատ Պընըցեանու, կարծես որոշ պայ – ման է ստացեր փայտահատի կացինով յարձակելու մեր սրբազան հոդիին ծոցէն եւ ցեղին վիրաւոր սրտէն բարձրացած այս գեղուդէչ վարդենիին վրայ:

Կարծես բաւական չէին համայնավա – րական այլանդակութիւնները, որոնք չա – րունակաբար կը պատուաստուին մեր լեզուին վրայ, Վլատ Պընըցեանուի ելոյ – թքն ալ կուգայ ապացուցանել, որ սեւ ձեռք մը կը փորձէ քանդել արեւմտահա – յերէնի ճարտարապետական կառոյցը:

Արդար է անշուշտ, որ ծառանանք Պը – նըցեանուի դէմ, աղաղակենք մեր զայ – րոյթը: Բայց աւելի արդար չէ՞ որ նախ եւ առաջ մենք պահպանենք մեր լեզուն, մենք չրջապատենք զայն մեր մտքին եւ սրտին անսահման գուրգուրանքովը: Զթողունք, որ փչուր մը իսկ այնոր կո – ծոյգէն, անոր բազմանկիւն բիւրեղէն:

Օտար թշնամիները զօրաւոր են միշտ, երբ քնացած են ներսի պահակները: Իսկ մենք այսօր քնացած ենք իրապէս, երբ մանաւանդ սպառնական կը գառնան վը – լաները: Չի բաւեր արհամարհել ցաւո – րէն, այլ արհամարհանքը զրահել մեր կատարած աղնիւ աչխատանքով:

Աչխարհի չորս կողմերը սփռուած՝ տարիներ մեղի հետ ամէնուրեք, տապա – նակ ուխտի նման, մեր լեզուն, մեր միակ գանձը: Տէր Զօրի անապատներուն մէջ մեր որբերը հայերէնով աղօթեցին, եւ մեր մայրերուն եւ քոյրերուն արդար անէծքը Աստուծոյ հասաւ այն լեզուով, զոր այսօր կ'ուրանան մեր տղաքը:

Ոչ մէկ հարուած այնքան զօրաւոր պի – ւի ըլլայ բեկոր մը իսկ անջատելու հա – մար անոր կոթողական ալացքէն, եթէ մենք հսկենք արթուն, չթողունք որ թըշ – նամական ստուեր մը իսկ մօտենայ անոր եւ եթէ անոր ոդին մեր սրտին բարախու – մըն ըլլայ միշտ, մեր արիւնին հրեղէն կայլակը, մեր ուրախութեան ճաճանչը, մեր սուգին արցունքը եւ մեր հայրենա – չունչ զոյութիւնը սփիւռքի մէջ ... Իննք – սունէ աւելի հայերէն թերթեր լոյս կը տեսնեն այսօր: Մէկը միւսէն կ'արտասպէ երբեմն ամբողջ էջերով:

Կը ճանչնամ խմբագիր մը, որ այս ար – տասպումները կը կատարէ սրբագրելէ ետք միայն: Բնագիրը յաճախ անճանաչե – լի կը դառնայ սրբագրող դրիչին տակ: Բայց ինչ տաժանելի աչխատանք է ասի – կա: Ամէն խմբագիր չունի նոյն հիւան – դակին բծախնդրութիւնը: Մանաւանդ կարգ մը օրաթերթերու մէջ մեղի հրամ – ցուած հայերէնը կ'ապացուցանէ, թէ մեր խմբագիրները մեծամասնաբար բնաւ բը – ծախնդիր չեն: Ստացուած ձեռագիրները կը յանձնուին դրաչարին, որ եթէ խելա – յի մէկն է, դէշ աղէկ սրբագրելով միայն կը չարէ գանոնք: Բայց յաճախ մեր դրա – չարներն ալ տեսակ մը Պիղատոսներ են եւ չեն ուզեր սրեւէ պատասխանատուութիւն ստանձնել:

— Իրապէս, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր լե – զուին վիճակը ...

Եթէ մէկօրը գանէք, ունեցէք հայկա – կան դրադարանէ մը «Ազատամարտ»ի բա – ցառիկ թիւերէն մէկը, Ամանորի կամ ու – րիշ տօնական առիթով մը հրատարակ – ուած: Հոն պիտի կարդաք էջեր ստորա – դրուած Զարդարեանէ, Զօհրապէ, Կիւր – ճեանէ, Ռաժակէ, Քիւֆիճեանէ (Օչա – կան) եւ ուրիշներէ:

Տեսէք անոնց գործածած լեզուն եւ բաղդատեցէք մեր այսօրուան լեզուին հետ: Ինչ լայն անջրպետ մը կայ երկու – քին միջեւ:

Անոնք անհուն սէր ունէին իրենց մա – քէն բխած բառերուն հանդէպ: Անոնք խօսքի ճարտար եւ ներշնչեալ ծաղկող – ներ էին: Գիտէք, որ ճշմարիտ ծաղկող մը ծաղիկներէն իսկ պարա էր քաղել իր երանդապնակին գոյները, առանց երբեք մօտենալու թունաւոր տունկերուն:

Մենք այսօր ոչ մէկ խորութիւն կը դը – նենք եւ թունաւոր ծաղիկներ ալ կը խառ – նենք մեր կազմած փունջերուն:

Չի բաւեր պարագային համեմատ գով – քը հիւսել մեր լեզուին, երգել անոր գե – ղեցկութիւնը, ըսել թէ սուրբ եւ հիաս – քանչ է անիկա:

Եթէ այսպէս չարունակուի, ան պիտի ըլլայ ոդեկան թանգարանի մը մէջ պահ – ուելիք թանկագին գանձ մը միայն: Լեզ – ուագէտները սոսկ զայն պիտի ճանչնան եւ դիտակցելով անոր անմահաչող հրա – պոյրներուն՝ պիտի ափսոսան լուութիւնը, մարդոց չրթներուն վրայ, այս անհասա – նելի ու յաւերժական ներդաշնակու – թեան:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԼԵՀ ՄԵԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ

ԱԴԱՄ ՄԻՑՔԻԷՎԻՉ

(ԵՐԳԻՉ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ)

•

Մօտերս Լեհերը պիտի տօնեն իրենց ամէնէն մեծ բանաստեղծին մահուան դա – րադարձը:

Ադամ Միցքիէվիչ, որ եւրոպական եւ նոյնիսկ միջազգային համբաւ պիտի տի – րանար, ծնած էր 24 Դեկտեմբեր 1798ին:

Դեռ մանուկ էր, երբ Ֆրանսական յե – ղափոխութեան եւ ապա Նափոլէոնեան քաղաքագործութիւնները հաւատքի եւ յոյսի պատրիւրներ էին Լեհաստանի համար՝ որ կը հեւար ու կը տառապէր ռուսական բռ – նակալութեան տակ: Զախջախուած էր Կոսցիւշքոյի կազմակերպած ըմբոստու – թիւնը եւ կազմակերպիչը ծանրապէս վի – րաւորուած ըլլալով հանդերձ բուժուած, եւ բանտարկուած էր Կատարինէ Բ.ի էղ – մէ: Բայց Պօղոս Ա. ցարը, արձակեր էր ղինքը եւ Կոսցիւշքօ խոստացած էր այլ – եւս ղէնք չբարձրացնել Ռուսերուն դէմ:

Իր երիտասարդութեան չրջանին Ադամ Միցքիէվիչ Նովոկրոտէքի մէջ տեսեր էր լեհական լեգէոններու չքերթը, Նէյի հե – տեւակներուն եւ Միւռաթի ձիաւորներուն հետ: Հակառակ Նափոլէոնի հրաժարման եւ իր բանակներուն կրած պարտութեան, տակաւին վառ կը մնար յիշատակը աղա – տութեան չունչին որ անցեր էր երկրին վրայէն:

Երբ Ադամ Միցքիէվիչ Վիլնա եկաւ Նո – վոկրոտէքի կիմնազիոնին մէջ սկսած իր ուսումը աւարտելու համար, հոն գտաւ դասընկերներ՝ որոնք իրեն պէս հայրենի – քին ազատագրումը կ'երազէին: Անոնց նման մտաւ «Ուսումնասէր» կամ «Փի – լարեան» անունով ծանօթ գաղտնի կազ – մակերպութեանց մէջ՝ որոնց թագուն նը – պատակն էր հարթել ապագայ ազատու – թեան ճամբան եւ մինչեւ այդ լուսնկէն հեռանկարին հասնիլը վառ պահել Լեհ – ուհիոյ աւանդութիւններուն պաչտա – մունքը:

Հայրենասիրութեամբ թրթռուն այդ միջավայրին մէջ է որ Միցքիէվիչ, տա – կաւին 23 տարեկան, իր քնարերգական տաղանդին առաջին նմոյչները տուաւ, յաջորդաբար հրատարակելով երկու հա – տորներ: Առաջինը՝ «պարերգներ եւ վի – պերգներ» ուր գրալի է Պայրընի եւ Շիլ – լերի ազդեցութիւնը: Իսկ երկրորդին մէջ «Կրացինա» էի վարանիր գուա անձնական գրոչմ մը դնել, մարտակոչ մը ուղղելով լեհուհանական երիտասարդութեան՝ պայ – քարելու համար հասարակաց թչնամիին դէմ: Իր հերոսուհին ազնուատոհմ տիկին մըն է, Կրացինա, որ դեռատի իչխանուհի կը նչանակէ եւ որ կը մեռնի Տեւտոն – եան տապետներուն դէմ մղած կռիւին մէջ: Բանաստեղծութիւնը երեւութապէս գրուած Տեւտոնեան կարգուսարքին դէմ, բայց իրական նչաւակները Ռուսերն են, որոնք չեն խարուիր եւ կը բանտարկեն Միցքիէվիչը, Վիլնոյի համալսարանին քանի մը ուսուցիչներուն հետ:

Քանի մը ամիս վերջ բանտէն արձակ – ուելով, Միցքիէվիչ Փեթերսպուրկի մէջ կը գրէ իր «Քոնտատ Վալենռոտ»ը ուր կրկին կ'ըմբոստանայ Մոսկովեան բռնա – տիրութեան դէմ: « Կռուելու երկու ձեւ կայ, կ'ըսէ, կամ աղուէս պէտք է ըլլալ, կամ առիւծ»:

Բայց յաջորդ երկը, զմայլելի «Սրիմ – եան Հնչեակները» ուր կ'արտացոլայ իր տաղանդին նոր երեսը, կ'ապահովէ իրեն Մոսկուայի կառավարիչ իչխան Կալիցինի բարեկամութիւնն ու պաչտպանութիւնը: Իչխանը յաջողելով արգիլել գրաքննու – թեան հետապնդումները, անցագիր մըն ալ կը ճարէ իրեն արտասահման ճամբոր – դելու համար:

Միցքիէվիչ 1829ին եւ 1830ին կ'այցելէ Գերմանիա, Իտալիա եւ Զուիցերիա: Ժո – ղովրդական երգերու հաւաքումով եւ ուսումնասիրութեամբ կը զբաղի նաեւ Սլաւոնական լեզուներու եւ գրականութեանց վրայ: Ամէն տեղ ուր կ'երթայ, կը հանդիպի ազգային գործիչներու եւ գրագէտներու հետ, որոնց կը կարդայ իր նոր գործերը եւ կը լսէ անոնց նորերը:

Ռուսիոյ մէջ ալ կը սկսի ազգային գրականութեան նոր ոգի մը շնչել: Պուշքինի ազդեցութիւնը կը տարածուի ամէնուրեք: Ռուս գրագէտներ կը սկսին ուսումնասիրել ռուսական կեանքի տարբեր կողմերը, ռուս ժողովուրդին սովորութիւնները, հաւատալիքները, երգերն ու առասպելները: Ռուսիոյ մէջ ալ կը սկսի ազգային գրականութեան նոր ոգի մը շնչել: Պուշքինի ազդեցութիւնը կը տարածուի ամէնուրեք: Ռուս գրագէտներ կը սկսին ուսումնասիրել ռուսական կեանքի տարբեր կողմերը, ռուս ժողովուրդին սովորութիւնները, հաւատալիքները, երգերն ու առասպելները:

Միցքիէվիչ 1832ին կը հաստատուի Փարիզ, ուր կը հանդիպի Լամարթինի, Վիքթոր Հիւկոյի, Ալֆրետ տը Վինիի, Պալզաքի, Ժորժ Սանտի եւ ուրիշ շատ մը գրագէտներու հետ: Ֆրանսական գրականութեան վրայ ալ կը սկսի դասախօսել Սորպոնի համալսարանին մէջ: Ֆրանսական գրականութեան վրայ ալ կը սկսի դասախօսել Սորպոնի համալսարանին մէջ:

Ա. ՓՇՏԱԼԵՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՇՏՈՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՀԱՆՁԱՆ

•

Ես ալ հոս պատմեցի. « Հոգի տա իր– դասին, Շիրինի պես ալ ծերցած, արեան ծարաւ չհագցուց մեզ. Հոգի տա իր– մոգ ֆալ ... »: Խոսքը վրդ. Շուշանեան էր – Շիրինը: Ան ալ ըսաւ. « Դուն ի՞նչ կ'ուզես Շիրի – մոգ ֆալ ... ». Ես ալ ըսի. « Ոչինչ, պարզապէս կ'ուզեմ գիտնալ, թէ ինչպէս կ'ապրէր Շիրինը, ինչպէս կ'անցնէր իր օրերը, ինչպէս կը զբաղէր, ինչպէս կը մտածէր, ինչպէս կը զգար ան, որ ամբողջ կեանքը նուիրած էր ուրիշներուն, որ ամբողջ կեանքը ապրած էր ուրիշներուն համար, որ ամբողջ կեանքը ծառայած էր ուրիշներուն, ինչպէս կ'ապրէր ան, որ ոչ մէկ անձնական ցանկութիւն ունէր, ոչ մէկ անձնական ուրախութիւն, ոչ մէկ անձնական տրտմութիւն, ոչ մէկ անձնական յոյս, ոչ մէկ անձնական հաճոյք, ոչ մէկ անձնական ապրում, ոչ մէկ անձնական զգացում, ոչ մէկ անձնական մտածում, ոչ մէկ անձնական ... ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ,

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԺԱՆԹԻՒՆԻ ՄԷՋ

★

«ԼԻՊԵՐԹԱՏ, ԼԻՊԵՐԹԱ՛Տ»

Արժանթինի նոր նախագահը, Լոնար - մէ, հանդիսաւորապէս Պուէնոս Այրէս մտաւ Սեպտ. 23ին: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ արտակարգ ցոյցեր տեղի ունեցան ընդու - նելութեան առթիւ: Օգակայանին մէջ կարմիր դրօշ մը փոուած էր եւ անհամար բազմութիւն մը խելայեղօրէն կը ծափա - հարէր յաղթականը, որ դիմաւորուեցաւ զօրավարներու եւ ծովակալներու կողմէ: Թնդանօթի 21 հարուածներ արձակուե - ցան: Կիները բարի գալուստ կը մաղթէին ճերմակ թաշկինակներով, իսկ բազմու - թիւնը կ'աղաղակէր.— «Լիպերթա՛տ, լի - պերթա՛տ» (Ազատութիւն):

Քորտոպայէն մեկնելէ առաջ, զօր. Լո - նարտի ըսաւ թէ անչուշտ փերոն պիտի դաւաւի, «որպէսզի չկարենայ նորէն վե - րադառնալ երկրին»: Յետոյ բացատրեց թէ «ոչ յաղթականներ կան, ոչ ալ պարտա - եալներ» եւ թէ վրէժխնդրական միջոցներ ձեռք պիտի չառնուին հակառակորդնե - րուն դէմ: Ուշագրաւ պարագայ մը, — այն օդանաւերը որ կ'ուղեկցէին նախա - գահական օդանաւին, Քորտոպայէն Պուէ - նոս Այրէս, յաղթանակի սկզբնատառէն զատ, կը կրէին Քրիստոսի խաչը, ինչ որ կը նշանակէ թէ նոր իշխանութիւնը բա - րեկամ է հռոմէական եկեղեցիին:

× Նոյն օրը բուռն կռիւներ տեղի ու - նեցան Ռոզարիօ աղաքին մէջ, որ կը գտ - նուի Պուէնոս Այրէսէն 300 քիլոմեթր հե - ռու, դէպի հիւսիս - արեւմուտք: Տաս - ներկու հոգի սպաննուեցան:

× Նոր կառավարութիւնը ջնջեց պայ - մանագիր մը որ մենաշնորհներ կուտար Սթանտարտ ընկերութեան, քարիւղի չա - հագործման համար եւ որ Փերոնի կողմէ ստորագրուած էր անցեալ ապրիլին:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մոսկուայէն մեկնելէ առաջ Ֆրանսայի երեսփոխանները եւ ծերակուտականները լրագրական ասուլիս մը սարքեցին ուր - բաթ օր: Ազգ. ժողովին ատենապետը, Պ. Շնէթեր, չնորհակալութիւն յայտնելով ե - ղած ընդունելութեան համար, ըսաւ թէ «հոս եկած չենք բանակցելու համար: Այդ պարտականութիւնը կ'իյնայ կառավարու - թեանց: Հոկտ. 14ին Մոսկուա պիտի գան Պ. Պ. Էտ. Ֆոր եւ Ա. Փինէ: Կը մաղթեմ որ 1939 – 1945ի պատերազմին բոլոր դինակիցները գտնեն փոխադարձ վստահութեան եւ գործակցութեան ճամ - բան»: Յետոյ յիշեցուց Ազգ. ժողովին սկզբունքները,— չխառնուիլ ուրիշ պե - տութեանց ներքին գործերուն, միջազգ. ռեւանշական հակակշիռ սպառազինութեանց վրայ, հաւաքական բանակ մը՝ ազգային բանակներուն տեղ, ազատ փոխանակու - թիւն գաղափարներու եւն.:

Համայնավար երեսփոխան մը փառա - բանեց Ս. Մ. Լութեան քաղաքականութիւ - նը, իբրեւ ուղեցոյց ներկայացնելով Ֆր - բանսայի համար: Մեր ընկերվարական բարեկամը, քաղաքացի Էտ. Տէփրէօ, յայտարարեց թէ իր պարտականութիւնն է յիշեցնել որ Ֆրանսան աւանդական եր - կիրն է ազատութեան: «Անչուշտ Ֆրան - սայի ժողովուրդը չերմապէս կը գնահա - տէ Ռուսիոյ հերոսական պայքարը վեր - ջին պատերազմին մէջ. բայց չենք կրնար մոռնալ թէ Անգլիան էր որ 1940էն 1941, առանձին մարտնչեցաւ այդ զարհուրելի օրերուն, փրկելով մարդկային արժէք - ները: Ոչ ալ կը մոռնամ թէ Ամերիկայի - նները գինուոր հանեցին Հիւս. Ափրիկէ եւ Մանչէն Ֆրանսա արշաւեցին 1944ին»: Ակնարկելով Խրուշչեւի այն դիտողու - թեան թէ Ֆրանսան Ամերիկայի արբան - եակն է, Պ. Տէփրէօ յայտարարեց թէ «մենք բոլորս հպարտ ենք մեր անկախու - թեան գիտակցութեամբ»: Ուրիշներ ալ խօսեցան, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ վիճաբանութիւն մը կը կատարուի Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին մէջ: Հարցում - ներու համար ժամանակ չմնաց:

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մակի ընդհ. ժողովն ալ մերժեց օրա - կարգ անցընել Մարոքի, Ալժերիոյ եւ Կիպրոսի խնդիրները:

Թրքական դրամը ծանր տագնապի մը մատնուած է եւ «եթէ այսպէս չարունակ - ուի, այս կենսունակ երկիրը կրնայ նորէն «Եւրոպայի հիւանդ Մարդը դառնալ», ինչպէս կը գրէ «Ն. Ե. Հերալտ»ի Անգա - րայի թղթակիցը: Անխուսափելի կը հա - մարուի թղթադրամի չրջաբերութեան յաւելումը: Արտասահմանէն ստացուած վարկերը կը սպառին եւ ժողովուրդին գնելու կարողութիւնը կը տկարանայ: Թրքական լիրային պաշտօնական սակն է 2·80 մէկ տոլարը, բայց Զուիցերիոյ եւ Դամասկոսի ազատ շուկաներուն մէջ յա - ճախ 9·10 լիրա կը ծախեն մէկ տոլար ըս - տանալու համար:

ԹՈՒՐԲԻՈՑ վարչապետին եւ կառավա - րութեան հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ ամերիկացի ծովակալ Ֆլեչըը, Հարաւ. Եւրոպայի Ատլանտեան ուժերուն հրամանատարը: Կ'ըսուի թէ փորձած է բարւոքել Թուրքիոյ եւ Յունաստանի յա - րաբերութիւնները: Ծովակալը, որ Աթէն - քէն Անդարա գացած էր, Իզմիր ալ հան - դիպեցաւ: Յունաստան չեզեալ հռչակել Թուրքեւյունական ռազմափորձերը, ո - րոնք տեղի պիտի ունենային յառաջիկայ հոկտեմբերին:

ՓԱՐԻԶի գործադուլները վերջացան, եւ կառախումբերը կանոնաւորապէս կը բանին: Կազի եւ ելեկտրականութեան պաշտօնեաներու միայն կէսը մասնակցած էր ուրբաթ օրուան գործադուլին, այն - պէս որ ժողովուրդը չնեղուեցաւ:— Դա - դաղագործներէն վերջ, փոստատեղներն ալ գործադուլ մը սարքեցին, աշխատավարձ - քի յաւելում եւ մանաւանդ պարզեւ պա - հանջելով: Գլխաւոր դերեզմանատունե - րու պահապաններն ալ չեն բանիր: Մաս - նակի գործադուլները կը չարունակուին դաւաւի մէջ: Նանթի 30·000 բանուորնե - րը անգործ կը թափառին, գործարանները փակուած ըլլալով:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

Հ· Յ· Դ· ՕՐԸ

Փարիզի մէջ, Հոկտ· 30ին, կիրակի
Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ
ժամը 9 – 12

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա - նէ թէ՝ այսօր կիր· տօն Վարդայ Կաչէ, մասնաւոր հոգեհանդիսատ պիտի կատար - ուի Մայր Եկեղեցիին նախկին երկարամ - եայ եւ արդիւնաջան դպրապետ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆի յանկարծական մահուան քառասունքին առիթով: Իր յի - շատակը յարգողները կը հրաւիրուին ներ - կայ ըլլալ:

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23
ԺՈՐԺ Ե.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՒԱՐԱՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

Աչխատասիրեց ՓՐՕՖ· Ց· Ց· ՁԱԳ - ՄԱԳՃԵԱՆ:

1424 էջ: Բառարանէն զատ կը պարու - նակէ պատմական, բաղաբական եւ ընկե - րային գիտելիքներ:

Բ· տպագրութիւն: Հրատ· «Ագգակ»ի, Պէյրութ: Գին 4000 ֆրանք:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սե - րունդի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ· Տան Թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ:

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր փափա - քողները եւ մասնաւորաբար Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողները, երիտասարդներ եւ երի - տասարդուհիներ: Պիւֆէ, պար, նուագ:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ· Կաչէ Անկէնի «Սահակ-Մես - րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե - րաբացուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ - Լա - պառի Մէրի Անէէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծը - նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա - նագրել իրենց զաւակները:

*
**

Թրէվիզի Հայկազեան վարժարանի հա - յերէնի դասընթացքը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինգշաբթի օր ժամը 14ին: Ազգ· Տան մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն արձանագրել լ - րենց զաւակները հինգշաբթի 29 սեպտեմ - բեր ժամը 15էն սկսեալ:

*
**

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ· վեցին: Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ· Հազարեանի:

*
**

Իմիի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ· վեցին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե - կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն - եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում - ներով:

Երթեւեկի համար փանթէոնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնսի փավիյեօն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· Խաչէ Ալֆորվիլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Յակոբ - Արշալոյս Բաբուրեանէ 15000 ֆրանք, օգափոխութեան տան հա - մար:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա· Աժտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ: Գրել հեռեւեալ հասցէին.
A. AJderian, 41, Av.des Gobelins, Paris (13)

ՊԼԱՏ ԿԱՑ

Սեվրի Մուրատեան վարժարանին հա - մար հսկողի մը պէտք կայ: Ոչ 55էն վեր, որոշ կրթութեան եւ զարգացումի տէր: Դիմել վարժարան՝ 26 ռիւ Թրուաեօն Սեվր:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Մ· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· Կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ՝ ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբը այս կիրակի կէս - օրէ վերջ ժամը 3·30ին:

ԸՆԿ· ԿԱՐՕ ենթկ· այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին:

ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ· չորեքշաբ - թի ժամը 9ին:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ, ժամը 9ին:

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ ժա - մը 9ին:

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորա - կան հաւաքատեղիներուն մէջ եւ չարու - նակելի են: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· Կոմի - տէի ներկայացուցիչները: Ձգղապահ ըլ - լալ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Ժերոմի Հ· Յ· Դ· «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ· ժո - ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Կը խնդ - րուի ճշդապահ ըլլալ:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ· Փօլատեան: Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (ար - ձակ եւ ոտանաւոր): Տպ· Յուսաբեր, 1955: Գին 500 ֆրանք:

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

«ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Մար - սէյլի շրջանի «ԳՈՅԱՄԱՐՏ» օրացոյցը, հետաքրքրական նիւթերով, պէսպիսուն, խնամեալ խմբագրութեամբ եւ պատկե - րազարդ:

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝
Ա· Մարտիրոսեանի՝
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Դրամական առաքումները.—
M. B. Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հաղուստի (վերարկու եւ հագուստ) fօն - փէխոնի համար 17 – 18 տարեկան զոր - ծաւորուհիներ: Դիմել՝
Maison YERO, 281, Rue de Belleville
Paris (19)

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մխակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ - ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԽԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil

166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ

ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ՀԱՑՍ ԱՄՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

MARDI 27 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7786 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3197

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԱՌՔ ՄԵԾԵՐՈՒՆ...

•

Սովորական միջադէպի մը պէս եկաւ ու անցաւ Սեպտ. 6ի փոթորիկը, աւերակոյտեր փռելով Պոլսէն մինչեւ Իզմիր եւ Անգարա :

Միջազգային մամուլը լուրերը հաղորդեց կամ զրաքննուած հեռագիրներով, եւ կամ կոլմնակի աղբիւրներով :

Ամէն պարագայի մէջ, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ չարժեր աւելի զբաղիլ :

Այնուհանդերձ պարկեշտ եւ իրաւունք ունեցող թղթակիցներ, որոնք չվարանեցան նոյնութեամբ նկարագրել իրենց տեսածն ու լսածը :

Այդպիսի պարագաներու մէջ ալ, յաճախ թերթին խմբագրութիւնն էր որ յարմար չէր գտած հրապարակել ամբողջ անցուդարձը :

Պոլսոյ ամէնէն տաղնապալի օրերուն իսկ, թերթերը աւելի շատ այնտեղ գուժարած միջազգային ժողովներով էր զբաղէին, քան կատարուած բարբարոսութեամբ :

Ի՜նչ տարակոյս որ իւրաքանչիւր երկրի մամուլ կը հետեւէր իր կառավարութեան ուղեգծին, թերեւս ալ մանաւանդ թելադրութեանց :

Ստեղծուած էր մթնոլորտ մը՝ յարիւնման անոր որ կը տիրէր, երբ իրարու կը յաջորդէին հայասպան սարսափները :

Համիտի եւ Իթթիհատի չրջանին, պարզ Ալին կը փութար հերքումներ հաղորդել դեսպաններու միջոցաւ, որոնք լայն վարկեր ունէին զանազան թերթերու համար, եւ կը բաշխէին համաձայն մասնաւոր սակագոյքի մը :

Միջազգային մամուլին բարոյական մակարդակը բարձրացած չէ, այդ օրերէն ի վեր :

Ընդհակառակն : Այնպէս որ, Անգարան պէտք չունի հերքումներ փութացնելու :

Բազմաթիւ թերթեր ինքնաբերաբար կը կատարեն այդ պարտականութիւնը : Կամ լռութիւն պահելով, եւ կամ ի մէջի այլոց յիշելով դէպքը :

Մնաց որ, կարելի՞ էր պարակել զարհուրելի աղէտը, երբ կառավարութիւնը ինք անճրկած՝ պատասխանատուներ կը փնտռէր : Երբ ոճիրը կը գործուէր հազարաւոր օտար հիւրերու, դաշնակից տպաներու աչքին առջեւ ...

« Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը, որ պարտքը սեպած էր դէպքին վաւերական պատմութիւնը հաղորդել առանց վերապահութեան, չի վարանիր պնդել թէ դաւը սարքուած էր չարաթներ առաջ :

Իր վկայութիւնը անդամ մը եւս կը հաստատէ թէ ամէն ինչ սարքուած էր կանխորոշ եւ մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ :

Այս առթիւ անհիմն կը դանէ Անգարայի այն վերագրումը թէ դէպքը հետեւանք էր համայնավարական դաւի մը :

Եւ կը յիշէ օրինակներ որոնք բացորոշ չափէս կ'ապացուցանեն կանխամտածեալ ահռելարարքի մը կազմակերպումը :

Աւելորդ է յիշեցնել թէ կառավարութիւնը ինք ալ չէրցաւ ժխտել այս իրողութիւնը, ոչ իր կիսպատառ յայտարարութիւններով, ոչ ալ Ազգ. ժողովին մէջ տուած բացատրութիւններով :

Սեպտ. 6–7ի գիշեր մըն ալ տեսան Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները, չնորհիւ Մեծերու խորախորհուրդ եւ հանճարե՛ղ վիճակագրութեան, որ միշտ չէզոքացում կը թելադրէ, ճակատագրական պահերու մէջ ...

Անոնք միշտ ալ վտահ են թէ լիուլի հատուցում պիտի տանան իրենց հպատակներուն կրած վնասներուն համար, ինչպէս նախընթաց պարագաներու մէջ :

Մնացեալը «ներքին խնդիր է » :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ ՍՐՏԻ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ԱՆՑՈՒՑ

*

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՏԱՀՈՓՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐ

Մ. Նահանգներու նախագահը որ Տէն – վըր կը դանուէր, սրտի տագնապ մը ունցուց ուրբաթէն չաբաթ : Բժշկական առաջին տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ նախագահը դիմացած է տագնապին եւ թէ այժմ կը դանուի թթուածինահոս վրանի մը տակ, Տէնվըրի զինուորական հիւանդանոցին մէջ :

Այզընհաուըր նոր վերագարձած էր լեռնային պատոյէ մը, ուր կը զուարճանար ձուկ որսալով : Ուրբաթ օր երեք չորեքի կոչի խաղաց : Քաջառողջ եւ զուարթ կ'երեւար : այնպէս որ երբեք չէր նախատե – սուած հիւանդութիւնը : Առաջին տեղեկութիւնը հաղորդեցին կէս օրէն ետք, ըսելով թէ նախագահը մարսողութեան խան – գարում մը ունեցած է դիշերը, անկողին իյնալով : Այս պարագան մտահոգութիւն չպատճառեց, վասն զի սովորական էր Այզընհաուըրի համար : Իրիկուան դէմ էր որ հեռագիրները կը հաղորդէին թէ եղածը սրտի տագնապ մըն է, թէ նախագահը հիւանդանոց փոխադրուած է իր կառքով եւ թէ առանձին քալած էր բնական ոտն դուռնէն մինչեւ կառքը եւն. : Աւելի վերջը կը ծանուցանէին թէ դիշերը հանդիստ անցուց եւ թէ վիճակը գոհացուցիչ է : Ուրիշ տեղեկագիր մը կը հաստատէր թէ արեան ճնշումը եւ բազկերակը չէն խան – գարուած : Երեք անգամ քննութիւն կատարուած էր ելեկտրական գործիքով : Ախտանշանն է երակի խցման վտանգ մը :

Բժիշկները կ'ըսեն թէ այս կարգի արկածներու ծանրութիւնը կախում ունի չնչերակին եւ սրտի վնասուած հիւսուածքին ծաւալէն : Ընդհանրապէս դարմանը կը տեւէ չորսէն վեց չաբաթ, հիւանդը նոյն մէջ մնալու պայմանաւ, իսկ ապաքինումը կը տեւէ շատ աւելի երկար :

Հիւանդին անաբին վրայ կը հսկեն բազմաթիւ մասնագէտներ : Առջի օր 75 վայրկեանի խորհրդակցութենէ մը ետք, չորս բժիշկներ յայտարարեցին թէ նախագահը երակային խցումի չափաւոր տագնապ մը անցուցած է առանց բարդութեան եւ թէ ներկայիս վիճակը գոհացուցիչ է : Երբ հարցուցին թէ ի՞նչ կը նշանակէ չափաւոր, սրտի հիւանդութեանց մասնագէտ մը, Տոքթ. Տըլը Հուայթ, որ համաշխարհային համբաւ կը վայելէ, պատասխանեց — «Ոչ թէթեւ, ոչ ալ ծանր» :

Նոյն իսկ այս վիճակին մէջ, նախագահը հարկադրուած է հրաժարիլ ամէն գործնական աշխատանքէ : Փոխ – նախագահը, Նիքսըն, արդէն իսկ պատրաստութիւններ կը տեսնէ, ընթացիկ աշխատանքներ կատարելու համար :

Աչխարհի բոլոր մասերէն հեռագիրներ կը հասնին Ուաշինկթընի, արագ ապաքինում մաղթելով հիւանդին : Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը կատար – եալ ապաքինում մաղթեց, յանուն Ֆրանսացի ժողովուրդին, «հոյակապ առողջ – նորդին որ հրամանատարն եղաւ Ազատագրութեան բանակներուն» : Վարչապետը, Պ. Խակար Ֆոր նոյնպէս արագ ապաքինում մաղթեց յանուն կառավարութեան եւ ժողովուրդին : Անմիջապէս հեռագիր – ներ ուղղեցին նաեւ Անգլիոյ թագուհին ու վարչապետը, իտալական կառավարութիւնը, Պապը եւ ուրիշ վեհապետներ, վարչապետներ եւ երեւելիներ :

Պ. Միւթեան նախագահը, մասնաւոր Վորոչիլով եւ վարչապետ Գուլկանին եւս ցաւակցութիւն յայտնեցին, արագ ապաքինում մաղթելով : Մաղթանքներ կատարուեցան Մոսկուայի Մկրտչական եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան 1500 հաւատացեալներու : Այս առթիւ քարոզ մը խօսեցաւ երէցը, Կարպով, հետեւեալ յայտարարութեամբ : — « Մեր ընկեր՝ Բուլկանին եւ նախագահ Այզընհաուըր երկուքն ալ եղած են մեծ ծառայները խաղաղութեան դատին : Հիմա, սիրելի բարեկամներ, եղբայրներ եւ քոյրեր, պիտի աղօթենք նախագահին ապաքինման համար, որպէսզի ան կարենայ շարունակել իր մեծ աշխատանքը խաղաղութեան համար» : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ չաաեր կուլային արարողութեան միջոցին :

× Քաղաքական շրջանակներու մէջ անճկութեամբ կը հետեւին հիւանդութեան ընթացքին : Բանդէտներ հաւանական կը դանեն որ փոխոխութիւն մը տեղի ունենայ Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան մէջ :

ՆՈՐ ՑՈՅՑԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

•

Ազգային պաղեստինեան նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Կիպրոսի կառավարիչ եւ հրամանատար նշանակուած է կայս. սպայակոյտի պետը, մասնաչալ Ճոն Հարմինկ : Այսքան բարձրաստիճան սպայի մը անուանումն ալ կ'ապացուցանէ կացութեան ծանրութիւնը : Անգլ. կառավարութիւնը կ'ուզէ մէկ ձեռքի տակ կեդրոնացնել ապահովութեան բոլոր ուժերը, պահպանելու համար բարեկարգութիւնը : Ցառաջիկային օդնական կառավարիչ մըն ալ պիտի նշանակուի, քաղաքային դործերը վարելու համար :

Սըր Ճոն Հարմինկ Կիպրոս պիտի մեկնի անյապաղ :

Կիրակի օր աւելի քան հազար Ցոյներ ծափահարեցին Ցոթիոս եպիսկոպոսը, որ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած էր Նորաքայի մէջ, ատարողութեան մը պատհուն :

— « Ի՞նչ կարեւորութիւն ունի, եթէ Ազգաժողովը մերժեց քննել մեր դաւը : Ինքնորոշման իրաւունքի պայքարը պիտի չարունակուի ամէն գնով » :

Երբ յոյն կղերականը այս բառերը կ'արտասանէր, անդլիական պինուորներով եւ պէնքերով լեցուն չորս բեռնատարներ հասան : Զինուորները սկսան անմի – ջապէս վար առնել յաղթական կամարնետը եւ հետեւեալ նշանախօսքերը.— «Անկի՛ անդլեամերիկեան կեղծիքը», «Մենք ազատութիւնը պիտի չահինք սուրբին ծայրով» : Բազմութիւնը խանդուեցաւ, հայհուչներ արձակեց եւ յունական քայլերգը երգեց :

Նոյն օրը Ֆամակուստայի մէջ հազար ցուցարարներ բողոքի ցոյց մը կատարեցին Ազգաժողովին որոշման դէմ : Բազմութիւնը փողոցէ փողոց կը չրջէր նշանախտակներով, որոնց վրայ կ'երեւային հետեւեալ խօսքերը. — «Ամօ՛թ Ազգաժողովին», «Ամերիկացիները պէտք է հեռանան Ցունաստանէն», «Անկի՛ն զբաղական օրէնքները» :

Նեկիսիոյ անդլիական խանութները ըստիպուեցան փակել իրենց փեղկերը : Անգլիական պինուորներ եւ ոստիկանական պինակալ չոկատներ կը չրջին Կիպրոսի զբաղաւոր քաղաքներուն մէջ : Տասնըվեց Ցոյներ վախան բանտէ մը, բայց երեքը բռնուեցան :

Կիպրոսի ձախակողմեան յոյն կազմակերպութիւնները կոչ մը ուղղեցին, որ պէտք ընդհ. գործադուլ եւ հրապարակային ժողովներ սարքուին, բողոքելու համար Ազգաժողովին որոշման դէմ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԱՍԱՄԲԼԵԱՅԻՆ ՍԵՍԻԱՆ

Վերջապէս փարիզահայ գաղութն ալ ունեցաւ իր ազգ. ընդհ. ժողովը, որ կը կոչուի ներկայացուցչական ժողով : Բոլշեւիկեան բառով՝ «*Ասամբլեա*» :

Ինչպէս ամէն ժողով, այս «*Ասամբլեա*»ն ալ ունեցաւ իր նստաշրջանը : Դարձեալ «պետական» բարբառով՝ «Սեսիա»ն, գումարելով երկու նիստ :

Առաջինով ընտրեց կաթող. ընտրութեան պատգամաւորները : (Իմա՝ Դելեգատ) : Երկրորդով՝ կեդր. վարչութիւնը :

Շատ մը բողոքներ լսուեցան ընտրութեանց օրինաւորութեան մասին : Բայց, քանի որ այս երկու գործողութիւնները կատարուեցան, կը նշանակէ թէ պիտի սպասեն որ ժամանակը ապացուցանէ ծուռն ու շիտակը :

Որքան կրցայ ստուգել, ընրընտիր վարչութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ կազմել մասնաւոր յանձնախումբ մը, ֆնեելու համար նախորդ վարչութեան հաշիւները, Ազգ. Տան գործառնութիւնները եւ ուրիշ վիճելի խնդիրներ :

Անշուշտ ա՛յդ է լաւագոյն միջոցը, միանգամ ընդ միշտ լուսաբանելու համար այլազան մեղադրանքներ :

Ուրեմն, ամբաստանողներուն եւ իրագեկներուն կը մնայ պատրաստել իրենց թղթածրարները, մանրամասն փաստերով եւ պատճառաբանեալ ամբաստանագիրներով :

Տարակոյս չկայ թէ որքան պաղարիւն եւ անաչառ ըլլան, այնքան կը դիւրացնեն գործին ճնճուքիւնը :

Ի հարկէ ճնճիչ յանձնախումբն ալ պիտի կազմուի իրապէս գիտակից եւ վստահելի անձերէ :

Ամբաստանող թէ ճնճիչ՝ բոլորն ալ պիտի ունենան մէկ մտահոգութիւն, — լուսաբանել ամէն բան, երեւան հանելով գեղծումներն ու գեղծարարները :

Ա՛յդ կը պահանջէ գաղութին շահը, միանգամ ընդ միշտ փարատելու համար այն մշուշը, որ կը թունաւորէ մթնոլորտը, տարիներէ ի վեր :

Առանց այս տարրական պայմաններուն, նոր ըսի – ըսաւներ պիտի բարդուին եւ – դածներուն վրայ, կանխակալ կարծիքներ պիտի շարունակուին, եւ ներկայացուցչական ժողովն ալ պարզապէս ձեւական երեսպուտիւն մը կատարած պիտի ըլլայ :

Մաղթենք որ այս բոլոր աշխատանքները լրացած ըլլան եւ մթնոլորտը պայծառացայ միջեւ գարուն, երբ ա – *սամբլեան* կը բանայ իր նոր *Սեսիան* :

Վ.Ա.Հէ

ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հարաւ. Ամերիկայի հինգ պատգամաւորները, որոնք մեկնած էին Պուէնոս Այրէսէն, փարիզ հասան չաբաթ երեկոյ, առաջնորդութեամբ Սիօն եպիսկ.ի : Պատգամաւորներն են Պ. Լեւոն Տէր Ասլանեան եւ Ի. Պահչէճեան (Արժանթին) ընկերակցութեամբ իրենց կինոներուն, Պ. Գ. Պաղարեան (Պրազիլիա), Ուրուկուայէն (Մոնթեվիտէօ) Տիկին Անթառամ Ա. – Հարոնեան–Քիւլահեան : Առաջին կ'ընդունուին ուխտաւորներ եւս Տէր եւ Տիկին Անտոն Թըլըսճեան, Տիկին Լիւսի Տան – կաղեան եւ Տիկին Հռիփսիմէ Պուտեան : Նոյնպէս Յարութիւն վրդ. Մուշեղեան :

Սիոն եպիսկ. կիրակի օր քարոզեց Փարիզի եկեղեցին : Պատգամաւորները Փարիզէն մեկնեցան երկուշաբթի առաւ. : Պուէնոս Այրէսի ներկայացուցիչները ուշացած էին Արժանթինի յեղափոխութեան հետեւանքով : Իրենց տեղեկութեանց համաձայն, Պուէնոս Այրէսի Հայերը չէն վնասուած դէպքերէն : Առաջին հետ մեկնեցան նաեւ Պէյրութէն հասած ուխտաւորներ, Տէր եւ Տիկին Հիւսէյինճեան :

× Սերովբէ Ծ. Վ. կը հետադրէ թէ Ֆրանսայի պատգամաւորները երեւան հասած են ողջ առողջ :

ԿԱՏՈՎԿԻՑ-ԿԱՏՈՎԿԱՉ...

*

Չկայ մէկը «ոչ» ասող, երբ ինքը մը կը խնդրէ որ ինծի ալ ուրիշ մը «այո» ըսէ։

— « Մա՛ս ասա՛ որ ես ալ քեզի ըսեմ։ Դուռս ինչո՞ւ կը բանան ամէն մարդու։ Ոչ, որովհետեւ ես «այո» կ՚ըսեմ։ Ամէն մարդ ինծի կուգայ

Ս. ՓԱՐԱՆԻ ԴԵՄ ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՀԱՍՏԱՆԱՎՈՐ

•

Հիմա ես ուզում եմ ձեզ պատմել մի ուրիշ բանի մասին, որ ինձ համար ամենից շատ հետաքրքրական է եղել։ Ես ուզում եմ ձեզ պատմել Ս. Փարանի դեմ հարուցված գործի մասին։ Ես գիտեմ, որ դուք շատ լավ գիտեք, թե ինչ է նշանակում դատարանի առջև կանգնել։ Ես գիտեմ, որ դուք ամենքդ էլ ուզում եք իմանալ, թե ինչ է նշանակում դատավոր

× Կիպրոսի Թուրք պատուիրակութեան նախագահը, Տոքթ. Ֆազըլ Քիւչիւք, յայտարարեց թէ Թուրքիա «որեւէ պնով պիտի զրաւէ կղզին, եթէ Անգլիա ուզէ լքել զայն»: Ցեռոյ աւելցուց. — «Կիպրոսի խնդիրը ազգային կարեւորութիւն ունի: Որեւէ յարձակում Կիպրոսի Թուրքերուն դէմ կամ որեւէ նիւթական վնաս անպատասխանի պիտի չմնայ»:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒս. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Առջի օր ըսույց կը ջրջէր թէ Սուլթան Աբտֆա նամակ մը ուղղած է Ֆրանսական մարզպանին, յայտնելով որ չի կրնար հրաժարիլ գահէն: Քիչ վերջը պաշտօնապէս հերքուեցաւ այս լուրը: Յայտարարութիւնը կ'ըսէր թէ նամակը կեղծ է եւ սահմանուած էր միտքերը պղտորելու: Սուլթանը միայն բերանացի խօսակցութիւն մը ունեցած է մարզպանին հետ: Հերքումը հրատարակուեցաւ թէ մարզպանական դրասենեակէն եւ թէ սուլթանական պալատէն: Փարիզի մէջ ալ պաշտօնապէս հերքեցին: Անցեալ Օգոստոս 20էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Սուլթանը պալատէն դուրս ելաւ, իր աղջկան այցելելու համար:

× Վարչապետը ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ կիրակի օր, Ալժերիոյ ընդհ. ժողովին դումարման առթիւ: Ըսաւ թէ «Ամէն բան կը պարտադրէ Ալժերիան պահել Ֆրանսայի հետ եւ Ֆրանսայի մէջ: Տասնըմէկ ամիսէ ի վեր ցաւալի դէպքեր կը հարուածեն Ֆրանսական հող մը: 1954 Նոյեմբեր մէկի դէպքերը բռնութեանց եւ անկարգութեանց չրջան մը բացին: Կառավարութիւնը ամէն միջոց կը գործադրէ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար: Առանց Ալժերիոյ եւ առանց հիւս. Ափրիկէի ի՞նչ պիտի ըլլար մեր երկիրը: Իր անտեսութիւնը ծանրապէս պիտի վնասուէր, իր համաշխարհային ճառագայթումը պիտի վտանգուէր, եւ պիտի մնար միայն անցեալ մեծութեան մը ամօրյն յուշը»:

× Ներքին գործերու նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը չի կրնար որեւէ բանակցութիւն կատարել Ալժերիոյ ըմբոստներուն հետ:

Ըմբոստները կ ըլլարունակեն յարձակումներ կատարել Ալժերիոյ կոստանդինեան չրջանին մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ պաշտօնապէս հաղորդեց Ա. Մխիթեան թէ երեսփոխանական ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուցած է Մոսկուայի համաձայնութիւնը, դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման համար: Մտաւէալ Բուլկանին նամակ մը ուղղելով չնորհաւորեց Տոքթ. Ատենաւուրը:

ԵԳԻՊՏՈՍ նոր առաջարկ մը ատացաւ Մ. Նահանգներէն, դէնք ճարելու համար: Ինչպէս կը յիչուի, Ա. Մխիթիեան ալ նոյն պատրաստակամութիւնը յայտնած էր նախապէս:

ԸՆԴՀ. ՆԵՐՄԱՆ հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ Ռումանիոյ մէջ: Կը կարծուի թէ առաջին աւերիչ պիտի ար-ձակուին անոնք որ վարչական պաշտօն-ներ վարած են բոլշեւիկեան կարգուսար-քէն առաջ: Ներումէն կ'օգտուին անոնք որ տասը տարուան կամ աւելի պակաս պայմանաժամով բանտարկութեան դա-տապարտուած են: Կէս առ կէս կը զեղ-չուին տասը տարիէն աւելի եղած պա-տիժները: Ներումէն զրկուած են կառա-վարութեանց այն անդամները որոնք ի-րարու յաջորդած են 1940 Սեպտեմբերէն 1944 Օգոստոս 23: Ներում կը տանայ բո-լոր այն օտարականները որոնք դատա-պարտուած են իբրեւ դաւադիր, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց պատիժին տեւողութիւնը: Անցեալ Օգոստոս 12ին ալ հրամանագիր մը հրատարակուած էր, ընդհ. ներում չնո-հելով արտասահման ապաստանած Ռու-մանացիներու:

Ա. ՄԻՒԻԹԻԻՆԸ երկու նոր նախարա-րութիւններ ստեղծեց, մէկը՝ հիւսուածե-ղէնի, մէւսը՝ թեթեւ ճարտարագործու-թեան համար: Նոյն նախարարութիւննե-րը պիտի հաստատուին նաեւ միւս հան-րապետութեանց մէջ:

ԻՍՐԱՑԷԼԻ ներպաղթին համար 65 մի-լիոն տոլար հատկացուած է Մ. Նահանգնե-րուն մէջ, այս տարուան ինը ամիսներու ընթացքին:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը պաշտօ-նական ըրաւ Ղպտիներու պատրիարքը, Ամպա Եուսափ, որ 80 տարեկան եւ դա-րուն ծանր ամբաստանապիր մը կազմած է Սինոդը, մեղադրելով թէ ահաւին գեղ-ծումներ գործած է: Գչ. օր մահափորձ մը կատարուեցաւ պատրիարքին դէմ:

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը, Գ. Տիւէչ, կը յայտարարէ թէ 65·000 տուներ պիտի չինուին Փարիզի մէջ, 1956ին, թէ աւելի չատ կառուցումներ պիտի կատարուին յառաջիկայ 18 ամիսներու ընթացքին քան եղած է վերջին 10 տարիներուն: Ամէն տարի 75·0000 բնակարան պիտի չինուի, յառաջիկայ տասը տարիներու ընթացքին, պիտի չնչուին խչտեակները (թոտո), որոնց մէջ կ'ապրին 175·000 Փարիզցիներ:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

Հ· Յ· Դ· ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կազ-մութեան եւ զպրոցի հաստատման 25ամ-եակին առթիւ պինեճան մը՝ Հոկտ· 2ին:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

●

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ· 10-ին: Մանրամասնութիւնները յայնդրով:

●

Ֆ· Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնա-ճիւղին պարահանդէսը Հոկտ· 15ին:

●

Հաճընի Հայր· Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Հոկտ· 23ին, Սէրքէ-Միլիթէրի մէջ:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼ.–ՀԱՅԵՐԷՆ, Փրոֆ· Յ· Յ· Զագմագեան, 1424 մեծադիր էջ, լաթակազմ, Պէյրութ, 1955, 4000 ֆրանք:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հր· Փաստրմաճեան, Ա· հատոր, Պէյրութ, 1954 700 ֆրանք:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ· Փոլատեան, Գահիրէ, 1955, 500 ֆրանք:

ՎԷՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, Խաչ· Ադովեան, Պէյրութ, 1954, լաթակազմ, 700 ֆր:

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դպրոց· կեանքը, անտիպ նամակները եւն., Դեր· Ձիզմէճեան, Գահիրէ, 1955, լաթակազմ, 700 ֆրանք:

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑ հատընտիր, Պէյրութ, 1958, 380 ֆրանք:

Պէյրութ, 1955, 200 ֆրանք:

ՎՐԹ· ՓՓԱՓԱՋԵԱՆ, պատմուածքներ Պէյրութ, 1955, 280 ֆրանք:

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ, Հատընտիր, Պէյրութ, 1954, կին 200 ֆրանք:

ՍԻԱՄԱՆԹՕ, Ամբողջական գործեր, Գահիրէ, 504 էջ, 1500 ֆր·:

ՍԻԱՄԱՆԹՕ ԵՒ ԽԱՉԻ ԶԱՐԷ, Յովհ· Շիրազ, Պէյրութ, 1955, 150 ֆրանք:

ՍԻԱՄԱՆԹՕ, Հոդւածներ եւ Ճոյսի Ջահեր, Կարմիր լուրեր բարեկամէս, եւն., Պէյրութ, 1955: 400 ֆր·:

ՌՈՒՍԹԱԻՅԻ ՇՈՒԱՆ ԵՒ ԹԱՄԱՐԱ, Յ· Շիրազ, 100 ֆրանք:

ՄԻՍԱԿ ՄԵԾԱՐԵՆՑ, Ծիածան, Նոր Տաղեր, 250 ֆրանք:

ՍԱՑԱՔ ՆՈՎԱ, Պէյրութ, 220 ֆր·:

ՆԵՐԱՇԽԱՐՀ, Ինարա, Պէյրութ, 1955, 400 ֆրանք:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԲԵՄԲ, Ա· Գրաճեան, 350 էջ, 1200 ֆրանք:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ, Ճէյմս Մանտպեան, Պոսթըն, 1050 ֆր·:

ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ, Մ· Վրդ· Օրմանեան, 100 ֆրանք:

Ա.Ի· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, Իմ Ցուշերից, ԲԱՖԲՐԴ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅԵՐԸ, Բ· Ֆահ· Ապսլանեան, 500 ֆրանք:

ՑՈՒՇԵՐ Շ· ԳԱԲՐԱՀԻՍԱՐԻՆ, Ս· Տէօվլէթեան, 500 ֆրանք:

ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ, Ծ· Պէրպէրեան, Փարիզ, 1955, 400 ֆրանք:

1955ի Ընդարձակ գրացուցակը, 162 էջ, մանրատառ, որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 գրքի անուններ, ձրի կը ղրկուի փափաքողներուն: Դիմել՝

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6e.
Chèque Postal, Paris, 1278-35.

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՒԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրքլը Միլիթէրի զոյգ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ· Խաչի Անկէնի «Սահակ-Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ – Լապոռի Մէրիի Անէէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները:

***

Թրէվիզի Հայկազեան վարժարանի հայերէնի դասընթացքը կը վերսկսի Հոկտեմբեր վեցին, հինգշաբթի օր ժամը 14ին: Ազգ· Տան մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն արձանագրել իրենց զաւակները հինգշաբթի 29 սեպտեմբեր ժամը 15էն սկսեալ:

***

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի զպրոցը կը վերսկսի Հոկտ· վեցին: Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ· Հազարեանի:

***

Իսիի զպրոցը կը վերսկսի Հոկտ· վեցին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմումներով:

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնոի Փավիյեօն:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱԼՊՈՄ ՔԵՍԱՊԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՑԻՑ, դեղեցիկ հատոր մը պատմական պիտեր-լիքներով եւ բազմաթիւ պատկերներով, չատերը դունաւոր: Հրատ· Քեսապի Ուսումնասիրաց Միութեան Պէյրութի մասնաճիւղին, 1955: Գին 5 տոլար:

Cabinet
NATIONAL
EKMEKDJIAN
5, Rue Nationale, Marseille
Achat & Vente
Commerce — Co-propriété — Villa
L'argent de suite sur garantie sérieuse

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք հոգինոց ընտանիքի մը համար վարձու կահաւորուած յարկաբաժին մը, նուագարանի երկու սենեակ, խոհանոց, Փարիզի կամ մօտակայ արուարձաններուն մէջ: Դիմել վարչութեան:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՌՈՍՏՈՄ խումբի ժողովը այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին Փլասէ Ճէթի սրճարանը:

Հ· Մ· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ՝ ԹԱԹՈՒԼ խումբը 28 Սեպտ· չորեքշաբթի ժամը 9ին:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ, ժամը 9ին:

ԶԱԽԱՐԵԱՆ ենթկ· 2 Հոկտ· չաբաթ ժամը 9ին:

«ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱԳՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի չրջանի «ԳՈՑԱՄԱՐՏ» օրագոյցը, հետաքրքրական նիւթերով, պէսպիսուն, խնամեալ խմբագրութեամբ եւ պատկերազարդ:

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝ Ա· Մարտիրոսեանի՝

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները՝ —

M. B. Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հաղուստի (վերարկու եւ հագուստ) fou – փէֆսիոնի համար 17 – 18 տարեկան դռբաձաւորներ: Դիմել՝

Maison YERO, 281, Rue de Belleville
Paris (19)

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա· Աճտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ: Դրել հետեւեալ հասցէին.

A. AJderian, 41, Av. des Gobelins, Paris (13)

ՊԻՏԻ ԿԱՑ

Սեվրի Մուրատեան վարժարանին համար հսկողի մը պէտք կայ: Ոչ 55էն վեր, որոշ կրթութեան եւ զարգացումի տէր: Դիմել վարժարան՝ 26 ռիւ Թրուաեօն Սեվր:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Դպրոցական վերարմուտի առթիւ ապահովեցէք ձեր պզտիկներուն դասագիրքերը: Հայերէնի ուսուցման համար ընդունուած դասագիրքերն են, հեղինակութեամբ Մ· Պարսամեանի·—

ԱՐԱՐԱՏ այբբենարան– ընթերցարան	100
ԱՐԱՐԱՏ Բ· դիրք	200
ԱՐԱՐԱՏ Գ· դիրք	300

Նոր Քերականութիւն Արդի հայ լեզուի, Յովհ· Գազանճեանի, տարր· Միջին եւ բարձր· 200, 400, 500:

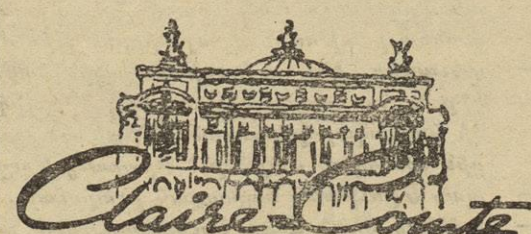
Մանուկներու բեմը, Ա· Գրաճեան (Մանկական – պատանեկան արտասանութիւն, տրամախօսութիւն եւ թատերգութիւն) պատկերազարդ 1200

Հայ – հայ բառարան, Մ· Գաբամաճեան՝ 3·500

Ֆրնս–հայ բառարան Եղիա Տէմիրճիպաշեան 2·500

Անգլ – հայ– բառարան, Բրօֆ· Ց· Ց· Զազմազեան 4000

Հայաստանէն ատացուած են մանկական–պատանեկան ձայնագրուած երգեր, խմբերգներ դաչնակի ընկերակցութեամբ:

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵՑՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵՑՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 28 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7787 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3198

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄՏԱՀՈԳ ԴՐԱՑԻՆԵՐ

Միջազգային դիւանագիտութիւնը նո՛ր ընթացք ուղղութեամբ կը հետեւի Միջին Արեւելքի կացութեան :

Անցեալ գարնան իրարանցումէն ի վեր, երեւութական հանդարտութիւն մը կը տիրէ, աչխարհի այդ մասին մէջ :

Եւ սակայն , ամէն բան պարզ չէ տակաւին, քաղաքական յարաբերութեանց տեսակէտով :

Սուրիա , Լիբանան եւ Եգիպտոս կը շարունակեն ժխտական դիրք բռնել Թուրքեւիրաքեան դաշինքին հանդէպ :

Անդարայի վարիչները այժմ իրենց աչքերը ուղղած են Թեհրան, ուր այցելից հանրապետութեան նախագահը, Շահին հրաւէրով :

Նախ Պաղտատի դաշինքի մասին խօսուելու, այս առթիւ :

Իրանի վարչապետը, Հոսէյն Ալա, ուշադրաւ ճառ մը խօսած էր այցելութենէն քանի մը օր առաջ, բացատրելով թէ կառավարութիւնը կրնայ նոր միջոցներ ձեռք առնել, երկրին ապահովութեան համար :

Իր խօսքերուն մէջ որոշ ակնարկներ կային հիւսիսային հարեւանին հանդէպ : Մանաւանդ որ, վարչապետը անցեալ յունիսի յարաբերութիւնները ալ կը յիշէր :

Իրագեկներու կարծիքով, անհաւանական չէ որ Իրան ալ միանայ Պաղտատի դաշինքին ,եւ կամ առանձին պինակցութիւն մը կնքէ Թուրքիոյ հետ :

Այն առեն նոր ցանց մը կազմուած պիտի ըլլայ, առանց սակայն զոհացնելու Հիւս. Ատլանտեանի կազմակերպութեան վարիչները, որոնք ամէն միջոց կը փորձեն , միացեալ ճակատի մը վերածելու համար Միջին Արեւելքի բոլոր պետութիւնները :

Կը թուի թէ այս ծրագրին գործադրութիւնը աւելի դժուարացած է այժմ :

Եգիպտոս վճռած է պահել իր գործելու ազատութիւնը, աւելի քան երբեք : —

Սուրիա եւ Լիբանան նոյնպէս ճչդած են իրենց դիրքը :

Անոնք որ համաձայն էին միջին ճամբայ մը բռնելու, այժմ նոյնքան վճռական դիրք բռնած են, Սէպտ. 6ի խռովութիւններէն ի վեր :

Մանաւորապէս Լիբանանի մէջ մամուլը ուժգնօրէն ճաղկեց Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ կատարուած բարբարոսութիւնները :

Ցեղայ, քրիստոնեայ եւ իսլամ կղերականները ժողովներ գումարեցին, բողոքի բանաձեւեր քուէարկելով, իսկ մանաւանդ բողոքագիր մըն ալ ուղղուեցաւ Միացեալ Ազգերու ընդհ. ժողովին :

Ճիշդ է որ դիւանագիտութիւնը իր ճամբով կ'երթայ, այս տեսակ պարագաներու մէջ: Բայց եւ այնպէս, չի կրնար հարթել ամէն դժուարութիւն :

Լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ , նաեւ, Կիպրոսի կացութիւնը :

Լոնտոնի խորհրդաժողովին ձախողումէն եաք, Ապրժողովն ալ ծանր յուսախարութիւն մը պատճառեց Յունաստանին, մերժելով օրակարգ անցընել Կիպրոսի խնդիրը :

Հանրային կարծիքը նորէն յուզուած է, իսկ զաւագիրները կը սպառնան ահռչակ տարածել, ինչ որ կրնայ նորէն տեղի տալ ուրիշ վտանգներու :

Ինչպէս հաղորդուեցաւ պաշտօնապէս , Կիպրոսի կուսակալ եւ հրամանատար նշանակուած է Մեծն Բրիտանիոյ սպարապետը , Սըր Ճոն Հարտինկ :

Այս առնուանումն ալ կ'ապացուցանէ թէ Լոնտոն ամէն բանէ առաջ նկատի կ'առնէ Կիպրոսի ռազմական արժէքը, իբրեւ կենսական օղակ մը արեւելեան Միջերկրականի պաշտպանութեան համար :

Լոնտոնի ժողովին մէջ ալ, ամէնէն աւելի այս կէտին վրայ կը ծանրանար, երբ դէմ դիմաց հանդիպ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարարները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

ԱՌ ԱՅԺՄ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ԿԸ ՀԱՄԱՐՈՒԻ

Բժշկական վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ նախագահը չատ հանդիստ անցուց երկուշաբթի օր եւ լման մէկ ժամ դուրս ելաւ այդ բիւրեղեայ վրանէն ուր թըթռուածին կուտան, ընչաւութիւնը դիւրացնելու համար : Նախագահը նոյն օրը չափաւոր ճաշ մըն ալ ըրած էր, (միս, բանջարեղէն, թարմ պտուղ եւ կաթ) :

Սրտի հիւանդութեանց աշխատահոգ մասնագէտը, Տոքթ. Տըպլի Հուայթ, որ յատկապէս հիւանդին քով հրաւիրուած էր, մանրակրկիտ քննութենէ մը վերջ յայտարարեց թէ Այզընհաուըր կրնայ բոլորովին ապաքինիլ, եթէ բարդութիւններ չծագին : Իր կարծիքով, նախագահը կրնայ նոյնիսկ թեկնածու ներկայանալ երկրորդ քառամեակի մը համար : Բժիշկը հաստատած է որ նախագահը լանջախիթ (անժին տը փուաթրին) չունի եւ անհրաժեշտ կը դտնէ որ մէկ ամիս հանդստանայ հիւանդանոցին մէջ :

Սրտաղէտ բժիշկը միեւնոյն առեն յայտարարեց թէ այն ծածկոցը որ Այզընհաուըրի գլխուն , կուրծքին եւ ուսերուն վրայ դրուած էր չաթթ օր, թթռուածին շնչել տալու համար, պիտի վերցուի, օրը քանի մը անդամ : Բժիշկը այնքան լաւատես էր որ հաւաստեց թէ հիւանդը կրնայ կոլֆ ալ խաղալ :

Բժիշկը յուսալով հանդերձ թէ Այզընհաուըր կրնայ իր սովորական պարտականութիւնները վերսկսիլ մօտ երկու ամիս ետքը, վտանգաւոր կը դտնէ յատաջիկայ երկու չաթթիները, վասն զի երակախցումի պարագաներուն մէջ բարդութիւններ միշտ ալ կրնան պատահիլ :

Բժիշկը լրագրական ասուլիս մըն ալ ատրքեց, մասնագիտական տեղեկութիւններ հաղորդելով : Այս առթիւ ըսաւ թէ եթէ ամէն բան լաւ ընթանայ, Պ. Ֆ. Տըլլաս կրնայ հաւանաբար տասը օրէն դարձ եւ խօսիլ նախագահին հետ : Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ Տոքթ. Հուայթ աւելի քան 12.000 սրտի հիւանդութիւններ դարմանած է վերջին 25 տարիներու ըն թացքին : Մէկ ամիս վերջը նորէն պիտի քննէ նախագահը, երբ հիւանդանոցէն ելլէ :

Հինգերորդ անդամ քննուեցան հիւանդին սիրտը եւ արեան շրջանը, ելեկտրականութիւնը :

× *Աշխարհի ամէն կողմը ապօթքներ կը կատարուին, հիւանդին ապաքինման համար : Մ. Նահանգներուն դահլիճը բացառիկ նիստի հրաւիրուած է ուրբաթ օր , կացութիւնը քննելու եւ համապատասխան միջոցները ձեռք առնելու համար : Ժողովին հրաւիրուած է նաեւ փոխ – նախագահը, Նիքսըն :*

×*Այզընհաուըրի հիւանդութեան լուրին վրայ արժեթուղթերը ահռելի անկում կրեցին Նիւ Եորքի սակարանին մէջ : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ այնքան մեծ անկում տեսնուած չէր 1933էն ի վեր, երբ 7.720.000 արժեթուղթեր ձեռքէ ձեռք անցան : Այս անդամ առաջին օրուան կորուստը կը հաշուեն տասնըմէկ միլիառ տոլար :*

× *Լոնտոնի մէջ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն նախագահին հիւանդութեան անմիջական հետեւանքները քան ապագայ անդրադարձումները : Կը կարծեն թէ ներքին քաղաքականութեան մէջ հանրապետականները կրնան չափաւոր թեկնածու մը դնել յատաջիկայ տարի. բայց կը վախնան որ անհամութիւններ ծագին արտաքին քաղաքականութեան մէջ, եթէ երկար տեւէ Այզընհաուըրի ապաքինումը :*

× *Ա. Միւնխեան կեդր. կոմիտէին*

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Եթէ այսպէս շարունակուի, հարկ պիտի ըլլայ հայերէնի դասընթացք մը բանալ աւոնց համար որ թերթ կը խմբագրեն : Եւ դաս տալ ամէն օր :

Պոլսոյ դէպքերուն առթիւ, թերթերը իրարմէ կ'օրինակեն սխալ բացատրութիւն մը, «զինուորական *մխութիւն*» :

Վերջինը փրանսերէն *իւնիթէ* բառն է, որ այստեղ կը նշանակէ *զօրամաս* :

Կը գրեն *մեքենայականացուած* (*ժամանակ*) : Ըսել կ'ուզէ՝ *մեքենաչարժ* :

«Ռոնքրոլ» միշտ հակակշիռ չի նշանակեր, այլեւ տիրապետութիւն: Երբ կը գրեն թէ կիպրոսը , Մալթան կամ Ճիպրալթարը աւոգլ· «ռոնքրոլ»ին տակ է , ըսել կ'ուզեն՝ ենթակայ է աւոր տիրապետութեան կամ իշխանութեան :

Կրնայի բազմաթիւ օրինակներ յիշել, հաստատելու համար թէ շատեր թուքբա – կաբար կը գործածեն այս բառը :

Լիբանահայ թերթէ մը կ'իմանամ թէ Թուրքիոյ կրթական նախարարը *դասա – խօսութիւն* մը տալով, հաստատեր է որ ութ հայկական, 32 յունական դպրոցներ վնասուած են Պոլսոյ դէպքերէն:

Եզածը լրագրական ասուլիս է (կոնֆերանս տը փրէս) , սիրելի պաշտօնակից :

Ոմանք «մամլոյ ասուլիս» կ'ըսեն, ինչ որ անհնաշակ է, իսկ երեւանի մէջ՝ *պրեսկոնֆերանս* :

Շատ մը թերթեր կը հոլովեն այլանդակ բառեր ·— *բանակայիններ* (զինուոր) , *ծովայիններ* (նաւազ) :

Ի՞նչ կը նշանակէ *ենթայանձնախումբ* : Աստիճաններու բաժնելով գրէ ,— յանձնաժողով , յանձնախումբ , մասնախումբ :

« Գործադուլաւոր» բառ մըն ալ գործածել սկսեր են Լիբանանի մէջ , մոռնալով բուն բառը , *բանթող* :

Իսկ անդի՞ն : Սորվեցէք հեգել եւ արտասանել —

Ցապոնիայի պատերամենտական ղեկ – պոցիայի պրես – կոնֆերանսը (*Ս. Հ.* 6 Սեպտեմբեր) :

— *Գյոտեբուրգի չամմատային միջոց – նալ տուրնիրում* (նոյն) :

Միւս կողմէ, նորելուկ հայկաբանու – թիւն մըն ալ կը ծաղկի, հետեւողու – թեամբ ռուսերէնի : Միևչեւ անգամ գրականութեան ստեղծագործութեանց մէջ·

Վրդովվածութիւն , զբաղվածութիւն , համախմբուածութիւն ...

Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր խոր – հուրդն անգամ չէր գտած վերջին բառին բուն հայերէնը, իր վերջին շրջաբերակներին մէջ...

Կրնամ նոխացնել ձեր ուզածին պէս : Ոչ էերականութիւն կամ ուղղագրութիւն սորվելու պէտք ունիմ , ոչ ալ ձեր նաշակը զարգացնելու :

ՎԱՀԷ

ԻՐԱՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

*

Ճելալ Պայարի Թեհրան այցելութեան առթիւ, որ եօթը օր տեւեց, պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ երկու մայրաքաղաքներուն մէջ: Զեկոյցը անհրաժեշտ կը դտնէ երկու երկիրներուն գործակցութիւնը ամէն տարբերակի մէջ , առանց տեղեկութիւններ հաղորդելու կատարուած բանակցութեանց մասին : Թուրքիոյ նախագահը յայտնեց թէ իրանեւ – թուրք պինակցութեան մը խնդիր չկայ , եւ թէ Շահին հետ կատարուած բանակցութիւնները կը վերաբերէին Պաղտատի դաշինքին : Իրագեկները կը կարծեն թէ թուրքեւիրաքեան դինակցութեան խոր – հուրդին կը մնայ վճռական դիմում մը կատարել, խորհելու ժամանակ ձգելով Իրանի կառավարութեան : Թէեւ թուրք պատասխանատուներէն ոմանք այն հաւատքն ունին թէ բիան ի վերջոյ պիտի միանայ թուրքեւիրաքեան դաշինքին , բայց Թեհրանի մէջ դիտել կուտան թէ Շահը եւ Ճելալ Պայար բոլորովին տարբեր տեսակէտներ յայտնած են, բանակցութեանց ընթացքին : Նախապէս ամէն բան լաւ կ'երեւար , բայց յետոյ դժուարութիւններ ծագեցան : Իրանի վարիչները կ'ուզեն առաւելագոյն երաշխիքները ապահովել : Կ'ըսուի թէ կը պահանջեն որ Մ. Նահանգներն ալ միանան Պաղտատի դաշինքին : Միւս կողմէ, Իրան կը սպառէ որ հոգան իր նոր բանակին վերազինման ծախքը, կամ գոնէ չօշափելի օգնութիւն մը տրամադրեն :

Եւ վերջապէս Իրան հարկադրուած է նկատի առնել Մ. Միութեան դիրքը :

Հեռագրի մը համաձայն, թէեւ Ճելալ Պայար չէ կրցած Պաղտատի դաշինքին կապել Իրանը, բայց յաջողած է համոզել Թեհրանի վարիչները թէ պարտաւոր են որոշում տալ տակտոզաբար : Նոյն առեն Մոսկուա ճնշում կը բանեցնէ Իրանի վրայ, որպէսզի չմիանայ Թուրքիոյ եւ Իրաքի :

ընդհ· քարտուղարը, Խրուշչեւ, առանձին հեռագիր մը ուղղեց Այզընհաուըրի, հեռաւոր բովանդակութեամբ.— «Ճիշդով մեր մտանուր խօսակցութիւնները Ժընեւի մէջ, ցաւով լսեցի ձեր հիւանդութեան լուրը: Արագ ապաքինում կը մաղթեմ սրտանց » :

ՏԵՐՈՒՆԻ.— ԵՐ. ՏԵՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Խորին ցնծալով կ'իմանանք Վալանսի մեր եռանդուն ընկերներէն Երուանդ Տէր Ղուկասեանի մասը :

Ողբացեալ ընկերը, 42 տարեկան, բնիկ Խարբերդի Մարենիկ դիւղէն էր : Տարիներէ ի վեր կը տառապէր ներքին հիւանդութենէ մը եւ քանիցս Լիոնի հիւանդանոցները փոխադրուեցաւ, գործողութեան ենթարկուելով : Զախահաս որբ, յաջողած էր փուռ մը հաստատել Վալանսի մէջ : Անձնուիրութեամբ կը մասնակցէր ամէն կուսակցական եւ հանրային աշխատանքի : Միեւնոյն առեն սիրայօժար կը վարէր «Յառաջ»ի գործակալութիւնը : Միշտ համեստ եւ սակաւախօս, ամէն բանէ առաջ կարեւորութիւն կուտար իրական աշխատանքին, եւ ոչ թէ չռայլ խօսքերու :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ, երեքշաբթի :

Մեր ցաւակցութիւնները իր եղբօր եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑ

Արեւելեան Գերմանիոյ Երեսփ. ժողովը Սէպտ. 26ին լիակատար նիստ գումարեց լուի միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որ կը վերջ սահմանադրութեան մէկ յօդուածը եւ կ'արտօնէ բանակ մը կազմել, ուրիշ խօսքով, ապ. բանակի վերածել «ժողովրդական ոստիկանութիւնը» որ այժմ կը բաղկանայ 120.000 զինուորներէ, կատարելապէս զինուած : Ապ. բանակին կոչուն է այս եւ արդէն վճռուած էր Վարչապետ դաշինքով : Քուէարկուած բանաձեւը կ'ըսէ թէ «պատիւ է ծառայել զինեալ ուժերուն մէջ» : Կը կարծուի թէ առ այժմ պիտի զոհանան կամաւորներէ հաւաքելով , քանի որ պարտաւորիչ զինուորութիւն չէ հաստատուած :

Խորհրդարանը նոյն միաձայնութեամբ վաւերացուց Մոսկուայի դաշնադիրը , որ կնքուած էր Սէպտ. 20ին : Վարչապետը, Օթթօ Կրոթեվոլ այս առթիւ ճառ մը խօսելով, անդամ մը եւս յայտարարեց թէ Գերմանիոյ միացումը իրականացնելու միակ միջոցն է բանակցութիւններ կատարել երկու Գերմանիաներուն միջեւ : « Մենք պատրաստ էինք այդպիսի բա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՍՏՈՎՅԻՆ-ԿՈՍՏՈՎԱՅ...

Ֆոյդ եւ այլոյն ընկերները ուսումնասիրել են միայն մարդկային հոգեկան կեանքի ստորին աստիճանները, որոնք ընդհանուր են մարդուն եւ կենդանուն։ Ֆոյդ ասում է, որ մարդու հոգեկան կեանքի հիմքը սեռական բնազդն է

ՎԵՐՋԱԼՈՑՍ
ՎՈՍՓՈՐԻ ՎՐԱՑ

●

ՄՄԲ.— Պէյրութի «Լ'Օրիան» թերթը (ֆրանսերէն) հետեւեալ խորհրդածու – թիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբա – գրականի մը մէջ (18 Սեպտ.).—

70 արբանեակներ արբանդեակած ու կո – ղոպտած են: Գերեզմանոցները քան – դուած են, եպիսկոպոսները անպատ – ւերուած են, քահանաներ սպաննուած են, աղջիկներ բռնաբարուած են, մանուկներ չարչարուած են, զեղարուեստական գոր – ծեր փճացած են, ոտացուածքներ աւե – րակոյտի վերածուած են:

Օսմանցիներու երակներուն մէջ քնա – ցած ձեռկիզ Յանի աւազակային բնազդ – ները որքա՞ն չուտ արթնցան: Կոյր մոլե – ռանդութեան մարդկային ալիքները, ո – րոնք կը խուժէին Վոսփորի վրայ իրենց ուզածը ընելու, ինչո՞ւ չզսպուեցան ա – պահովութեան ուժերուն կողմէ:

Վայրի այդ բնազդներու «քաղաքակր – թութիւնը» պարզ ցնորք մըն է: Որովհե – տեւ ոստիկանութիւնն ու զինուորները անզօր եւ քաղաքակրթութիւն մը մէջտեղ բերելու, եթէ ժողովուրդի մը պատմու – թիւնը այդ յատկութիւնը իր մէջ չունի: Եւ զինեալ բազուկը զոր Արեւմուտք վեր – ջերս օղնութեան կ'առաջարկէր Մերձաւոր Արեւելքի, ասպատակութեան ձեռնարկ – ներով օժտուած բազուկ մըն է: «Թուրքը – րը անցան ասկէ ...»:

Այո, պատմութիւնը օրէնքներ ունի, բայց անոնք մեր բնազդներուն օրէնքներն են: Պատմութիւնը օրէնքէ խուսափիլ կը – նայ միայն ազատութեան զարթօնքով:

Բայց ի՞նչ պէտք է մտածել Արեւմտեան պետութեանց անտարբերութեան վրայ՝ այս ահաւոր աղէտին հանդէպ: Ի՞նչ պէտք է ընել տակաւին, եւ մարդկութեան զար – ծուած ի՞նչպիսի չարիքներու համար ա – նոնք պէտք է արթնան իրենց թմբիրէն, անոնք որոնք կը ճառեն ժողովուրդներու ազատութեան, փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան եւ մարդկային իրա – ւունքներու ուխտի անունով: Ո՞ր բանա – կանութիւնը կը թմրեցնէ անոնց խիղճը:

Անոնց անտարբերութիւնը զարմանքի՞ թէ մեղսակցութեան արդիւնք է:

Ցանցաւորները կան, կան նաեւ գործօն մեղսակիցներ եւ կրաւորական մեղսակից – ներ: Բայց մանաւանդ գոյութիւն ունի լայն ստորոդութեամբ դաւադրութիւն մը, որ թրքական աղէտը կը վերածէ ընդհան – րացած դաւադրութեան մը՝ ընդդէմ այն բանին, որ մարդուն համար չատ թանկ է:

Ժթ. դարուն, Ռուսիոյ ցարերը առի – թէն օգտուելով կը միջամտէին Բարձր – դոյն Դրան մօտ՝ օրթոտոքս փոքրամաս – նութիւնը պաշտպանելու պատճառաբա – նութեամբ: Ի. Դարու Ռուսիան կորնգու – ցած է այս պատճառաբանութիւնը: Ի՞նչ – պէս կ'ըլլայ որ քաղաքակրթուած արեւ – մտեան քանի մը տէրութիւններ բարոյա – պէս չեն միջամտեր:

Այս հակազդեցութեան բացակայութիւ – նը համակրանքի համազօր է: Անիկա Թուրքիոյ տրուած պաշտօնական քաջա – լերանք մըն է, եւ բոլոր այն երկիրնե – րուն, ուր փոքրամասնութիւն մը կրնայ յանկարծ նահատակուիլ:

Հինգ վայրկեան լռութիւն» (ի յարգանս նահատակեալ) քաղաքակրթութեան ...

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ
(Ադեբասանդրիա – Աթէնք)

★

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, վերջերս Ադեբասանդրիայէն խումբ մը արիւներ (սկաուտ) եւ արեւոյշներ Աթէնք հրաւիր – ուեցան, միասին անցընելու համար ա – մառնային արձակուրդը: Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջ. վարչութեան գեղուցումէն հետեւ – եալ տեղեկութիւնները կը բաղեցնք այս մասին. —

Աթէնք.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ցունաստանի Շրջ. վարչութիւնը այս տարի յաջողեցաւ կազմակերպել սկաուտական միացեալ ճամբար մը, մասնակցութեամբ Ադեք – անդրիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղի սկաուտական խումբին եւ Ցունաստանի սկաուտներու եւ գայլիկներու:

1955 Ցունուար ամիսէն սկսեալ, Ադեք – սանդրիոյ հայ սկաուտական խումբի ան – խոնջ եւ հաւատաւոր խմբապետ եղբ. Ջ. Դերձակեան փափաք յայտնեց այս ամառ Աթէնքի մէջ անցընել խումբին 15 օրուան արձակուրդը: Առաջարկը խանդավառու – թեամբ ընդունեցինք եւ միացուցինք մեր բանակումին թուականին:

Քէմբինկի մը (սկաուտական բանա – կում) կազմակերպումը կը պահանջէ ծա – նրը աշխատանք եւ մանաւանդ նիւթական միջոցներ: Այս բոլորն ալ յաջողութեամբ ի գլուխ հանեցինք չնորհիւ նուիրուած եւ փորձառու անդամներու:

Հելլէն սկաուտական կեդրոնը ընծայեց բոլոր անհրաժեշտ դիւրութիւնները եւ մեզի տրամադրեց զեղեցկութեամբ օժ – տուած իր ծովեզերեայ բանակատեղին:

Օգոստոս 13ին Ադեքսանդրիայի 25 սկաուտներ եւ եօթը արեւոյշներ (կըրլ սկաուտ) Պիրէոն ժամանեցին եւ հաս – տատուեցան Փիքսի Հայ Կաթողիկէ հաս – տատութիւնը, արուն սրահը եւ երկու սենեակներ մեզի տրամադրեց Հ. Յ.Ման – ճեան սիրայօժար եւ ձրի, եօթը օրուան համար:

Յաջորդաբար ճաշեր սարքեցին Գա – րակէօղեան հաստատութիւնը, Շրջ. վար – չութիւնը, Ազգ. Առաջնորդարանը, Հ.Մ. Ը. Մի Գոքինիոյ մասնաճիւղը եւն.: Ա – դէքսանդրիոյ սկաուտները այցելեցին Ա – թէնքի տեսարժան վայրերը:

Օգոստոս 17ին, Փիքսի, Գոքինիոյ եւ Կեսարիանիի վաթսուն Հ. Մ. Ը. Մ.ական սկաուտ եւ գայլիկներու հետ, եգիպ – տահայ սկաուտներն ալ առաջնորդուեցան Ա.Յ – Անտրէասի ճամբարը:

Տասնըհինգ օրեր եգիպտոսի եւ Ցու – նաստանի հայ սկաուտները եղբայրօրէն վայելեցին բնութեան գեղեցկութիւնները

եւ կազդուրուեցան օդափոխութեամբ, ծովու լոգանքներով եւ առատ ուտեստով:

Շրջանային վարչութեանը եւ բոլոր անդամները, սկաուտ խնամակալութիւնը, ծնողները, Հ. Մ. Ը. Մ.ականները, մաք – զասէրները, բնասէր եւ հելլէն սկաուտ կեդրոնի ներկայացուցիչները այցելեցին մեր ճամբարը: Այցելեցին նաեւ Տիրան արք. եւ Թորգոմ վրդ. Մանուկեան:

Օգոստոս 28ին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ Աթէ – նահայ բնասէրները մասնաւոր արշաւ մը կազմակերպեցին դէպի Ա.Յ Անտրէա սկա – ուտական ճամբարը ուր երեկոյեան տեղի ունեցաւ խարոյկի հանդէսը, ի ներկայա – թեան բազմաթիւ ծնողներու, համակիր – ներու եւ հելլէն սկաուտական կեդրոնի ներկայացուցիչին:

Աթէնք վերադարձին դարձեալ Փիքսիէ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղի վարչութիւնը հանդէս – երեկոյ մը սարքեց ի պատիւ մեր եղիպտահայ սկաուտ եղբայրներուն մեկնումի առթիւ:

Ահա այսպէս Հ. Մ. Ը. Մ.ական եւ եղ – բայրական անկեղծ մթնոլորտի մէջ, եր – կու զաղութներու հայ պատանիները վա – յելեցին 15 օրուան աննախընթաց արձա – կուրդ ճամբար մը, չնորհիւ վարչութեան տարած աշխատանքին:

Երախտագիտութեամբ կ'արձանագրենք Մեքսիկօ Սիթիի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնա – ճիւղին նիւթական կարեւոր օգնութիւնը: Գարակէօղեան հիմնարկութեան նուիրած կարգ մը անդրեդարձները եւ զեղերը, նաեւ Հայ Կաթողիկէ հաստատութեան ընձե – ռած դիւրութիւնները, նոյնպէս չնորհա – կալութիւն կը յայտնենք զպրոցական միացեալ ճամբարի յանձնախումբին որ իր Մանկուֆֆանայի կայանին մէջ ընդու – նեց եօթը արեւոյշներ:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄԻՆԸ

●

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Որ – բերու Օգնութեան Մարմինը պարտակա – նութիւն կը համարէ ամփոփ տեղեկու – թիւններ հաղորդել զաղութին եւ իր բա – րեարարներուն, այս տարուան գործունէու – թեան մասին:

Բարեբախտաբար այսօր չունինք պա – տերազմի աղէտներէն փրկուած բազմա – թիւ որբեր: Բայց կան ծնողազուրկ ման – չեր եւ աղջիկներ, որոնք զրկուած են հօր կամ մօր խնամքէն: Ձիշդ այսպիսիները են, որ կը կարօտին միութեանս խնամ – քին եւ հոգածութեանը:

Աստնգմէ զատ կան ընտանիքներ, բաղ – կացած հայ ամուսինէ եւ Ֆրանսուհի մօրմէ, որոնց զաւակները դատապար – տուած են կորսնցնել իրենց մայրենի լե – զուն եւ նաեւ ազգութիւնը: Այս տեսակ փոքրիկներուն եւս կ'օգնենք, որպէսզի անոնք մեր ազգային զպրոցներուն մէջ ուսանին եւ ապրին ազգային մթնոլորտի մը մէջ:

Ուսանողաց Օգնութեան Մարմինը լուծ – ուած ըլլալով, մեր կազմակերպութիւնը անոր ղերն ալ ստանձնած է եւ կ'օգնէ կա – րօտ ծնողներուն, որպէսզի կարենան ի – րենց զաւակները ազգ. զպրոց ղրկել:

Այսպէսով անոնք կը մեծնան վաղուան համար իրրեւ դիտակից Հայեր, օգտա – կար դառնալու համար իրենց անձին, ըն – տանիքին եւ ազգին:

Մեր զոհողութիւնները չեն կորսուիր, քանի որ արդիւնքը մէջտեղն է: Մեր պաշտպանեալ մանչերուն մէջ ունեցանք այս տարի եւս Սեւուի Մուրատեան վար – ժարանէն երկու շրջանաւարտ, որոնք մեծ յաջողութեամբ անցուցին իրենց քննու – թիւնները:

Անցեալ զպրոցական շրջանին ունէինք մօտաւորապէս երեսուն փոքրիկները երկու սեռէ: Այս տարուան համար ունինք ար – դէն 35 արձանագրուած: Ձենք յուսահա – տիր, որովհետեւ մեր ջանքերը կը քաջա – լերուին մեր բարերարներու եւ ընդհան – րապէս դիտակից հասարակութեանկողմէ: Ոչ միայն Ֆրանսայի մէջ, այլ եւ արտա – սահմանի հայրենակիցներուն աջակցու – թեան կը պարտինք կարեւոր թիւով աշա – կերտներու պահպանումը: Այսուհանդերձ ամէն օր կը ստանանք դիմումներ, որով – հետեւ պահանջը մեծ է, եւ մեր ուժերը չեն բաւեր՝ զոնէ առ այժմ զոհացում տա – լու համար մեղի դիմող բազմաթիւ կա – րօտեալներուն:

Առիթէն օգտուելով, կը յայտարարենք թէ Միութեանս տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ նոյեմբեր 20ին: Ե – ղանակին ամէնէն փայլուն պարահանդէս – ներէն մէկը պիտի ըլլայ եւ արդիւնքը պի – տի փրկէ չատ մը բախտազուրկ փոքրիկ – ներ: Վստահ ենք որ, ինչպէս ուրիշ տա – րիներ, այս տարի եւս մեր ջանքերը պիտի վարձատուրին մեր ազգակիցներու դնա – հատելի օժանդակութեան չնորհիւ:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ֆրանսահայ Լսարանը ուրբաթ դիշեր եղանակի առաջին ասուլիսը տուաւ Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ, ընդունելու – թիւն մը սարքելով ի պատիւ Վենետիկի Մուրատ – Ռափայէլեան վարժարանի տնօրէն Հ. Եղիա վրդ. Փեչիկեանի:

Վարդապետը այս առթիւ դասախօսու – թիւն մը կատարեց հայերէնի ուսման ու հայերի դաստիարակութեան մասին: Մասնաւորապէս ծանրացաւ այն օգտա – կար դերին վրայ, զոր Մխիթարեանները կատարած են եւ կը կատարեն իրենց վար – ժարաններով ու մշակութային գործու – նէութեամբ:

Դասախօսութենէն ետք քանի մը ուսնկո – դիրներ խօսք առնելով չեշտեցին թէ ժա – մանակը եկած է այլեւս գործնական ո – գիով մօտենալու զպրոցական հարցին:

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Կառախումբ մը զար – նուեցաւ կառքի մը որ ուժանակով լեցուն էր: Պայթումէն մեռան աւելի քան 40 հո – գի:

ՀԻՒԼԷՍԱԿԱՆ ռումբ մը եւս պայթեցու – ցած են Ա. Միութեան մէջ, համաձայն Ամերիկայի հիւլէական ուժի վարչու – թեան տեղեկութեանց:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ
ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

— Կ'ուզենք ձեր անցեալին մասին լու – սաբանուիլ, ըսաւ նախագահը: Լողանի խորհրդաժողովի օրերուն յանուն Իթթի – հատի ժողով դումարեցի՞ք:

— Ոչ, ատոր ժողով չեն ըսեր, պարզ ընկերական հաւաքոյթ մը, մտերիմ ըն – դոյց մը ...

— Որո՞նց հետ:

— Բաւական ատեն անցաւ, լաւ չեմ յի – շեր: Կարծեմ Գարա Քեմալ, Ճանպօլաթ, Բահմի (Իթթիլի նախկին կուսակալ եւ փախստական) պէյերը կային:

— Ի՞նչ խօսեցաք:

— Ընտրութիւնները սկսած էին, կ'ու – զէինք ճշդել թէ մենք ալ մասնակցի՞նք թէ ոչ: Ամէնէն վերջ փափաքողներու կամքին թողուցինք, ուզողը կրնար թեկնածու ներկայանալ:

— Մենք կ'ըսէք ... Դուք ո՞վ էք որ, ձեր հանդամանքը ի՞նչ է: Իթթիհատի ա – նունով կը գործէիք, այնպէս չէ՞:

— Ոչ, ես այն օրերուն Իթթիհի Իթա – ւանց Պաշտպան մարմնին նախագահն էի, հետեւաբար այդպէս մի կարծէք: Նոյնիսկ այդ հաւաքոյթէն վերջ, երբ տեսանք որ կասկած արթնցուցած ենք, կազմի փաշա – յին նամակ մը ղրկելով մեր այդ հաւաքոյ – թին մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք եւ կրկնած թէ Իթթիհատի խնդիր չկար, այլ պարզապէս մեր քաղաքացիա – կան պարտականութիւնը կատարել ուզած էինք ընտրութեանց թեկնածուները ճշդե – լով:

— Միայն թէ, Շեւքրիւ պէյ, ձեր այդ դումարումը նախարանը կը կազմէր մին – չեւ հիմա ձեր հետեւած քաղաքականու – թեան: Եւ դուք Իթթիհէն անցաք Տրապի – զոն հանկէ ալ Անդարա, ընտրութիւննե – րուն մասնակցեցաք: Եղաք Տրապիզոնի կուսակալ եւ ամէնէն վերջ երեսփոխան ընտրուեցաք Հալք կուսակցութեան ան – դամակցելով: Վե՞րջը, հապա վե՞րջը ... Նորէն հանդարտ չկեցաք, հոս ու հոն ժո – ղովներ գումարեցիք, ծրագիրներ պատ – րաստեցիք:

— Կուսակցութիւն մը կազմելու համար աշխատեցանք:

— Որո՞նց հետ:

— Բաւո՞ք, Իսմայիլ Ճանպօլաթ պէյե – րուն եւ միւս ընկերներուն հետ:

— Ի՞նչ բան մղեց ձեզ որ նոր կուսակ – ցութիւն մը կազմէք:

— Շատ բնական է: Ինչպէս ամէն խոր – հըրդարանի մէջ կ'ըլլայ, մեր մէջ, ալ պէտք չէ՞ որ ընդդիմադիր հատուած մը կազմուի: Զարմանալի ի՞նչ կայ: Առանց ընդդիմադրութեան դեմոկրասի եւ հան – րապետութիւն կ'ըլլա՞յ:

— Կուսակցութիւն կը նշանակէ հայրե – նիքին համար աշխատիլ, անոր յառաջ – դիմութեան համար նպաստել, եւ աչ թէ անոր մէջ ծպտուելով «քօմիթաճիու – թիւն», «չէթէճի»ութիւն փորձել:

— Անշուշտ այդպէս է:

— Այդպէս է, հարկաւ, բայց դուք այ – սեղ եկած էք ոչ թէ իրրեւ կուսակցական, այլ իբր fոմիթաճի:

Շեւքրիւ պէյ կարմրեցաւ fոմիթաճի բառը չեչտակի իր երեսին ընդունելով: Լուռ մնաց, նախընտրեց չպատասխանել: Ունկնդիրները հեւասպառ կը հետեւէին դատավարութեան: Նախագահը նոյն յան – դիմանական չեչտով չարունակեց.

— Դուք չէի՞ք որ Հալք կուսակցութեան ծրագիրը ընդունեցիք:

— Հալք կուսակցութիւնը ծրագիր չու – նէր որ... Այսօր ալ չունի:

— Նշանաբաններ չունի՞ միթէ ...

— Նշանաբանները քաղաքական կու – սակցութեան մը ծրագիրը չեն կրնար ըլ – լալ:

Նախագահը այս խօսքերուն վրայ չը – ղայեցաւ եւ սկսաւ աւելի յարձակողա – կան դառնալ:

— Այս կուսակցութիւնն էր որ տարի – ներէ ի վեր աւերուած երկիրը վերաշինեց: Զայն քանդելո՞ւ համար նոր խմբակցու – թիւն մը կազմեցիք:

— Իսկ դուք, տէր նախագահ, իմ կու – սակցութեանս համա՞ր դիս այստեղ բերիք, անո՞վ է որ դիս ամբաստանել կ'ուզէք:

— Դուք իմ դիմացս կը դանուիք իբր մահափորձի մը յանցապարտը, որ կու – սակցութեան մը սկզբունքներովը ծպտը – ւած է, իրրեւ այդ գործին ամենագլխա – ւոր ամբաստանեալը:

— Այդ պարագային, այդ մասին հար – ցում ուղղեցէք:

— Դատարանը լուսաբանութեան համար ամէն ինչ կը հարցնէ, ամէն ինչ կը պըր – պտի:

— Այո, բայց, հարցնելու տեղ յանդի – մանութիւն միայն կ'ընէք:

— Դուն ոճիր գործեցիր: Քեզի առաւե – լագոյն թոյլտուութիւնը կ'ընենք:

(Շար.)

ԲՆՋՈՒՄՔ ՏԻՒՐՆԵՐԸ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ ԿՏՏԻՆ ՀԱՄԱՐ
ՆՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՓՈՒՆԻ ՏՈՒՆԸ ՀՈՒՍԱԼԻ
ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՐ ՊԱՏԻՒԱԿԱՆ
ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՑՈՒՄ ԿԸ ՏԱՆՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 29 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7788 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3199

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԱԶԳԱՑԻՆ ԱՂԷՏԸ »

●

Այսպէս կը կոչեն Թուրք Թերթերը Սեպտ. 6ի դէպքը, հետեւողութեամբ վարչապետին :

Եւ կը բացատրեն թէ աղէտին բարոյական մասը շատ աւելի ծանր է, քան նիւթականը, որ կրնայ դարմանուիլ ժամանակի ընթացքին :

Ի՞նչպէս պիտի դարմանեն :

Յուշակներ կազմելով եւ հանդանակութիւն կատարելով ...

Պոլսոյ վերջին Թղթաթերով հասած Թերթերուն մէջ (23 Սեպտ.) կոչ մը կ'ընեն նեւայ :

Անոնք որ վնաս կրած են, պէտք է դիմեն ՏԷՖԹԷՐտարութեան (Կալուածական վարչութիւն), հարցարանի մը վրայ ար ձանագրելով քանակը, որակը եւն. :

— « Այդ յայտարարութեանց վաւերացումէն վերջ, կառավարութեան կողմէ կատարուած օժանդակութեամբ եւ օգնութեան կազմակերպութեան միջոցաւ գոյացած գումարով պիտի փոխարինուին իրենց վնասները պատշաճ համեմատութեամբ : Այս մասին ալ պիտի պատրաստուի մասնաւոր կանոնագիր մը» :

Հարցարանները բաժնուած են Սեպտ. 26էն սկսեալ :

Ուրիշ կոչ մըն ալ հանդանակիչ յանձնաժողովը հրատարակած է, որպէսզի ժողովուրդը առատաձեռնութեամբ մաս նակցի :

Այստեղ կարեւոր հարց մը կը ծագի, — Ո՞վ որու պիտի օգնէ :

Երէկ չահեկան Թղթակցութիւն մը հրատարակուած էր « Ն. Ե. Հէրըլտ »ի փարիսեան տպագրութեան մէջ, — « Ինչո՞ւ պարկին Իսթանպուլը » :

Նամակը զրուած է Աթէնքէն, եւ կը պարզէ կարգ մը ճշմարտութիւններ, ա մերիկեան պաղարիւնով :

Թղթակիցը նախ կը բացատրէ թէ դոր ծուած աւերին լուրերը արտասահման հասան, « բայց Թղթակիցներուն համար անկարելի եղաւ որեւէ տեղեկութիւն ղրկել Թուրքիոյ՝ պարզելով դէպքե րուն իրական խորութիւնը եւ հետեւանքները » :

Յօդուածագիրը Թուրքիա գտնուած մէջոյին խօսեր է Թուրքերու, օտար դիւանագէտներու, առեւտրականներու հետ : Եւ ամէնքն ալ այն կարծիքը յայտներ են թէ « խռովութեանց համար չատ աւելի խոր պատճառներ կային քան հակայունական յոյներ՝ Կիպրոսի մասին » :

Քանի որ աղէտեալներու օգնութեան խնդիրը յուզեցինք, արձանագրենք ա մերիկացի Թղթակցին տեսութիւնը՝ այդ մասին :

Ցիշելով թէ Հայեր եւ Հրեաներ ալ վնասուցան, Թղթակիցը, Տան Քուք, մէլիոնատէր, նաւոր տոլար կը հաշուէ վնասը եւ կ'ըսէ թէ ամխաներ պիտի անցնին, մինչեւ որ մարը խանութպաններ կարենան չահել իրենց անտեսութիւնը :

Ամերիկացին, որ մասնաւոր քննութիւն մը կատարած էր, կը բացատրէ թէ մանր խանութպանը ամբողջովին վարկով կ'ապրի. —

Իր խօսուքը էառակուսի կրպակ մըն է եւ ապառիկ ապրանք ճարելով կը դառնայ : Մարդը իր բաժինը կը վճարէ երբ գոյգ մը կօշիկ կամ կտոր մը օձառ ծախէ : Այս կարգէն հազարաւորներու ապրանք ները ոչնչացած են : Այժմ ստիպուած են նոր վարկեր խնդրել : Եւ որովհետեւ մեծաքանակ վաճառողները իրենք ալ դժուարաւ կրնան ապառիկ ապրանք ճարել, կրնաք երեւակայել հետեւանքը :

Այս ընդհանուր տեսութեան մէջ, կըրնաք պատկերացնել աղէտին հայկական բաժինը : Մանաւանդ որ, չորք մը հայ չատ թաղեր ալ մեծապէս վնասուած են :

Արդէն իսկ լուրջ տագնապ մը մատնուած են ազգ. ղպրոցները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

●

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ

Առջի օր նոր եւ աւելի ծանր տագնապ մը ծագեցաւ Ալժերիոյ մէջ, ընդհ. ժողովին գումարման առթիւ :

Խլամ երեսփոխանները վճռապէս բացասական դիրք բռնած էին բարենորոգման ծրագրին հանդէպ : Կուսակալը, Ժաք Սուսթել, ժողովը յետաձգեց ան սահման ժամանակով, մէկ ժամուան մէջ : Այս առթիւ հրատարակուած հրա մանագիրը կ'ըսէ թէ ժողովին անդամները սպառնալիքներ ստացած են ինչ որ կ'ալրվիչ անկեղծ եւ հանդարտ վիճաբանու թիւններ կատարել : Ցետոյ կը յայտնէ թէ ժողովը պիտի չարունակուի յառաջիկայ յին, միեւնոյն օրակարգով :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, խլամ երեսփոխաններու մեծամասնութիւնը բանաձեւ մը առաջարկած էր, մաշած համարելով Ալժերիոյ միացումը Ֆրանսայի հետ եւ պահանջելով կարգադրութիւն մը համաձայն ազգային իղձերու : Այս մեծամասնութիւնը կոմիսէ մըն ալ կազմած էր, վարելու համար ազգային դաշտափարին իրականացման պայքարը : Խլամ երեսփոխաններէն մէկը այս բանաձեւը պիտի ներկայացնէր երբեւ պատասխան կուսակալին բացման ճառին : Բոլոր խլամ երեսփոխանները համաձայն էին բանաձեւին, բացի Օրանի նահանգին ներկայացուցիչներէն (արեւ մտեան Ալժերիա) :

Ժողովին յետաձգման վրայ, խլամական կոմիսէն խորհրդակցութիւն մը կատարեց, իր դիրքը ճշդելու համար : Ընդհ. ժողովին Ֆրանսայի եւ եւրոպացի անդամներն ալ առանձին ժողով գումարեցին :

Ալժերիոյ ընդհ. ժողովը կը բաղկանայ 120 անդամներէ, բաժնուած երկու ճիւղերու (քոլէժ), իւրաքանչիւրը 60 երեսփոխան : Առաջինը ժողովրդական լեզուով կը կոչուի « Ֆրանսական քոլէժ » (ընտրական ժողով կամ չրջան) եւ կը ներկայացնէ այն քաղաքացիները որոնք Ֆրանսական օրէնքին ենթակայ են : Երկրորդը, « խլամական Քոլէժ », կը ներկայացնէ անոնք որ են թակայ են կեղպեւտութեանց կամ Գուրանի օրէնքին եւ սովորութեանց : Այս երկրորդ չրջանի ներկայացուցիչներուն մեծամասնութիւնն է որ կը մերժէ նոր ծրագիրը :

Ալժերիոյ ազգայնականները կատարեալ անկախութիւն կը պահանջեն, եւ կը փոխձեն զայն ստանալ դաւադրական գործունէութեամբ : Տեղական Թերթերը կը գրեն թէ 82 ըմբոստներ սպաննուած են վերջին երկու օրերու ընթացքին, իսկ 53 հոգի ալ ձերբակալուած են : Ապահովութեան ուժերէն սպաննուած են վեց հոգի : Ըմբոստները վիրաւորած են նաեւ հինգ Արաբներ : Տաններու հոգի ալ առեւանգուած են : Հրկիզուած են չորս ագարակներ :

× *Կուսակալը, Ժ. Սուսթել, չայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ խնդիրը կապ ունի ամբողջ Ալժերիոյ ճակատագրին հետ, այնպէս որ չեն կրնար զանց առնել ոեւէ պատեհութիւն՝ համաձայնութեան մը չանգելու համար հետ դարտ մթնոլորտի մը մէջ : « Կը յուսամ թէ բանականութիւնը պիտի չաղթէ : Վճռապէս կը յայտարարեմ թէ մեր նպատակն է ամբողջական եւ արագ միացում » :*

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Մարոքի մարզպանը, զօր. ալ Լաթուռ, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ « Ֆրանսական ներկայութիւն » կոչուած կազմակերպութեան ներկայացուցիչներուն հետ, բացատրելով կառավարութեան տեսակէտները՝ վիճելի հարցերու կարգադրութեան մասին : Այս առթիւ չեչտեց թէ անհրաժեշտ է Սուլթան Արաֆայի հեռացումը եւ արքունի խորհուրդի մը կազմութիւնը : Ցետոյ հաւաստեց թէ նախարդ Սուլթանը Մարոք պիտի չվերադառնայ որեւէ դնով :

« *Ֆրանսական ներկայութեան* » *կոմիսէն կուսակից է պահելու ներկայ Սուլթանը : Տեսակցութեան ընթացքին, մարզպանը յայտներ է թէ « նստած եմ կաթսայի մը վրայ որ կրնայ պայթիլ մէկ վայրկեանէն միւսը : Ապահովութեան կատարիչը կը փնտռեմ . եթէ չգտնեմ կաթսան պիտի պայթի » :*

Ներկայացուցիչները արտօնութիւն խնդրած են դիմումներ ընելու, մինչեւ այն պնդելով հետեւեալ պահանջներուն վրայ :

1.— Մէկդի դնել արքունի խորհուրդ մը կազմելու ծրագիրը : 2.— Վերահաստատել Սուլթան Արաֆայի հեղինակութիւնը : 3.— Կառավարութիւն մը կազմել Սուլթան Արաֆայի հաւանութեամբ :

× *Մարոքի եւ Թունուզի գործերու նախարարը, պ. Թիւլի, յայտարարեց թէ դժուարութիւնները հարթուած են, Թանճէր փոխադրելու համար Սուլթան Արաֆան : Նախարարը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ վերջնական ելքի մը յանգիլ մօտերս :*

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՆԱԽ ՄՏԱԾԵԼ, ԱՊԱ ԽՕՍԻԼ

Խորին դառնութեամբ լեցուն գրութիւն մը՝ սեղանիս վրայ :

Մեր բարեկամը, պ. Լեւոն Տօնիկեան, որ անցեալ ուրբաթ օր ներկայ եղած էր Ֆրանսահայ Լսարանի վերաբացման, հետեւեալ « անպատշաճութիւնները » կը մատնանչէ, արդար վրդովումով .—

1. Ֆրքմմչիներ լռութեան, երբ նախագահը կը խօսէր կրօնական պառակտումի մասին, ներկայացնելով օրուան հիւրը, Հ. եղիա Փեչիկեան :

2. Վարդապետին շինիչ դասախօսութենէն ետք, նախագահը « դժբախտութիւնը ունեցաւ խօսք տալու երկու ծանօթ ունկնդիրներու » :

3. Մէկը, մազերը ներկուած գրոց բրոց մը, պահանջեց որ Մխիթարեանները նախաձեռնութիւնը ստանձնեն միացնելու երկու եկեղեցիները, լուսաւորչական եւ կաթոլիկ : « Այս առթիւ մատի փաթթոց բրաւ հին պատմութիւն մը, — Մխիթարեանները փոխեր էին կարապետ Բասմաճեանի անունը եւ կը կոչէին Քարլօ » :

4. Իսկ երիտասարդը խօսելով հայերէնի մասին, որ դասախօսին գլխաւոր նիւթը կը կազմէր, ըսաւ թէ « հինցած լեզու մըն է » : Այս առթիւ պահանջեց բարեփոխել Խ. Ղ. Ծ. Զ. Ց. Ճ. Ջ. Ձ. տառերը, որպէսզի նոր սերունդը բարեհաճի հայերէն սորվիլ ...

— *Ողբա՛մ զքեզ, Հայոց աշխարհ, պիտի բացատրէր Խորենացին* :

« Մինչդեռ, իրմէ անմիջապէս առաջ, մեր հայագէտ բարեկամը, Պրոֆ. Ֆրետերիք Ֆէյտի, կը պանծացնէր հայերէնը, իր Ծ.ով, Ց.ով, Զ.ով, Խ. և Ղ.ով, Ճ.ով եւ մնացեալով, այնքան հարազատօրէն արտասանելով իւրաքանչիւր տառը :

Զանց կ'առնեմ նամակագրին միւս խորհրդածութիւնները, — հառաչանք եւ բողոք՝ « ի խորոց սրտի » :

Լսեր էի այս անհամութիւնը եւ կ'ուզէի որ մոռցուէր :

Բայց, խմբագրութեան ուղղուած գանգատագիրը կը ստիպէ արձանագրել :

Մանաւանդ որ, լսարաններուն համար ալ վերամուտ է, և վաղը ուրիշ միջադէպեր կրնան ծագիլ :

Երբ լսարան մը կը սարքուի, օրուան նախագահին պարտականութիւնն է ժողովը վարել տիրաբար :

Անշուշտ ամէն ունկնդիր ազատ է խօսք առնելու, պայմանաւ որ ուշադրութեամբ հետեւած ըլլայ եւ բանիւ մը ունենայ :

Վերջապէս պիտի սորվի՞նք նախ մտածել, ապա խօսիլ : Վ.Ա.Հ.

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԱԶՔԻ ԼՈՑՍ

*

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄ ՉԷՆՔ ՃԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կը հաստատուի թէ Ս. Միւնխիւնը յանձն առած է զինամթերք ճարել Եգիպտոսի : Այս մասին տեղեկութիւն արուած է Գահիրէի անգլիական դեսպանին : Եգիպտոս հաւանութիւն յայտնած ըլլալով, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, որ Նիւ Եորք կը գտնուի, տեսակցութիւն մը ունեցաւ իր Ֆրանսացի եւ ամերիկացի պաշտօնակիցներուն հետ :

Անգլիոյ մէջ հաչտ աչքով չեն դիտեր Եգիպտոսի եւ ատ հասարակ Միջին Արեւելքի երկիրներուն վերազինումը : Այս առթիւ դիտել կուտան թէ 1951 մայիսի համաձայնութեամբ, արեւմտեան երկիր պետութիւնները յանձն առած են չխանգարել Իսրայէլի եւ արաբական երկիրներու ռազմական կարողութեան հատարարակչռութիւնը : Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը կասկածին թէ Ս. Միութիւնը կ'ուզէ քաչալերել Միջին Արեւելքի պետութեանց չէզոքութեան մտտումները, ճիշդ այն պահուն երբ Թուրք եւրոպական զաշինքին միացած է Փաքիստան : Ինչպէս կը յիչուի, Անգլիան ալ անդամ է նոյն զինակցութեան :

Մ. Նահանգներն ալ յանձն առած են զինամթերք ճարել Եգիպտոսի, « մինչեւ տասը մլիոն տոլար արժողութեամբ : Արտաքին գործերու նախարարութեան ներկայացուցիչը հաստատելով այս պարագան, յիչեցուց թէ կառավարութիւնը վերջին տարիներու ընթացքին համաձայնութիւններ կնքած է Միջին Արեւելքի երկիրներուն հետ, մէջն ըլլալով Եգիպտոսը, զէնք ճարելու համար, պաշտպանական նպատակներով : Ուրիչ լուրի մը համաձայն, Եգիպտոս չատ սուղ գտած է ամերիկեան զինները :

× *Եգիպտոսի վարչապետը Սեպտ. 27ին յայտարարեց թէ անցեալ չաբթու պայմանագիր մը ստորագրած է Զեխոսլովաքիոյ հետ, զէնքեր գնելու համար : Այս առթիւ ըսաւ թէ մերժած է առնել Արեւմուտքի զէնքերը, վասն զի այնպիսի պայմաններ կ'առաջարկեն որոնք չեն համապատասխաներ յեղափոխութեան նպատակներուն : « Մինչդեռ Զեխոսլովաքիա յանձն առած է զէնք ճարել զուտ առեւտրական հիման վրայ » :*

× *Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու տաքին նախարարները զեկոյց մը հրատարակեցին, հերքելով կարծ մը զրոյցներ եւ հաստատելով թէ համաձայն են հետեւեալ կէտերուն վրայ : 1.— Միջոցներ ճարել Միջին Արեւելքի երկիրներուն, իրենց ինքնապաշտպանութեան եւ ներքին ապահովութեան համար : 2.— Խուսափիլ զինարշաւէ մը որ կրնայ ծանրացնել կացութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ :*

.....

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒ տասքին նախարարները ժողով գումարելով, ամբողջովին վաւերացուցին մասնագէտներու տեղեկագիրը՝ Գերմանիոյ միացման եւ Եւրոպայի ապահովութեան մասին : Ուրեմն հա մախորհուրդ պիտի գործեն Ժընեւի մէջ, համաձայն նոյն ծրագրին : Ցետոյ երեքը միասին ճաչեցին Պ. Մոլոթովի հետ, որ նոյնպէս Նիւ Եորք կը գտնուի, Մ.Ա.Կի ընդհ. ժողովին առթիւ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅՏԵՐՈՒԻ ԹԻՒԸ

●

Հայաստանի անտեսական աշխարհա – գրութիւնը, գաղափարքը պատրաստուած՝ մինչեւ կարգ վարժարաններու Ը· դասա – րանները համար, տպուած Երեւան՝ 1954ին, հետեւեալ թիւերը կուտայ Հա – յերու մասին իր սփիւռս աշխարհի ·

Մինչեւ Ռուսաստանին միացումը (1828), այն երկրամասը, որ այժմ գրա – ւում է Խորհ· Հայաստանը, չատ քիչ բը – նակչութիւն ունէր: Թուրք – պարսկական երկարատեւ պատերազմներն աւերել էին երկիրը, բնակչութեան մի մասը կոտոր – ուել էր, չատերը գաղթել էին Ռուսաս – տան եւ այլ երկիրներ:

Երբ Երեւանի ու Նախիջեւանի խանու – թիւնները միացուեցին Ռուսաստանին, հնարաւորութիւններ ստեղծուեցան Իրա – նից ու Թուրքիայից Հայերի վերադարձի համար: Բազմահազար հայ ընտանիքներ վերադարձեցին Հայաստան եւ Անդրկով – կասի միւս վայրերը: Այս մեծ գաղթա – կանութիւնը (մօտ 140·000 հոգի) երկրում եղած սակաւաթիւ հայ բնակչութեան հետ միասին հանդիսացաւ Ռուսահայաստանի բնակչութեան հիմնական կորիզը:

1913 թուին Հայաստանում (ներկայ հոգամասում) կար 1·014·000 հոգի: Իսկ 1920 թուին, Հայաստանում խորհրդային կարգեր հաստատուելու պահին, մնացել էր միայն 720·000 հոգի:

1939 թուին կատարուած մարդահամա – րի տուեալներով, Հայաստանում ապրում էին 1·281·599 հոգի: 1926 թուին կա – տարուած առաջին մարդահամարից (881–290 հոգի) մինչեւ այս երկրորդ մարդա – համարը՝ Հայաստանի բնակչութիւնն ա – ճել է 45 առ հարիւր: Իր աճի չափերով՝ ամբողջ Խ· Միութեան մէջ Հայաստանի հանրապետութիւնը բռնում է երկրորդ տեղը (առաջինը՝ Կիրգիզական հանրապե – տութիւնը): Ճարտարարուեստական չի – նալարութեան հետեւանքով՝ առանձին – պէս արագ աճեց քաղաքային բնակչու – թիւնը: 1926ին քաղաքային բնակչութեան տոկոսն էր 18·7, իսկ գիւղական բնակ – չութեան տոկոսը՝ 81·3, մինչդեռ 1939ին քաղաքային բնակչութեան տոկոսն էր 28·6, իսկ գիւղական բնակչութեան տո – կոսը՝ 71·4:

Բնակչութեան խտութիւնը (մէկ քառա – կուսի քիլոմեթրի վրայ) Հայաստանում կազմում է 44 մարդ,— բնակչութեան խտութեամբ Հայաստանը բռնում է վեցե – րորդ տեղը ամբողջ Խ· Միութեան մէջ (Մոլդաւիա, Ուկրաինա, Վրաստան, Լիտ – վիա, Բելոռուսիա, յետոյ Հայաստան): Աւելի խիտ բնակուած են Արարատեան դաշտի շրջանները (մէկ քառակուսի քի – լոմեթրի վրայ ապրում են մինչեւ 125 հոգի, աւելի ներս՝ Դալարապետի շրջ – ջանները (14ից մինչեւ 24 հոգի):

Հայաստանում, ըստ 1939 թուին կա –

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐ ԱՓՈՐԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ՄԷՋ

●

Կարգ մը եւրոպական թերթեր դիտել կուտան թէ Մոսկուայի վերջին ներման հրամանագրին համաձայն, քաղաքական բանտարկեալներուն 50–60 առ հարիւրը այն ռուս քաղաքացիներն են, որոնք ամ – բաստանուած են իբրեւ զօրածակից Գեր – մաններու :

Ինչպէս գրեցինք, այս կալանաւորնե – րուն մէջ, մեծ թիւ մը կը կազմեն Արեւմի – թեան թափառականները, Վոլգայի Գերմաններ, Կովկասի եւ Պալթեան ժողովուրդ – ները, որոնք զանգուածօրէն տարա – պուեցան պատերազմի ընթացքին :

Երկու մասնագէտներ յայտնած են վե – րակազմել այս փոփոխութեամբ պատմու – թիւնը եւ մէջտեղ հանել իրենց հետաքրա – քրութեանց արդիւնքը: Մէկը բժիշկ մըն է Քէօլնի մէջ, եօղէֆ Շոլմեր, որ տարի – ներ շարունակ Վորքութայի արգելարան – ներուն մէջ գտնուած է,(հիւս· Ռուսիա), միւսը՝ Փրոֆ· Փէսին, Ծայր· Արեւելքի գործերուն ամերիկացի մասնագէտ մը :

Շոլմեր հարցաքննած է աւստրիացի ռազմագերիները, որոնք վերջերս ար – ձակուեցան Ռուսերու կողմէ, իսկ Փէսին Ճափոնի ռազմագերիները,որոնք այս տա – րի արձակուեցան: Համաձայն անոնց տե – ղեկութեանց՝ հետեւեալ լինը դիւրաւոր բարեփոխումները կատարուած են խոր – հրդային արգելարաններու կարգուսար – քին մէջ, 1953էն ի վեր· —

1· *Արձակում հիւանդ ռազմագերիներու եւ անոնք որ գատապարտուեցան , երբ տակաւին քսան տարեկան չկային: Անոնք ազատ են իրենց տուները վերադառնալու:*

2· *Արձակում այն ռազմագերիներուն ո – րոնք իրենց պատիժին երկու երրորդը ը – րացուցած են: Այս ռազմագերիները ա – զատ աշխատաւոր կը գառնան իրենց ար – գելափակուած չրջանին մէջ :*

3· *Վերաքննութիւն յանձնախումբի մը կողմէ, որ մէկ տարիէ ի վեր կ'աշխատի արգելարաններու մէջ:*

4· *Եթէ կալանաւոր մը մէկ օրուան մէջ հարիւր առ հարիւր կը կատարէ իր աշ – խատանքը, այդ մէկ օրը երեք օրուան արգելափակման արժէք պիտի ունենայ:*

5· *Դէպի աքսոր պէտք է ուղարկել նոր գատապարտեալները , փոխանակ արդէ – լարաններու մէջ բոնի աշխատանքի գա – տապարտելու :*

6· *Վճարում աշխատանքի օրերու :*

1953 – 54ի արիւնալի գործադուլներու մէջոցին արգելարաններուն մէջ խորհր – դային իշխանութիւնները տեղի տուին երկու պահանջներու — պէտք է վերջնել պատուհաններէն երկաթէ ճաղերը, ինչ – պէս եւ հագուստներուն վրայէն անունները ու թիւերը:

Այս գործադուլները ապարդիւն չմնա – ցին Խ· Միութեան մէջ: Լուրը տարած – ուեցաւ մինչեւ արեւմտեան երկիրները թէ՝ Վորքութոյի արգելարաններուն մէջ գործադուլներ սարքուած էին Սթալինի եւ Բերիայի մահէն ետք, զէպքեր ուրկէ կալանաւորները բարելաւում կը սպա – սէին:

Շոլմեր եւ Փէսին իմացան նաեւ թէ այդպիսի գործադուլներ տեղի ունեցած էին Քարականտայի հանքային չրջանի

ԴԵՌ ԻՆՉԵ՞Ր ԵՂԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

●

ՄՄԲ·—Օտար ակաւատես մը, որ Սեպ – տեմբեր 6ի գիշերը Պոլսոյ ենիբէյօյ գիւղը կը գտնուէր, հետեւեալ խստութեան դէպ – քերը կը պատմէ·—

Ենի Գիւղ կը բնակէի ազգականիս տու – նը, որ կը գտնուի Վոսփորի ափին վրայ: Սեպտեմբեր վեցի գարհուրանքի օրը, ժա – մը 9·30ին անկողին մտայ: Ինձ հետ ան – կողին մտան նաեւ ազգականներս, չորս հոգի: Քանի մը վայրկեան վերջ ընդոստ արթնցայ· աղմուկ եւ իրարանցում կար վարը՝ փողոցին մէջ: Պատուհանէն վար նայեցայ եւ զարմանքով տեսայ որ խումբ մը Թուրքեր, մեծ մասամբ պէչ հագուստ եւ վայտերով ու երկաթէ ճաղերով զին – ուած մեր բնակած տան տակը գտնուող խանութներու դռները կը խորտակէին: Ան – դին, անմոյմէ քանի մը մեթր հեռու կէ – ցած էին երկու հոգի, իրենց ձեռքերուն մէջ քարտէս մը եւ մուրճ մը բռնած : Մէ – կը ցոյց կուտար կողոպտուելիք խանութը եւ միւսը մուրճի հարուածներ կ'իջեցնէր:

Կողոպտիչներու խուժանը հետզհետէ կը բազմանար· իրարու ետեւէ նաւակներ Ա – նատոլուի ափերէն մարդ կը փոխադրէին: Ինքնաշարժները անդադար կ'երթեւեկէ – ին: Քիչ վերջ արդէն փողոցը լեցուած էր: Կարգով կը խորտակէին խանութները եւ թալանիչներն ու կողոպտիչները գործի

արգելարաններուն մէջ, ուր ըմբոստները պէնքեր ճարած էին: Անոնք զսպուեցան միայն հրասայլերու միջոցով — Նորիլս – քի արգելարանին մէջ, Սիպերիոյ հիւսիս Արեւելքը, ուր կալանաւորները մեռտպի հանքերու մէջ կ'աշխատին եւ անցեալ յունուարին Թայչէթի արգելարանին մէջ (արեւելեան Սիպերիա):

Ինչպէս կը բացատրէ տեղական թերթ մը, կալանաւորներու վիճակին մեղմա – ցումը կը ձգտի աւելցնել բանի աշխատան – քի լծուածներու արտադրական կարողու – թիւնը, որ չափազանց իջած էր: Վորքու – թայի կալանաւորներու 60 առ հարիւրը ազատ աշխատաւորի վերածուեցան 1953– էն ի վեր եւ աւելի բարձր աշխատավարձ եւ պարգեւներ կը ստանան :

Արդարացնելու համար այս փոփոխու – թիւնները Սովետները պատժական դրու – թեան ծայրայեղութիւններու պատասխա – նատուութիւնը կը ձգեն Բերիայի եւ անոր տեղակալ Աբաքումովին վրայ, ինչ որ կը նշանակէ մեղքը Սթալինի վրայ ձգել :

Բայց եւ այնպէս, կը թուի թէ ներկայ կառավարութիւնը միտք չունի իրենց եր – կիրը վերազաբճնելու այն ժողովուրդնե – րը որ դէպի հեռաւոր հիւսիս տարագրու – ուեցան: Ան կ'ուզէ աշխատաւոր ձեռքեր ճարել Սիպերիոյ մէջ ալ, խամ ու խոպան հողերը մշակելու համար :

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Այդ պահուն ես կը նմանէի աղքատ, տկլոր մարդու մը որ յանկարծ մեծ գան – ձի մը կը տիրանայ: Քուն չունէի: Ու – րախութիւնը համակած էր ամբողջ էու – թիւնս :

Կ'ըսեն թէ չարերը աստղ չունին: Եթէ ունին՝ արատնց գոհ էի որ չարագործի մը աստղը խաւարած էր, գեղիս մէկ միլիոն փայլուն, պսպղուն աստղերուն դիմաց այս մէկը երօք, մխիթարութիւն մըն էր ինծի համար:

Անշուշտ հոգիները կը հրճուէին եւ – րասի ջուրերուն վրայ: Կարծես թէ հայրս, մայրս, եղբայրներս, քոյրերս,— ծանօթներ եւ անծանօթներ — միջոցին մէջ, դիմացս կանգնած՝ կ'օրհնէին զիս··

Այս դէպքին յաջորդ օրը խաղաղ ան – ցաւ: Երկրորդ օրը լուր տարածուեցաւ թէ Աբջ Հասանը կորսուած էր··· Սէտիլարէն լուր եկած էր թէ նոյն իրիկունը վերադարձած էր: Դէպի «թալապի»ները երկարող ճամբուն վրայ արեան հետքեր տեսնուած էին: Երրորդ օրը հօտաղները Գայլաձորի մէջ գտած էին անոր յօշոտ – ուած դիակը:

Ոստիկաններ ու ահագին բազմութիւն փութացին ոճիրին վայրը ու սառակը բե – րին քաղաք: Կ'ըսէին թէ սպանութիւնը ե – ղած էր գարհուրելի՝ եւ մնացեալը լրա – ցուցեր էին ապառնները:

Բերնէ–բերան պատմութիւններ կը պը – տրտէին ոճրագործին կամ ոճրագործնե – րուն ինքնութեան մասին: Շատերուն հա – մար գարձեալ Քիւրտերն էին հեղինակ – ները, ուրիշներ կ'երեւակայէին մութ եւ գօրաւոր թաթ մը որ այս բոլորը կը կա – տարէր բացարիկ վարպետութեամբ:

Վախը, որ առեղի մը համար չքացած էր մէջս՝ կամաց–կամաց բարձրացուց իր սեւ գլուխը: Հանդարտ չէի: Փողոցէն ան – ցած առեղս կարծես բ՝լորը լինձի կը նա – յէին:

Քանի մը օր եաք ուրիշ ցնցող դէպք մը եկաւ մոխիրներու տակ թաղելու Քէլ Հա – սանին պատմութիւնը: Ինչպէս եւ Ալաչ – կերտցի մուհաճիրները հաւաքաբար յար – ձակեր էին Մուֆթիին ամառանոց–ապա – րանքին վրայ, Ներիսի դիւղին մէջ, մա – հացու կերպով ծեծեր, խոշտանգեր էին Մուֆթիին եւ տղաքները, թալանի տուեր էին կանանոցը եւ հարստութիւնը, ու հոն ապաստանած՝ կը սպառնային ոստիկա – նութեան, եթէ փորձէր միջամտել: Այս – պիսի դէպքէ մը եաք, ալ ո՞վ կը հետա – քրքրուէր թէ ինչպէս եւ ովքեր սպաննած են Քէլ Հասանը:

Այնուհետեւ իրարու հետեւէ ինկան բա – ւական գլուխներ, այրուեցան բաւական տուներ, քանդուեցան զանազան շինու – թիւններ :

Այս բոլորին մէջ լինչ որ լինծի անհա – կնալի մնաց, այն էր թէ, ինչո՞ւ Հաճի ա – ղային մասին ալ «կարգադրութիւն մը» չէր ըլլար: Զէ՞ որ ան մեծապոյն գահիճ – ներէն մէկն էր: Ամէն հեղ, երբ ես պարզ առաջարկ մը կ'ընէի այդ ուղղութեամբ, հայրիկը (կոյրը) եւ Աւօն կ'ընդդիմա – նային: «Գործը կը վտանգենք, կ'ըսէին, կը վտանգենք նաեւ Աստղիկին կեանքը »:

Այդ օրերուն, կարծես կամաց–կամաց բախտին անիւը գարձեալ ի վնաս մեզի սկսած էր թաւալիլ: Արեւելքէն եւ արեւ – մուտքէն լաւ լուրեր չէին հասներ: Մեզի հասնող թերթերը մեծատառ խորագիրնե – րով կ'աւետէին Թրքական յաղթանակնե – րը: Մեր յոյս–հաւատք Հայաստանը օգա – կած էին մինչեւ Ալեքսանդրապոլ: Կար – միր մահիկն ու մուրճ–մանդաղը գաշնակ – ցած՝ կը սպառնային մեր գոյութեան ... Վարը , արեւմուտքի մէջ, Սաքա – րիայի յաղթանակը կը սպառնար ծով թա – փել Ցոյները եւ մնացեալները եւ Թրքա – կան հողը մաքրել «անհաւատ»ներէն...

Ցարութիւն առած էր Թրքական կիրքը, առեւտրականը, չարդարարի յատուկ ոխա – կալութիւնը: «Չարդ, լման չարդ անհա – ւատներուն...» կ'աղաղակէին փողոցնե – րուն մէջ ու «փանայիր» կը սարքէին իւ – րենց հանդիպած հայ բեկորի մը գլխուն: Լուր տարածուեցաւ որ Խ· քաղաքի հա –

յասէր միսիոնար ամերիկացի Մըսթըր Բիկսը վտարեր էին, եւ կը սպառնային որբերը ամբողջութեամբ սպանդանոց ա – ռաջնորդել: Ցոյն գերիներ ու գաղթա – կաններ ամէն օր հարիւրներով, հազար – ներով իրարու ետեւէ կը հասնէին անհուն թշուառութեան մէջ:

Մեզի համար երկինքը նորէն ամպռատած էր, անհրաժեշտ էր փրկութեան միջոցի մը մասին մտածել :

Մեր նաւուն կայմը որ սկսած էր ծռիլ, աւելի ծռեցաւ այդ օրերուն: Թուրքին ձայնը բարձրացաւ, թեւը երկարեցաւ , մերինը կարճցաւ :

Տեղական իշխանութիւնները սկսած էին աւելի լրջօրէն հետաքրքրուիլ խորհրդա – ւոր սպանութիւններով: Ինուսցի, կամ Ալաչկերտցի «մուհաճիր»ներու վրայ ա – նեցած կասկածները երկար չէին կրնար տեւել: Տակաւին բուն հեղինակներուն հետքը չէին գտած : Օր մը կրնար յայտ – նուիլ ամէն բան:

Ոստիկանութիւնը բաւական թիւով « մուհաճիր »ներ մաքրեց: Ոմանք կախա – գանով վճարեցին իրենց վերագրուած յանցանքը, ուրիշներ բանտերու մութ ու խոնար նկուղներուն մէջ ձեռ եւ խոսոտա – վանանքի ենթակայ, դեռ ուրիշներ սար – սափահար՝ ահ ու դողի մէջ կ'սպրէին :

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՃ·

(Շար·)

կը լծուէին։ Ծովուն վրայ կը ծփային տան կարասիները, անկողինները եւ զանազան առարկաները։

Մեր բնակած տան մօտ սրճարան մը կար, ակսան կոտրտել ու կողոպտել այդ սրճարանը։ Թուրք մը ակսաւ պոռալ։

— Մի դպիք, այս սրճարանը Թուրքի կը պատկանի։

Խուժանը մտիկ չըրաւ, որովհետեւ, ուրիշ Թուրք մը յայտնեց թէ այդ սրճարանը թէեւ կը պատկանի Թուրքի մը, բայց ղրամագլուխը կեավուրի է։ Քանի մը վայրկեան վերջ սրճարանը անճանաչելի դարձաւ. կարասիներուն մէկ մասը կողոպտեցին եւ մնացածներն ալ ծով նետեցին։

Այդ միջոցին խումբ մը Թուրքեր սկսան վեր բարձրանալ։ Ահ ու դողի մատնուած էինք։ Բոլորս ալ պահուըտեցանք մահճակալներու տակ, դարակներու ետեւ եւ նստարաններու տակ։ Մեր բնակած չէնքին տէրը, որ ազդեցիկ Թուրք մըն էր, չթողուց խուժանը որ վեր բարձրանայ։ Այդ կերպով մենք իրական ազէտէ մը պատուեցանք։ Սակայն, մեր աչքերուն առջեւ, խուժանը մտաւ ուրիշ տուներէն ներս եւ սարսափ ու ահեր տարածեց ամէն կողմ։

Ոստիկանները, որոնք բաւական կարեւոր թիւ մը կը ներկայացնէին, իբրեւ հանդիսատես կեցած էին փողոցներու մէջ եւ կը քաջալերէին կողոպտիչները։ Աւելի վերջը հասան հեծեալ զինուորները, բայց անոնք փոխանակ արգիլելու կողոպուտը, մեր աչքերուն առջեւ մասնակից եղան թալանին։

Մինչեւ ժամը 2·30, այսպէս, զարհուրանքի պահեր ապրեցանք։

Ենիքէօյի բնակչութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը Յոյներ եւ Հայեր են։ Երկու յոյն եկեղեցիներ տակն ու վրայ ըրին եւ եկեղեցական բոլոր սպասները կողոպտեցին վերջ, Ս. Գէորգ արձանը կը տուր կտոր ըրին։ Ցեղասպանին գլուխը փողոցին մէջ բերելով, պոռացին. — «Ս. Գէորգ, յոյց տուր ուժդ ...»։

Ժամը 3·30ին, կողոպտիչները նաւակներ նաւելով հեռացան, իրենց հետ տանելով ամէն տեսակ աւար։

Ցաջորդ առաւօտ պետական պահակախումբեր պաշարած էին բոլոր փողոցները եւ հրապարակները. լռութիւն կը տիրէր ամէն կողմ։ Արդիւնած էր նոյն իսկ բարձր խօսիլ։ Արտակարգ բաղմութիւն եւ խուճապ ամէն տեղ։ Բերայէն մինչեւ Թիւնէլ եւ Ղալաթիա աւերակի վերածուած էր։ Ոչ մէկ վաճառատուն անվթար մնացած էր այդ չրջաններուն մէջ։

Ցաջորդ քանի մը օրուան ընթացքին իրարու զարմանք պարհուրելի մանրամասնութեանց։

Կատղած խուժանը Մեծ Կղզիի մէջ յարձակած է յոյն աղջկանց դիշերօթիկ վարժարանի մը վրայ եւ անպատմելի բարբարոսութիւններ ի գործ դրած։ Վարժարանի անօրէնուհին բանտարկած են եւ մատնած որ ...

— Զէ այդ բաները ... Պատիւ մատիւ մի խառներ այս գործին։ Խնդիրը այլեւս մերկապարանոց պարզուած է։ Հաստատուած, ապացուցուած։ Չեմք պաշտօնապէս եւ անձիս անունով կը խնդրեմ ահաւասիկ, ձգէ պատիւը։ Շիտակ խօսէ։

— Ես չիտակ կը խօսիմ։

— Էսկիշհիրի երեսփոխան Արիֆ պէյի տունը Զիա Խուրշիտը եւ Լազ Իսմայիլը չտեսա՞ք։

— Ոչ, չտեսայ։ Լազ Իսմայիլը չեմ ճանչնար։ Դուք գոյց տուիք այսաեղ, դատարանին մէջ։

— Մահափորձի մասին չտեսակցեցա՞ք Զիա Խուրշիտի հետ։

— Ոչ ...

— Ապտիւլլատիֆի՞ հետ։

— Ոչ։ Իրենցմէ ոչ մէկուն հետ այդպիսի խնդրի մը մասին խօսած, տեսակցած եմ։

— Լաւ խորհէ։ Չտեսակցեցա՞ք նաեւ Սարը էֆէ Էսիպի, անասնաբոյժ Բասիմ պէյի հետ։

— Ամենեւին, անունը հետ ալ ոչ։

— Լաւ խորհեցէք։ Էսիպ եւ Բասիմ պէյերը եթէ հիմա դատարան դան եւ մեր ըսածը հաստատեն, ի՞նչ պիտի ըսէք։

— Անհեթեթներ են, պիտի ըսեմ։ Դուք ի՞նչ կ'ընէք երբ չեզած բան մը եղած ցոյց տան։

— Այս պաշտպանողականը օգուտ չը — պիր մը— լինչ որ ալ ըլլայ — կրնայ երկար տարի վտանգել Յունաստանի եւ Թուրքիոյ բարեկամութիւնը »։

Նախարարը նոյն տուն, նամակին մէջ գտուածութիւն կը յայտնէ թէ այն սերտ դրացակցութեան ոգին, որ Թուրքիա եւ Յունաստան «այնքան երկար տարի յոյց տուին անցեալին, Մակի մէջ ըլլայ թէ Օթմանի, թոյլ պիտի տայ որ անոնք կարգադրեն հիմակուան իրենց տարակարծութիւնը »։

Այս նամակները գրկուած պահուն, նախարարութիւնը լրագրողները կանչէ — լով, անոնց յանձնէց գրկոյց մը, որ ցաւալի կը գտնէ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ յարաբերութեանց լարուած վիճակը։ Ջեկոյցը կ'ըսէ.—

« Թուրք կառավարութեան յայտնեցինք մեր խոր երկիւղը Պոլսոյ եւ Իզմիրի վարչական յոյցերուն առթիւ։ Այդ խռովութիւնները միայն նկարագրական վնասներ չպատճառեցին, այլ եւ դէշ տպաւորութիւն ունեցան Թուրքերէն յոյն բարեկամութեան վրայ, այնպիսի աստիճան մը, որ այս երկու դաշնակիցները իսկապէս պէտք ունին փոխադարձ հասկացողութեան գալ յոյց տալու »։

× Լիբանանի յոյն — օրթոտոքս հայմանքի կրօնապետերը, երեւելիները, եւ բեսիրանները ու նախարարները քննելով եւ դատապարտելով Պոլսոյ մէջ գործուած վանատալութիւնը, բողոքի հեռագիր մը ուղղեցին Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան։

Լիբանանի բոլոր քրիստոնեայ թերթերը հրատարակեցին ժողովին առնադրութիւնը եւ գրկուած հեռագիրը։ Արաբ — րէն թերթ մը կը գրէ այս առթիւ. — « Լիբանանեան չրջանակներու մէջ այն — քան խոր վրդովում կը տիրէ որ բոլոր առնանք որ տակաւին քանի մը չաբաթ առաջ անտարբեր էին Թուրքեւերջ ուխտին հանդէպ, հիմա այդ դինակցութեան ամէնէն սեւեռիմ թշնամիները գործած են։ Անոնք դէմ են Թուրքիոյ հետ սրեւէ գործակցութեան։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

* " "

(Քաղուած երեւանի թերթերէն)

ՐԱՖՖԻԻ ԵՐԿԵՐԸ.— Պետական հրատարակչականը 1955 – 56ին պիտի հրատարակէ հայ մեծագոյն վիպասան Րաֆֆիի երկերու տասհատորեակը։ Այս հրատարակութեան համար կազմուած է խմբագրական մարմին մը հետեւեալ գրողներով.— Էդ. Թոփչեան, Ա. Կարապետեան, Սուր. Ցարութիւնեան, Գ. Ցովսէփեան, Մ. Նահապետեան եւ Հր. Քոչար։ Արդէն լոյս տեսած է առաջին հատորը, ուր բանասէր Ս. Ցարութիւնեան «Րաֆֆիի ստեղծագործութիւնները» ընդարձակ յառաջաբանով կուտայ բազմավաստ — կան, Սուր. Ցարութիւնեան, Գ. Ցովսէփեան, Մ. Նահապետեան եւ Հր. Քոչար։ Արդէն լոյս տեսած է առաջին հատորը, ուր բանասէր Ս. Ցարութիւնեան «Րաֆֆիի ստեղծագործութիւնները» ընդարձակ յառաջաբանով կուտայ բազմավաստ — կան, Սուր. Ցարութիւնեան, Գ. Ցովսէփեան, Մ. Նահապետեան եւ Հր. Քոչար։ Արդէն լոյս տեսած է առաջին հատորը, ուր բանասէր Ս. Ցարութիւնեան «Րաֆֆիի ստեղծագործութիւնները» ընդարձակ յառաջաբանով կուտայ բազմավաստ —

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՑԱՒ ԿԸ ՅԱՅՏՆԵՆ

●

ԽՄԲ.— Մ. Նահապետեան արտաքին նախարարը նոյնիսկ նախապարը նոյնիսկ նամակներ ուղղած է Թուրքիոյ եւ Յունաստանի վարչապետներուն, Պոլսոյ դէպքերուն առթիւ։ Ահաւասիկ բովանդակութիւնը.—

— « Ձեր երկու երկիրներու դինակցութիւնը կը հանդիսանայ ազատ աշխարհի ամուր կռուանը ճակատագրական չրջանի մը մէջ։ Եթէ այս կռուանը նիւթապէս պիտի տկարանայ՝ ատոր հետեւանքները կրնան ծանր ըլլալ։ Հետեւաբար ձեզմէ կը խնդրեմ որ ձեր ամբողջ ջանքը թափէք՝ որպէսզի այդ դինակցութեան ուժը չտկարանայ հիմակուան ձեր տարակարծութիւններով։

Վախով հետեւեցայ յոյնութիւրք յարաբերութիւններու վատնզաւոր խաթարման։ Ինչ որ ալ ըլլան այս անհամաձայնութեան պատճառները — ու անոնք բարդ են եւ բազմաթիւ — համոզուած եմ թէ մեր փոխադարձ ապահովութեան հիմքը կազմող Հիւսիսեայնին — Ատլանտեանի հատմանքի միութիւնը պէտք է անյապաղ վերահաստատուի։

Այն օրէն ի վեր որ հռչակուեցաւ ծաւալումը կը կազմէ լուրջ վտանգ մը ազատ աշխարհին համար, Թուրքիոյ եւ Յունաստանի սերտ դործակցութիւնը եղաւ զօրաւոր խոչընդոտ մը արեւելեան Միջերկրականի համաչխաւոր տիրապետութեան առջեւ։ Քորէայի մէջ, յոյն եւ Թուրք զօրքերը քաջաբար կռուեցան կող կողի՝ եւ մղեցին

ԱՅՋԸՆՇԱՈՒԲՐԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Վերջին տեղեկագիրներու համաձայն, գոհացուցիչ կը համարուի նախապահին վիճակը: Առջի օր եօթը ժամ անընդհատ դուրս եկաւ թթուածինի վրանէն, դուարթօրէն խօսելով կնոջը եւ զաւկին հետ: Ընդհանուր վիճակը բարւոքած է դզալապէս: Առջի օր ժամը 20ին մինչեւ առաւտեան 6·15 քնացած էր հանդիստ եւ առաւտեան թեթեւ նախաճաշ մը ըրաւ:

× Այս կացութեան առջեւ, իրազեկները հաւանական չեն դտներ որ նախապահը իր փոխանորդին՝ Նիքսընի յանձնէ իր դլխաւոր իրաւասութիւնները: Ամէն պարագայի մէջ, թէ Մ. Նահանդներուն եւ թէ բոլոյի մէջ անձկութեամբ կը հետեւին անոր ապրումներուն: Բժշկական տեսակէտով ալ, ամէն վտանդ անհետացած չէ տակաւին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդարանին դեսպանութիւնը պիտի բաղկանայ 300 անդամներէ, ինչպէս կը հաւաստեն իրազեկները: Ուրեմն աւելի՝ ամերիկեան դեսպանութենէն որ կը բաղկանայ 230 անդամներէ:

ՀԱՐԻՒՐ ՊԱՐՍԻԿՆԵՐ, որոնք արդելափակուած էին Ս. Միութեան մէջ, պիտի արձակուին մօտերս:

ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ դասը պիտի վերսկսի չաբաթ օր: Տակաւին 200 ամբաստանեալներ կան:

ԿԻՊՐՈՍԻ վէճին առթիւ նոր ճառ մը խօսելով ՄԱԿի ընդհ. ժողովին առջեւ, Ցունաստանի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ Անգլիա ընդհ. կառավարիչ եւ հրամանատար նշանակելով մտածել Սըր Ճոն Հարթինկը, կ'ուզէ բնաջնջել ամէնքը որ ահաբեկիչ կը համարուին. — Կիպրոսի Թուրք Սենաիքան պահանջեց արդիլել Ե. օրուան (վաղը) ընդհ. դոր – ծադուլը: — Աթէնքի պաշտօնական շրջանակները կը յայտարարեն թէ Ցունաստան պիտի պահէ իր դինակցութիւնները, բայց կը նախընտրեն չէզոքութիւն պահել, իրենց ելեւմուտքը բարեկարդելու համար:

ԱՐԺԱՆԹԻՆի փախստական նախագահը, Փերոն, տակաւին կը յածը մարտա – նաւի մը մէջ, սպասելով դիւանագիտա – կան բանակցութեանց ելքին: Կ'ըսուի թէ Զուիցերիա պիտի հաստատուի: — Նոր կառավարութիւնը քննութեամբ հաստատեր է թէ Փերոն առասպելական հարբս – տութիւն մը ձգած է որ Հազարումկէ դիւցերներու պատմութիւնը կը յիշեցնէ:

ԵՐԿՈՒ ՆԱԽԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, մէկը անդլիական, միւսը խորհրդային, փոխադարձ այցելութիւններ պիտի կատարեն հունս. 12էն 17: Առջին անդամ է որ այսպիսի ձեռնարկ մը կը կատարուի Բ. աշխարհամարտէն ի վեր:

ԵՐԿՈՒ ԼՐՏԵՄՆԵՐՈՒ խնդիրը խորթ – պէս յուզած է Անգլիոյ հանրային կարծիքը: կառավարութիւնը մտանուր գիրք մը հրատարակեց, առանց ամէն բան յայտնելու: Կը հաստատուի թէ փոխարտակտական լրտեսներէն մին, Մըքլէն, օրը օրին կը հաղորդէր Քորէայի մասին ծրագրուած գործումները եւ ուրիշ կարեւոր գաղտնիքներ:

ՅՈՐԴԱՆԱՆի թագաւորը Պոլիս կը սպասուի չաբաթ օր:

ՀԱԼԷՊԷն կը հետազրեն թէ վառօդի պայթումի մը հետեւանքով ինը հոգի մեռան, երեսուն հոգի վիրաւորուեցան. Միշտ նոր դիակներ կը հանուին եւ կը կարծուի թէ մեռելներուն թիւը 40ի պիտի բարձրանայ: Պայթիւնը քանդեց մթերանոցը եւ ծանրապէս վնասեց հինդ դրացի տուներու:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ: Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, դեղեցիկ եւ չաթախափ: Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, ղրկելով հասցէն, գիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն:

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար գրել՝—

3Ր, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

Հ. Յ. Դ. ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2ԻՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կազմութեան եւ գործօն հաստատման 25ամ – եակին առթիւ կազմակերպուած է դինե – ձոն մը ի նպաստ դպրոցին, ժամը 3ին, Արիմեան սրահին մէջ, 2 ռիւ տը լա Տէֆփաս: Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարչութեան, հովանաւորութեամբ կեդր. վարչութեան եւ իրենց սիրայօժար մասնակցութեամբ նախկին սաներու:

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ Գեղարուեստական բաժին:

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով:

ՀԱՑ — ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Բովանդակութիւն Սեպտեմբեր – Հոկտեմբեր թիւին (48 էջ).—Խաղողիտօն (Հ. Բ.): Դեղնախտ (Նարդունի): Ջերմուկ Հայոց ձորում (Կարապետեան): Պրկախտին պատուաստը (Տոքթ. Գալուստեան): Դպրոց հիւանդապահուհիներու (Պ. Մ.): Սեռային հիւանդութիւնները (Տոքթ. Մխսաքեան): Առաջնորդ թոքախտին դէմ (Ն.): Արդանդախեղդ (Տոքթ. Սերոբեան): Ճանչնանք լեարդը (Տոքթ. Աչճեան): Այբենարան (Ն. Բ. Հ.): Անգամալուծական խեղդաղարութիւն (Տոքթ. Այվազեան): Մո՞նչ կ'ուզէիք ըլլալ թէ աղջիկ (Ազատանի): Հայոց միւռոնը (Հ. Կ.): Գլխարկ դնե՞լ թէ չդնել (Տոքթ. Աքքանազ): Խլիրդը (Տոքթ. Գեղամ): Ամբարական բժշկարան:

Տարեկան բաժնեգինը 900 ֆրանք, արտասահման հազար ֆրանք: Դիմել Շ. Նարդունի, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

ԵՐ. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մուրատ – Ուսումնասիրաբար նախաձեռնութեամբ այդ մը պիտի կատարուի իր վարչութեան եռանդուն անդամ ողբացեալ Երուանդ Երանոսեանի գերեզմանին, այս կիրակի առաւօտ, Պանեէօ – Փարի – զիէնի գերեզմանատան մէջ: Հաւաքուիլ ժամը 10ին գերեզմանատան դուռը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ազարեան եւ մայրիկը Տիկին Եղիսաբէթ Միքայէլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իրենց ողբացեալ սիրելի ամուսնոյն եւ փեսին Ռուբէն Ազարեանի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականներն եւ բարեկամները:

Տէր եւ Տիկին Էմրան Մինէճեան, Պ. Ալիքսան Ալիքսանեան, ինչպէս նաեւ Թիւյսիւզեան, Երկանեան, Ցակոբեան, Խաչատուրեան եւ Մենպիլճեան ընտանիքները խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց քրոջ, զարմունիին եւ ազգականին ԱՑՐԻ ՏԻԿ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԷՈՐԳՃԱՆԵՄԱՆի մահը:

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ուրբաթ առաւտ ժամը ճիշդ 9ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին: Մարմինը պիտի ամփոփուի Իվրի Փարիզիէն դերեզմանատունը:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա. Աժտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ: Գրել հետեւեալ հասցէին.
A. AJderian, 41, Av. des Gobelins, Paris (13)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ. 10ին: Մանրամասնութիւնները յայտնուելով:

●

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին պարահանդէսը Հոկտ. 15ին:

●

Հաճընի Հայր. Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Հոկտ. 23ին, Սէրքլ Միլիթէրի մէջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ՑԱՆԿ Լ.Ա.

Նախորդ գումար	1·156·500
Սէնթ Մարգրիտ	
Պ. Տիգրան Մարգարեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Նագաշեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Ս. Ճամուրճեան	1·000
Պ. Գէորգ Նշանեան	1·000
Պ. Նուրհան Պալեան	500
Տիկ. Վարդանուշ Աճիապէկեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Միսաք Մանոյեան	500
Տիկին Շ. Նազարէթեան	200
Պ. Ռ. Գարապաճեան	200
Պ. Ֆ. Ատալեան	100
Ընդհ. գումար	1·162·000

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅի ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրքլը Միլիթէրի գոյգ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ:

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ

Տարեկան մեծ պարահանդէսը

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23

ԺՈՐԺ Ե.ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ Կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերբացուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ – Լապառի Մէրի Անէհսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները:

*
**

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին: Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Հազարեանի:

*
**

Իսիի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին:

*
**

Ֆ. Կապ. Խաչի Կրընոպլիի հայերէնի դասընթացքը պիտի վերաբացուի, Հոկտեմբեր 2ին կիրակի առաւօտ ժամը 9ին: Ուսուցչութեամբ Պ. Կ. Տէրմոյեանի.

Կը հրաւիրենք ծնողքները անխտիր, որ իրենց զաւակները ղրկեն առաջին օրէն իսկ, դպրոցին սրահը, արձանագրուելու, որպէսզի եւ չմնան զատերէն:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի դրաւի ծնողներուն դիմումներով:

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի Փավիյեօն:

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

●

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի կեդր. վարչութիւնը ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, 17 ռիւ Պլէօ, մէթրօ Քատէ:

Հ. Յ. Դ. ՌՈՍՏՈՄ խումբի ժողովը այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին Փլասէ Ֆէթի սրճարանը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼի Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ՝ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 1 հոկտ. չաբաթ, ժամը 9ին:

ԶԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ. 1 հոկտ. չաբաթ ժամը 9ին:

ՆԻՍի «Գէորգ Զաւուշ» խումբի ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին ժողովը այս չաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

ՔԱՋԱՊԱՆՔԱՑԻՆ Պ. Գ. Ցարութիւնեան կ'ուզէ տեսնել իր բարեկամները: Հասցէն ստանալ «Ցառաջ»էն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պ. Գ. Ցարութիւնեան (Դազապլանքա – յէն) 500 ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչին, փոխան ծաղկեպսակի իր կնքահօր՝ հայ – բենակից Ս. Կեմալմազեանի մահուան առթիւ: Ստանալ «Ցառաջ»էն:

Վիէն.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը չբնորհակալութեամբ առացած է ընկերուհի Արեւիս Ազպէյրգեանէն հազար ֆրանք, ի նպաստ իր դպրոցներուն, Օր. Անժէլ Պահատուրեանին նչանախօսութեան առթիւ (Լիոն), փոխան ծաղկեփունջի:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ. Փօլատեան: Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (արձակ եւ ոտանաւոր): Տպ. Յուսաբեր, 1955: Գին 500 ֆրանք:

Դիմել «Ցուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

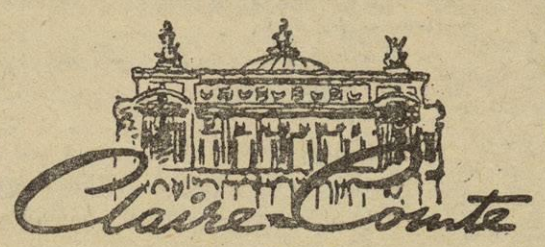
«ԳՈՑԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի «ԳՈՑԱՄԱՐՏ» օրացոյցը, հետաքրքրական նիւթերով, պէսպիսուն, խնամեալ խմբագրութեամբ եւ պատկերազարդ:

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝
Ա. Մարտիրոսեանի՝
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Դրամական առաքումները՝ —
Barsam Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

ՊԻՏԻ ԿԱՑ

Սեւրի Մուրատեան վարժարանին համար հսկողի մը պէտք կայ: Ոչ 55էն վերոյ որոշ կրթութեան եւ զարդացումի տէր: Դիմել վարժարան՝ 26 ռիւ Թրուաեօճ Սեվր:

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵՑՈՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵՑՈՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 30 SEPTEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7789 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3200

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՈԳԵՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻՄԱՍԻՆ

•

Առեւտուր եւ դիւանագիտութիւն երկու լծկաններ են, իրարու կապուած եւ զուգընթաց : Մէկը միւսին անբաժան մասը :

Երկուքը իրար կը լրացնեն : Մանաւանդ նեարկայ ժամանակներուն մէջ, կարելի չէ առաջինին ըմբռնել առանց երկրորդին : Եւ փոխադարձաբար : :

Այս միջոցին մրցակցութիւն մը բաց – ուած է զանազան պետութեանց միջեւ, դէնք եւ ռազմանիւթ ճարելու համար Մի-ջին Արեւելքի երկիրներուն :

Միեւնոյն ատեն անընդհատ կը բանի դիւանագիտական մեքենան, արեւով ազ – դեցութեան պայքարը :

Հետագիրները հաղորդեցին թէ Ֆ. Մի-ութիւնը պատրաստակամութիւն յայտ – նած է զինամթերք ճարելու Եգիպտոսի :

Ցետոյ հաստատուեցաւ որ Մ. Նահանգ-ները ալ նոյն տրամադրութիւնը յայտ – նած են :

Եւ ահա տարօրինակ անակնկալ մը, — Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ. Կամալ Նասր, պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ անցեալ շաբթու առեւտրական պայման-գիր մը կնքած են Չեխոսլովաքիոյ հետ, որ յանձն առած է զէնք ճարել իրենց :

Այս առթիւ կը բացատրէր թէ արեւմ-պետութիւնները կարդ մը պայմաններ ա-ռաջարկած էին, ուստի հարկադրուեցան դիմել Չեխոսլովաքիոյ, որ համաձայնու-թիւն յայտնած է զուտ առեւտրական դեմքի վրայ : Ուրեմն առանց քաղաքական պայմաններ առաջարկելու :

Միւս կողմէ, Չեխոսլովաքիա հաւանած է որ զէնքերուն փոխարժէքը վճարուի հողագործական արտադրութիւններով, — բամպակ, բրինձ եւայլն :

Եգիպտոսի վարչապետը ծալք մը եւս բանալով, կը յայտնէր թէ վերջին երեք տարիներու ընթացքին դիմումներ կա – տարած են Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Մ. Նա-հանգներուն եւ ուրիշ պետութեանց, բայց երեքն ալ մինդած են կարդ մը պայման – ներու վրայ :

Իր յայտարարութեան համաձայն, Ֆրանսա Հիւս. Ափրիկէի խնդիրը յու – դած է, Մ. Նահանգները առաջարկած են միանալ արեւմտեան դաշինքներուն, իսկ Անգլիա յանձն առած է զէնք ճարել միայն ահմանափակ չափով, մինչդեռ Իսրայէլ իր ուզածը կ'առնէ :

Այսպէս, պղտեցութեան պայքարը կը չարունակուի նոր ճակատի մը վրայ :

Արեւմուտքի կողմէ կատարուած որեւէ ձեռնարկի դիմաց՝ Արեւելքը, բուն բա – ռով՝ Ֆ. Միութիւնն է որ կը ցցուի : Ե-բեմն ուղղակի, երբեմն ալ կողմնակի, այսինքն արբանեակներու միջոցաւ, ինչ-պէս ներկայ պարագային :

Միւս կողմէ, նկատելի է որ Արեւելքը յաճախ աւելի շուտ կը համաձայնի եւ կարճ կը կապէ, հեռուոր հաշիւներով, իսկ Արեւմուտքը պատեհութիւնները կը կորսնցնէ, չատ բարակ բրդելով :

Այս տեսակէտէն, բոլշեւիկները կը յի-շեցնեն կայս. Գերմանիոյ վարիչները : Աւելի գործնական են :

Առաջին Մեծ Պատերազմին, երբ արեւ-մտեան պետութիւնները կը բանակցէին Պալքանեան երկիրներու հետ, այս վեր – ջիններս կը հարցնէին թէ ինչ փոխարի – նութիւններ պիտի տաք, եթէ ձեր ճակա-տին միանանք :

— Թող պատերազմը վերջանայ, յետ – թանակը շահինք, յետոյ կը գոհացնենք ձեր բազձանքները :

Գերմանացիները նոյն հարցումին կը պատասխանէին չատ կարճ, առեւտրական հոգեբանութեամբ, — Ինչ հող որ զբաւէք ձեզի կը պատկանի :

Արեւելքը աւելի չատ այս լեզուէն կը հասկնայ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԵԾԵՐՈՒ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ

•

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՄԻՋՈՑԱՒ

Ինչպէս հաստատեց Եգիպտոսի վար – չապետը, առեւտրական պայմանագիր մը կնքուած է Չեխոսլովաքիոյ հետ, զէնք ճարելու համար եգիպտական բանակին : Այս համաձայնութիւնը մեծ մտահոգու – թիւն պատճառեց մասնաւորապէս Անգ – լիոյ մէջ, ուր կը վախնան որ խախտի ա – րաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի ռազ – մական կարողութեանց հաւասարակշռու – թիւնը : Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ բուն պայմանագիրը կնքուած է Ֆ. Միութեան հետ, որ մաս մը ապսպրանք յանձնած է Չեխոսլովաքիոյ Շքոտա զինագործարա – նին : Իրագէկներու տեղեկութեանց հա – մաձայն, ապսպրանքին մէջ կան ոչ մի – այն «Միկ.» օդանաւեր, այլեւ ծանր հրանօթներ եւ հրասայլեր, ինչպէս եւ թեթեւ մարտանաւեր : Արդէն Անգլիոյ կողմէ հայթայթուած հրասայլերու չնոր – հիւ, Եգիպտոս դերակշռութիւն մը ապա – հոված էր Իսրայէլի վրայ : Արդ, նոր ձե – ւով «Միկ.»երը օդին մէջ ալ դերակշռու – թիւն պիտի ապահովեն Եգիպտոսի :

Այս մտահոգութեան վրայ կ'աւելնան կարդ մը դրոյցներ, որոնց համաձայն խորհրդային դիւանագիտութիւնը պիտի հրահրէ արբազան պատերազմը Իսրայէլի դէմ : Ամէն պարագայի տակ, Ֆ. Միու – թիւնը դիւանագիտական յաջողութիւն մը չահած է Եգիպտոսի մէջ, չնորհիւ իր զործակալներուն յարաճուն չանքերուն :

Լոնտոնի մէջ կը վախնան նաեւ որ Ֆ. Միութիւնը կրնայ զինուորական մաս – նագէտներ ու խորհրդականներ տեղաւո – րել Եգիպտոսի մէջ, զինամթերքը չանձ – նուած առնէ : Եւ վերջապէս, կը կարծուի թէ Մոսկուա պաշարողական ռազմավա – րութեան մը պիտի հետեւի Միջին Արե – ւելքի մէջ, խորացնելով Եգիպտոսի եւ Իրաքի միջեւ բացուած փոսը : Ինչպէս յայտնի է, Իրաք զինակցութեան դաշնա – գիր մը կնքած է Թուրքիոյ եւ Անգլիոյ հետ :

Կը թուի թէ նոյնքան մտահոգութեան մատնուած են Մ. Նահանգները : Արտա – քին գործերու նախարարին օգնականնե – րէն Ճորճ Ալէն, որ Միջին Արեւելքի գոր – ծերուն վարիչն է, յանկարծ որոշեց Գա – հիրէ երթալ : Այս որոշումը հրատարակ – ուեցաւ մեկնումէն քիչ առաջ : Պ. Ալէն Եգիպտոսէն պիտի անցնի Պէյրութ եւ Ա – թէնք : Կ'ըսուի թէ ամերիկացի դիւանա – գէտը երեք մայրաքաղաքներուն մէջ պի – տի քննէ կարդ մը այժմէական խնդիրներ, մէջն ըլլալով չեխական զէնքերու ապըս – պրանքը եւ Կիպրոսի խնդիրը : Պ. Ալէն Փարիզ ալ պիտի հանդիպի : Ուշադրութեան մէջ եւս կը վախնան որ նոր զէնքերով վերապինուած եւ զօրացած Եգիպտոս մը կրնայ յարձակիլ Իսրայէլի վրայ : Ուս – ւումնասիրութիւնները կ'ըսեն թէ Իսրայէլ ներկայիս ունի 150 հազար զինուոր, մինչդեռ Եգիպտոս 300 հազարի չափ զօրք կրնայ զօրաշարժի ենթարկել : Սակայն Իսրայէլ ունի աւելի կատարեալ զինուորական կազմակերպութիւն, աւելի լաւ զինուած բանակ մը եւ աւելի բարձր բարոյական : Ուստի, Իսրայէլ կրնայ դիմագրաւել Եգիպտոսի յարձակումը, եթէ ան ունենայ զէնքի եւ զինամթերքի չատ մեծ քանակ մը :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Մ. Նա – հանգները մտածեն տասը միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի բանան Եգիպտոսի, զէնք եւ ռազմանիւթ գնելու համար :

× Լոնտոնի քաղաքական չրջանակնե – րուն մէջ հետեւեալ վատանդները կը տես – նեն Եգիպտոսի եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ կնքուած պայմանագրէն. — 1· Զինարշաւ մը կրնայ սկսիլ — եթէ դեռ չէ սկսած — արաբական երկիրներուն եւ Իսրայէլի մի – ջեւ, մեծ պետութիւններն ալ հոսանքին մէջ քշելով : 2·— Իսրայէլի մարտական ասրբերը, որոնց ապդեցութիւնը աւել – ցած է, ինչպէս հաստատուեցին վերջին ընտրութիւնները, կրնան օգտուիլ առի – թէն, զինեալ գործունէութեան դիմելու համար : 3·— Արաբական երկիրներուն տրամադրուած օդուժութիւնը կրնայ զօրա – ցնել Ֆ. Միութեան ապդեցութիւնը : Հաստատուած է որ խորհրդային դիւա – նագիտութիւնը նշանակելի զործունէու – թիւն մը կը ցուցնէ վերջին ամիսներու ընթացքին, օգտուելով Ժընեւի ոգիէն :

× Երէկ, հինդշաբթի, ընդհ. գործա – դուլ մը սարքուած էր Կիպրոսի մէջ, իր – բեւ բողոք Ապդաժողովին դէմ որ մեր – ժած է օրակարգ անցընել Կիպրոսի խըն – դիրը : Անդլ. զօրքը կազմ եւ պատրաստ կը սպասէր, ի հարկին միջամտելու համար :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԳԱՅԻՆ ԶԳԱՅԻՆ ԳԺՏՈՒԵՑԱՆ

Անոնք որ հայերէն թերք կը կարդան, գիտեն թէ մեր տարագիր բազմութիւն – ներէն խմբակներ երկիրէ երկիր թափա – ռելով հասան մինչեւ Աւստրալիա :

Ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ ծայրը մինչեւ Հիւս. Բեւեռ կամ Հրոյ երկիր պիտի չհասնի, եթէ գիտնան որ այդ շրջաններն ալ բնակելի են եւ գոնէ.... *մառչէ* կամ տպարան ունին :

Այսպէս, յուշիկ – յուշիկ հոսելով, 60 Հայեր համախմբուեր են Մելպըրն, իսկ մօտ երեք հարիւր՝ Սիտնի :

Պատահաբար հասած նամակներ կը հա – ղորդէին թէ Միութիւն մը կազմուած է եւ թէ հոգեւոր հովիւ մը եւս ունին (Աստղիկ վրդ.) որ հանգանակութիւն կը կատարէ, եկեղեցի մը շինելու համար :

Միշտ սեփական եկեղեցի, ինչ համրաւ ալ ունենան եւ ո՛ւր որ ալ տեղաւորուին :

Ցառաջի ուղղուած նամակէ մը կ'իմա – նամ թէ Մելպըրնի փոքր գաղութը կէս առ կէս զբաղած է դրամ դիզելով (մամո – նայապաշտ, ինչպէս կ'ըսեն) :

Քիչ – շատ ազգային գիտակցութիւն ցոյց կուտայ Սիտնի հաստատուած գա – ղութը, որ ունի Ազգ. Միութիւն եւն. : Ե-կեղեցին ալ այդ քաղաքին մէջ պիտի շինուի :

Նամակագիրը ցաւալի լուր մը եւս կը հաղորդէ, — Այս նորահաստատ գաղութ – ալ երկուքի բաժնուած է : «Ոչ թէ կու – սակցական պայքարի հետեւանքով, այլ անձնական փառամոլութեան մը պատճա – ռով» :

Ուրեմն, հազիւ տեղաւորուած եւ դիրք շինած, այս գաղթականներուն գաղթա – կաններն ալ գժտուած են իրարու հետ, եւ չուր կը ծեծեն հեռաւոր Աւստրալիոյ ափերուն վրայ :

Անշուշտ այս է պատճառը որ երբեմն անհամ թղթակցութիւններ կ'երեւան Մի-ջին Արեւելքի մէջ, այս գաղութի մասին :

Կը վախնամ որ պատահարը անկն խորհանայ, երբ եկեղեցին լրանայ, եւ ձեռնարկեն Հոգաբարձութիւն ընտրելու, հայերէնի դասընթացք մը բանալու կամ.. հանդէս մը սարքելու :

Եւ այն ատեն, անգամ մը եւս պիտի հաստատուի թէ դասակարգ մը ունինք որ ո՛ւր ալ երթայ, միասին կը տանի ոչ մի – այն իր հագուստ – կապուստը, խնայած դրամը եւ *պաթաթները*, այլեւ խորթ, կոռւազան բնաւորութիւն մը :

Երանելիները չեն ըմբռներ թէ ո՛րքան հեռանալ հայրենի միջավայրէն, պար – տաւոր ենք այնքան մօտենալ, համրաւ մը, մինչեւ անգամ Հայ մը աւելի փրկե – լու համար :

Մանաւանդ եթէ փրկուելիքը երիտա – սարդ մըն է :

Այդ մարդիկը զոհեր, կսկծալի յիշա – տակներ չունեցա՞ն հայաջինջ դժոխքի ճամբաներուն վրայ : Վ.Ա.Հ.

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԺԸՆԵԻՒ ՆՈՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻՒ

*

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՏԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻԱՑՄԱՆ

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգնե – րու արտաքին նախարարները, որոնք Նիւ Եորք կը գտնուին, մասնաւոր ղեկոյց մը հրատարակելով, կը ծանուցանեն թէ կա – տարելապէս համաձայնած են, նախա – պատրաստութիւն տալու համար Գերմանիոյ միացման հարցին, Ժընեւի յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ : Միեւնոյն ատեն պիտի առաջարկեն նոր երաշխիքներ տալ Ֆ. Միութեան : Երեք պետութիւնները չեն օրէն պիտի զործեն այս հարցին մէջ : Հաւանական է որ մասնագէտներու ժողով մը դումարուի մօտերս, պահպանելու հա – մար սպառազինութեանց հաւասարակշռութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Մ. Նա – հանգները մօտերս տասը միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի բանան Եգիպտոսի, զէնք եւ ռազմանիւթ գնելու համար :

× Լոնտոնի քաղաքական չրջանակնե – րուն մէջ հետեւեալ վատանդները կը տես – նեն Եգիպտոսի եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ կնքուած պայմանագրէն. — 1· Զինարշաւ մը կրնայ սկսիլ — եթէ դեռ չէ սկսած — արաբական երկիրներուն եւ Իսրայէլի մի – ջեւ, մեծ պետութիւններն ալ հոսանքին մէջ քշելով : 2·— Իսրայէլի մարտական ասրբերը, որոնց ապդեցութիւնը աւել – ցած է, ինչպէս հաստատուեցին վերջին ընտրութիւնները, կրնան օգտուիլ առի – թէն, զինեալ գործունէութեան դիմելու համար : 3·— Արաբական երկիրներուն տրամադրուած օդուժութիւնը կրնայ զօրա – ցնել Ֆ. Միութեան ապդեցութիւնը : Հաստատուած է որ խորհրդային դիւա – նագիտութիւնը նշանակելի գործունէու – թիւն մը կը ցուցնէ վերջին ամիսներու ընթացքին, օգտուելով Ժընեւի ոգիէն :

× Երէկ, հինդշաբթի, ընդհ. գործա – դուլ մը սարքուած էր Կիպրոսի մէջ, իր – բեւ բողոք Ապդաժողովին դէմ որ մեր – ժած է օրակարգ անցընել Կիպրոսի խըն – դիրը : Անդլ. զօրքը կազմ եւ պատրաստ կը սպասէր, ի հարկին միջամտելու համար :

Ճանչնալ արեւելեան Գերմանիոյ համայ – նավար իշխանութիւնը եւ կ'ըսեն թէ մա – ռեչալ Բուլկանինի եւ Տոքթ. Կրոթեվոլի միջեւ կնքուած համաձայնութիւնները Մոսկուան չեն պատաւ Գերմանիոյ հան – դէպ ունեցած պարտաւորութիւններէն :

Ձհկոյցը կ'ըսէ թէ արեւմտեան Գերմա – նիոյ արտաքին նախարարը՝ Պրենթանօ եւ Ֆ. Միութեան արտաքին նախարարը՝ Մոլոթով մասնակցեցան Սեպտ. 28ի խոր – հրդակցութեանց : Վերջնական մանրա – մասնութիւնները պիտի քննուին Փարիզի մէջ, Ատլանտեան դաշինքի պինակիցնե – րուն հետ :

Երեք նախարարները իրենց հաւաքա – կան զեկոյցին մէջ բացորոշապէս կը յայ – տարարեն թէ Գերմանիոյ դաշնակցային կառավարութիւնը կը ճանչնան իբրեւ միակ զերման կառավարութիւնը որ կազ – մուած է ազատօրէն եւ օրինապէս եւ իրա – ւատու է խօսելու Գերմանիոյ անունով, իրրեւ ներկայացուցիչը զերման ժողո – վուրդին՝ միջազգային զործերու մէջ : Երեք նախարարները չեն ճանչնար ոչ ա – րեւելեան Գերմանիոյ մէջ հաստատուած վարչաձեւը, ոչ ալ պետութեան մը գո – յութիւնը խորհրդային չրջանին մէջ : Գալով այն յայտարարութեան որ հրա – տարակուեցաւ Գերմանիոյ սահմաններու մասին, երեք նախարարները կանդնած կը մնան իրենց կառավարութենց կողմէ քանիցս յայտնուած դիրքին վրայ, — այն է՝ Գերմանիոյ սահմաններուն վերջ – նական ճշդումը պիտի կատարուի ամբողջ Գերմանիոյ մասին կնքուելիք հաշտու – թեան դաշնագրին առեն :

× Խորհրդակցութիւններէն եռաք սեղան մը սարքուեցաւ, որ տեւեց երկու ժամ : Ձորս նախարարները մէկ ժամ 20 վայր – կեան խօսեցան Ժընեւի ժողովին ձեւա – կերպութեանց մասին : Ժողովը, որ պիտի բացուի Հոկտեմբեր 27ին, հաւանաբար տեւէ երեք չաբաթ : Ձայնի պահուն Մոլո – թով հաւանութիւն յայտնեց ժողովական ձեւակերպութեանց մասին : Ինչպէս յայտնի է, ժողովին պիտի մասնակցին չորս պետութեանց արտաքին նախարար – ները, բազմաթիւ մասնագէտներով եւ խորհրդականներով որոնք պիտի կար – դադրեն մնացեալ խնդիրները, եթէ հա – մաձայնութիւն զոյանայ հիմնական հար – ցերու մասին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԵՆԵՏԻԿԷՆ

ԴԷՊԻ ԼՈՑՍԻ ԱԿԸ

●

Դէպի Վենետիկ մեր մեկնումէն քանի մը օր առաջ, Ժորժ Տիւհամէլ յօդուած մը կը հրատարակէր «Ֆիկարո»յի մէջ, խորագրուած «Եղեմի մը որոնումով», ուր հարց կուտար ինքն իրեն թէ արդեօք պոյութիւն ունի՞ տակաւին երջանիկ եւ բանաւոր երկիր մը աշխարհի մէջ: Վերակոչելէ ետք Մորիս Կղզեխումբի, Ուրուկուէյի, Մատակասքարի, Ափրիկէի Աւստրալիոյ, Հնդկաչինի, Ճափոնի եւ Գանատայի իր ճամբորդութիւններէն ունեցած յուշերը, կ'եզրակացնէր ոչ առանց անձկութեան թէ՝ բացակայութեան գաղափարն իսկ կսկծալի էր, որովհետեւ, կ'ըսէր, «կարելի չէ հրաժարիլ Եդեմէն»:

Փարիզ վերադարձին, երբ կը խորհէմ մեր հիանալի ճամբորդութեան վրայ, որ անցաւ երազի մը պէս, ես ինձ հարց կուտամ թէ արդեօք ակամաւոր ակազմամբ կանը սխալը չգործե՞ց Մեթերլինկի «Կապոյտ թռչուն»ի տղոց, որոնք իրեն նման երջանկութեան խորհրդանշան այդ թռչունը փնտռելու երթալով, ի վերջոյ գայն գտան իրենց մօտ, ծնողքին խեղճուկ տան մէջ...

Իտալական հողին հետ առաջին անգամ շփում ունեցող ճամբորդի աչքին, Իտալիան կ'երեւի երջանիկ երկիր մը, ուր կեանքը կը սահի մշտական տօնի մը պէս, ամէն ինչ լի է աւիշով, ամէն ինչ կ'եռայ, ամէն ինչ կարծես կը շարժի վերածնունդի սարսուռներով:

Ու նախ բնութիւնը իր հարուստ զարդանկարով, դրախտային շրջապատով իր խոշոր լիճերը վեհաչուք, ծառերով եզերուած իր դեղաղուարճ բլուրները, չքեղազարդ պարտէզները, յաւերժօրէն կապոյտ իր երկինքը ու լրփալլիլուն արեւը, որ իր ոսկի ճառագայթներով կը դիմափոխէ ամէն ինչ որ կը լուսաւորէ:

Այս չքեղ զարդանկարին վրայ խաղացին տակաւին ուղեց աւելցնել իր ստեղծագործ ուժին զօրութիւնը, աստուածային արուեստին ներշնչմամբ դուրս բերելով հոյակապ բնակարաններ, մեծապայծառ եկեղեցիները, հսկայական յիշատակարաններ, արձաններ ու ճանապարհներ: Ար-ժանաւոր չառաւիղը այն հիանալի գործ-տաչներուն, — որոնք եղած էին իր նախահայրերը: Ան կարճ ժամանակէն ան-հետացուց պատերազմին թողած ահաւոր հետքերը, որոնք կ'այլակերպէին իր երկերը:

Պատճառն այն է, որ Իտալացին ամբողջովին կը միաձուլուի բնութեան եւ գինքը անուցանող հողին հետ: Հողը որմէ կ'ընդունի իր լաւագոյն եւ տեսողական տպաւորութիւնները, այն «աքսորի երկիր»ը չէ, որուն մասին խօսած է Լամարթին իր «Մեկնուածում»ին մէջ: Օրհնանք երկիրն է չատերու մէջէն, այն որ ընտրեց Արամազդն տապալած Սատուռնոսը, իր բնակավայրը հաստատելու համար այն տեղ, որ նմանապէս կը կրէ իր անունը,— Սատուռնիա: Երկիր մը՝ որ կ'երգէ եւ կը ճառագայթէ, ու անոր նման ինքն ալ կ'երգէ եւ կը ճառագայթէ:

Իտալացին կ'երգէ ամենուրեք եւ ընդմիշտ. լաստափայտին, կոնտոլին, կառքին ու իր հնոցին առջեւ...: Կ'երգէ «Թոսքա»ն, «Սանթա-Լուչիա»ն, «Ի Փախավերի»ն, կ'երգէ զղայուն երգեր, միշտ դեղեցիկ եւ յուզիչ ձայնով մը, լի հմայքով ու խանդով: Եթէ զաղրէր երգել, պիտի դադրէր եւ գոյութիւն ունենալէ:

Կեանքի բոլոր սարսուռներուն յանդիման սրտաբաց, ան հիանալիօրէն պինուած է նոյնպէս ընդունելու, — ինչպէս մեղուն ծաղիկներուն մեղրը, — զղայնութեանց եւ վայելքներուն անսահման դանձը, զոր տիեզերքը կը դնէ իր տրամադրութեան ներքեւ: Երբ Փաուստայի Մ. Անթուանի տաճարը,— ուր զայած էինք ընծայելու մեր ուխտն եւ աղօթքնեը մեծանուն սուրբին, — թնդաց մեր շրթականներով, մինչ Օր. Մաթթարի ջինջ ու հոգեխռով ձայնը վերամբարձ կը ծածկէր անոր վեհաշուք կամարները, չատ մը հաստատուներ նախընտրեցին ներկայ ըլլալ մեր պատարագին, որովհետեւ անոնք վերապատան խորունկէն եկող այն չէշտերը, որոնք իրենցն ալ էին:

Հողին ու իր բնակիչին այս մտերիմ հաղորդականութենէն չնորհը ծնած է նմանապէս: Հէքեաթային է Իտալուհիին դեղեցկութիւնը, իրենց հռչակէն վար չի մնար ան: Իրենց մեծանուն նախորդիչներու ղլուխ — գործոցներէն դուրս եկած կենդանի արարածներ ըլլային կարծես անոնք: Դաղարիկ Մատոններ են, վըճիտ եւ դգաստ դէմքով, պայծառ ու լուսաժպտած ճակատով, անկեղծ եւ լուսաւոր ժպիտով, պինու ու հզարտ հոգիով: Այբերն ալ ունին իրենց հրապոյրի եւ դեղեցկութեան բաժինը: Մինակ չեն երբեք, միշտ չինչ ու թաւշանգիկ են իրենց դիմագիծները, իրենց քալուածքը ազնուական եւ լիահասոյ:

Տեսնել, լսել, զգալ եւ դգիլ այսքան օժտուած էակներու, որոնք իրենց զգայնութիւններուն արուեստագիտական ձեւ մը տալու կը հետամտին բնականաբար: Վենետիկէն գատ ուրիշ ոչ մէկ տեղ, բնութեան եւ ոճին, արուեստին ու չքնաղ պատին միջեւ այս խորհրդաւոր հաղորդականութիւնը ապահովուած չի թուիր այսքան լաւ կերպով: Ջուրին ներկայութի՞ւնն է արդեօք որ ազդիւրը եղած է այս պատկերային ներշնչման, որուն գանգրման արժէքին վրայ այնչափ սքանչացանք Գեղարուեստից Կաճառին մէջ: Աւելի քան երբեք հաւանական է: Արուեստագէտ մը որ երկար ժամեր անցուցած է դիտելով գոյներու, լոյսերու եւ ձեւերու խաղերը ջուրին վրայ, ամպերն ու երկինքը, բնականաբար պիտի տարուէր կատարելու վրայ վերարտադրելու իր աչքի եւ մտքի կախարդանքը: Եթէ տակաւին ուղենք վերյիշել քաղաքական ազդեցութիւնը Վենետիկի, — տիրուհին ծովերուն եւ միջերկրականեան առեւտուրին, — մատով դպած կ'ըլլանք այդքան մեծութիւններու ու այդքան հանճարներու աղբիւրին:

Բայց այս արուեստագէտներու ժողովուրդը, — որուն սիրտը կը տրոփէ տիեղերքի կշռոյթով, — տոգորուած է նոյնպէս հաղուագիւտ յատկութեամբ մը, որ կը պարփակէ մնացեալ ամբողջը, — բարութեամբ: Բնականօրէն եւ խորապէս քրիստոնեայ է ան: Իր ասպնջականութիւնը եւ սրտակցութիւնը ինքնաբուխ է բոլորովին: Ձեր խօսակցութեան կը խառնուի, կը մասնակցի ձեր զուարճութիւններուն: Ու այս բարեյատկան կլիման, մշտնջենաւոր կլիմայէն վերջ, — ուր կը գտնուի անկասկած իր երջանկութեան գաղտնիքը, աւելի քան իր կառոյցներու, նկարիչներու եւ դաշտանկարիչներու գեղեցկութեան մէջ, — մեր ուխտաւորներու ուշադրութենէն չէ վրիպած: Հող է որ Իտալացին աւելի հաստատակաց դիծեր ունի հայծողովուրդին հետ: Ահա թէ ինչու, մենք կրնանք միայն ցաւիլ գառնօրէն, Նաղլեան գերապայծառին հետ, «Հայոց սխալին՝ անտեսած ըլլալուն Իտալիոյ կարեւորութիւնը իրենց գործ լուծման մէջ»: (ՅՈՒՇԵՐ, հատոր Բ., էջ 486):

Սակայն, ահաւասիկ մոգական քաղաքը, երգուած բոլոր քերթողներէն, յօրինուած բոլոր գոյներով, ամէնատեսակի երաժշտութեամբ եւ աշխարհի բովանդակ եղանակներով, Վենետի՛կը, որուն գիւթական հրաշք հրապոյրը դեռ երկար պիտի չարուներակէ շլացնել մեր երեւակայութիւնը:

ՊՍԱԿՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸ

ԹԵՀՐԱՆԻ ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

●

Իրանի եւ մայրաքաղաք Թեհրանի հայկական դպրոցները փակուեցան 1936ին եւ վեց տարի փակ մնալէ ետք վերաբացուեցան 1942ին: Մինչեւ 1936 մէկ դարու հնութիւն ունեցող դպրոցներուն մէջ հայերէնը լծորով կ'աւանդուէին բոլոր դասերը, բացի պետական լեզուէն:

1942էն ետք, պետութեան դպրոցներու դործադրութեան հետեւանքով, որ պարտադիր է երկրի բոլոր դպրոցներուն համար, հայկական դպրոցներուն մէջ դասաւանդել նաեւ պետական լեզուն:

Պետական նոր ծրագրին դուգահեռ, ազգային մարմիններու դիմումին վրայ Իրանի կառավարութիւնը արտօնեց հայ դպրոցներուն մէջ դասաւանդել նաեւ հայերէն լեզուն եւ կրօնը՝ չաբաթական 10-12 ժամ, տարրականներուն մէջ եւ 5-7 ժամ միջնակարգերուն:

Այսպէս կարեւոր հարց ծագեցաւ, իրականացման մէջ թէ՝ բաղմացնել միացն հայ տարրական դպրոցները եւ տոնոց միջոցով տալ հայ մանուկներուն ազգային դաստիարակութիւն, թէ՞ անխուսափելի անհրաժեշտութիւն է նախ հայ միջնակարգ դպրոցը: Թեհրանի ազգ. վերադարձմարմինը՝ Գործակալական Մարմինը յուզելով այս հարցը, տուաւ իր որոշումը — ունենալ նաեւ տղոց եւ աղջիկներու լրիւ միջնակարգ դպրոցներ: Որովհետեւ տարրական դպրոցներուն մէջ կը բացուին, կ'ակօսուին մանուկներու հոգեկան կարողութիւնները, ապագային հիմնաւորուելու եւ խորանալու համար միջնակարգ դպրոցներուն մէջ:

Եր. Հայրապետեան ուսումնասիրելով այս հարցը «Ալիք»ի մէջ կը պատասխանէ կարգ մը ընդդիմադիրներու առարկութեանց թէ՝ ուսուցիչներ, մանաւանդ պատրաստի ուսուցիչներ կը պակսին, թէ՝ հայերէնի եւ յարակից առարկաներու ուսումը մեր ապատած չափով արդիւնաւորուիր: Անոնք կ'առաջարկեն փակել միջնակարգ դպրոցները մոռնալով որ կը դրէ, ինչպիսի մեծ ճիդերով եւ զոհողութեամբ վերաբացուած են դպրոցները: Բարեբախտաբար կան ուսուցիչներ, մանաւանդ պատրաստ ուսուցիչներ: Հայոց լեզուի ուսուցման դէմ բաղմաթիւ արգելքներ կան: Ամէնէն առաջ դպրոցական պատրաստիր ծրագիրը թէ միջնակարգ եւ թէ տարրական դպրոցներու դէմ արգելքներ դրած է: Մեր պետական ծրագիրները կազմուած են Ֆրանսական դպրոցական ծրագիրներու վրայ: Իսկ մեր մանուկներու հոգեկան — մտաւոր կեանքի զարգացումը Ֆրանսացի տղայէն տարբեր ուղիներով կ'ընթանայ, որուն հոգեկան հարստութիւնը անհամեմատ աւելի բարձր է: Առաջին մեծագոյն անձրպետն է ասիկա: Եւ արդէն այս հակամանկավարժական երեւոյթի չուրջ մեծ դժգոհութիւն ստեղծած է կրթական նախարարութեան եւ իր պատասխանատու վարիչներու մէջեւ: Իսկ մեր հայ աշակերտներու համար ծրագրային այս անձրպետը ալ աւելի դժուարութիւն կը ստեղծէ, որովհետեւ մեր հայկական դպրոցներուն մէջ ուսումը առաջին դասարանէն կը սկսի պետական լեզուով եւ տղան պետական լեզուն չիւրացուցած միւս առարկաները պիտի սորվի նաեւ այդ լեզուով: Այս անյաղթահարելի դժուարութեան պատճառով մեր հայ փոքրերը մինչեւ Դ. եւ Ե. նաեւ Զ. դասարանները փոխադրուելով կը դժուարանան թուաբանութեան խնդիրները լուծել: Նոյնը բոլոր առարկաներու համար: Հետեւանքը կ'ըլլայ քաոս: Այս դժուարութեանց պատճառով հայերէնի ուսումն ու դասաւանդումը մասամբ միայն կը ծառայեն իրրեւ միջոց անոնց հոգեկան եւ մտաւոր զարգացման:

Այս նկատումներով յօդուածագիրը անհրաժեշտ կը դտնէ աւելցնել միջնակարգ դպրոցներուն թիւը եւ զարկ տալ հայերէնին, հոգ չէ թէ աւելի պակաս ժամերով տեղ ունենան:

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Իւրաքանչիւր ղէպքէ ետք, ժանտաբանները կը պաշարէին անոնց բնակարանները, սպառնալիքով եւ ծեծով դուրս կը հանէին բոլորը, եւ «խոստովանանք»ը կը սկսէր: Վայ անոր որ փոքր ընդդիմութիւն մը ցոյց տար, գայն կը համարէին յանցաւոր ու կը տանէին: Կը տանէին ու ալ չէր վերադառնար ...

Օր մը սեւը եկաւ պատելու մեր հորը-զոնը: Մեր սիրելի Ջորեպան Ալօն (բուն անունով Ճիւաւոր Պաչօ) ինկած էր ոսոխականներու ճանկը: Մեր ուժերէն վեր էր փրկել զինքը: Զայն ձերբակալած էին քաղաքին կեդրոնը պատահական կռիւի մը ընթացքին:

Ջիւաւոր Պաչօն, (Ջորեպանութիւն կ'ընէր թուրք մեծ վաճառականի մը հաշուոյն: Իր վարած կարաւանը կ'երթար չատ հեռուները, կը տանէր բարիքները, կը վերադառնար հազար բարիքներով: Իր բացակայութիւնը կը տեւէր 15 օր, յաճախ ամիս մը կամ ամիսներ:

Դէպքին օրը Պաչօն նոր վերադարձած կ'ըլլայ երկար ճամբորդութենէ մը: Ջորիները ձգած մեծ «Մէյտան»ին վրայ, ինքն ալ սրճարանի մը առջեւ կը հանգստանայ բաժակ մը օղիով: Ճանկարծ, իր աչքերուն դիմաց տեղի կ'ունենայ սրտաճմլիկ դէպք մը: Թուրք մը՝ հեռը 13-14 տարեկան տղեկ մը: Թուրքը գինած է լեցուն պարկ մը կորեկ, ու կը ստիպէ տղեկին որ չալկէ տուն տանի: Բայց տղեկը վախէ, անուժ, ազատուն չի կրնար դեռ նէն իսկ բարձրացնել:

Երկու հողի կը վերցնեն ծանր պարկը եւ կը գնեն հէք տղեկին ուսերուն վրայ: Տղան պարկին ծարութեան տակ կ'ընկճուի, ծունկի կուգայ, ապա դետին կը փռուի երեսի վրայ:

Թուրքը մէկ կողմ կը դլորէ պարկը, ոտքի կը հեցնէ տղեկը եւ կը սկսի գազանային կատաղութեամբ հարուածել անոր մերկ սրունքները:

Զոհին աղեխարշ աղաղակներուն արձագանգը կը հասնի ամէն կողմ, կը գարնուի պատէ պատ: Մեծաւոր բազմութիւն մը կը հաւաքուի դիտելու համար ողբերգութիւնը: Հոն է նաեւ մեր Պաչօն ...

Թուրքը կը հայհոյէ, ու չարունակ կը հարուածէ: Հէք տղեկը իր ցաւի գալարումներուն մէջ, կ'աղերսէ, կը պաղատի, ներկաներէն դութ կը հայցէ: Բայց, ո՞վ կը համարձակի խնդիրը ունենալ հանրածանօթ Թուրքի մը հետ, անծանօթ լաճի մը համար:

Պաչօյին, Հայու սիրտն է միայն որ կը խռովի: Ցանկարծ կը ճեղքէ հաւաքուած բազմութիւնը, կը մօտենայ Թուրքին. — « Հաճի Իսմայիլ, մեռելներուդ սիրոյն, կը տեսնես որ այդ պարկը քանի մը անգամ աւելի ծանր է տղեկէն, հանդիստ ձգէ գայն, ես յանձն կ'առնեմ ուղած տեղդ տանելու :

— Ոչ, կը պատասխանէ Թուրքը խիստ ու սպառնական: Ոչ, այս կեսաւուրի լակոտը կամ պարկը չալակով տուն կը տանի եւ կամ սատակը այստեղ կը ձգեմ :

Կեսաւուրի լակո՞տ: Հայու զաւա՞կ ուրեմն :..

Պաչօն կը մնայ երկու սալքարի մէջ :

Փաղաքչանքով կրկին կ'աղերսէ Թուրքէն որ խնայէ տղեկին, քանի որ ինքը յանձն կ'առնէ պարկը իր տեղը հասցնել : Ի դուր, Թուրքը կը մնայ միշտ անդրդուելի :

Պաչօյին երակները կամաց կամաց կը սկսին ուռիլ: Աչքերը կը կարմրին, քթին ռունդերը կը բացուին: Աղերսական, անուշ խօսքերը կամաց կամաց տեղի կուտան ծանր փոխանակումներու : Հայ տըղեկ մը կը մահացնեն իր աչքերուն դիմաց, կարելի՞ էր հանդուրժել...

Եւ ահա կը պատահի անխուսափելին :

— «Կը կարծէք թէ չէ՞մ դիտեր որ դուն ալ «կեսաւուր» ես, կ'ըսէ Թուրքը քմծիծաղով մը:

= Է՛, այո, «կեսաւուր» եմ, յետո՞յ ...

— «Կեսաւուր»ին բաժինը այս է, կ'ըսէ Թուրքը, վեր կը բարձրացնէ ձեռքին պատրաստ մտրակը եւ ուժգին հարուած մը կ'իջեցնէ անոր դէմքին : Ճակատին ու դէմքին մէջտեղ կապոյտ երիզ մը կ'երկարի դէպի վար, ու, թարմ արիւնը կը հոսի կուրծքին, դգեստներուն վրայ :

Պաչօն կը կատղի այս անսպասելի հարուածէն: Իր վերաւոր դէմքին հետ՝ նոյնքան վերաւորուած «ես»ը ամէն բան մոռցնել կուտան իրեն, ու, գոնէ մը սեւ ամպ դարձած՝ կը յարձակի Թուրքին վրայ: Մունկերը տեղաւորած անոր փորին՝ չոր սալայատակին վրայ, երկաթի ծանրութիւն ունեցող մատներովը կը սեղմէ անոր կոկորդը:

Թուրքը, յանուն Ալլահին ու Մարգարէին օգնութիւն կ'աղերսէ ներկաներէն : Տասնեակներով Թուրքեր օգնութեան կը փութան, կը հրեն, կը հրմշտկեն ու կի-սամեռ Թուրքը կ'ազատեն անոր եղունգներէն: Պաչօն իրապէս բարկութենէն կատղած՝ կը դոռայ Թուրքին եռեւէն. —«Մնուացի Ջորեպան քիւրտիստոյին ճիտին պարտքը Թող ըլլայ կտրել ձեր բազուկները»:

Բազմութեան մէջ կասկածոտ փսփսուք մը ծայր կուտայ. «Իրա՞ւ Հայ է...»: Ցետոյ՝ վայրի հոհոռոց մը կը սկսի:

Չատ կուտան: Աչքերը ու ժանտարմա կը պաշարեն զինքը եւ վայրենի ազազակներով ու հրմշտուքով կ'առաջնորդեն պահականոց — բանտ:

ՄԻՍԱԿ-ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՔԱՐՄԱՆԻ ՆԵՏ ԱՂՋԻԿԸ ՀՅԴԱՏԱՐԱՆԻ ԵՎ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

Շիրակի մեր ձորերում էն ժամանակ էլ կային մարդիկ, որ ամեն տարի գնում էին Ղարսի մարզ՝ ամառվա երեք ամիսները անասունները տանելու համար։ Ամառանոցները հայտնի էին ամենքին։ Ամեն գյուղ ուներ իր տեղը։ Ամառանոցում ամեն գյուղ ունենում էր իր հարևանը։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին մտերմանում, ավելի էին սիրում իրար։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին օգնում իրար։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին ուրախանում իրար հաջողության վրա։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին նախանձում իրար։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին կռվում իրար հետ։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին հաշտվում իրար հետ։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին ամուսնանում իրար հետ։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին ամուսնալուծվում իրար հետ։ Ամառանոցում հարևանները ավելի էին ծեծկռտ

Խօսակցութեան ընթացքին, Անդլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները յիշեցին թէ Խ. Միութիւնը խոստացած է գինք ճարել Եգիպտոսի։ Այս առթիւ վախ յայտնեցին թէ գինարշաւ մը կրնայ սկսիլ Միջին Արեւելքի մէջ։ Պ. Մոլոթով խոստացաւ իր կառավարութեան հաղորդել իրենց տեսակէտները։ Ճաշի պահուն Մոլոթով բաժակ պարպեց նախագահ Այզընհաուըրի առողջութեան համար։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒս. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը նոր հրահանգներ ուղղած է Մարոքի մարզպանին, որպէսզի տաղնապը լուծէ մինչեւ կիրակի։ Մարզպանը ամէն բանէ առաջ պիտի ջանայ փարիլու թեամբ հեռացնել Սուլթան Արաֆան, արքունի խորհուրդին փոխանակելով անոր իրաւասութիւնները եւ նոր կառավարութիւն մը կազմելով։ Խնդիրը այն է որ բազմաթիւ Ֆրանսացի պաղեստինեան հակառակ են Սուլթանին հեռացման։ Մարզպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոնց ներկայացուցիչներուն հետ, համոզելու համար։

× Ալժերիոյ մասին հասած վերջին տեղեկութիւնները կը յայտնեն թէ կացութիւնը զգալապէս մեղմացած է։ Կը յուսացուի մօտերս նիստի հրաւիրել ընդհ. ժողովը, որ յետաձգուած էր կուսակալին հրամանով։

× Ալժերիոյ խնդիրը քակը խօսք առնելով յանուն 14 երկիրներու դեսպանը փորձ մը կատարեց Սեպտեմբեր 28ին, որպէսզի օրակարգ անոր նեն Ալժերիոյ խնդիրը։ Այս առթիւ չի ներկայացուց թէ ասիական խորհրդաժողովին մէջ ալ դրուած էր այս հարցը եւ թէ մասնակցող պետութիւնները աշխարհի բնակչութեան երկու երրորդը կը կազմեն։ Ցեղոյ մեղադրեց թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը չի յարգեր Ալժերիոյ ժողովուրդին օրինաւոր իղձերը։ Նոյն տեսակէտը պաշտպանեցին նաեւ Փաքիստան եւ Սուրիոյ ներկայացուցիչները։ Վիճաբանութիւնները կը շարունակուին։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՑՁընհաուրի առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարւոքի։ Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ այլ եւս մտանուր ծածկոց մը չեն դներ իր սենեակին մէջ, թէեւ ծածկն չնչելու համար։ Առջի օրառջին անդամ ըլլալով քնացաւ առանց այդ ծածկոցին։ Այժմ ընդհանուր լաւութիւն կը տիրէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ։ Արժեթուղթերու գիներն ալ բարձրացած են։

Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ Սեպտ. 28ին ձերբակալուեցաւ Թրակիայի Թուրք մը, Օքթայ Էքիմ Ցայիք, 24 տարեկան, իբրեւ բարոյական դրդիչը Թրքական հիւպատոսարանին դէմ նետուած ուժանակին։ (Այս դէպքն էր որ պատրուակ ծառայեց Սեպտ. 6ի խռովութեանց, Պոլսոյ Իզմիրի եւ Անգարայի մէջ)։ Աքէնքէն կը հեռագրեն թէ դիւանագիտական պատիւներ պիտի ընծայուին հելլենական դրօշին, Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ, իբրեւ բարոյական

Հ. Յ. Դ. ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷի ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2ԻՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կազմութեան եւ զպրոցի հաստատման 25ամեակին առթիւ կազմակերպուած է գինեձօն մը ի նպաստ զպրոցին, ժամը 3ին, Խրիմեան սրահին մէջ, 2 ռիւ տը լա Տէֆփաեն։ Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարչութեան, հովանաւորութեամբ կեդր. վարչութեան եւ իրենց սիրայօժար մասնակցութեամբ նախկին սաներու։

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ
Գեղարուեստական բաժին։
Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով։

ՀԱՅ — ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Բովանդակութիւն Սեպտեմբեր – Հոկտեմբեր թիւին (48 էջ)։—Մաղդիտոն (Հ. Բ.)։ Դեղնախտ (Նարդունի)։ Ջերմուկ Հայոց ձորում (Կարապետեան)։ Պրկախտին պատուաստը (Տոքթ. Գալուստեան)։ Դպրոց հիւանդապահուհիներու (Պ. Մ.)։ Սեռային հիւանդութիւնները (Տոքթ. Մխսաքեան)։ Առաջնորդ թոքախտին դէմ (Ն.)։ Արգանդախեղդ (Տոքթ. Սերոբեան)։ Ճանչնանք լեարդը (Տոքթ. Աչճեան)։ Այբենարան (Ն. Բ. Հ.)։ Անդամալուծական խելագարութիւն (Տոքթ. Այվազեան)։ Մա՞նչ կ'ուզէիք ըլլալ թէ աղջիկ (Ադամանի)։ Հայոց միւռոնը (Հ. Կ.)։ Գլխարկ դնե՞լ թէ չդնել (Տոքթ. Ասքանազ)։ Ալերդը (Տոքթ. Գեղամ)։ Արաբական բժշկարան։

Տարեկան բաժնեգինը 900 ֆրանք, արտասահման հազար ֆրանք։ Դիմել Ն Նարդունի, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ազարեան եւ մայրիկը Տիկին Եղիսաբէթ Մինքայէլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իրենց ողբացեալ սիրելի ամուսնոյն եւ փեսին Ռուբէն Ազարեանի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականներն եւ բարեկամները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաչէն Ցանճնախտմբը շնորհակալութեամբ կը յայտնէ թէ օր – խորդներ Քրիստինէ, Մարի, Ընծայ եւ Պ. Նշան Նիկողոսեաններ առանձնած են նոր – րակառոյց եկեղեցւոյ մկրտութեան աւազանի չինութիւնը եւ փոխան ծաղկեպսակի Նուպար Նիկողոսեանի մահուան առթիւ յանձնած են, իրրեւ կանխավճար 20 հազար ֆրանք։

Նոյն առթիւ փոխան ծաղկեպսակի չի – նութեան ֆօնտին կը նուիրեն Տիկին Մարի Փափազեան հազար ֆրանք։ Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Վարժապետեան 1000 ֆր.։

Նոյնպէս խորին շնորհակալութեամբ կ'արձանագրենք Պ. Քէփէնէքեանէ 40·000 ֆրանքի դումարը։

Տիկին Սիւմպէճեան Գարամըզրաչեանի յուշարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ եկեղեցւոյ չի – նութեան 500 ֆրանք, Տիկին Մնայեան՝ 500 ֆրանք։

Հաստուցում խռովութեանց ընթացքին կատարուած անարդանքներու։ Ցունաստան այս հաստուցումը պահանջած է իրրեւ նախապայման դարձակցութեան։

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարարը, Մոլոթով ձգեց հեռացաւ Ազգաժողովի սրահէն, երբ ուժգին ճառ մը կը խօսէր ազգայնական Չինաստանի ներկայացուցիչ, Խ. Միութեան դէմ։ Իրեն հետեւեցան միւս բոլշեւիկեան երկիրներու պատուիրակները։

ՀԱՐՑԱԲՆՆՈՒԹԵԱՆ հրաւիրուեցաւ փիէռ Փուժատ, զաւառապետ Թղթավաճառը որ ընկերակցութիւն մը կազմած է, տուրքերու ծանրութեան դէմ բողոքելու համար։ Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Փուժատի հետեւորդները ծայրայեղութիւններ կը գործեն, եւ անցեալ կիրակի անարգած էին ներքին եւ անահասական գործերու նախարարները, միջին Ֆրանսայի մէջ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՒԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

ՑԱՆԿ ԼԲ.

Նախորդ դումար	1·162·000
«Ողբացեալ Արտաշէս Ոսկանեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի) Սէնթ Անի Քեոի խումբը	1·800
Պ. Խաչիկ Ոսկանեան (ողբացեալին որդին)	1·700
Խ. Տէր Նազարէթեան ընտանիք	1·000
Պ. Յովհաննէս Հացագործեան	1·000
Պարոնեան ընտանիք	500
Այրի Տիկին Աշճեան (Գավայդան)	1·000
Տէր եւ Տիկին Կարապետեան (ողբ. Ց. Մալաքեանի քառասունքին առթիւ)	1·000
Ընդհ. դումար	1·170·000

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Ա. Ա. ՎԱԼԱՆՍ.—Ազդը չենք ստացած։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրֆլը Միլիթէրի զոյգ սրահներուն մէջ։

Ընտիր նուագախումբ։

ԵՐ. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մուրատ – Ռասմնասիրաց նախաձեռնութեամբ այլ մը պիտի կատարուի իր վարչութեան եռանդուն անդամ ողբացեալ Երուանդ Երանոսեանի գերեզմանին, այս կիրակի առաւօտ, Պանեէօ – Փարիզ գիհնի գերեզմանատան մէջ։ Հաւաքուիլ ժամը 10ին գերեզմանատան դուռը։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերսկսուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ – Լապառի Մէրի Անէէսկի սրահը։

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծնողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձանագրել իրենց զաւակները։

*
**

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի զպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։ Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Հազարեանի։

*
**

Իսիի զպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։

*
**

Ֆ. Կապ. Խաչի Կրընոպլիի հայերէնի դասընթացքը պիտի վերաբացուի, Հոկտեմբեր 2ին կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։ Ուսուցչութեամբ Պ. Կ. Տէրմոյեանի։

Կը հրաւիրենք ծնողքները անխտիր, որ իրենց զաւակները ղրկեն առաջին օրէն իսկ, զպրոցին սրտը, արձանագրուելու, որպէսզի եւս չմնան դասերէն։

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՑԿԱՁԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Լիոնի ազգ. միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր ծնողները, ժամ առաջ արձանագրել իրենց փոքրիկները հայերէնի դասընթացքին համար։ Դասերը սկսած են Սեպտեմբեր 29էն։

Շաբաթը երկու անգամ կը տրուի հայերէն դասերը։

Օր. ԱՐԱՔՍԻ ՎԱՆԼԵԱՆ
Պ. ԺԱՔ ԹՈՒՐՆԻԿԵԱՆ
Նշանուած

Վիլ Ժուիֆ 25 Սեպտ. 955 Պորտօ

× Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Վանլեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց որոնք անձամբ, հեռագրով եւ ծա – ղիկներով չնորհաւորեցին իրենց աղջկան նշանախօսութիւնը։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վարչութիւնը ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, 17 ռիւ Պլէօ, մէթրօ Քատէ։

Հ. Յ. Դ. ՌՈՍՏՈՄ խումբի ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին փլասէ Ֆէթի սրճարանը։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՝ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 1 հոկտ. շաբաթ, ժամը 9ին։

ՋԱԽԱՐԵԱՆ ենթկ. 1 հոկտ. շաբաթ ժամը 9ին։

ՎԱԼԱՆՍ — Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան սրահին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլորի ներկայութիւնը պարտաւորիչ։

ՆԻՍԻ «Գէորգ Զաւուշ» խումբի ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն։ Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Կարեւոր օրակարգ։

Ֆ. Կ. ՄԱԶի Փարիզի մասնաճիւղին ժողովը այս շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։

«ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱԳՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտերս լոյս կը տեսնէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի «ԳՈՅԱՄԱՐՏ» օրագոյցը, հետաքրքրական նիւթերով, պէսպիսուն, խնամեալ խմբագրութեամբ եւ պատկերազարդ։

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել՝
Ա. Մարտիրոսեանի՝
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Գրամական առաքումները. —
Barsam Hagopian, 10, Rue Colbert, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէէ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորուհիներ, ֆոմպիներզօն, վէսթօն, փանթալոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, քարակ ֆոթոնատ ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ։ Դիմել՝

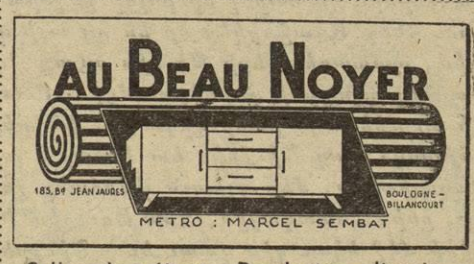
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ
25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat
Tél. VI. 89 - 21

*
**

Սեվրի Մուրատեան վարժարանին համար հսկող մը։ Ոչ 55 տարեկանէն վեր, որոշ կրթութեան եւ զբաղացումի տէր։ Դիմել վարժարան՝ 26 ռիւ Թրուաեօճ Սեվր։

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա. Ա.ժտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ։ Դրել հետեւեալ հասցէին.
A. AJderian, 41, Av. des Gobelins, Paris (13)

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօնեայ մը պիտի գրաղի ծնողներուն դիմումներով։

Երթեւեկի համար Փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բլնոի Փավիլեօն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ. 10ին։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։